MỤC LỤC

ACGHELEC MIGHEN K. (PHILIPPIN) 5

LÀM ĐÀN ÔNG.....5

ANATOLI AFANAXIEV (NGA)..... 10

LÀM QUEN 10

AILIXLI ACRAM (AZERBAIJAN) 26

BIỂN XANH 26

ATANAXOV GHERXO (BULGARIA) 32

SANG TRÁI BƯỚC 32

BACLANOV GRIGORI (NGA)..... 39

MỘT CƠN ĐAU KHỔ GIÁ BAO NHIÊU 39

BAUTIXTA PAVLO N (PHILIPPIN)..... 56

LÁ BÙA.....56

BOGOMOLOV VLADIMIR (NGA)..... 67

MỐI TÌNH ĐẦU 67

BONDAREV IURI (NGA) 72

NHỮNG KHOẢNH KHẮC 72

BULGACOV MIKHAIL (NGA)..... 81

VƯƠNG MIỆN Ở HISTORIA MORBI 81

http://tieulun.hopto.org

BUZZATI DINO (ITALIA) 89

BÍ MẬT NHÀ VĂN 89

DINO BUZATTI (ITALIA) 94

CÔ GÁI BAY XUỐNG DƯỚI 94

BUZZATI DINO (ITALIA) 99

CUỘC QUYẾT ĐẤU 99

DINO BUZATTI (ITALIA) 103

GẶP GỠ EINSTEIN 103

http://tieulun.hopto.org

LỜI NGƯỜI DỊCH

Những ô cửa...

Có người ví tác phẩm văn học dịch như ô cửa sổ nhìn ra thế giới bên ngoài. Là một người dịch, trong nhiều năm lao động, tôi đã gắng gỏi góp phần tạo ra những ô cửa sổ như vậy. Và trong số các dịch phẩm của tôi, bên cạnh vài ba chục truyện vừa, tiểu thuyết, còn có một ít truyện ngắn đã đăng trên các trang báo, tạp chí và các tập sách chung - số lượng so với các dịch giả khác không nhiều nhưng thu nhặt lại cũng được một tập sách - một ô cửa nữa - nay xin trình bạn bè và độc giả coi như một kỉ niệm giao thời thế kỉ.

Những truyện ngắn này tôi dịch rải rác trong nhiều năm, việc lựa chọn hoàn toàn ngẫu nhiên, không theo một tiêu chí thống nhất nào, qua nhiều nguồn sách báo, của các tác giả thuộc các châu lục, quốc gia khác nhau - từ Bắc Âu đến Đông Nam Á, từ ấn Độ đến Trung - Nam Mĩ. Tuy nhiên, bây giờ tập hợp và nhìn lại những cái không hệ thống đó cũng thấy thú vị, thậm chí là bổ ích - giá trị của thống kê, xác suất chính là ở những tập hợp ngẫu nhiên - nó cho biết mình muốn tìm đến những không gian nào, đã nhìn ra những khung cảnh nào. Và nếu xếp tôi là một ngẫu nhiên vào trong hệ thống, thì ở chừng mực nhỏ nhoi nào đó tôi thấy phần việc tôi làm cũng phản ánh tâm thế con người và xã hội của giai đoạn lịch sử chúng tôi tồn tại và hoạt động. Như vậy, những tác phẩm văn học dịch còn là những ô cửa nhỏ để người ta nhìn vào mình và hiểu biết mình.

Tôi chỉ biết một ngoại ngữ - là tiếng Nga - nên tầm nhìn qua các ô cửa sổ của tôi trổ ra hiển nhiên là hạn chế nhiều. Tôi chọn tên một thiên truyện của nhà văn Nga đặt tựa cho tập sách này - Những ô cửa màu xanh. Ước mong cho những ô cửa ta nhìn vào - ra nhau mang màu xanh - yên bình, thân thiện.

Đoàn Tử huyến

Hà Nội, cuối năm đầu thiên niên kỉ

http://tieulun.hopto.org

http://tieulun.hopto.org

ACGHELEC MIGHEN K.
PHILIPPIN

LÀM ĐÀN ÔNG

Ricardo đứng trước chiếc tủ gương và thở đều, sâu. Anh ưỡn vai, nắm chặt tay vung ra bốn phía, lên gân co duỗi và mỉm cười hài lòng với những bắp thịt dẻo dai nổi hằn lên trên cánh tay của mình...

Một lúc sau, Ricardo đã đi trên đường. Anh bước rất nhanh, quả quyết, nện gót chân lên những hòn đá lát. Mắt trông thẳng về phía trước, anh không nhìn thấy gì hết, thậm chí cả mặt trăng đang rọi sáng con đường anh đi. Tất cả suy nghĩ của anh đều hướng về Lina và Dodon.

Ricardo yêu Lina, con gái của Teronio, một chủ hiệu buôn. Dodon, con trai người thợ cắt tóc, một thanh niên gầy gò, là kẻ tình địch của anh.

Ricardo tán tỉnh, săn đón Lina đã lâu, và theo anh nghĩ, không phải không có kết quả. Nhưng từ khi Lina làm quen với Dodon, Ricardo thấy cô gái bỗng trở nên lạnh nhạt với anh.

Sôi sục căm thù Dodon, Ricardo quyết định bằng mọi cách loại trừ địch thủ. Anh không thể để cho Dodon chiếm được Lina. Cô phải thuộc về anh, Ricardo, và chỉ thuộc về anh mà thôi!

Ricardo không nghi ngờ rằng Dodon sợ anh và không dám đánh nhau với anh - hắn ta lẻo khoẻo, sức vóc chẳng được bao lăm. Nếu gọi Dodon ra quyết đấu, chắc hắn ta phải hoảng lắm, không dám nhận lời. Lúc đó sẽ chẳng còn ai đứng chắn ngang đường của Ricardo nữa! Và trái tim Lina sẽ thuộc về một mình anh!

Chiều hôm đó, Ricardo đã suy tính rất kĩ càng. Anh cần phải loại trừ địch thủ bằng bất cứ giá nào!

http://tieulun.hopto.org

Đến gần nhà Lina, anh bước chậm lại. Nắm chặt tay, lên gân, một lần nữa nắn thử cơ bắp. Tốt lắm, tất cả đều tuyệt diệu!

Dừng lại nhìn lên ngôi nhà, anh thấy Lina đang đứng trong cửa sổ mở rộng. Trước mặt cô, quay lưng lại phía Ricardo, là Dodon. Mắt Ricardo tối sầm lại. Một phút, hai phút trôi qua... Lắc mạnh đầu xua đuổi cơn choáng váng, thầm nghĩ rằng mình còn có thì giờ, chưa vội, Ricardo quay gót đi ngược lại đường cũ. Anh vào quán gọi cốc rượu rum. Uống cạn một hơi, anh trả tiền và bước ra, đi thẳng về phía nhà Lina. Tình yêu, lòng căm thù và giận dữ cồn cào trong ngực anh, còn trước mắt là hình ảnh Lina và thằng Dodon đáng ghét.

Chưa được mười bước, anh đã thấy Dodon đang chầm chậm đi ngược lại phía anh, miệng huýt sáo một bài hát vui. Chính bài hát này đã thực sự làm Ricardo phát điên lên. Nghiến răng, xiết chặt nắm đấm, anh đứng lại bên mép hè phố chờ địch thủ.

- Tớ cần gặp cậu một tí. Nào, ta sẽ nói chuyện đàn ông với nhau. - Vừa nói, Ricardo vừa túm lấy cổ áo Dodon.

- Bỏ ra, Cardin[1], tớ không đánh nhau với cậu đâu. - Dodon bình tĩnh đáp.

- Tại sao lại không? Đừng hòng, tớ bắt cậu phải đánh nhau! - Và tiếp theo lời đe dọa là một cái tát.

- Vô ích thôi, Cardin ạ. Cậu làm thế chẳng được cái gì đâu. - Dodon lạnh lùng nói.

Ricardo vung tay trái tát mạnh, nhưng Dodon kịp tránh được. Ricardo lại vung tay, nhưng anh không kịp đánh tiếp: nắm đấm của Dodon đã đập vào cằm anh và hất anh lăn xuống đất. Ricardo lập tức chồm dậy, nhưng chỉ vừa kịp để nhận ra Dodon đang tiến lại gần: đòn tiếp theo trúng vào tai - và anh ngã vật xuống đất, không còn cảm thấy gì nữa hết...

Đến gần cổng nhà mình, Ricardo mới tỉnh lại và ngạc nhiên thấy người đỡ anh đi không phải ai khác mà chính là Dodon. Anh nghe tiếng Dodon nói:

1

http://tieulun.hopto.org

- Chính cậu, Cardin ạ, là người có lỗi. Vì vậy mới ra nông nỗi này. Tớ có muốn thế đâu...

Vào buổi chiều hôm đó, Ricardo không còn có thể làm gì được nữa. Cả người đau nhừ vì những cú đấm, còn đầu thì nổ tung ra với bao nhiêu ý nghĩ.

Cái thằng vẻ ngoài gầy gò yếu đuối kia lấy đâu ra bấy nhiêu là sức mạnh nhỉ? - Ricardo nghĩ. Anh bị giày vò bởi ý nghĩ rằng Dodon đã thắng anh. Xấu hổ, thật là xấu hổ! Mà không chỉ với Dodon - với cả chính mình! Và Lina sẽ nói gì khi biết chuyện này!?

Những ý nghĩ quay cuồng trong đầu, anh cảm thấy mệt mỏi vô cùng. Lòng tự tin trước đây đã biến đi đâu mất.

*

* *

Mỗi lần Tacpi ngoe nguẩy đuôi đến bên cạnh Ricardo, anh lại chán ngán lắc đầu: sao mà nó gầy đến thế, chỉ có đuôi với mấy túm lông! Và như không còn sống nữa, suốt ngày nằm dài ở nhà ngủ gật. Lại gần như không bao giờ sủa lấy một tiếng. Mà nếu có sủa thì cũng hoàn toàn chẳng dọa được ai. Đến kẻ trộm cũng không sợ. Chỉ cần thấy ngoài đường một con chó con nào hoặc nghe thấy bầy chó nhà bên cắn nhau, nó đã cụp đuôi chạy như tên bắn vào nhà trốn tít dưới gậm bàn! Đã bao lần Ricardo nói với mình: "Để con chó này lại làm gì nữa? Được ích lợi gì? Chỉ có biết ăn! Một con vật lười biếng, nhát như cáy. Thế mà cũng là giống đực!"

Ricardo định đem nó cho người khác, nhưng không ai muốn nhận cả. Tacpi gầy đến nỗi Ricardo phải xấu hổ. Khi có người hỏi con chó này là của ai, anh trả lời tránh đi rằng chắc là con chó hoang nào đó lạc đến, không biết ai là chủ, và anh nói thêm: chẳng lẽ vứt nó ra đường à, tội nghiệp!

Thực ra con chó này là của chính Ricardo. Anh hỏi xin nó ở nhà người anh họ khi nó còn bé tí. Ricardo chăm sóc nó rất cẩn thận, mơ ước sẽ nuôi thành một con chó săn gan dạ, khỏe đẹp. Nhưng hi vọng của anh không thành. Tacpi lớn lên ốm yếu. Có lẽ vì vậy mà Ricardo

http://tieulun.hopto.org

rủa nó là lười biếng và nhút nhát, anh cảm thấy khó chịu cả những khi nó thân thiện ve vuốt anh.

Ngày hôm đó, Tacpi chẳng hiểu sao không ở nhà. Không thấy nó cả ở cạnh thùng đựng cá hộp, cả dưới hàng dậu gỗ, cả ở ngoài đường phía trước nhà. Tuy vậy, Ricardo vẫn đổ phần ăn cho nó vào bát và nghĩ rằng nếu con chó có lạc mất đi nữa thì anh cũng sẽ chẳng tiếc...

Anh muốn có một con chó giống tốt, khỏe, khôn, và cái chính là gan dạ. Tacpi thì chẳng có được một đức tính nào cả. Nếu Tacpi không nhát gan lắm, có lẽ anh đã bỏ qua được tất cả những cái khác. Nhưng Tacpi, than ôi, lại không thỏa mãn được những mong muốn của anh. Và vì vậy hoàn toàn không có gì đáng ngạc nhiên là khi đi tìm gặp Lina và Dodon, Ricardo thậm chí không nghĩ đến con chó. Tacpi thì có quan hệ gì đến số phận của anh?

*

* *

Sáng hôm sau, khi đi xuống bếp, Ricardo cảm thấy người khó chịu. Cằm nhức nhối, thỉnh thoảng anh lại phải đưa tay xoa để làm dịu cơn đau. Khi đến cạnh vòi nước rửa mặt, anh trông thấy Tacpi đang thản nhiên nằm cạnh chiếc thùng gỗ đựng cá hộp, như không có chuyện gì xảy ra. Ricardo thấy con chó như gầy hơn thường ngày.

Ricardo còn chưa kịp ăn sáng thì chú Caxtoc, người bạn cũ của mẹ anh, bước vào. Vừa chào hỏi xong, ông đã hỏi ngay Tacpi ở đâu.

Ricardo dướn lông mày ngạc nhiên. Còn vị khách, trầm trồ, thán phục, bắt đầu kể:

- Ôi! Cardin ạ, con chó nhà cháu mới gan dạ làm sao! Chiều hôm qua chúng nó đánh nhau ngoài đường đấy. Con chó đực to đùng của ngài Putin xông vào trước. Thế mà, cháu tưởng tượng xem, con vật to xác đến thế mà phải chịu thua cái thằng oắt tí xíu nhà cháu đấy nhé. Tacpi cho nó một ngoạm làm nó rú lên khắp cả phố nghe tiếng. Bây giờ chú mê con chó của cháu đấy, Cardin ạ. Nó tuy hơi gầy một tí, nhưng thật dũng cảm. Và cháu có biết vì sao mà chúng đánh nhau

http://tieulun.hopto.org

không? Vì con chó cái Mextixa nhà chú đấy. Mà nó thì, cháu thấy đấy, nào có thiết gì đến lũ chó đực!

Ricardo đứng im lặng. Anh còn có thể nói gì?!

- Vì vậy mà chú đến gặp cháu, Cardin ạ, cho chú mượn con Tacpi ít lâu. Chú muốn đi săn lợn lòi một chuyến. Chẳng loài thú nào có thể chạy thoát khỏi con chó khôn ngoan và gan dạ này đâu. Mà Tacpi không sợ hãi một chút nào - hôm qua chú tự mắt chứng kiến rồi. Cháu cho chú mượn nhé? Chú sẽ chẳng để cháu phải thiệt đâu. Săn được lợn lòi rồi, cháu sẽ có phần.

- Vâng, vâng, tất nhiên, chú cứ lấy đi, - Ricardo đáp, nhưng đầu còn mải nghĩ về chuyện khác.

http://tieulun.hopto.org

ANATOLI AFANAXIEV
NGA

LÀM QUEN

Hãi hùng trước những ý nghĩ của chính mình về cái chết, mệt mỏi bởi cuộc sống gia đình và bệnh tật, kiệt lực vì thường xuyên phải quyết định một điều gì đó, đến tuổi tứ tuần tôi nhiễm phải một thói quen tồi tệ là chốc chốc cứ quay đầu nhìn lại, hệt như phía sau có một người nào đó gọi. Đang bước trên đường bỗng quay phắt lại, đột ngột. Ngồi trong phòng cũng bất ngờ ngoái lại nhìn. Chẳng bao lâu những người gần gũi tôi đã nhận ra điều đó. Đầu tiên là vợ tôi:

- Sao anh cứ quay quay như một con bọ hung thế? - cô ta hỏi.

- Chẳng lẽ bọ hung lại quay quay à?

- Tâm địa anh không được trong sạch, nên anh mới quay quay như vậy.

Xasa Pet'rovxki, ngồi uống bia với tôi ở vườn hoa Ermitaj, thấy tôi suýt nữa thì bị sái cổ khi đột ngột quay lại nhìn về phía quầy, liền giải thích:

- Cậu bị thần kinh đấy, Victor ạ. Đi khám đi.

Tôi không đi khám. Mạo hiểm. Vẫn tiếp tục quay lại nhìn. Tôi hi vọng rồi tự nó sẽ khỏi. Trước đây tôi cũng đã có lần bị đau mạng sườn phải mất nửa năm, tưởng là mình sắp đi chầu ông vải. Nhưng không, nhức nhói ít lâu rồi khỏi.

Lần này, quay lại nhìn, tôi trông thấy một cô gái với mái tóc rối bù; cô ta đang khóc.

http://tieulun.hopto.org

*

* *

Cô bước thất thểu, đầu cúi gằm đi ngay sau lưng tôi; và khi tôi dừng lại, suýt nữa cô xô vào tôi. Rất trẻ, chừng hai mươi tuổi, quần jean, những tia nắng mặt trời chiếu qua lần vải bị khúc xạ một cách lạ lùng.

- Ôi, ôi! - tôi kêu lên. - Lớn thế rồi mà còn vừa đi vừa nhè. Ai trêu em thế?

Cô gái không đáp, ngạc nhiên nhìn tôi. Tôi cũng nhìn mình bằng cặp mắt của cô ta và không cảm thấy vui vẻ lắm.

- Có việc gì thế? - tôi hỏi. - Ngày nắng đẹp, chim hót líu lo thế kia mà tại sao em lại khóc? Hoàn toàn không thể có lí do nào để khóc cả.

Cô gái mỉm cười, lấy ống tay áo dài lau hai má. Những cử động rất duyên dáng, hệt như cánh chim vẫy sắp bay lên.

- Chim nào hót? Em không nghe thấy.

- Đấy là anh nói một cách hình ảnh. Ở đây thì không, nhưng chúng đang hót ở một nơi nào đó.

- Trong rừng ấy à?

- Thì cứ cho là ở trong rừng.

Cô gái thở dài và bắt đầu đi vòng sang phía bên trái tôi. Để đi qua mà không chạm vào người tôi, cô phải bước xuống khỏi vỉa hè. "Nếu cô ta bỏ đi mất, - tôi nghĩ, - nếu cô ta bỏ đi mất thì...".

- Hay là, anh có thể giúp em điều gì được không? - tôi chợt hoảng hốt vì những lời này buột ra khỏi miệng tôi như một tiếng kêu.

- Khó lắm, - cô gái đáp. - Anh khó có thể giúp gì em được...

Tôi không phải vội đi đâu cả, và tôi đuổi theo cô.

- Anh có thể tiễn em một quãng được không?

- Tùy.

http://tieulun.hopto.org

- Em đừng nghĩ anh là một thằng nhăng nhít ngoài phố đấy nhé. Nhưng em buồn và cô đơn quá! Hay là anh tưởng tưởng ra thế?

- Không cần đâu, - cô cười khẩy hoàn toàn không như kiểu các cô gái.

Bây giờ tôi đã kịp nhìn kĩ cô. Cô thuộc loại người không phải sợ gì trong cuộc đời. Thiên nhiên đã phú cho cô tất cả những gì có thể, không hề keo bẩn với cô. Xung quanh những bước chân cô đi vang lên tiếng chuông êm ái, chúng lập tức làm cho tôi ngây ngất. Tất nhiên, cũng đáng công quay lại nhìn một cách thường xuyên để không bỏ qua một cô gái như vậy.

- A, tiệm kem đây rồi! - tôi sôi nổi hẳn lên. - Ta ghé vào một phút chứ?

- Ô! - cô gái nói. - Cái này thì em đã biết hết rồi.

- Nhưng anh lại chưa biết.

- Thế thì ai cần giúp đỡ ai: anh giúp đỡ em hay là em giúp đỡ anh?

- Ta vào ăn mỗi người một suất kem, thế thôi.

- Còn sau đó?

- Chia tay nhau, như những con tàu trên mặt biển.

- Thôi được, đồng ý. Em là Marina.

Tôi biết rất rõ rằng nếu như cô bỏ đi mất thì tôi sẽ chết. Đây không phải là quầy kem, mà là tiệm ăn "Sôcôla".

Từ phòng ăn bánh rán và sữa đặc, tôi kéo cô sang quầy rượu bên cạnh. Ở đây chật chội, ngột ngạt, đầy khói thuốc. Vô số con trai con gái ngồi chật ních, đang mê mải trên những chiếc cốc lớn tướng của mình, với vẻ mặt siêu thoát vừa hút cần vừa trao đổi với nhau những câu ngắn. Tóm lại là họ đang say sưa, vui vẻ. Tôi lập tức cảm thấy mình bị lạc lõng; còn Marina, ngược lại, sôi nổi, hoạt bát hẳn lên. ánh mắt của những cậu con trai bờm dài cứ bám chặt lấy cô như những vòi móc. Tôi cảm thấy tiếc là đầu tóc tôi lại cắt ngắn theo mốt cũ, và

http://tieulun.hopto.org

không có cả râu lẫn ria. Mà tất cả những cái đó cộng lại với nhau đã gần như là bề ngoài của một con người.

Một cậu con trai - không hiểu là vô tình hay cố ý - thúc vào khuỷu tay tôi, và tôi suýt nữa làm đổ mất vại cocktail. Tôi không nói gì, làm như không nhận thấy. Ở bên quầy ăn, tôi với Marina nói chuyện với nhau thật thoải mái, còn ở đây thì không thể nào nói được. Với một sự căng thẳng và hồi hộp, tôi lo lắng nhìn cô hút cái chất lỏng màu xanh nhạt qua cần hút, mắt cô lơ đãng lướt phía trên đầu mọi người. Thỉnh thoảng, ánh nhìn của chúng tôi gặp nhau, và Marina mỉm cười thân mật, an ủi... Cậu con trai bên cạnh tôi lại hích vào người tôi và cười hô hố.

- Thế nào, anh cố ý thúc vào người tôi đấy à? - tôi hỏi.

Cậu ta không phải một mình - họ gồm ba tay thanh niên lực lưỡng, và cả bọn trố mắt nhìn tôi như nhìn một thằng điên.

- Bố già ạ, bố ngồi choán hết chỗ như một đức ông ấy, - cậu ta đáp. - Bố dịch sang một tí.

- Tôi còn dịch vào đâu nữa? - Mà quả thật, tôi không thể dịch đi đâu được; họa chăng là lên đầu gối của Marina.

- Cái bố già này đi đâu thế này nhỉ? - cậu thanh niên thứ hai nói to vẻ trầm ngâm. - Họ đáng ra phải nằm trước ti vi mà đọc báo, đằng này lại cứ đi khắp nơi, tranh hết lũ con gái trẻ của bọn này. Thật quá quắt.

- Tôi không tranh các cô gái của các anh.

- Ta đi thôi! - Không uống hết, đặt cốc xuống bàn, Marina gọi. Tôi bỏ ống hút sang một bên, uống một hơi cạn cốc của mình. Đám thanh niên tiễn tôi bằng một tràng cười hi hí.

- Anh thấy chưa, - Marina nói, - anh làm vệ sĩ thế nào được? Sợ cả bọn trẻ ranh.

- Anh có sợ đâu.

- Ra thế! - giọng cô hơi có vẻ khinh thường.

http://tieulun.hopto.org

Tôi nghe một chiếc răng bắt đầu nhức buốt, chiếc răng mà tháng trước vừa bị tróc mất miếng hàn.

- Thực ra mà nói, anh không thích những chuyện cãi lộn, đặc biệt là ở nơi công cộng. Marina ạ, em hiểu không, anh không sợ, nhưng cố tránh chúng. Không gì thì thần kinh mọi người cũng đã căng thẳng lắm rồi, hành hạ mình vô ích làm gì nữa. Bởi vì có chứng minh được gì cho ai đâu. Không cho ai cả.

Cô tỏ vẻ nghi ngờ:

- Có thật là không chứng minh được cho ai không?

- Con người bây giờ không còn biết nghe nhau nữa. Mỗi người cứ phán theo ý của mình.

- Một thứ triết lí của ông già.

- Đó là kết quả của những quan sát đáng buồn, - tôi nói.

Chúng tôi đã đến bến đỗ tàu điện ngầm.

- Thôi, em phải đi đây, chào đồng chí bi quan, - cô chìa tay ra cho tôi. "Nếu cô ấy bỏ đi mất...", - tôi nghĩ thầm.

- Hay là ta đi dạo thêm một lát nữa?

- Em phải đi đến chỗ bà.

- Thì anh đi cùng em.

Marina bối rối, tôi thấy là cô rất bối rối. Cô không muốn làm tôi giận. Khoảng cách về tuổi tác, giọng nói lịch sự của tôi, và nhiều điều khác nữa, - tôi thấy hết.

- Chẳng lẽ anh không vội về nhà sao? Anh không có vợ à?

- Có chứ. Một vợ, hai con. Nhưng họ không đợi anh.

- Tại sao?

- Đó là một vấn đề phức tạp.

http://tieulun.hopto.org

Tôi đã nói dối. Mọi người ở nhà rất đợi tôi là khác. Tôi cần phải mua bánh mì và sữa mang về trước bữa tối...

- Thôi được, - cô gái gật đầu. - Thì ta đi thôi. Bà sẽ cho chúng ta uống trà. Không xa đâu, ở đại lộ Hoà Bình.

*

* *

Bà của cô gái đã một trăm tuổi. Làm sao bà có thể sống, xoay xở được một mình? Khi chúng tôi bước vào (Marina mở cửa bằng chìa khoá riêng), bà nằm trên giường, quấn kín chăn, trông giống như một chiếc kén có sọc. Nhìn thấy chúng tôi, bà phát ra tiếng rít sung sướng và nhỏm lên đón gặp chúng tôi, tiêu phí cả một khối năng lượng để ngồi dậy. Marina ôm hôn bà rồi ấn bà nằm lại xuống giường.

- Ai đấy? - bà già hỏi, cặp mắt cận thị nheo nheo nhìn về phía tôi.

- Người quen của cháu bà ạ. Một người rất tốt bụng.

- Chúng ta thì ai mà chẳng tốt bụng... Tên là gì?

- Cháu là Victor PetÒrovitr ạ.

- Cháu con ai, hở Victor Petorovitr? Có phải là cháu của nhà Xamokhin không đấy?

- Không ạ.

- Mặt trông có vẻ giông giống. Thế cháu định làm gì với Marina của già đấy?

Marina khoái trá phá ra cười, cô rất thích câu hỏi của bà lão.

- Anh ấy chẳng làm gì với con đâu, bà ạ. Anh ấy uống trà rồi đi thôi.

Nhưng bà lão hình như nghi ngại tôi một điều gì đó không giải thích nổi, và trong khi ngồi uống trà mỗi lần tôi chìa tay ra để lấy đường hay bánh bích qui là bà lại sợ hãi né người sang bên. Marina cười đến đứt hơi, thậm chí toát cả mồ hôi. Tôi cảm thấy như đã quen

http://tieulun.hopto.org

biết cô từ lâu, và có cảm tưởng rằng mình đã có lần ngồi trong căn phòng với những bức tường dán giấy màu hồng nhạt này. Chỉ có không nhớ là bao giờ và với lí do gì. Những chuyện như thế cũng đã từng xảy ra với tôi trước đây. Nếu như tôi được ấm áp và yên tĩnh, thì tôi lại có cảm giác như đấy là sự lặp lại một điều gì trước đó, còn nếu như gặp phải chuyện rủi ro mệt mỏi, thì bao giờ tôi cũng nghĩ rằng đấy là lần đầu xảy ra và khó lòng có thể tồi tệ hơn.

Khi chúng tôi đã uống hết hai chén chè hương, bà lão bỗng sực nhớ ra:

- Marina, thế cháu có mang thuốc đến không?

- Ôi, cháu quên mất rồi, bà ạ. Trí nhớ cháu tồi tệ quá chừng. Nhưng anh Victor sẽ chạy mua giúp ngay bây giờ mà. Được không, anh Victor? Hiệu thuốc ở gần đây thôi. Anh đi hộ nhé? - ánh mắt vừa thật thà vừa tinh nghịch, cặp lông mày nhướn cao tin cậy. Tôi cầm lấy đơn và đi tìm hiệu thuốc.

Tôi vào trạm điện thoại tự động, gọi về cho vợ thông báo rằng sẽ về nhà không sớm hơn sau hai ba tiếng đồng hồ nữa.

- Lại say sưa rồi! - tiếng vợ tôi hét lên độc địa xuyên qua suốt cả thành phố.

- Không, anh không say sưa đâu, - tôi trịnh trọng đáp và treo ống nghe lên. Tôi không say sưa thật, nhưng lại say một cơn say giống như giấc mơ. Và ở một nơi nào đó rất sâu trong thâm tâm của tôi đang cựa quậy nỗi sợ hãi và xấu hổ, nhưng tôi không muốn tỉnh giấc. Tại quầy thuốc, bà dược sĩ xem xét tờ đơn thuốc của tôi rất lâu rồi bất ngờ hỏi:

- Họ tên?

- Họ tên của ai? Của tôi ấy à?

- Của người dùng thuốc.

Bà dược sĩ nhìn tôi với vẻ giễu cợt không che dấu, còn trong hàng có người nào đó hầm hừ khô khốc.

http://tieulun.hopto.org

- Anh nhặt được tờ đơn này ở đâu à? Anh có biết thuốc gì đây không?

- Thuốc tim, - tôi đáp, cố giữ vẻ bình thản. Tôi biết rằng mình có thể rơi vào chuỗi những chuyện rủi ro mà để thoát ra không đơn giản, nhanh chóng. Nhưng may sao không phải là hôm nay. Tốt nhất là không phải hôm nay.

- Một bà hàng xóm già và đau ốm nhờ tôi đi mua mà.

Bà dược sĩ, không ngẩng nhìn lên, khẽ lắc đầu với vẻ trách móc, im lặng dùng bút chì gạch lên tờ đơn.

- Nhưng sao lại thế...

- Anh lại quầy giả tiền...

Tôi giả năm rúp bốn mươi côpêch, nhận được ba hộp nhỏ rất đẹp và nói: "Cám ơn chị".

*

* *

Bước ra đến phố cạnh hiệu thuốc, tôi bắt đầu tỉnh lại. Bất ngờ như tuyết lở trên núi xuống. Tôi trông thấy mình như một kẻ khác, với những gói thuốc thảm hại, người ngợm cũng thảm hại, vô nghĩa, bám lấy cô gái chưa quen biết, không biết, không hiểu để làm gì. Tôi trông thấy khuôn mặt nhợt nhạt, ủ rũ của mình trong bóng tối. Và tôi còn nhớ lại vô số những hành động nhục nhã và vô nghĩa của tôi vừa xảy ra mới đây; trong số đó thì cái hành động hôm nay của tôi còn lâu mới là thảm hại và vô nghĩa nhất. Và không hiểu bằng cách nào đó trong một khoảnh khắc tôi kịp nhìn thoáng thấy tất cả những năm tháng trống rỗng đang đợi tôi ở phía trước, còn ở cuối là cái điểm chót khủng khiếp khi tôi một lần trút hơi thở nhắm mắt vĩnh viễn - ôi, làm sao có thể diễn đạt bằng lời cái nỗi buồn xâm chiếm lòng tôi và đè gục tôi xuống đất! Đôi chân trở nên mềm nhũn, dường như chúng đã bị rút hết xương cốt, và tôi buộc phải lê đến bên một chiếc ghế dài ngồi xuống. "Cái gì thế này nhỉ, - tôi nghĩ, lắc mạnh

http://tieulun.hopto.org

đầu, như một con ngựa xua bầy mòng bâu quanh. - Lú lấp mất rồi. Bà lão tội nghiệp đang đợi thuốc, mà mày... đồ hèn".

Tôi đứng dậy và bước đi.

Marina ra mở cửa, cô cười với tôi. Gương mặt cô, với những lúm đồng tiền dịu dàng trên má, đôi mắt cháy bỏng, trong sáng, - cô xinh đẹp hơn tất cả những gì tôi đã gặp trên đời.

- Thuốc đây, - tôi chìa mấy chiếc hộp ra.

- Anh vào nhà đi chứ!

- Anh phải đi đây, xin lỗi em.

Cô ngạc nhiên. Sự ngạc nhiên của cô gợi tôi nhớ đến một điều gì đó đã bị mất đi của tuổi thơ, một điều gì đã rất quý giá, không trở thành hiện thực. Buổi chiều hôm nay tôi trải qua những sự thay đổi tâm trạng rất nhanh chóng. Vào đúng cái khoảnh khắc khi tôi trông thấy gương mặt cô cùng với nụ cười và sự ngạc nhiên của cô, lập tức tất cả những gì đen đủi, những gì rỉ độc trong ngực tôi liền tan biến, tâm hồn nghe vừa ấm nồng vừa rạng rỡ. Cớ gì mà rên rỉ, tuổi tác của ta thì có làm sao, bao nhiêu điều còn có thể xảy ra và lấp lánh huy hoàng đầy mới mẻ.

- Anh kì cục thế nào ấy, - Marina trầm ngâm nói. - Sao lại thế? Bây giờ chúng ta sẽ chào bà rồi đi về cùng nhau.

- Thế em có muốn cùng nhau không?

- Muốn, - cô không bối rối. Sự chân thành của cô như một cái tát.

Bà lão đã lại nằm trên giường, chăn quấn kín người.

- Cháu đã mang thuốc về đấy à? - bà lão bỗng bất ngờ hỏi rất to, giọng trầm.

- Vâng ạ.

- Ôi, cám ơn cháu. Cám ơn cháu nhé!

Khi tôi cùng Marina đã ra đến cửa, bà lão bỗng lại lên tiếng:

http://tieulun.hopto.org

- Ôi, Marina, còn tiền, tiền! Tiền thuốc ấy! Ôi, chán quá! Đấy cháu kìa, trên tủ ấy, cháu cầm lấy.

- Chuyện vặt thôi mà, - tôi nói và không nhận tiền. Mà Marina cũng không vật nài lắm.

*

* *

- Bà yếu như vậy, làm sao có thể sống một mình được? - tôi hỏi. Chúng tôi bước trên đường phố chạy dọc theo bờ sông lộng gió chiều ẩm ướt, nhưng tôi không dám đưa chiếc áo vét của mình cho cô.

- Sống như thế đấy. Bà gàn lắm. Không chịu đi khỏi ngôi nhà ấy. Ông vừa mới mất mùa xuân năm ngoái. Bà cũng muốn được chết ở trong căn nhà này, anh hiểu không?

Điều đó thì tôi hiểu.

- Nhưng dù sao...

- Em thường ngủ lại với bà, nhiều khi sống ở đó cả tuần lễ. Chỉ có bây giờ em đang bận thi.

- Em thi vào trường nào?

- Trường y. Thi lần thứ tư. Hôm nay vớ phải điểm ba. Có lẽ lại trượt lần nữa. Thật không may, bực muốn chết.

- Vì vậy mà em khóc đấy à?

- Vâng.

Tôi khẽ húng hắng vẻ giễu cợt.

- Thế nghĩa là thế nào? - Marina nghiêm khắc hỏi.

- Anh cho là kì cục. Chỉ một điểm ba vớ vẩn nào đó mà cũng nước mắt, cũng đau khổi! Bao nhiêu chuyện vặt vãnh cứ hành hạ, không cho ta sống. Đến lúc nhìn lại - hừ, quỷ quái thật. - Vì cái gì mà ta vật vã, tiêu phí mình! Trong lúc đó cuộc đời cứ trôi qua lặng lẽ, không

http://tieulun.hopto.org

nhận thấy. Nhưng về điều đó thì không hiểu sao chúng ta lại không ai khóc cả. Trong chuyện này không hiểu sao chúng ta lại thản nhiên một cách đần độn.

- Anh bao nhiêu tuổi rồi, anh Victor?

- Gần bốn mươi. Hết thời rồi. Giai đoạn khủng hoảng của người vượn Nêandertan.

- Anh nói như một ông già.

- Thì anh đúng là một ông già mà. Chỉ có điều còn ít nhiều hiếu động.

Tôi bỗng cảm thấy thương hại bản thân mình, thương hại đến mức không thể nào thương hại hơn được nữa. Không biết đã là lần thứ mấy tôi cảm thấy mình bị mắc kẹt trong cạm cò ke, nó cứ kéo lê theo sau tôi trên mặt phố nhựa và khua ầm ĩ. "Marina không phải là lối thoát, - tôi nghĩ. - Đây là một ảo tưởng mới. Thế còn lối thoát ở đâu? Lối thoát từ cái gì?". Tôi cởi áo vét và khoác lên vai cô. Marina co rúm người lại và nói: "Merci". Không bỏ tay ra, tôi kéo cô lại gần mình và hôn lên một nơi nào đó cạnh mũi.

- Táo tợm gớm! - cô nói. - Rất theo kiểu đàn ông.

- Suốt đời anh mơ ước được hôn một cô gái như thế.

- Anh đã hôn rồi đấy. Bây giờ thì sao?

Không hiểu được là cô có giận hay không? ít ra thì cô cũng không có ý muốn hôn hít với tôi. Tôi cũng không có ý muốn hôn cô. Chỉ là không chủ tâm vậy thôi.

- Bây giờ có lẽ đã đến lúc phải về nhà. Gần mười hai giờ rồi.

Cô gật đầu, không nhìn tôi. Có thể cô nghĩ rằng tôi sẽ chạy bổ đi tìm tắc xi, nhưng tôi không còn tiền. Bằng tàu điện ngầm và ô tô buýt, chúng tôi đã đi đến được nhà cô sau bốn mươi phút, trong suốt bốn mươi phút đó chúng tôi đồng lòng im lặng. Sự im lặng không làm cho tôi cảm thấy nặng nề, tôi nghĩ rằng thế là lại thêm một ngày nữa đã qua, đã rơi vào dòng quên lãng, và nếu nó để lại được dù chỉ là một mẩu hồi ức cỏn con thì cũng đã là tốt lắm rồi. Nghĩ về điều đó tôi

http://tieulun.hopto.org

không buồn lắm, vì có Marina ngồi bên cạnh. Cô nhíu mày, thỉnh thoảng lại liếc nhìn sang tôi, dường như muốn hỏi một điều gì đó. "Nào, hỏi đi, em muốn gì, - tôi im lặng ngầm thúc giục cô. - Em cứ hỏi đi, xin mời. Hỏi điều gì cũng được". Trong lòng tôi âm ỉ một cảm giác, rằng giữa hai chúng tôi đã xảy ra một điều gì đấy khác thường, có những sợi dây xiềng ngọt ngào nào đó xích buộc chúng tôi lại với nhau, nhưng chúng tôi phải vĩnh viễn chia lìa nhau vì quyền lực của những hoàn cảnh ác nghiệt.

- Kia kìa, cửa sổ của phòng em trên tầng mười hai ấy, - Marina chỉ tay lên trời. - Anh thấy không?

- Đâu, ở đâu?

- Ô cửa thứ chín tính từ bên trái.

- À, thấy rồi. Cao quá.

Tôi cố sức vươn dài cổ ra, tỏ ra rằng hoàn toàn ý thức được tầm quan trọng của thời điểm hiện tại. Tất cả các cửa sổ, có đèn và không có đèn, hoà vào nhau thành một tấm tranh ghép mảnh lồi lõm khó chịu. Chúng như chọc vào mắt tôi.

"Tại sao Marina không xuống xe đi? - tôi bối rối. - Cô ấy còn cần gì nữa?"

- Thôi, tạm biệt anh nhé, ông già! - cô chào tôi.

- Em chuẩn bị tốt cho môn thi sau nhé. Nhưng đừng quá sức đấy, - tôi khuyên.

- Anh có muốn em cho số điện thoại không?

- Em cho anh đi! - tôi vui mừng đáp.

Cô đọc bảy chữ số, nhưng chúng lập tức nhảy khỏi đầu tôi.

- Anh không quên chứ?

- Thà chết còn hơn.

Và lúc đó Marina làm cái việc mà đáng ra không nên làm: cô đứng nhón chân và khẽ lướt đôi môi của mình vào miệng tôi.

http://tieulun.hopto.org

*

* *

Bà vợ của tôi, Galina Grigorievna, từ lâu đã tạo ra một tục lệ không đẹp lắm: hễ tôi về muộn là cô ta khoá trái cửa lại, đứng ngoài không thể nào mở được. Cô ta hãm tôi ở trước cánh cửa đóng kín không ít hơn mười - mười lăm phút. Và lần này cũng vậy. Nhờ ơn trời là đêm đã khuya nên không ai bắt gặp tôi trong tình trạng nhục nhã đó. Tôi liên tục bấm chuông, cách từng quãng ngắn, và hình dung ra rất rõ cảnh Galina nằm trên giường, đọc sách và cười khẩy một cách độc địa. "Cô ta làm như vậy để làm gì nhỉ? - tôi nghĩ thầm, hoảng hốt lắng nghe từng tiếng động nhỏ ngoài cầu thang. Lũ trẻ suốt ngày chạy nhảy chắc đã ngủ như chết. Cuối cùng, tôi nghe thấy tiếng bước chân cô ta lười biếng kéo lê trên sàn nhà.

- Ai đấy?

- Mở cửa ra, Galina.

- Nhà này mọi người đều ở nhà cả.

Thêm một phút - và tôi được vào ở trong căn nhà của chính tôi.

- Chơi bời chán chưa! - Galina thì thầm rít lên. Trên người cô ta khoác một chiếc áo váy cũ đã sờn ở khuỷu tay, từ phía trong lộ ra tấm áo ngủ trắng nhàu nát. Khuôn mặt sưng nặng, mệt mỏi, với những quầng thâm dưới mắt. Tôi nhìn cô ta với vẻ mặt của một người không có lỗi mà phải chịu đau khổ - đấy là vợ tôi, mẹ của những đứa con tôi, một người vừa ruột thịt vừa xa lạ đối với tôi. Vĩnh viễn thân thuộc và ruột thịt, đồng thời vĩnh viễn xa lạ. Tôi thương vợ tôi đến chảy nước mắt, và tôi vẫn yêu cô như xưa. Tất cả những biến đổi thay da đổi tóc xảy ra với tôi thì cũng xảy ra với cô. Sau nhiều năm dài cô đã trở thành một phần bản chất của tôi, đôi khi đáng ghét, đôi khi cần thiết như một hớp nước...

Tôi xuống bếp, bật bếp hơi, đặt chảo khoai tây và thịt băm viên lên hâm lại cho nóng. Galina bám gót theo sau:

- Thế nào, người ta chưa cho ăn à?

Tôi im.

http://tieulun.hopto.org

- Anh không muốn trả lời? Anh muốn ăn?! Còn phải nói, quan lớn trở về nhà mà. Mau mau dọn cho quan lớn ăn! Còn tôi, luôn tay luôn chân, suốt ngày ở cơ quan, về nhà con cái cơm nước - thì điều đó chẳng liên quan gì đến ai cả... Làm sao mà cái số tôi nó thế, hả đồ ác ôn hung bạo? Chẳng lẽ anh không có gia đình sao? Trả lời đi! Đừng có mà ngậm mồm thế kia!

- Galina, em lấy đâu ra những từ như thế? "ác ôn", "hung bạo". Galina, ôi Galina!

Quá muộn. Cô ta đã rú rít lên, cơn nức nở đã lay chuyển cả người cô ta như một chập động kinh, tay cô ta đã múa lên sát mũi tôi.

- Hu - hu, anh đã làm hại cả đời tôi. Tôi đã tiêu phí cuộc đời cho ai! Anh thử nhìn vào gương xem mình giống ai. Những người khác vào cái tuổi của anh...

Nói chung là toàn bộ chương trình thường diễn. Những lời buộc tội - nào là ích kỉ, nào là nghiện ngập, nào là sa đọa... tất cả những tội lỗi tồn tại trên đời. Qua những lời hừng hực lẫn lộn nước mắt của Galina hiện ra hình ảnh một kẻ đểu giả bất trị với những tư chất xấu xa của một gã ngông cuồng nhục dục. Đó là tôi. Cái chính là cô ta hét to đến nỗi tất cả láng giềng hai bên đều nghe thấy và lũ trẻ phải thức dậy. Khuyên ngăn cô ta là vô ích, mỗi lời của tôi lúc này chẳng khác gì một khúc gỗ khô ném vào đống lửa đang rừng rực cháy. Rầu rĩ vừa gật đầu vừa nhăn mặt, tôi ngồi ăn thịt băm viên với bánh mì, gần như không nhai, cứ thế nuốt chửng. Chẳng bao lâu sau, tôi cảm thấy trong cơn cuồng nộ của cô ta đã có sự mệt mỏi, liền ngập ngừng nói chen vào:

- Galina, em biết không, anh muốn bàn với em một việc rất quan trọng.

- Cái gì?

- Người ta đề nghị anh phụ trách khu vực số ba... em nhớ không, anh đã nói với em rồi đấy. Họ thêm chừng năm chục, và công việc cũng độc lập.

- Nói láo! Bịa một cách trắng trợn!

http://tieulun.hopto.org

- Thật đấy, Galina ạ! - Điều tôi nói quả là sự thật, nhưng không phải tất cả. Khi người ta đề nghị tôi phụ trách khu vực, tôi liền lập tức từ chối. Lãnh đạo lãnh điếc gì cái thá tôi. Cứ để cho người khác lãnh đạo tôi cho ra trò cái đã.

Vợ tôi lập tức nguôi cơn. Hãm lại tức thời hệt như vận động viên chạy đua dừng lại giữa cự li. Nếu cô ta biết được toàn bộ sự thật, chắc tôi sẽ phải trả giá. Nhưng điều đó là sau này.

- Anh Victor, nếu thế thì hay quá.

- Còn phải nói.

Trong ánh mắt cô ta lộ vẻ phân vân:

- Nhưng anh có mừng không?

- Rất mừng. Mặc dù có thể vấp phải những khó khăn không lường trước được...

- Anh uống trà nhé?

- Em đi nằm đi. Anh ngồi lại, cân nhắc một vài việc nữa.

Cô ta ngoan ngoãn khoác áo, hiền lành đi ra.

Trong phòng trở nên yên lặng, và cả khu nhà, cả khắp mọi nơi cũng yên lặng. ấm trà reo sôi ấm cúng. Tiếng nước từ vòi để hở nhỏ từng giọt, từng giọt.

Ngày mai sẽ bắt đầu bằng buổi sáng.

Tôi ngồi uống trà, gặm bánh mì và nhìn qua khe màn ra ngoài cửa sổ. Tôi thích nhìn Moxcva đang trong giấc ngủ. Nếu nhắm mắt lại và cố hết sức lắng nghe, thì có thể cảm thấy được những tiếng thở dài trong đêm nặng nề của thành phố, gần hệt như tiếng thở của con người.

"Ngày mai bắt đầu bằng buổi sáng, - tôi nghĩ. - Cô gái Marina tuyệt vời - nhưng than ôi, không phải dành cho tôi! - sẽ thức dậy, và vợ tôi cũng thức dậy, và các con tôi cũng thức dậy. Sẽ xảy ra những sự kiện nào đó mà tôi sẽ tham dự vào. Tôi sẽ làm một cái gì đó, và sẽ có những việc nào đó tôi lại không kịp làm. Không quan trọng. Cần phải

http://tieulun.hopto.org

sống. Cần phải sống. Đã lập gia đình, sinh con đẻ cái - thì hãy sống. Sống vì những ai sẽ thức dậy sáng mai".

Galina chưa ngủ, cô nằm giở tờ tạp chí Phụ nữ, nhưng rõ ràng là mắt cô ta chỉ chực nhíp lại.

- Nhiệt độ Michia thế nào? - tôi hỏi (sáng nay thằng bé ho nhiều).

- Bình thường.

- Tốt lắm. Em có mệt không?

- Việc gì đến anh. Cám ơn anh đã nhớ tới.

- Thôi được, Galina, đừng cằn nhằn nữa. Vô tuyến có gì không?

- Đủ thứ vớ vẩn.

- Thế đấy. Chúc em ngủ ngon nhé.

- Anh thì đêm nào cũng ngủ ngon.

Trước khi lặn vào vực sâu của giấc ngủ, tôi cố nhớ lại số điện thoại của Marina. Và đã nhớ ra. Quả thực, tôi đã nhớ ra! Năm chữ số đầu tiên là 43456.

- Thế cơ đấy - phụ trách khu vực! - vợ tôi nói và vuốt nhẹ vai tôi.

http://tieulun.hopto.org

AILIXLI ACRAM
AZERBAIJAN

BIỂN XANH

Tặng con trai Iliax

Ngôi nhà của thầy Niaz đứng tách biệt ra một bên, trên ngọn đồi. Còn trường học ở phía dưới, ngay giữa làng. Và từ nhà thầy đến trường là một con đường chói nắng, rất sáng, đặc biệt là về mùa xuân, khi cây cối nở hoa.

Và thế rồi, con trai ạ, vào một mùa xuân nọ, có hai cây đứng nhìn nhau, chúng đứng từ xa nhìn nhau bằng những con mắt, tức là những bông hoa của mình: một cây mọc trên sân nhà thầy Niaz, còn cây kia mọc trong sân trường, một cây là mộc qua, còn cây kia là táo.

Cây táo nở hoa đỏ thắm, còn hoa của mộc qua trắng muốt. Và thế là dưới cây mộc qua trắng muốt này, thầy Niaz rửa mặt sáng sáng, thầy vừa rửa mặt vừa cất tiếng hát vui vẻ. Rồi mặt trời bắt đầu rải nắng xuống con đường trước cửa, và từ đó, từ phía mặt trời, từ phía ánh sáng, vang xuống tiếng hát của thầy Niaz, trong sáng và tinh khiết. Thầy Niaz mặc một chiếc áo giặt rất sạch, đi xuống trường để dạy các em. Thầy đi dọc con đường chói nắng, chào hỏi mọi người; và không thể nào nhầm giọng nói của thầy với giọng nói của bất kì người nào khác được. Các giọng nói, con trai ạ, muốn tin hay không tùy con, chúng đều có màu sắc riêng của mình... Và đây là ngôi trường, cạnh cây táo đang mùa hoa nở rộ, vì cây táo đó mà tất cả mọi thứ ở nơi đây đều nhuốm một màu đỏ. Cả chiếc kẻng trường treo dưới mái hiên mỗi lúc vang lên cũng có tiếng kêu màu đỏ...

Rồi hiên trường trở nên vắng vẻ. Đường làng cũng trở nên vắng vẻ; các ngôi nhà im lìm nằm như không có bóng người. Còn hai cái cây vẫn đứng nhìn nhau: một cây mộc qua trên sân nhà thầy Niaz, và cây táo trong sân trường học.

http://tieulun.hopto.org

Để trông thấy được thế giới như thế, có lẽ cần phải là rất bé, thậm chí còn bé hơn cả con bây giờ... Hình như mùa xuân đó là mùa xuân đầu tiên cha gặp trong đời. Từ năm tháng xa, rất xa bây giờ của cha nhìn lại, cha cảm thấy hình như vào mùa xuân đó chỉ có hai cây nở hoa, và chỉ có một con đường được mặt trời chiếu sáng bằng ánh nắng của mình... Và cha cảm thấy hình như bức thư do thầy Niaz viết sở dĩ hay tuyệt vời đến vậy, là vì thầy được sống giữa hai cây nở hoa đó, và khi lên đường nhập ngũ, thầy đã đi theo con đường sáng loáng chói ánh mặt trời này.

*

* *

Bức thư của thầy Niaz gửi về được đọc trong sân nhà dưới ánh đèn dầu hỏa. Dạo đó vào mùa hè, đang giữa vụ gặt, những người phụ nữ mới từ ngoài đồng về. Trời vừa chập choạng, chưa thật tối hẳn, xung quanh còn nhờ nhờ màu xám đục, chỉ có trên cành, ở những chỗ rậm rạp nhất ngay sát thân cây, màn đêm đã trở nên đậm đặc, và những vệt bóng tối lay động như đang thì thầm một chuyện gì đó. Trong tổ của mình, mấy con quạ đang chuẩn bị chỗ nằm để ngủ qua đêm...

Vào buổi chiều hôm ấy, khi thím Menzer đọc bức thư của thầy Niaz dưới ánh đèn dầu hỏa, thầy đang ở một nơi nào đó trên bờ biển. Biển đó người ta gọi là Biển Đen, nhưng nước của nó có mầu xanh, rất xanh, và trên mặt biển xanh biếc ấy bay lượn những con chim lông trắng muốt - chim hải âu... Còn dọc theo bờ biển là những cánh rừng, trong rừng là cây, ở quê ta không có những loại cây như vậy mọc... Và, khi chiến tranh kết thúc, thầy Niaz sẽ trở về và nhất định sẽ đưa thím Menzer đến vùng đất đó. Họ sẽ dạo chơi trong những cánh rừng... Và thím Menzer sẽ trông thấy biển. Thím sẽ bơi trong làn sóng xanh biếc nơi đó... Tất cả sẽ có, tất cả, chỉ mong em hãy giữ mình cẩn thận, hỡi con chim câu trắng nhỏ bé của anh. Nếu em muốn con của chúng mình xinh đẹp, em hãy ngủ nhiều hơn, hãy ăn hoa quả nhiều hơn. Và nữa, em yêu quý của anh, em hãy cố nhìn những cái gì xinh đẹp, nếu có được phút nào rảnh rỗi, em nhất định hãy nhìn cái đẹp...

http://tieulun.hopto.org

"Em hãy cố nhìn những cái gì xinh đẹp...". Những lời kì lạ đó lúc đầu làm cho mấy bà phụ nữ buồn cười. Nhưng rồi họ bỗng trở nên nghiêm nghị, trầm tư suy nghĩ và bắt đầu tranh luận: trên thế giới này cái gì là xinh đẹp?

Bà nội của cha bắt đầu câu chuyện:

- Những lời anh ấy nói đúng lắm. Về điều này trong kinh Koran cũng đã nói rồi. Thím Menzer ạ, thím hãy nhìn xuống dòng nước trong - đứa bé sẽ xinh đẹp ngay...

- Xinh đẹp nhất là hoa uất kim cương, - thím Exmer nói. - Mà hoa uất kim cương nở về mùa xuân, bây giờ tìm khắp làng cũng không thấy. Hay chị cố đợi vậy? - Thím Exmer cười khẩy. - Hãy khoan đẻ vội, đợi mùa xuân đến, hoa uất kim cương nở, lúc đó hãy sinh đứa con xinh đẹp của mình.

- Hay là tôi dẫn mẹ chồng của tôi đến nhé? - Thím Fatma lên tiếng đùa. - Tôi dẫn mẹ tôi đến ở với chị, để chị thỉnh thoảng ngó xem người đẹp!

Bà nội không thích những lời như vậy.

- Chả việc gì phải đem mẹ chồng ra đây, - bà giận dữ nói. - Mẹ chồng bao giờ cũng chặn ngang họng...

Mẹ của cha con ngồi im, nhìn vào bóng tối. Bà ngồi im, ngồi im suy nghĩ. Rồi bà bỗng như chợt tỉnh lại:

- Ôi lạy Chúa, - bà nói. - Các chị thử tưởng tượng xem: chiến tranh, chết chóc, mà anh ấy vẫn không quên cái đẹp...

Rồi bà kể một câu chuyện khó hiểu, một cái gì đó giống như chuyện cổ tích:

- Chị Menzer ạ, tôi sẽ kể cho chị nghe một chuyện, nhưng vì Chúa, chị đừng có cười đấy... Khi đi ngủ, chị hãy đặt tay lên ngực mình. Và chị sẽ thấy chiêm bao... Chị sẽ thấy mình như đang ở trên núi... Núi cao, rất cao... Nó được phủ kín trong mây, một đám mây rất mềm, rất xốp... và chị thấy người mình khẽ đung đưa, đung đưa giống như đang nằm trong nôi. Còn phía dưới là một cánh đồng vô tận: cỏ mọc xanh, khắp nơi là hoa uất kim cương... Và chị sẽ còn trông thấy

http://tieulun.hopto.org

một bông hoa hướng dương vàng rực rỡ, to bằng cái chậu thau. Rồi một con chim ưng đen, rất đen, bay đến và đậu lên bông hoa hướng dương. Chị đừng có sợ nó, và cái chính, chị đừng mở mắt. Chị mở mắt là tất cả sẽ tan biến. Còn nếu chị chịu được, không mở mắt, chị sẽ bỗng cảm thấy trên ngực có một cái gì đó ấm nóng âu yếm, như có một con chim nào đó đậu nhẹ lên. Nhưng đó không phải là chim, đó là bàn tay, bàn tay của Niaz và anh ấy cũng ở ngay đấy, bên cạnh chị... Khi tỉnh dậy, cả người chị sẽ nhẹ nhõm, chẳng khác gì đám mây....

Mẹ của cha con im lặng, và thím Menzer lập tức đặt tay lên ngực.

Thím Fatma nói rằng vừa mới đây thím cũng thấy một giấc mơ; một giấc mơ kì diệu, nhưng thím không kể về giấc mơ đó. Mà người kể lại là thím Exmer. Nhưng giấc mơ của thím rất dài, nên những người phụ nữ ngủ gật. Một lúc sau mọi người bắt đầu giải tán, vì suốt ngày ai cũng làm quần quật, mà ngày mai còn phải dậy sớm, để đi gặt lúa suốt ngày, từ sáng đến tối.

*

* *

... Mùa hè năm đó, những người phụ nữ phải đi gặt từ sáng đến tối, nhưng dù sao họ cũng không quên bức thư: những lời của thầy Niaz đã hằn sâu vào trí nhớ mọi người. Và mỗi khi mặt trời lặn, họ lại nhớ tới bức thư; mỗi khi mặt trăng lên, họ lại nhắc. Chỉ mới nghe họa mi cất tiếng hót trên cành cây, các bà đã vội gọi thím Menzer. Cái đẹp mà thầy Niaz viết trong thư là những ngọn cỏ đẫm sương, là bông hoa hồng đỏ thắm... Một lần, buổi sáng trời đổ mưa rào, và khi mưa tạnh, từ sân nhà thím Fatma bỗng vang lên tiếng kêu rất to:

- Menzer! - Thím Fatma gọi. - Ra đây! Ra đây mau!... Xem kìa, cầu vồng đẹp quá!

Cha cũng chạy ra sân. Cũng nhìn lên cầu vồng. Đó là chiếc cầu vồng đầu tiên mà cha được thấy trong đời.

*

* *

http://tieulun.hopto.org

Mùa gặt đã kết thúc, những người phụ nữ được phái đi chăm sóc các ruộng dưa. Một lần, buổi chiều đi làm về, thím Menzer nói rằng hình như thím sắp... Và chỉ vì thím nói vậy mà buổi sáng hôm sau các bà hàng xóm không cho thím dậy, rồi họ bắt cha ngồi trong phòng thím, cạnh cửa sổ. Cha khóc, cha không muốn ngồi ở đó. Để cha khỏi buồn, các bà bắt cho cha một con châu chấu, buộc nó vào sợi chỉ dài, cho cha cầm chơi. Con châu chấu cứ nhảy vào cửa kính, muốn bay ra ngoài, nhưng không làm sao bay được: cả cửa ra vào lẫn cửa sổ đều đóng kín. Cha bỗng nghĩ rằng cha không thể nào ra khỏi được, nên bắt đầu khóc lên thật to.

Thím Menzer đứng dậy, mở cửa cho cha.

- Cháu ra đi, - thím nói. - Cháu ra ngoài sân mà chơi, nhưng nhớ đừng đi xa...

Đứng ở sân nhà thím trông thấy cả làng như trên lòng bàn tay. Những bông hướng dương to vàng rực mọc trên sườn dốc xanh bên bờ sông. Mặt trời vừa chỉ mới hơi ló đầu ra từ phía sau dãy núi. " Ôi lạy Chúa... chiến tranh, chết chóc, mà anh ấy vẫn không quên cái đẹp"...

Suốt ngày hôm đó cha ngồi trên hàng rào bằng đất bao quanh sân nhà thím Menzer. Ở hướng đó, phía bên kia hàng rào, là bãi đổ rác bốc mùi hôi thối, nhưng cha vẫn không muốn đi sang chỗ khác, vì ở đấy hàng rào thấp hơn, và cha có thể thấy cả những đỉnh núi và lòng khe...

... Khi cha mở mắt, cha thấy mình đang nằm trong cỏ. Từ trong nhà vọng ra tiếng bác sĩ Xafin, rồi tiếng trẻ con khóc, thế là cha hiểu rằng thím Menzer đã sinh. Thím sinh con gái, và tất cả mọi người đều nói ngay: xinh lắm. Chỉ có điều rất lâu mãi nó vẫn chưa có tên. Người của Ủy ban thôn mấy lần đến, cần phải đăng kí khai sinh cho đứa bé, cần phải đặt tên, nhưng thím Menzer nói: "Tùy các anh muốn gì, nhưng tôi đã viết thư cho anh Niaz. Khi nào có thư trả lời, tôi sẽ đặt tên..."

Nhưng thư của thầy Niaz cuối cùng rồi vẫn không về.

*

* *

http://tieulun.hopto.org

Thím Menzer hay ngồi hàng giờ liền bên hàng rào, ở chỗ thấp nhất, và cứ nhìn, nhìn mãi đi một nơi nào đó. Đôi lúc thím gọi cha đến:

- Cháu thấy không, - thím nói, - biển đấy, - và tay thím lại chỉ lên những ngọn núi.

Còn cha cứ nhìn, cứ nhìn lên những ngọn núi, lên những con khe, và cha cũng bắt đầu thấy biển. Nó cũng màu xanh, mặt biển ấy rất xanh, xanh như cha đang bơi trên đó.

1974

http://tieulun.hopto.org

ATANAXOV GHERXO
BULGARIA

SANG TRÁI BƯỚC

Tên cai hiến binh báo cáo xong. Bây giờ chỉ còn đợi trưởng trại, một tên sĩ quan trẻ vừa mới từ trường ghextapo đến, bỏ bàn tay ra khỏi vành chiếc mũ lưỡi trai trắng, và bằng một động tác đột ngột, lại duỗi thẳng ra phía trước, dọc theo đường viền mũ. Đó là hiệu lệnh bắt đầu giờ cầu nguyện.

Phía dưới, trước chiếc bục gỗ vừa mới đóng xong chưa kịp sơn, trên mặt sân lát đá nóng bỏng như đáy lò sưởi, những người tù trí thức bị bắt về đây từ khắp cả nước đứng cúi đầu im lặng. Trời nóng khủng khiếp. Đến những cây mẫu thảo gan lì cũng phải cụp lá rủ xuống. Dường như vầng mặt trời bị nung chảy, loang ra đốt cháy cả bầu trời. Những người tù, đờ đẫn, kiệt sức vì mệt mỏi, nóng nực, đói khát, trông giống như những hình đổ khuôn dựng đứng, được chống bằng một cái gì đó ở phía sau.

Họ im lặng chờ khi nào những ngón tay xương xẩu của tên trưởng trại ra hiệu để họ bắt đầu kéo dài giọng, mấp máy những đôi môi rách nát, đọc lời cầu nguyện. Họ nhìn lên cánh tay - cũng dài ngoẵng như người hắn - của tên trưởng trại. Họ nhìn như bị thôi miên, ngoài cả ý muốn của mình. Nhưng cánh tay hắn vẫn buông thõng, như bằng gỗ. Tên sĩ quan ghextapo trẻ vẫn nhìn trân trân vào một nơi nào đó giữa hàng người đứng trước mặt hắn. Bọn hiến binh, cảm thấy sự căng thẳng trong cái thân hình đứng hơi cúi về phía trước của hắn, cũng cảnh giác đề phòng; những bàn tay đẫm mồ hôi bóp chặt báng súng ngắn nhẵn bóng, trơn tuột.

Một phút, hai phút... Tên trưởng trại vẫn không rời mắt khỏi hàng tù. Bọn hiến binh, như một lũ quạ, đứng ngọ nguậy không yên, chùi lòng bàn tay vào ống quần galife rộng thùng thình. Còn những người tù vẫn chờ bao giờ thì cánh tay dài ngoẵng kia sẽ được giơ lên.

http://tieulun.hopto.org

Nhưng tên trưởng trại bỗng cúi gập người lại và chạy vội xuống cầu thang của chiếc bục gỗ. Đến sân, hắn quay ngoắt người, đầu mút của chiếc roi ngắn treo lủng lẳng bên thắt lưng hắn vẽ một vòng tròn. Hắn bước những bước dài đến bên hàng tù.

Hắn dừng lại cũng đột ngột như vậy trước một người tù. Rụt đầu vào đôi vai hẹp, nhỏ bé, gầy gò, anh ta đứng lẫn vào trong hàng, đang bằng cách riêng của mình vật lộn với mặt trời. Tên trưởng trại đã đến sát ngay trước mặt mà anh vẫn không hay biết. Cú đòn đầu tiên rít lên, nặng nề, khô khốc. Ngọn roi uốn nửa vòng tròn ôm lấy chiếc đầu hói rồi lại lập tức nẩy bật ra để lại một vệt màu tím sẫm. Bị choáng váng bởi cú đòn đau bất ngờ, người tù, theo bản năng, giơ đôi bàn tay nhỏ bé lên ôm lấy tai.

Lại thêm một vệt mầu tím sẫm vắt ngang sọ. Tên trưởng trại đánh đòn nhịp nhàng, tính kĩ từng động tác. Sau roi thứ ba, máu vọt ra, đỏ tươi, bốc khói. Con người gầy còm lảo đảo, khuỵu đôi chân run lẩy bẩy và nhẹ nhàng gục xuống mặt sân lát đá.

Anh được mang đi ngay.

Cái chỗ trước đây anh đứng, bây giờ trống hốc, và dường như quá rộng đối với thân hình gầy còm kia. Tên trưởng trại nhìn trân trân vào khoảng trống đó và cài móc khuy áo bị tuột ra. Hắn biết rằng hàng trăm con mắt đang nhìn hắn, ngơ ngác, ngạc nhiên và căm thù. Hắn biết, và với một sự vui mừng thầm kín, chờ đợi cuộc đọ sức lặng lẽ, khoan khoái thưởng thức cái quyền lực vô tận của hắn đối với những con người này. Hắn cho rằng cái quyền lực đó hắn có được không chỉ do sức mạnh của vũ khí tạo nên, mà còn do những đức tính bên trong còn hơn hẳn của chính hắn. “Một vài roi, - hắn nghĩ, - và tên hèn mọn kia nằm lăn trên mặt đất”. Hắn im lặng nhìn vào mắt những người tù và cố tạo ra một vẻ ngạo mạn. - “Chúng mày ngạc nhiên, tức giận... Nhưng sự giận dữ của chúng mày còn yếu, còn quá yếu. Mà tao cần lòng căm thù. Đấy, khi nào tao đọc thấy lòng căm thù trong mắt chúng mày, tao sẽ nói cho chúng mày biết tại sao tao lại đánh thằng này, các ngài trí thức ạ!”

Mệt mỏi vì nóng, hắn quay lên bục.

Ngày hôm sau, việc đánh người kì lạ lại lặp lại. Đáng lẽ phải ra hiệu lệnh để bắt đầu giờ cầu nguyện, tên trưởng trại chạy xuống bục,

http://tieulun.hopto.org

và dừng lại trước người tù mang băng trắng, với sự nhịp nhàng như ngày hôm qua, vung roi quất. Lần này con người gầy gò gục xuống sau roi thứ năm. Gục hẳn xuống, như thân cây bị phạt ngang.

Anh được mang đi. Chỗ trống trong hàng vẫn rộng quá mức như ngày hôm qua. Không rời mắt khỏi hàng người, tên trưởng trại lùi lại mấy bước, chậm chạp một cách đầy thách thức, ngạo mạn. "Bây giờ chúng ta có thể nhìn vào mắt nhau lâu hơn", - hắn nghĩ. Trên mặt hắn, như vệt mây, một nụ cười nhợt nhạt thoáng qua rồi tan đi trong sự nóng nực của mặt trời.

Những người tù im lặng - họ còn biết làm gì hơn? Còn hắn chờ đợi sự phản kháng, ít ra là một dấu hiệu chống đối. "Nếu có tiếng kêu, - hắn nghĩ, - mình sẽ không tìm xem đứa nào kêu. Mình sẽ làm bộ như không nghe thấy gì cả". Tên trưởng trại còn trẻ, hắn thích thú hưởng cái quyền lực của mình đối với những con người này. Nhưng những người tù như đã hóa đá. Vẻ ngoài bất động và sự im lặng tuyệt đối của họ làm cho hắn ngạc nhiên, và thậm chí còn sợ hãi nữa.

- Chắc chúng mày, các ngài trí thức, cho rằng đây là một sự đánh đập vô nghĩa. Phải thế không? - Hắn nói to để xua đuổi cái cảm giác lo lắng bỗng xâm chiếm lấy người hắn, và chỉ vào chỗ trống, nơi trước đây người tù bị đánh đứng. - Tao đã nói với chúng mày rằng sự độc ác (hắn nhấn mạnh hai chữ này) vốn không phải là bản tính của tao... Chúng mày hãy xem kia!

Hắn chỉ tay về phía khoảng trống trong hàng, tất cả quay đầu lại nhìn. Bên cạnh, giữa mảnh sân lát đá, có một cây phượng già. Gầy gò, cong queo, nó chĩa lên bầu trời một cành khô duy nhất của mình. Từ trong vết nứt trên vỏ, một chồi lá xanh nhỏ tí mọc chìa ra. Chiếc bóng nhợt nhạt, trong vắt, như bàn tay trẻ con mở rộng, in lên mặt đất nóng bỏng. Dưới cái bóng khó nhận thấy này là chỗ của người tù bị đánh.

- Chúng mày có thấy cái cành cây xanh kia không? - Tên trưởng trại nói tiếp. - Tao thương, tha cho nó. Để cho nó tự do xanh... Và có một thằng người, đồng... đồng nghiệp, hừm, "đồng chí" của chúng mày, dám lợi dụng sự yếu lòng đó của tao. Hắn đứng dưới bóng của nó... Thưa các ngài trí thức, chúng ta thỏa thuận thế này: khi tao còn là trưởng trại của chúng mày, ở đây sẽ không có cái bóng nào cho chúng mày cả. Từ nay về sau cái chỗ này trong hàng, - hắn chỉ lên cái

http://tieulun.hopto.org

bóng, - sẽ để trống. Hàng sẽ tách ra một khoảng, tao cho phép... Thế đấy!

Đứng bên cạnh khoảng trống đó là một người tù trạc tuổi trung niên. Những lời cuối cùng của tên trưởng trại buộc anh phải ngẩng đầu lên và bắt gặp ánh mắt của hắn. "Đóng kịch!" - anh đọc trong ánh mắt tên trưởng trại và nghĩ: "Tên chó đẻ này muốn đóng kịch!" Anh đưa mắt nhìn sang bức tường đá của nhà tù, nơi đó không khí lung linh run rẩy như bị hun trên một ngọn lửa rất nóng. Phía bên kia bức tường là cánh đồng bỏ hoang trần trụi, một bãi sa mạc đầy hào hố và cỏ dại, lổn nhổn rắn độc. Buổi chiều, khi đi làm về, những người tù đi thành hàng chuyền tai nhau bản tin cuối cùng của Cục Thông tin Xô viết. Họ giẫm chân, họ cười to để cho bọn lính áp giải không nghe thấy. Hôm qua, bản tin rất ngắn: "Những trận chiến đấu ác liệt, dai dẳng đang diễn ra ở vòng cung Curxc".

Curxc... Đã hai đêm nay anh mơ thấy thành phố nhỏ đó. Chưa bao giờ anh đến đấy cả, và thậm chí trước đây chưa bao giờ anh nghe nhắc tới nó. Và anh cũng mới bắt đầu ngủ mơ từ khi bị bắt vào trại tập trung. "Curxc... Những trận chiến đấu ác liệt, dai dẳng..." Thế đấy, hình như trong bản tin có nói: "dai dẳng".

Anh nhìn sang đồng đội; những khuôn mặt của họ cau có và cương quyết. Khoảng trống trong hàng lại thu hút sự chú ý của anh. "Từ nay về sau cái chỗ này trong hàng sẽ để trống..." Anh đưa mắt nhìn tên trưởng trại - hắn đang nhìn đi đâu đó phía trên đầu hàng người. "Mày muốn diễn kịch!" Tất cả trong người anh như bùng lên, và anh bước sang trái một bước, đứng vào khoảng trống. Giọng khàn khàn của anh vang lên đơn độc và yếu ớt:

- Các đồng chí, dồn lại!

Chiếc bóng nhợt nhạt của cành cây xanh nhảy múa trên đầu anh. Tiếng thì thầm lan đi khắp hàng: "Các đồng chí, sang trái, bước!"

Những con người ngẩng đầu lên, ghé vào nhau, hỏi lại, rồi sau đó, với đôi mắt sáng rực từ từ bước sang trái. Ở một nơi nào đó có người chậm chạp, hàng người dồn lại thành đám, rối loạn cả hàng ngũ. Rồi hàng được sắp xếp lại, những bàn chân tiếp tục bước sang trái. Cứ thế cho đến lúc tất cả đứng sát kề vai nhau thành một bức tường xám dày

http://tieulun.hopto.org

đặc. Họ đứng bất động, những ánh mắt nặng nề nhìn ra trước mặt, chờ đợi.

Máu dồn lên mặt tên trưởng trại, hắn ngoảnh nhìn về phía sau. Những bàn tay đẫm mồ hôi của bọn hiến binh nắm chặt súng sẵn sàng. Hắn quay lại: một khối người màu xám đứng sát nhau, hơi xô lên phía trước rồi lùi lại. Những chiếc đầu trọc lóa lên dưới ánh nắng mặt trời. Thì ra lòng căm thù của họ mạnh hơn hắn tưởng. Nhưng không sao, hắn sẽ sửa chữa ngay sai lầm của mình... Đây, cái bóng đây. Tên trưởng trại từ từ tiến lên phía trước, tay mở cúc áo ngực. "Hay là gọi bọn đứng ở sau? Không, tốt hơn là tự mình". Và vẫn còn bước đi, hắn đã quất roi đầu tiên. Hắn vung tay không vội vã, vòng rộng và dẻo, rồi quất mạnh xuống, cố gắng lợi dụng quán tính để tiết kiệm sức.

Người vừa đứng vào chỗ trống được mang đi sau cú đòn thứ bảy. "Bảy roi! - Tên trưởng trại bước lùi lại, bắt đầu nhẩm tính trong óc. - Nóng thế này chắc mình không chịu nổi trăm rưỡi hoặc hai trăm roi!"

Chỗ dưới bóng cây để trống mấy giây. Rồi người tù cao, lưng gù, đứng ở bên phải, bước sang một bước, đứng vào chỗ.

"Lại tám roi nữa!" - Tên trưởng trại đếm số đòn, cố không nhìn người tù lưng gù nằm gục trên mặt sân lát đá.

- Sang trái, các đồng chí, sang trái!

"Mười sáu..." - tên trưởng trại nhẩm đếm.

Dưới bóng cây là một người đàn ông cao lớn, cả người đầm đìa máu. "Mười chín..." chiếc khuy áo thứ hai đã cởi ra từ lâu, mồ hôi chảy dọc sống lưng, mồm không đủ không khí. "Hai mươi ba, - hắn đếm, - hai mươi bốn... Không được dừng lại... hai mươi tám..."

Người tù rụt cổ vào đôi vai rộng, nhưng liền đó lại đứng thẳng lên.

"Hai mươi chín...".

Người tù nhổ bãi máu ở trong miệng ra, liếm môi và hơi doãng chân ra.

"Để cho vững hơn", - tên trưởng trại nhận xét và vung roi quất xuống với một sức mạnh điên khùng bất ngờ. Ngọn roi ôm khắp đầu.

http://tieulun.hopto.org

“Bây giờ hắn sẽ gục xuống”, - tên trưởng trại nghĩ và buông thõng tay xuống, biết rằng lần này đòn rất mạnh, rất đau.

Người tù cắn môi, nhưng không đưa tay lên che mái đầu bốc lửa. Anh lại doãng chân ra thêm một ít nữa.

“Nào, lần này tao cho mày gục này! - Tên trưởng trại nghĩ và ngả cả người ra phía sau, quất mạnh. - Tao không phải là sĩ quan, nếu không cho mày gục!”

Ngọn roi cắt rách tai. Máu phọt ra và chia thành từng dòng nhỏ, chảy theo chiếc cổ nhăn nheo xuống áo.

Lại một cú đòn mới. Máu loang ra một bên mặt. Một đòn nữa - máu loang ra cả bên mặt kia. Người tù đến không còn nhận ra nữa. Anh đứng, chân hơi doãng, hai tay chắp sau lưng, mắt nhắm chặt và đón chờ cú đòn tiếp theo: đầu tiên như tiếng gió từ xa thổi đến, rồi sau đó như một luồng sáng mạnh bất ngờ chiếu vụt ra từ bóng tối.

“Một đòn nữa...”

Nhưng không có đòn tiếp theo. Người đầm đìa mồ hôi, tên trưởng trại lùi lại một bước. “Cái thằng người này còn có thể chịu được rất lâu, và sau hắn là cả một hàng dài những thằng như hắn. Chúng chỉ có vẻ bên ngoài là dửng dưng, không có khả năng chống đối thôi. Đó chỉ là điều lầm tưởng”. Hắn biết rằng khi người tù đứng dưới bóng cây gục xuống, hàng người sẽ lại chuyển động, và người đứng bên phải sẽ thế ngay vào chỗ trống...

Mặt tên sĩ quan trắng nhợt ra như xác chết. Cặp chân hắn nhũn xuống như làm bằng bông ướt. Hắn chợt muốn, đến không cưỡng nổi, nằm vật lên chiếc giường trong căn nhà chỉ huy của hắn. Trước mắt hắn hiện ra những vòng tròn xanh, và hắn hiểu rằng, nếu vung roi lên, dù chỉ một lần nữa, chính hắn sẽ phải ngã xuống mặt sân đá. Không rời mắt khỏi hàng tù, hắn thận trọng gỡ tay ra khỏi dây đeo, ném roi xuống chân một tên hiến binh đứng bên cạnh và đi về phía ngôi nhà chỉ huy. Hắn bước chậm chạp, cố thu hết tàn lực cuối cùng.

Bất ngờ có một quả cầu nhỏ bay đến bên cây phượng già, nở to ra, đậu lên cành và biến thành một chú chim sẻ say lử đi vì nắng. Chiếc

http://tieulun.hopto.org

bóng nhợt nhạt giật mình, khẽ đung đưa, rồi lại nằm im bất động trên nền đá nóng bỏng.

http://tieulun.hopto.org

BACLANOV GRIGORI
NGA

MỘT CƠN ĐAU KHỔ GIÁ BAO NHIÊU

Hồi đó là tháng Năm, chiến tranh kết thúc đã được sáu ngày. Chúng tôi đóng quân trong một làng Đức - bốn chiến sĩ trinh sát, và tôi, chỉ huy của họ. Trong cái làng không giống với các làng xóm của người Nga này có mười hai ngôi nhà vững chãi, dưới nhà là hầm ngầm được quét dọn sạch sẽ, rải cát dày, xếp đầy những thùng rượu mát lạnh cất bằng táo quả, ngoài sân là nơi nuôi gà và đàn lợn mũm mĩm, trong chuồng là những con bò cái Hà Lan đứng thở phì phì; còn phía sau nhà, trên những thửa đất được bón phân đầy đủ, lúa mì mọc rất tốt. Và mặt trời hiền hòa tháng Năm chiếu sáng tất cả những cái đó: lúa mì trên những thửa ruộng nhỏ sau nhà, mái ngói đỏ, đàn lợn mũm mĩm, những người chủ nhà sớm sớm hiền lành và cởi mở chào hỏi chúng tôi. Họ gần như ngay tức khắc, không cần bàn luận, chuyển sang trạng thái hòa bình, đơn giản đến nỗi dường như để làm chuyện đó chỉ cần cởi bỏ ủng nhà binh và xỏ chân vào đôi giầy bằng vải phớt dùng để đi trong nhà - chính những đôi giầy mà sáu năm về trước họ đã cởi ra để xỏ chân vào ủng nhà binh. Họ không thích nói về chiến tranh, chỉ lắc đầu tỏ vẻ phê phán và nhắc tên Hitler - chính hắn mới là người có lỗi trong tất cả mọi chuyện, cứ để cho hắn phải chịu tất cả trách nhiệm; còn họ chỉ việc cởi ủng ra là hết.

Vào ngày hòa bình thứ hai, chúng tôi bắt được một tên lính Đức trong đám lúa mì ở phía sau làng. Người cao lớn, trong chiếc áo khoác sĩ quan màu đen cổ bằng nhung, hắn đứng giữa chúng tôi; và chúng tôi, lần đầu tiên trong suốt cuộc chiến tranh này khi bắt được tù binh không biết phải làm gì với hắn. Nhìn hắn đứng xo ro đôi vai dưới lần áo khoác, tôi bỗng cảm thấy tính chất ước lệ tương đối của rất nhiều khái niệm của loài người: hôm kia hắn còn là kẻ thù, bây giờ hắn không còn là kẻ thù nữa, và thậm chí cũng không phải là tù binh;

http://tieulun.hopto.org

nhưng đồng thời thả hắn ra cũng không phải là đơn giản, dễ dàng đối với chúng tôi.

Tôi còn nhớ tháng Sáu năm 1941. Chúng tôi rút lui và nhiều người đã hi sinh; nhưng khi bắt được một tên tù binh Đức, nhìn thấy đôi bàn tay to lớn, bàn tay người thợ của hắn, chúng tôi còn vỗ vào lưng hắn, cố tìm cách giải thích, thông cảm, rằng hắn cũng là công nhân, và Hitler đã buộc hắn phải cầm súng đánh nhau với chúng tôi. Và chúng tôi đã cho hắn cùng ăn chung. Đó là những ngày đầu chiến tranh. Còn bây giờ chiến tranh đã kết thúc, đứng trước mặt chúng tôi là một tên lính Đức bị bắt trên cánh đồng lúa, và không một ai trong chúng tôi có thể khích lệ vỗ lên vai hắn. Chúng tôi cũng không thể nói với hắn như những người lính hai phe có lẽ đã nói với nhau sau những cuộc chiến tranh trước đây: "Tôi là lính, anh cũng là lính, và chúng ta không có lỗi; lỗi là ở những người bắt chúng ta phải bắn vào nhau. Cứ để cho chúng phải chịu toàn bộ trách nhiệm". Bây giờ có một ngăn cách khác nằm giữa chúng tôi với hắn; sau cuộc chiến tranh này, có một thước đo khác để đo tội lỗi và trách nhiệm của mỗi người.

Nhưng hình như dân làng và ông chủ ngôi nhà tôi ở không cảm thấy điều đó. Buổi sáng, khi tôi treo thắt lưng với khẩu súng ngắn lên thành giường gỗ và ăn sáng, ông ta bước vào, miệng ngậm tẩu thuốc và chào "herr sĩ quan"(1). Hôm đầu ông ta đứng ở cửa, nhưng chỉ sau một vài ngày đã ngồi bên bàn, chân gác chéo lên nhau. Mặt trời buổi sáng chiếu xiên qua cửa sổ, ông ta nheo mắt rít tẩu thuốc, vành miệng tẩu bằng kim loại đã đen xạm vì chất nicôtin, khoái trá ngồi nhìn "herr sĩ quan" ăn. Trước đây ông ta cũng đã có thời trai trẻ, nên hiểu rằng vì sao một người trẻ tuổi như tôi, khi ăn sáng lại có một sự ngon miệng dễ thương đến thế. Đôi mắt nheo nheo của ông ta ánh lên lòng nhân hậu. Ngoài sân nghe tiếng chị vợ xách chiếc xô vắt sữa tráng men chạy đi chạy lại. Mười tám tuổi, chị ta đã sinh cho chồng một đứa con trai; và bây giờ, ba mươi hai tuổi, trông chị ta không thể nào là mẹ của cậu quí tử có thân hình dài ngoẵng, cao hơn bố cả nửa cái đầu này. Thậm chí lúc đầu chúng tôi tưởng đó không phải là con của chị ta, mà của ông ta với một người vợ khác.

Ngay ngày đầu tiên, chủ nhà đã xin phép tôi ban đêm đưa vợ đến nhà người thân ở làng khác ngủ: vợ ông ta còn trẻ, mà trong nhà là lính... Để tôi khỏi nghi ngờ gì, con trai của ông ta sẽ ở lại với chúng

http://tieulun.hopto.org

tôi. Ngoài ra còn toàn bộ tài sản của ông ta: bò, lợn, và tôi không nghi ngờ gì về nguyên nhân con trai ông ta sẽ ngủ lại nhà.

Họ ra đi lúc mặt trời lặn, đứa con trai còn xủng xoảng chìa khóa trong các nhà kho cho đến tận tối mịt. Chúng tôi không chú ý đến nó. Các chiến sĩ trinh sát ngồi lại một chỗ ngoài sân, nhìn ráng chiều và khe khẽ hát hai bè bài hát về người lính Cozac ra trận. Bài hát này dù đã nghe đến hàng trăm lần, ở đây, ở nước Đức xa xôi này, nó vẫn làm trái tim se lại.

Sáng hôm sau, trời hãy còn sương lạnh, ông bà chủ nhà đã trở về. Ông ta đến chào "herr sĩ quan", còn chị vợ lập tức chạy đi chạy lại ngoài sân, cho gà lợn ăn, đôi cánh tay hồng hào mập mạp làm mọi việc khéo léo nhanh nhẹn. Các chiến sĩ trinh sát của tôi ngồi sưởi nắng trong sân, chị ta hết chạy từ chuồng bò vào nhà, lại từ nhà ra chuồng bò, mang theo mùi bánh mì, mùi sữa bò, mùi mồ hôi nồng nặc, đưa mắt liếc nhanh như chớp, đôi khi gấu váy quệt cả vào một người nào đó. Còn khi chị ta đứng chống hai tay vào sườn trong chuồng lợn, bầy lợn chen chúc nhau cạnh máng ăn, cọ sườn vào đôi chân trần đứng dạng ra của bà chủ với cặp đùi mập mạp, bộ ngực mạnh mẽ và khuôn mặt chăm chú của một đứa trẻ vừa được bú xong, trông chị ta chẳng khác gì bức tượng đài của sự no đủ và thỏa mãn... Ông chủ, ngược lại, người gân guốc, gầy gò, vai mảnh khảnh với những ngón tay to mập và chiếc tẩu không bao giờ tắt trong miệng. Nhưng trong cái bước đi buông thả, trong cái vẻ thường nhật gia đình của ông ta, dù sao vẫn cảm thấy một tác phong quân sự được cố ý che giấu hết sức cẩn thận, kĩ lưỡng.

Và cũng như vậy vào cái buổi sáng hôm đó, khi tôi ăn sáng, ông ta ngồi bên bàn và trao đổi vài câu chuyện thận trọng. Còn tôi, nhìn ông ta từ phía sau mép chiếc cốc, trong lòng muốn về nhà đến chết được, dường như không phải chỉ mới sáu ngày, mà đã hơn một trăm năm rồi chúng tôi ở lại trong cái làng Đức sạch sẽ, nhờ một sự may mắn đáng kinh ngạc nào đó thoát khỏi sự tàn phá khủng khiếp của cuộc chiến tranh này. Hôm nay chỉ một điều làm tôi thích thú: ngoài sân, một chiếc xe mô tô mới tinh đang chờ tôi. Sáng nay các chiến sĩ trinh sát vừa mang về, và tôi còn chưa trông thấy nó.

Bà Magda, với bộ mặt già nua bất động, đôi cánh tay cứng như sắt để trần đến tận khuỷu, khệ nệ khiêng trước bụng một chiếc thùng

http://tieulun.hopto.org

gỗ sồi ướt nước đi ngang qua cửa sổ. Chân bà đi đôi ủng lính thấp cổ. Bà làm công cho nhà này từ mùa thu. Trong cả làng, hình như chỉ riêng đối với một mình bà là không có hòa bình, cũng như đối với bà đã không có tương lai. Tất cả những gì bà có đều thuộc về quá khứ, mà với sức khỏe sắt đá của mình, bà sẽ còn phải sống rất lâu.

Trước đây bà đã có chồng, Đảng viên cộng sản. Trong một cuộc mít tinh, ông bị dao đâm vào lưng chết. Trước đây bà cũng có con trai, một đứa duy nhất và đẻ muộn. Cùng với con, bà đã sống thêm cuộc đời thứ hai - không phải cuộc đời của bà nữa, mà là của con. Con bà bị giết chết ngoài mặt trận vào năm bốn mươi tư.

Tiểu đội trưởng trinh sát Margoxlin, đang ngái ngủ, mặc áo va rơi không thắt lưng, đi chân đất, bước tới trước mặt bà, đỡ lấy chiếc thùng. Nhưng bà vẫn không buông tay ra, và hai người đứng một lúc ở giữa sân kéo thùng về phía mình. Rồi Margoxlin nhẹ nhàng vác thùng trên vai đi trước, bà Magda theo sau, khuôn mặt của bà ngay dưới nắng trông vẫn đen sạm. Họ đi khuất vào sau nhà kho.

Tôi chưa lần nào thấy các chiến sĩ trinh sát của tôi giúp đỡ một người nào đó trong số chủ nhà, cả bà chủ với những "điểm mạnh" quyến rũ như vậy, và cả đứa con trai. Người duy nhất được họ thương là Magda, một bà già đã mất hết tất cả trong chiến tranh, và giờ đi làm thuê cho những kẻ không hề mất gì, mà ngược lại, hình như còn được nữa là khác.

Tôi ăn nốt món trứng và rót cho mình cốc rượu vang thứ hai. Thứ rượu trong suốt, óng ánh, vừa được mang từ dưới hầm lạnh lên, và những hạt hơi nước li ti đọng lại rất lâu trên chiếc cốc in những vết ướt của các ngón tay. Rồi tôi đeo bao kiếm, - ông chủ nhà có mặt lúc đó tỏ ra rất cung kính, - thít chặt lại chiếc thắt lưng sĩ quan, và cảm thấy từng cơ bắp nở căng của mình. Đặc biệt hài lòng cảm thấy sức nặng của khẩu súng ngắn treo ở đùi, tôi đội chiếc mũ sĩ quan lên đầu và bước ra sân. Mặc dù đã trải qua một cuộc chiến tranh như vậy, con người vào cái tuổi hai mươi hai, thực ra vẫn còn rất trẻ nếu những chi tiết đó đối với anh ta vẫn có thể là quan trọng, nhất là trước con mắt của một người Đức.

Sau mấy cốc rượu vang lạnh, mặt trời ngoài sân đã chiếu sáng rực rỡ, và dưới cửa sổ cạnh bức tường trắng, một chiếc mô tô lấp lánh

http://tieulun.hopto.org

thép mạ kền bóng loáng. Tôi nổ máy, dắt ra khỏi sân; và chân tôi chỉ kịp vừa chạm đến pê đan, chiếc xe đã phóng vụt đi trên con đường xuyên qua đồng lúa. Tôi bay ngược lên theo con đường đó, đến bức tường xanh của bầu trời. Quả thật chiến tranh đã kết thúc, và chúng tôi đang ở nước Đức.

Phía bên kia đèo là một làng nhỏ, nơi đóng quân của Volodia Iacovenco, chỉ huy đội trinh sát một đơn vị xe tăng khác cũng gồm bốn chiến sĩ. Tôi cho xe chạy ngoằn ngoèo trên đỉnh đèo theo con đường đá trong rừng, rồi từ đó, với tiếng động cơ nổ giòn, phóng như bay xuống làng. Cây cối, hàng dậu trước nhà và những cánh cửa sổ mở rộng, qua làn nước mắt ứa ra nhập thành hai dải sáng kéo dài ở hai phía của con đường.

Phía trước là ngã tư đường với một đống đá ở giữa. Đến Iacovenco thì rẽ sang phải. Đúng vào lúc tôi vừa cua ngoặt, một con chó nhỏ từ trong nhà đâm thẳng vào dưới bánh xe. Tất cả xảy ra trong một khoảnh khắc, đôi tay phản ứng nhanh hơn cả ý thức. Chỉ kịp lái xe tránh qua một bên, hãm phanh, tôi đã bị bắn ra khỏi yên, ngã lăn xuống đất, người trượt đi một quãng dài, hai bàn tay bíu chặt lấy mặt đường đầy bụi.

Tôi nhảy vụt ngay dậy. Trước cửa nhà, một đứa bé chừng ba tuổi đứng ôm con chó nhỏ trên tay. Nó không bỏ chạy, chỉ kinh hoàng tròn mắt nhìn tôi và ra sức ép chặt con chó nhỏ vào lòng.

Chiếc quần galife bị xát xuống đất rách toạc ở đầu gối, hai bàn tay dính bụi bỏng rát rớm máu. Chiếc xe mô tô bẹp dí nằm trên đống đá giữa đường, bánh sau còn quay tít. Tôi ngồi xuống một hòn đá. Chân tôi run run. Tôi phun đất ở miệng ra. Trong ý thức đờ đẫn của tôi chỉ có một ý nghĩ rõ ràng: “Chỉ tí nữa mình có thể bị tan xác. Sau khi chiến tranh đã kết thúc...” Các chiến sĩ trinh sát của Iacovenco chạy đến. Họ lần lượt mang tôi vào nhà theo từng phần một: đầu tiên là tôi, sau đó là chiếc mũ sĩ quan mà một người nào đó tìm thấy ở phía bên kia đường.

Trong khi mấy người cởi ủng cho tôi, Iacovenco đứng bên cạnh với cốc rượu vang trong tay.

- Uống đi, - anh nói. - Xương còn nguyên chứ? Thế nào các cậu, xương cốt không sao chứ?

http://tieulun.hopto.org

Và anh đưa tay sờ đầu tôi.

- Đau không? Còn ở đây? Còn nguyên! Thế thì có thể uống được, uống đi!

Khi mọi người đã ra khỏi, anh ngồi xuống giường cạnh tôi. Đến lúc đó tôi mới nhận thấy rằng anh có vẻ mặt của một người ốm, từ người bốc ra mùi vodka.

- Anh biết không, - anh nói, - tôi đã đến trại tập trung. Cách đây ba cây số. Hôm qua tôi đi đến đó.

Anh lấy bàn tay lau trán.

Tôi biết rằng bố anh, chính ủy tiểu đoàn xe tăng Iacovenco, đã mất tích năm 1941 ở Kiev. Hai năm sau, có một người đến nhà nói với mẹ anh, rằng ông ta cùng ở với bố anh trong một trại tập trung ở nước Đức vừa trốn thoát về. Bố anh không chạy trốn được và nhờ ông báo tin cho gia đình rằng mình còn sống. Mẹ anh viết cho anh - lúc bấy giờ anh đang ở mặt trận, - và vẫn không biết có nên tin, hi vọng hay không.

Từ đó, Iacovenco có một hi vọng thầm kín: khi nào quân ta tiến vào nước Đức, anh sẽ biết được tin tức của bố. Và càng gần đến ngày kết thúc chiến tranh, niềm hi vọng đó của anh càng trở nên nóng vội, da diết.

Cuối cùng, mãi đến hôm qua anh mới tận mắt trông thấy trại tập trung. Anh đi theo con đường đẫm máu từ cổng trại đến nhà thiêu xác mà trước đây hàng trăm nghìn con người bất hạnh, bị hành hạ, đã đi qua. Anh cũng biết rằng, nếu trong số vô vàn những dấu vết đã vĩnh viễn biến mất ở đây có cả dấu vết của bố anh, thì cũng không bao giờ có ai có thể kể lại cho anh điều đó được.

- Ở đấy có một con hào. Phía bên kia nhà thiêu xác. - Anh bỗng tái nhợt người đi. - Ruồi bay dầy đặc trên miệng hào. Ruồi xanh... Tôi không hiểu ngay được... Chỉ cảm thấy đột nhiên hoảng sợ... Có lẽ vì mùi... Ở đấy, dưới hào, là mỡ người... Người bị chúng thiêu, và mỡ chảy xuống đó...

Người anh lảo đảo, lắc lư, hai đầu gối kẹp chặt lấy bàn tay.

http://tieulun.hopto.org

- Anh biết không, - anh nói, - tôi hi vọng một điều: bố tôi là chính ủy. Mà bọn Đức thì không bắt chính ủy làm tù binh... Thêm vào đó, người đến nhà tôi nói rằng ở trong trại tập trung, họ của bố tôi là Iacovlev. Không phải là Iacovenco, mà Iacovlev. Hay ông ta nhầm với một người nào khác chăng? Sau đó mẹ tôi không còn gặp ông ta lần nào nữa.

Tôi biết nói gì với anh? Tôi nói rằng điều đó có thể xảy ra lắm, thậm chí chắc chắn là như vậy, bản thân tôi cũng có biết mấy trường hợp như thế. Thí dụ như ở trong trung đoàn chúng tôi, khi chúng tôi vượt vòng vây...

Iacovenco ngồi lắc lư, cặp mắt nhắm nghiền, đôi má tái nhợt, nhưng hai thái dương đỏ bừng và trên trán mồ hôi rịn ra từng giọt.

Đêm đến, bất chợt tỉnh giấc, tôi thấy trên trần nhà một bóng người rất to: đôi vai rộng gần che kín cả trần và chiếc đầu rụt sâu vào trong cổ áo. Hai tay ôm chặt thái dương, Iacovenco ngồi bên bàn, một ngọn nến đặt trong đĩa chiếu sáng khuôn mặt anh từ phía dưới. Thấy tôi không ngủ, anh nhón chân đi dép, mặc quần galife, áo va rơi không thắt lưng, ngồi sang giường tôi.

- Ở đó người ta kể với tôi rằng tro... tro của những người bị thiêu, bị chúng chở ra đồng. Ruộng ở đây được bón bằng tro.

Anh đưa tay lên xoa cổ. Miệng anh khô đắng, và giọng nói của anh cũng khô, khàn khàn.

- Tôi trở về nhà, hỏi họ: "Các ông có biết chuyện đó không? - Nichts, Nichts"(1). - Họ nói không biết. Thế thì đi mà xem! - Chiếc cổ rộng của anh vằn máu. - Họ không đi. Không muốn đi. Anh hiểu chưa? Chúng thiêu người ngay bên cạnh. Tro đem bón đồng. Còn bây giờ thì nhai bánh mì...

Anh đứng dậy, ngọn nến lung linh, bóng bàn tay trên tường bay vụt lên chiếc giá gỗ. Lấy xuống một vật trang sức, Iacovenco chìa nhãn hiệu bên ngọn nến: "Anh thấy không?" Nhãn hiệu của Pháp. Trong ánh sáng lung linh của ngọn nến, từ giá gỗ trên tường, rất nhiều vật dụng và đồ trang sức nhìn chúng tôi, những đồ vật hoàn toàn không hợp bộ với nhau. Đó là đồ vật của nhiều người, trước đây chưa hề biết nhau bao giờ, nói bằng những thứ tiếng khác nhau, và

http://tieulun.hopto.org

bây giờ chắc là đã bị thiêu hủy. Còn ngoài sân là đàn bò cái mang từ Hà Lan tới, những con lợn đưa từ Đan Mạch về. Và cách đây vài cây số là trại tập trung.

Ngày hôm sau tôi không thể nhìn cánh đồng được nữa. "Ruộng ở đây được bón tro..." Dù sao tôi vẫn không muốn tin điều đó. Tôi biết rằng rất dễ dàng mang tội lỗi của một người hay một số người gán cho tất cả. Nhưng mọi người ở đây đều im lặng. Cả những người biết, cả những người đã đoán ra, và thậm chí cả những người không tán thành.

Chúng tôi đi xuống núi, và anh chiến sĩ trinh sát kéo căng dây cương ghìm ngựa lại. Tôi nằm trên đống cỏ khô, mặt trời chiếu ấm; từ thân người bị sưởi nóng bốc lên mùi mồ hôi. Những thửa ruộng hai bên chạy ngược lại. Trên nền đất xốp, màu xám tro, những đám lúa mì đang độ lớn non mơn mởn bị phủ một lớp bụi đường. Và tôi không thể nhìn lớp đất và những thửa lúa mì đó.

Trên bầu trời xanh thanh bình của nước Đức, những đám mây bông trắng nõn chậm chạp trôi. Bóng của chúng nhẹ nhàng lướt trên mặt đất. Hòa bình và yên tĩnh. Nhưng biết bao nhiêu con người trong cảnh hòa bình vừa được mang đến này phải phục sinh những người đã chết để rồi sau đó lại đem chôn, và chỉ một số rất ít ỏi những ai may mắn đón về những người đã được để tang trước đó.

Chúng tôi dừng xe ở cạnh cổng; anh trinh sát vội quay ngựa trở về ngay, tôi bước vào sân. Các chiến sĩ của tôi không ai ở nhà, vợ chồng chủ nhà vừa nhìn thấy tôi liền lánh vào sau chuồng bò thì thầm trao đổi với nhau. Mấy lần họ thò những bộ mặt lo lắng ra nhìn tôi. Trong khi tôi đi vắng có một chuyện gì đấy đã xảy ra.

Tôi ngồi xuống giường, duỗi thẳng chiếc chân đau không thể gập lại được, rút điếu thuốc ra và muốn châm lửa hút. Nhưng tôi đang mặc chiếc quần galife màu xanh của Iacovenco và quên không bỏ bật lửa của tôi sang đây. Chủ nhà cũng đã bước vào phòng. Tôi nhấm nước bọt vào ngón tay và bôi lên chỗ dây thắt lưng da bị cào xước ở bên sườn.

Ông chủ nhà hôm nay cởi mở hơn so với thường ngày. Nhìn thấy điếu thuốc lá trong tay tôi, ông ta lập tức, nhưng không vội vã, bật lửa

http://tieulun.hopto.org

cho tôi châm, như cho một người quen thân tốt bụng. Rồi ông ta ngồi xuống chiếc ghế dài - cùng đàn ông với nhau mà!

Vừa châm lửa hút, tôi vừa liếc mắt nhận thấy vợ ông ta chạy vội vào chuồng lợn. Vẻ mặt của chị ta vừa giận dữ, nhưng đồng thời vừa sợ hãi, sẵn sàng chịu đựng mọi khổ nhục. Chủ nhà không nhận thấy những điều đó. Ông ta ngồi rít tẩu thuốc, và mặt trời hắt nắng lên người. Hai chúng tôi ngồi trên chiếc ghế dài cạnh cửa sổ. Và cũng trong lúc đó đứa con trai của ông ta cầm cuốn sổ ghi chép và bút chì bước vào phòng. Đứa bé dừng lại trước chỗ tôi ngồi, tay giữ cuốn sổ ghi chép trước mặt, ho lấy giọng như sắp sửa hát. Tôi ngồi nhìn lên mặt hắn: khi hắn bắt đầu nói, hai vai thõng xuống, cổ vươn dài ra vì hồi hộp, lo lắng.

Hắn nói nhanh, và tôi chỉ hiểu được nghĩa của một vài từ tiếng Đức. Nhưng hắn cứ kiên nhẫn nhắc đi nhắc lại, và cuối cùng tôi cũng đã hiểu được. Hóa ra trong khi tôi đi vắng, có chiến sĩ trinh sát nào đó đã bắn chết một con lợn.

- Erschoss, erschoss!(1) - Hắn nhắc đi nhắc lại, làm điệu bộ biểu diễn việc đó đã xẩy ra như thế nào.

Margoxlin lắc lư người đi ngang qua sân, chiếc áo khoác da mới ánh lên bóng loáng. Anh vừa đi trinh sát về, vì vậy mới có vẻ ngang tàng như vậy. Thằng nhỏ không trông thấy anh, vẫn tiếp tục nói với những vết đỏ lựng trên mặt.

- Một con lợn tốt lắm. Nó nặng ba mươi cân và còn có thể lớn nữa. Nhưng nó cũng đã được ba mươi cân thịt loại tốt. Và giá mỗi cân là...

Hắn đã mấy lần nói "kostet"(2). Tôi nhớ cái từ tiếng Đức này khi hãy còn bé. Hồi đó tôi học thuộc lòng câu thơ: "Guten Tag, Frau Maier! Was kosten die Eier? Acht Pjennig? Das ist zu tener..."(3)

Trong cuộc chiến tranh này cũng có một tên tướng SS tên là Maier khét tiếng tàn bạo.

---

(3) Chào bà Maier! Trứng giá bao nhiêu? - Tam penni? Nó đắt quá đấy... (tiếng Đức)

http://tieulun.hopto.org

Thu hai chân xuống dưới ghế, hai tay chống lên mép ghế hai bên người, chủ nhà ngồi khẽ lắc lư. Đôi vai xương xẩu của ông ta nhô lên, đầu rụt xuống. Trong suốt thời gian đó ông ta không nói gì, chỉ ngồi nghe với đôi mắt khép lim dim và gật gật tẩu thuốc bốc khói. Tôi liếc nhìn đôi bàn tay bám vào mép ghế. Đó là bàn tay to lớn của người lao động. Trong những nếp nhăn và xung quanh móng có một cái gì đó đen đen. Đất chăng? Hay là tro?

Chủ nhà gật gật tẩu thuốc bốc khói. Còn đứa con trai đứng trước mặt tôi thì tính lại con tính đã được cả gia đình tính kỹ. Tôi cần phải hiểu rõ và tin chắc rằng mình không bị lừa, rằng họ chỉ muốn tôi đền cho họ số thịt lợn ngon đó bằng một giá phải chăng. Mũi đứa bé trắng bệch ra và bàn tay cử động hấp tấp. Giơ cuốn sổ lên sát mắt, hắn đọc tên người đã bắn chết con lợn: "Soldat Macaruschca" và dừng lại nhìn tôi. Tôi không thể hiểu ngay được rằng cái tên xa lạ mà hắn vừa khó nhọc đọc to lên đó chính là Macarusca, anh chiến sĩ trinh sát trẻ nhất của tôi.

Anh đến với chúng tôi trong một làng Ucraina vừa giải phóng. Anh đến với tôi, người cán bộ chỉ huy đầu tiên anh gặp. Chân đất, hoang dại đói khát - điều đó có thể thấy được qua đôi mắt, - anh đến xin chúng tôi cho anh cùng ra trận. Trong làng không ai biết anh, anh xuất hiện ở đây hồi mùa xuân, khi tuyết chưa tan, và cũng đi chân đất, chiếc quần rách để lộ những miếng thịt tái xanh vì rét. Những người đàn bà coi anh là thằng điên và thỉnh thoảng cho anh ăn. Và cũng vì có tiếng là thằng điên nên anh mới không bị lùa sang Đức.

Anh lập tức quen thân với các chiến sĩ trinh sát; nhưng mãi rất lâu về sau, mỗi khi kể lại một chuyện gì đó, anh vẫn gọi chúng tôi là "quân Nga" như bọn Đức gọi, và nói về chúng theo cách của những người dân sống trong vùng bị chiếm đóng. Anh hiền lành, lặng lẽ, và khi được ăn uống đầy đủ, trở thành một chàng trai rất khỏe. Tôi không nhớ ai là người đầu tiên gọi anh là Macarusca, nhưng cái tên đó rất hợp với anh - một người khỏe mạnh, hiền lành - và tất cả mọi người đều gọi anh như vậy, không ai còn nhớ tên thật của anh là gì. Một lần, khi chúng tôi ngồi ở trạm quan sát, anh đã kể cho tôi nghe về mình. Anh sinh ra trong một làng du kích. Gần như tất cả những người đàn ông, trong đó có cha anh, đều vào rừng; nhưng quân Đức, không hiểu sao, rất lâu không động đến gia đình họ, không trả thù. Một đêm chúng đến bao vây, lùa tất cả dân làng vào ngôi trường,

http://tieulun.hopto.org

đóng chặt cửa lại rồi phóng hỏa. Tất cả những ai liều mạng nhảy ra đều bị chúng bắn chết. Mẹ anh đã chết ở đó. Nhưng dù trận càn có bất ngờ đến mấy, nhiều bà mẹ đã kịp giấu các con của mình. Và một phần dân làng cũng trốn thoát. Bọn Đức lùng sục họ trong các hầm nhà, đêm lại dẫn đi bắn. Macarusca bế đứa em gái hai tuổi trên tay. Tất cả bị bắt xếp hàng trên bờ khe. Đến nay Macarusca vẫn không thể nào tha thứ cho mình một điều là tại sao trong giây phút cuối cùng đó anh vẫn bế đứa em gái trên tay?

- Đáng ra em phải đặt nó xuống đất. Nó bé, có thể nằm khuất dưới chân, bọn Đức sẽ không nhận thấy. Bởi vì lúc đó là ban đêm. Nhưng nó sợ quá, hai tay cứ ôm chặt lấy em, không gỡ ra được. Những móng tay của nó bấu chặt vào đây, - anh chỉ lên cổ mình. Lúc đó tôi nghĩ: dù anh có sống trên đời này bao nhiêu năm nữa, bao giờ anh cũng cảm thấy trên cổ mình những ngón tay đứa em gái hai tuổi bằng cả tấm thân bé nhỏ của mình kinh hoàng nhận ra cái chết đang đến gần đe dọa.

"Nó còn có thể lớn thêm..." - đứa con trai nhà chủ nói về con lợn cân nặng ba mươi ki lô gam. Đó là lợn của hắn, không ai có quyền bắn chết mà không bị trừng phạt. Và cha hắn, ngồi trên chiếc ghế dài, chân đi đôi giầy vải dùng trong nhà, gật gật tẩu thuốc đang bốc khói.

Tôi ngồi nhìn lên mặt đứa con trai. Nó mười bốn tuổi, giọng nó còn vỡ ra, chưa đủ độ cứng. Tuổi nó hiện nay cũng bằng tuổi của Macarusca khi anh bế đứa em gái hai tuổi trên tay bị dẫn đi bắn và sau đó, trong đêm tối, leo từ dưới nấm mộ chung lên rồi bò vào rừng; và ở đó một mình, như con thú hoang, tự chữa vết thương của mình bằng lá cỏ.

Đứa bé mười bốn tuổi này còn chưa biết một cân đau khổ giá bao nhiêu(1), nhưng hắn đã biết giá bao nhiêu và cần phải bắt đền bao nhiêu một cân thịt lợn loại ngon. Và đấy, với cuốn sổ trong tay, hắn đứng trước mặt tôi, tự tin vào lẽ phải của mình có quyền bắt chúng tôi phải thanh toán nợ.

Buổi chiều hôm ấy chúng tôi ăn thịt lợn. Chủ nhà như mọi hôm vào giờ đó, đi ngủ chỗ khác và tỏ ra rất không bằng lòng. Họ không nhìn vào mắt chúng tôi, đôi má của chị vợ sưng lên vì nước mắt đã

http://tieulun.hopto.org

khô. Chỉ có đứa con trai - ông chủ tương lai - vẫn chăm chỉ tất bật trong nhà.

Sau nhà, phía bên kia cánh đồng màu mỡ, mặt trời từ từ lặn xuống, những tia nắng cuối cùng chiếu xiên trên những mái nhà nóc nhọn. Ánh hoàng hôn rực rỡ lung linh trong bầu không khí trong suốt, trong phòng bóng tối đã bắt đầu dần dần đặc lại.

Tôi nghe có tiếng cửa vườn mở. Rồi tiếp đó là tiếng bước chân kéo lê của người lạ. Từ cửa sổ, tôi có thể nhìn chéo một phần góc sân. Tôi đợi cho người ấy đi vào phần sân tôi trông thấy được. Ông ta rất mệt mỏi, lê từng bước chân, nhưng tôi có cảm tưởng rằng trước đây ông ta đã từng ở đây. Đi đến cửa chuồng lợn, ông ta nhìn sâu vào bên trong. Ông ta không trông thấy đứa con trai của chủ nhà đang đứng sau đống củi quan sát. Đứa bé bước lên trước, sắp mở miệng quát lên dữ tợn, nhưng nét mặt hắn bỗng thay đổi: hắn đã nhận ra người đó.

Bước chân đã lên đến thềm. Tấm màn cửa che khuất từ lưng trở lên, tôi chỉ thấy hai chân đi đôi giầy đã mòn. Chân phải bị đau; chỉ vừa mới đặt chân phải xuống, ông ta đã vội bước chân trái lên, kéo lê bàn chân đau theo sau.

Ông ta không tìm ngay ra quả đấm cửa, tôi nghe tiếng thở nặng nề một lúc khá lâu bên ngoài. Cuối cùng cánh cửa mở ra, ông ta bước qua ngưỡng cửa. Đó là một ông già mặc bộ quần áo cũ không có màu và có lẽ không phải của ông ta, rộng thùng thình. Ông ta nhìn quanh phòng, và tôi lại có cảm giác rằng trước đây ông ta đã từng ở nhà này.

- Chào ông! - Tôi nói từ sau bức tường ngăn.

Ông ta rùng mình, quay lại với một ánh mắt lạ lùng. Nhưng đó không phải là sợ hãi. Sau khi trông rõ ai đứng trước mặt mình, ông ta bỏ chiếc mũ tròn trên đầu xuống.

- Xin chào pan(1) đồng chí!

Và không tìm ra ngay những từ tiếng Nga cần thiết, ông ta dùng điệu bộ để giúp mình diễn đạt, vung tay chỉ quanh phòng.

- Tôi... Pan Raske có ở nhà không? Nach Hause?(2)

http://tieulun.hopto.org

- Có nhà, có nhà. Nhưng bây giờ ông ta không có ở đây, - không hiểu vì sao tôi nói rất to, dường như nhờ vậy ông ta sẽ hiểu tiếng Nga dễ hơn, và cũng dùng tay làm điệu bộ. - Nhưng nói chung ông ta ở đây. Hier(3).

- Hier, - ông ta nhắc lại và cảm ơn. - Rất cảm ơn, cảm ơn đồng chí.

Tôi đẩy chiếc ghế đẩu bằng gỗ sồi nặng mời ông ta:

- Mời ông ngồi.

- Cảm ơn đồng chí. Tôi cần gặp pan Raske.

Ông ta ngồi xuống, đôi đầu gối nhọn lộ rõ ra dưới lần vải quần. Bây giờ ngồi gần nhìn kĩ, tôi mới thấy rằng đấy không phải là một ông già, mà là một người bị hành hạ hốc hác đến cùng cực, hai thái dương hóp lại, khuôn mặt xám ngắt không còn một giọt máu.

- Ông ta sẽ về, - tôi nói.

Macarusca mang vào một chảo thịt lợn cắt từng miếng và khoai tây rán mỡ lợn. Chảo thức ăn nóng hổi, đang sôi xèo xèo, bốc mùi, làm con người đói khát kia choáng váng.

Tôi để Macarusca đi ra, lấy từ chảo một nửa số thịt và khoai tây bỏ vào đĩa và đưa cho anh. Tôi trông thấy tia kinh hoàng trong đôi mắt đang nhìn chằm chằm vào miếng thịt lợn.

- Không! Không! - Anh lắc đầu.

- Anh ăn đi, ăn đi, - tôi nài. - Người ta sẽ còn mang đến cho tôi nữa.

Bàn tay yếu ớt của anh đặt vào mép đĩa, đẩy ra. Tôi đành nhượng bộ, không hiểu ra sao cả. Tôi rót cho anh một cốc rượu vang. Anh cám ơn bằng mắt rồi uống ừng ực: anh khát nước. Thái dương anh phồng lên xẹp xuống, trên bàn tay cầm cốc trông rõ một vòng gân nổi phồng quanh cổ tay và những đường xương toả ra các ngón. Cục yết hầu đầy lông lá và quá to trên chiếc cổ gầy nâng lên hạ xuống nhìn thật đáng sợ.

http://tieulun.hopto.org

Không uống hết, anh ho sặc sụa, ho rất lâu, khổ sở, mặt tái xanh. Rồi kiệt sức, nước mắt trào ra lăn trên má, anh mãi vẫn không thở lại hơi, đôi bàn tay run lẩy bẩy.

- Trước kia anh đã ở đây à? - Tôi hỏi khi trông thấy anh bối rối trước sự yếu đuối của mình. - Anh biết nhà này phải không?

Anh nhìn tôi bằng ánh mắt của những người vừa câm vừa điếc, muốn đoán hiểu ý người khác qua cử động của đôi môi.

- Anh không hiểu tiếng Nga à?

- Ấy, ấy, - anh gật đầu. - Tôi hiểu. Một ít thôi.

- Tôi hỏi, anh trước kia đã ở đây à?

- Ấy, - anh nói và lắc đầu.

Tôi bỗng cảm thấy rằng anh không hoàn toàn tỉnh táo: đôi mắt của anh như thế kia! Anh lại nhìn quanh căn phòng.

- Ba Lan, - anh nói. Và lại nhìn tôi, nhắc lại. - Tôi là người Ba Lan, - bằng mấy tiếng đó anh đã giải thích được tình trạng của anh, người bị bọn Đức dùng vũ lực bắt sang đây.

- Vợ của tôi... Vợ của tôi đã ở đây. Ở đây. - Anh chỉ qua cửa sổ về phía chuồng bò. Anh phải khó khăn lắm mới nhấc nổi tay lên. - Và con trai của tôi. Khi con tôi mới sinh, nó khóc, vợ tôi lấy tay bịt mồm nó lại. - Anh lấy tay bịt miệng mình. Và khi bàn tay gầy guộc của anh che nửa khuôn mặt, đôi mắt anh trông càng to hơn, đầy đau khổ. - Để chúng không nghe thấy! Nếu nghe thấy chỉ có chết. Chỉ có chết... Một lần vợ tôi cho con bú sữa... Tên Đức đến đó, - thấy tôi không hiểu, anh đưa tay chỉ ra chuồng bò, - tên Đức đi đến bên chuồng bò. Hắn không nói gì cả. Chỉ đứng nhìn đứa bé, con tôi, mà mẹ nó đang cho bú. Khi nhìn thấy hắn, vợ tôi không nói được, chỉ run, và khóc... Chúng tôi biết làm gì được? Làm gì được? Chúng tôi trước đây làm cho một người Đức khác ở làng kia, ngoài ra còn biết làm gì? Chúng tôi bất lực...

Đôi môi xám ngoét của anh, như cứng đờ lại vì lạnh, mấp máy chậm chạp. Ánh sáng buổi hoàng hôn hắt qua mặt kính cửa sổ lấp lánh trong cặp mắt bất động của anh, cái nhìn của chúng như hướng vào bên trong.

http://tieulun.hopto.org

- Bây giờ vẫn cái nhìn của tên Đức ấy. Hắn, ông chủ, cho vợ tôi ăn để vợ tôi có thể làm việc, thế mà thằng bé lại bú hết sức của mẹ nó... Sau đó vợ tôi đặt con xuống, đi ra đồng. Bỗng vợ tôi bảo tôi nghe như tiếng khóc của con... Tiếng khóc... Còn tôi nghĩ rằng tiếng khóc đó lúc nào vợ tôi cũng mang trong tim. Vợ tôi chạy từ đồng về và nghe đứa bé, con trai của tôi, đang khóc thét lên. Còn chuồng lợn... - anh huơ tay chỉ, không tìm ra lời... - ván... Anh hiểu không?

- Chắn bằng ván à? Chắn bên ngoài lại à?

- Vâng. Vợ tôi nghe, mở chuồng lợn... Khi vợ tôi bước vào, thấy rất nhiều lợn. Khi...

Anh lại huơ tay làm điệu bộ. Và tôi hiểu:

- Xua đàn lợn đi?

- Vâng, vâng,... và vợ tôi trông thấy con. Từ đấy bao giờ vợ tôi cũng trông thấy trước mắt mình cảnh đó... Khi vợ tôi hoàn toàn hóa điên và không thể làm việc được nữa, tên Đức bắt vợ tôi đưa đến trại... trại tập trung, anh hiểu không? Ở đó có nhà thiêu xác. Vợ tôi không biết bọn chúng dẫn đi đâu. Và đó cũng là điều may mắn cho vợ tôi...

Trong bóng tối nhập nhoạng gần như không trông rõ mặt anh, chỉ thấy hai vệt tối trên má và đôi mắt ánh lên trong hố sâu. Ngoài sân, các chiến sĩ trinh sát đang khe khẽ hát, hai bè.

- Chúng tôi ở trong trại nửa năm, và tôi sống sót. Tôi đến đây để...

Tôi nhớ lại nét mặt đứa con trai chủ nhà khi hắn đứng sau đống củi nhìn thấy anh. Tôi bước đến bên cửa sổ, gọi Margoxlin. Tiếng hát bị cắt ngang, rồi nghe tiếng bước chân đi đến gần. Margoxlin dừng lại dưới cửa sổ ngước mắt nhìn lên.

- Đưa thằng bé đến đây, - tôi nói.

Tiếng bước chân lại xa dần trong ánh hoàng hôn. Rồi nghe tiếng người, tiếng bước chân đi qua sân, vào sau nhà kho, vòng quanh nhà ở.

http://tieulun.hopto.org

Trong phòng đã tối hẳn, chỉ có hai cửa sổ trên tường và chiếc gương trong góc tối là còn sáng.

- Ở đó có một xà lim ngầm. Một hầm ngầm. Do chính những bàn tay này đào lên.

Anh chìa đôi cánh tay ra và nhìn lên tay mình.

- Chúng lùa người vào đấy. Cả đàn bà, trẻ em... cả đồ chơi... Chúng bảo rằng ở đấy có nhà tắm... Và mọi người đi. Cả trẻ em nữa. Ở phía trên - anh đưa tay chỉ lên trần, - có một cửa sổ. Chúng cho hơi ga vào đó. Ga... và Caterina của tôi không biết chúng đưa mình đi đâu, và đó là điều may mắn cho vợ tôi... vợ tôi còn rất trẻ. Vợ tôi ở đây. Vợ tôi ở đằng ấy. Ở khắp nơi.

Và tôi lại thoáng thấy một tia lửa như ở những người mất trí trong mắt anh. Nhưng đồng thời anh vẫn hoàn toàn tỉnh táo.

Tôi hỏi anh có biết cái làng mà chủ nhà của tôi đến ngủ đêm không, anh có thể đi cùng chúng tôi được không? Và bây giờ chúng tôi ngồi chờ.

Cuối cùng Margoxlin trở lại. Đứa bé không thấy ở đâu cả, như tôi đã đoán trước.

Bốn người - anh Ba Lan, Margoxlin, Macarusca và tôi - cùng đi qua cánh rừng. Mặt trăng đã nhô lên một nửa, nhưng mãi vẫn không thể nào dứt ra khỏi đỉnh núi. Mặt trăng tròn, rất to, màu đồng pha da cam, còn dãy núi màu đen thẫm. Cuối cùng, nó cũng dứt ra được, bay nhanh dần lên cao, hơi chếch sang bên phải, mỗi lúc một nhỏ hơn. Và khi mặt trăng đã lên khá cao, dưới làn ánh sáng làm thế giới thay đổi một cách huyền ảo, chúng tôi trông thấy một làng nhỏ: những bức tường hơi xanh xanh của các ngôi nhà, mái ngói dốc ướt đẫm, những tấm kính lấp lánh trong các khung cửa sổ. Chúng tôi đi qua các khu vườn. Từ các sân nhà nghe bốc lên mùi nóng ấm, ngái ngủ của chuồng gia súc, mùi phân, nước giải; phía dưới là một con suối nhỏ đen thẫm, lấp lánh ánh trăng, chạy giữa những tảng đá, luồn qua các lùm cây và bốc lên hơi ẩm mát lành. Những bậc đá dẫn xuống mép nước đã ướt đẫm hơi sương.

http://tieulun.hopto.org

Hai người đứng cảnh giới nhà ở và nhà kho, hai người im lặng đi vào mảnh sân vắng vẻ và dường như vừa được quét sạch dưới trăng. Theo cầu thang bằng gỗ, chúng tôi đi lên gian chứa cỏ, con chó bị xích phía dưới chạy lồng lên sủa khản cả giọng. Nhưng không một cửa sổ nào có ánh đèn, không một cánh cửa nào hé mở.

Trên đống cỏ khô có hai chiếc đệm lông trắng mờ mờ trong bóng tối. Có vết chân người. Chúng tôi dùng đèn pin xem hết tất cả các góc nhà, ngoài sân, nhà kho. Nhưng những người chúng tôi tìm không có ở đâu cả. Cả ngày hôm sau cũng vậy. Sau này chúng tôi được biết rằng chúng đã đi sang phương Tây. Cả ba đứa.

Dân làng nói rằng đó là những người rất không tốt. Thậm chí một số nói rằng thằng chồng là một tên quốc xã. Hoặc anh trai của hắn là quốc xã. Bây giờ họ mới nói tất cả những cái đó.

- Thế tại sao trước kia các ông im lặng?

Họ nhún vai:

- Chúng tôi sợ...

Chỉ một mình Magda không nói về họ một lời nào tốt hay xấu. Nói chung bà không nói gì. Mấy ngày tiếp theo bà vẫn đến sớm như thường lệ, cho lợn ăn, quét dọn sàn nhà, vắt sữa bò - việc thi hành nhiệm vụ của mình một cách máy móc đã gắn chặt bà với cuộc sống. Sữa được vắt ra đựng đầy các bi đông và bắt đầu hóa chua.

Có lẽ bây giờ những người chủ cũ của ngôi nhà chúng tôi đóng quân đang nhớ về những ngày tháng Năm ấy như những ngày đen tối của đời mình. Lúc đó thằng bé mới mười bốn tuổi, giọng nói của hắn còn yếu ớt, đang vỡ ra. Lúc đó rất nhiều đứa trẻ có giọng nói đang vỡ ra như vậy. Bây giờ nó đã cứng rắn lên rồi.

Vào những ngày đầu tiên của Hòa bình, một đứa trẻ Đức mười bốn tuổi cao gầy đứng trước mặt tôi, tay cầm cuốn sổ tính nợ. Đến bây giờ tôi vẫn trông thấy hắn - chiếc mũi trắng nhợt, mặt nổi lên những vết đỏ vì hồi hộp, lo lắng. Hắn không quan tâm đến quá khứ, hắn không muốn biết gì về quá khứ, hắn chỉ muốn đòi nợ vì con lợn bị bắn chết. Hắn tin tưởng vào quyền của mình được đòi nợ.

1962

http://tieulun.hopto.org

BAUTIXTA PAVLO N
PHILIPPIN

LÁ BÙA

Nhận thấy một vật gì khẽ chuyển động giữa hàng cây, anh vụt bật dậy khỏi giường. Xung quanh là đêm tối, và một sự im lặng bí hiểm bao trùm khắp khu rừng.

"Oiia, có lẽ là ông ta đấy".

Người đàn bà uể oải đứng dậy và bước đến bên cạnh anh chồng đang chăm chú nhìn vào bóng tối. Có tiếng động xào xạc của lá khô và tiếng chim bay qua đập cánh. Ngoài bức tường đen dày đặc của cây rừng, không còn trông thấy gì khác nữa.

"Đúng ông ta đấy, Oiia ạ".

Người đàn bà quay về chỗ cũ và lại tiếp tục việc vá áo quần. Chồng chị không muốn rời cửa sổ, cố nhìn một cái gì đó ở phía rừng. Chị nhìn anh:

- Có chuyện gì vậy, Orio? Anh làm sao mà kỳ cục thế?

- Họ sẽ đến nhà ta. Em biết không, họ cần phải đến. - Và anh lại nhìn qua cửa sổ.

- Ai đến nhà ta?

- Một ông già.

- Ông già? Ông ta cần gì ở đây? - Người đàn bà đứng dậy.

- Ông ta mang một vật đến cho anh.

Ở một nơi nào đó bên cạnh có nghe tiếng bước chân. Người chồng vội đứng nhanh dậy chạy ra mở cửa. Chị vợ miễn cưỡng theo sau anh. Giữa những thân cây thấp thoáng một ánh lửa.

http://tieulun.hopto.org

- Ông ta đấy, Oiia. Ông ta đấy.

Bước ra cửa cùng với chồng, chị chăm chú nhìn người mới đến. Đó là một ông già tay cầm đuốc, già đến nỗi có cảm tưởng như sau mỗi bước chân, ông ta sẽ biến ngay thành đất bụi. Ngọn lửa yếu ớt của cây đuốc trong chốc lát xua giạt đi bóng tối của rừng.

Nhìn kĩ ông già, người đàn bà rất ngạc nhiên: ông ta đến làm gì thế này?

- Mời cụ vào, mời cụ vào nhà ạ, - chủ nhà mời.

Tiếng chó sủa rộn lên dưới nhà sàn. Tiếng vang lan đi trong sự im ắng, và một lúc sau nó đã vào đến rừng, rồi vọng lại từ trong các vách núi.

Người đàn bà đứng nhìn ông già leo lên cầu thang. Người ông ta gập lại làm ba khúc, bộ râu rất dài, tóc thưa, trắng như cước. Áo quần ông rách nát, mặc dù trên người không hề thấy một vết xây xước, thâm tím nào. Nhưng cái kì dị đáng kinh ngạc nhất trong vẻ ngoài của ông già, là đôi mắt - cau có và bí ẩn.

- Batana hứa đến là đến, - ông già nói to.

- Mời cụ ngồi, mời cụ ngồi. Oiia, xem có cái gì ăn được không?

- Batana cảm tạ các người hiếu khách, nhưng Batana không thể ở lâu được. Các thần đang đợi. Batana chỉ đến để thực hiện lời hứa với Orio thôi.

Có tiếng cú kêu từ xa vọng đến, và ở một nơi nào đó phía Tây, một con chim đêm rền rĩ khóc.

Ông già quỳ xuống sàn nhà và lầm rầm đọc một câu gì đó. Những lời của ông rất khó hiểu, ông nói chậm từng từ, và trong giọng thì thầm có vẻ như đang cầu xin một cái gì. Người đàn bà gật đầu với chồng chỉ về phía ông già và cười không thành tiếng. Nhưng chồng chị đứng im lặng nghe ông già với một vẻ hết sức thành kính.

Ông già rút ra một chiếc túi da. Liếc sang hai vợ chồng, ông nhận thấy vẻ giễu cợt của người đàn bà.

http://tieulun.hopto.org

- Các người còn chưa được gặp những điều kì lạ xảy ra trong đời, vì vậy có thể các người không tin những điều Batana nói, - ông già nói và nhìn qua cửa sổ ra khu rừng tối đen. Tiếng con chim đêm vẫn tiếp tục rền rĩ ai oán và thỉnh thoảng từ trên núi lại có một tảng đá ầm ầm lăn xuống vực.

Người đàn bà vẫn cười, còn anh chồng đứng im lặng.

- Batana nói rằng trước hết các người cần phải có lòng tin. Batana biết rất nhiều phép lạ mà các người chưa hề thấy bao giờ. Nhưng nếu như các người không tin, thì cũng không nên cười nhạo. - Ông già nhìn người đàn bà với đôi mắt sáng rực lên một cách kì lạ. - Batana hứa sẽ cho Orio một lá bùa. Batana giữ đúng lời hứa và tìm ra vật này, nó sẽ bắt Orio và vợ phải tin vào phép lạ.

Batana nhìn người đàn ông. Anh im lặng đứng nghe. Người đàn bà bối rối, và chị lại cúi xuống cặm cụi vá áo.

Ông già lầm rầm một điều gì đó và giơ tay làm dấu thánh. Đầu tiên ông chạm tay vào trán, rồi vào đùi, vào chân, cứ thế hầu hết các bộ phận trên người, và cuối cùng là chiếc túi da.

Người đàn bà trông thấy ông già rút từ trong túi ra một vật gì, chị bước lại gần để nhìn cho rõ. Người đàn ông chìa tay ra, sẵn sàng đón nhận lá bùa. Một cái gì đó lấp lánh trong tay ông già.

- Kim và chỉ. Kim và chỉ.

- Đúng, kim và chỉ của Batana, - ông già lại nhìn ra cửa sổ, ánh mắt của ông bây giờ lại càng có vẻ bí hiểm hơn.

Hai vợ chồng nhìn nhau. Người đàn bà suýt nữa phá lên cười, nhưng chồng chị đã kịp ngăn lại. Chị bước đến bên cửa sổ. Cả làng đang ngủ yên. Ngọn đèn dầu hỏa nhỏ phát ra ánh sáng yếu ớt cố sức đẩy lùi bóng tối đang ùa vào nhà.

- Còn bây giờ Batana sẽ kể cho các người nghe là đã lấy bùa này ở đâu ra.

Người đàn bà liếc trộm ông già, bước vội đến bên chồng. Anh không nói một lời nào, tập trung chú ý đón nghe. Chị lại nhìn ông già. Và cứ mỗi lần như vậy ánh mắt hai vợ chồng lại gặp nhau.

http://tieulun.hopto.org

- Thế cụ lấy nó ở đâu ra thế ạ?

Batana nhìn một lúc lên ngọn đèn lay lắt cháy, thở dài, rồi lại rì rầm. Bỗng nhiên nghe tiếng chó sủa rộ lên dưới nhà, và đồng thời tiếng đá lăn từ trên núi xuống. Ông già lại thở dài.

- Batana lấy được lá bùa này vào thứ sáu tuần Thánh vừa rồi. Ở Binangunan, người ta chôn một đứa bé. Các thần nói với Batana rằng cần phải xâu một chiếc kim có chỉ qua ngón út của đứa bé này. Cần phải làm việc đó vào một đêm trời thật tối, tối như mực, để không ai trông thấy. Và Batana đã làm như vậy. Batana đi ra nghĩa địa.

Ông già bỗng ngừng lời và lắng nghe. Xung quanh hoàn toàn im lặng. Chỉ thỉnh thoảng cây rừng rung lên xào xạc trong cơn gió giật. Khi ông già quay lại nhìn về phía người đàn bà, chị khẽ nép vào chồng.

- Cụ kể tiếp đi.

- Trong nghĩa địa, trời rất tối, xung quanh không một bóng người. Batana bắt đầu đào ngôi mộ lên. Có tiếng chó sủa. Gió thổi mỗi lúc một mạnh. Những cành xoài lay động như những cánh tay người sống. Người ta đồn rằng ở nghĩa địa rất nhiều ma rình bắt người, nhưng Batana vẫn cứ đào, đào mãi. Bỗng nhiên như nghe có giọng người nói. Batana muốn lên tiếng gọi, nhưng không thấy ai cả. Và Batana lại tiếp tục đào.

Người đàn bà sốt ruột cựa quậy trên ghế.

- Một lúc sau hòm lộ ra. Batana không thể mở nắp hòm được, nên phải đập cho nó vỡ. Trong hòm là xác một đứa bé còn rất nhỏ. Batana liền xâu kim qua ngón tay của nó. Ngón tay rất lạnh, như băng, lại ướt nữa. Lúc kim ăn vào ngón tay, nó như khẽ cử động. Khi đã xâu cả kim và chỉ qua ngón tay xong, Batana lấp ngôi mộ lại. Lúc đó xung quanh bỗng có tiếng ồn ào. Một con chim gì rất to bay lượn trên đầu. Batana bỏ chạy. Phía sau, từ trong mộ nghe có tiếng khóc. Nhưng Batana không ngoái lại.

Ông già im lặng làm dấu thánh.

http://tieulun.hopto.org

- Các người có thể không tin. Batana cho Orio lá bùa này, vì lòng yêu mến anh ta. Nhưng Batana báo trước, rằng các người phải tin vào lá bùa và hi vọng. Và những ước muốn của các người phải tốt lành.

- Có thể ước được bao nhiêu điều, thưa cụ?

- Có thể ước được ba điều.

Ông già chợt cúi gập người xuống, rồi hướng cặp mắt bất động vào bóng tối, lầm rầm cầu nguyện. Người đàn bà bật ra tiếng cười. Batana quay lại nhìn chị, bước vội ra phía cửa, mất hút vào bóng tối. Chủ nhà gọi theo ông, nhưng giọng của anh, như tiếng gió, tan chìm trong khu rừng rậm tối đen.

Sáng hôm sau, hai vợ chồng cãi nhau.

- Cái ông già này chỉ nói những chuyện nhảm nhí. Mà anh lại đi tin, - chị vợ đay nghiến chồng. - Nói có vẻ thánh tướng, nhưng theo em thì ông ta chỉ là người lẩm cẩm. Đưa cái kim đây, em vứt đi.

- Cô thôi đi cho tôi nhờ. Thôi đi!

- Anh tin cái vật này thật sao, anh yêu? Nào, thì thử xem, anh hãy ước một điều gì đi.

- Thì thử chứ sao. Làm sao em biết được, nó sẽ hiệu nghiệm cho mà xem.

- Để coi thử.

Orio nắm chặt chiếc kim và sợi chỉ trong tay:

- Tôi ước gì lá bùa cho tôi có được công ăn việc làm.

Chị vợ đã không nghe anh nữa. Chị quay đi nhìn qua cửa sổ ra cánh rừng đen thẫm dưới chân núi.

Sau bữa sáng, như thường lệ, Orio cầm rìu bước xuống sàn chặt củi. Người vợ gói vào mảnh vải những thứ hàng của chồng vừa mới làm xong để ra chợ đổi lấy thức ăn.

- Em nhanh nhanh lên mà về nhé, và đừng quên nói với cụ Culager là anh đã chặt sẵn cho cụ ba bó củi rồi đấy.

http://tieulun.hopto.org

Oiia không nói gì, chỉ gật đầu. Một lúc sau, chị đã bước đi trên con đường nhỏ trong rừng, mang xuống chợ bán mấy thứ hàng đơn giản của mình: ba búp bê gỗ, một chục con quay và mấy bó rau dại mọc trên các bờ suối nhỏ.

Quá trưa về đến nhà, Oiia còn chưa kịp kể cho chồng nghe những gì chị thấy ở chợ thì đã nghe có tiếng rú khủng khiếp của mấy chiếc ô tô. Mỗi lúc chúng đến một nhiều, các lều bạt xuất hiện khắp nơi trong rừng và những sườn núi bên cạnh; ở trước cửa tất cả mọi nhà trong bản đều có dán thông báo:

"Thông báo cho tất cả những ai muốn đi làm. Hãng Riman Xuarec cần 100 đàn ông để làm các công việc xây dựng một con đường hầm. Hãng sẽ bảo đảm trả lương cao và bảo hiểm những trường hợp tai nạn lao động".

Có thể tưởng tượng khi đọc thông báo, Orio mừng như thế nào. Anh lập tức đi đến Sở giao dịch và người ta thỏa thuận nhận anh vào làm thợ phụ.

- Thế này mới gọi là việc chứ! Nó lâu dài, mà hãng thầu cũng đàng hoàng có tiếng. Không như những việc trước đây của anh. Bây giờ nó sẽ hỗ trợ nhiều cho việc bán củi của chúng mình. Tại sao em lại có vẻ ngạc nhiên thế, Oiia?

Oiia cố gắng buộc mình mỉm cười:

- Khi nào anh đi làm?

- Ngày mai. Ngay ngày mai!

Chị nhìn chồng vẻ dò hỏi.

Trong bữa ăn tối, câu chuyện lại xoay quanh vận may của họ. Orio nhớ lại cái tin này đã làm vợ ngơ ngác như thế nào.

- Đấy, em thấy chưa, điều ước muốn đã thành sự thật. Bây giờ em đã tin vào lá bùa chưa?

Người vợ mỉm cười. Trong thâm tâm, chị không thoải mái với sự vui sướng của chồng; nhưng chỉ cần nhìn vẻ mặt anh là đã đủ cho chị quên đi những nỗi nghi ngờ băn khoăn của mình.

http://tieulun.hopto.org

- Nếu anh tin rằng thật như thế, anh hãy thử ước thêm một điều gì nữa xem, - chị nói không thật hào hứng lắm.

- Tất nhiên, anh sẽ ước. Tôi muốn lá bùa cho tôi có được năm trăm peso.

Chị vợ thấy mắt chồng vụt lóe lên khi nói những lời này.

Buổi tối qua đi như thường lệ. Orio ngồi trên ghế và chuốt một cây gậy bằng gỗ rất cứng. Oiia vá chữa quần áo cũ, nhưng không hiểu sao chị cảm thấy nóng ruột, không yên.

Chợt có tiếng chó sủa, chị nhảy chồm dậy và chạy bổ đến bên chồng như muốn tìm ở anh một sự bảo vệ.

- Em làm sao thế?

Nhưng chị, trong cơn hoảng hốt vô cớ, khó hiểu, càng ôm chặt lấy anh hơn.

- Em không biết nữa, Orio ạ, nhưng em cảm thấy có một điều gì đó đáng sợ.

Orio cười to.

- Đấy là em tưởng tượng ra thế thôi. Nào, tốt hơn cả là em nằm ngủ đi.

Nhưng chị vợ hầu như không nghe anh nói. Ánh mắt của chị như bị đóng đinh vào con dơi đang bám vào trần nhà đập cánh như muốn bay ra ngoài. Nhìn theo ánh mắt của vợ, Orio vung cây gậy anh bào dở lên. Con dơi bay vòng trên đầu anh, rồi bỗng đậu xuống đĩa dầu đang cháy leo lét. Đèn phụt tắt.

Oiia kêu thét lên. Đồng thời, dưới nhà có tiếng chó sủa điên loạn, rền rĩ.

Khi Orio thắp đèn lên, con dơi đã biến mất, khuôn mặt vợ anh tái mét như tàu lá.

- Em nằm xuống ngủ đi.

- Em cảm thấy một điềm gì đó đáng sợ lắm, anh Orio ạ.

http://tieulun.hopto.org

Orio dịu dàng vuốt tóc vợ, ôm ngang vai chị dẫn vào buồng. Từ rất xa, phía thị trấn, gió mang lại tiếng chuông ngắt quãng báo nửa đêm.

Sáng hôm sau Orio đi làm. Ở trong bản nghe rõ tiếng mìn nổ và tiếng đất đá bay rào rào. Thậm chí nghe cả tiếng cuốc chim bổ xuống núi. Những tảng đá lớn và các cỗ máy nổ ầm ầm đang đọ sức với nhau. Đây là cuộc quyết chiến giữa thiên nhiên và máy móc do bàn tay con người làm ra.

Buổi sáng, khi Orio bước xuống nhà theo cầu thang, chị vợ nhắc đùa anh về lời ước.

Orio chỉ cười khẩy, vỗ nhẹ vào lưng vợ:

- Tất cả rồi sẽ có, Oiia ạ.

Gần giữa trưa, cả bản bỗng rùng mình trong một đợt động đất mạnh. Tiếp theo là hàng loạt tiếng nổ, và từ trong đường ngầm khói phụt ra. Trong núi, tiếng còi báo động rú lên hòa với tiếng người la hét om sòm. Khói bụi tỏa ra bốn phía. Một tai nạn đã xảy ra trong đường hầm.

Chiều hôm đó, Oiia rất sốt ruột chờ chồng. Chị không hiểu sao anh mãi chưa về. Có chuyện gì xảy ra ở đó nhỉ? Không biết anh đã tìm được năm trăm peso mà anh ước xin ở lá bùa chưa? Có lẽ trong đường ngầm có người bị nạn? Thậm chí có thể cả người chết nữa? Cái linh cảm đáng sợ lại xâm chiếm lòng chị. Chị vội đứng dậy và nhìn qua cửa sổ. Đằng xa có những bóng người đang chạy vào bản.

Người đàn bà vội vã, xuống thang, chạy ra đường.

- Có chuyện gì xảy ra trong đường ngầm thế?

Không ai trả lời câu hỏi của chị. Những người hàng xóm hoảng loạn chạy ngang qua mặt chị về phía núi.

Một nỗi lo lắng tràn ngập lòng Oiia. Chị không nhận thấy mình cũng đang chạy. Chưa kịp định thần lại, chị đã thấy mình ở cạnh Sở giao dịch của hãng Riman Xuarec.

http://tieulun.hopto.org

Trước cửa căn phòng người vòng trong vòng ngoài. Chị nghe có tiếng nói:

- Những người ở trong đường ngầm không ai kịp ra cả. Không một ai.

Oiia chạy bổ đến bên những người đại diện của hãng thầu đang cầm danh sách những công nhân bị tai nạn trên tay.

- Chồng tôi... Grigorio Xantos... anh ấy có việc gì không? Sao?

Người đại diện lật tờ danh sách.

- Chồng tôi có việc gì không? - Giọng Oiia run lên.

Người đàn ông nhìn chị với vẻ thương hại, thông cảm và chỉ lắc đầu.

- Không! Không! - Oiia thét lên.

Người đại diện nhìn đi chỗ khác, nói:

- Ban giám đốc hãng bày tỏ lời chia buồn với chị và xin bồi thường cho chị một số tiền là năm trăm peso.

Nghe những lời cuối cùng, Oiia đưa cặp mắt điên dại nhìn người đại diện của hãng thầu.

- Lá bùa! Đây chính là lá bùa! - từ miệng chị bật ra một tiếng rú ghê rợn.

*

* *

Đã mấy ngày Oiia không làm gì cả, chị chỉ ngồi nhìn và mân mê những đồ vật còn lại của chồng. Bây giờ đó là niềm an ủi duy nhất của chị, là sợi dây ràng buộc cuối cùng gắn bó chị với chồng.

Sắp xếp lại những đồ vật của chồng ở trong hòm, ngón tay chị chợt vấp phải một vật gì đau nhói. Đó là chiếc kim bất hạnh, là lá bùa của Orio.

http://tieulun.hopto.org

Trước mặt Oiia bỗng hiện lên các sự kiện bi thảm của những ngày qua, mà nguyên nhân, theo chị, là lá bùa này. Chị sực nhớ là chính chị đang muốn tìm nó nhưng những kỉ niệm về chồng đã làm chị quên đi vật mình đang tìm kiếm.

Chị biết rằng lá bùa còn có thể thực hiện được một điều ước nữa. Và bây giờ Oiia nhìn chiếc kim và sợi chỉ như nhìn một vật gì thiêng liêng đầy phép lạ.

- Ôi, lá bùa thiêng, xin bùa trả lại người chồng yêu quý cho tôi, - chị thành kính thì thầm cầu khẩn.

Cả ngôi nhà không một ánh lửa. Trong sự im lặng đến rợn người của bóng tối đó, bỗng có tiếng động khẽ. Chỉ có một mình người đàn bà trong nhà, nhợt nhạt như xác chết, tóc rũ rượi, mặt toát mồ hôi lạnh. Sự chờ đợi kéo dài đau đớn, mỗi phút giây trôi qua như một con dao găm đâm thọc vào thân thể đã rã rời của chị.

Chị lặng lẽ đứng đậy, đưa cặp mắt đờ đẫn nhìn quanh căn phòng tối đen rồi đi đến mở tất cả các cửa sổ ra. Chị đứng không vững nữa, vì đã ba ngày nay chẳng bỏ một tí gì vào miệng. Ngẫm nghĩ một lát, Oiia đóng các cửa sổ lại, chỉ để ngỏ cánh cửa lớn ra vào. Rồi chị ngồi xuống đối diện với cửa, đặt ngọn đèn dầu nhỏ bên cạnh mình, đôi mắt bất động nhìn ra ngoài trời tối đen và thì thầm lặp đi lặp lại không ngớt: "Ôi, lạy lá bùa thiêng, hãy rủ lòng thương, trả lại chồng cho tôi...".

Đêm đã rất khuya. Gió nổi lên mạnh hơn, thỉnh thoảng từng cơn giật vào cánh cửa để ngỏ. Một đêm, hai đêm rồi ba đêm... cứ thế trôi qua trong sự chờ đợi. Oiia bất động ngồi trước bàn thờ làm vội, nơi đặt lá bùa thiêng. Bỗng nhiên từ phía ngoài vẳng đến một tiếng động rất khẽ, khó nhận ra. Quá yếu, Oiia không còn có thể đứng lên được nữa. Mái tóc rủ xuống mặt chị làm chị nhìn không rõ: trên người chị, áo quần nhàu nát, cáu bẩn.

Anh ấy đang về... đang về, đang về...

Chị nghe như tiếng động mỗi lúc một rõ hơn. Không nghi ngờ gì nữa, đó là tiếng bước chân của Orio. Chậm chạp, nặng nhọc, chị đứng lên. Anh ấy đang về... Một cái gì đó đen thẫm, to lớn tiến lại phía chị.

http://tieulun.hopto.org

Rất nhiều bóng đen. Chúng khi to, khi bé, chập chờn... Đấy, anh ấy đang về!

Một bóng đen tiến thẳng lại phía chị, mỗi lúc một gần, rất gần...

- Orio... Anh thân yêu của em... Orio!

Chị chạy vụt vào căn phòng trống không của chồng. Bóng tối lập tức nuốt chửng chị trong cái miệng khủng khiếp của mình, và từ đó nghe vọng ra những tiếng cười lẫn tiếng hú làm các mạch máu trong người đông cứng lại...

http://tieulun.hopto.org

BOGOMOLOV VLADIMIR
NGA

MỐI TÌNH ĐẦU

Chúng tôi nằm, ghì chặt lấy nhau và không còn cảm thấy mặt đất cứng lạnh, ẩm ướt, như nó vốn vẫn thế trong thực tế, ở dưới lưng mình.

Chúng tôi gặp nhau đã nửa năm nay - từ ngày em đến trung đoàn. Tôi mười chín tuổi, còn em mười tám.

Chúng tôi - đại đội trưởng và nữ cứu thương - gặp nhau bí mật. Và không ai biết về tình yêu của chúng tôi và về việc chúng tôi đã có ba người....

- Em cảm thấy là con trai! - Em thì thầm vào tai tôi đã hàng chục lần. Em muốn, rất muốn làm vừa lòng tôi. - Và giống anh như đúc!

- Cùng lắm thì con gái anh cũng đồng ý. Và mong cho nó giống em! - Trong đầu đang nghĩ về chuyện khác, tôi đáp lại thì thầm.

Phía trước, cách chỗ chúng tôi nằm chừng năm trăm mét, trong hầm, và ngay cả trong giao thông hào trống trải, các chiến sĩ và hạ sĩ quan của đại đội tôi đang ngủ. Và xa hơn nữa, phía bên kia đường cảnh giới thỉnh thoảng bị hỏa tiễn quân Đức chiếu sáng, là cao điểm 162 nằm ẩn mình trong bóng tối.

Sáng sớm mai, đại đội của tôi cần phải làm cái việc mà một tuần trước đây đại đội phạm binh không làm nổi: chiếm cao điểm 162 đó. Về điều này, trong tiểu đoàn chỉ mới có năm sĩ quan biết - những người chiều nay được thiếu tá trung đoàn trưởng gọi đến hầm chỉ huy trung đoàn. Sau khi phổ biến mệnh lệnh, thiếu tá nhắc lại với tôi:

http://tieulun.hopto.org

- Như vậy, cậu phải nhớ lấy: Cachiusa mở đầu pháo hiệu xanh, và cậu lên... Những người bên cạnh cũng sẽ tham gia, nhưng cao điểm thì cậu phải chiếm.

... Chúng tôi nằm ghì sát vào nhau, và hôn em tôi không thể không nghĩ về trận chiến đấu sắp tới. Nhưng cái làm tôi lo lắng hơn cả là số phận của em. Và tôi, đầu nhức nhối như muốn nổ tung ra, suy tính: phải làm gì đây?

... - Bây giờ em phải ngủ cho cả hai, - trong lúc đó, em vẫn thì thầm câu chuyện đều đều như đang hát. - Anh biết không, đêm đêm nhiều lúc em có cảm tưởng là sáng ra, tất cả sẽ kết thúc. Cả hào hầm, cả máu, cả cái chết... Đã ba năm rồi - chẳng lẽ nó, chiến tranh ấy mà, lại có thể kéo dài mãi hay sao? Anh thử tưởng tượng xem: sáng dậy mặt trời mọc lên, và chiến tranh đã hết, hoàn toàn đã hết...

- Anh đến gặp thiếu tá bây giờ đây! - Rút cánh tay từ dưới mái đầu em ra, tôi cương quyết đứng dậy. - Anh sẽ kể hết cho anh ấy nghe, kể hết! Để người ta sẽ cho em về nhà. Ngay ngày hôm nay!

- Anh nói sao? - Em nhỏm dậy, túm lấy ống tay áo tôi và kéo mạnh về phía mình. - Nằm xuống đây!.. Ôi sao anh ngốc thế!.. Thiếu tá sẽ lột da anh ra ngay!

Và bắt chước giọng trầm hơi thô của trung đoàn trưởng, em khẽ nói thầm từng tiếng chậm rãi:

- Tằng tịu với cấp dưới, không nâng cao khả năng chiến đấu của đơn vị, làm mất uy tín của chỉ huy. Biết được ai, tôi sẽ đuổi ngay, bất kì người nào! Với lí lịch như vậy, thậm chí vào phòng giam nghiêm chỉnh người ta cũng không dám nhận. Chiến thắng rồi, muốn yêu ai và yêu bao nhiêu tùy ý. Còn bây giờ - tôi cấm!

Giọng của em bỗng cắt ngang, và em, đầy vui sướng tinh nghịch, nằm úp mặt xuống, cười không thành tiếng để không ai nghe thấy.

Vâng, tôi biết mình sẽ bị quở phạt ra trò. Thiếu tá là người rất nghiêm khắc, đối với anh ta, chiến tranh không phải là chỗ của phụ nữ, còn về tình yêu thì lại càng không cần phải nói...

- Nhưng dù sao anh cũng phải đến gặp thiếu tá.

http://tieulun.hopto.org

- Im xem nào! - Em áp mặt vào má tôi, và một lát sau thở dài, thì thầm. - Em sẽ tự mình làm tất. Em đã nghĩ ra rồi. Cha của đứa bé sẽ không phải là anh!

- Không phải là anh?! - Người tôi nóng bừng lên như lửa. - Thế nào mà không phải là anh?

- Ôi, sao mà anh ngốc đến thế! - Em ngạc nhiên vui vẻ. - Lạy Chúa, để nó đừng giống anh! Anh hiểu không, trong giấy tờ và nói chung anh sẽ là cha. Còn bây giờ em sẽ đổ cho người khác!

Em, như trẻ con, ngây thơ và chân thực đến nỗi cái trò láu lỉnh như vậy làm tôi kinh ngạc:

- Em sẽ đổ cho ai?

- Cho một người nào đó không còn ở đây nữa. Thí dụ: cho Baikov chẳng hạn.

- Không được, đừng động đến người đã chết.

- Thế thì... cho Kindiaev.

Chuẩn úy Kindiaev, một người gian giảo, đẹp trai, một gã ăn cắp và say rượu, vừa mới đây bị gửi đến đơn vị phạm binh.

Cảm động, tôi mở vạt áo capốt và kéo ghì em sát vào người.

- Khẽ nào! - Em hoảng hốt chống hai bàn tay vào ngực tôi. - Anh đè chết hai mẹ con em mất! - (Em đã bắt đầu nói về mình như vậy và lần nào cũng lộ vẻ vui mừng như đứa trẻ). - Anh ngốc của em ơi! Anh quả là may mắn gặp được em đấy. Với em, anh sẽ không có gì phải lo lắng cả!

Em cười tinh nghịch và vô tư, mà tôi thì hoàn toàn chẳng còn bụng dạ nào để cười nữa.

- Này em, em phải đến gặp thiếu tá ngay bây giờ đi!

- Ban đêm ấy à? Anh nói gì thế?!

- Anh sẽ đưa em đến! Em hãy giải thích cho anh ấy và nói rằng em mệt, không thể chịu được ở đây nữa.

http://tieulun.hopto.org

- Nhưng như vậy là không thực!

- Anh van em! Làm sao em có thể ở đây?... Em phải đi khỏi ngay! Em hiểu không... nếu bỗng nhiên... Nếu ngày mai có đánh nhau?

- Đánh nhau à? - Em lập tức trở nên tập trung căng thẳng. Chắc em đã hiểu ra tất cả. - Không, có đúng thế không?

- Đúng thế.

Em nằm im lặng một lúc lâu. Nghe nhịp thở của em - ôi nhịp thở quen thuộc thân thương đến vậy! - tôi hiểu rằng em đang lo lắng.

- Thì đã sao... đánh nhau thì không thể chạy trốn được. Mà cũng không chạy trốn nổi... Dù sao, đợi cho cấp trên xem xét và gửi lệnh đến sư đoàn cũng phải mất mấy ngày... Mai em mới đến gặp thiếu tá. Đồng ý chứ anh?

Tôi im lặng, cố nghĩ ra một cách nào khác và không biết nói với em ra sao.

- Thế anh cho là em đến gặp thiếu tá dễ dàng lắm sao? - Em bỗng lại thì thầm. - Không, chết còn dễ hơn!.. Đã bao nhiêu lần anh ấy nói với em: "Cẩn thận đấy, phải làm người khôn ngoan..." Mà em... Lại còn là đoàn viên thanh niên cộng sản...

Thút thít, em quay đi, áp mặt vào ống tay áo capôt, khóc không thành tiếng, cả người run rẩy. Tôi dùng sức ghì chặt lấy em, hôn vào cặp môi nhỏ xinh, vào trán, vào đôi mắt mằn mặn nước.

- Bỏ ra, để em về. - Em gỡ tôi ra, nói rất khẽ. - Anh tiễn em chứ?

... Chúng tôi đi xuống một khe núi nhỏ ẩm và tối, nơi đặt trạm quân y của tiểu đoàn. Tôi đi phía sau đỡ ngang eo lưng em, cảm thấy nó đã bắt đầu hơi đẫy ra. Tôi đỡ em bằng cả hai tay, giữ cho em từng bước một. Để em không vấp, không bước hụt, không trượt ngã. Dường như tôi có thể giữ gìn em, ngăn em khỏi chiến tranh, khỏi trận đánh sáng ngày mai, vào lúc bình minh, khi em sẽ phải chạy, phải ngã và phải cõng những người bị thương trên lưng mình...

*

* *

http://tieulun.hopto.org

Từ đó đến nay đã mười lăm năm, nhưng tôi vẫn nhớ tất cả như chuyện đó mới xẩy ra ngay vừa đây thôi, ngay ngày hôm qua.

Sáng sớm hôm sau, Cachiusa mở đầu, súng cối và pháo binh sư đoàn bắn dữ dội, rồi những phát pháo hiệu xanh bay vọt lên không...

Và khi mặt trời mọc, tôi cùng những người còn lại của đại đội tôi xông lên cao điểm. Nửa giờ sau, trong căn hầm kiên cố của quân Đức, trung đoàn trưởng và một người nào đó nữa chúc mừng, ôm hôn và bắt tay tôi. Còn tôi đứng như trời trồng, như cột gỗ, không cảm thấy, không nhìn thấy, không nghe thấy gì hết.

Mặt trời... nếu như tôi có thể bắt nó lùi ngược trở lại, xuống quá chân trời! Nếu như tôi có thể lấy lại bình minh!.. Bởi vì chỉ mới hai giờ trước đây thôi chúng tôi hãy còn ba người...

Nhưng mặt trời vẫn đi lên, chậm rãi, lạnh lùng, không gì cản nổi. Tôi đứng trên cao điểm, còn em... em nằm lại đằng kia, phía sau, nơi các chiến sĩ đội mai táng đang đào huyệt...

Và không ai, không một ai biết, rằng em đã là ai đối với tôi, và rằng chúng tôi đã có ba người...

1958

http://tieulun.hopto.org

BONDAREV IURI
NGA

NHỮNG KHOẢNH KHẮC

NGÔI SAO VÀ TRÁI ĐẤT

Tôi thức dậy giữa đêm khuya vì đoàn tàu chạy nhanh như điên như dại, vì tiếng bánh xe gõ sầm sập lên đường ray, vì tiếng ghế nằm kêu cót két và tiếng va đập của cánh cửa buồng không đóng chặt - trên đầu, những ngọn gió lùa lạnh buốt thổi qua.

Trong hành lang và trong buồng tối đen: tôi nằm với đôi mắt mở to cố đoán tìm trong bóng tối cái ô vuông cũng đen thẫm của cửa sổ, phía bên ngoài tất cả đều mịt mù, hoang vắng, và không thể nào hiểu được là chúng tôi đang đi qua rừng cây hay đồng cỏ trong cái thế giới vô tận, bí ẩn và không thể nào hiểu thấu được này.

Rồi trong khoảng sâu vô đáy của bầu trời ngoài cửa sổ, một ngôi sao xanh đơn độc lóe lên lấp lánh những ánh lửa xa mờ ở nơi bên kia giới hạn.

Con tàu vẫn phóng nhanh như trước, không giảm đi cái tốc độ dễ đạt được, mất hút trong khoảng bao la của đêm mùa thu sâu thẳm chẳng có lấy một ánh lửa trần gian, không nhìn thấy được từ trên độ cao đến khó hình dung nổi của ngôi sao kia đang cháy sáng giữa sa mạc vũ trụ lạnh giá cách trái đất hàng triệu những cây số.

Trong sự không đạt tới được đầy kiêu hãnh của mình, ngôi sao trôi song song cạnh toa tàu, những tia sáng rực rỡ lấp lánh xuyên qua lạnh giá, như những sợi xúc tu sờ soạng trong bóng đêm của vũ trụ và tôi nhìn không rời mắt lên ngôi sao đó với một cảm giác vừa hân hoan vừa sợ hãi trước sự bí ẩn không thể đoán ra được của những quy luật nào đó tồn tại ngoài trí tuệ con người, những quy luật mà, không hiểu

http://tieulun.hopto.org

vì một mục đích nào đó cứ dồn nén sự vĩnh cửu vào trong một khoảnh khắc và kéo dài khoảnh khắc ra thành vĩnh cửu. "Thế có nghĩa rằng, vĩnh cửu là cuộc sống, còn khoảnh khắc là sự phân tán?".

Và tôi bỗng cảm thấy kinh hoàng, vì tất cả đều bất lực trước các định luật đó: cả cuộc sống, tình yêu, nghệ thuật, và cả Trái đất - cái hòn đảo ấm cúng có người ở giữa đại dương vô định không bến bờ đầy đe dọa. Sự cô đơn nào, nỗi nguy hiểm nào Trái đất cần phải trải qua khi đã biết trước được sự diệt vong không tránh khỏi của mình, khi đã biết trước cái chết vào ngày X nào đó đã được ghi vào chương cuối cùng đầy đau buồn của định luật toàn vũ trụ. Vì sao, vì mục đích gì mà những chiếc kim của cỗ máy đồng hồ vũ trụ lại cần phải gặp nhau, dừng lại và tất nhiên, lại bắt đầu chuyển động? Có thể, trong sự bất công định mệnh này lại bao gồm định luật của công bằng nghiêm ngặt nhất? Nhưng lại để vì mục đích gì? Có lẽ, câu trả lời cho những điều đó đã được ghi vào trong cuốn sách về sự tái sinh vĩ đại, cuốn sách mà không ai và không bao giờ đọc được. Cũng như con người không thể nào đánh lừa, lẩn tránh, thoát khỏi số phận của chính mình, không ai có thể thay đổi, dừng hãm sự luân chuyển của thời gian vũ trụ, quay ngược trở lại chiều kim đồng hồ với niềm hy vọng tự tin rằng như vậy hơi thở của cuộc sống sẽ được kéo dài thêm.

Và tôi hình dung ra Trái đất của chúng ta sẽ như thế nào khi đứng nhìn nó từ độ cao của ngôi sao mùa thu hờ hững lạnh lùng kia, cái hạt bụi nhỏ bé màu xanh biếc, cái con tàu mỏng mảnh bay xuyên qua chiều dày của sự giá băng màu tím nhạt và của ánh sáng những ngôi sao xa, xuyên qua những đám mây thiên thạch lấp lánh; hình dung ra sự mỏng manh yếu, ớt của con tàu ấy, cùng số dự trữ lương thực và nước uống ít ỏi - và tôi run sợ trước sự bất lực của nó trong vũ trụ này.

Giá như mỗi người ở trên con tàu đều ý thức được rằng phía trước là những tảng đá ngầm đầy nguy hiểm và khi vấp phải chúng sẽ biến mất, sẽ tan ra thành tro bụi toàn bộ cái thể xác máu thịt của ta được tạo nên từ rừng cây, sông nước, đại dương, từ những cơn mưa và những buổi hoàng hôn, từ màu xanh của cỏ, những thành phố đẹp tuyệt vời, những đài kỷ niệm, nhà thờ, máy móc, sách vở, những tác phẩm hội họa, - tất cả những gì được làm ra bằng đôi tay và trí tuệ thiên tài của con người; giá như mỗi người dù chỉ trong một phút suy nghĩ về cái thời hạn ngắn ngủi thoáng qua của trái đất, chắc con

http://tieulun.hopto.org

người đã không làm lay chuyển con tàu của mình từ thành bên này sang thành bên kia, không đục thủng đáy tàu bằng những sức mạnh quỷ quái của thiên nhiên bị phân rã, không xé nát, bằng những lưỡi dao của lòng độc ác và căm thù, với sự điên khùng của những kẻ tự sát, các cánh buồm đang căng gió và làm chúng vấy đỏ máu của chính mình.

Chẳng lẽ sẽ không bao giờ con người hiểu được rằng Trái đất phải là con tàu sạch sẽ, sáng sủa, với những cánh buồm trắng tinh, - con tàu của họ, với lộ trình, thật đáng tiếc, không phải là vô tận?

Nhưng có cần phải nghĩ về điều đó không? Bởi vì con người ít khi suy nghĩ về cái chết của mình, và có nghĩ đến thì cũng tự an ủi rằng việc đó sẽ xảy ra với anh ta một lúc nào đó về sau...

Về sau - đó là một hình thức tự vệ, nhưng trong cái "về sau" này có một tia mỏng manh của niềm hy vọng lạ lùng và hầu như không thể giải thích nổi: mà biết đâu, điều đó sẽ không xảy ra với chính ta? Có thầm trong ý nghĩ đẩy lùi cái chết hoặc không muốn tin vào khả năng xảy ra cái chết, con người nhiều khi đã để mất đi một điều rất chính yếu: cái ý nghĩa của tính không lặp lại, duy nhất của cuộc đời, và từ đó bắt đầu sự ghẻ lạnh xa cách tàn nhẫn của Trái đất và con người. Lúc đó cái hành tinh bé nhỏ của chúng ta sẽ trở thành chỉ là một phương tiện để đạt tới những thỏa mãn và tiện nghi hiện đại dần dần biến thành một căn bệnh ác tính và kinh tởm giống như cơn cuồng dâm của những đứa con hãm hiếp cả mẹ của chúng!

Vâng, vâng, con người không chỉ làm rung chuyển, làm đau đớn và gây thương tích cho cơ thể của Trái đất bằng những tiếng nổ của đạn đại bác, của những quả bom nhiều tấn kể từ khi bắt đầu các cuộc chiến tranh, mà họ còn biến nhà của mình thành thùng rác, thành bãi thải bẩn thỉu đầy những đồ vật đã sử dụng và nay không còn cần thiết nữa, thành nghĩa địa của các loại xe, máy, đài điện, chai lọ, đồ hộp. Con người bóp nghẹt, đầu độc Trái đất bằng các vật thải hóa chất, dường như trong cơn điên cuồng của sự làm giàu đầy tham lam họ đang vội vã giết chết Trái đất và tự giết chết cả chính mình.

Xét cho cùng, Trái đất cũng là một cơ thể sống với nhịp điệu, hơi thở, mạch đập tuần hoàn của mình, và nếu dừng dòng chảy tự nhiên trong huyết quả của nó lại thì nó sẽ chết. Và rõ ràng là con người hiểu

http://tieulun.hopto.org

- hay đúng hơn cảm thấy - nỗi nguy hiểm đang tiến lại gần đó, nhưng đồng thời họ lại hy vọng hão huyền vào cái "sau này" mờ mịt, rằng có thể sẽ không có chuyện gì xảy ra với cái thế giới đẹp nhất trong các thế giới này.

Nhưng tất cả đều có bắt đầu và có kết thúc.

ánh sáng xanh nhạt không sinh khí của ngôi sao cô đơn đến với tôi từ độ cao ngoài giới hạn, nó không sưởi ấm, mà làm lạnh lẽo thêm màn đen của đêm tháng Chín bằng những cánh tay giá băng run rẩy của các tia sáng chết, và không hiểu sao tôi bất giác nhớ lại rằng đôi khi có những tia sáng muộn mằn của những ngôi sao đã tắt vượt qua các khoảng không giữa các thiên hà đến với ta như một lời thanh minh cho cái chết của mình trước toàn vũ trụ.

"Trong lúc còn chưa muộn! - Tôi nghĩ và rùng mình bởi luồng gió lạnh buốt lùa qua và bởi cái ánh sáng nhợt nhạt buồn bã này của ngôi sao mồ côi mà tôi nghĩ bây giờ đã lụi chết nhưng trước đây đã từng là một hành tinh xinh đẹp, vui vẻ và tràn trề sinh lực. - Tất cả chúng ta cần phải làm một cái gì đó trong lúc còn chưa muộn!..."

Đoàn tàu chạy chậm dần, tiếng bánh xe gõ mỗi lúc một đều dặn, bình thản và khẽ khàng hơn, và qua tiếng va đập của cánh cửa buồng, tiếng cót két của ghế nằm, vang lên tiếng còi đầu máy như muốn báo trước cho một người nào đó trong đêm... Rồi thấp thoáng những đốm lửa xa chạy tản thành hàng dài trong màn đêm dày đặc, và bất ngờ một ngọn đèn trên chòi gác ghi sát ngay bên cạnh hắt ánh sáng vào toa, và những ánh điện mờ mờ của các nhà kho trên khu vực ga bắt đầu tiến lại gần.

Đoàn tàu mỗi lúc một giảm tốc độ, và phút sau đã thấy trôi ngược lại trên đường tàu vắng người những ô cửa sổ lớn chói sáng ánh đèn của một nhà ga đồ sộ với những phòng chờ vắng vẻ và một khách sạn cũng không có người và sáng rực ánh đèn, và trong buồng thấp thoáng những dải ánh sáng điện - những dấu hiệu sống động của hơi ấm con người.

Tôi mặc áo ngoài và đi ra khỏi toa. Khi đã xuống đến sân ga, tôi bất giác nhìn lên trời - và không còn trông thấy ngôi sao nữa. Phía sau nhà ga, những cây bạch dương mùa thu xào xạc lá, trên các đường tàu một đầu máy dồn toa đang nhả khói rú vang. Cô nhân viên phụ

http://tieulun.hopto.org

trách toa ngái ngủ vừa ngáp dài một cách ngọt ngào vừa suồng sã nói với tôi: nếu như tôi muốn vào khách sạn vào lúc nửa đêm này, thì nó sẽ đóng cửa cho tới sáng.

Được nghe giọng người nói và trông thấy nụ cười của người phụ nữ trẻ, tôi hít mạnh vào lồng ngực rồi thở ra mùi gió thoang thoảng những đầu tàu của nhà ga, mùi khói đầu máy và ma dút âm ấm - tất cả những hương vị ấm cúng của đường sắt; và vừa bước trên sân ga dọc theo dải ánh sáng hắt ra từ các cửa sổ của nhà ga, tôi vừa khẽ cười thầm, nghĩ: "Sau này, sau này?.."

Và thật lạ lùng - dưới ảnh hưởng của khoảng cách bảo vệ, tôi cảm thấy nhẹ nhõm hơn.

LINH CẢM

- Đừng hỏi là tại sao hôm nay tôi lại uống. Hình như hôm nay chúng ta kỷ niệm ngày Chiến thắng, điều đó đúng, nhưng đối với tôi, anh có biết là gì không? Có thể nói, đây là ngày tang, anh hiểu chứ? Không à? ở chỗ chúng tôi có đại đội trưởng Gurov, chỉ huy các khẩu pháo bảy mươi ly... những khẩu pháo anh hùng, mọi người gọi đó là "Vĩnh biệt, Tổ quốc!" Vì rằng chúng thường xuyên đứng bên cạnh bộ binh, nhiều khi trước cả bộ binh nữa. Nói chung, tất cả các nấm mồ chung đều là của chúng tôi, nếu như có một chiếc xe tự hành nào đó của bọn Đức có tên là "Ferdinand" lén lút vòng qua sườn và bắt đầu quét lửa...

Vậy là, chỉ huy pháo của chúng tôi là đại úy Gurov - một thanh niên hãy còn rất trẻ, người cân đối như một nhánh cây non, anh ấy thậm chí không thích chửi tục, những kẻ hay chửi bậy thường bị anh ấy cự cho ra trò; còn khi anh ấy cười trông thật thích, răng trắng bóng, các cô gái ở tiểu đoàn quân y cứ chết mê chết mệt. Còn anh ấy chỉ đùa: "Ôi các nàng tiên xinh đẹp, tôi yêu tất cả các cô em, nhưng tôi còn yêu xe tăng Đức hơn!"Và cái linh cảm của anh ấy về bọn Đức, tôi không biết gọi như thế nào cho phải, - nó giống như phép phù thủy vậy.

Về chuyện linh cảm, có thể nói, trong người anh ấy như có một con quỷ nào đó. Hay là một vị thần cũng nên - có ai mà biết được là

http://tieulun.hopto.org

cái gì! Thường khi đêm tối như bưng lấy mắt, vậy mà phải đặt pháo bắn thẳng chống tăng. Lệnh của trên xuống, và không trốn đâu cho thoát, không có biểu quyết đồng ý hay phản đối gì hết. Đại đội trưởng Gurov đích thân đưa pháo ra vị trí xạ kích. Bao giờ anh ấy cũng tự mình, không giao việc đó cho ai cả, vì có lần ở ngoại ô Kiev, một trung úy trẻ măng của chúng tôi do quá cận thị mà đã dắt luôn hai khẩu pháo vào thẳng chỗ bọn Đức, bị ăn đạn súng máy đã hy sinh, và cả hai khẩu đội chỉ còn được một nhúm...

Gurov có một tài năng rất quan trọng trong chiến tranh - anh ấy không thể chịu đựng được cái "họa may", "có lẽ", không cho phép bắn mò hú họa, không giơ ngực ra chịu đạn như một con bò đực mù quáng, mà đánh nhau rất tỉnh táo, thản nhiên hệt như đang làm một việc gì đó bình thường. Và cho đến tận ngày cuối chiến tranh, chưa lần nào tôi thấy anh ấy mất bình tĩnh, rối trí hay nét mặt thay đổi, mặc dù chúng tôi đã lâm vào những cảnh khủng khiếp ác liệt đến nỗi nếu quỷ sứ có vô tình nhìn thoáng thấy cũng phải dựng tóc gáy lên vì hoảng.

Thế đấy, nhiều lần, Gurov tự mình đích thân dẫn pháo ra vị trí bắn thẳng. Bỗng nhiên chúng tôi nghe lệnh của đại úy: "Dừng lại". Rồi anh ấy đi suốt lượt các khẩu pháo và giải thích cho các trung đội trưởng một cách nhẹ nhàng, giọng nói không hề tỏ ra căng thẳng: "Không cần kéo pháo đi qua đồng nữa đâu, mà phải quay sang bên trái ngã tư, đi dọc theo bìa rừng chừng hai trăm mét, rồi lúc đó mới đi thẳng". Đôi khi có một trung đội trưởng nào đó cố tỏ ra thông minh nói: "Qua đồng gần hơn, đồng chí đại úy ạ". Nhưng đại úy bảo: "ở đó có mìn". - "Làm sao biết được ạ, đồng chí đại úy? Chẳng lẽ đồng chí thấy được cả trong đêm à?" Còn anh ấy: "Tôi cảm thấy rằng cánh đồng này bị gài mìn". Lúc đầu chúng tôi ngạc nhiên, thậm chí còn cho anh ấy là đồng bóng, nhưng cuối cùng hóa ra đại úy bao giờ cũng đúng và mọi người rất kính phục anh ấy từ đó.

Một lần, suốt ngày chúng tôi đợi lệnh từ trên trung đoàn xuống mà không thấy; còn đại úy cứ đi đi lại lại quanh trận địa, mặt sa sầm, và bỗng nhiên không có duyên cớ gì, ra lệnh cho đại đội chuyển các khẩu pháo từ ven rừng đến chiếm lĩnh một vị trí khác ở cánh rừng bên cạnh - cũng cùng trên một hướng bị xe tăng đe dọa. Tôi còn nhớ, chúng tôi rời pháo đi khi trời còn sáng, chỉ để lại bộ phận hậu cần, nhà bếp ở chỗ cũ. Một giờ sau, viên chuẩn úy của chúng tôi phóng một chiếc xe ngựa đến trận địa mới, đồ đạc nhà bếp bị vỡ nát hết, cả người

http://tieulun.hopto.org

từ đầu đến chân đầy máu me, và kể: chúng tôi vừa đi khỏi, lập tức chừng năm chục chiếc máy bay Đức "Junker" lao đến ném bom tan tành trận địa cũ. Cái linh cảm của đại úy chúng tôi là như vậy đấy...

Chúng tôi cùng với Gurov đi đến tận nước Đức mà không bị thiệt hại gì đáng kể. Và tôi, như anh thấy đấy, vẫn còn sống. Sau cao điểm Deielov anh ấy được phong anh hùng, còn ngày mồng tám tháng Năm anh ấy hy sinh vì một viên đạn vào ngực. Một thằng đểu lọt lưới nào đó từ trong cửa sổ bắn ra khi anh ấy đi trong chiếc xe "Villix". Chúng tôi như phát điên lên - quay pháo lại và nã thẳng vào ngôi nhà đó cho đến lúc nó chỉ còn là một đống than vụn. Nhưng làm sao để cho anh ấy sống lại được?... Nào ta tưởng nhớ đại đội trưởng của tôi, một người thật thông minh, một sĩ quan vàng ngọc, chúng ta hãy đứng dậy nhưng sẽ không chạm cốc. Xin anh thông cảm cho, tôi không kìm được. Đối với tôi ngày hôm nay là nước mắt. Không thể coi đây là ngày hội được. Tôi không thể...

TRONG VÒNG VÂY

(Chuyện kể của một trung úy)

Suốt đêm nghe vọng sang tiếng hát, tiếng la hét, tiếng đàn arcoozdeon, hình như ở chỗ bọn Đức có đám cưới. Sáng hôm sau, ba bóng người xuất hiện trên bờ chiến hào của bọn chúng: hai người đàn bà, và ở giữa là một tên sĩ quan Đức. Một ả da hồng hào, ngực nở, ả kia da trắng, với hai bím tóc như một đứa bé gái. Còn tên sĩ quan mặt tái nhợt nhưng miệng mỉm cười, tay cầm một bình đựng rượu Snaps hay rượu ngang gì đó. ả hồng hào ngúng nguẩy đùi ôm ả da trắng và hét lên bằng giọng lanh lảnh: "Đừng bắn, các anh hãy nghe đây. Dưới thời bọn Bolsevic, chúng em chỉ có vỏ bánh mì, còn bây giờ người Đức đến chúng em sống sướng lắm, có rượu vodca uống và mời các anh đây!" - và ả chỉ vào chiếc bình trong tay tên sĩ quan. Chính trị viên của tôi nói vào tai tôi: "Ta khử thằng Phrix(1) nhé, trung úy?". Chúng tôi có hai khẩu súng trường bắn tỉa để ở hầm chỉ huy của tôi. "Không, - tôi nói, - thằng Đức để sau cũng kịp, nó chẳng chạy đi đâu cho thoát. Phải khử ngay hai con mụ phản bội kia! Tôi con bên trái, anh con bên phải". Con mụ hồng hào vẫn hét: "Các anh hãy sang đây, chúng tôi sẽ thăng chức, sẽ yêu và sẽ cho làm chỉ huy!" Tôi đặt nó vào điểm ngắm.

http://tieulun.hopto.org

Tôi nhìn - thấy ả cười, nhưng có vẻ lo sợ lắm, tay ghì chặt lấy ả da trắng; còn ả da trắng này cũng ôm lấy ả kia như tìm nơi che chở. "Nhằm vào mấy con mụ dơ bẩn, bắn!" - tôi ra lệnh phát hỏa. Tôi hạ thủ ả hồng hào, ả gục ngay tại chỗ. Chính trị viên hạ ả da trắng. Tên sĩ quan quay đầu chạy. Tôi cho hắn gục ngay cạnh công sự của chúng.

... Trong đại đội của tôi có một trăm năm mươi người, hai mươi lăm súng máy, sáu cán bộ chỉ huy và một trung sĩ quân y. Ra khỏi vòng vây trở về với quân ta chỉ có một trung đội trưởng và ba chiến sĩ, với tôi nữa là năm. Năm bốn mươi tư tôi chỉ huy đại đội pháo binh độc lập ở Iaxư. Ngoài vũ khí của ta, chúng tôi còn có sáu khẩu pháo của bọn Đức. Một lần người ta định tước của chúng tôi những khẩu pháo Đức, theo điều lệnh là thừa. Tôi nói: "Không phải các anh cho tôi chiến lợi phẩm này, tôi giành được chúng bằng máu trong các trận đánh. Và tôi sẽ dùng chúng để bắn tan xác bọn thú vật kia". Nói chung, có một điều gì đó xảy ra với tôi sau vụ mấy người đàn bà khó hiểu ấy. Và lần đó, vào năm bốn mươi mốt, khi ban đêm chúng tôi vượt được vòng vây, tôi chạy trên con đường bị đào nát trong rừng, và phía sau là bốn chiến sĩ, tôi vừa chạy, vừa bắn, vừa khóc và vừa nghĩ thầm:

"Trước chúng ta đã có hàng triệu người chết. Chúng ta không phải là những người đầu tiên mà cũng không phải là những người cuối cùng. Nhưng mấy người đàn bà kia là ai? Bị bọn Đức dùng vũ lực bắt ép? Hay là thế nào? Có thể, họ không có tội?.."

Vào lúc bình minh sau trận đánh

Suốt đời, ký ức cứ đặt ra cho tôi những điều bí ẩn. Nó bất ngờ chộp lấy và đưa đến rất gần những giờ, những phút của thời gian chiến tranh, dường như cái thời gian chiến tranh ấy cứ luôn luôn sẵn sàng ở bên cạnh tôi, chỉ cần tôi lên tiếng gọi nó từ trong sự đời chờ kiên nhẫn.

Hôm nay tôi bỗng cảm thấy mùi đất ẩm ướt, mùi thuốc lá, mùi khói súng khét lẹt của những vỏ đạn vừa bắn xong và trông thấy một buổi sáng sớm mùa hè, làn sương nhẹ trôi phía bên kia trận địa, những hình khối mờ mờ của các xe tăng bị bắn cháy ở dưới thung lũng, những ngọn cây, những bức tường ẩm ướt của chiến hào, những nòng pháo ở gần ướt đẫm sương lấp lánh, và hai khuôn mặt ngái ngủ,

http://tieulun.hopto.org

đen nhẻm thuốc súng, một đã đứng tuổi, cau có, một còn ngây thơ, trẻ con, - tôi thấy hai khuôn mặt đó rõ ràng đến nỗi bất giác tự hỏi: hay là chúng tôi mới chia tay với nhau chiều qua? Và sau ba mươi lăm năm bên tai tôi lại vang lên giọng nói của họ, và đây không phải là ảo thính, mà nghe rất rõ như hai người ngay bây giờ đang nói trong chiến hào, cách tôi chỉ mấy bước chân.

- Chúng kéo mất rồi à? Hừ, cái bọn Phrix sâu bọ này! Khẩu đội ta bắn cháy mười tám xe tăng, mà giờ chỉ còn tám chiếc Kìa, đếm mà xem... Thế nghĩa là mười chiếc bị bọn chúng kéo đi tối qua. Suốt đêm tiếng ô tô kéo cứ rú dưới thung lũng.

- Sao lại thế? Mà quân ta không làm gì cả à?...

- "Sao, sao". Còn sao nữa! Chúng mắc tời vào và kéo đi chứ còn sao.

- Quân ta không trông thấy à? Không nghe thấy gì hết à?

- Tại sao lại không nghe, không thấy? Nghe và thấy hết. Tớ chẳng hạn, khi chú mày ngủ, tớ nghe tiếng máy nổ suốt đêm dưới thung lũng. Và cả tiếng bọn lính nữa. Vì thế tớ đến gặp đại úy báo cáo: "Có lẽ bọn chúng lại tấn công đêm hay chuẩn bị cho sáng mai tấn công đấy ạ". Đại úy bảo: "Chúng kéo xe tăng bị bắn cháy đi đấy. Cứ mặc chúng, dù sao thì cũng không kéo đi xa được đâu, ít lâu nữa ta sẽ tiến lên phía trước". Nghĩa là chúng ta lại sắp tấn công, cái đầu học trò của chú em ạ!

- Ôi, thế thì tuyệt quá! Sẽ vui hơn đấy! Chứ ngồi phòng ngự ở đây mãi chán lắm rồi. Chán đến kinh khủng...

- Thôi thôi. Chú mày còn dốt lắm. Toàn nói nhảm nhí! Đi tấn công có phải chuyện ngúng nguẩy đít đâu. Trong chiến tranh chỉ có bọn ngu với những tay lính ngựa như chú mày mới thấy vui thôi...

Thật là kỳ lạ, trong ký ức chỉ ghi lại họ của người lính đứng tuổi đã cùng tôi tiến đến tận Carpat, còn họ anh lính trẻ đã biến mất, cũng như chính anh ta đã biến mất trong trận đánh đầu tiên của cuộc tấn công và được chôn ở cuối chính cái thung lũng nơi bọn Đức lần đó kéo đi những chiếc xe tăng bị bắn cháy của chúng...

Họ của người lính đứng tuổi là Timofeev.

http://tieulun.hopto.org

BULGACOV MIKHAIL
NGA

VƯƠNG MIỆN Ở HISTORIA MORBI(1)

Tôi thậm căm ghét mặt trời, những giọng người nói to và tiếng gõ. Những tiếng gõ dồn dập, dồn dập. Tôi sợ người đến mức nếu buổi tối nghe ngoài hành lang có tiếng bước chân và giọng nói lạ, là tôi bắt đầu la hét. Vì vậy mà tôi được ở trong một gian phòng đặc biệt, chắc chắn và yên tĩnh, ở tận cuối hành lang - phòng số 27. Không ai có thể đến chỗ tôi được cả. Nhưng để bảo đảm an toàn hơn, tôi đã phải lạy lục ông Ivan Vaxilievitr (thậm chí khóc lóc trước mặt ông) xin ông cho tôi một tờ giấy đánh máy. Ông đồng ý và trong tờ giấy đó ông viết rằng tôi là người được ông bảo trợ, rằng không một ai có quyền đến bắt tôi. Nhưng thành thật mà nói, tôi không tin lắm vào quyền lực chữ kí của ông, nên ông đã buộc cả giáo sư cũng phải kí tên và đóng lên tờ chứng nhận đó một cái dấu tròn màu xanh. Thế này lại là chuyện khác. Tôi biết vô số trường hợp con người ta sống sót được chỉ nhờ trong túi họ có tờ giấy đóng dấu tròn. Thật ra, cái anh chàng công nhân ở Berdiansk(2) với một bên má lấm lem nhọ dầu, bị đem treo lên cột điện chính là vì người ta tìm thấy trong đáy ủng của anh ta một tờ giấy nhàu nát có đóng dấu. Nhưng đó lại là chuyện hoàn toàn khác. Anh ta là một tên bonsevic tội phạm, và con dấu xanh trên tờ giấy của anh ta là con dấu tội phạm. Chính cái con dấu, đã dẫn anh ta đến sợi dây treo cổ trên cột điện là nguyên nhân căn bệnh của tôi (đừng lo, tôi biết rất rõ rằng tôi bị bệnh mà). Thực sự là trước cả chuyện Colia, đã có một cái gì đó xẩy ra với tôi. Tôi bỏ đi để khỏi phải trông thấy người ta treo cổ người, nhưng nỗi kinh hoàng cũng bám theo tôi trong đôi chân run lẩy bẩy. Lúc đó, tất nhiên, tôi chẳng thể làm gì được, nhưng bây giờ thì tôi có thể can đảm nói:

---

(1) Historia morbi: bệnh sử (tiếng Latinh).

http://tieulun.hopto.org

- Này ngài trung tướng, ngài là loài thú dữ. Ngài không được treo cổ người.

Chỉ qua một việc đó các anh có thể thấy rằng tôi không phải là kẻ hèn nhát, tôi nói về con dấu không phải là vì tôi sợ chết. ồ không, tôi không sợ chết đâu. Tôi sẽ tự tay bắn chết mình, và điều đó sẽ chóng diễn ra thôi, vì Colia sẽ khiến cho tôi phải đến mức tuyệt vọng. Tôi sẽ tự tay bắn chết mình để khỏi nhìn thấy và nghe thấy Colia. Cái ý nghĩ rằng những kẻ khác sẽ đến... Điều đó thật kinh khủng.

*

* *

Suốt ngày này sang ngày khác tôi nằm trên đi văng và nhìn ra cửa sổ. Phía trên khu vườn cây xanh của chúng tôi là một lỗ hổng không khí; và ở bên kia, khu nhà khổng lồ bảy tầng vàng khè quay bức tường không cửa sổ câm lặng về phía tôi, ngay sát mái là một khối rỉ vuông to tướng. Một tấm bảng. "Phòng thí nghiệm Nha khoa" chữ trắng. Lúc đầu tôi rất ghét nó. Nhưng sau rồi quen, và nếu người ta gỡ bỏ nó đi thì có lẽ tôi lại cảm thấy buồn nhớ nó. Suốt ngày nó lù lù trước mặt tôi, tập trung sự chú ý vào nó và suy ngẫm về nhiều điều cực kì quan trọng. Giờ đây trời đã bắt đầu tối. Mái nhà dần đen thẫm lại, những chữ cái màu trắng biến mất. Tôi cũng trở thành xám xịt, tôi tan loãng ra trong bóng tối đen đặc, cũng như những ý nghĩ của tôi tan loãng ra. Hoàng hôn là một khoảng thời gian đáng sợ và đáng kể trong vòng tuần hoàn ngày đêm. Tất cả tàn lụi, tất cả hoà trộn vào với nhau. Con mèo lông hung bắt đầu dạo những bước chân nhung dọc theo hành lang và thỉnh thoảng tôi lại hét lên. Nhưng tôi không dám bật đèn, vì nếu như có ánh sáng thì suốt buổi tối tôi sẽ khóc nức nở, vặn vẹo hai bàn tay. Tốt hơn là nhẫn nhục đợi cho đến khi trong màn đêm sóng sánh cháy hiện lên hình ảnh cuối cùng- hình ảnh quan trọng nhất...

*

* *

http://tieulun.hopto.org

Mẹ già tôi nói với tôi:

- Mẹ chẳng sống được bao lăm nữa đâu. Mẹ thấy thật điên rồ. Con là anh, và mẹ biết con thương nó. Hãy đưa Colia về. Đưa nó về đây. Con là anh mà.

Tôi im lặng.

Mẹ tôi dồn tất cả lòng khao khát, tất cả nỗi đau vào giọng nói của mình:

- Con đi tìm nó đi. Con giả bộ coi như vậy là cần thiết. Nhưng mẹ biết con. Con thông minh và con đã hiểu từ lâu rằng tất cả những cái đó là điên rồ. Con đưa nó về cho mẹ một ngày. Một ngày thôi. Rồi mẹ lại để cho nó đi.

Mẹ tôi nói dối. Chẳng lẽ mẹ lại để cho nó đi nữa?

Tôi im lặng.

- Mẹ chỉ muốn hôn vào mắt nó. Vì dù sao thì nó cũng sẽ bị người ta giết chết. Phải thương nó chứ? Nó là con của mẹ mà. Mẹ biết nhờ ai nữa? Con là anh. Con đưa nó về đây.

Tôi không chịu đựng nổi, cúi đầu đáp:

- Thôi được.

Nhưng mẹ túm lấy ống tay áo của tôi và kéo tôi quay lại để nhìn thẳng vào mặt tôi.

- Không, con hãy thề đi, con hãy thề sẽ đưa nó về đây khi nó còn sống.

Làm sao có thể thề như vậy được?

Còn tôi, một kẻ điên rồ, tôi đã thề:

- Con xin thề.

*

* *

http://tieulun.hopto.org

Mẹ là một người hèn nhát. Tôi bỏ đi với ý nghĩ đó trong đầu. Nhưng tôi nhìn thấy cây cột điện nghiêng ở Berdiansk. Ngài trung tướng, tôi đồng ý rằng tôi là một kẻ tội lỗi không ít hơn ngài, tôi cũng phải chịu trách nhiệm khủng khiếp về người công nhân má lấm nhọ dầu kia, nhưng em tôi chẳng có liên quan gì đến đây cả. Nó mới mười chín tuổi.

Sau chuyện ở Berdiansk, tôi cương quyết thực hiện lời thề và tìm ra đứa em của tôi cách đó hai mươi dặm, cạnh con suối nhỏ. Hôm đó trời nắng rực rỡ khác thường. Trên con đường bốc mù bụi trắng, một đội kị binh phi chầm chậm tiến về khu làng đang bốc khói. Em tôi đi phía ngoài ở hàng đầu, mũ lưỡi trai kéo sụp xuống mắt. Tôi còn nhớ rất rõ: đinh thúc ngựa phía bên phải trễ xuống tận gót giầy. Quai mũ ôm má thít chặt dưới cằm.

- Colia! Colia! - Tôi hét to và chạy đến sát con rãnh bên vệ đường. Em tôi giật mình. Những người lính cau có đẫm mồ hôi trong hàng quay đầu nhìn sang.

- A... Anh! - Em tôi kêu lên đáp lại. Không hiểu sao chẳng khi nào Colia gọi tên tôi, bao giờ cũng chỉ "Anh". Tôi lớn hơn em tôi mười tuổi, Colia bao giờ cũng chăm chú nghe lời tôi.

- Anh dừng lại đi. Anh cứ đứng đấy,- Colia tiếp,- cạnh bìa rừng ấy. Bọn em sẽ đến kia! Em không thể bỏ đơn vị được.

Nơi mép rừng, cạnh đơn vị đang vội vã, chúng tôi hối hả rít thuốc. Tôi bình thản và dứt khoát. Tất cả đều điên rồ. Mẹ tôi hoàn toàn đúng.

Tôi thì thầm:

- Lát nữa từ làng trở về, em đi với anh vào thành phố! Và lập tức rời khỏi đây, mãi mãi.

- Anh nói gì thế?

- Im đi, - tôi nói. - Im đi. Anh biết.

Đơn vị lên ngựa. Nhấp nhô phi nước kiệu về phía ngôi làng với những đụn khói đen. Và đằng xa vẳng lại tiếng súng nổ. Những tiếng gõ dồn dập, dồn dập.

http://tieulun.hopto.org

Cái gì có thể sẽ xảy ra trong một giờ đồng hồ? Họ sẽ quay trở lại. Tôi đứng đợi cạnh chiếc lán có chữ thập đỏ.

*

* *

Một giờ sau tôi nhìn thấy em tôi. Nó trở về, vẫn phi nước kiệu. Còn đơn vị thì không thấy đâu. Chỉ có hai người cưỡi ngựa, cầm giáo phi hai bên, và một người trong số họ- người bên phải - thỉnh thoảng lại ghé sát vào em tôi như thể đang thì thầm điều gì với nó. Nheo mắt vì chói nắng, tôi nhìn nhóm diễu hành hóa trang kì lạ này. Khi đi em tôi đội mũ xám, khi về biến thành đỏ. Và ánh ngày tắt lụi. Trở thành một tấm khiên đen. Trên đầu là một chiếc mũ màu. Không có tóc và không có trán. Thay vào đó là một vành hoa đỏ với hàng răng cưa vàng lởm chởm.

Kị sĩ - em tôi, đội chiếc vương miện bờm sờm - ngồi bất động trên lưng ngựa đầm đìa mồ hôi. Nếu không có người cưỡi ngựa ở bên phải thận trọng đỡ nó thì có thể nghĩ rằng nó đang đi duyệt binh.

Chàng kị sĩ kiêu hãnh ngồi trên yên ngựa, nhưng mù, và câm lặng. Ở chỗ một giờ trước đây là cặp mắt trong sáng cháy rực giờ chỉ còn hai hố màu đỏ. Người cưỡi ngựa bên trái vội đưa tay trái ghìm cương ngựa, còn tay phải khẽ kéo tay Colia. Nó lảo đảo.

Một giọng nói vang lên:

- Một quân nhân tình nguyện của chúng ta... bị mảnh đạn. Hộ lý, gọi bác sĩ mau...

Một giọng khác thở dài tiếp theo:

- Hừm.. bác sĩ mà làm gì nữa. Gọi linh mục đến thì hơn.

Tấm màn đen mỗi lúc một trở nên đậm đặc và che khuất tất cả. Cả vành vương miện đỏ...

*

* *

http://tieulun.hopto.org

Tôi đã quen với tất cả mọi điều. Với ngôi nhà trắng của tôi, với những buổi hoàng hôn, với con mèo lông hung thường cọ lưng vào cánh cửa, nhưng tôi không thể quen được với những chuyến viếng thăm của em tôi. Lần đầu tiên, khi tôi còn ở tầng dưới, phòng số 63, nó từ trong bức tường bước ra. Đầu đội vương miện đỏ. Điều đó chẳng có gì đáng sợ. Tôi vẫn thấy nó như vậy trong các giấc mơ. Nhưng tôi biết rất rõ: nếu em tôi đội mũ miện, có nghĩa là nó đã chết. Và nó bắt đầu nói, mấp máy cặp môi máu đông lại dính chặt vào nhau. Nó mở miệng, dập hai gót chân vào nhau, đưa một cánh tay lên sát vành mũ miện, nói:

- Anh à, em không thể bỏ đơn vị được.

Và kể từ đó bao giờ, bao giờ cũng vậy. Nó đến, mặc quân phục, đai da vắt qua vai, thanh gươm cong, đôi đinh thúc ngựa không phát ra tiếng động, và vẫn nói những lời ấy. Dập chân chào. Rồi:

- Anh ạ, em không thể bỏ đơn vị được.

Em tôi đã làm gì với tôi trong cái lần đầu tiên ấy! Nó đã làm cho cả bệnh viện kinh hoàng. Đời tôi thế là toi. Tôi suy đoán thật tỉnh táo: nếu em tôi đội mũ miện, thì có nghĩa là nó đã chết; còn nếu người chết đến và cất tiếng nói,- có nghĩa là tôi đã hóa điên.

*

* *

Đúng vậy. Kìa hoàng hôn buông. Giờ khắc quan trọng của sự trừng phạt. Nhưng có một lần tôi vừa thiếp đi và mơ thấy phòng khách với những đồ gỗ cũ bọc nhung đỏ. Chiếc ghế bành ấm cúng với một chân nứt nẻ. Bức chân dung khung đen đầy bụi bặm treo trên tường. Những bông hoa trên gác. Đàn dương cầm để mở, và trên đó là bản nhạc Faust. Em tôi đứng ở cửa, một niềm vui không nén được ngập tràn trái tim tôi. Nó không phải là kị sĩ! Nó vẫn như trước những ngày tháng đáng nguyền rủa kia. áo vét đen, khuỷu tay vương phấn trắng. Cặp mắt sôi nổi cười tinh nghịch, mớ tóc xõa xuống trán. Em tôi hất đầu:

- Anh ơi, đi đến phòng em. Em cho anh xem cái này!

http://tieulun.hopto.org

Phòng khách như bừng lên vì luồng sáng phát ra từ đôi mắt em tôi, và gánh nặng ăn năn tan biến mất trong tôi. Chưa bao giờ có cái ngày khủng khiếp, cái ngày mà tôi nói với nó" Em đi đi" và để nó đi. Không có tiếng nổ và mùi khói lửa. Nó chưa bao giờ ra đi và chưa bao giờ trở thành kị sĩ. Nó vẫn chơi dương cầm. Những phím đàn trắng ngân lên, cặp mắt nó phát ra những tia sáng vàng, nó nói cười hồ hởi...

*

* *

Rồi tôi tỉnh giấc, Và không còn gì cả. Không cả ánh sáng, không cả cặp mắt. Rồi không bao giờ có được giấc mơ như vậy nữa. Thay vào đó ngay trong đêm ấy, để tăng thêm nỗi thống khổ địa ngục của tôi, người kị sĩ trang bị đầy đủ lại đến, bước đi không tiếng động và nói điều định nói với tôi suốt đời:

- Anh ạ, em không thể bỏ đơn vị được.

Tôi quyết định chấm dứt. Tôi gay gắt quát hỏi em tôi:

- Em sao thế, định làm đao phủ suốt đời của anh ư? Em đến để làm gì? Anh sẽ hiểu được tất cả. Anh xin nhận về anh tội lỗi của em, vì rằng anh đã bảo em đến nơi chết chóc. Gánh nặng của người bị treo cổ, anh cũng chịu về mình. Một khi anh đã nói như vậy, xin em hãy tha thứ và để cho anh được yên.

Thưa ngài trung tướng, em tôi im lặng một lúc rồi bỏ đi.

Liền đó tôi nổi giận vì đau khổ; và bằng toàn bộ sức mạnh ý chí của tôi, tôi ước mong cho nó đến gặp ngài và đặt tay lên vành vương miện chào ngài dù chỉ một lần. Tôi đoan chắc rằng ngài cũng toi đời, hệt như tôi đây vậy. Trong một nháy mắt. Nhưng biết đâu, có thể ngài giờ đây cũng không phải cô đơn trong những giờ khắc đêm trường? Biết đâu người công nhân với bên má nhem nhuốc trên cột đèn ở Berdiansk đêm đêm lại chẳng đến với ngài? Nếu thế, chúng ta cũng chịu đựng theo lẽ công bằng. Tôi đã sai Colia đi giúp ngài treo cổ, còn ngài thì đã treo cổ người. Bằng mệnh lệnh miệng, không đánh số.

http://tieulun.hopto.org

Vậy là, nó đã không bỏ đi. Tôi phải hét lên để đuổi nó. Tất cả mọi người tỉnh dậy. Bà y sĩ chạy đến. Ông Ivan Vaxilievitr được đánh thức. Tôi đã không muốn bắt đầu ngày mới, nhưng người ta không cho phép tôi tự hại mình. Họ dùng khăn trói tôi lại, tước mảnh kính từ tay tôi, băng bó cho tôi. Từ đó tôi ở phòng số hai bảy. Sau liều thuốc, tôi từ từ thiếp đi và nghe bà y sĩ nói ngoài hành lang:

- Không còn hy vọng nữa.

*

* *

Điều dó đúng. Tôi chẳng còn hy vọng gì nữa. Lúc hoàng hôn xuống, trong nỗi buồn cháy ruột, tôi vô ích chờ giấc mơ đến- căn phòng cũ quen thuộc và làn ánh sáng hiền hoà từ đôi mắt long lanh. Không hề có gì như vậy cả, và sẽ chẳng bao giờ có nữa.

Gánh nặng không tan vợi đi. Và đêm về tôi nhẫn nại đợi người kị sĩ quen thuộc với cặp mắt mù đi đến và nói với tôi bằng giọng khản đặc:

- Em không thể bỏ đơn vị được.

Vâng, tôi không còn hi vọng gì nữa. Em tôi sẽ dày vò tôi.

1922

http://tieulun.hopto.org

BUZZATI DINO
ITALIA

BÍ MẬT NHÀ VĂN

Tôi là kẻ bị coi là đã hết thời, nhưng là người hạnh phúc.

Mặc dù chén đời của mình tôi chưa dốc đáy. Vẫn còn lại một chút gì đấy, tuy chẳng nhiều nhặn gì. Tôi hi vọng sẽ được nếm hưởng tất cả cho đến giọt cuối cùng. Ước gì tôi còn được sống thêm - tôi đã thuộc vào loại cổ lai hi từ lâu, chắc chẳng kéo dài được bao năm nữa.

Đã nhiều năm nay thiên hạ cho rằng khả năng sáng tạo của tôi đang suy sụp, rằng với tư cách một nhà văn tôi đã tàn lụi hẳn, không cơ cứu vãn. Nếu có ai đó không nói thẳng ra điều này thì cũng nghĩ thầm như vậy. Mỗi cuốn sách mới tôi in ra đều được coi như thêm một bước tôi trượt dần theo mặt dốc phẳng xuống dưới. Và đến nay tôi đã ở tận nơi ngõ cụt, đường cùng.

Tất cả những cái đó là kết quả công sức của tôi. Chậm chạp nhưng chuẩn xác, hơn ba mươi năm qua tôi bước đi một cách có ý thức, theo kế hoạch đã vạch sẵn trên con đường dẫn đến kết cục hôm nay.

Chắc các ngài sẽ hỏi tôi: nói một cách khác là chính anh muốn cái thảm họa này, chính anh tự đào hố chôn mình?

Đúng thế, thưa các quý ông, quý bà, đúng là như thế đấy. Trong sự nghiệp sáng tạo của mình, tôi đã đạt những đỉnh cao sáng chói. Tiếng tăm tôi đã nổi như cồn, tài năng tôi đã được thừa nhận. Nói ngắn gọn, tôi đã thành công rực rỡ. Và tôi có thể tiến lên, đi xa hơn nữa. Nếu muốn, tôi có thể không khó khăn gì đạt tới niềm vinh quang vẹn toàn, tuyệt đối.

Nhưng tôi đã không muốn.

http://tieulun.hopto.org

Hơn thế, tôi đã chọn một con đường khác. Từ tầm cao đạt được - mà tôi đã lên rất cao, tuy có thể chưa là tuyệt đỉnh Himalaya, nhưng ít ra cũng là Monte Rosa(1) - tôi bắt đầu chậm rãi tụt xuống. Tôi quyết định đi ngược lại cũng chính con đường mà khi lên tôi đã có những cú nhảy mạnh mẽ khác thường. Tôi sẽ phải chịu nếm trải toàn bộ cái cay đắng của sự thoái lui thảm hại. Nhưng thảm hại, xin các ngài ghi nhận cho, chỉ là vẻ bên ngoài. Bởi vì, trong cuộc trượt xuống dần dà này tôi đã có những thỏa mãn đích thực. Hôm nay tôi sẽ giải thích tất cả để các ngài rõ, tôi sẽ công bố điều bí mật đã được giữ kín bao nhiêu năm trời. Những trang "xưng tội" này tôi sẽ phong kín lại để các ngài chỉ được đọc chúng khi tôi đã qua đời.

Hồi đó tôi bốn mươi tuổi và đang thực sự kiêu hãnh, say sưa với bản thân mình, hết tốc lực ngang dọc bay trên mặt biển vinh quang, thì bỗng một ngày nọ đột nhiên tôi bừng tỉnh ngộ. Tiếng tăm, danh vọng, sự thán phục, ngưỡng mộ, uy tín quốc tế - chính những điều mà tôi đã toàn tâm, toàn lực hướng tới - chợt hiện ra trước mắt tôi trong sự vô nghĩa trần trụi, nhỏ nhoi.

Mặt vật chất của vinh quang không làm tôi quan tâm. Lúc đó tôi đã đủ giàu. Còn những cái khác?... Những tràng vỗ tay, những say sưa chiến thắng, những ảo ảnh đầy ma lực mà vì nó biết bao đàn ông, đàn bà đã bán linh hồn cho quỉ? Cứ mỗi lần được nếm một giọt lộc trời đó, tôi lại cảm thấy trong miệng mình vị đắng ngắt buồn nôn. Tôi thường tự hỏi mình: cái gì là biểu hiện cao nhất của vinh quang? Đơn giản ấy là khi ta đi ngoài phố, mọi người ngoái lại nhìn theo ta thì thầm: xem kìa, xem kìa, ông ấy đấy! Và chỉ có thế, không hơn! Nhưng ngay cả điều đó, xin các ngài nhớ cho, ngay cả cái niềm vui đáng ngờ đó cũng chỉ dành cho những nhà hoạt động chính trị xuất chúng hoặc những siêu sao điện ảnh mà thôi. Còn thời nay, để thiên hạ để ý đến một nhà văn bình thường - tôi không biết là việc gì phải xảy ra!

Hơn nữa lại còn mặt trái của tấm huân chương. Các ngài có biết cuộc sống thường ngày của một nhà văn nổi tiếng khổ ải như thế nào không? Những trách nhiệm liên miên, thư từ, điện thoại của những bạn đọc ngưỡng mộ, những cuộc phỏng vấn, gặp gỡ, hội thảo, những bài phát biểu trên đài, vân vân và vân vân. Nhưng đấy chưa phải là điều làm tôi sợ. Tôi kinh hãi và lo lắng vì cái khác. Tôi nhận thấy rằng mỗi thành công của tôi, hầu như không mang lại cho tôi chút thỏa mãn nào, lại làm cho nhiều người phải vô cùng đau khổ. Ôi, đáng

http://tieulun.hopto.org

thương biết bao những gương mặt bạn bè và đồng nghiệp vào những phút giây huy hoàng trong cuộc đời sáng tạo của tôi! Những chàng trai tuyệt vời, những người lao động trung thực đã từ lâu gắn bó với tôi bằng những mối quan tâm chung và tình bằng hữu - tại sao lại để họ phải đau khổ kia chứ?!

Lúc đó tôi suy xét, cân nhắc mọi điều và hiểu ra rằng: cái khát vọng thành đạt bằng mọi giá của tôi đã mang lại cho những người xung quanh biết bao đau xót. Tôi hối hận là trước đây tôi không nghĩ đến chuyện đó. Và nghĩ rồi, tôi cảm thấy lương tâm bị cắn rứt vô cùng.

Và tôi cũng hiểu rằng: nếu còn tiếp tục tiến lên thì trên con đường này, tôi sẽ gặt hái thêm những vòng nguyệt quế huy hoàng mới. Nhưng trái tim của biết bao người lúc đó sẽ nhói buốt đau đớn và buồn tủi, mà lẽ nào họ đáng phải chịu như vậy? Thế gian này rất nhiều những nỗi khổ đau. Nhưng sự đau khổ vì ganh ghét bao giờ cũng để lại những vết thương sâu nhất, rỏ nhiều máu đỏ nhất và khó lành nhất - điều đó đáng được thông cảm một cách sâu sắc.

Tôi có trách nhiệm phải chuộc lỗi lầm của mình. Và tôi đi đến một quyết định. Ơn Chúa, tôi được Người ban cho khả năng làm việc tốt. Cho đến lúc đó, tôi, một kẻ được số phận nuông chiều, chỉ làm toàn những việc khiến đồng loại phải đau buồn; còn giờ đây tôi sẽ bắt đầu an ủi và đền bù hậu hĩnh cho họ. Chấm dứt những đau khổ của mọi người há chẳng phải là niềm vui sướng hay sao? Và chẳng lẽ niềm vui này không bù đắp được cho họ những nỗi khổ đau trước đó?

Cần phải tiếp tục viết, không thuyên giảm nhịp độ làm việc, không tạo ra ấn tượng của sự thoái lui tự nguyện, nếu khác đi, để ý đồ của tôi lộ ra, thì đây chỉ là một sự an ủi yếu ớt đối với các đồng nghiệp của tôi. Cần phải đánh lừa họ, phải làm họ hiểu lầm, phải bịt giấu tài năng đang ở kì nở rộ nhất, phải viết mỗi ngày một kém đi, tồi hơn, phải làm ra vẻ cảm hứng đã cạn kiệt, và khiến cho những người đang chờ đợi ở tôi những thành công mới được ngạc nhiên một cách dễ chịu bởi sự thất bại, rơi tụt của tôi.

Nhiệm vụ đó thoạt nhìn có vẻ dễ dàng. Nhưng thật ra không phải vậy. Sẽ rất sai lầm nếu nghĩ rằng có thể cố ý tạo ra những tác phẩm

http://tieulun.hopto.org

nhợt nhạt, tầm thường mà không cần nhiều nỗ lực lắm. Trong thực tế điều đó khó hơn ta tưởng. Ở đây có hai nguyên nhân:

Thứ nhất, tôi cần phải lay chuyển các nhà phê bình, buộc họ từ bỏ thói quen khen tôi. Thời đó tôi đã thuộc vào loại nhà văn có tầm cỡ, danh tiếng vững vàng, được định giá cao trên thị trường văn chương. Tán tụng tôi đã trở thành nguyên tắc buộc phải nghiêm ngặt tuân theo. Mà ai cũng biết, một khi các nhà phê bình đã phân ngôi bày thứ đâu vào đấy rồi thì cứ thử đi mà buộc họ thay đổi quan điểm của mình xem! Liệu họ có nhận thấy ngòi bút của tôi càng ngày càng đuối hụt dần, hay vẫn tiếp tục kiên trì những lời tán dương như cũ?

Và đây là điểm thứ hai. Máu người nói chung không phải là nước lã. Các ngài nghĩ rằng tôi dễ dàng chế ngự, bóp chết trong tôi những cơn trào dâng cảm hứng thiên tài? Dù tôi có cố gắng mấy để tỏ ra tầm thường, nhàm chán, thì ánh sáng của tài năng với sức mạnh kì bí của nó vẫn xuyên thấm qua các dòng chữ mà bột phát ra ngoài. Đối với nghệ sĩ chân chính, phải giả dối là một việc làm đầy thống khổ, dù cho đó chỉ là muốn tỏ ra mình kém cỏi hơn mình vốn có.

Nhưng dù sao tôi cũng đã làm được điều mình muốn làm. Năm này qua năm khác tôi đã thuần dưỡng cái thiên bẩm bất kham của mình. Tôi học được cách thể hiện vẻ bất tài của mình một cách tinh vi, hoàn hảo, và chỉ riêng điều này cũng đủ chứng tỏ tôi là một tài năng vĩ đại. Tôi viết hết cuốn sách này đến cuốn sách khác, càng ngày càng kém vẻ. Ai có thể nghĩ rằng những thế phẩm rời rạc, đơn điệu, thiếu hình ảnh, không sức sống này lại do ngòi bút của tôi sản sinh ra? Đó quả là một vụ tự sát văn chương diễn ra chậm chạp!

Mà mỗi cuốn sách mới của tôi in ra lại làm cho những gương mặt bạn bè, đồng nghiệp của tôi càng trở nên bừng sáng, giãn hết các nếp nhăn. Tôi dần dần giải thoát cho họ, những con người tội nghiệp khỏi gánh nặng của lòng ganh ghét. Và họ lấy lại được niềm tin vào bản thân mình, chan hòa với cuộc sống; hơn thế nữa, họ bắt đầu yêu quý tôi một cách chân tình. Tóm lại, họ đã thành đạt. Trước đó tôi ngáng đường họ quá lâu! Giờ đây tôi thận trọng và chăm chút chữa lành vết thương cho họ, mang lại cho họ một sự thỏa mãn lớn lao.

Những tràng vỗ tay đã lắng xuống. Tôi đã lánh vào chỗ khuất, nhưng hài lòng với số phận. Tôi không còn nghe quanh mình những

http://tieulun.hopto.org

lời tán dương giả dối; giờ đây bao trùm lên tôi là những đợt sóng yêu thương và lòng biết ơn chân thành ấm áp. Trong giọng nói của bạn bè, tôi lại nhận ra âm điệu trong sáng, tươi vui, hào phóng như vào những tháng ngày tốt đẹp khi tất cả chúng tôi còn trẻ trung và chưa phải trải qua những tráo trở của cuộc đời.

Tại sao lại thế, - chắc các ngài sẽ hỏi tôi, - nghĩa là anh chỉ viết cho một nhúm vài chục kẻ đồng nghiệp của anh thôi ư? Thế còn thiên chức? Thế còn độc giả? Thế còn biết bao những người đang sống và những người sẽ nối tiếp mà anh có thể sưởi ấm tâm hồn? Nghĩa là cái giá trị nghệ thuật của anh như thế đó? Nghĩa là tài năng của anh nghèo đến vậy?

Tôi xin trả lời: Vâng, món nợ đối với bạn bè và đồng nghiệp quả là vô cùng nhỏ bé so với trách nhiệm trước toàn nhân loại. Nhưng tôi không hề phụ lòng người thân của tôi, độc giả không quen biết của tôi ở khắp hành tinh, các thế hệ tương lai của thiên niên kỉ mới. Bởi vì trong suốt thời gian qua tôi vẫn lặng lẽ, bí mật thực hiện cái sứ mệnh mà Đấng Toàn Năng giao phó cho tôi. Bay bổng trên đôi cánh của cảm hứng thần thánh, tôi đã viết những cuốn sách thể hiện thực chất tài năng của tôi. Những cuốn sách đó đủ khả năng nâng tôi lên đến tận trời, đến tận những đỉnh cao nhất của vinh quang. Vâng, chúng đã được viết xong và cất giữ trong một chiếc rương lớn đặt ở phòng ngủ của tôi. Mười hai tập. Các ngài sẽ được đọc chúng sau khi tôi qua đời. Lúc đó các bạn tôi sẽ không có cớ để khó chịu, đau khổ. Người ta dễ dàng tha thứ mọi chuyện cho kẻ đã chết. Kể cả việc anh ta sáng tạo ra những tác phẩm bất tử. Các bạn tôi chỉ sẽ nhếch môi cười bao dung và lắc đầu nói: "Ôi hắn đểu thật, lừa hết mọi người! Thế mà bọn mình cứ tưởng hắn đã hoàn toàn biến thành con nít!"

Dù thế nào đi nữa, các ngài...

Đoạn ghi chép đến đây bỏ dở. Nhà văn già không kịp kết thúc, vì rằng thần chết đã đến đón ông đi. Người ta thấy ông ngồi gục bên bàn viết. Trên trang giấy, cạnh cây bút gãy, mái đầu bạc trắng nằm bất động trong sự thanh thản cuối cùng cao cả nhất.

Đọc xong bức thư tuyệt bút, những người thân đi vào buồng ngủ, mở nắp chiếc rương lớn và nhìn thấy ở đó mười hai tập giấy dày, mỗi tập nhiều trăm trang. Tất cả đều để trắng. Không một nét chữ nào.

http://tieulun.hopto.org

DINO BUZATTI
ITALIA

CÔ GÁI BAY XUỐNG DƯỚI

Cô gái Marta mười chín tuổi từ trên đỉnh nóc ngôi nhà chọc trời đưa mắt nhìn xuống thành phố nằm trải rộng phía dưới trong màn sương đêm, và cảm thấy chóng mặt.

Trên nền trời rất xanh đến khó hình dung nổi, nơi gió thổi tản mát những đám mây sáng thưa thớt, ngôi nhà chọc trời tỏa ánh bạc trong bầu không khí trong suốt trông thật hùng vĩ. Vào giờ này thành phố có một vẻ quyến rũ duyên dáng đến nỗi chỉ kẻ mù mới không nhận thấy. Từ trên độ cao, trước ánh mắt cô gái hiện ra những khu nhà khổng lồ, những đường phố lung linh trong ánh hoàng hôn, và ở đằng xa, nơi chuỗi sáng của chúng kết thúc, biển xanh bắt đầu - nhìn từ trên cao có cảm tưởng như mặt biển càng ra xa càng dâng dần lên cao. Từ phương Đông màn đêm tiến đến mỗi lúc một nhanh hơn, kéo theo những ánh lửa đèn thành phố, và toàn bộ cái biển không đáy đầy hấp dẫn đó bồng bềnh trong một làn sáng mờ ảo. Ở phía dưới đó có những người đàn ông quyền thế và những người phụ nữ còn nhiều quyền thế hơn, những chếc áo măng tô lông và những cây vĩ cầm, những chiếc xe hơi bóng lộn và những tấm bảng hiệu rực rỡ, những cổng lâu đài ngái ngủ, những đài phun nước, những viên kim cương. Những khu vườn cũ xưa nằm trong yên ắng, những buổi hội hè, những dục vọng, tình yêu, và thống trị lên tất cả là những bùa mê ban chiều cháy bỏng khiến con người mơ ước đến niềm vinh quang và sự vĩ đại.

Mải nhìn xuống dưới, Marta vô tình vươn mình ra phía trước, nhao người qua hàng lan can và bắt đầu bay đi. Cô gái có cảm giác như mình bay tại chỗ trong không khí, nhưng thật ra không phải như vậy - cô đang rơi xuống dưới. Ngôi nhà chọc trời cao khủng khiếp, và vì vậy cô có cảm tưởng như các đường phố và các quảng trường còn ở

http://tieulun.hopto.org

rất xa - ai mà biết được bay đến đó lâu đến nhường nào! Nhưng cô vẫn cứ rơi, rơi mãi.

Buổi tối, ngoài các hiên và ban công của các tầng trên cùng, những người giàu có và sang trọng tụ tập uống cocktail, nhỏ to những câu chuyện thượng lưu. Nghe vẳng ra tiếng nhạc, những mẩu lời hát. Marta bay ngang qua rất gần, và mọi người đổ xô ra tận lan can để nhìn cô.

Những chuyến bay như vậy từ trên nóc nhà chọc trời - mà phần lớn là các cô gái - ở đây không hiếm và được coi là một cảnh giải trí khá hấp dẫn: có thể vì vậy mà giá nhà ở các tầng trên mới cao như vậy.

Mặt trời còn chưa lặn hẳn, và những tia nắng cuối cùng chiếu soi tấm áo váy của Marta hết sức ấn tượng. Đó là một bộ đồ mùa xuân rất giản dị, được mua với giá rẻ trong cửa hàng đồ may mặc sẵn. Nhưng trong ánh chiều nên thơ này trông nó có vẻ thật trang nhã, thậm chí còn lộng lẫy.

Những chàng công tử tỉ phú hào hoa từ ban công chìa những bó hoa và những cốc rượu ra cho cô.

- Siniorina, có muốn nhấp một ngụm secri không? Ôi con bướm nhỏ đáng yêu, hãy đậu xuống chỗ các anh đây một phút nào!

Chới với trong không khí, vẫn tiếp tục rơi, Marta đáp với tiếng cười hạnh phúc:

- Không, không được, các bạn của tôi ạ, tôi không thể. Tôi đang rất vội.

- Vội đi đâu?

- Ôi, xin đừng hỏi! - Và Marta vẫy tay chào tạm biệt.

Một chàng tóc đen, cao to, ăn mặc rất diện, định túm giữ cô lại. Marta thấy thích anh ta, nhưng cô lập tức nổi giận:

- Này, anh định làm cái gì thế hả? - Và trong khi bay ngang qua, cô kịp búng một cái vào mũi anh ta.

http://tieulun.hopto.org

Nghĩa là tất cả các quý ngài sang trọng này đều chú ý đến cô - điều đó làm cho Marta cảm thấy hãnh diện. Cô cảm thấy mình thật hấp dẫn, thật quyến rũ, thật hợp mốt thời trang. Trên những hàng hiên trồng đầy những dây hoa cảnh, nơi những người hầu bàn mặc đồng phục trắng chạy đi chạy lại và vang lên những bản nhạc lạ tai, mọi người ngừng ăn uống trò chuyện để giành cho cô gái bay ngang qua (theo phương thẳng đứng) một vài phút chú ý. Một số người cho rằng cô thật xinh đẹp, số khác - cũng bình thường, nhưng ai cũng quan tâm đến cô.

- Cô còn cả cuộc đời phía trước, - họ nói với cô, - vậy vội vàng như thế để làm gì? Còn tha hồ mà chạy, mà bay. Hãy ngồi lại một lát với chúng tôi, chúng tôi đang tổ chức một bữa tiệc thân mật nhỏ, nhưng hi vọng rằng cô sẽ không hối tiếc.

Cô toan đáp lại, nhưng lực gia tốc đã kéo cô xuống tầng tiếp theo, xuống hai - ba - bốn tầng dưới nữa - ôi rơi tự do vào cái tuổi mười chín mới vui làm sao!

Mà xuống đến đáy, có nghĩa là tới mặt đất - hãy còn rất xa, tuy khoảng cách đã ngắn bớt so với lúc đầu, nhưng vẫn hãy còn xa lắm.

Trong lúc đó mặt trời đã rơi xuống biển và tan nhoà trong nước như một cây nấm đỏ khổng lồ rập rờn. Những tia sáng sống động của nó không còn chiếu rọi tấm áo váy của cô gái làm cho cô trông giống như một ngôi sao chổi lấp loáng nữa. Nhưng nhờ hầu như tất cả các cửa sổ và ban công của ngôi nhà chọc trời đều được chiếu sáng, nên khi bay qua, cả người cô cũng rực rỡ lên trong ánh phản chiếu.

Bây giờ trên đường bay, cô không chỉ gặp những đám người tiệc tùng vui vẻ; ở những tầng thấp hơn là các văn phòng - những dãy bàn dài, những nhân viên mặc đồng phục xanh và đen. Nhiều cô gái cùng tuổi với cô, - có một số còn trẻ hơn, - mệt mỏi vào cuối ngày làm việc, họ thỉnh thoảng lại ngẩng đầu lên khỏi đám giấy tờ và máy chữ, và trông thấy Marta bay ngang qua, họ liền chạy ùa tới bên các cửa sổ.

- Cô bay đi đâu thế? Cô là ai? - Họ hét to lên với cô, trong giọng của họ nghe có chút ganh tị.

http://tieulun.hopto.org

- Người ta đang chờ tôi ở dưới kia, - cô đáp, - tôi không thể đứng lại được. Xin lỗi nhé! - Và cô lại cười, tiếp tục rơi xuống khoảng không đáy, nhưng lần này tiếng cười đã khác trước.

Đêm đã buông hẳn xuống, và Marta bắt đầu cảm thấy lạnh.

Vào lúc đó, vô tình nhìn xuống dưới, Marta nhìn thấy cổng lớn sáng trưng ánh điện của một ngôi nhà. Nhiều chiếc xe con, đen, bóng loáng, theo nhau kéo đến (từ trên cao nhìn xuống chúng nhỏ bé như những con kiến), những cánh cửa mở ra và các bà, các cô, các quý ngài lộng lẫy, hối hả biến vào trong toà nhà. Marta có cảm tưởng như trong cái tổ kiến đó cô có thể phân biệt được ánh lấp lánh của từng viên ngọc. Cổng nhà được trang hoàng bằng những lá cờ phấp phới bay trong gió.

Có lẽ ở đó là một buổi dạ hội lớn, niềm mơ ước của Marta từ thuở bé. Cô nhất thiết phải đến dự một buổi như vậy. Ở đó, chờ đợi cô sẽ là sự thành công, là thiên tình sử, là bắt đầu cuộc sống mới. Liệu cô có còn kịp tới không?

Marta bỗng bực bội nhận thấy ngay bên cạnh, cách cô khoảng ba chục mét, có một cô gái khác đang rơi. Cô gái lạ rõ ràng là xinh đẹp hơn Marta, mặc một bộ váy buổi tối đắt tiền. Không hiểu sao cô ta bay với một tốc độ lớn hơn và chỉ sau có vài giây đã vượt qua Marta. Marta hét lên với cô ta một câu gì đó, nhưng cô ta đã biến mất. Cô gái này rõ ràng là sẽ đến dự buổi lễ sớm hơn Marta - hẳn cô ta đã tính toán trước mọi chuyện.

Một lúc sau Marta phát hiện ra rằng họ không chỉ bay có hai người. Dọc theo hai bên mặt tiền của ngôi nhà chọc trời còn có cả đám đông những người đàn bà trẻ vùn vụt rơi xuống, những gương mặt của họ lộ vẻ hơi căng thẳng vì hồi hộp bởi chuyến bay, hai tay giang ra như đôi cánh. "Hãy xem đây, chúng tôi đang bay! - Dường như các thiên thần có cánh đang gọi vang. - Đây là giờ của chúng tôi, thế giới của chúng tôi, hãy chào mừng, đón tiếp chúng tôi đi!".

Có nghĩa đây là một cuộc thi? Thêm vào đó tất cả các đối thủ, ai cũng như ai đều mặc dạ lễ do những nhà hàng thời trang tốt nhất may, nhiều người khoác khăn choàng lông chồn rộng. Còn cô chỉ mặc một bộ áo váy may sẵn thảm hại. Lúc đầu cô có vẻ tự tin đến vậy, còn giờ đây cảm thấy như có một cơn run rẩy tự bên trong: hoặc chỉ đơn

http://tieulun.hopto.org

giản là vì lạnh, mà có thể vì sợ - sẽ ra sao, nếu cô đã phạm một sai lầm không thể sửa chữa được?

Đêm đã vào khuya. Các cửa sổ theo nhau tắt đèn. Tiếng nhạc gần như im hẳn, các văn phòng vắng lặng, trên các ban công các chàng trai không còn chìa những cốc rượu cho cô nữa. Không biết đã mấy giờ rồi nhỉ? Nơi cổng ra vào toà nhà ở phía dưới - bây giờ nó đã lớn lên rất nhiều, đến mức có thể nhận rõ kiến trúc của nó, - đèn điện vẫn sáng trưng như trước, nhưng xe hơi không còn đến nữa. Ngược lại, khách khứa từng đám nhỏ đi ra cổng và uể oải tản ra bốn phía. Rồi các ngọn đèn ở cổng cũng tắt hết.

Marta cảm thấy trái tim như bị bóp nghẹt. Chao ôi, thế là cô không đến kịp buổi dạ hội. Ngước mắt lên, cô nhìn ngôi nhà chọc trời đứng sừng sững trong dáng vẻ thản nhiên sắt thép của mình. Nó gần như là một khối tối tăm, chỉ ít trên tận đỉnh mới có vài ba ô cửa sổ hiếm hoi còn ánh đèn. Và bầu trời phía trên bắt đầu ửng sáng.

Ở tầng thứ hai mươi tám, một người đàn ông chừng bốn chục tuổi ngồi uống cà phê và đọc báo buổi sáng, còn vợ anh ta đang thu dọn phòng. Đồng hồ trên tường chỉ chín giờ kém mười lăm. Vừa lúc đó một bóng đen vụt lướt qua cửa sổ.

- Alberto! - Chị vợ gọi chồng. - Anh có thấy không? Một người đàn bà vừa bay ngang qua.

- Trông như thế nào? - Anh chồng hỏi, mắt không rời tờ báo.

- Một bà già, - chị vợ đáp. - Một bà già hoảng sợ.

- Bao giờ cũng vậy! - Anh chồng lầu bầu. - ở các tầng dưới này chỉ trông thấy bà già thôi. Để ngắm các cô gái trẻ phải ở tầng năm trăm trở lên, đâu phải vô cớ mà giá nhà trên đó đắt như thế!

- Nhưng được cái chúng ta ở dưới này, - chị vợ cãi lại, - có thể nghe thấy tiếng họ rơi đập lên mặt đường.

Người chồng lắng tai nghe.

- Lần này chẳng nghe thấy gì cả, - anh ta lắc đầu lẩm bẩm. Và uống một ngụm cà phê nữa.

http://tieulun.hopto.org

BUZZATI DINO
ITALIA

CUỘC QUYẾT ĐẤU

Đức giám mục chỉ có một mình. Xung quanh ngài là cánh đồng và rừng cây, bên mép rừng có một bờ rào. Ngài bước đến bên bờ rào và dùng đầu gậy gạt con nhện ra khỏi mạng nhện treo trên đó. Con nhện đực thật đẹp: to, khỏe, trẻ, với những đường vân tinh xảo trên lưng. Rơi xuống khỏi tổ của mình, nó treo lủng lẳng trên sợi tơ nhện bám vào đầu gậy, lắc lư và ngơ ngác không hiểu chuyện gì sẽ xảy ra với mình.

Cách đó một quãng trên bờ rào còn có một chú nhện khác, nó bệ vệ trấn giữ nơi trung tâm của một mạng nhện lớn. Con này còn đẹp hơn con kia. Trông nó giống như thần Molokh(1). Mà không, nó không chỉ giống thần Molokh, mà còn giống một con rồng, giống một quái vật khát máu thời cổ có tên gọi là Quỷ Vương. No nê và bình thản, nó bất động ngự trị trong cái thế giới nhỏ bé, đẹp đẽ của mình. Đức giám mục muốn xem chuyện gì sẽ xảy ra, bằng một động tác chính xác ngài hất con nhện thứ nhất vào đúng chính giữa mạng nhện lớn. Nó dính vào đó và nằm yên không cựa quậy.

Con nhện lớn bệ vệ có vẻ như đang ngủ, nhưng con người chưa kịp làm một cái chớp mắt thì nó đã nhảy vụt tới và nhả nước bọt ra thành những sợi tơ bạc trói chặt kẻ xâm nhập vào vương quốc của nó. Con nhện nhỏ hơn không chống cự lại. Chỉ mấy giây sau nó đã biến thành một cái kén trắng nằm bất động.

Chiều buông êm ả. Mặt trời hạ thấp dần xuống núi. Những sợi tơ nhện ánh lên trong ánh tà dương như một bức họa tinh xảo. Ở chính giữa mạng nhện lớn, chú nhện khổng lồ vẫn nằm yên, như không hề có việc gì xảy ra. Nó không nhúc nhích, dường như ngủ. Phía dưới một chút là cái kén và kẻ thù của nó đã bị cầm tù. Hay là con nhện nhỏ

http://tieulun.hopto.org

hơn đã chết? Nhưng không, thỉnh thoảng vẫn thấy hai chân trước của nó co giật khe khẽ.

Và, thoắt một cái, con nhện tù binh đã thoát ra khỏi các sợi dây kiềm tỏa nó. Có vẻ như nó không cần một chút nỗ lực nào để làm việc đó: không thấy nó vật vã, giằng giật để tự giải thoát. Có thể trong lúc nằm yên suy nghĩ, nó đã đoán được bí mật của cái bẫy mà nó sa vào? Nó thoát ra khỏi cái kén và chậm rãi bò theo vành cung ngoài của mạng nhện lớn. Nhanh lên, nhanh lên, đức giám mục nghĩ, không thì nó sẽ đuổi kịp mày đấy. Nhưng con nhện nhỏ không hề tỏ ra vội vã.

Thần Molokh trong vẻ đường bệ đế vương của mình đã cho phép kẻ vượt ngục trốn thoát. Thế là thế nào? Một sự thỏa thuận ngầm chăng? Nhà ngươi đã biết cách thoát ra được - nhà ngươi cứ việc tự do, ta tha chết cho nhà ngươi đấy. Hoặc là một cái gì đó tương tự như vậy. Chỉ thấy con nhện khổng lồ không nhúc nhích, làm ra vẻ không trông thấy gì cả. Và con nhện nhỏ hơn nguyên lành bò khuất vào sau đám lá.

Nhưng đức giám mục lại khéo léo bắt được nó và thận trọng treo nó trên đầu gậy. Ngài đung đưa nó như một con lắc nhỏ rồi bằng một động tác chuẩn xác hất nó trở lại tấm mạng nhện lớn.

Con nhện khổng lồ lập tức xông vào con mồi của mình, dùng càng kẹp chặt nó, tìm cách trói nó lại. Hai con vật lộn một lúc. Thật không may, con nhện bé hơn bị dính chặt vào mạng nhện nên nó không thể xoay trở được để đối mặt đón địch thủ. Nhưng nó vẫn vùng vẫy tìm cách hất kẻ thù ra. Cuối cùng, nó bị con nhện lớn hơn trói chặt lại trong cái tư thế bất lợi đó.

Nhưng những vòng dây trói lần này không còn được chắc chắn như lần trước, vì rằng hầu như toàn bộ nước bọt đã bị sử dụng hết. Bây giờ số tơ chỉ còn đủ cho một số vòng, để chừa ở giữa những khoảng trống. Đức giám mục bỗng cảm thấy như có một cái gì đó lướt qua đằng sau lưng ngài: không hẳn là một chiếc lá nhỏ, không hẳn là một con chim hay một con rắn... Ngài quay phắt lại. Thiên nhiên vẫn êm ả và tĩnh lặng. Con nhện chiến thắng lần này đã không rời bỏ con mồi, mà tiếp tục chạy quanh, cắn vào lưng và tìm cách tiêm nọc độc vào mình nó. Con nhện tù binh không chống lại và thậm chí dường như không cảm thấy đau đớn gì.

http://tieulun.hopto.org

Kẻ chiến thắng cắn một miếng nữa rồi bò về ngai của mình, nhưng rồi chợt thay đổi ý định và quay trở lại, cắn thêm một miếng. Nó bò đi và quay lại ba lần như thế. Lần thứ ba kẻ chiến bại bất ngờ thò càng qua khe hở giữa các sợi tơ trói, kẹp chặt lấy một chân của kẻ hành hạ mình.

Con nhện khổng lồ giật nảy mình, bỏ con mồi ra tìm cách thoái lui, nhưng đối phương của nó nào chịu buông tha. Nó kẹp chặt càng, kéo, giật, cơ hồ như sắp cắt cái chân của kẻ thù ra. Nhưng cuối cùng sức lực của con nhện bị cầm tù dường như cạn kiệt, nó đành buông lỏng gọng càng.

Đức giám mục lại có cảm giác như ai đó đang chăm chú nhìn vào lưng mình. Ngài ngoái nhìn ra sau lưng: vẫn không trông thấy ai cả. Chỉ có ánh hoàng hôn sắp tắt lụi, và một dải mây dài màu vàng vắt ngang bầu trời. Trông nó giống như một cánh tay lớn vươn ra có ý nhắc nhở, cảnh báo một điều gì. Cái điềm báo này có phải là dành cho ngài không?

Khập khiễng, con nhện khổng lồ bò về vị trí hợp pháp của mình. Bây giờ nó run lên vì sợ hãi - biết đâu kẻ thù đểu giả của nó đã kịp phóng nọc độc vào nó? Nó bắt đầu khẽ khàng xoa bóp cái chân bị thương: dùng cả bảy chân kia sờ nắn, đưa lên miệng liếm, duỗi ra ngắm nghía - hệt như những cử động của một người bị sái chân. Nó chăm sóc cái chân đau như chăm sóc đứa con mới đẻ. Dần dần nỗi sợ hãi qua đi, nó kiểm tra sự nguyên lành của cái chân bằng cách duỗi nó ra và bám vào các sợi tơ nhện như đang chơi đàn thụ cầm. Rồi nó lại ôm ấp cái chân trong cơn đau khổ, ghê tởm.

Cuối cùng nó đã hoàn toàn yên tâm. Và với một sự hăng hái gấp đôi, nó quay lại trừng phạt kẻ địch. Như con dao mở đồ hộp cắm sâu vào nắp hộp, chiếc càng của nó rạch ngang phần bụng của con nhện tù binh; từ vết cắt chảy ra một dòng chất lỏng đậm đặc màu trắng.

Vào đúng lúc đó mặt trời đã lặn hẳn, cánh tay mây khổng lồ vắt ngang cáng đồng nhuốm màu huyết dụ hắt lên cả đất trời một sắc máu đỏ rợn. Thậm chí cả bờ rào cũng nhuộm màu máu đỏ. Không gian trước đây đã yên lặng, giờ lại càng yên lặng hơn, - bởi vì lúc đầu có hai con nhện đứng canh chừng nhau. Bây giờ chỉ còn lại một. Nó ngồi bất động và làm ra vẻ như không hề có chuyện gì vừa xảy ra. Con

http://tieulun.hopto.org

kia thì giờ đây đã không còn là một con nhện nữa, nó biến thành một khối mềm, không hình thù, thậm chí vũng chất lỏng từ trong bụng nó cũng đã chảy ra hết, vón cục lại. Nhưng nó vẫn còn sống: mấy cẳng chân rũ rượi, bị những sợi tơ trói kéo căng ra, thỉnh thoảng vẫn co giật yếu ớt.

Trên con đường phía xa có cỗ xe ngựa đi ngang qua, tiếng vó ngựa dồn dập mỗi lúc một nhỏ dần, nhỏ dần lên phía Bắc. Từ bờ sông vẳng lại tiếng hát mượt mà của một cô thôn nữ. Rồi tất cả lại lặng như tờ. Đức giám mục chỉ có một mình. Bẻ cành cây nhỏ, với sự tự tin của một nhà phẫu thuật đầy kinh nghiệm, ngài dứt tung các sợi tơ trói, giải thoát cho cái sinh vật bị tàn phế và đặt nó lên mặt lá.

Con nhện thương tật, tơi tả nằm bất động vẫn trong tư thế cũ, dường như nó vừa được lôi ra từ trong ống bó bột thạch cao. Rồi nó nhổm dậy toan bò đi, nhưng lại khuỵu nghiêng xuống, và cả tám chi của nó vẫn tiếp tục co giật nhịp nhàng, giống như một con chiên vô tội của Chúa bị tất cả bỏ rơi giờ chỉ biết dập đầu cầu lạy Chúa.

Quỳ gối xuống, đức giám mục cúi đầu trước nỗi đau vô hạn này. Lạy Chúa, ngài đã làm gì thế? Thật quá dễ dàng, một cuộc thí nghiệm vô tình cắt ngang cuộc sống của một sinh linh vô tội. Nghĩ vậy, ngài bỗng cảm thấy như con nhện đang nhìn ngài: những cặp mắt bé tí, vô cảm trông thật nghiêm khắc, cháy bỏng.

Hoàng hôn đã lụi hẳn. Bờ rào và cây rừng trở lên bí ẩn, đáng sợ và dường như đang ẩn mình nín tiếng chờ đợi một cái gì đó trong bóng tối mỗi lúc một đậm dần. Lại có ai đó thoáng qua phía sau? Ai đó khẽ thầm kêu tên của đức giám mục? Không, hình như vẫn không có ai cả...

http://tieulun.hopto.org

DINO BUZATTI
ITALIA

GẶP GỠ EINSTEIN

Một tối tháng Mười, sau ngày làm việc căng thẳng: Albert Einstein đang một mình dạo chơi dọc con đường hai bên trồng cây của thành phố Prinstern thì xảy ra một việc lạ lùng. Hoàn toàn bất ngờ và không có bất cứ một nguyên nhân đặc biệt nào, khi ý nghĩ tự do chuyển từ sự vật này sang sự vật khác giống như con chó sổ xích, ông đã đạt đến được cái suốt đời từng là mục đích ông gắng hướng tới trong các mơ ước của mình. Trong một thoáng, Albert Einstein chợt thấy xung quanh mình cái gọi là không gian cong, và ông kịp xem xét nó từ mọi góc cạnh, hệt như bây giờ bạn đọc có thể xem xét quyển sách này trên tay.

Người ta cho rằng trí tuệ của con người không đủ sức để nắm bắt hiện tượng uốn cong của không gian - không chỉ có chiều rộng, chiều dài, chiều sâu, mà còn có cả một chiều thứ tư bí ẩn nào đó nữa; sự tồn tại của nó đã được chứng minh, mặc dù nó nằm ngoài khả năng cảm nhận của con người. Xung quanh chúng ta có một bức tường nào đó, và con người, đang tiến thẳng về phía trước trên đôi cánh tư duy không mệt mỏi của mình, bay lên mỗi lúc một cao hơn, bỗng đụng phải. Cả Pitagor, cả Platon, cả Dante, cho dù họ có sống đến tận ngày hôm nay đi nữa, cũng không thể vượt qua được bức tường đó, vì rằng một chân lí như vậy không khuôn vừa trong kích thước bộ não của chúng ta.

Tuy nhiên, cũng có người cho rằng có thể nắm bắt được không gian cong bằng những năm tháng dài thí nghiệm và tư duy cực kì căng thẳng. Một vài nhà bác học, trong khi thế giới xung quanh họ sống cuộc sống bình thường, các lò cao và các đầu tầu nhả khói, hàng triệu người bỏ mạng nơi chiến trận, còn trong bóng tối của các công viên thành phố những cặp tình nhân âu yếm hôn nhau, thì các nhà

http://tieulun.hopto.org

bác học cô đơn đó, bằng nỗ lực trí tuệ phi thường của mình - ít ra là trong các huyền thoại cũng nói như vậy - đã nhìn thấy được, dù chỉ trong một thoáng chốc ngắn ngủi (dường như có một sức mạnh nào đó nâng họ lên phía trên vực thẳm rồi lại ngay tức khắc kéo họ về chỗ cũ) và kịp xem xét cái không gian cong - đỉnh cao không thể đạt tới của toà vũ trụ.

Nhưng thường thường, về hiện tượng kì lạ này, người ta không đưa ra khoe khoang và không ai chúc mừng các anh hùng, không có các dàn kèn đồng chào đón, các cuộc phỏng vấn, các tấm huân chương kỉ niệm, vì rằng những chiến thắng đó mang tính chất hết sức cá nhân, chỉ đơn giản là một người nào đó có thể nói: Tôi đã cảm nhận được không gian cong. Bởi vì không hề có giấy chứng nhận, không hề có ảnh chụp, không hề có bất cứ một cái gì tương tự khả dĩ chứng minh điều đó là có thật.

Thế nhưng, khi những khoảnh khắc đó xuất hiện và tư duy của chúng ta trong đà bay mạnh mẽ dường như tìm được khe hở rất khó nhận thấy trên bức tường, luồn qua đó, lọt vào cái thế giới đóng kín đối với chúng ta, và cái trước đây chỉ là một công thức trừu tượng được sinh ra và phát triển ở ngoài chúng ta, chợt trở thành chính bản thân cuộc sống của chúng ta, ôi, khi đó, trong nháy mắt, biến thành mây khói tất cả những nỗi lo buồn, bận bịu ba chiều của chúng ta, và chúng ta - sức mạnh trí tuệ con người mới kì lạ làm sao! - vụt bốc lên cao và bay lượn trên một cái gì đó rất giống như sự vĩnh cửu.

Chính điều đó là điều xảy ra với giáo sư Albert Einstein vào buổi tối tháng Mười nọ. Trong bầu không khí trong suốt tựa phalê, đây đó những ngọn đèn đường cháy sáng như muốn ganh đua với ánh sao Vệ Nữ, và trái tim - một khối cơ bí hiểm của con người - thỏa sức hít vào mình cái thanh bình ngọt lành của Chúa. Mặc dù Albert Einstein, một nhà thông thái và không vướng bận bả vinh hoa thường tình trần thế, vào thời điểm đó ông cũng cảm thấy mình trội vượt hơn hẳn mọi người, giống như một kẻ ăn mày kiết xác nhất chợt nhận thấy túi mình đầy ắp vàng ngọc.

Nhưng ngay tức khắc, dường như để trừng phạt thói cao ngạo ấy, chân lí bí ẩn đó vụt biến mất đi cũng nhanh hệt như lúc hiện đến. Liền đó, Albert Einstein nhận thấy chỗ mình đang đứng là một nơi hoàn toàn xa lạ đối với ông. Nhà bác học bước dọc theo con đường nhỏ

http://tieulun.hopto.org

hai bên trồng cây xanh, bốn phía không hề thấy nhà cửa, lều quán. Chỉ có một cột bơm xăng, sơn sọc vàng - đen loang lổ với quả cầu bằng kính chiếu sáng ở phía trên. Bên cạnh, trên chiếc ghế bằng gỗ, một gã da đen ngồi đợi khách hàng. Gã mặc áo liền quần bảo hộ lao động, đội mũ thể thao bóng chày màu đỏ chói.

Albert Einstein đã định đi ngang qua thì gã da đen đứng lên và đi về phía ông vài bước.

- Mister! - Gã gọi.

Giờ đây, khi gã đứng, có thể thấy rằng đó là một người rất cao, khuôn mặt khá dễ coi, cân đối một cách đáng ngạc nhiên, rất đẹp trai theo kiểu châu Phi. Gã cười lộ hàm răng trắng loá trong bóng tối vừa buông xanh biếc.

- Thưa ngài, - gã da đen nói. - ngài có lửa không ạ? - Gã chìa ra điếu thuốc lá hút dở đã bị tắt.

- Tôi không hút. - Einstein đáp và dừng lại, phần nhiều là do ngạc nhiên.

Gã da đen lại lên tiếng:

- Thế ngài có thể cho tôi tiền uống rượu được không? - Gã cao lớn, trẻ khoẻ và trơ tráo.

Einstein lục lọi các túi.

- Tôi không biết... Tôi không mang theo gì cả... Tôi không quen... Tôi, quả thật, đáng tiếc... - Ông nói rồi toan bước đi tiếp.

- Cám ơn ngài! - Gã da đen nói. - Nhưng... xin lỗi.

- Anh còn cần gì nữa? - Einstein hỏi.

- Tôi cần ông. Chính vì vậy mà tôi ở đây.

- Cần tôi? Có chuyện gì thế?

- Tôi cần ông. - Gã da đen nói. - Cho một việc bí mật. Và điều đó tôi chỉ có thể nói thầm với ông mà thôi.

http://tieulun.hopto.org

Hai hàm răng trắng của kẻ lạ mặt như trở nên trắng hơn vì trời lúc này gần như đã tối hẳn. Gã ghé sát vào tai Einstein.

- Tôi là quỷ Iblich. - Gã thì thầm. - Tức là Thần Chết, đến đây để bắt linh hồn ông.

Einstein lùi lại một bước.

- Tôi thấy, - giọng ông trở nên gay gắt, - tôi thấy anh có vẻ đã quá chén.

Gã da đen bước đến bên hàng cây xanh, bẻ một cành nhỏ và chỉ trong chớp mắt những chiếc lá xanh biến màu, héo rũ xuống và trở nên xám xịt. Gã chúm miệng thổi, và tất cả, những chiếc lá, cả cành cây, tan thành đám bụi nhỏ.

Einstein cúi đầu.

- Hừm, quỷ thật! Có nghĩa đúng là hết... Nhưng sao, ngay tại đây, buổi tối... ngoài phố thế này à?

- Tôi được lệnh như vậy.

Einstein nhìn quanh, nhưng bốn phía không một bóng người. Vẫn con đường nhỏ, những ngọn đèn đường và xa xa phía dưới, ở ngã tư, lấp loáng đèn ôtô. Ông nhìn lên trời - bầu trời trong và sáng. Những ngôi sao vẫn cháy rực rỡ ở các vị trí của mình. Riêng sao Vệ Nữ vừa lặn khuất nơi chân trời.

Einstein nói:

- Này, anh hãy hoãn cho tôi một tháng. Làm sao mà anh lại đến đúng cái lúc tôi đang hoàn thành một công trình! Tôi xin anh cho tôi chỉ một tháng thôi.

- Cái mà ông định phát minh, - gã da đen nói, - ông đi với tôi, đến bên đó sẽ tìm thấy ngay.

- Đó là những chuyện hoàn toàn khác nhau: liệu tất cả những gì chúng tôi dễ dàng biết được ở thế giới bên kia có đáng giá không? Công trình của tôi có một giá trị nghiêm túc. Tôi đã trăn trở đeo đuổi nó ba chục năm. Và giờ đây, khi chỉ còn lại một ít nữa...

http://tieulun.hopto.org

Gã da đen cười khẩy.

- Ông bảo là một tháng à?... Thôi được, nhưng ông chớ có lẩn khi hết hạn đấy. Cho dù ông có trốn xuống tận đáy của hầm mỏ sâu nhất, tôi cũng tìm ra ông.

Einstein định hỏi thêm một câu nữa, nhưng người đối thoại của ông đã biến mất.

Một tháng là khoảng thời gian rất dài khi phải sống xa người ta yêu dấu nhưng lại hết sức ngắn ngủi khi anh chờ đợi sứ giả của thần chết. Tưởng như nó ngắn hơn cả một tiếng thở dài. Và rồi nó đã hết. Một buổi chiều, khi chỉ còn lại một mình, Einstein tìm đến nơi đã hẹn. Vẫn cột xăng ấy, vẫn chiếc ghế dài ấy, còn ngồi trên ghế là gã da đen, chỉ có điều bây giờ đã khoác thêm ngoài bộ bảo hộ lao động một chiếc áo capốt nhà binh cũ - trời đã chuyển sang rét đậm.

- Tôi đã đến đây. - Einstein khẽ chạm tay vào vai gã, nói.

- Thế công việc của ông ra sao rồi? Xong chưa?

- Chưa, chưa xong được. - Nhà bác học buồn rầu đáp. - Hãy cho tôi thêm một tháng. Một lần này nữa thôi, tôi thề đấy. Tôi tin là lần này sẽ hoàn thành được. Anh biết không, tôi làm việc như điên suốt ngày đêm, mà vẫn không kịp. Nhưng còn lại có chút xíu nữa thôi.

Gã da đen xoay người, nhún vai.

- Tất cả loài người các ông chẳng khác gì nhau. Không bao giờ chịu vừa lòng. Sẵn sàng quỳ gối để xin gia hạn. Bao giờ cũng tìm ra lí do...

- Nhưng vấn đề tôi nghiên cứu rất phức tạp. Chưa bao giờ có ai...

- Tôi biết, tôi biết, - Gã Thần Chết cắt ngang lời ông. - Ông tìm chìa khoá để mở cửa vào vũ trụ chứ gì?

Cả hai im lặng. Cảm thấy thật lạnh lẽo trong bóng tối đầy sương mù của trời đêm đã thật sự sang đông. Trong những đêm như thế này chẳng ai muốn bước ra khỏi nhà.

- Thế nào? - Einstein hỏi.

http://tieulun.hopto.org

- Thôi được, ông về đi... Nhưng nên nhớ là một tháng trôi qua chóng lắm.

Và quả thật, nó trôi qua lúc nào không biết. Chưa bao giờ thời gian nuốt chửng cả bốn tuần lễ một cách ngấu nghiến như vậy. Vào đêm tháng Mười Hai hôm đó, một ngọn gió giá băng thổi những chiếc lá rụng cuối cùng xào xạc lăn trên mặt đường rải đá. Những sợi tóc bạc của nhà bác học xổ ra dưới vành mũ bêrê bay phất phơ. Và vẫn lại cột xăng ấy, bên cạnh là gã da đen ngồi xổm, mũ trùm kín đầu, và dường như đang ngủ gật.

Einstein bước đến, rụt rè chạm tay vào vai gã.

- Tôi đã đến.

Gã da đen va hai hàm răng vào nhau và co rúm người lại trong chiếc áo capốt:

- Ông đấy à?

- Vâng, tôi.

- Nghĩa là ông đã làm xong.

- Vâng, nhờ trời, tôi đã làm xong.

- Cuộc đấu thế kỉ đã kết thúc? Thế nào, ông đã thấy cái ông tìm ra rồi chứ? Đã mổ xẻ được vũ trụ rồi à?

- Đúng thế. - Einstein mỉm cười đáp và khẽ hắng giọng ho. - Trong một chừng mực nào đó có thể nói giờ đây mọi chuyện với vũ trụ đều đã ổn thoả.

- Vậy thì ta đi. Ông đã sẵn sàng chịu chuyến đi này chứ?

- Tất nhiên, đó là điều kiện mà.

Gã Iblich bỗng nhảy vọt dậy và phá ra cười - cười rất to, rất cởi mở, rất da đen. Rồi gã chọc ngón trỏ bàn tay phải vào bụng Einstein khiến ông loạng choạng suýt ngã.

http://tieulun.hopto.org

- Thôi được, thôi được, ông bạn bịp già lõi ạ... Ông về nhà đi... chạy nhanh lên, nếu không muốn viêm phổi... Bây giờ tôi tạm thời không cần ông nữa.

- Anh tha tôi?... Nếu thế thì tất cả những trò kia để làm gì?

- Để cho ông hoàn thành công trình của mình. Chỉ có vậy thôi. Và tôi đã làm được điều đó... Nếu tôi không dọa ông thì ai biết được ông còn kéo dài bao lâu nữa.

- Công trình của tôi? Thế anh cần nó để làm gì?

- Tôi thì chẳng cần để làm gì cả... nhưng các sếp trên của tôi, ở dưới kia, những chúa quỷ cấp cao hơn... họ nói rằng ngay từ những phát minh đầu tiên của mình ông đã phục vụ cho họ rất đắc lực... Mặc dù ông không có lỗi, nhưng đúng là như vậy đấy. Ông có thích hay không, thưa giáo sư quý mến, nhưng địa ngục đã áp dụng các phát minh của ông rất hiệu nghiệm. Bây giờ chúng tôi đầu tư những khoản chi phí cho trang thiết bị, phương tiện...

- Vớ vẩn! - Einstein phẫn nộ quát lên - Hỏi trên thế giới có cái gì vô hại hơn không? Đó chỉ là những công thức, thuần túy trừu tượng, khá là khách quan...

- Đúng rồi! - Iblich hét vang, lại chọc ngón tay vào bụng nhà bác học. - Ôi, ngài cừ quá! Hóa ra người ta cử tôi đến đây phí công vô ích? Theo ngài, họ đã làm gì? Không, không đâu, ngài đã làm việc rất tốt. Các sếp của tôi ở dưới kia sẽ rất hài lòng! Ôi, giá như ngài biết được!...

- Giá như tôi biết được cái gì?

Nhưng gã da đen đã biến mất.

Không còn cả cây xăng, không còn cả chiếc ghế dài. Chỉ có màn đêm, gió lạnh và những ánh đèn ôtô xa xa phía dưới kia. Thành phố Prinstern. Bang New Jersey.

http://tieulun.hopto.org

MỤC LỤC

DINO BUZZATI ITALIA 3

NẾU NHƯ 3

BUZZATI DINO ITALIA 8

QUẢ BÓNG BAY 8

BUZZATI DINO ITALIA 13

SỰ VĨ ĐẠI CỦA CON NGƯỜI 13

BÔCOV VAXILI BELARUXIA 18

MỘT CUỘC TIẾP SỨC 18

CARPENTIE ALEJO CU B A 24

NHỮNG KẺ CHẠY TRỐN 24

CAZACOV IURI NGA 35

NH? NG Ô CỬA MÀU XANH 35

CUPRIN ALEXANDR NGA 65

KHÓM HOA TỬ ĐINH HƯƠNG 65

DILOV LIUBEN BUNGARI 72

NGƯỜI XA LẠ 72

DUMBADZE NODAR GRUZIA 102

KỶ NIỆM 102

http://tieulun.hopto.org

VDOKIMOV NICOLAI NGA 121

TRONG BIỆT THỰ 121

http://tieulun.hopto.org

DINO BUZZATI
ITALIA

NẾU NHƯ

Ngài là một Nhà Độc Tài, chỉ mấy phút trước đây trong Hội Trường Tối Cao Viện Ngài vừa kết thúc một bài phát biểu tại Đại Hội Hữu Ái Toàn Cầu, kết quả là bản dự luật do các đối thủ của Ngài đưa ra đã bị bác bỏ bởi tuyệt đại đa số phiếu. Bây giờ Ngài trở thành Nhà Hoạt Động Hùng Mạnh Nhất của Đất Nước, và Tất Cả những gì Liên Quan đến Ngài Từ Nay và Về Sau đều phải được Viết Hoa: làm như vậy là để Tỏ Lòng Tôn Kính với Ngài.

Vậy là Ngài đã đạt đến tuyệt đỉnh của quyền lực, có vẻ như không còn gì cao hơn nữa để vươn tới. Bốn mươi lăm tuổi làm Chúa Tể Hành Tinh! Và Ngài đạt đến điều đó không phải bằng bạo lực như lệ thường ta vẫn gặp trong đời, mà bằng lao động không mệt mỏi, bằng lòng trung thành với sự nghiệp, bằng tự nguyện hi sinh bản thân mình: Ngài đã từ bỏ tất cả - những giờ phút giải trí, những cuộc vui, những ham mê đơn giản của con người, những người đẹp thượng lưu... Mặt Ngài xanh xao, mắt Ngài cận thị, nhưng khắp cả thế giới nay không còn một ai có thể đứng cao hơn Ngài.

Ngài cảm thấy mệt mỏi. Nhưng Ngài hạnh phúc.

Cái cảm giác hạnh phúc ngây ngất gần như bản năng hoang sơ đó đã ngấm vào máu thịt Ngài. Trong lúc đi dạo qua các phố - Ngài cũng đi bộ như mọi người - Ngài lại suy ngẫm về nguyên do và bản chất sự thành đạt của Ngài.

Ngài là một Nhạc Sĩ Vĩ Đại; vừa mới đây thôi tận mắt Ngài đã chứng kiến tại Nhà Hát Nhạc Kịch Hoàng Gia đám công chúng bị nhạc phẩm thiên tài của Ngài làm cho sững sờ, mê mẩn; đó thật sự là một đại lễ khải hoàn; cho đến giờ trong tai Ngài vẫn còn vang lên những tràng vỗ tay như sấm, hòa với tiếng hò la hứng khởi, - những

http://tieulun.hopto.org

tràng vỗ tay như thế, kể cả dành cho Ngài lẫn cho người khác, trước đó Ngài chưa hề biết đến, - những tiếng nức nở, những cử chỉ hân hoan, những gương mặt tôn sùng mù quáng.

Ngài là một Nhà Giải Phẫu Vĩ Đại; chỉ vài giờ trước đây đứng trước một thân xác người chỉ còn thoi thóp sống, Ngài đã quyết định làm một việc mà đầu óc con người không thể nào hiểu nổi khiến cho các trợ lí của Ngài kinh hoàng ngỡ Ngài mất trí: bằng đôi bàn tay như có phép màu, Ngài tách từ trong độ sâu chưa được khám phá của bộ não ra cái đốm lửa cuối cùng của ý thức, nó lẩn trốn vào đấy như một con thú nhỏ bị tử thương lẩn trốn vào rừng rậm để không ai trông thấy cơn hấp hối của nó. Ngài đã thổi bùng cái đốm lửa nhỏ đó lên, không để cho nó tắt đi. Và kẻ sắp chết lại mở mắt ra, mỉm cười.

Ngài là một Nhà Tư Bản Vĩ Đại vừa đập tan những thủ đoạn của các đối thủ cạnh tranh có khả năng bóp nghẹt, hủy diệt Ngài. Bằng sức mạnh thiên tài của mình, Ngài đã dùng gậy ông đập lưng ông, làm cho kẻ địch phải thất bại thảm hại. Kết quả là những hồi chuông điện thoại dồn dập, những đợt tín hiệu không dứt của máy vi tính và máy fax, và tổng số tài sản của Ngài phân bố ở khắp thủ đô các nước đã lớn vụt lên như đám mây khổng lồ đang trút xuống những hạt mưa vàng; còn Ngài đắc thắng ngồi ngự trên tất cả tận nơi tầm cao không ai với tới.

Ngài là nhà Bác Học Vĩ Đại; cách đây không lâu một nguồn cảm hứng thần thánh đã đến với Ngài trong sự tĩnh lặng của căn phòng làm việc khiêm nhường, và Ngài đã phát minh ra Định Luật Tối Cao Nhất trong tất cả các định luật khoa học. Trước phát minh này, toàn bộ những nỗ lực, trí tuệ lớn lao của các nhà khoa học đồng nghiệp trên toàn thế giới trong phút chốc đã biến thành những trò chơi trẻ con vô nghĩa, và Ngài có đầy đủ quyền tự hào rằng Ngài vĩnh viễn có trong tay Chân Lí Cuối Cùng như một đứa con cưng toàn bích.

Ngài là một Thống Soái Vĩ Đại; trong vòng vây của kẻ địch mạnh gấp nhiều lần, Ngài đã đủ nghị lực và dũng khí để biến nhúm người tan tác thảm hại thành đội quân của những dũng sĩ khổng lồ; vòng vây lửa và thép thít chặt Ngài chỉ qua mấy tiếng đồng hồ đã bị đập tan, những sư đoàn kẻ địch đã phải kinh hoàng tháo chạy.

http://tieulun.hopto.org

Ngài là Nhà Doanh Nghiệp Vĩ Đại, Nhà Nghiên Cứu Vĩ Đại, Nhà Thơ Vĩ Đại, cuối cùng đã đạt đến tột đỉnh vinh quang; và mặc dù những tháng năm lao động miệt mài, những quãng đời vô danh đói khổ không thể không để lại những dấu vết khó phai mờ trên vầng trán mệt mỏi của Ngài, gương mặt Ngài vẫn sáng ngời hạnh phúc và tự tin.

Không quan trọng là sự việc đã xảy ra bao giờ; vào buổi sáng trời nắng ráo hay chiều tàn trước cơn giông; vào đêm trăng ấm áp hay ngày đông bão tuyết; mà cũng có thể là vào lúc bình minh vừa hửng với làn không khí trong lành và tươi mát; - cái chính là nó đã đến, cái khoảnh khắc hiếm hoi, không bao giờ lặp lại của phút khải hoàn mà chỉ một số rất ít người được may mắn hưởng. Trong cơn xúc động khó nói nên lời, Ngài bước đi trên đường phố; những tòa nhà, những cung điện đứng thẳng trước Ngài như đang làm lễ chào. Và nếu như chúng không nghiêng mình cúi đầu thì chỉ là vì chúng được làm bằng sắt thép, gạch đá, bê tông - tức là bằng các vật liệu không thể uốn lưng được. Cả những đám mây nhẹ bỗng, trong suốt trên bầu trời cũng tụ lại vòng tròn tạo thành một cái gì đó như là một vầng hào quang khổng lồ.

Và bỗng nhiên, khi đi ngang qua vườn hoa Thị Chính, Ngài, hoàn toàn tình cờ, bất giác dừng ánh mắt nhìn ở một phụ nữ trẻ.

Con đường có hàng cây trồng ở quãng này uốn vòng qua một khu đất cao giống như sân trước của tòa nhà lớn được ngăn lại bởi một hàng rào bằng chấn song sắt. Cô gái đứng tựa tay vào dãy hàng rào đó và lơ đãng nhìn xuống đường.

Nàng chỉ khoảng hai mươi tuổi, gương mặt xanh xao, đôi môi hé mở bất động trong nụ cười uể oải, mơ màng. Mái tóc dày, đen màu cánh quạ, tết thành lọn phủ một thoáng bóng mờ lên vầng trán mịn. Và cả người nàng chìm trong bóng râm của đám mây vừa trôi tới. Một tạo vật mê hồn!

Nàng mặc một bộ pul xám giản dị, chiếc váy đen bó khít ngang thắt lưng thanh mảnh. Trong dáng người thư giãn của nàng toát ra một vẻ duyên dáng mềm mại, cái vẻ duyên dáng gần như của một con thú hoang. Hình như nàng là một nữ sinh viên thuộc loại cấp tiến; phong cách phóng khoáng trong giao tiếp và thái độ coi thường mọi

http://tieulun.hopto.org

ước lệ xã hội tạo cho những con người này một vẻ quyến rũ đầy thách thức. Nàng đeo cặp kính lớn mắt xanh nước biển. Vành son đỏ tươi của cặp môi hơi hé tương phản gay gắt với vẻ xanh xao của gương mặt khiến Ngài sững sờ.

Đứng dưới đường ngước lên qua hàng song sắt, trong một thoáng giây Ngài nhìn thấy đôi chân của nàng - chỉ một phần thôi, bởi vì phía dưới chúng bị chắn bởi bức tường bệ hàng rào, còn phía trên là nếp váy khá dài. Nhưng ánh mắt nhìn ngược sáng của Ngài đã nhận rõ những đường lượn táo bạo của cặp chân thiếu nữ: đi ngược lên từ vòng mắt cá mảnh mai, chúng nở dần trong sự mở mang tự nhiên đầy mê hoặc mà tất cả mọi người đều biết, rồi mất hút vào mép dưới của gấu váy. Mặt trời thoát ra khỏi đám mây, khiến mái tóc nàng lập tức trở thành màu hung đỏ. Nàng có thể là tất cả: con nhà tử tế, nữ diễn viên, gái ăn xin, hoặc thậm chí là gái đứng đường.

Ngài đi ngang qua cách chỗ nàng đứng bốn, năm bước chân. Chỉ một thoáng, nhưng Ngài đã kịp nhìn rõ tất cả.

Nàng không hề để ý tới Ngài, không cảm thấy ánh mắt của Ngài, nàng máy móc ném về phía Ngài một cái nhìn hững hờ, tẻ nhạt.

Để giữ vẻ lịch sự, Ngài đưa mắt nhìn ra hướng khác, về phía con đường chạy thẳng trước mặt, hơn nữa theo sát phía sau Ngài là viên thư kí và hai vệ sĩ của Ngài. Nhưng rồi không cưỡng lại được, Ngài một lần nữa quay đầu nhìn sang phía cô gái.

Nàng lại đưa mắt nhìn Ngài. Hơn thế nữa, thậm chí Ngài nhận thấy - có thể là do ngài tưởng tượng ra? - đôi môi mọng và nhạy cảm khẽ thoáng giật, như thể nàng muốn nói với Ngài điều gì đó.

Đủ rồi! Ngài không thể cho phép mình hơn nữa! Đã chắc gì Ngài còn được gặp nàng!

Ngài vẫn tiếp tục cuộc dạo. Vườn hoa Thị Chính lùi lại phía sau. Cô gái kia bây giờ đang ở đâu?

Vớ vẩn, phi lí! Chợt nhìn thấy một người phụ nữ - thì đã sao? Chẳng lẽ đã yêu? Đơn giản vậy, ngay từ cái nhìn đầu tiên ư? Không, điều đó thì Ngài không thể. Một cô gái gặp lần đầu, lại không biết cô ta là ai. Nhưng mà sao...

http://tieulun.hopto.org

Nhưng mà sao nơi mới vừa đây chỉ có niềm hạnh phúc thanh thản ngự trị nay đã là một hoang mạc cỗi cằn?

Đã chắc gì Ngài còn được gặp nàng, làm quen với nàng, nói chuyện với nàng. Không với nàng, không với cả những người giống như nàng. Ngài sẽ già đi mà không nói được một lời với họ. Tuy rằng Ngài sẽ sống giữa bao vinh quang và tôn kính. Nhưng Ngài sẽ già đi mà không có đôi môi kia, không có cặp mắt mơ màng kia, không có tấm thân bí ẩn kia...

Và sẽ ra sao nếu như Ngài, một cách vô thức, làm tất cả những việc lớn lao trong đời chỉ là vì nàng? Vì nàng và vì những người như nàng, vì những tạo vật bí ẩn và nguy hiểm mà trong đời Ngài chưa một lần chạm đến này? Sẽ ra sao nếu như những tháng năm dài sống trong cô đơn, thiếu thốn, kỉ luật sắt, hiến dâng bản thân mình là chỉ vì một mục đích duy nhất đó, nếu như đằng sau sự tự hành hạ mình ẩn giấu một khát vọng bao trùm tất cả? Nếu như ẩn dưới cái mặt nạ tham vọng vinh quang và quyền lực chỉ có tình yêu suốt đời thôi thúc Ngài tiến lên phía trước?

Mà Ngài thì không bao giờ hiểu ra điều đó, không cho phép điều đó xảy ra - dù chỉ là trong lúc đùa chơi. Chỉ riêng ý nghĩ về điều đó đối với Ngài đã là man rợ và thô thiển.

Năm tháng cứ thế trôi đi một cách vô ích, trống rỗng. Còn bây giờ thì đã quá muộn.

http://tieulun.hopto.org

BUZZATI DINO
ITALIA

QUẢ BÓNG BAY

Một buổi sáng chủ nhật, sau lễ Mixa, hai vị thánh - một vị tên là Oneto, vị kia là Bí Thư - ngồi thoải mái trong hai chiếc ghế bành bọc da đen mác hãng Miller và nhìn xuống Trái Đất, tò mò xem những con người kì quặc đang làm gì dưới đó.

- Này ngài Bí Thư, - thánh Oneto nói sau một hồi im lặng, - sinh thời ngài có được hạnh phúc không?

- Lại còn thế nữa! - Vị thánh bạn đáp lời. - Chính ngài cũng biết rằng dưới Trái Đất không ai có thể hạnh phúc cả!

Vừa nói, ngài vừa rút trong túi áo ra một bao Malboro.

- Ngài hút không?

- Cám ơn, cho tôi xin một điếu, - thánh Oneto đáp. - Buổi sáng tôi thường không hút, nhưng hôm nay là ngày lễ... Nhưng dù sao, tôi nghĩ, cũng có những trường hợp đặc biệt...

- Thế bản thân ngài hồi đó có hạnh phúc không? - Thánh Bí Thư cắt lời.

- Tôi thì không. Nhưng tôi tin...

- Thì ngài cứ thử nhìn họ kìa, thử nhìn xem, - thánh Bí Thư thốt lên, chỉ tay xuống phía dưới. - Loài người hiện có đến mấy tỉ, hôm nay là chủ nhật, bây giờ đang buổi sáng, cái khoảng thời gian dễ chịu nhất, ngày lại rất đẹp, trời nắng nhưng không quá nóng, gió mát thổi nhẹ, cây cối đồng cỏ nở đầy hoa, thêm vào đó nền kinh tế của họ đang vào lúc "thịnh vượng" - hỏi còn mong gì hơn? Nhưng ngài thử chỉ cho tôi xem trong số hàng tỉ người kia một gương mặt hạnh phúc - chỉ một

http://tieulun.hopto.org

thôi, không cần hơn! Nếu ngài tìm được, tôi xin thết ngài một bữa ăn tối thật thịnh soạn.

- Được lắm, - thánh Oneto đáp và vội đưa mắt lục lọi trong cái tổ người đông vô vàn trải rộng dưới xa. Thật buồn cười nếu hi vọng là ngài sẽ thành công ngay tức thì, từ cái nhìn đầu tiên - ít ra cũng phải mất mấy ngày lao động cực nhọc. Ngài hiểu điều đó nhưng vẫn quyết định thử một phen. Thánh Bí Thư nhìn ngài với một nụ cười mỉm hơi chế giễu (tất nhiên ngài cười giễu một cách thân thiện, nếu không ngài đâu phải là một vị thánh?)

- Quỷ thần ơi, có vẻ như tôi đã tìm được rồi! - Thánh Oneto chợt kêu to, ngồi thẳng người lên trong chiếc ghế bành êm.

- Đâu?

- Trên quảng trường kia kìa, - và ngài chỉ ngón tay vào một thành phố nhỏ không có gì đặc biệt nằm trên ngọn đồi. - Đấy, một đám người từ nhà thờ đi ra... Kìa, ngài có thấy cô bé kia không?

- Cô bé chân vòng kiềng ấy à?

- Đúng, đúng... Ngài đừng để lạc mất nó nhé.

Đôi chân của cô bé bốn tuổi Noretta quả hơi cong vòng kiềng, yếu ớt, gầy guộc, có vẻ như bé vừa qua một trận ốm nặng.

Bé được mẹ cầm tay dắt đi, và có thể thấy ngay là nhà bé rất nghèo, mặc dù bé diện một bộ váy màu trắng viền đăng ten dành cho ngày lễ. Có lẽ người mẹ đã phải chắt góp rất lâu mới mua được nó.

Trước cửa nhà thờ tụ tập một đám người bán hoa; một người bán tượng, ảnh thánh và những tấm huy hiệu khắc hình người - có vẻ như hôm nay là ngày kỉ niệm một vị thánh nào đó bảo trợ thành phố này; và một người khác bán bóng bay, trên đầu anh ta một chùm bóng màu sặc sỡ dập dờn bay qua bay lại mỗi khi gặp ngọn gió nhẹ.

Cô bé đứng như chôn chân trước mặt người bán bóng bay, với nụ cười thơ ngây ngước cặp mắt chứa đầy lời cầu xin câm lặng lên nhìn mẹ. Trong cái nhìn đó có cả sự thèm muốn tột độ, cả nỗi đau của một tâm hồn non trẻ và cả tình yêu thương đối với mọi vật, mọi người. Có lẽ đến một tên ác quỷ tàn bạo nhất cũng không cưỡng lại nổi cái nhìn đó.

http://tieulun.hopto.org

Những cái nhìn chứa đựng sức mạnh phi thường đến thế chỉ có ở trẻ con, vì rằng chúng còn bé dại, yếu đuối và trong trắng (có thể còn có những cái nhìn như vậy ở những con chó bị đánh đập, hắt hủi nữa).

Vì vậy mà thánh Oneto, vốn rất sành sỏi tâm lí con người, đã chú ý tới cô bé gái. Ngài suy luận như sau: cái ham muốn có được quả bóng bay mãnh liệt tới mức, nếu như người mẹ, lạy Chúa, thỏa mãn nó, thì hẳn là bé sẽ rất hạnh phúc, - có thể cái hạnh phúc đó không lâu, chỉ một vài giờ, nhưng dù sao vẫn là hạnh phúc. Và lúc đó ngài sẽ thắng cuộc.

Thánh Oneto có thể quan sát cảnh diễn ra phía dưới, trên quảng trường thành phố, nhưng không thể nghe được cô bé nói gì với mẹ, và người mẹ trả lời con ra sao. Đây quả là một mâu thuẫn kì quặc mà không bao giờ có ai có thể giải thích được: các vị thánh trên thiên đường nhìn thấy rất rõ, như qua một ống viễn vọng cực mạnh, tất cả những gì diễn ra dưới Trái Đất, nhưng giọng nói và tiếng ồn nơi trần thế thì không lọt đến tai họ (trừ những ngoại lệ cực hiếm, như chúng ta sẽ thấy); phải chăng biện pháp đó có mục đích bảo vệ hệ thần kinh của các vị thánh khỏi những tiếng gầm rú man rợ của giao thông đường phố?

Người mẹ giật tay kéo Noretta đi tiếp. Thánh Oneto bỗng cảm thấy bất an: ngài lo sợ sự việc sẽ kết thúc bất lợi cho ngài theo cái qui luật rất phổ biến giữa loài người - qui luật của sự đê tiện.

Bởi vì trước lời cầu khẩn vô vọng đọc được trong cái nhìn của bé Noretta, tất cả những đạo quân được vũ trang đến tận chân răng của toàn thế giới cũng phải bất lực, nhưng chỉ riêng cái nghèo thì không. Cái nghèo sẽ cưỡng lại được một cách dễ dàng: trong chiếc túi rỗng không có cả trái tim lẫn lòng thương hại, và nỗi đau khổ của một em bé gái nào có nghĩa lí gì đối với nó đâu!

Thật may, Noretta không chịu rời khỏi chỗ: bé vẫn nhìn không chớp vào mắt mẹ, và sức mạnh của cái nhìn đó - nếu điều đó là có thật - càng trở nên da diết, mãnh liệt hơn. Vị thánh nhìn thấy bà mẹ nói một câu gì đó với người bán hàng, đếm mấy đồng xu trao cho anh ta, còn cô bé thì chỉ ngón tay lên một quả bóng bay màu vàng tươi. Người bán hàng gỡ từ trên chùm bóng xuống một trong những quả bóng bay căng nhất, đẹp nhất và trao cho bé.

http://tieulun.hopto.org

Bây giờ Noretta đang bước đi bên cạnh mẹ; và như vẫn còn chưa dám tin vào điều hạnh phúc là có thật, bé mở to cặp mắt nhìn lên quả bóng bay vui vẻ nhún nhảy trên đầu sợi chỉ theo nhịp bước chân của bé. Thánh Oneto mỉm cười ranh mãnh, khẽ thúc cùi tay vào sườn thánh Bí Thư. Và thánh Bí Thư cũng mỉm cười: các vị thánh bao giờ cũng vui mừng khi thua cuộc, nếu điều đó ít nhiều làm giảm nhẹ những nỗi đau khổ của con người.

Cháu là ai, hỡi bé Noretta buổi sáng chủ nhật này đi ngang qua quảng trường thành phố quê hương với quả bóng bay trong tay? Cháu là cô dâu rạng rỡ niềm vui vừa từ hôn lễ trong nhà thờ bước ra; cháu là nữ hoàng ăn mừng chiến thắng vừa giành được; cháu là nàng ca sĩ thần thánh được đám người ngưỡng mộ hứng khởi kiệu trên vai; cháu là người phụ nữ xinh đẹp và giàu có nhất trên đời; cháu là mối tình lớn lao và hạnh phúc, là hoa, là nhạc, là mặt trăng, là rừng cây, là mặt trời; cháu là tất cả những cái đó gộp lại, vì rằng quả bóng bay bằng nhựa mỏng được thổi căng đã làm cháu trở nên hạnh phúc. Và đôi chân đau tội nghiệp của cháu không còn đau nữa; đó là đôi chân khỏe mạnh, nhanh nhẹn của một nữ vận động viên thể thao trẻ vừa được nhận vòng nguyệt quế chiến thắng của thế vận hội Olimpia.

Nghiêng người trên tay vịn ghế bành, hai vị thánh tiếp tục quan sát mẹ con cô bé: họ đi qua các đường phố đến một vùng ngoại ô nghèo nàn nằm mé sườn đồi. Người mẹ vào khuất trong nhà - bà còn rất nhiều việc phải làm, còn Noretta tay vẫn cầm quả bóng bay, ngồi xuống một tảng đá, hết nhìn quả bóng của mình lại nhìn những người qua lại ngoài đường: có lẽ bé cho rằng tất cả mọi người xung quanh đều phải ghen tị, thèm muốn cái vật báu vô giá của bé. Và mặc dù ánh mặt trời không chiếu rọi đến cái góc ngõ nhỏ nằm kẹp giữa những dãy nhà cao tối tăm này, gương mặt của cô bé - vốn chẳng xinh đẹp lắm - vẫn làm cho mọi vật xung quanh bừng sáng.

Có ba gã trai đi ngang qua. Theo vẻ ngoài thì đó là những tên lưu manh bất trị, nhưng có một cái gì đó bắt đến cả chúng cũng phải liếc nhìn cô bé, và Noretta mỉm cười với chúng. Lúc đó có một tên trong bộ ba, bằng một cử chỉ hết sức tự nhiên rút điếu thuốc lá từ trong miệng ra và dí vào quả bóng bay. Quả bóng vỡ phát ra một tiếng nổ, và sợi chỉ, mới đây kiêu hãnh hướng lên trời, rơi xuống đầu gối cô bé với túm màng nhựa mỏng nhăn nhúm không hình thù buộc ở đầu dây.

http://tieulun.hopto.org

Noretta không hiểu ngay việc gì đã xảy ra, hoảng sợ nhìn theo ba tên du đãng đang vừa chạy đi vừa cười hô hố. Cuối cùng bé cũng đã hiểu ra rằng quả bóng bay không còn nữa, rằng bé đã vĩnh viễn bị tước đi niềm vui sướng duy nhất trong cuộc đời. Gương mặt bé lúc đầu nhăn lại một cách nực cười, rồi nó méo xệch đi trong một nỗi đau không gì an ủi được.

Bé khóc nấc lên như vừa xảy ra một việc gì đó vô cùng khủng khiếp, tuyệt vọng, không thể cứu vãn nổi. Và, như trên đã nói, không một tiếng động nào nơi trần thế có thể vọng đến chốn đền vàng điện ngọc trên thiên đường: cả tiếng rít của các loại động cơ, tiếng rú của còi báo động, cả tiếng súng gầm, tiếng người gào, cả tiếng bom nguyên tử nổ. Nhưng tiếng khóc tuyệt vọng, tiếng khóc cắt ruột của con trẻ thì nghe vang vọng ở mọi ngóc ngách của thiên đường, làm cho nó rung chuyển tới tận cùng nền móng. Mặc dù người ta nói rất đúng rằng thiên đường là nơi cực lạc và yên tĩnh vĩnh hằng, nhưng tất cả mọi cái đều có giới hạn. Làm sao dám nghĩ rằng các vị thánh lại có thể hờ hững trước những nỗi thống khổ của con người?

Sự việc xảy ra với quả bóng bay là một cú đòn nặng nề đối với các vị thánh đang đắm mình trong bình an thanh thản. Bóng đen đã treo lơ lửng trên Vương Quốc Ánh Sáng, khiến những trái tim phải thắt lại. Lấy gì để cứu chuộc nỗi đau khổ của đứa trẻ này?

Thánh Bí Thư im lặng nhìn thánh Oneto.

- Thật là đốn mạt, - thánh Oneto thốt lên và quẳng mạnh điếu thuốc lá vừa châm.

Rơi xuống Trái Đất, nó kéo theo sau mình một vệt dài ngoằn ngoèo. Và nhiều kẻ ở dưới đó, nơi trần thế, lại đua nhau nói về những chiếc đĩa bay.

http://tieulun.hopto.org

BUZZATI DINO
ITALIA

SỰ VĨ ĐẠI CỦA CON NGƯỜI

Trời đã bắt đầu tối khi cánh cửa của ngôi nhà giam đang chìm dần vào bóng đêm mở ra và toán canh ngục ném vào phòng giam một ông già nhỏ bé râu rậm và dài.

Bộ râu của ông già có màu trắng rất to, gần như to hơn cả chính bản thân người ông. Trong gian xà lim tối mờ ảm đạm, nó hắt ra một làn ánh sáng yếu ớt, và điều đó đã gây ra một ấn tượng nhất định đối với những người tù.

Vì phòng tối, nên lúc đầu ông già không nhận ra là trong cái hố này ông không chỉ có một mình.

- Có ai ở đây không nhỉ?

Đáp lại lời ông là những tiếng cười chế nhạo và những tiếng gầm gừ dữ tợn. Rồi, theo tục lệ sở tại, mỗi người lần lượt tự giới thiệu:

- Ricardon Marchello, - một giọng nói rít lên khàn khàn. - Ăn cắp, với những tình tiết tăng tội nghiêm trọng.

- Bexxeda Carmelo - một giọng khác cũng rít lên như phát ra từ những thùng gỗ, - lừa đảo tái phạm.

Rồi:

- Macfi Luchano, hiếp dâm.

- Lavataro Macx, vô tội.

Sau những lời đó một trận cười rộ lên. Câu đùa khiến cả phòng rất thích thú: ai chẳng biết Lavataro là một tên cướp khét tiếng, bàn tay đã nhúng máu bao nạn nhân.

http://tieulun.hopto.org

- Expodito Enea, giết người. - Trong giọng người vừa tuyên bố nghe có vẻ tự hào.

- Muttironi Vinchenxo, - giọng nói này vang lên hoàn toàn đắc thắng, - giết cha... Thế còn lão, con rệp già kia, lão là ai?

- Tôi... - người tù mới vào lên tiếng, - thú thật là tôi cũng không biết nữa. Người ta giữ tôi lại, đòi trình giấy tờ, mà tôi thì chẳng bao giờ có giấy tờ gì cả.

- Ha ha! Nghĩa là tội lang thang. - Một người nào đó khinh bỉ nói. - Thế tên lão là gì?

- Tôi là... Morro, biệt hiệu... hừm... Vĩ Đại.

- Tức là Morro Vĩ Đại! Hừ, không đến nỗi tồi! - Một giọng nói trong bóng tối nhận xét. - Tên của lão có vẻ hơi lớn đấy: nó đủ cho cả chục đứa như lão.

- Quả đúng vậy, - ông già nhũn nhặn đáp. - Nhưng ở đây tôi không có lỗi. Tên này người ta gán đùa cho tôi, còn bây giờ thì chẳng làm sao được nữa. Hơn nữa, nó mang lại cho tôi toàn những điều khó chịu. Chẳng hạn như... nhưng thôi, câu chuyện dài lắm...

- Nào, nào, phun ra đi! - Một người tù nào đó cục cằn quát. - Thì giờ ở đây tha hồ.

Những người khác nhao nhao ủng hộ. Với những ngày dài buồn tẻ trong tù, bất kì một trò mới lạ nào cũng là một dịp vui.

- Vậy thì được thôi, - ông già đáp. - Một lần tôi đi lang thang trong thành phố nọ - tên thành phố là gì, không quan trọng - và trông thấy một tòa lâu đài sang trọng cùng những người đầy tớ chạy ra chạy vào, mang đủ thứ của ngon vật lạ. Tôi nghĩ ở đây đang chuẩn bị một bữa tiệc lớn, liền đi đến gần để xin của bố thí. Nhưng chưa kịp mở miệng thì tôi đã bị một gã khổng lồ cao không dưới hai mét túm lấy cổ áo và gào toáng lên: "Hắn đây, thằng ăn trộm đây rồi, tôi đã bắt được hắn. Chính hắn hôm qua đã ăn trộm chăn đắp ngựa của ông chủ. Mày lại còn dám quay lại đây nữa! Nào, bây giờ tao sẽ đếm xương sườn của mày". "Của tôi? - Tôi hỏi lại. - Nhưng hôm qua tôi ở cách đây không dưới ba mươi dặm. Sao lại có thể như vậy được?" - "Chính mắt tao đã trông thấy mày.

http://tieulun.hopto.org

Trông thấy mày ôm chăn chạy", - gã khổng lồ quát và lôi tôi vào trong sân.

Tôi quỳ xuống và van xin: "Hôm qua tôi còn ở cách đây ba mươi dặm. Tôi đến thành phố này của các anh lần đầu tiên. Lời nói danh dự của Morro Vĩ Đại đấy!" - "Cái gì, cái gì?", - gã khổng lồ đang nổi điên trố mắt hét. "Lời danh dự của Morro Vĩ Đại", - tôi lặp lại. Gã kia bỗng phá ra cười: "Vậy mày là Morro Vĩ Đại? Này, mọi người ơi, mau lại đây xem cái đồ chấy rận này lại dám xưng là Morro Vĩ Đại!", - và quay lại nhìn tôi, gã hỏi: - "Mà mày có biết Morro Vĩ Đại là ai không đã chứ?" - "Tôi chính là Morro và tôi không biết Morro nào khác", - tôi đáp. "Morro Vĩ Đại, - gã khổng lồ tuyên bố với tôi, - chính là ông chủ đáng kính của chúng tao chứ không phải ai khác. Mày là kẻ ăn mày lại dám mạo nhận cái tên ấy! Nào, bây giờ mày sẽ biết tay! Ông chủ đến kia rồi".

Mà đúng thế, nghe có tiếng la hét, ông chủ tòa lâu đài từ trong nhà bước ra sân. Đó là một lái buôn cực giàu - giàu nhất trong thành phố, mà có thể là giàu nhất thế giới. Ông ta bước đến bên cạnh tôi, đứng nhìn, hỏi vài câu và cười. Ông ta cảm thấy ngộ nghĩnh là có một kẻ ăn mày nào đó mang tên ông ta. Rồi ông ta ra lệnh gia nhân thả tôi ra, mời tôi vào nhà, chỉ cho tôi xem những gian phòng lớn chứa đầy đồ vật quý, thậm chí có cả một buồng tường bọc thép bên trong chất hàng đống vàng bạc, châu báu, sai người cho tôi ăn no uống say rồi nói: "Cái câu chuyện trùng tên này càng đáng ngạc nhiên, lão già ăn mày ạ, vì nó đã xảy ra một lần với ta trong chuyến du lịch Ấn Độ. Lần đó ta mang hàng ra chợ, dân ở đó thấy ta buôn hàng quí liền vây lại hỏi ta là ai và từ đâu tới. "Tôi là Morro Vĩ Đại", ta đáp, còn họ nhăn mặt lại, nói: "Morro Vĩ Đại à? Ông thì vĩ đại cái gì, hở cái lão lái buôn thảm hại kia? Cái vĩ đại của con người là ở trí tuệ. Morro Vĩ Đại trên thế giới này chỉ có một. Ông ấy là niềm tự hào của nước chúng ta đây. Còn ông, đồ vô lại, bây giờ sẽ phải chịu tội trước ông ấy vì lời khoác lác của mình".

Họ liền bắt trói tay ta lại và dẫn đến chỗ ông Morro kia, người mà ta không hề nghĩ đến là có ở trên đời này. Ông ta hóa ra là một nhà bác học lừng danh, một triết gia kiêm nhà toán học, thiên văn học, chiêm tinh học, được dân chúng tôn kính như một vị thánh. Rất may ông ta biết ngay rằng đấy chẳng qua là một sự hiểu lầm, cười và ra lệnh cởi trói cho ta, dẫn ta đi xem phòng làm việc, phòng thí nghiệm,

http://tieulun.hopto.org

các máy móc kì lạ do ông tự tay chế tạo. Rồi ông nói: "Này ông khách buôn ngoại quốc thân mến, trường hợp của ông càng đáng ngạc nhiên vì với tôi cũng đã xảy ra một chuyện như vậy trong chuyến đi của tôi đến hòn đảo Levant. Tôi vừa leo lên đến đỉnh một ngọn núi lửa định nghiên cứu nó thì bị một toán lính giữ lại, vì cái dáng vẻ khác lạ của tôi đối với địa phương xứ đó gây nên cho họ nghi ngờ. Họ hỏi tôi là ai, tôi chỉ vừa kịp xưng tên xong là lập tức bị xiềng tay lại dẫn vào thành phố. "Nhà ngươi dám xưng là Morro Vĩ Đại kia à? - Họ nói. - Một gã làm nghề dạy học quèn như ngươi thì có gì là vĩ đại được kia chứ? Morro Vĩ Đại chỉ có thể có một trên khắp thế giới này và đó là ông chủ của chúng ta, vị chiến binh vĩ đại nhất trong số tất cả những ai biết cầm kiếm từ xưa đến nay, và tất nhiên ngài sẽ ngay tức khắc ra lệnh chém bay đầu nhà ngươi".

Và họ dẫn tôi đi đến gặp thủ lĩnh của họ thật, chỉ riêng vẻ ngoài của ông ta cũng khiến ai ai nhìn thấy phải bạt vía kinh hồn. Rất may là tôi đã trình bày được cho ông ta hiểu chuyện xảy ra, và viên tướng khủng khiếp phá ra cười trước sự trùng lặp đáng ngạc nhiên đó, ra lệnh cởi xiềng cho tôi, cho tôi quần áo sang trọng và mời tôi vào cung điện để cho tôi có thể chiêm ngưỡng những chứng tích các chiến thắng của ông ta đối với các dân tộc xa gần. Cuối cùng ông ta nói: "Câu chuyện này, thưa ngài bác học đáng kính cùng mang tên của ta, lại càng đáng ngạc nhiên vì nó đã xảy ra với ta một lần trong cuộc viễn chinh xa xôi ở cái xứ sở gọi là Châu Âu. Lần đó ta cùng các chiến binh của ta đang đi trong rừng thì bỗng gặp một toán dân miền núi ăn mặc rách rưới, họ hỏi: "Ông là ai mà đem gươm giáo phá vỡ sự yên tĩnh núi rừng của chúng ta?" "Ta là Morro Vĩ Đại", - ta nói, nghĩ rằng chỉ riêng cái tên ấy cũng đã làm họ phải run rẩy kinh hãi. Nhưng họ chỉ mỉm cười bao dung và nói: "Morro Vĩ Đại? Chắc là ông đùa đấy chứ! Một kẻ lính tẩy lang thang như ông làm sao có cái gì có thể là vĩ đại được? Cái vĩ đại của con người là ở sự hàng phục thể xác và nâng cao tinh thần. Trên thế giới chỉ có một Morro Vĩ Đại mà thôi, và chúng tôi sẽ dẫn ông đến gặp để ông được tận mắt chứng kiến sự vĩ đại của con người". Và họ dẫn tôi đến một thung lũng nhỏ, nơi một ông già rách rưới với bộ râu bạc trắng như tuyết sống trong túp lều thảm hại. Người ta nói với tôi rằng ông dành toàn bộ thời gian cuộc đời cho việc chiêm nghiệm thiên nhiên và tôn thờ Đức Chúa. Quả thật tôi chưa bao giờ gặp một người nào có vẻ thư thái, bằng lòng với cuộc sống và

http://tieulun.hopto.org

có lẽ hạnh phúc đến như vậy. Nhưng đối với tôi, thú thật, đã quá muộn để thay đổi cuộc đời mình".

Đó chính là điều mà tên thủ lĩnh hùng mạnh của hòn đảo đã kể lại cho nhà bác học lừng danh thông thái, còn nhà bác học lại kể cho người lái buôn giàu có, còn người lái buôn thì kể cho ông già nghèo khó đến nhà ông ta để xin bố thí. Và tất cả bọn họ đều tên là Morro, và từng người trong số họ đều do nguyên nhân này hay nguyên nhân khác được mang danh Vĩ Đại.

Khi ông già kết thúc câu chuyện, từ trong bóng tối xà lim vang lên giọng của một người tù:

- Nếu như đầu của tôi không phải bằng xơ đay, thì cái lão già rách rưới ở trong lều, - tức là người vĩ đại nhất ấy, - chính là ông phải không?

- Biết nói gì với các con bây giờ, - ông già lẩm bẩm, không bảo phải cũng không bảo không. - Trên đời có chuyện gì là không xảy ra...

Tiếp đó mọi người ngồi yên lặng, vì rằng có nhiều câu chuyện buộc cả những kẻ đểu cáng có hạng nhất cũng phải ngẫm nghĩ sâu xa.

http://tieulun.hopto.org

BÔCOV VAXILI
BELARUXIA

MỘT CUỘC TIẾP SỨC

Anh ngã xuống trên mảnh đất mềm vừa mới được bừa lên trong vườn rau, không chạy hết quãng đường còn lại chừng năm mươi mét đến ngôi nhà trắng bị mảnh đạn găm nát, mái ngói đổ sụp - đó là "vật chuẩn số ba" của ngày hôm qua.

Trước đấy, anh móc toạc chiếc áo va rơi khi chui qua hàng dậu bằng cây xanh, nơi một buổi sáng tháng Tư đẹp trời như hôm nay, ngay từ sớm bầy ong đã bay đến rộn ràng; rồi anh ném một cái nhìn nhanh lên hàng quân thưa thớt đang chạy về phía những ngôi nhà ở cuối thị trấn, vung tay và hét to trong tiếng súng nổ:

- Sang trái. Đến nhà thờ!!!

Rồi anh nhảy dựng lên, đầu đội mũ calô húc vào không khí; và buông rơi khẩu súng ngắn, anh ngã úp mặt xuống bãi đất mềm và ấm.

Trong lúc đó trung sĩ Lemesenco tay vung khẩu tiểu liên, mệt mỏi chạy lúp xúp dọc theo hàng dậu bằng cây xanh đầy gai cắt xén rất cẩn thận; suýt nữa anh dẫm phải trung đội trưởng của mình đang nằm sóng soài trên mặt đất. Lúc đầu anh ngạc nhiên tại sao trung đội trưởng lại vấp ngã không đúng lúc như vậy, nhưng rồi anh hiểu ra tất cả. Người trung úy đã vĩnh viễn nằm bất động, mái tóc màu vàng hung xõa trên mặt đất mềm, chân trái gấp co dưới người, tay trái vươn về phía trước, mấy con ong lo lắng bay quanh trên khoảng lưng bất động, đẫm mồ hôi của anh.

Lemesenco không dừng lại, cặp môi của anh khẽ giật méo xệch; và tiếp nhận mệnh lệnh, anh hô to:

- Toàn trung đội, sang trái! Đến nhà thờ! Chú ý, đến nhà thờ!!!

http://tieulun.hopto.org

Nhưng anh không trông thấy trung đội. Chừng hai chục chiến sĩ súng máy đã chạy đến được hàng rào, tản vào các vườn, nấp sau các ngôi nhà và chìm ngập đi trong tiếng động của trận đánh mỗi lúc một ác liệt thêm. Phía bên phải trung sĩ, trong khoảng sân bên cạnh, thấp thoáng sau lớp hàng rào bằng gỗ là bộ mặt tái nhợt của chiến sĩ súng máy Natujnưi; theo sau là anh lính trẻ có mái tóc bạch kim Taraxov hiện ra rồi biến mất. Tuy không thấy những chiến sĩ khác của đơn vị, nhưng nghe tiếng súng của họ thỉnh thoảng lại rộ lên, Lemesenco biết rằng họ đang ở ngay bên cạnh anh.

Lăm lăm khẩu súng ngắn tự động PPS, trung sĩ chạy vòng quanh ngôi nhà, đôi ủng lấm bụi giẫm lên những mảnh kính vỡ, những viên ngói rơi từ trên mái xuống. Anh rất đau xót trước việc trung đội trưởng hi sinh; nhưng trong cuộc chạy tiếp sức này, anh nhận ngay lấy trách nhiệm chỉ huy và đưa đơn vị đánh sang phía nhà thờ. Lemesenco không thật hiểu rõ lắm rằng tại sao lại sang phía đó, nhưng mệnh lệnh cuối cùng của người chỉ huy đã có hiệu lực, và trung đội chuyển hướng tấn công.

Từ ngôi nhà nhỏ, anh theo con đường hẹp lát bê tông chạy đến cửa vườn. Phía bên kia hàng rào là một ngõ phố nhỏ. Trung sĩ nhìn sang phải rồi sang trái. Từ trong các sân nhà, các chiến sĩ cũng đã chạy ra và dừng lại nhìn. Kia là Akhmetov. Nhảy ra đứng cạnh tháp biến thế điện, nhìn quanh, trông thấy tiểu đội trưởng đứng giữa đường, anh chạy vội tới. Một quả mìn nổ đâu đó giữa những vườn cây và các ngôi nhà màu xám, mấy viên ngói trúng mảnh văng rơi từ mái nhà dốc xuống ngay bên cạnh.

- Sang trái! Đến nhà thờ!!! - Trung sĩ quát to và tự mình chạy dọc theo hàng rào dây thép gai, tìm lối vào. Phía trước, đằng sau những ngọn cây xanh xơ xác, đỉnh tháp nhọn của nhà thờ vút thẳng lên bầu trời, - đó là vật chuẩn mới của trận tấn công hôm nay.

Cùng lúc đó, các chiến sĩ súng máy lần lượt xuất hiện trong ngõ phố; đầu tiên là Natujnưi thấp bé, vụng về, chân vòng kiềng quấn xà cạp; tiếp đó là tay lính mới Taraxov, từ sáng đến giờ không chịu rời người lính cũ nhiều kinh nghiệm lấy nửa bước, anh hộ pháp Babis từ một sân nhà nào đó leo qua hàng rào, đầu đội mũ lông lộn ngược. "Không thể tìm được một lối ra nào khác ư, đồ to xác!", - trung sĩ thầm

http://tieulun.hopto.org

rủa khi trông thấy anh ta, đầu tiên ném khẩu tiểu liên qua hàng rào, sau đó vụng về đưa cái thân hình đồ sộ như gấu của mình qua.

- Lại đây, lại đây! - Trung sĩ vẫy tay, nổi cáu khi thấy Babis nhặt khẩu tiểu liên lên rồi còn đứng lại phủi đất dính trên đầu gối! - Nhanh lên!

Các chiến sĩ súng máy cuối cùng đã hiểu rõ mệnh lệnh mới, tìm được lối vào qua hàng rào và biến mất trong các cửa vườn. Lemesenco chạy vào một cái sân lát nhựa khá rộng, phía cuối sân là một túp lều thấp, có lẽ là gara ô tô. Các chiến sĩ lần lượt chạy theo anh vào đây - Akhmetov, Natujnưi, Taraxov, và cuối cùng là Babis.

- Trung úy đã hy sinh, - trung sĩ nói to, mắt vẫn xem xét lối đi. - Cạnh ngôi nhà trắng.

Vừa lúc đó ở nơi nào đấy phía trên, rất gần, vang lên một tràng súng máy, đạn cày những hố cạn trên mặt sân nhựa. Lemesenco nhảy vội vào nấp sau bức tường bê tông đứng chắn ở cuối sân, những người khác cũng chạy theo, chỉ có Akhmetov đứng khựng lại và chộp lấy chiếc bi đông đeo ngang hông - từ đó bắn ra hai tia nước nhỏ.

- Đồ chó đẻ! Bắn trúng vào ngay đây, quân Hitler đáng nguyền rủa...

- Chúng bắn từ nhà thờ, - Natujnưi nhìn qua những ngọn cây lên phía nóc tháp nhà thờ, nói. Khuôn mặt cau có đầy vết rỗ của anh lộ vẻ lo lắng.

Phía sau gara, họ tìm thấy cửa vườn được buộc chặt bằng dây thép gai. Trung sĩ rút dao găm, và bằng hai nhát, anh chặt đứt nút dây buộc. Họ mở cửa và bước vào dưới bóng những cây du um tùm của một công viên cũ, nhưng lập tức nằm lăn xuống đất. Lemesenco nổ súng, tiếp theo đó là Akhmetov và Taraxov: một toán lính địch mặc quân phục màu xanh chạy tán loạn giữa những thân cây khẳng khiu đen thẫm. Cách không xa, phía sau vườn cây là một bãi trống và phía bên kia bãi trống là ngôi nhà thờ đứng ngất nghểu, không còn gì che khuất nữa. Ở đó quân Đức vừa chạy đi chạy lại vừa bắn loạn xạ.

Nhưng chỉ một lát sau bọn địch đã nhận ra họ. Loạt súng máy đầu tiên của chúng làm tung những viên sỏi trên bức tường bê tông, xé toạc

http://tieulun.hopto.org

những lớp vỏ cây du vốn đã nứt sẵn từ trước. Cần phải chạy tiếp, đến bãi đất trống và đến nhà thờ, truy kích sát gót quân địch, không để cho chúng lấy lại hơi, hoàn hồn, - nhưng họ quá ít người. Trung sĩ nhìn quanh - chưa có thêm ai chạy đến công viên này: những hàng rào, những khu sân nhà quỷ quái, rắc rối như mê cung đã giam chân, làm chậm bước tiến của các chiến sĩ.

Đạn súng máy địch vẫn nổ trên tường, trên mái ngói xi măng của gara; các chiến sĩ nằm ép mình trên bãi cỏ mùa xuân mới mọc lên lún phún và đáp lại bằng những tràng ngắn. Natujnưi bắn hết nửa băng rồi dừng lại - bọn Đức đã trốn hết vào sau nhà thờ, hỏa lực của chúng mỗi lúc một tăng.

Akhmetov nằm bên cạnh thở phì phì, hai cánh mũi mỏng phồng lên dữ tợn; anh nhìn về phía trung sĩ: "Nào, phải làm gì đây?" - anh hỏi bằng mắt. Lemesenco biết rằng những người khác cũng đang nhìn anh đợi mệnh lệnh. Nhưng ra một mệnh lệnh gì bây giờ đâu phải là chuyện đơn giản.

- Babis ở đâu?

Họ có bốn người với cả trung sĩ: bên trái là Natujnưi, bên phải là Akhmetov và Taraxov, còn Babis không thấy đâu. Trung sĩ đã định cho người quay lại xem có chuyện gì xẩy ra với anh chàng hộ pháp này, nhưng vừa lúc đó phía bên trái đã xuất hiện các chiến sĩ súng máy của trung đội anh - họ không hiểu từ đâu chạy tới khá đông và đồng loạt bắn về phía quãng đất trống trước nhà thờ. Lemesenco thậm chí không nghĩ, mà đúng hơn là cảm thấy, rằng đã đến lúc xông lên tấn công về phía nhà thờ. Anh vẫy tay chỉ về những người đang ở bên trái rồi nhổm dậy chạy vụt lên. Nhưng được mấy bước, anh lại quì xuống, bắn hai loạt đạn ngắn; bên cạnh anh một người nào đó ngã xuống nặng nề, Lemesenco không trông thấy, nhưng đoán đó là Natujnưi. Rồi anh lại chồm dậy và chạy tới vài mét. Phía bên trái tiếng súng vẫn không ngớt - các đồng đội của anh đang tiến sâu vào vườn.

"Nhanh lên, nhanh lên" - ý nghĩ đó cứ lặp đi lặp lại trong đầu theo từng nhịp ngắn. Không được để cho kẻ địch hoàn hồn, phải áp đảo, nếu không bọn Đức kịp nhìn lại thấy quân ta ít, lúc đó sẽ gay go, sẽ bị vướng lại ở đây...

http://tieulun.hopto.org

Chạy thêm mấy bước, anh nằm xuống một bãi đất được quét rất sạch sẽ, bốc mùi ẩm; những cây du đã ở lại phía sau lưng, bên cạnh anh lơ thơ mấy bông hoa vàng khiêm tốn đầu tiên của mùa xuân. Công viên đã hết, ở phía sau hàng dây thép gai xanh kia là quảng trường lấp lánh dưới nắng, được lát bằng những tảng đá xám vuông không lớn lắm. Phía cuối quảng trường, cạnh nhà thờ, bọn Đức đội mũ sắt đứng chụm lại một chỗ.

"Babis ở đâu?" - không hiểu sao ý nghĩ đó cứ xoáy vào đầu anh, mặc dù bây giờ anh đang rất lo lắng: cần phải tìm cách nào để vượt qua quảng trường trống, tấn công nhà thờ, mà việc này, theo anh nghĩ, không phải dễ.

Các chiến sĩ súng máy, vừa nổ súng không được hiệp đồng cho lắm, vừa chạy từ phía sau các hàng cây ra và nằm xuống dưới chân hàng rào vây quanh công viên. Không thể tiến lên được nữa, và trung sĩ rất lo lắng: làm thế nào để thoát ra khỏi cái công viên bùng nhùng dây thép gai này? Cuối cùng, một ý nghĩ lóe lên, anh rút quả lựu đạn từ trong túi ra và quay người lại hét to với mọi người. Nhưng làm sao có thể nghe được trong sự ầm ĩ hỗn loạn như thế này! Mệnh lệnh duy nhất có thể lúc đó là tấm gương của cá nhân: hãy làm theo tôi! Lemesenco kéo chốt an toàn và ném quả lựu đạn vào chân hàng rào dây thép gai.

Lựu đạn nổ xé hàng rào thành một lỗ hổng nhỏ và nham nhở. Áo va rơi trên vai bị rách toạc, trung sĩ trườn qua lỗ hổng của hàng rào và quay lại nhìn - theo sát anh, Akhmetov cúi người lom khom chạy, Natujnưi ôm súng máy nhảy từng bước ngắn. Ở đâu đó bên cạnh liên tiếp vang lên mấy tiếng nổ của lựu đạn.

Lúc đó, anh không dừng lại nữa, dồn hết sức xông lên phía trước, đôi giầy đế cao su gõ liên hồi trên mặt quảng trường lát đá trơn.

Bỗng nhiên xẩy ra một việc lạ lùng, khó hiểu: quảng trường chợt như chao đảo, một mặt bên của nó vụt dựng thẳng lên, đập mạnh vào sườn và mặt anh. Anh nghe những tấm huân chương, huy chương của anh đập vào mặt đá cứng phát ra những tiếng khô vang và ngắn; rất gần, ngay bên cạnh mặt anh, những tia máu của một người nào đó bắn vọt ra và khô cứng trong lớp bụi. Rồi anh lật nghiêng người lại, cảm thấy những hòn đá cứng cộm lên dưới thân mình, còn từ một nơi nào

http://tieulun.hopto.org

đó trên nền trời xanh, hai con mắt sợ hãi của Akhmetov nhìn vào mặt anh rồi ngay lập tức biến mất. Thêm một lúc nữa, giữa tiếng súng nổ ran anh vẫn còn nghe bên cạnh mình hơi thở dồn nén lại, tiếng bước chân thình thịch, rồi tất cả những cái đó trôi đi xa dần, về phía nhà thờ, nơi tiếng súng vẫn nổ dồn dập không dứt.

"Babis ở đâu?" - Cái ý nghĩ lúc nãy bị lãng quên lại chợt lóe lên, và nỗi lo lắng cho số phận của trung đội bắt anh phải căng óc, cựa quậy người. "Cái gì thế này?" - Một câu hỏi câm, không thành tiếng, xoáy vào đầu anh. "Chết rồi, chết rồi", - có một người nào đó trong anh nói, và không biết là nói về Babis hay là về chính anh. Anh hiểu rằng có một cái gì đó rất tồi tệ đã xẩy ra với anh, nhưng anh không hề cảm thấy đau, chỉ có một sự mệt mỏi làm tê liệt thân thể và một màn sương mù che phủ lên đôi mắt, làm anh không thấy gì - không biết trận tấn công ra sao, trung đội anh đã thoát được ra khỏi hàng rào chưa?..

Sau khi ngất đi một lúc, anh tỉnh lại và thấy bầu trời không hiểu sao lại nằm phía dưới, như bóng phản chiếu trong một chiếc hồ, còn đè nặng trên lưng anh là quảng trường lát đá với thân hình những chiến sĩ rải rác nằm ép người lên đó.

Anh lật người, cố gắng xem có ai còn sống không. Quảng trường và bầu trời chao đảo, và khi chúng dừng lại, anh nhận ra nhà thờ vừa mới đây bị tấn công nhưng không có anh tham gia. Bây giờ ở đó không còn nghe tiếng súng, nhưng không hiểu sao các chiến sĩ súng máy lại từ cổng đổ ra và chạy khuất vào sau góc. Ngửa đầu ra phía sau, trung sĩ cố nhìn kĩ, tìm Natujnui và Akhmetov, nhưng không thấy họ, mà chỉ thấy anh lính mới Taraxov đang dẫn đầu tất cả mọi người. Cúi khom người, anh chiến sĩ trẻ khôn khéo chạy qua một đường phố, rồi dừng lại, quả quyết đưa tay vẫy gọi ai đó: "Lại đây, lại đây!" - và biến mất. Bên cạnh ngôi nhà thờ cao chót vót, trông anh ta thật nhỏ bé, yếu ớt.

Các chiến sĩ chạy theo anh, và quảng trường trở nên vắng vẻ. Lúc đó, trung sĩ thở vào lần cuối cùng và lập tức nằm im, vĩnh viễn.

Để cho những người khác đi tới chiến thắng.

1959

http://tieulun.hopto.org

CARPENTIE ALEJO
CU BA

NHỮNG KẺ CHẠY TRỐN

Dấu vết đến gốc cây thì biến mất. Mỗi đợt gió thổi tới xua tan đàn ruồi bâu đặc quánh những trái cây thối rữa. Nhưng Chó - nó chưa bao giờ có cái tên nào khác - đã quá mệt. Nó nằm lăn ra cỏ để duỗi lưng và những bắp chân mệt mỏi một chút. Ở một nơi nào đó rất xa, tiếng những người đuổi theo tan dần trong bóng hoàng hôn. Mùi da đen vẫn đâu đây. Có lẽ, Ximacron đang trốn ở trên cây, giữa những chùm lá rậm rạp và căng thẳng lắng nghe, không phải chỉ bằng tai, mà cả bằng mắt, cố bắt lấy dù chỉ một tiếng động nhỏ. Nhưng Chó không còn nghĩ đến chuyện săn lùng nữa. Ở ngay đây, trên mặt đất mọc đầy dây leo chằng chịt, nó đã ngửi thấy một mùi hoàn toàn khác mà bất cứ lúc nào cũng có thể biến mất. Mùi chó cái. Chổng chân lên trời, nhe răng ra như cười, chó cà lưng vào đám cỏ, cố dùng lông bắt cho được cái mùi đó để rồi liếm lại bằng chiếc lưỡi dài mà nó không thể nào chạm đến được chỗ hõm giữa hai xương bả vai.

Chiều xuống, lạnh và ẩm ướt. Chó lật người lại, nhảy bật dậy, đứng trên bốn chân; tiếng chuông từ đồn điền mía chậm chạp trôi qua trên đầu nó. Hai tai Chó dỏng lên, dựng ngược. Dưới thung lũng, sương mù trộn lẫn dày đặc, phía trên nổi lên những ống khói bằng gạch, mái nhà cao, tháp chuông nhà thờ đang mỗi lúc một nhoà dần. Những ánh lửa lung linh như hiện ra dưới đáy sâu của hồ. Chó cảm thấy đói. Nhưng còn mạnh hơn cái đói là mùi chó cái. Thỉnh thoảng mũi nó lại bắt được mùi da đen nồng nặc. Nhưng chính con chó đực bị mùi chó cái quyến rũ này cũng bắt đầu tỏa ra một thứ mùi nồng hắc, lấn át tất cả. Chó duỗi dài chân sau và vươn cao cổ. Bụng nó thót lại, ép sát tận sườn và liền đó thõng xuống theo nhịp thở ngắt quãng mỗi lúc một nhanh thêm. Những trái cây quá chín mọng dưới ánh mặt trời, thỉnh thoảng lại lìa cành rơi xuống đất, bắn tung toé từng mảnh thịt mềm ra bốn phía.

http://tieulun.hopto.org

Cụp đuôi xuống. Chó chạy vụt về phái đám bụi rậm mọc trên đồi như bị ngọn roi của người cai phu xua, mặc dù linh cảm mách nó rằng cần phải chạy về hướng khác. Nhưng nó bị mùi chó cái quyến rũ. Nó không rời khỏi cái dấu vết chạy quanh co, khi dẫn nó quay về chỗ cũ, khi lại tách ra xa con đường mòn, cái mùi đó rất rõ ở những túm gai của gốc xiêm gai, mất hút đi giữa mùi gay gắt của lá rụng, rồi lại bất ngờ xuất hiện trên bãi đất trống còn hằn vệt đuôi chó quét qua. Đột nhiên Chó bỏ cái dấu vết vô hình như một sợi chỉ lúc căng lúc chùng đó, nhảy chồm lên một con chồn hôi. Nó giật mạnh mõm hai cái, đập con vật vào gốc cây, bẻ gãy xương sống. Nhưng vừa lúc đó, từ phía trên, về hướng núi, có tiếng sủa xa, nghe rất nhỏ, vẳng đến. Chó đứng lặng, chân trước của nó đang giơ lên bỗng dừng lại trong không khí.

Nhiều con chó cùng sủa, những tiếng sủa không quen, thô lỗ, ngắt quãng, khàn khàn, phát ra từ nơi sâu nhất của những cổ họng hùng mạnh. Ở một nơi nào đó, những con chó đực đang đánh nhau. Khác với Chó, trên cổ chúng không có vòng xích với những móc đồng và tấm kim loại khắc số. Những tiếng sủa xa lạ nghe như có cái gì rất man rợ làm cho Chó sợ. Nó quay người chạy ngược trở lại theo con đường cũ cho đến khi ánh trăng chiếu xuống trùm lên các ngọn cây. Không còn mùi chó cái nữa. Có mùi da đen. Mà quả vậy, một người da đen mặc quần sọc đang nằm sấp trên mặt đất: anh ta ngủ. Suýt nữa Chó nhảy bổ vào người da đen theo mệnh lệnh mà nó nhận được từ buổi sáng trong tiếng roi quất vun vút dưới bóng chiếc lán lợp rạ, nơi có những bát thức ăn lớn. Nhưng ở một nơi nào đó phía trên núi, những con chó đực vẫn đánh nhau. Còn ở đây, bên cạnh Ximacron đang nằm ngủ, những mẩu xương đã bị gặm nhẵn nằm lăn lóc. Chó giỏng tai, thận trọng tiến đến gần người da đen, quyết tâm đoạt bữa ăn tối của lũ kiến. Hơn nữa, nó sợ những tiếng sủa điên dại của lũ chó khác. Bây giờ tốt nhất là ở bên cạnh con người. Nó lắng nghe. Nhưng ngọn gió Nam không còn mang hơi nguy hiểm đến nữa. Chó đi quanh một vòng rồi mệt mỏi nằm xuống, cuộn tròn người lại. Trong cơn mơ dữ, nó thấy mình vẫn còn đang chạy. Đến gần sáng, Ximacron cựa mình và đặt bàn tay lên lưng nó, cái cử chỉ quen thuộc của những người thường ngủ bên cạnh đàn bà. Chó nhích lại gần anh: như vậy ấm hơn. Cả hai đều là những kẻ chạy trốn, trong giấc ngủ cả hai đều cùng bị một cơn mơ khủng khiếp hành hạ.

http://tieulun.hopto.org

Từ trên cây, một con nhện buông mình xuống theo sợi tơ mỏng mảnh, nhìn quanh. Rồi vội vã thu sợi tơ lại, nó trốn khuất trong tán lá cây hạnh đã bắt đầu dần dần hiện rõ trong làn ánh sáng buổi mai.

Theo thói quen, Ximacron và Chó cùng tỉnh giấc khi tiếng chuông đầu tiên từ đồn điền vẳng đến. Cả hai bất ngờ thấy mình đang ngủ, nằm ép sát vào nhau và cả hai cùng nhảy choàng dậy. Chạy lùi ra một quãng, cả hai đứng nhìn nhau rất lâu. Chó không phản đối việc mình lại có một người chủ. Anh da đen bơ vơ cũng muốn tìm được bất kì một ai để cho có bạn.

Thung lũng trải dài đang dần thức giấc. Hoà thêm vào tiếng chuông dai dẳng gọi những người nô lệ đi làm, bây giờ còn có giọng trầm trang trọng - niềm tự hào của nhà thờ xứ. Những tia nắng mặt trời đầu tiên ánh lên trên vỏ chuông đồng đã gỉ xanh vì thời gian, còn giọng trầm thấp của nó át cả tiếng bò rống, tiếng ngựa hí, lên giọng kẻ cả báo tin bắt đầu buổi sáng của những người ngủ trên giường cao bằng gỗ quý. Những con gà trống đã bắt đầu đi quanh lũ gà mái, để vào giờ định trước, bà vợ ông cai phu đồn điền có được những quả trứng tròn. Con công xoè đuôi dài đi dạo quanh nhà ông chủ, thỉnh thoảng lại cất tiếng kêu như mời mọc. Bầy ngựa trong nhà máy đường đã bắt đầu chạy vòng tròn trên con đường rất dài của mình. Những người phu nô lệ cầu nguyện trước lúc bắt tay vào bữa ăn sáng ít ỏi - một mẩu bánh mì nhúng vào nước đường loãng. Ximacron cởi cúc quần và một tia bọt trắng tưới xuống gốc cây gạo, con Chó ghếch chân sau của mình cạnh cây chè dại non. Đã nghe thấy tiếng dao bập vào thân mía. Những con chó được huấn luyện để săn bắt người da đen, sốt ruột kéo theo dây xích xủng xoảng chạy lên đồn điền.

- Mày đi theo tao chứ? - Ximacron hỏi.

Chó ngoan ngoãn chạy theo anh. Ở phía dưới kia, có rất nhiều xiềng xích và roi vọt đang chờ những ai quay về nhận tội. Mùi chó cái không còn nữa. Nhưng cả mùi da đen cũng không còn. Bây giờ chú Chó lo lắng đánh hơi mùi da trắng nhiều hơn, cái mùi nguy hiểm toát ra từ người viên cai phu đồn điền, mặc dù ông ta mặc áo sơ mi dài hồ cổ là phẳng và đi giày da lợn đánh xi bóng nhoáng. Đó cũng là mùi các cô tiểu thư nhà chủ, mặc dù những đường đăng ten của họ thơm nức mùi nước hoa. Đó còn là mùi của cha cố, mặc dù ông ta còn có mùi nến chảy và mùi hương trầm, - cái mùi khó chịu này không cho Chó

http://tieulun.hopto.org

thưởng thức được sự mát mẻ trong bóng râm của chòi canh. Cũng mùi đó còn tỏa ra từ người chơi đàn gió, mặc dù cây đàn anh ta đầy bụi của lớp vải phớt bị mối gặm mủn dần. Cần phải tránh xa mùi da trắng: bởi vì bây giờ Chó đã bỏ đàn...

Trong những ngày đầu Chó và Ximacron không thật tin rằng mình có thể thường xuyên kiếm được đủ ăn. Chó mơ tưởng tới những chiếc xô đầy xương chiều chiều con người mang ra vứt ở ngoài đồn điền. Còn Ximacron nhớ món côngri mà người ta mang tới trong những chảo lớn sau tiếng chuông chiều hoặc vào ngày lễ. Vì vậy, sau khi ngủ thả sức - bây giờ họ không còn bị tiếng chuông hoặc những cú đá đánh thức dậy, - cả hai đều đi săn từ sáng sớm, coi đó như một chế độ làm việc. Thường thường, Chó đánh hơi tìm ra những con hutia(2) nằm trốn dưới lá những cây bá hương, và Ximacron dùng đá ném chết. Hoặc có ngày bắt gặp dấu vết lợn rừng, họ đuổi theo nó hàng giờ, cho đến lúc con vật mình mẩy rách nát, kinh hoàng vì tiếng sủa, bị ép vào một vách đá nào đó, và Ximacron dùng gậy đánh chết. Dần dần, những kẻ chạy trốn quên đi cái thời họ được ăn uống đều đặn. Tất cả những gì kiếm được đều được vội vàng nuốt hết ngay, bởi vì ngày hôm sau có thể trời sẽ đổ mưa và lúc đó nước sẽ chảy theo các vách đá từ trên núi xuống phủ kín thung lũng như một tấm thảm xám. May mà Chó cũng không chê quả cây. Mỗi khi Ximacron tìm ra một cây xoài tượng hay một loài cây dại nào đó, Chó cũng ăn ngấu nghiến, mõm vấy bê bết những thứ nhựa quả chín mọng màu vàng hoặc đỏ hồng. Thêm vào đó, nó rất thích trứng chim và bây giờ thường được gỡ gạc trong những ổ gà rừng, khi chủ nó mải mê với những con ốc lạ lùng nằm lờ đờ trong các vũng nước nơi dòng suối ngầm chảy lộ ra ngoài, giữa những vỏ sò đã hóa đá.

Những kẻ chạy trốn sống trong một hang đá được che chở rất kín đáo bằng hàng dương xỉ mọc dày đặc như một bức màn che. Trong bóng tối nhờ nhờ mát mẻ, những giọt nước thạch nhũ rơi đều đều như tiếng đồng hồ. Một lần, Chó bới đất ở cạnh tường lên. Bỗng nhiên, hàm răng của nó ngoạm lấy một đoạn xương dài, rồi mấy chiếc xương sườn, nhưng chúng đã quá cũ không còn tí mùi vị gì nữa và tan ra trong lưỡi như bụi hoà với nước lã. Lát sau, Chó mang đến cho Ximacron đang ngồi làm dây lưng bằng da rắn một chiếc sọ người. Mặc dù trong hang có những mảnh bát, lọ bằng sành có thể dùng được việc - chắc đây là nơi ở của người cổ đại, - Ximacron sợ hồn người

http://tieulun.hopto.org

chết nên ngay ngày hôm đó vội chạy ra khỏi hang, mặc trời mưa gió, vừa chạy vừa lẩm nhẩm cầu nguyện. Đêm đến họ ngủ ngoài trời, giữa cây cỏ, trong mùi lông chó ướt nước hôi nồng. Sáng hôm sau, họ tìm thấy một cái hang khác, rất thấp, người muốn vào phải bò. Nhưng ở đây ít ra không có những bộ xương hoàn toàn không dùng được việc gì ngoài chuyện gợi ra những giấc mơ khủng khiếp.

Những kẻ chạy trốn, từ lâu không còn nghe thấy những cuộc săn đuổi nữa, dần dần đánh bạo lần ra gần đường cái. Thỉnh thoảng, một người đánh xe ngựa quen biết, một nữ tu sĩ mặc áo dài, đội mũ tròn hoặc một người hát rong khắp trong vùng ai cũng biết mặt đi ngang qua. Ximacron và Chó im lặng từ xa nhìn theo họ. Người như chờ đợi một cái gì. Hàng giờ anh nằm sấp giữa đám cỏ dày, mắt nhìn ra con đường vắng vẻ và rất hẹp, đến con nhái cũng có thể nhảy một bước qua bên kia. Trong lúc đó, Chó tìm cách giải trí, nó đuổi theo đàn bướm trắng chập chờn hoặc cố gắng vô ích tìm cách bất ngờ nhảy lên bắt một con chim ong nào đó.

Vào một ngày như vậy, khi Ximacron vẫn nằm chờ đợi một điều gì đó, tiếng nhạc ngựa làm anh giật mình chống tay nhỏm dậy. Một chiếc xe thắng con ngựa đốm xám của đồn điền chạy trên đường. Trên ghế xà ích, anh đánh xe Gregorio đứng thẳng người quất roi vun vút, phía sau lưng, một cố đạo ngồi rung chuông - ông ta đi làm lễ cho người chết. Đã từ lâu Chó không được chạy đuổi theo ngựa - cái trò mà trước đây nó rất thích, - nên quên mất mọi sự cảnh giác. Chạy vụt xuống dốc, lông xù lên dưới nắng lấp lánh, Chó bay đến bên xe, sủa dữ dội, cố tìm cách ngoạm lấy chân ngựa. Lúc chạy bên phải, lúc chạy bên trái, hết vòng sau xe rồi lại quay lên trước mõm ngựa, nó nhe răng sủa. Con ngựa, ngậm chặt hàm thiếc, lắc đầu lia lịa, phi nước đại, không kể đường sá. Bỗng nhiên trục xe kêu đánh rắc, gẫy làm đôi, dây cương tuột khỏi tay người đánh xe. Viên cố đạo và Grêgôriô kinh hoàng bắn tung ra khỏi xe, đập đầu xuống đá. Bụi đường loang máu đỏ. Ximacron chạy bổ đến. Anh vung sợi dây rừng, toan quật con chó đang bò ở chân anh ra vẻ biết lỗi. Nhưng bỗng cánh tay người da đen dừng lại giữa chừng - một ý nghĩ thoáng qua đầu: việc này chưa hẳn đã là hoàn toàn xấu. Anh sẽ được vài bữa ăn và chiếc áo thụng cố đạo, thêm vào đó là chiếc áo khoác ngắn và đôi ủng cao cổ của người đánh xe. Trong túi viên cố đạo anh còn tìm thấy gần năm đồng đurô. Và chiếc chuông bạc cũng đáng giá một cái gì đó. Những kẻ chạy trốn

http://tieulun.hopto.org

quay trở lại rừng. Đêm hôm đó, Ximacron quấn kín mình trong chiếc áo thụng và mơ về những niềm vui thú đã bị quên lãng từ lâu. Anh nhớ lại những ngọn đèn dầu hoả sáng đến tận khuya ở những căn nhà cuối đồn điền, nơi đã hai lần anh được phép tạ ơn Đức Chúa Trời, thậm chí còn được sử dụng số tiền kiếm được theo ý thích của mình.

*

* *

Mùa xuân đến với họ lúc sáng sớm. Chó tỉnh dậy với một cảm giác nặng nề ở một nơi nào đó giữa hai chân sau, trong mắt nó xuất hiện một ánh nhìn chẳng lành. Mặc dù trời không nóng, nó vẫn thở nhanh, ngắt quãng, lưỡi thè dài ra giữa những chiếc răng nanh, đầy các nốt tròn nhòn nhọn có màng trắng. Ximacron lẩm bẩm trong miệng một điều gì đó. Cả hai đều có vẻ lo lắng. Không nghĩ đến chuyện đi săn, từ sáng họ đã ra đường cái. Chó chạy đi chạy lại, cố đánh hơi tìm dấu vết. Nó giẫm chết những con côn trùng mà bao giờ nó cũng cảm thấy kinh tởm. Chỉ vì một ý muốn được phá phách, hủy diệt, nó điên dại gặm những cành cây, nhổ những thân cỏ mềm lên khỏi mặt đất. Khi bị một con cóc bất ngờ nhổ vào mắt, chó hóa điên lên thật sự. Trong ngày hôm đó, Ximacron đặc biệt căng thẳng chờ đợi một cái gì đấy.

Nhưng mãi không có một ai đi qua. Khi trời bắt đầu tối, những con dơi bay vùn vụt trên không như những hòn đá ném đi quăng lại, Ximacron chậm chạp đi về phía lều những người phu nô lệ. Chó chạy theo sau - đến với những xiềng xích cũ. Họ đi dọc theo lòng một cái khe nhỏ. Dãy lều đã rất gần. Từ xa, người và chó cảm thấy mùi quen thuộc của khói nước mật và mồ hôi ngựa. Có lẽ trong làng có người đang nấu nước quả - gió mang đến mùi hương ngòn ngọt. Những kẻ chạy trốn đi đến gần hơn. Ximacron bò trên mặt đất, do đó họ, người và chó, chuyển động đầu sát đầu.

Bỗng nhiên trên con đường nhỏ dẫn đến xưởng rèn xuất hiện một người hầu gái da đen của chủ nhà. Ximacron nhảy đến và vật ngã cô gái ra cỏ, bàn tay to lớn bịt lấy miệng không cho thoát ra tiếng kêu. Chó chạy về phía trước một mình. Ở cạnh bìa đồn điền, nó trông thấy một con chó cái nòi Anh cát lợi mà ngài Macxian mua được ở triển lãm

http://tieulun.hopto.org

Paris. Con chó cái định chạy trốn, nhưng Chó đã xù lông đứng chặn ngang đường. Mùi của nó, mùi chó đực, mãnh liệt đến nỗi con chó nhà chủ quên ngay hương xà phòng thơm mà nó được tắm rất kĩ lưỡng chỉ mới mấy giờ trước đây.

Khi Chó quay về hang, trời đã gần sáng. Ximacron ngủ, người quấn trong chiếc áo thụng. Phía dưới, trong con suối nhỏ chảy giữa những bụi lau sậy, nghe có tiếng hai con cá lớn đang đùa nghịch: chúng khi thì lặn xuống sâu làm vẩn bùn lên, khi thì nhảy lên mặt suối làm nước bắn tung toé.

*
* *

.... Càng ngày, Ximacron càng không giữ gìn thận trọng. Anh lang thang vào bất cứ giờ nào ở cạnh làng, rình một chị thợ giặt hay một cô gái sùng đạo nào đó đi hái lá thuốc để đem về đặt cạnh người chết theo tục lệ. Hơn nữa, kể từ buổi tối Ximacron đánh liều đến một ngôi quán cạnh đường, uống rượu hết cả năm đurô của người cố đạo, anh bỗng trở nên hám tiền. Thỉnh thoảng anh gặp may lôi được một người nông dân nào đó đi ngang qua xuống ngựa, dùng gậy đánh ngất đi, rồi tước lấy túi tiền giắt ở thắt lưng. Những lần như vậy, Chó đi theo và giúp chủ những gì có thể. Nhưng bây giờ nó thường phải chịu đói nhiều hơn so với trước đây, càng ngày càng phải bằng lòng với những quả trứng gà rừng, gà nước hay diệc xám. Ximacron thường xuyên sống trong sợ hãi lo lắng. Chỉ cần Chó lên tiếng sủa anh đã vội chộp lấy con dao ăn trộm được hoặc leo vọt lên cây cao.

Cơn khủng hoảng mùa xuân đã qua, và Chó càng ngày càng không muốn đến gần làng có người ở, nơi lũ trẻ con thường xuyên ném đá vào nó, người lớn bao giờ cũng sẵn sàng dùng chân đá nó, còn lũ chó nhà đánh hơi thấy kẻ lạ mặt là lên tiếng sủa dữ dội. Đôi khi Ximacron trở về, bước đi không vững, mang theo cái mùi mà Chó căm ghét, chẳng khác gì mùi thuốc lá. Vì thế, khi chủ bước vào một túp lều tối om, Chó đứng ở ngoài xa để đợi. Họ cứ tiếp tục sống như thế, cho đến ngày Ximacron ở lại quá lâu với một người hầu gái, căn lều bị một bọn người cầm dao tuốt trần bất ngờ và lặng lẽ bao vây. Một lát sau, Ximacron bị lôi ra đường, trần truồng, miệng kêu la không ngớt. Cảm

http://tieulun.hopto.org

thấy mùi của người cai phu đồn điền, Chó ba chân bốn cẳng chạy xuyên qua bãi lau sậy biến vào rừng.

Ngày hôm sau, Chó thấy Ximacron đi trên đường. Khắp người đầy những vết thương được rắc muối để khỏi thối rữa. Tay và cổ chân đeo xiềng. Bốn tên cảnh sát đi theo, thỉnh thoảng chúng lại đánh anh bằng que thông nòng súng, chửi rủa, gọi anh bằng các từ tên kẻ cướp, thổ phỉ, quái thai...

*

* *

Ngồi trên mỏm đá cao, nơi có thể nhìn thấy toàn cảnh thung lũng, Chó ngẩng lên nhìn mặt trăng và rú dài. Vào những ngày vầng trăng to lạnh lẽ này trở nên tròn vành vạnh và ném những tia sáng mờ nhạt lên lá cây rừng, nó cảm thấy một nỗi buồn trĩu nặng. Nó sẽ không còn bao giờ được nằm ấm áp bên đống lửa chiếu sáng hang đá trong những ngày mưa gió. Nó sẽ không cảm thấy hơi ấm của con người trong những đêm dài lạnh lẽo - mà mùa đông thì đã đến gần. Và bây giờ sẽ không còn ai gỡ cho nó vòng xích cổ với những móc bằng đồng làm vướng víu nó lúc nằm ngủ. Tuy nó còn được thừa kế chiếc áo thụng của người cố đạo, nhưng cũng chẳng ích lợi gì nhiều. Bây giờ Chó thường xuyên phải tự mình đi săn, mặc dù đối với những con vật không dùng làm thức ăn được, nó tỏ ra rộng lượng hơn trước. Nó cho phép những con rắn nằm cuộn mình giữa các tảng đá tỏa nóng dưới ánh nắng mặt trời mà không sủa, bởi vì bên cạnh không còn Ximacron, người hay xua nó giết rắn để lấy da làm thắt lưng và mỡ bôi vết thương khỏi lên mủ. Hơn nữa, Chó vốn sợ mùi rắn, nếu nó phải ngoạm lấy đuôi một con rắn nào đó thì cũng chỉ vì cần thiết, bị người bắt buộc. Nó cũng không dám xông vào những con lợn rừng, nếu như không quá đói. Nó đành phải bằng lòng với thịt những giống chim nước, chồn hôi, chuột đồng. Thỉnh thoảng mới gặp may bắt được một con gà, không bao giờ Chó còn nhớ đến đồn điền nữa. Tiếng chuông không còn ý nghĩa gì đối với nó. Bây giờ nó tìm chỗ ẩn ở những cánh rừng rậm rạp người không thể nào đến được, trốn trong các lùm cây long huyết, cành lá chằng chịt bện vào nhau xạc xào trước gió, xung quanh là phong lan nở hoa, là các giống cây leo bò lan trên mặt

http://tieulun.hopto.org

đất, nơi những con thằn lằn xanh có đốm trắng trên đầu chạy đi chạy lại - thịt chúng hoàn toàn vô vị nên Chó không hề động đến. Nó gầy rộc đi. Lông ở hai bên sườn hốc hác rối bù lên, dính đầy những trái ngưu bàng.

Khi những loài dây leo nở hoa, mùa xuân lại trở về với Chó. Một lần vào buổi chiều tối, một sự xao xuyến lạ lùng nào đó không cho nó ngủ, và nó lại cảm thấy cái mùi bí ẩn của chó cái, đúng cái mùi quyến rũ mà đã một lần khiến nó phải chạy theo vào rừng. Và cũng như lần đó, nó lại nghe thấy tiếng sủa của bầy chó lạ. Nhưng bây giờ Chó quả quyết lần theo dấu. Nó phải bơi qua một con suối, nhưng lại tìm ngay thấy vết. Nỗi sợ hãi không còn nữa. Không rời mũi khỏi mặt đất, nó chạy suốt đêm, lưỡi thè ra chảy đầy nước rãi. Đến sáng, nó cảm thấy mùi chó cái đã ở rất gần: ngay trước mặt nó là cả một bầy chó hoang. Mấy con chó đực, có vẻ như những con sói nhiều hơn là chó nuôi, mắt long lên dữ tợn, đứng dạng chân ra, sẵn sàng nhảy bổ vào kẻ mới đến. Mùi chó cái ở đâu phía sau chúng.

Chó lấy hết sức nhảy vọt qua, nhưng cả đàn đã xúm lại quây lấy nó, gầm sủa dữ dội. Nhưng bỗng mấy con rú lên thảm thiết, đập mõm toé máu vào những móc đồng của chiếc vòng sắt trên cổ Chó. Chó nhảy bổ vào con chó đực già nhất đàn, cắn nát cổ nó. Những con còn lại, gầm gừ dữ tợn và bất lực, rút lui. Lúc đó, Chó chạy vượt lên phía trước để cuối cùng chiếm lấy con chó cái lông xám dày đứng nhe răng chờ ở cách đó một quãng. Dấu vết đến đây cũng hết.

*

* *

Bầy chó hoang đi săn tập thể. Chúng tấn công cả những con thú to, nhiều thịt. Mỗi khi may mắn gặp được một con hoẵng, cuộc săn bắt đôi lúc kéo dài hàng ngày. Đầu tiên là đuổi đồn. Sau đó, nếu con vật nhảy qua bờ một khe nhỏ chạy thoát được, chúng đi tìm con đường vòng ngắn nhất. Nếu con mồi trốn trong hang, chúng bao vây. Mặc dù con hoẵng dùng chân đá, lấy sừng húc, cuối cùng chúng vẫn xé xác nó ra từng mảnh, lúc đầu ngoạm đứt từng mảng lông, cắn đứt mạch trên cổ hoặc tai, hút dòng máu còn tươi ấm. Nhiều con chó bị chột mắt vì đâm vào sừng, người chúng đầy những vết sẹo, lông rụng từng mảng

http://tieulun.hopto.org

để lộ bộ sườn lở loét, rách nát. Vào thời kì động đực, chúng cắn xé nhau dữ dội, còn những con cái, với vẻ thản nhiên đáng kinh ngạc, ngồi cách một quãng đợi trận quyết đấu kết thúc.

Tiếng chuông từ đồn điền mía thỉnh thoảng theo gió vẳng đến không còn gợi lên trong lòng Chó một kỉ niệm nào...

Một hôm bầy chó hoang bắt gặp một dấu vết trong khu rừng đầy những dây leo và cây gai độc, nhựa của chúng nếu dính vào vết thương sẽ làm chết người. Ngửi có mùi da đen. Bầy chó thận trọng tiến lên phía trước theo lòng khe chạy quanh co. Đằng xa, một tảng đá nổi cao lên, giống như bộ mặt của một người chết. Con người có thói quen vứt xương, để lại những mảnh thức ăn thừa ở những nơi họ đi qua, nhưng tốt nhất là nên tránh xa họ vì con người là loài nguy hiểm nhất: họ biết đi bằng hai chi sau, và điều đó cho phép họ dùng hai chi trước để ném đá và sử dụng gậy. Không một con chó nào lên tiếng cả.

Bỗng nhiên, một con người xuất hiện. Từ người anh ta tỏa ra mùi da đen. Tiếng xích sắt đã bị đứt đôi treo trên cổ tay kêu lanh canh đều đặn như đếm từng bước đi. Một sợi dây xích khác, lớn hơn, thấp thoáng dưới ống quần sọc dài. Chó nhận ra Ximacron.

- Chó! - Người da đen vui mừng kêu lên - Chó!

Chó thận trọng đến gần. Nó ngửi chân Ximacron nhưng không cho anh chạm đến mình. Nó vẫy đuôi đi mấy vòng quanh người da đen, nhưng hễ Ximacron lên tiếng gọi, nó lại chạy tránh xa. Chó như chờ đợi nghe giọng người nói mà trước đây, đã lâu lắm nó hiểu được ít nhiều, còn bây giờ giọng nói đó vang lên một cách đáng ngờ, xa lạ, gợi lên trong lòng nó một kí ức mơ hồ về cuộc sống nô lệ ngày xưa. Nhưng Ximacron đã bước đến bên Chó, giơ bàn tay run rẩy ra phía trước. Chó kêu lên một tiếng lạ lùng, trong tiếng kêu đó lẫn lộn cả tiếng gầm gừ dữ dội lẫn tiếng rú thảm thiết và ngoạm vào yết hầu Ximacron.

Nó bỗng nhớ đến mệnh lệnh mà người cai phu đồn điền trao cho nó vào cái hôm có một người nô lệ bỏ trốn vào rừng.

*

* *

http://tieulun.hopto.org

Trong rừng im ắng, tươi mát. Mùi chó cái không còn làm xao xuyến lũ chó hoang, và sau bữa ăn no nê, chúng ngủ liền hai ngày. Còn trên trời, phía trên những ngọn cây, một đàn diều hâu lượn vòng đợi cho bầy chó đi khỏi để lại cho chúng chút mồi thừa. Chó và con chó cái lông xám ngày hôm đó nô đùa đặc biệt ồn ào, giỡn mãi với chiếc áo sọc của Ximacron. Mỗi con ngoạm một đầu áo kéo về phía mình, thử độ bền của những chiếc răng nanh. Khi áo rách tung, chúng lăn kềnh ra đất bụi. Rồi chúng lại giỡn với chiếc áo tả tơi, gần như đụng mũi nhau, mắt nhìn vào mắt. Cuối cùng, bầy chó theo hiệu lệnh của con đầu đàn, rời chỗ bỏ đi. Tiếng sủa của chúng tắt dần ở một nơi nào đó rất cao phía trên những sườn núi có những khu rừng rậm rạp.

Rất nhiều năm sau, những người chăn súc vật vẫn tránh xa cái chỗ khủng khiếp, nơi có những sợi xích sắt và những khúc xương người bị gặm nhẵn trắng, ánh lên nhờ nhờ trong cỏ.

http://tieulun.hopto.org

CAZACOV IURI
NGA

NH? NG Ô CỬA MÀU XANH

Lilia, - cô gái nói bằng một giọng trầm ấm áp và chìa bàn tay nhỏ nhắn, nóng hổi cho tôi.

Tôi thận trọng cầm lấy tay cô, siết nhẹ rồi buông ra, đồng thời nói tên mình. Hình như lúc đó tôi không nghĩ ra ngay được là cần phải nói tên mình. Bàn tay mà tôi vừa mới buông ra trắng lên nhờ nhờ trong bóng tối. "Bàn tay mới khác thường, dịu dàng làm sao!" - tôi nghĩ thầm đầy thán phục.

Chúng tôi đứng trong một cái sân sâu. Biết bao nhiêu là ô cửa sổ trong khoảng sân vuông tối này: có những ô màu xanh da trời, có những ô màu xanh lá cây, có những ô màu hồng, nhưng cũng có những ô chỉ đơn giản một màu trắng nhạt. Từ ô cửa sổ màu xanh da trời ở tầng hai vang lên tiếng nhạc - ở đó người ta vừa mới mở đài. Tôi rất thích nhạc jaz, không, không phải để nhảy - tôi không biết nhảy, - tôi chỉ thích nghe những bản nhạc jaz hay. Tôi không biết nữa, có thể như vậy là không tốt chăng? Tôi đứng và nghe tiếng nhạc từ tầng hai, từ ô cửa sổ màu xanh da trời vọng xuống.

Sau khi Lilia tự nói tên mình, chúng tôi im lặng rất lâu. Có thể cô đang nghĩ là tôi sẽ nói với cô một điều gì đó thú vị, một điều gì đó mà người ta thường nói trong những trường hợp tương tự. Mà cũng có thể là cô đang chờ một câu hỏi nào đó để tự mình bắt đầu nói ra. Nhưng tôi vẫn im lặng, cả người như bị thu hút bởi điệu nhạc khác thường. Thật may sao, nhờ có tiếng nhạc mà tôi có thể im lặng...

Cuối cùng, chúng tôi rời khỏi nơi đang đứng và bước ra một đường phố sáng ánh đèn. Chúng tôi có bốn người: anh bạn tôi cùng cô bạn gái, Lilia và tôi. Chúng tôi đi xem phim. Lần đầu tiên trong đời tôi đi xem phim cùng bạn gái. Người ta làm quen tôi với Lilia, cô chìa

http://tieulun.hopto.org

tay cho tôi bắt và nói tên mình. Và bây giờ chúng tôi đi bên nhau, tuy hãy còn xa lạ, nhưng cũng đã quen biết nhau rồi.

Tiếng nhạc đã hết từ lâu. Tôi không còn biết lẩn tránh vào đâu nữa. Anh bạn tôi đi tụt lại sau cùng cô bạn gái của mình. Tôi sợ hãi bước chậm lại, nhưng hai người kia càng đi chậm hơn. Tôi biết, anh ta cố tình làm như vậy. Thật là chán cái anh chàng này - để hai đứa chúng tôi phải đi với nhau mà! Quả thực tôi không bao giờ ngờ anh ta lại phản bội tôi như vậy!

Biết nói gì với cô ta bây giờ nhỉ? Cô ta thích cái gì? Tôi kín đáo liếc nhìn sang Lilia: đôi mắt cô lấp lánh phản chiếu những ánh lửa đèn, mái tóc đen và có lẽ là rất cứng, hai hàng lông mày rậm hơi nhíu cong lại làm cho cô ta có vẻ mặt hết sức cương quyết... Nhưng, dù sao vẫn phải nói với cô ta một câu gì chứ?

- Anh có thích Moxcva không? - Lilia bỗng hỏi và nhìn tôi rất nghiêm khắc.

Tôi rùng mình. Không biết còn ai có cái giọng nói như thế nữa không!

Tôi im lặng một lúc để trấn tĩnh lại. Vâng, tất nhiên là tôi thích Moxcva. Đặc biệt tôi thích những vỉa hè và ngõ nhỏ trên đại lộ Arbat. Nhưng cả những đường phố khác, tôi cũng thích...

Sau đó tôi im lặng rất lâu. Chúng tôi đã ra đến quảng trường Arbat. Tôi bắt đầu huýt sáo và cho tay vào túi quần. Cứ để cho cô ta nghĩ là quen với cô ta tôi cũng chẳng lấy gì làm thú vị. Tưởng ghê gớm lắm đấy! Đi chơi với bọn con trai còn khoái gấp trăm lần.

Nhưng rồi cuối cùng chúng tôi cũng đã đến rạp chiếu bóng. Còn mười lăm phút nữa mới bắt đầu buổi chiếu. Hai đứa chúng tôi đứng giữa phòng đợi ngoài và nghe một nữ diễn viên đang hát. Xung quanh chúng tôi rất nhiều người, và tất cả đều đang thì thầm trò chuyện. Tôi nhận thấy ngay rằng đám thính giả ở trong phòng chẳng chú ý gì đến nghe hát cả. Họ tỏ một thái độ hơi trịch thượng với dàn nhạc. Chỉ có những người ở các hàng trước là nghe và vỗ tay cổ vũ, còn những người ở phía sau mải ăn kem, kẹo, bánh và to nhỏ trò chuyện với nhau. Nghĩ là chẳng thể nào nghe hát cho ra hát được, tôi bèn bắt đầu xem tranh. Trước đây tôi chưa bao giờ chú ý đến tranh ảnh cả, nhưng giờ đây tôi

http://tieulun.hopto.org

quan tâm chúng một cách say mê. Tôi nghĩ về các họa sĩ, tác giả của những bứa tranh kia. Rất tốt là người ta đem treo những bức tranh ấy ở trong phòng đợi. Thì cứ mặc cho chúng treo ở đấy!

Lilia nhìn tôi bằng đôi mắt màu xám long lanh. Thật là lạ, tôi hầu như không nhìn Lilia, nhưng chẳng hiểu sao lúc nào tôi cũng trông thấy khuôn mặt của cô. Lilia đẹp thật. Đúng ra, cô không đẹp, chỉ có đôi mắt long lanh và hai gò má ửng hồng. Khi cô cười, trên má xuất hiện hai lúm đồng tiền, cặp lông mày giãn ra và không còn vẻ nghiêm nghị như trước nữa. Trán cô cao và mịn. Chỉ có đôi khi trên trán lại xuất hiện một nếp nhăn nhỏ. Lilia đang suy nghĩ.

Không, tôi không thể đứng cạnh cô ta lâu hơn nữa! Tại sao cô ta lại cứ nhìn tôi như vậy?

- Đi hút điếu thuốc đây, - tôi nói một câu trống không và đi vào phòng hút thuốc. Tôi ngồi xuống ở đấy và thở phào nhẹ nhõm. Kể cũng lạ, nhưng khi trong phòng đầy khói thuốc, không hiểu sao tôi lại không muốn hút. Tôi đưa mắt nhìn quanh - trong phòng rất đông. Một số người đang lơ đãng trò chuyện, một số khác im lặng vội vã rít thuốc. Tôi nhìn đồng hồ - còn những năm phút nữa buổi chiếu mới bắt đầu.

Không, dù sao thì tôi cũng là một thằng ngốc. Sao những người khác họ dễ dàng làm quen với nhau, nói chuyện, cười đùa, pha trò. Những người khác, tôi biết, thường nói về bóng đá hoặc về bất cứ một chuyện gì khác. Họ tranh luận về điều khiển học. Còn tôi thì chẳng đời nào lại đi nói chuyện với con gái về điều khiển học!

Còn Lilia có lẽ là một cô gái ghê gớm. Tóc của cô cứng, còn tóc tôi mềm. Có lẽ cũng vì thế, vì tính cách của tôi mềm yếu, mà tôi ngồi ở đây hút thuốc, mặc dù hoàn toàn không muốn hút tí nào. Nhưng dầu sao tôi vẫn phải ngồi nán thêm tí nữa. Ra phòng đợi thì tôi biết làm gì bây giờ? Lại xem tranh ư? Thực ra mà nói, những bức tranh đó khá tồi, và không hiểu người ta treo chúng lên để làm gì?

Cuối cùng, một hồi chuông vang lên. Tôi uể oải bước ra khỏi phòng hút thuốc và tìm Lilia trong đám đông. Không nhìn nhau, chúng tôi đi vào phòng xem và ngồi xuống ghế. Sau đó đèn tắt và phim bắt đầu.

Khi chúng tôi từ trong rạp bước ra, anh bạn của tôi đã hoàn toàn biến mất. Điều này làm cho tôi sững sờ đến nỗi tôi, nói chung, mất cả

http://tieulun.hopto.org

khả năng suy nghĩ. Tôi chỉ đi và im lặng. Ngoài đường phố đã vắng người, những chiếc ô tô lao qua vun vút. Bước chân của chúng tôi dội vào các bức tường và vang đi rất xa.

Cứ như thế, chúng tôi đi đến nhà Lilia và dừng lại trong sân. Trời đã khá khuya, không phải tất cả các cửa sổ đều còn đèn, trong sân cũng tối hơn so với hai giờ trước đây. Nhiều ô của sổ màu trắng và màu hồng đã tắt, chỉ những ô cửa sổ màu xanh lá cây là còn sáng cả. Ô cửa sổ màu xanh da trời ở tầng hai cũng còn sáng, nhưng không nghe thấy tiếng nhạc từ đó vọng xuống nữa. Chúng tôi đứng im lặng một lúc khá lâu. Cử chỉ của Lilia thật kì quặc: cô ngẩng mặt nhìn lên các ô cửa sổ dường như đang đếm chúng, rồi hầu như ngoảnh hẳn mặt sang hướng khác, cô bắt đầu sửa tóc. Cuối cùng, với một thái độ hết sức bất cần, tôi làm như vẻ ngẫu nhiên nói rằng nếu chúng tôi ngày mai lại gặp nhau thì cũng sẽ không có gì là bất tiện cả. Tôi rất mừng là trong sân khá tối nên Lilia không trông thấy mặt tôi đỏ bừng lên như bốc lửa.

Lilia đồng ý ngày mai sẽ lại gặp nhau. Tôi có thể đi đến nhà cô, cửa sổ phòng cô trông ra đường phố. Cô đang nghỉ hè, cả nhà đi nhà nghỉ, nên cô cũng hơi buồn. Cô rất thích được đi dạo chơi.

Trong lúc tôi đang suy nghĩ không biết có nên bắt tay cô lúc chia tay hay không, thì Lilia đã chìa bàn tay nhỏ nhắn, trắng nhờ nhờ trong bóng tối cho tôi; và tôi, lại một lần nữa, cảm thấy hơi ấm và sự tin cẩn của bàn tay cô.

*
* *

Ngày hôm sau tôi đến nhà Lilia lúc trời còn chưa tối. Lần này trong sân có khá nhiều bọn trẻ. Hai đứa trong bọn dắt xe đạp - hình như chúng đang định đi đâu thì phải, còn những đứa khác chỉ đứng chơi. Tôi có cảm tưởng là tất cả mọi người trong sân đều nhìn tôi và biết rất rõ tôi đến đây để làm gì. Và tôi không thể nào đi qua sân được. Tôi bước đến cửa sổ ngoảnh ra đường phố của nhà Lilia. Tôi nhìn qua cửa sổ và ho lấy giọng.

http://tieulun.hopto.org

- Lilia, Lilia có nhà không? - Tôi hỏi to. Tôi hỏi rất to và giọng của tôi không run. Thật là tuyệt. Tôi đã nói mà không ngắt quãng tí nào!

Vâng, Lilia đang ở nhà. Cô có khách - một người bạn gái. Họ đang tranh luận điều gì đó rất thú vị, và tôi cần phải làm trọng tài phân xử.

- Anh vào đây, nhanh lên, - Lilia gọi tôi.

Nhưng tôi không thể đi qua sân để vào được.

- Tôi sẽ trèo qua cửa sổ vào đấy! - Tôi nói một cách dứt khoát và nhảy lên bệ cửa sổ. Tôi nhảy lên bệ cửa sổ rất nhẹ nhàng và đẹp, rồi bỏ một chân vào trong nhà. Đến lúc đó tôi mới nhận thấy vẻ ngạc nhiên giễu cợt của cô bạn gái và sự lúng túng của Lilia. Tôi lập tức đoán ngay là mình vừa làm một cái gì đó quá vụng về. Tôi ngồi ngây ra trên bệ cửa sổ, như cưỡi ngựa. Một chân buông thõng ngoài đường phố, còn chân kia ở trong phòng. Tôi cứ ngồi như thế và nhìn Lilia.

- Kìa, anh vào đi chứ! - Lilia sốt ruột nói, cặp lông mày của cô nhíu lại và đôi má ửng đỏ thêm.

- Mùa hè tôi không thích ở trong phòng... - Tôi nói, cố tạo thêm cho mặt mình một vẻ tự cao. - Tốt hơn hết là tôi sẽ đợi ở ngoài phố.

Tôi nhảy xuống khỏi bệ cửa sổ và đi ra cổng. Chắc bây giờ chúng nó tha hồ mà cười mình! Mình đi đến đây để làm gì kia chứ? Sao lại tự đưa mình ra để làm trò cười như thế này? Tốt hơn hết là đi khỏi đây. Có thể chạy đến cuối phố và rẽ vào ngõ kia kịp trước khi Lilia ra. Chạy hay không? Tôi đắn đo giây lát: liệu làm như vậy có tiện không? Tôi quay lại nhìn và bỗng trông thấy Lilia: cô cùng với bạn gái đang từ cổng bước ra, nhìn tôi, trong ánh mắt chưa tắt nụ cười, đôi lúm đồng tiền vẫn còn in trên má.

Tôi không nhìn cô bạn gái. Cô ta đi với chúng tôi để làm gì? Tôi sẽ làm gì với cả hai cô gái? Tôi im lặng, còn Lilia thì bắt đầu nói chuyện với cô bạn của mình. Họ nói chuyện với nhau, còn tôi cứ im lặng. Mỗi khi đi ngang qua những nơi dán áp phích, tôi đọc chúng một cách chăm chú. Những tờ áp phích còn có thể đọc ngược, và lúc đó được những từ hết sức buồn cười. Chúng tôi đi đến góc phố và cô bạn gái chia tay với chúng tôi. Tôi nhìn cô ta với vẻ biết ơn: một cô gái thật thông minh và đáng mến!

http://tieulun.hopto.org

Cô bạn đi khỏi, hai đứa chúng tôi xuôi theo đại lộ T'verxcoie. Biết bao nhiêu đôi lứa yêu nhau đã hàng bao thế kỉ nay đi dọc theo đại lộ T'verxcoie này! Và bây giờ đến lượt chúng tôi. Tuy thật ra, chúng tôi chưa phải là những người yêu nhau. Nhưng cũng có thể, chúng tôi đã yêu - tôi không biết nữa. Chúng tôi đi cách nhau khoảng một mét. Hoa lipa dạo này đã tàn, nhưng trên các bồn cảnh lại rất nhiều hoa. Chúng không thơm, và tên gọi của chúng là gì, có lẽ cũng không ai biết.

Chúng tôi nói rất nhiều. Không thể nào theo dõi được đâu là đầu, đâu là cuối trong câu chuyện và trong ý nghĩ của chúng tôi. Chúng tôi nói về bản thân mình và về những người quen biết của chúng tôi, nhảy hết chuyện này sang chuyện khác và quên ngay một phút trước đó mình vừa nói gì. Nhưng không lo, chúng tôi còn rất nhiều thời gian, phía trước là cả một buổi tối dài, rất dài, để có thể nhớ lại những gì bị quên đi. Hoặc tốt nhất là để về đêm, khi chỉ còn lại một mình, nằm nhớ lại tất cả.

Chợt tôi nhận ra chiếc áo dài của Lilia bị bật cúc. Chiếc áo của Lilia tuyệt đẹp, tôi chưa hề nhìn thấy ai có chiếc áo như vậy bao giờ - một hàng cúc bấm nhỏ chạy dài từ cổ đến thắt lưng. Giờ đây có mấy chiếc cúc bị bật khuy ra, và Lilia không nhận thấy điều đó. Nhưng không thể để cô đi ngoài phố với chiếc áo hở cúc như vậy được! Tôi làm sao để nói cho cô biết điều đó? Hay là tự mình cầm lấy và cài lại cho cô? Nói một câu gì đấy thật buồn cười và cài lại, coi như đó chỉ là một việc làm hết sức bình thường? Như thế thì tốt biết bao nhiêu! Nhưng không, điều đó hoàn toàn không thể được! Tôi bèn quay mặt đi và nói để Lilia cài cúc lại. Cô lập tức im lặng.

Rồi tôi châm thuốc hút. Tôi châm rất lâu. Nói chung, trong những phút khó xử thì châm thuốc hút là tốt nhất. Điều này rất có lợi. Rồi tôi rụt rè nhìn sang Lilia. Áo đã được cài cúc, má cô đỏ ửng, đôi mắt trở nên đen và nghiêm nghị. Lilia cũng nhìn tôi, cô nhìn tôi dường như tôi bỗng thay đổi hẳn hoặc là tôi vừa biết được một điều gì đó rất quan trọng về cô. Bây giờ chúng tôi đã đi gần nhau hơn.

Giờ này rồi giờ khác trôi qua, chúng tôi vẫn đi bên nhau và nói chuyện. Ở Moxcva có thể đi mãi vẫn không hết nơi. Chúng tôi ra quảng trường Puskin, từ đó xuôi xuống quảng trường T'rupnaia, dọc theo đường phố Neglinca đến Nhà hát Lớn, sau đó đi lên cầu Đá... Tôi

http://tieulun.hopto.org

sẵn sàng đi mãi suốt đêm. Tôi chỉ hỏi Lilia xem cô đã mệt chưa. Chưa, Lilia chưa mệt, cô rất thích đi như vậy. Những ngọn đèn điện ở một bên đường đã tắt, chỉ còn một bên vẫn sáng. Bầu trời hạ xuống thấp hơn, những ngôi sao như nhiều thêm. Rồi bắt đầu một buổi bình minh êm ả. Trên các vỉa hè đại lộ, những đôi trai gái ngồi sát bên nhau. Trên mỗi chiếc ghế lại có một cặp. Và không hiểu sao, họ im lặng. Tôi nhìn họ với một sự ganh tị và nghĩ thầm: không biết có khi nào tôi và Lilia được ngồi bên nhau như vậy không?

Trên đường phố đã hoàn toàn vắng người qua lại, chỉ còn có công an đang làm nhiệm vụ. Có mấy anh giả vờ ho húng hắng một cách đầy ý nghĩa khi chúng tôi đi ngang qua. Có lẽ họ muốn nói gì đó với chúng tôi, nhưng lại không nói. Lilia khẽ nghiêng đầu và rảo bước nhanh hơn. Còn tôi không hiểu sao lại cảm thấy buồn cười. Bây giờ chúng tôi đi hầu như kề sát bên nhau, và khi Lilia nghiêng đầu, tôi nhìn thấy những sợi lông tơ trên chiếc cổ trắng mịn của cô. Tay Lilia thỉnh thoảng lại khẽ chạm vào tay tôi. Rất khẽ, hầu như không nhận ra, nhưng tôi vẫn cảm thấy...

Cuối cùng, chúng tôi chia tay nhau trong góc sân nhà Lilia lúc này yên tĩnh nhưng rất âm vang. Mọi người đã ngủ hết, không một ô cửa sổ nào còn ánh đèn. Chúng tôi hạ giọng xuống gần như thì thầm, nhưng dù sao tiếng nói vẫn vang rất to, và tôi có cảm giác như một người nào đó đang nghe trộm chúng tôi.

Tôi về đến nhà lúc đã ba giờ sáng. Chỉ đến bây giờ tôi mới cảm thấy đôi chân mỏi rã rời. Nếu thế thì chắc Lilia phải mệt lắm. Tôi bật đèn bàn và bắt đầu đọc quyển Lâu đài Brouzi mà Lilia vừa cho tôi mượn. Quyển truyện thật tuyệt. Tôi đọc, và không hiểu vì sao, luôn luôn thấy trước mắt mình khuôn mặt Lilia. Đôi lúc tôi nhắm mắt lại và nghe thấy giọng nói trầm sâu lắng, dịu dàng của cô.

Trời đã sáng hẳn, tôi không thể đọc tiếp được nữa. Tôi nằm xuống giường và nhìn qua cửa sổ. Phòng tôi ở rất cao, trên tầng bẩy. Từ cửa sổ trông rõ những mái nhà. Còn đằng xa, nơi mặt trời mọc mùa hè, là ngôi sao trên đỉnh tháp Cremli lấp lánh. Từ đây chỉ trông rõ một mình ngôi sao! Tôi thích nhìn ngôi sao đó thật lâu. Ban đêm, khi khắp thành phố Moxcva trở nên yên tĩnh, tôi nghe rõ tiếng chuông đồng hồ điện Cremli. Ban đêm, mọi thứ đều nghe rất rõ.

http://tieulun.hopto.org

Tôi nằm, ngắm nhìn ngôi sao và nghĩ về Lilia.

*
* *

Một tuần sau tôi cùng với mẹ đi tàu lên miền Bắc. Đã từ lâu, từ hồi hãy còn mùa xuân, tôi ao ước chuyến đi này. Nhưng bây giờ cuộc sống ở làng quê đối với tôi càng có nhiều thú vị và ý nghĩa đặc biệt.

Lần đầu tiên tôi được vào rừng, vào những khu rừng hoang thật sự, và cả lòng tôi tràn ngập niềm sung sướng của người khám phá đầu tiên. Tôi có một khẩu súng săn, những người thân đã mua cho tôi khẩu súng đó khi tôi học xong lớp chín. Tôi đi lang thang một mình trong rừng và không cảm thấy buồn tí nào. Tôi vốn yêu mến mọi người, thích những cảnh cười đùa, vui vẻ, nhưng bây giờ, không hiểu sao, tôi vui với cảnh đơn độc một mình. Đôi lúc tôi cảm thấy mệt, và khi đó tôi ngồi xuống cỏ, ngắm nhìn con sông rộng và bầu trời thu nhợt nhạt trên đầu.

Bây giờ đã sang tháng Tám, ở miền Bắc thời tiết thường rất xấu. Nhưng cả những hôm thời tiết xấu cũng như những ngày nắng đẹp, tôi rời khỏi nhà vào rừng rất sớm. Ở trong rừng, tôi săn bắn, hái nấm hay chỉ lang thang từ khu rừng này sang khu rừng nọ, ngắm nhìn những bông hoa cúc trắng. Loài hoa ấy ở đây mọc nhiều vô kể...

Trong rừng thì thiếu gì việc để làm! Có thể nằm im lắng nghe tiếng thông rì rào và nghĩ về Lilia. Thậm chí có thể nói chuyện với cô. Tôi kể cho Lilia nghe về những buổi đi săn, về những hồ nước và những khu rừng, về mùi khói súng tuyệt trần; và cô hiểu tôi, mặc dù phụ nữ nói chung không thích và chẳng hiểu gì về chuyện săn bắn cả.

Một tháng sau, tôi trở về Moxcva. Từ nhà ga, chỉ kịp quẳng chiếc va li vào nhà, tôi chạy thẳng đến gặp Lilia. Buổi tối cửa sổ nhà cô sáng đèn - như thế có nghĩa là Lilia ở nhà. Tôi đến bên cửa sổ, leo qua giàn giáo - người ta đang sửa chữa lại ngôi nhà của cô - và nhìn qua tấm màn che cửa.

Lilia đang ngồi đọc sách bên bàn, cạnh ngọn đèn con. Nét mặt cô trông đăm chiêu và hơi buồn. Cô giở một trang sách, chống khuỷu tay xuống bàn, ngước mắt lên nhìn ngọn đèn, một ngón tay khẽ mân mê mớ

http://tieulun.hopto.org

tóc quăn rủ xuống trán. Ôi, đôi mắt Lilia đen láy! Không hiểu sao trước đây tôi nghĩ là mắt của cô màu xám? Không, mắt Lilia đen, rất đen! Giàn giáo nơi tôi đứng sặc mùi vôi vữa và gỗ thông. Mùi hương gỗ thông thoang thoảng gợi lên trong tôi những âm hưởng xa xôi của các buổi đi săn, những kỉ niệm về tất cả những gì tôi vừa để lại trên miền Bắc. Có tiếng chân người qua đường vang lên sau lưng tôi. Mọi người đang vội vã đi đâu đó, những bước chân nện mạnh trên mặt đường rải nhựa. Ai cũng có suy nghĩ của mình, tình yêu của mình và mỗi người sống một cuộc sống riêng của mình. Sau một tháng đi xa, Moxcva ồn ào, đông đúc, ánh điện rực rỡ, đã làm tôi ngỡ ngàng. Và tôi nghĩ thầm, với một niềm vui hãy còn ngượng ngập: thật hạnh phúc biết bao khi ở trong thành phố đồ sộ này có cả cô gái, người mà ta yêu dấu!

- Lilia, - tôi khẽ gọi.

Lilia giật mình, hai hàng lông mày dướn lên. Rồi cô đứng dậy, bước đến bên cửa sổ, vén tấm rèm che, cúi người xuống bên tôi, và tôi thấy rất gần đôi mắt đen của Lilia tràn ngập niềm vui sướng.

- Aliosa! - Lilia gọi tên tôi, giọng kéo dài. Trên đôi má cô lại hiện lên hai lúm đồng tiền. - Aliosa! Anh đấy à? Đúng là anh thật đấy à? Em ra ngay bây giờ đây. Anh có muốn đi chơi không? Em rất muốn đi dạo cùng anh. Em ra ngay bây giờ đây.

Tôi chui ra khỏi giàn giáo, đi qua phía bên kia đường và đứng nhìn lên ô cửa sổ phòng Lilia. Ánh đèn vụt tắt, một phút ngắn ngủi trôi qua, và bóng Lilia xuất hiện ở cổng. Lilia lập tức nhận ra tôi và chạy vụt qua đường. Cô cầm lấy tay tôi và giữ mãi trong tay mình. Có cảm tưởng như Lilia hơi gầy đi, da rám nắng, đôi mắt to hơn. Tôi nghe rõ cả tiếng cô thở dập dồn, ngắt quãng.

- Đi dạo với em đi anh! - Lilia nói. Đến bây giờ tôi mới chú ý đến tiếng xưng hô "em", "anh" của cô. Tôi bỗng muốn được ngồi xuống hoặc tựa lưng vào một vật gì đó, đôi chân đột nhiên như mềm nhũn ra. Ngay cả sau những buổi đi săn vất vả nhất, chân tôi cũng có bao giờ run như thế này đâu!

Nhưng đi dạo với Lilia thật không tiện. Tôi chỉ định bụng ghé thăm cô một phút thôi. Tôi ăn mặc chẳng ra sao cả, lôi thôi lếch thếch. Xuống tàu, tôi đến thẳng đây, chân đi ủng cao su vẹt gót, áo khoác ngoài mấy chỗ bị cháy thủng. Khi nằm ngủ bên đống lửa, áo quần bị

http://tieulun.hopto.org

cháy thủng là chuyện bình thường. Không, tôi không thể đi với Lilia như thế này được.

- Chẳng sao đâu! - Lilia sôi nổi nói và kéo tay tôi đi. Cô cần phải nói chuyện với tôi. Bây giờ cô chỉ còn lại mỗi một mình ở nhà, các bạn chưa ai đến, bố mẹ vẫn còn ở nhà nghỉ, cô rất buồn và đợi tôi mãi. Ăn mặc ra sao thì có nghĩa lí gì cơ chứ? Lại nữa, tại sao tôi không viết thư cho cô? Hình như tôi thích thú khi người khác đau khổ? Không, không, không phải đau khổ, mà chỉ đơn giản là lo lắng cho tôi.

Và đấy, chúng tôi lại đi bên nhau trong thành phố Moxcva. Một buổi tối thật kì quặc, điên rồ thế nào ấy. Trời bắt đầu đổ mưa, chúng tôi chạy vội vào trú trong một chiếc cổng hẹp âm vang, đứng thở dốc, và nhìn ra đường phố. Tiếng nước chảy trong các ống dẫn nước xối xả, mặt đường nhựa lấp lánh, những chiếc xe đi ngang qua đẫm nước. Một chốc, mưa tạnh, chúng tôi ra khỏi chỗ trú, cười nói, nhảy qua những vũng nước đọng trên vỉa hè. Nhưng mưa lại ập đến, lần này mạnh hơn, và chúng tôi lại phải trú. Trên mái tóc của Lilia lấp lánh những giọt nước mưa. Nhưng khi Lilia nhìn tôi, đôi mắt của cô còn lấp lánh, sáng rực rỡ hơn nhiều.

- Anh có nhớ em không? - Lilia hỏi. - Còn em thì không lúc nào là không nghĩ đến anh, mặc dù em không muốn thế. Chính em cũng không biết là vì sao nữa. Em chỉ nghĩ và nghĩ, thế thôi. Chúng mình quen nhau còn quá ít, anh nhỉ. Em đọc quyển sách và bỗng nghĩ: không biết anh có thích nó không? Ôi, em ngốc quá đi mất!... Anh có bao giờ bị đỏ tai lên không? Người ta bảo rằng nếu nghĩ nhiều về một người nào đó, thế nào người ấy cũng bị đỏ tai. Thậm chí, vừa rồi em không đi xem ở Nhà hát Lớn nữa, mẹ em mua được vé cho em mà em không đi. Làm sao mà em có thể ngồi thưởng thức âm nhạc trong khi anh đang ở đâu đó... Ở một nơi nào đó trên miền Bắc một mình? Anh sẽ kể cho em nghe chuyện ở miền Bắc nhé? Em cũng muốn đến đấy, nơi anh đã đến. Anh có thích opera không?

- Thích chứ! Anh có lẽ sắp trở thành diễn viên hát đấy. Mọi người đều nói anh có giọng trầm rất tốt.

- Aliosa! Anh có giọng trầm thật à? Anh hát cho em nghe đi! Anh hát nhỏ thôi, không ai nghe thấy đâu, ngoài mình em ra.

http://tieulun.hopto.org

Thoạt đầu tôi từ chối. Nhưng sau đó tôi vẫn hát. Tôi hát, giọng hơi run và không nhận ra là trời đã tạnh mưa, những người qua đường ngoái lại nhìn chúng tôi. Lilia cũng không nhận thấy gì hết. Cô đứng nhìn tôi và đôi mắt đen long lanh, sáng ngời.

*
* *

Làm người trẻ tuổi thật là khổ. Cuộc đời trôi đi rất nhanh, và bạn đã mười bảy hoặc mười tám tuổi rồi, nhưng bạn chưa làm được việc gì cả, bạn chỉ mới dự định làm một điều gì đó mà thôi. Thậm chí bạn cũng chưa biết là mình có tài năng gì không. Mà bạn lại khao khát một cuộc sống lớn lao, sôi động. Bạn muốn làm thơ để cho tất cả mọi người phải đọc đến thuộc lòng những dòng thơ của bạn. Hoặc bạn muốn lập nên thật nhiều những chiến công hiển hách. Hoặc muốn ngồi lên phi thuyền để bay vào khoảng không vũ trụ. Còn tôi phải làm gì đây? Phải làm gì để cho cuộc sống không trôi đi vô ích, để cho mỗi ngày qua là một ngày đấu tranh và chiến thắng? Tôi đang sống trong nỗi buồn dai dẳng, tôi bị giày vò bởi một ý nghĩ rằng tôi không phải là anh hùng, không phải là người phát minh ra cái mới, mà cũng không phải là nhà thám hiểm năm châu. Tôi có đủ khả năng để lập chiến công không? Tôi có đủ sức mạnh của ý chí không?

Và một lần tôi để bàn tay trên ngọn nến khá lâu, cho đến khi nghe tiếng nổ lách tách và mùi thịt cháy bốc lên khét lẹt. Lilia, hai tay ôm lấy má, kinh ngạc nhìn tôi ngơ ngác.

Và tôi có đủ khả năng để kham nổi việc lao động nặng nhọc hàng ngày, tôi có đủ sức để gánh vác và vượt qua những năm tháng dài vất vả hay không? Và khổ nhất là không có ai hiểu được những điều day dứt đó của tôi. Tất cả đều nhìn tôi như nhìn một đứa bé. Chỉ có Lilia, một mình Lilia, là hiểu tôi, và chỉ có với một mình cô tôi mới thổ lộ hết những điều sâu kín của mình.

Chúng tôi đã đến trường học từ lâu: Lilia lớp chín, còn tôi lớp mười. Tôi quyết định tập bơi để trở thành vô địch Liên bang, và sau đó là vô địch thế giới. Tôi đến bể bơi đã ba tháng nay. Bơi crun là kiểu bơi

http://tieulun.hopto.org

tốt nhất, rất nhanh. Tôi rất thích kiểu bơi này. Còn vào những buổi chiều, tôi lại thích mơ ước.

Về mùa đông có những khoảnh khắc rất ngắn ngủi, khi tuyết trên mái nhà và bầu trời trên đầu trở nên một màu xanh xám, thậm chí là màu tím. Tôi đứng bên cửa sổ, nhìn qua cánh cửa con thông hơi để mở ra ngoài trời tuyết trắng, hít thở làn không khí giá lạnh, và không hiểu sao trước mắt tôi hiện ra những chuyến thám hiểm xa xôi, những đất nước, núi rừng chưa ai từng đặt chân đến... Tôi phải chịu đói khát, đầu tóc râu ria xồm xoàm, bị mặt trời nóng bỏng thiêu đốt hay giá rét thấu xương. Thậm chí tôi sẽ hi sinh, nhưng vẫn khám phá thêm được một điều bí mật nữa của thiên nhiên. Như thế mới là cuộc sống! Giá như tôi được tham gia vào một đoàn thám hiểm nào đó thì hay biết mấy!

Tôi bắt đầu đi đến các cơ quan địa chất ở Moxcva. Chúng mang những cái tên nghe thật kì lạ, hấp dẫn. Vâng, người ta vẫn thường tổ chức những đoàn thám hiểm đi Trung Á, đến Ural, lên miền Bắc. Vâng, rất cần người. Nhưng nghề nghiệp chuyên môn của tôi là gì? Tôi không có nghề chuyên môn! Thật đáng tiếc, nhưng họ không thể giúp gì tôi được. Tôi cần phải học đã. Làm công nhân à? Các đoàn đều thuê công nhân tại địa phương, nơi họ đến. Thôi, chào anh!

Và tôi lại đến trường, lại chuẩn bị bài vở... Thôi được, tôi sẽ tốt nghiệp lớp mười và vào đại học. Bây giờ tất cả đối với tôi đều không còn quan trọng. Tôi sẽ vào đại học và trở thành kĩ sư hoặc thầy giáo. Nhưng lúc đó trong tôi mọi người đã để mất đi một nhà thám hiểm vĩ đại.

Tháng Mười Hai đã tới. Tất cả thời gian rỗi, tôi đều ở bên Lilia. Tôi càng ngày càng yêu cô hơn. Trước đây tôi không biết rằng tình yêu có thể là vô hạn. Nhưng điều đó quả đúng như vậy. Mỗi ngày mỗi tháng đối với tôi, cô càng trở nên thân thiết, yêu quý hơn, và tôi sẵn sàng vì cô mà chịu đựng, vượt qua bất kì sự hi sinh nào. Lilia thường gọi điện cho tôi. Chúng tôi nói chuyện với nhau rất lâu. Mỗi lần nói chuyện, tôi lại hình dung ra khuôn mặt Lilia ở đầu dây đằng kia, còn mãi sau đó tôi vẫn không thể nào bình tĩnh lại để cầm lấy sách mà đọc được nữa.

Trời bắt đầu rét dữ và bão tuyết. Mẹ tôi chuẩn bị về làng quê. Dì tôi có một chiếc khăn san cũ nhưng còn rất ấm. Nhà dì ở ngoại thành, và tôi cần phải đến đó để lấy khăn mang về cho mẹ.

http://tieulun.hopto.org

Sáng chủ nhật, tôi ra khỏi nhà. Nhưng đáng lẽ phải ra ga, tôi lại ghé đến nhà Lilia. Chúng tôi cùng đi trượt băng, rồi vào sưởi ấm ở phòng tranh T'retiacovca. Ở phòng tranh T'retiacovca về mùa đông rất ấm áp, dễ chịu, lại có ghế, có thể ngồi ở đó thì thầm nói chuyện. Chúng tôi đi khắp các phòng và xem tranh. Đặc biệt tôi rất thích bức Cô gái và những trái *đào* của họa sĩ Xerov. Cô gái trong tranh rất giống Lilia. Khi tôi nói với cô về điều này, Lilia mỉm cười đỏ mặt. Đôi khi chúng tôi quên bẵng cả những bức tranh, thì thầm nói chuyện và nhìn nhau hoặc nhìn đôi tay của mình. Trời tối rất nhanh. Phòng tranh đã đến giờ đóng cửa. Chúng tôi ra ngoài trời lạnh, và lúc đó tôi mới sực nhớ rằng cần phải đi lấy khăn về. Tôi lo lắng nói điều đó với Lilia. Thế đã sao, càng hay, chúng tôi sẽ cùng nhau đi ra ngoại ô.

Và chúng tôi đi, vui mừng vì không phải xa nhau. Chúng tôi bước xuống nền đường tàu phủ đầy tuyết trắng rồi đi theo một con đường nhỏ chạy qua cánh đồng. Phía trước và phía sau thấp thoáng những bóng người đen thẫm cũng vừa xuống tàu cùng chúng tôi, tiếng nói chuyện, cười đùa, những đốm lửa đầu điếu thuốc lập lòe đây đó. Thỉnh thoảng lại có một người đi phía trước ném tàn thuốc lá xuống đường. Khi chúng tôi đi đến, tàn thuốc vẫn chưa tắt, xung quanh đốm lửa là một quầng sáng nhỏ màu hồng trên tuyết. Chúng tôi bước tránh sang bên, không giẫm lên - cứ để cho đốm lửa sáng lâu thêm trong bóng tối. Sau đó chúng tôi đi qua một con sông đã đóng băng, dưới chân chúng tôi, chiếc cầu gỗ kêu rít lên. Trời rất lạnh.

Chúng tôi đi theo con đường nhỏ chạy giữa những hàng thông và bách tối đen. Ở đây tối hơn nhiều so với ngoài đồng. Chỉ có từ cửa sổ của một vài ngôi nhà nghỉ hắt ra những vệt sáng màu vàng trải dài trên mặt tuyết. Rất nhiều ngôi nhà nghỉ hoàn toàn hoang vắng, tối tăm: có lẽ mùa đông chẳng có người ở. Không khí đẫm mùi bạch dương và mùi tuyết mới tinh khiết. Ở Moxcva không bao giờ có mùi như vậy.

Cuối cùng, chúng tôi đến cạnh ngôi nhà của dì tôi. Chẳng hiểu sao, tôi nghĩ là không thể cùng với Lilia vào gặp dì được.

- Lilia, em đợi anh ở đây một lúc nhé? - Tôi ngập ngừng nói. - Anh vào nhanh thôi.

http://tieulun.hopto.org

- Được, anh đi đi, - Lilia đồng ý. - Nhưng phải nhanh lên đấy. Em đã rét cóng cả người đây này. Chân cứng đờ ra rồi. Cả mặt nữa. Không, anh đừng nghĩ thế, em rất vui là đã đi cùng anh. Nhưng anh phải nhanh lên nhé, nhớ chưa?

Tôi bỏ đi, để lại Lilia một mình trên con đường làng tối vắng. Tôi thấy trong lòng không yên, nặng nề.

Dì tôi và người chị họ rất ngạc nhiên và vui mừng. Tại sao cháu lại đến muộn thế? Cháu lớn quá rồi, đã thành người đàn ông thật sự còn gì! Có lẽ cháu ở lại đây đến sáng mai chứ?

- Mẹ cháu có khỏe không?

- Cám ơn dì, khỏe ạ.

- Cha vẫn đi làm à?

- Vâng ạ, cha cháu vẫn đi làm.

- Vẫn làm ở chỗ cũ à? Chú khỏe không?

Trời đất ơi, hàng nghìn câu hỏi! Bà chị họ xem lịch tàu. Chuyến tàu sớm nhất vào mười một giờ. Tôi cần phải cởi áo ngoài và ngồi xuống uống trà. Rồi tôi cần phải để họ ngắm nhìn xem đã lớn đến chừng nào và kể cho họ nghe về mọi chuyện. Bởi vì đã tròn một năm nay tôi chưa đến thăm dì. Một năm - có bao nhiêu là chuyện!

Tôi bị buộc phải cởi bỏ áo ngoài. Lò sưởi cháy nóng; dưới chiếc chụp màu hồng nhạt, bóng đèn tỏa sáng; tiếng quả lắc của chiếc đồng hồ kiểu cổ kêu tích tắc, tích tắc. Trong phòng rất ấm áp, rất muốn được uống một tách trà nóng. Nhưng ngoài kia, trên con đường làng tối đen, Lilia đang đứng đợi tôi!

Cuối cùng, tôi nói:

- Cháu rất vội... Vâng, cháu rất vội, cháu không đi một mình. Ngoài đường có... một người bạn đang đợi cháu.

Hai người mắng tôi mới khiếp chứ! Tôi đúng là một người không có văn hóa. Ai đời lại để bạn đứng ngoài đường trong khi trời lạnh như vậy bao giờ! Chị họ chạy vội ra sân, tôi nghe tiếng bước chân của chị lạo xạo ngoài cửa sổ. Một lúc sau lại có tiếng tuyết lạo xạo và chị tôi

http://tieulun.hopto.org

dẫn Lilia vào. Người Lilia hoàn toàn trắng toát, trắng đến nỗi tôi không dám nhìn cô. Dì và chị tôi giúp Lilia cởi áo ngoài, đặt ngồi xuống cạnh lò sưởi, lấy đôi ủng ấm đi vào chân.

Dần dần chúng tôi đã được sưởi ấm. Rồi mọi người ngồi uống trà. Mặt Lilia ửng hồng vì hơi ấm và vì ngượng. Cô hầu như không ngước mắt lên khỏi chén trà của mình, chỉ thỉnh thoảng ném sang tôi một vài cái nhìn hết sức nghiêm khắc. Nhưng trên đôi má căng tròn của cô, những lúm đồng tiền run rẩy. Tôi đã biết điều đó nghĩa là gì rồi, và tôi cảm thấy rất hạnh phúc!

Uống trà xong, chúng tôi rời bàn đứng dậy. Đã đến lúc phải đi. Chúng tôi mặc áo vào, dì đưa khăn cho tôi. Nhưng bỗng nhiên dì thay đổi ý định, bắt Lilia phải cởi áo ngoài ra, quấn khăn vào kín người cô rồi mặc áo măng tô choàng lên. Bây giờ trông Lilia tròn trĩnh, giống hệt con lật đật, cả khuôn mặt hầu như bị khăn che khuất, chỉ còn lại đôi mắt lấp lánh.

Chúng tôi đi ra đường. Mấy phút đầu chẳng trông thấy gì cả. Lilia túm chặt tay tôi. Được một quãng, chúng tôi dần dần phân biệt được đường đi. Lilia bỗng phá lên cười, thậm chí hai lần ngã xuống tuyết, làm tôi phải đỡ dậy và rũ tuyết từ trong ống tay áo của cô ra.

- Trông anh lúc đó thật buồn cười! - Lilia khó khăn lắm mới nói thành tiếng. - Khi chị đưa em vào, anh nhìn em cứ như con đà điểu!

Tôi cũng cười rất to.

- Aliosa! - Lilia bỗng hốt hoảng gọi. - Có thể chúng ta sẽ bị bắt!

- Ai bắt?

- Thiếu gì người! Cướp chẳng hạn... Chúng có thể giết.

- Vớ vẩn! - Tôi nói to. Hình như tôi nói câu đó có hơi quá to. Và không hiểu sao, tôi bỗng cảm thấy ngoài đường trời rất lạnh. Hình như trong khi chúng tôi ngồi uống trà và nói chuyện trong nhà, trời trở nên lạnh hơn. - Vớ vẩn! - Tôi nhắc lại. - Ở đây làm gì có ai!

- Nhưng lỡ có thì sao? - Lilia hỏi nhanh và ngoái nhìn lại phía sau.

Tôi cũng ngoái nhìn lại.

http://tieulun.hopto.org

- Anh sợ à? - Lilia hỏi.

- Không!... Thế em sợ không?

- Ôi, em sợ lắm! Em thật ngốc là đã đi theo anh. Nhưng dù sao em vẫn vui.

- Thật à?

- Thật. Nếu như có bị chúng giết, em cũng không tiếc. Còn anh?

Tôi im lặng, chỉ siết chặt tay cô hơn. Giá như tôi có được dịp để tỏ rõ tình yêu của mình đối với Lilia!

- Aliosa...

- Gì thế em?

- Em muốn hỏi anh một điều. Nhưng anh đừng nhìn em. Anh không được nhìn vào mắt em! Vâng... em muốn nói gì nhỉ? Anh quay mặt đi!

- Đấy, anh quay mặt đi rồi đấy. Nhưng em phải nhìn đường, không chúng mình vấp ngã đấy.

- Aliosa... Anh đã hôn bao giờ chưa?

- Chưa. Anh chưa hôn bao giờ cả. Nhưng sao?

- Hoàn toàn chưa bao giờ à?

- Chỉ mới có một lần... Nhưng khi đó anh còn học lớp một. Anh hôn một cô bé. Thậm chí bây giờ không còn nhớ tên cô ta là gì.

- Thật không? Anh không còn nhớ tên cô ta là gì à?

- Không, không nhớ.

- Nếu thế thì không tính. Lúc đó anh còn trẻ con.

- Đúng, anh còn trẻ con.

- Aliosa... Anh muốn hôn em không?

http://tieulun.hopto.org

Dù sao, tôi vẫn vấp. Bây giờ tôi không ngoảnh mặt đi nữa, mà chăm chú nhìn xuống đường.

- Bao giờ? Bây giờ à? - Tôi khẽ hỏi.

- Không, không... Nếu chúng mình đi đến ga và không có gì xảy ra, lúc đó em sẽ hôn anh.

Tôi im lặng. Trời hình như bớt lạnh hơn. Tôi hoàn toàn không cảm thấy rét. Đôi má nóng bừng. Khắp người cũng nóng. Hay là tại chúng tôi đi quá nhanh?

- Aliosa...

- Gì thế, Lilia?

- Em cũng hoàn toàn chưa hôn ai cả.

Tôi im lặng nhìn lên những ngôi sao. Rồi tôi nhìn lên phía trước, nơi có quầng sáng màu vàng lung linh trên bầu trời Moxcva. Đến Moxcva còn hơn ba mươi cây số, nhưng từ đây đã trông rõ quầng sáng của những ánh đèn.

- Có lẽ hôn phải xấu hổ lắm? Anh lúc đó có xấu hổ không?

- Anh không nhớ, đã lâu lắm rồi... Anh nghĩ, chắc cũng chẳng xấu hổ lắm đâu.

- Vâng, đã lâu lắm rồi. Nhưng dù sao có lẽ vẫn xấu hổ.

Chúng tôi đã ra đến cánh đồng. Lần này chỉ có một mình chúng tôi trên đồng vắng. Phía trước, phía sau không một bóng người. Không còn ai để vứt tàn thuốc lá xuống đường. Chỉ có tiếng tuyết kêu lạo xạo dưới chân. Bỗng phía trước lóe lên một đốm sáng nhợt nhạt giống như một ngọn nến đằng xa. Đốm sáng lóe lên, đung đưa một chốc rồi tắt. Rồi nó lại lóe lên, nhưng đã gần hơn. Chúng tôi nhìn về phía đốm sáng và cuối cùng đoán ra đó là ánh đèn pin. Một lúc sau, chúng tôi thấy những bóng đen đang từ phía nhà ga đi ngược lại hướng chúng tôi. Có thể đây là những người vừa xuống tàu? Không, tàu chưa qua, chúng tôi chưa nghe tiếng tàu lần nào cả.

- Thế đấy... - Lilia nói và ghì chặt lấy người tôi. - Em đã biết mà. Đây là bọn cướp.

http://tieulun.hopto.org

Tôi biết nói gì với Lilia bây giờ? Tôi chẳng nói gì cả. Chúng tôi đi về phía những bóng đen, chúng tôi đi rất chậm. Tôi cố nhìn, đếm: sáu người. Tôi sờ chiếc chìa khóa lớn ở trong túi quần và bỗng cảm thấy trong mình một sự can đảm, hăng hái. Vì hồi hộp, cổ tôi như nghẹt thở, tim đập thình thịch. Họ đang nói với nhau rất to về một điều gì đó, nhưng đến cách chúng tôi chừng hai chục bước, họ im lặng.

- Đúng ra lúc đó em hôn anh là tốt nhất, - Lilia buồn rầu nói. - Em rất tiếc...

Và chúng tôi gặp nhau giữa cánh đồng vắng vẻ. Sáu người kia dừng lại, bật đèn. Luồng sáng đỏ quạch, yếu ớt lướt trên tuyết, dừng lại trên người chúng tôi. Chúng tôi nheo mắt lại. Mấy người kia nhìn chúng tôi, im lặng. Hai người mặc áo bành tô không cài cúc. Một người vội vã hút nốt điếu thuốc rồi ném tàn xuống tuyết. Tôi đợi một tiếng hô hay cú đánh. Nhưng không có gì cả, chúng tôi đi ngang qua.

- Cô bé khá lắm, - một người nào đó nhận xét. - Này đừng quá nhát nhé! Không bọn tớ cuỗm mất bây giờ.

Lilia nghiêng mặt mỉm cười.

- Anh sợ, đúng không? - Một lúc sau Lilia lên tiếng hỏi.

- Không! Anh chỉ lo cho em...

- Cho em à? - Lilia liếc nhìn sang tôi một cách lạ lùng và bước chậm lại. - Còn em thì không sợ tí nào cả! Em chỉ tiếc chiếc khăn.

Cho đến tận ga chúng tôi không nói gì thêm. Đến nơi, Lilia đứng nhón chân, với tay bẻ một cành thông nhỏ mặc tuyết rơi xuống phủ đầy người, đút cành thông vào túi. Nhà ga vắng tanh. Một ngọn đèn nhỏ cháy sáng ở cửa bán vé, tuyết trên đường tàu lấp lánh, trắng mịn như muối. Chúng tôi bắt đầu giẫm chân tại chỗ - trời rất lạnh. Lilia bỗng đi tách ra xa và đứng tựa lưng vào hàng rào. Tôi đứng bên mép đường, cạnh đường ray, và vươn dài cổ cố tìm ánh đèn pha của đoàn tàu sắp đến.

- Aliosa... - Lilia gọi tôi. Giọng của cô khang khác.

Tôi đi đến bên cạnh.

http://tieulun.hopto.org

- Anh đứng sát vào đây, Aliosa. - Lilia nói. - Em lạnh cóng mất rồi.

Tôi ôm lấy Lilia và ghì chặt, mặt tôi gần như sát kề mặt cô. Tôi trông thấy rất gần đôi mắt của Lilia. Lần đầu tiên tôi thấy mắt Lilia gần như vậy. Sương đọng long lanh trên mi mắt cô, sương đọng cả trên mái tóc sổ ra từ tấm khăn san choàng đầu. Đôi mắt của cô rất to và cái nhìn của cô như sợ hãi điều gì. Tuyết dưới chân chúng tôi kêu lạo xạo. Chúng tôi đứng bất động, nhưng tuyết vẫn kêu. Tại sao chúng tôi lại im lặng? Mà thực ra, chúng tôi hoàn toàn không muốn nói gì cả.

Lilia khẽ mấp máy đôi môi. Cặp mắt cô trở nên rất đen.

- Sao anh không hôn em đi? - Lilia yếu ớt thì thào. Hơi nước từ miệng chúng tôi thở ra quyện vào nhau.

Tôi nhìn đôi môi của Lilia, hơi cúi xuống và hôn rất lâu. Cả thế giới xung quanh bắt đầu lặng lẽ quay tròn. Trong khi hôn, Lilia hơi khép hàng mi mượt mà và nhìn tôi. Lilia hôn và nhìn tôi. Bây giờ tôi mới thấy cô yêu tôi đến mức nào.

Đó là lần đầu tiên chúng tôi hôn nhau. Rồi Lilia áp gò má lạnh lên mặt tôi, và chúng tôi đứng bất động. Tôi nhìn qua vai Lilia lên khu rừng mùa đông đen thẫm phía bên kia đường tàu. Tôi nghe tiếng tim Lilia đập gấp, và có lẽ Lilia cũng nghe tiếng đập rộn rã trong lồng ngực tôi.

Từ đằng xa vọng lại tiếng còi tàu, ánh sáng đèn pha lóe lên sáng rực. Đoàn tàu vào ga, những toa tàu lao vút qua loang loáng, bụi tuyết bốc lên trắng xóa. Chúng tôi bước vào một toa tàu ấm áp và sáng sủa, đóng mạnh cửa lại sau lưng rồi ngồi xuống ghế. Người ở trong toa rất ít. Một số đang đọc báo, một số khác ngồi ngủ gật, đầu lắc lư theo nhịp toa tàu. Lilia im lặng suốt dọc đường và không rời mắt nhìn ra ngoài cửa sổ, mặc dù các tấm kính bị đóng băng, ngoài trời rất tối và hoàn toàn không thể nhìn thấy gì.

*

* *

http://tieulun.hopto.org

Có lẽ không bao giờ có thể gọi lên một cách chính xác cái giây phút tình yêu đến với ta. Và tôi cũng không thể nào hiểu được là tôi đã yêu Lilia từ bao giờ. Có thể, từ khi tôi một mình lang thang trên miền Bắc? Hoặc từ buổi chiều tôi nhìn Lilia qua cửa sổ và thấy nét mặt của Lilia hơi buồn? Hoặc từ khi chúng tôi hôn nhau trên sân ga hôm ấy? Hoặc khi lần đầu tiên cô chìa bàn tay cho tôi bắt và dịu dàng nói tên mình: Lilia? Tôi không biết nữa. Tôi chỉ biết một điều là bây giờ tôi không thể thiếu Lilia. Cuộc đời tôi bây giờ chia ra làm hai nửa: trước và sau khi có Lilia. Bây giờ làm sao tôi có thể sống, và cuộc đời còn có ý nghĩa gì nếu thiếu Lilia? Thậm chí nghĩ về điều này tôi cũng không muốn, cũng như không muốn nghĩ về cái chết của những người thân.

Mùa đông của chúng tôi trôi qua thật tuyệt diệu. Bây giờ tất cả đều là của chúng tôi, tất cả đều là của chung: cả quá khứ và tương lai, cả niềm vui và cả toàn bộ cuộc đời cho đến hơi thở cuối cùng. Ôi, một quãng thời gian biết bao hạnh phúc. Những tháng ngày choáng ngợp đến đầu óc quay cuồng!

Nhưng mùa xuân đã đến, và tôi bắt đầu nhận thấy có một điều gì đó khang khác. Không, tôi không nhận thấy gì cả, tôi chỉ đau đớn cảm thấy có một cái gì mới lạ đang bắt đầu. Điều này rất khó nói ra bằng lời. Chỉ đơn giản là chúng tôi thấy có những sự khác biệt trong tính cách của hai người. Lilia không thích những quan điểm của tôi. Cô chế giễu những ước mơ của tôi, đôi khi chế giễu một cách rất tàn nhẫn, và đã mấy lần chúng tôi cãi nhau. Rồi sau đó... Rồi sau đó quan hệ của chúng tôi bắt đầu xuống dốc, mỗi ngày một nhanh hơn, khủng khiếp hơn. Lilia càng ngày càng hay vắng nhà. Những câu chuyện của chúng tôi ngày càng trở nên vui nhộn một cách thiếu tự nhiên và trống rỗng. Tôi cảm thấy mỗi ngày Lilia càng xa tôi hơn, xa mãi...

Trên thế giới này, có biết bao nhiêu là con gái! Nhưng bạn chỉ biết có một người duy nhất, bạn chỉ nhìn sâu vào mắt của một người, thấy đôi làn mi ươn ướt, những tia sáng lấp lánh và chiều sâu thăm thẳm của đôi mắt đó. Chỉ có giọng nói của cô ta là làm cho bạn cảm động đến trào nước mắt, chỉ có đôi tay cô ta là bạn nâng niu gìn giữ đến không dám hôn lên. Cô ta nói chuyện cùng bạn, nghe bạn nói, im lặng hoặc cười với bạn, và bạn thấy rằng bạn là người duy nhất mà cô ta cần, rằng cô ta sống chỉ vì bạn, rằng cô ta chỉ yêu một mình bạn, cũng như bạn chỉ yêu một mình cô ta...

http://tieulun.hopto.org

Và rồi bạn kinh hoàng nhận thấy rằng đôi mắt của cô ta trước đây vẫn dành trao cho bạn toàn bộ sự dịu dàng, ấm áp, toàn bộ cuộc sống của mình, đôi mắt đó giờ bỗng trở nên hờ hững, lạnh lùng. Điều đó chẳng khác gì cái chết. Bây giờ cô ta không cần những suy nghĩ thiêng liêng, những nhiệt tình cháy bỏng của bạn nữa. Bây giờ cô ta không cần cả chính bạn với tất cả sự phức tạp và cao đẹp của tâm hồn bạn. Cô ta đã bỏ đi, cô ta giờ đang sống ở một nơi nào đó, trong một cái thế giới riêng tuyệt diệu của mình mà bạn không có cách nào đến được...

Và đây, mùa xuân đã đến... Trời cao xanh biếc, nắng mới rộn ràng, những hàng lipa bên đường bắt đầu tỏa hương thơm ngát. Tất cả đều tràn trề sức sống, tất cả đều chuẩn bị để đón ngày hội tháng Năm. Và tôi, cũng như mọi người, đang hồi hộp chuẩn bị. Tôi có một trăm rúp mà tôi đã để dành được từ lâu nay - giờ tôi là một người rất giàu! Tôi có cả những ba ngày nghỉ. Cả ba ngày tôi sẽ ở bên cạnh Lilia, - chắc trong những ngày này cô sẽ không vào thư viện đọc sách để chuẩn bị thi! Không, tôi sẽ không đi đâu cả, tôi chả cần bạn bè nào hết, trong những ngày này tôi sẽ ở bên cạnh Lilia. Đã từ lâu chúng tôi không gặp nhau... Nhưng tôi vẫn còn tin, vẫn còn tin và hi vọng vào hạnh phúc của mình.

Không, Lilia không thể đi với tôi. Cô cần phải đến thăm người chú đang ốm nằm ở nhà nghỉ. Chú của cô đang ốm, rất buồn, chú muốn đón ngày lễ tháng Năm cùng những người thân - và Lilia cùng cha mẹ phải đi đến đấy. Tốt lắm! Đón mồng Một tháng Năm ở nhà nghỉ là rất hay. Nhưng tôi rất muốn đi chơi cùng Lilia... Có thể, mồng Hai tháng Năm? Mồng Hai à? Lilia nhíu trán lại, suy nghĩ, mặt hơi đỏ lên. Vâng, có thể... Tất nhiên, cô cũng rất muốn! Ừ nhỉ, đã từ lâu hai đứa không gặp nhau! Thôi được, chiều mồng Hai trước cửa phòng điện báo ở phố Gorki.

Đúng ngày giờ hẹn, tôi đứng ở trước cửa phòng điện báo. Người ở đây sao mà đông đến thế! Trên đầu tôi là một quả địa cầu lớn. Trời chưa tối hẳn, nhưng quả địa cầu đã chiếu sáng - những đại dương màu xanh với những lục địa màu vàng - và nhè nhẹ quay. Khắp nơi, những ngọn đèn trang trí lung linh, rực rỡ: những bông lúa vàng, những tia sáng xanh da trời và xanh lá cây. Dưới ánh điện màu, khuôn mặt tất cả mọi người trông đều đẹp hơn lên. Trong túi tôi có một trăm rúp - hôm qua tôi chưa tiêu, để dành: thiếu gì nơi tôi có thể đi cùng Lilia. Vào công viên hay đi xem phim... Tôi kiên nhẫn chờ. Lại thêm những

http://tieulun.hopto.org

cô gái và chàng trai mới đến. Một số gặp nhau ngay, cầm lấy tay dắt nhau đi. Một số khác nhìn quanh, cắn môi rồi lấy vẻ thản nhiên đứng đợi. Nhưng tất cả đều sốt ruột, tôi biết, chỉ có tôi là bình tĩnh. Vâng, tất nhiên là tôi bình tĩnh.

Những đám người đi dọc theo phố, ngay chính giữa lòng đường. Rất nhiều những chàng trai và những cô gái, tất cả đều hò hét một điều gì đó, hát và chơi đàn acordeon. Nhà nào cũng treo cờ, khẩu hiệu, đèn màu. Mọi người hát, và tôi cũng có thể hát, - giọng của tôi rất tốt, giọng nam trầm. Trước đây đã có lúc tôi mơ ước trở thành ca sĩ.

Bỗng nhiên tôi trông thấy Lilia. Cô đang đi đến với tôi, leo lên từng bậc đá. Mọi người đều quay lại nhìn cô - Lilia hôm nay rất đẹp. Tôi chưa bao giờ trông thấy cô đẹp như hôm nay. Tim tôi bắt đầu đập mạnh. Lilia đưa mắt nhìn quanh, ánh mắt cô lướt nhanh qua những khuôn mặt tìm một người nào đó. Lilia đang tìm tôi.

Tôi bước một bước về phía Lilia. Chỉ một bước thôi, và tim bỗng nghe nhói lên đau đớn, cổ khô nghẹn lại. Lilia không đi một mình! Cạnh cô, một thanh niên đội mũ nồi đang đứng nhìn tôi. Anh ta đẹp trai, tay khoác tay Lilia. Vâng, anh ta đang khoác tay Lilia, trong lúc đó tôi mãi đến tháng thứ hai mới dám cầm lấy tay cô.

- Chào anh, Aliosa! - Lilia lên tiếng. Giọng của cô run run, mắt nhìn hơi bối rối. Chỉ hơi bối rối thôi, khó nhận ra. - Anh chờ đã lâu chưa? Hình như chúng em đến có hơi muộn...

Lilia nhìn lên chiếc đồng hồ lớn treo phía dưới quả địa cầu và hơi nhíu đôi lông mày lại. Rồi cô quay đầu sang nhìn anh thanh niên. Khi Lilia nhìn anh ta, nét mặt cô hết sức dịu dàng. Không biết có bao giờ Lilia đã nhìn tôi như thế chưa?

- Các anh hãy làm quen với nhau đi.

Chúng tôi làm quen với nhau, anh thanh niên bắt tay tôi rất chặt. Trong cái bắt tay của anh, tôi cảm thấy một sự tự tin và thế mạnh của người chiến thắng.

- Aliosa, anh biết không, hôm nay em và anh sẽ chẳng được việc gì đâu. Bây giờ chúng em phải đi đến Nhà hát Lớn... Anh không giận chứ?

http://tieulun.hopto.org

- Không, anh không giận.

- Anh đi cùng chúng em một quãng nhé? Dù sao thì bây giờ anh cũng chẳng bận gì.

- Anh cùng đi. Quả là bây giờ anh chẳng bận gì...

Chúng tôi hòa vào dòng người và cùng dòng người đi xuôi xuống quảng trường Cách mạng. Tôi đi để làm gì? Việc gì đang xảy ra với tôi thế này? Tôi đang đi đâu đây?

- Thế nào, chú ra sao rồi? - Tôi hỏi.

- Chú à? Chú nào?... À, anh hỏi chuyện hôm qua... - Lilia cắn môi và liếc nhanh sang anh thanh niên. - Chú đang khỏe dần... Chúng em đón mồng Một tháng Năm vui lắm. Rất vui, cả nhảy nữa... Còn anh? Anh đón có vui không?

- Anh à? Rất vui.

- Thế thì em mừng lắm!

Chúng tôi rẽ sang Nhà hát Lớn. Tay Lilia bây giờ không phải do tôi khoác nữa. Bây giờ anh thanh niên đẹp trai kia đang khoác tay cô. Và Lilia không còn bên tôi nữa, cô đã đi với anh kia. Bây giờ cô cách xa tôi đến hàng nghìn cây số. Chúng tôi đến cạnh Nhà hát Lớn, dừng lại, im lặng... Hoàn toàn không có gì để nói.

- Thôi, chúng em đi đây. Chào anh! - Lilia nói và mỉm cười với tôi. Nụ cười của cô mới gượng gạo làm sao!

Tôi bắt tay Lilia. Dù sao thì tay cô cũng thật dịu dàng. Hai người quay đi và chậm chạp bước giữa những hàng cột tròn. Anh thanh niên cúi xuống sát tai cô và vừa mỉm cười, vừa nói một điều gì đó. Còn tôi đứng im và nhìn theo cô. Trong năm qua, Lilia đã lớn lên rất nhiều. Cô đã mười bảy tuổi. Cô có một dáng đi rất nhẹ nhàng. Tôi nhận thấy dáng đi đó lần đầu tiên ở đâu nhỉ? À, phải rồi, ở cổng nhà Lilia, khi tôi từ miền Bắc trở về. Lúc đó dáng đi của cô đã làm tôi ngỡ ngàng. Rồi sau đó bao nhiêu lần tôi ngắm nhìn cái dáng đi đó ở Nhà cột tròn, ở Viện hòa nhạc. Rồi trong buổi dạ hội khiêu vũ ở Cremli... Một buổi dạ hội mùa đông tuyệt diệu làm sao! Còn bây giờ, Lilia bỏ tôi đi và không

http://tieulun.hopto.org

ngoái lại. Trước đây bao giờ cô cũng ngoái lại. Nhiều khi cô còn quay lại, chăm chú nhìn vào mắt tôi và hỏi:

- Anh muốn nói gì với em không?

- Không, không có gì cả, - tôi vừa cười, vừa nói, cảm thấy rất hạnh phúc vì Lilia quay lại với tôi.

Lilia liếc nhanh sang hai bên rồi nói:

- Anh hôn em đi!

Chúng tôi đứng giữa quảng trường hoặc một góc phố nào đó hôn nhau, người Lilia thoang thoảng mùi tuyết lạnh. Cô rất thích những chiếc hôn nhanh ngoài phố như thế.

- Làm sao mà họ biết được! - Lilia nói về những người có thể trông thấy cái hôn của chúng tôi. - Họ không biết gì hết! Họ nghĩ, có thể chúng ta là anh em ruột. Phải không anh?

Còn bây giờ Lilia đi không ngoái lại. Tôi đứng im, và mọi người đi ngang qua tôi, đi vòng qua tôi, như một cái cột, như một đồ vật gì đó. Thỉnh thoảng lại nghe có tiếng cười. Mọi người đi thành hai người, ba người một, hoặc cả một toán đông. Hoàn toàn không có những người đơn độc. Những người đơn độc không chịu nổi cảnh trên đường phố ngày hội này. Có lẽ tất cả những người đơn độc đều ngồi ở nhà mình. Tôi đứng và nhìn theo Lilia. Đấy, họ đã đi khuất vào sau cửa rạp được chiếu sáng rực rỡ. Suốt cả buổi tối, họ sẽ ngồi nghe opera và thưởng thức sự gần gũi của nhau. Trên đầu tôi, trên bầu trời màu tím nhạt, bốn con tuấn mã có cánh vẫn bay mãi bay mãi mà không thể nào bay đi được. Và một trăm rúp vẫn nằm trong túi tôi.

*

* *

Một năm trôi qua. Tôi hầu như đã quên hẳn Lilia. Đúng hơn là tôi cố không nghĩ về cô. Nghĩ để làm gì? Một lần tôi gặp cô ngoài phố. Tôi sững sờ, cắn chặt môi, cố không nhìn cô. Bởi vì tôi giờ đã hết quan tâm đến cuộc đời riêng của cô. Tôi không hỏi cô sống ra sao, và Lilia cũng

http://tieulun.hopto.org

không hỏi tôi sống như thế nào. Mặc dù trong thời gian qua, nhiều, rất nhiều điều đã đến với tôi. Một năm - cả quãng đời cũng dài lắm chứ!

Tôi giờ đang học ở trường đại học. Tôi học rất khá, không ai làm tôi phải sao nhãng việc học hành, không ai gọi tôi đi dạo chơi. Tôi tham gia nhiều hoạt động xã hội. Tôi đang học bơi và đã đạt tiêu chuẩn của vận động viên cấp một. Cuối cùng tôi cũng đã thành thạo kiểu bơi crun. Bơi crun là kiểu bơi nhanh nhất. Nhưng thôi, điều đó không quan trọng. Ở đây thì có liên quan gì đến chuyện bơi lội?

Một lần, tôi nhận được thư của Lilia. Mùa xuân lại đến, và tôi cảm thấy trong lòng rất nhẹ nhàng, thoải mái. Tôi yêu mùa xuân. Tôi đang trong kì thi hết năm thứ nhất. Và đấy, tôi nhận được thư của Lilia. Trong thư viết rằng cô đã lấy chồng. Tôi bỗng nhớ lại hồi nhỏ có lần tôi suýt bị chết đuối. Xung quanh tôi là một màu xanh thẫm. Tôi nghẹt thở, bị sặc nước và không thể nào kêu cứu được. Tôi đang nói chuyện gì nhỉ? À, phải rồi, Lilia đã đi lấy chồng... Cô còn viết rằng sắp tới cô sẽ cùng chồng đi lên miền Bắc và rất muốn tôi đến tiễn. Cô gọi tôi là "thân yêu" và dưới chữ kí tên: "Người quen cũ xưa của anh, Lilca".

Tôi ngồi rất lâu và nhìn lên những tờ giấy dán tường. Những tờ giấy dán tường ở phòng tôi rất đẹp và có nhiều hình kì lạ. Tôi thích ngắm nhìn những hình đó. Tất nhiên, tôi sẽ đến tiễn Lilia, một khi cô đã muốn như vậy. Mà tại sao lại không kia chứ? Lilia không phải là kẻ thù của tôi, cô không làm điều gì xấu đối với tôi. Tôi sẽ đến tiễn Lilia. Hơn nữa, tất cả đều đã quên đi từ lâu: trong cuộc đời này, thiếu gì những chuyện có thể xảy ra. Chẳng lẽ bạn có thể nhớ hết tất cả những gì đã xảy ra với bạn một năm về trước?

Và tôi đi ra ga đúng ngày giờ mà Lilia đã hẹn tôi trong thư. Cũng đúng nhà ga mà có một lần trước đây tôi đã đi...

Tôi nhìn thấy Lilia một cách bất ngờ và chợt rùng mình. Thật là lạ, tại sao tôi lại rùng mình kia chứ, khi mọi chuyện giữa chúng tôi đều đã kết thúc rồi? Lilia mặc chiếc áo dài màu sáng, ngắn tay, khuôn mặt và đôi cánh tay trần đã bắt đầu rám nắng. Người nhà và chồng cô - cũng chính là anh thanh niên ấy - đứng bên cạnh. Họ vội vã nói cười rất to, nhưng tôi nhận thấy Lilia sốt ruột đưa mắt nhìn quanh - cô đang đợi tôi.

Tôi bước đến bên cạnh. Lilia lập tức khoác lấy tay tôi.

http://tieulun.hopto.org

- Em ra đây một phút anh nhé, - cô nói với chồng và mỉm cười dịu dàng.

Chồng Lilia gật đầu và cởi mở nhìn tôi. Vâng, anh ta còn nhớ tôi. Anh ta rộng rãi chìa tay cho tôi. Rồi tôi cùng Lilia đi ra chỗ khác.

- Đấy, thế là em sắp lên đường, xin tạm biệt Moxcva! - Lilia nói và đưa mắt buồn rầu nhìn lên những nóc tháp trên nhà ga. - Em rất vui là anh đã đến. Tự nhiên em thấy rất muốn được gặp anh. Tất cả thật là kì quặc thế nào ấy... Anh lớn lên nhiều quá. Cuộc sống của anh bây giờ ra sao?

- Rất tốt, - tôi đáp và cố gắng mỉm cười. Nhưng nụ cười, ngoài ý muốn của tôi, không thành.

Lilia chăm chú nhìn tôi, mấy nếp nhăn nhỏ cắt ngang trán cô. Mỗi khi Lilia suy nghĩ, trán cô bao giờ cũng có những nếp nhăn như vậy.

- Anh sao thế? - Cô hỏi.

- Không sao cả. Anh rất mừng cho em. Hai người tổ chức đã lâu chưa?

- Tất cả mới được một tuần. Ôi, thật là hạnh phúc!

- Vâng, tất nhiên...

Lilia cười to:

- Làm sao mà anh biết được điều đó? Nhưng khoan, nét mặt anh sao lạ quá!

- Em tưởng vậy thôi. Có lẽ vì nắng đấy. Hơn nữa, anh hơi mệt, anh phải thi mà. Tiếng Đức...

- Thế anh còn nhớ em đã giúp anh như thế nào không? - Lilia lại cười.

- Có, anh nhớ... - Tôi mấp máy môi thành nụ cười.

- Anh Aliosa, anh sao thế? - Lilia lo lắng hỏi và đứng lại gần tôi hơn.

http://tieulun.hopto.org

Và tôi lại thấy rất gần khuôn mặt xinh đẹp của Lilia. Khuôn mặt đó đã thay đổi rất nhiều và giờ hầu như hoàn toàn xa lạ đối với tôi. Nó có trở nên xinh hơn hay không, tôi cũng không biết nữa.

- Anh đang giấu em một điều gì đó, - Lilia nói, giọng trách móc. - Trước đây anh có bao giờ như thế đâu!

- Không, không, em lầm đấy, - tôi cố nói một cách tự tin. - Chỉ đơn giản là cả đêm qua anh không ngủ.

Lilia nhìn đồng hồ, rồi nhìn về phía chồng. Anh ta gật đầu với cô.

- Em đến ngay! - Cô kêu to với chồng và lại khoác tay tôi. - Anh có biết em hạnh phúc thế nào không! Anh hãy mừng cho em đi! Bây giờ chúng em sẽ lên miền Bắc, đến nơi làm việc... Anh còn nhớ, anh đã kể cho em nghe về miền Bắc không? Thế đấy... Anh mừng cho em chứ?

Tại sao, tại sao Lilia lại hỏi tôi như vậy? Bỗng nhiên cô phá ra cười:

- Anh biết không, em chợt nhớ lại... Anh có nhớ lần mùa đông chúng ta hôn nhau trên đường tàu không? Lúc đó vẻ mặt anh trông thật ngốc nghếch.

Lilia cười. Rồi cô nhìn tôi bằng đôi mắt tinh nghịch màu xám. Ban ngày mắt cô màu xám. Chỉ có ban đêm trông chúng mới có màu đen. Trên má cô, những lúm đồng tiền run rẩy.

- Hồi đó chúng mình ngốc nghếch thật! - Lilia sôi nổi nói và nhìn chồng. Trong ánh mắt cô bao nhiêu là dịu dàng, âu yếm.

- Đúng, chúng mình quả là ngốc nghếch, - tôi đáp.

- Không, không hẳn là ngốc... Chúng mình chỉ là những đứa trẻ chưa biết gì. Phải thế không anh?

- Đúng, những đứa trẻ chưa biết gì.

Phía trước, ngọn đèn hiệu màu xanh bật sáng.

Lilia đi đến bên toa tàu của mình.

http://tieulun.hopto.org

- Nào, từ biệt anh, - cô nói. - Không, tạm biệt thôi! Em sẽ viết thư cho anh. Nhất định em sẽ viết!

- Anh sẽ đợi.

Tôi biết rằng Lilia sẽ không viết thư cho tôi. Viết để làm gì? Và cô cũng biết điều đó. Cô liếc nhìn tôi và mặt hơi đỏ lên.

- Dù sao thì em cũng rất mừng là anh đã đến tiễn em. Và tất nhiên là không có hoa. Anh chưa bao giờ tặng em một bông hoa nào cả!

Cô buông tay tôi ra để khoác tay chồng, và hai người bước lên toa. Chúng tôi đứng lại dưới đường. Những người thân của Lilia hỏi tôi một câu gì đó, nhưng tôi không hiểu. Phía trước, tiếng còi tàu rú lên rất dài và rất trầm. Đoàn tàu bắt đầu chuyển bánh. Những đoàn tàu chạy bằng đầu máy điện chuyển bánh nhẹ nhàng một cách kì lạ. Mọi người mỉm cười, vẫy khăn, vẫy mũ, hò hét, chạy theo đoàn tàu. Đây đó, mấy chỗ liền, rộn lên tiếng đàn gió. Trong một toa tàu vang lên tiếng hát rất to nhưng không đều. Có lẽ là toa sinh viên. Lilia đã ở xa. Một tay cô bám lấy vai chồng, tay kia vẫy chào chúng tôi. Thậm chí từ đằng xa tôi cũng trông rõ bàn tay cô thật dịu dàng. Và nụ cười của cô thật hạnh phúc, hạnh phúc, nhưng đượm vẻ buồn buồn...

Đoàn tàu đi khuất. Tôi châm thuốc hút, cho tay vào túi và theo đoàn người đi tiễn bước ra cửa ga. Tôi cắn chặt điếu thuốc trên môi, nhìn những cột đèn màu trắng bạc. Chúng lấp lánh dưới ánh mặt trời, chói đến nhức mắt. Và tôi cúi đầu xuống. Bây giờ thì có thể tự thú nhận được: suốt cả năm qua dù sao trong tôi vẫn le lói một tia hi vọng. Và bây giờ thế là hết! Vâng, tôi rất mừng cho Lilia, thật lòng mà nói, tôi mừng! Chỉ có không hiểu sao nghe nhức nhối trong tim...

Một cô gái đi lấy chồng - chuyện rất bình thường, trong cuộc đời bao giờ cũng vậy. Những cô gái đến tuổi đi lấy chồng - đó là điều rất tốt đẹp. Cái không may là tôi không thể nào khóc được. Tôi khóc lần cuối cùng lúc mười lăm tuổi. Bây giờ tôi đã bước sang tuổi hai mươi.

Tôi đi ra quảng trường, và trước mắt tôi là bảng chữ số trên mặt chiếc đồng hồ của nhà ga Kazan. Thay vào chỗ các chữ số là những hình thù kì dị, và tôi không bao giờ hiểu nổi chúng là gì. Tôi muốn uống nước. Tôi bước đến bên quầy giải khát. Lúc đầu tôi muốn uống một cốc xirô, nhưng sau nghĩ lại, xin một cốc nước lọc. Tôi cầm cốc nước

http://tieulun.hopto.org

lạnh buốt, uống vào miệng, nhưng không thể nào nuốt được. Cuối cùng, tôi cũng cố gắng làm được một ngụm nhỏ, chỉ đúng một ngụm. Và trong người hình như cảm thấy nhẹ nhõm hơn.

Rồi tôi đi xuống ga tàu điện ngầm. Chắc vẻ mặt tôi có một cái gì khác lạ, bởi vì tôi nhận thấy nhiều người nhìn tôi rất chăm chú. Về đến nhà, tôi nghĩ về Lilia một lúc khá lâu. Rồi tôi lại ngồi nhìn những hình vẽ trên giấy dán tường. Nếu nhìn chúng thật kĩ, có thể thấy khá nhiều hình rất thú vị. Có thể thấy khu rừng rậm với những con voi đang vểnh cao vòi đi lại. Hoặc hình người đội mũ, mặc áo mưa. Hoặc khuôn mặt những người quen. Chỉ có khuôn mặt Lilia là không thấy ở đây. Có lẽ bây giờ cô đang đi ngang qua nhà ga nhỏ, nơi lần đầu chúng tôi hôn nhau. Chỉ có điều bây giờ cả nhà ga ngập trong màu xanh của cây, còn hàng rào ván khô và nóng dưới ánh nắng mặt trời. Không biết Lilia có nhìn xuống nhà ga đó? Mà thực ra, cô ta nhìn để làm gì? Bây giờ cô chỉ nhìn chồng của mình. Lilia rất yêu chồng. Anh ta, chồng của Lilia ấy, rất đẹp trai.

*
* *

Không có gì trên thế giới này là vĩnh cửu, thậm chí cả đau khổ cũng vậy. Và cuộc sống vẫn không dừng lại. Không, cuộc sống không bao giờ dừng lại, và tất cả những nỗi buồn của bạn rồi cũng tan đi như mây khói. Thế giới này vốn được xếp đặt một cách tuyệt vời như vậy đấy.

Bây giờ tôi sắp tốt nghiệp đại học. Tuổi niên thiếu của tôi đã hết, đã quá xa rồi, vĩnh viễn. Và như thế là rất tốt: tôi đã trở thành người lớn và tôi có thể làm tất cả mọi việc. Sắp tới, tôi sẽ đi lên miền Bắc. Không hiểu sao, có một cái gì đó cứ quyến rũ tôi lên miền Bắc. Cũng có thể là vì ở đó tôi đã từng đi săn và đã có một thời gian cảm thấy mình hạnh phúc.

Tôi đã hoàn toàn quên Lilia - từ đó đến nay đã bao nhiêu năm trôi qua! Con người ta sẽ khó sống biết bao, nếu như đời này không có gì bị lãng quên. Nhưng thật may sao, rất nhiều điều đã bị quên. Tất nhiên, sau đó Lilia cũng không viết thư cho tôi từ miền Bắc. Cô bây giờ ở đâu,

http://tieulun.hopto.org

tôi không biết, và cũng không muốn biết. Tôi hoàn toàn không nghĩ đến cô. Cuộc sống của tôi cũng khá tốt đẹp. Tuy cuối cùng rồi tôi cũng chẳng trở thành nhà thơ hoặc ca sĩ... Thì đã sao, có phải tất cả mọi người đều trở thành nhà thơ cả đâu! Những trận thi đấu thể thao, những cuộc hội nghị, rồi thực tập, thi cử, - tất cả những cái đó lôi cuốn tôi, làm tôi bận bịu, và tôi không còn một phút nào rỗi rãi. Ngoài ra, tôi còn học khiêu vũ, làm quen với nhiều cô gái đẹp và thông minh, gặp gỡ, hẹn hò, phải lòng một vài cô và họ cũng yêu tôi.

Nhưng thỉnh thoảng tôi lại nằm mơ thấy Lilia. Cô đến với tôi trong giấc ngủ, và tôi lại nghe giọng nói, tiếng cười dịu dàng của cô, tôi lại cầm tay cô và nói với cô - nói gì thì tôi không nhớ nữa. Đôi lúc cô buồn nhưng cũng đôi lúc cô vui, trên đôi má cô run rẩy những lúm đồng tiền - những lúm đồng tiền rất bé, mắt người ngoài khó nhận ra, - và đôi mắt đen của cô sáng ngời, lấp lánh. Lúc đó tôi lại trở nên sôi nổi, tôi cũng cười nói, cảm thấy mình tươi trẻ, ngượng ngập, dường như tôi vẫn như xưa mới mười bảy tuổi, dường như tôi đang hạnh phúc trong mối tình đầu của cuộc đời tôi...

Sáng hôm sau tỉnh dậy, tôi nằm rất lâu trên giường nhắm mắt, bỏ cả tập thể dục. Rồi tôi đến trường nghe giảng, trực ban ở Văn phòng Hội sinh viên hoặc phát biểu ở các cuộc họp Đoàn thanh niên. Nhưng không hiểu sao suốt ngày hôm đó tôi cảm thấy nặng nề và chỉ muốn được ở một mình trong cô đơn.

Nhưng những lần như vậy rất hiếm. Và hơn nữa, đó chỉ là giấc mơ. Ôi những giấc mơ, giấc mơ... Những giấc mơ không mong mà vẫn đến! Người ta nói rằng nếu khi ngủ, nằm nghiêng sang sườn bên phải thì sẽ không mơ. Bây giờ khi ngủ tôi cũng sẽ nằm nghiêng sang sườn bên phải.

Ôi, sao tôi không thích những giấc mơ đến thế!

http://tieulun.hopto.org

CUPRIN ALEXANDR
NGA

KHÓM HOA TỬ ĐINH HƯƠNG

icolai Evgrafovitr Almazov sốt ruột đợi vợ mở cửa; và không cởi áo bành tô, vẫn đội mũ, anh đi thẳng vào phòng làm việc của mình.Vợ anh, chỉ vừa mới nhìn thấy vẻ mặt cau có với cặp lông mày nhíu lại gần nhau và vành môi dưới cắn chặt một cách giận dữ của chồng, lập tức hiểu rằng đã xảy ra một chuyện gì đó rất rủi ro... Nàng im lặng đi theo chồng. Vào đến phòng, Almazov đứng yên chừng một phút, mắt nhìn trân trân vào một điểm nào đó ở trong góc. Rồi anh buông tay, thả chiếc cặp rơi xuống sàn mở tung ra, buông mình ngồi phịch lên chiếc ghế, giận dữ đan những ngón tay vào nhau bẻ kêu răng rắc...

Almazov, một sĩ quan trẻ nhà nghèo, đang theo học ở Học viện Bộ tổng tham mưu, và bây giờ mới từ trường về. Hôm nay anh phải đem trình giáo sư bài tập thực hành cuối cùng nhưng đồng thời cũng là khó nhất - một bản vẽ địa hình khu vực.

Cho đến tận bây giờ các môn thi đều trôi qua trót lọt, và chỉ có Chúa Trời với vợ của Almazov mới biết được điều đó đòi hỏi những công sức khốn khổ như thế nào... Bắt đầu là từ việc ngay cả kìa thi tuyển vào Học viện cũng tưởng như không thể nào vượt qua nổi. Hai năm liền Almazov đường hoàng trượt vỏ chuối, và chỉ đến năm thứ ba bằng lao động kiên trì, anh mới vượt được các trở ngại trên đường đi. Nếu không có vợ, chắc anh không đủ can đảm, nhiệt tình và đã khoát tay bỏ mặc tất cả. Nhưng Verotrca không cho phép chồng giảm sút tinh thần và luôn tìm cách làm cho anh được sảng khoái, tin tưởng... Nàng đã học cách đón nhận những thất bại mới của chồng bằng bộ mặt trong sáng, gần như vui vẻ. Nàng từ chối bản thân tất cả mọi nhu cầu cần thiết để dành cho chồng những tiện nghi, mặc dù khiêm tốn nhưng rất quan trọng với một người lao động trí óc. Nàng còn tùy theo

http://tieulun.hopto.org

sự cần thiết, là người chép lại, người vẽ kĩ thuật, người đọc hộ, người kiểm tra và đồng thời là cuốn sổ ghi chép, tra cứu của anh.

Năm phút im lặng nặng nề trôi qua, trong phòng chỉ nghe tiếng đồng hồ treo tường khập khiễng kêu buồn bã và tẻ ngắt theo một điệu đã trở nên quá quen thuộc: một - hai, ba - ba: hai tiếng đầu trong tròn, tiếng thứ ba rè. Almazov ngồi, vẫn không cởi mũ áo, người cúi nghiêng về một bên. Còn Vera đứng cách anh hai bước, cũng lặng im, khuôn mặt xinh đẹp hằn rõ vẻ đau khổ, căng thẳng. Cuối cùng, nàng lên tiếng trước, với một sự thận trọng như thường thấy ở phụ nữ khi họ nói bên giường người thân đang ốm nặng:

- Colia, việc của anh thế nào? Tồi tệ lắm à?

Anh chỉ nhún mạnh vai và không trả lời.

- Colia, bản vẽ của anh bị loại à? Anh nói đi, có thế nào để chúng ta cùng bàn chứ.

Almazov quay nhanh về phía vợ và bắt đầu nói một cách cáu kỉnh và nóng nảy, với cái giọng người ta thường dùng để trút nỗi ấm ức dồn nén đã lâu trong lòng:

- Ừ đấy, ừ đấy, người ta đã loại bỏ nó đi, nếu như em muốn biết đến thế! Chẳng lẽ em không thấy hay sao? Hỏng bét mẹ nó cả rồi!.. Cả cái đống giấy lộn này, - anh cáu kỉnh lấy chân đá vào chiếc cặp đựng bản vẽ, - cả cái đống giấy lộn này đem mà vứt vào bếp cho rảnh mắt! Đấy, học viện đấy! Sau một tháng nữa lại trở về trung đoàn, còn nhục nhã, tai tiếng nữa chứ! Và tất cả chỉ là vì cái vết bẩn đáng nguyền rủa ấy... Mẹ kiếp!..

- Vết bẩn nào, anh Colia? Em không hiểu gì cả.

Nàng ngồi xuống tay vịn của chiếc ghế bành và vòng tay ôm lấy cổ chồng. Anh không cưỡng lại, nhưng vẫn tiếp tục ngồi nhìn vào góc nhà với vẻ mặt cau có.

- Vết bẩn nào, Colia? - nàng dịu dàng hỏi lại.

- Hừ, thì một vết bẩn bình thường, mực xanh. Em biết đấy, hôm qua anh thức đến tận ba giờ, cần phải làm cho xong. Bản vẽ được kẻ và trang trí rất đẹp, điều đó ai cũng công nhận. Nhưng anh thức

http://tieulun.hopto.org

khuya quá, mệt, tay bắt đầu run, và làm vương ra một giọt mực... Vết mực lại quá đậm mới ác chứ... Anh bèn tẩy đi, nhưng chỉ làm cho nó loang thêm ra. Ngồi nghĩ, nghĩ mãi, không biết làm thế nào đây, cuối cùng quyết định vẽ lên đấy một khóm cây... Rất đẹp, đến nỗi không thể nào biết được đó vốn là một vết mực giây ra. Hôm nay mang đến cho giáo sư. "À, thế, thế. Còn cái bụi cây này, thưa ngài thượng úy, ở đâu ra thế?" Đáng lẽ anh nên kể thật với giáo sư. Có thể ông ta cũng chỉ cười rồi cho qua... Nhưng không, không cười đâu - ông ta là một người Đức, rất cẩn thận, giáo điều. Anh bèn nói với ông ta: "Ở đây quả có một bụi cây thật ạ". Ông ta nói: "Không đâu, chỗ này tôi biết rõ như năm ngón tay mình, và ở đây không thể có một bụi cây nào cả". Lời qua tiếng lại, cuối cùng thành một câu chuyện rầy rà. Mà lúc đó lại còn có mặt nhiều sĩ quan khác nữa. "Nếu như anh cứ khăng khăng rằng ở cái đèo này có một bụi cây, thì ngày mai mời anh cùng tôi đi ngựa đến đấy xem... Tôi sẽ chứng minh cho anh thấy rằng anh, hoặc là làm việc cẩu thả, hoặc là vẽ lại từ bản đồ tỷ lệ ba *verxta*..."

- Tại sao ông ta lại khẳng định một cách chắc chắn rằng ở đó không có bụi cây?

- Ôi lạy Chúa, lại còn tại sao? Em cứ hỏi những câu như trẻ con. Vì rằng đã hai mươi năm nay ông ta biết cái khu vực này còn rõ hơn phòng ngủ của ông ta. Một tay giáo điều bậc nhất trên thế giới này! Lại còn là người Đức nữa chứ... Thế cho nên cuối cùng hóa ra anh là người nói dối, rồi lại còn cãi bừa... Ngoài ra...

Trong lúc nói, anh luôn tay túm lấy những que diêm cháy dở trong chiếc gạt tàn nằm trước mặt và bẻ nát chúng ra thành từng mẩu nhỏ, và khi nói xong, lại giận dữ ném chúng xuống sàn nhà. Có vẻ như con người khỏe mạnh này sắp òa lên khóc.

Hai vợ chồng ngồi rất lâu với những suy tính lo âu nặng nề, không ai nói một lời nào. Nhưng Verotrca bỗng đột ngột rời ghế ngồi đứng thẳng dậy.

- Này, anh Colia, chúng ta cần phải đi ngay bây giờ! Mặc áo vào, nhanh lên!

Nicolai Evgrafovitr co rúm người lại như đang bị một cơn đau không chịu nổi.

http://tieulun.hopto.org

- Ôi, Vera, đừng nói ngớ ngẩn! Chẳng lẽ em nghĩ rằng anh sẽ đến thanh minh và xin lỗi sao? Điều đó có nghĩa là tự kí bản án kỉ luật cho chính mình! Thôi, xin em đừng làm những điều ngu ngốc nữa.

- Không, không ngu ngốc đâu, - Vera dậm chân phản đối. - Không ai bắt anh phải đi xin lỗi cả. Mà chỉ là, nếu ở chỗ đó không có cái bụi cây đáng nguyền rủa kia thì ta phải trồng nó vào ngay.

- Trồng? Bụi cây ấy ư?... - Nicolai Evgrafovitr trợn tròn mắt.

- Vâng, trồng vào. Nếu như anh đã lỡ nói không đúng, thì ta cần phải tìm cách chữa lại. Anh chuẩn bị đi, đưa cho em cái mũ... Áo ngoài... không có ở đấy đâu, xem trong tủ kia... cái ô nữa!

Trong khi Almazov,vẫn cố tình tìm cách phản đối nhưng không được, đang tìm mũ và áo ngoài cho vợ, Vera kéo các ngăn bàn và ngăn tủ ra, lấy hộp, giỏ treo xuống, lục tung và vứt chúng lăn lóc trên sàn nhà.

- Vòng khuyên... cái này không đáng giá... Họ sẽ trả chẳng được bao nhiêu... Còn chiếc nhẫn mặt ngọc này đắt hơn... Rồi sau nhất định phải chuộc lại... Nếu mất đi thì tiếc lắm. Vòng đeo tay... cũng chẳng được nhiều... Hơi cũ và bị méo... Hộp thuốc lá bằng bạc của anh đâu, Colia?

Sau năm phút, tất cả những đồ trang sức quý giá đã được bỏ vào túi xách nhỏ. Vera, sau khi mặc xong quần áo, một lần nữa nhìn quanh căn buồng xem còn có quên gì không.

- Ta đi thôi, - cuối cùng nàng cương quyết nói.

- Nhưng chúng ta đi đâu bây giờ? - Almazov cố tìm cách phản đối. - Trời sắp tối rồi, đến chỗ đó phải gần mười verxta.

- Đừng nói lôi thôi nữa, nào đi!

Trước hết hai vợ chồng Almazov ghé đến hiệu cầm đồ. Người định giá của hiệu, có lẽ đã từ lâu đã quen những cảnh bất hạnh hàng ngày của người đời, nên không chút động lòng. Với một vẻ thành thạo và kĩ lưỡng, ông ta xem xét các vật mang đến lâu đến nỗi Vera đã bắt đầu nổi cáu. Nàng đặc biệt tự ái là sau khi dùng axit để thử và đặt lên bàn cân chiếc nhẫn ngọc, ông ta định giá ba rúp.

http://tieulun.hopto.org

- Nhưng đây là ngọc thật kia mà! - Vera phẫn nộ. - Nó giá ba mươi bẩy rúp, mà đấy cũng là chưa gặp dịp.

Ông già định giá với vẻ hững hờ mệt mỏi nhắm mắt lại nói:

- Chúng tôi không cần biết cái đó, thưa bà. Chúng tôi không nhận các loại ngọc, đá, - ông ta vừa nói vừa ném vật khác lên bàn cân, - chúng tôi chỉ định giá kim loại thôi ạ.

Nhưng bù lại chiếc vòng tay đeo cũ và méo, hoàn toàn bất ngờ đối với Vera, lại được giá rất đắt. Tổng cộng được gần hai mươi ba rúp. Số tiền đó đã quá đủ cho họ.

Khi hai vợ chồng Almazov đến gặp người phụ trách trồng vườn, đêm trắng Peterburg đã trải khắp bầu trời và mặt đất một màu xanh sữa. Ông già trồng vườn, một người Sec nhỏ bé, đeo kính gọng vàng, vừa mới bắt đầu ngồi xuống bàn ăn tối cùng gia đình. Ông ta rất ngạc nhiên và không hài lòng với sự xuất hiện của hai người khách muộn màng cùng lời đề nghị khác thường của họ. Có lẽ ông ta cho ở đây có một sự bịp bợm nào đó nên trả lời những lời cầu xin của Vera một cách rất khô khan.

- Xin lỗi bà. Nhưng tôi không thể phái công nhân đi đến một chỗ xa như thế vào ban đêm được. Nếu như sáng mai bà cần - tôi xin sẵn sàng hầu giúp.

Đến nước đó thì chỉ còn lại một cách duy nhất: kể cho ông già trồng vườn nghe tỉ mỉ toàn bộ câu chuyện về vết bẩn đáng nguyền rủa kia. Và Vera đã làm như vậy. Lúc đầu ông già trồng vườn nghe với thái độ nghi hoặc, hầu như là thù địch, nhưng khi Vera kể đến đoạn nàng nảy ra ý định trồng một bụi cây, ông ta tỏ ra chăm chú hơn và mấy lần mỉm cười một cách thông cảm.

- Hừ, nếu vậy thì làm sao được, - khi Vera kể xong, ông già trồng vườn đồng ý, nói. - Thế ông bà cần trồng loại cây gì?

Nhưng tất cả các loại cây có trong vườn đều không thật thích hợp; cuối cùng, muốn hay không muốn, họ đành phải chọn bụi hoa tử đinh hương.

http://tieulun.hopto.org

Mặc dù Almazov ra sức thuyết phục vợ về nhà trước, Vera vẫn nhất quyết đi theo chồng ra ngoại ô thành phố, và trong suốt thời gian các công nhân trồng cây, nàng cứ xăng xái làm phiền mọi người. Cuối cùng, chỉ sau khi tin chắc rằng lớp đất xung quanh gốc cây mới trồng hoàn toàn không khác gì bãi cỏ bao phủ cả ngọn đèo, nàng mới đồng ý về nhà.

Ngày hôm sau, Vera không thể nào ngồi yên ở nhà được, nàng đi ra tận ngoài đường để đón chồng. Ngay từ đằng xa, chỉ qua bước đi linh lợi và hơi nhún nhảy của anh, nàng đã biết rằng câu chuyện với khóm hoa tử đinh hương đã kết thúc tốt đẹp. Quả nhiên, Almazov, người bám đầy bụi và đi không vững vì đói và mệt, nhưng vẻ mặt rạng lên niềm vui chiến thắng.

- Tốt lắm! Rất tuyệt! - Còn cách xa mười bước, nhìn vẻ mặt lo lắng của vợ, anh đã hét to. - Em biết không, anh cùng với giáo sư đi đến bên khóm cây tử đinh hương đó. Ông ta nhìn, nhìn mãi, thậm chí ngắt cả lá cho vào miệng nhai thử. "Cây này là cây gì"? - Ông ta hỏi. Anh đáp: "Tôi không biết ạ, thưa giáo sư". - "Hình như là bạch dương phải không?" - Ông ta nói. Anh đáp: "Có lẽ là bạch dương ạ, thưa giáo sư". Lúc đó ông ta quay lại phía anh và thậm chí còn chìa tay ra: "Xin lỗi anh, thượng úy. Có lẽ tôi bắt đầu già đi rồi, một khi đã quên những bụi cây này". Ông ta là một giáo sư rất tốt, thông minh lắm. Quả thực lúc đó anh thấy thương là đã đánh lừa ông ta. Một trong những giáo sư tốt nhất chỗ bọn anh đấy. Kiến thức phải nói là khủng khiếp. Và khả năng đánh giá địa hình nhanh nhạy, chính xác đến mức phải ngạc nhiên!

Nhưng đối với Vera, những điều anh kể còn là quá ít. Nàng mấy lần bắt chồng kể đi kể lại tỉ mỉ toàn bộ cuộc nói chuyện của anh với giáo sư. Nàng quan tâm hỏi kĩ lưỡng từng chi tiết nhỏ nhặt nhất: nét mặt giáo sư như thế nào, giọng ông ta ra sao khi than thở về tuổi già của mình, và bản thân Colia cảm thấy gì lúc đó.

Rồi họ đưa nhau về nhà, làm như trên đường phố ngoài hai người họ ra không còn ai khác: khoác tay nhau vừa đi vừa cười không ngớt. Những người qua đường ngạc nhiên dừng lại nhìn theo cặp nam nữ kìa lạ này.

http://tieulun.hopto.org

Nicolai Evgrafovitr chưa bao giờ ăn ngon miệng như trưa hôm đó...

Sau bữa ăn, khi Vera mang một cốc nước trà vào phòng làm việc cho anh, hai vợ chồng bất chợt nhìn nhau phá ra cười.

- Anh... anh cười gì? - Vera hỏi.

- Thế... em cười gì?

- Không... anh nói trước, rồi em mới nói.

- Không có gì cả, chỉ vớ vẩn thôi. Anh nhớ lại câu chuyện khóm hoa tử đinh hương mà. Thế còn em?

- Em cũng chỉ vớ vẩn thôi, cũng nhớ lại chuyện khóm hoa tử đinh hương. Em muốn nói rằng từ nay, tử đinh hương sẽ mãi mãi là loại hoa em yêu thích nhất.

http://tieulun.hopto.org

DILOV LIUBEN
BUNGARI

NGƯỜI XA LẠ

Trong con mắt một số người, cuộc đời của Piot Lesev được xếp đặt một cách cực kì may mắn. Những ai biết đánh giá đúng cái bản chất tốt đẹp và sự tận tụy hi sinh lặng lẽ của anh thì vui mừng với điều đó, những kẻ khác lại ghen tị với anh, xì xào sau lưng anh câu tục ngữ về "con bò đực ngây ngô"... Nhưng Piot Lesev không hề chú ý đến họ, những người tốt bụng có thiện ý cũng như những kẻ ghen ghét ác ý. Chúi đầu vào sách vở và những trách nhiệm xã hội khác, anh chỉ chú ý đến một số rất ít những gì có liên quan trực tiếp đến cuộc đời riêng của mình. Ngay hồi còn trẻ, từ khi được thường xuyên cử phụ trách công tác văn hóa giáo dục, anh thôi không còn để ý đến mình nữa. Hình như Lesev sinh ra là để phụ trách cái công tác này, và không bao giờ người ta nghĩ đến việc trao cho anh những công tác khác.

Trước đây, khi còn là sinh viên, anh rất nghèo, nghèo đến cùng cực. Rồi sau đó, rất bất ngờ, trong túi anh bắt đầu có tiền, nhưng anh liền phóng tay rộng rãi đem chúng đi cho vay vô thời hạn. Anh được thưởng học bổng đặc biệt, mặc dù tự anh không hề có tham vọng đó. Học bổng này dành cho những sinh viên ưu tú đạt điểm thi xuất sắc và tham gia tích cực, vô tư vào các hoạt động xã hội của nhà trường, mà Lesev liên tục phụ trách tiểu ban văn hóa quần chúng của khoa. Anh tốt nghiệp đại học với bằng đỏ, khi hãy còn là nghiên cứu sinh đã thực hiện chức năng của người phụ giáo. Rồi vẫn lặng lẽ, tự tin, anh bảo vệ luận án phó tiến sĩ và lập tức được mời đi đọc bài giảng triết học ở một trường đại học. Anh bắt đầu cộng tác với các báo và tạp chí lí luận khoa học.

Cuối cùng, cuốn sách đầu tiên của anh ra đời - thầy giáo hướng dẫn khoa học trước đây đã lo thu xếp cho việc đó. Cuốn sách được đón chào khá nồng nhiệt, mặc dù nó không chứa đựng một tư tưởng nào

http://tieulun.hopto.org

mới mẻ cả. Mà thực ra, làm sao một học giả trẻ tuổi như anh có thể mang được cái gì mới vào các học thuyết triết học hiện đại ngày nay? Điều quan trọng ở đây là lòng nhiệt tình, tính chiến đấu không khoan nhượng và vốn kiến thức rộng lớn, không thể nghi ngờ được của anh, mà nhờ chúng, anh đã đấu tranh một cách có hiệu quả với các kẻ thù tư tưởng. Khi được khen trong những cuộc họp về các bài giảng tốt và nêu thành tấm gương tận tụy trong công tác giảng dạy cho mọi người học tập, Lesev rất ngạc nhiên, vì anh coi việc cố gắng lao động của mình chỉ là sự đền đáp những món nợ không thể trả được cho các bậc tư tưởng tiền bối vĩ đại và tác giả của học thuyết bất tử mà anh nguyện suốt đời quên mình phục vụ.

Việc xây dựng gia đình riêng cũng được vị giáo sư già, trước đây là người hướng dẫn khoa học của anh, bây giờ đã là một trong những nhà hoạt động nổi tiếng của Viện Hàn lâm Khoa học, quan tâm tới. Ông thường mời Lesev đến nhà, tỏ rõ mối thiện cảm đặc biệt của mình đối với anh và không giấu giếm nói rằng, ông đã đào tạo được cho mình một người nối nghiệp xứng đáng. Trong phạm vi những khả năng sư phạm cho phép, giáo sư bằng mọi cách nhắc nhở Piot Lesev rằng anh cũng không còn trẻ trung gì nữa, rằng cuộc sống độc thân bây giờ đã trở nên không phù hợp với địa vị xã hội của anh. Hơn nữa, nó còn ảnh hưởng tới công việc nghiên cứu khoa học. Piot, không hiểu sao, không nhận thấy nó có ảnh hưởng gì, nhưng anh không thể không đồng ý với cái quan điểm rằng tinh thần lạc quan vốn có trong tư tưởng triết học của anh hoàn toàn chấp nhận việc kế tục nòi giống loài người một cách vô điều kiện.

Đồng ý thì đồng ý, nhưng có lẽ anh vẫn mãi mãi sống độc thân, không hề nhận thấy, mặc dù đã đeo một cặp kính lồi to tướng, bao nhiêu những cô nữ sinh viên và nghiên cứu sinh sẵn sàng hiến dâng cái tuổi thanh xuân của mình cho anh. Toàn bộ vẻ ngoài của anh phảng phất tính lãng mạn của chủ nghĩa khắc kỉ, tác phong nghiêm túc, đứng đắn, một tên tuổi đã bắt đầu nổi tiếng, một tương lai được mọi người đoán cho nhiều hứa hẹn rực rỡ - tất cả những cái đó đều nói lên rằng anh có thể trở thành một ông chủ xứng đáng của một gia đình hạnh phúc.

Thế nhưng, có lẽ anh vẫn mãi mãi sống độc thân, nếu như không có vị Viện sĩ hàn lâm kia, người không cho phép anh, Lesev, được thỏa

http://tieulun.hopto.org

mãn với những thắng lợi đã đạt được. Bản thân không có con, vị bác học, với một sự sốt sắng đầy cảm động và hơi ngồ ngộ so với danh tiếng, địa vị của ông, đã kì công tìm vợ cho đứa con tinh thần của mình, và cuối cùng dứt khoát dừng lại ở Zakharina.

- Cô này là người của cánh ta, - ông nói về cô ta với Piot Lesev. - Xuất thân trong một gia đình rất tốt. Bác cùng ngồi tù với cha cô ta trước ngày mồng Chín tháng Chín. Một con người tuyệt vời! Ông ta, thật tội, bị chúng đánh rất dã man trong nhà lao sơ thẩm. Hậu quả là bị bệnh nặng, không thể chữa khỏi. Vừa mất mấy năm trước đây.

Bản thân Zakharina từ lâu đã quen với ý nghĩ được mọi người nhắc đi nhắc lại với cô ta từ khi cô hãy còn bé rằng cô là "người của cánh ta", và cô không thể lấy bất cứ người đàn ông nào gặp đầu tiên để làm chồng được. Nhưng đồng thời cô cũng biết rất rõ là cô đã đến lúc, và cô không có ý gì phản đối việc làm quen với Piot Lesev, người mà cô đã nghe bao nhiêu là điều tốt đẹp.

Piot lập tức bị quyến rũ bởi nụ cười bạo dạn, đôi mắt đẹp và to - như phần lớn ở những người hơi bị cận thị - của cô, thích sự nhẫn nại khi cô ngồi nghe anh bàn luận về xã hội vi mô Hoa Kỳ, về thuyết Thomas mới và về những vấn đề khác mà Piot đang say mê nghiên cứu ngoài công tác giảng dạy và hoạt động xã hội của mình.

Piot không hiểu phụ nữ. Hoàn toàn xa lạ với những trò rối rắm vô hại nhất của cuộc sống, anh không thể hiểu được, thí dụ, tại sao Zakharina mang kính không thường xuyên, mà chỉ vào những lúc đi xem phim hoặc xem hát, và cũng chỉ sau khi đã tắt ánh sáng; còn những lúc khác cô chỉ thích nheo nheo mắt nhìn - tuy nhiên, với một vẻ hết sức đáng yêu và đầy khêu gợi - vào mặt người khác. Điều đó không thể không làm cho Piot bận tâm, cho đến lúc anh nhận thức được rằng Inna Zakharina không để vào ánh mắt nheo nheo của mình một dụng ý nào khác ngoài sự cố gắng nhìn mọi vật không có kính được rõ hơn. Anh cũng không thể hiểu được tại sao cô lại tự giới thiệu với anh là Inna, mặc dù trong giấy chứng minh ghi là Zakharina. Quả thật, làm sao mà anh biết được đàn bà? Trong số tất cả những nhà triết học, chỉ có một mình Schopenhauer là chính thức đề cập đến vấn đề đàn bà, nhưng cũng không thể tin ông ta được, vì đến lúc chết, ông ta vẫn chưa có vợ.

http://tieulun.hopto.org

Say mê với câu chuyện về sự phá sản của thuyết Thomas mới, anh đã bỏ qua vô số những thời điểm thuận tiện để nói về một câu chuyện có nội dung hoàn toàn khác, cho đến lúc chính Inna bất ngờ ngắt lời anh:

- Này anh Lesev, có lẽ anh đã quên mất rằng mọi người đang đợi chúng ta sẽ cưới nhau?

Tất nhiên, cả xã hội học vi mô Hoa Kỳ lẫn thuyết Thomas mới đối với cô vẫn là những điều hoàn toàn mờ mịt, - cô nheo nheo đôi mắt đẹp của mình, mỉm cười, mạnh dạn, và vui vẻ nhìn thẳng vào mắt anh. Piot bối rối sửa lại cặp kính và hỏi một câu mà chỉ những triết học gia thực thụ mới có thể hỏi được như thế:

- Ai đợi?

- Còn ai nữa? Cả vị Viện sĩ già của anh, cả vợ của ông ta, và cả mẹ của em nữa...

- À, - Piot thốt lên rồi ngồi im.

- Anh hình như không muốn điều đó thì phải, - cô kết luận sau một hồi chờ đợi khá lâu, và trong nụ cười láu lỉnh của cô thoáng qua một chút ngượng ngập, khó xử.

- Vâng, - anh trả lời, - có nghĩa, tức là không. Tôi muốn nói rằng... - và anh hoàn toàn bối rối, vì biết rằng trong nhiều trường hợp "vâng" có nghĩa là "không" và ngược lại. Rồi anh bất ngờ hỏi - một câu hỏi ngốc ngếch nhất trong số những câu có thể hỏi vào những tình huống tương tự. - Thế cô muốn điều đó phải không?

Inna đỏ mặt, nhưng vẫn không đổi giọng, đáp:

- Vâng!

Màu hồng làm cho làn da mặt của cô trở nên mịn màng hơn. Piot nhìn cô đầy thán phục: thế mới là con gái hiện đại chứ! Chân thực, thẳng thắn! Và anh vui mừng với phát hiện của mình đến nỗi hoàn toàn quên mất chính người con gái đứng trước mặt anh.

- Anh không thể...! - Inna cười to. - Hoặc là anh hãy đi đi, hoặc là...

http://tieulun.hopto.org

Nhưng anh cũng cần phải đến mấy phút để đoán ra rằng chính ngay bây giờ phải làm cái việc mà thực ra anh đã muốn làm từ lâu. Anh ôm lấy cô và hôn một cách vụng về, hoảng hốt đến nỗi Inna phải kinh ngạc thán phục.

- Anh thật tuyệt vời, - cô kết luận. - Nhưng bây giờ em vẫn còn chưa rõ anh sẽ là người chồng như thế nào.

- Anh sẽ là người chồng rất tốt, rồi em sẽ thấy! - Anh sôi nổi. - Quan điểm của anh đối với vấn đề hôn nhân là hết sức nghiêm túc.

Cô phá ra cười càng vui vẻ hơn, và tự mình ôm lấy anh hôn, dường như muốn bày cho anh phải hôn như thế nào một khi đã yêu nhau thật sự.

Đám cưới được tổ chức với tất cả những sự trang trọng có thể có được trong căn nhà của mẹ Inna để lại cho cô sau khi người cha đáng kính của cô mất đi. Những kẻ hay ganh tị lại thêm một lần nữa chứng kiến rằng Piot Lesev biết bằng một cách khó ngờ nhất thu xếp cho cuộc sống của mình: chỉ một nước cờ đã có ngay cả vợ đẹp, cả người mẹ vợ đầy quyền lực, cả căn hộ rộng rãi, trong đó một gian phòng lớn với cửa riêng được ngăn ngay thành phòng làm việc cho anh.

Khách đến dự toàn là những người có vai vế tiếng tăm - các giáo sư, tướng tá, các nhà hoạt động xã hội được mời theo một danh sách bàn đi tính lại rất lâu và rất kĩ lưỡng. Thậm chí có mặt cả một vị thứ trưởng; ông ta có lẽ vừa mới nhậm chức cách đây không lâu, vì rằng cả người như rạng rỡ lên bởi những lễ nghi trang trọng mọi người dành cho ông ta. Buổi tiệc khao thật tuyệt diệu, khách bằng lòng vui vẻ không chỉ vì được ăn ngon, mà còn vì cặp vợ chồng mới vừa yêu nhau, lại vừa hợp nhau, môn đăng hộ đối. Còn Piot như một kẻ mộng du, hờ hững đi lại giữa đám người sặc sỡ bóng lộn, giữa tiếng ồn ào thân thiện nổi lên quanh anh, cho đến khi, cuối cùng, anh kéo được vị thứ trưởng ra khỏi một chai rượu nước ngoài nào đó, ép ông ta vào góc phòng để chứng minh rằng xã hội học vi mô là một thứ học thuyết mà chỉ có những kẻ hoàn toàn mít đặc về triết học như người Mỹ mới nghĩ ra được. Anh thử tưởng tượng xem, họ đã rút ra được những kết luận có tính chất thực dụng như thế nào: cần phải tổ chức lại xã hội sao cho mọi người được phân chia thành từng nhóm và sống chỉ theo các đặc trưng nghề nghiệp, các quan hệ họ hàng hoặc theo các ý thích cá

http://tieulun.hopto.org

nhân... Vị thứ trưởng nghe anh nói không được đặc biệt chăm chú lắm, nhưng gật đầu lia lịa - một cách bao dung, với nụ cười như muốn phô bày hết cái tâm trạng hạnh phúc của mình: thật là tuyệt rằng tôi là thứ trưởng, và xã hội học vi mô chỉ là một điều hoàn toàn nhảm nhí!

Cả cái tháng gọi là trăng mật trôi qua đối với Lesev vẫn trong cái trạng thái mộng du kì lạ mà anh rơi vào ngay trong ngày cưới. Anh cảm thấy nhiều hơn là suy nghĩ, và rất đau khổ vì không thể giải thích được cho mình cái trạng thái đó. Anh có cảm giác như anh bị ném vào một dòng sông ấm, nước sông dễ chịu, làm đầu óc ngây ngất và nhẹ nhàng mang anh đi đến một nơi nào đó... Nhưng đi đâu? Căn phòng làm việc rất tiện lợi của anh bây giờ đầy những thảm treo, thảm trải, bàn ghế salon, sách vở, tranh, tượng - tất cả những thứ đồ vật luôn luôn âu yếm ve vuốt cặp mắt nhìn, gợi nên những cảm xúc dễ chịu, nhưng trong gian phòng làm việc này, anh lại khó viết được bài giảng. Tại sao?

Thân hình Inna bắt đầu đẫy ra, trở nên lộng lẫy hơn, và cô bây giờ trông duyên dáng một cách kì lạ. Cô dường như bỗng nhiên biến thành đàn bà, một người đàn bà tạo nên trong anh và cả bầu không khí xung quanh một cảm giác ngọt ngào uể oải đậm đặc làm mờ cả ý thức, như cốc rượu pha đường. Có một cái gì đóă đặc biệt, bí ẩn và đầy quyền lực ẩn giấu trong sự thay đổi đó của cô và buộc anh phải tuân theo. Nhưng cái đó là cái gì và từ đâu ra?

Piot trước đây đã có lần tuyên bố với vợ rằng "quan điểm của anh đối với các vấn đề hôn nhân là hết sức nghiêm túc", nhưng hóa ra nói chung anh không có quan điểm nào cả, và ngay cả "các vấn đề" đó đối với anh cũng mờ mịt không kém gì phạm trù cái đẹp mà từ trước đến nay vẫn là gót chân Asin trong kiến thức của anh, cũng như trong các định nghĩa phổ biến về cái đẹp có một cái gì làm anh không thỏa mãn, trong tất cả những gì xinh xắn, dễ chịu bao quanh Lesev có một cái gì đó làm anh băn khoăn. Nhưng đó là cái gì?

Một lần, anh đem những suy nghĩ trên nói với vợ, nét mặt anh lúc đó lộ vẻ hết sức bất lực và đáng yêu, đến nỗi sau khi nheo mắt nhìn kĩ anh, Inna không tìm ra cái gì có thể đáng để lo ngại cả. Inna là người có đầy hiểu biết - cô là nhà nghiên cứu nghệ thuật chuyên nghiệp, - nghị lực tháo vát, có sức mạnh tinh thần đặc biệt của người

http://tieulun.hopto.org

phụ nữ và sự tự tin của người vợ hạnh phúc. Cô âu yếm, như một người mẹ, vuốt nhẹ lên đôi má chưa cạo của anh, mỉm cười:

- Đối với đàn ông, tất cả những cái này đều là mới. Về bản chất, đàn ông là một con thú hoang dại và cần phải học, làm quen, thích nghi với điều kiện sống mới! Còn đối với phụ nữ chúng em, điều đó đã nằm trong bản chất của mình rồi. Nhà triết học thân mến ơi, anh có muốn em làm cho anh rối tinh thêm nữa không? Người ta đồn rằng lúc hấp hối, Rodanh nói một câu như sau: Tôi tin rằng chúng ta sẽ không bao giờ nhận thức được một cách chính xác tại sao một cái gì đó lại là cái đẹp. Nào, anh nói sao về điều đó, hả?

- Chủ nghĩa duy tâm chính hiệu! - Piot Lesev phẫn nộ. - Con người cần phải biết, để...

- Nhưng nếu con người biết hết mọi bí mật của cái đẹp, thì liệu nó có còn là cái đẹp đối với anh ta nữa không?

Cô nói câu đó bằng một giọng không như người ta thường nêu các lập luận trong lúc tranh cãi, mà dường như đang làm duyên và khuyên bảo một cách mỉa mai độ lượng. Rồi cô ôm lấy anh và ghì chặt tấm thân mềm mại đến ngây ngất, chóng mặt vào ngực anh. Cơn thịnh nộ thánh thần của nhà bác học chống sự hòa giải mang tính chất định mệnh với các điều bí mật của cuộc sống không kịp bùng lên trong trái tim của Piot. Trái tim đó đã bắt đầu một nhịp đập hoàn toàn khác, và Lesev lại thán phục người vợ trẻ tuyệt vời của mình, một đầu óc thông minh thực tiễn, một sự nhận thức kì lạ những chuyện ngày thường của con người, mà sự nhận thức đó dường như bao giờ cũng chạy trốn anh, hoặc ít ra cũng phải thay thế bằng nhiều giờ hoạt động rất căng thẳng, đầy mâu thuẫn, và thường là không có kết quả của bộ não.

Chẳng bao lâu sau, anh chịu đầu hàng. Bởi vì, nói cho cùng, những vấn đề tình yêu, xây dựng gia đình đâu phải là chuyên môn của anh; trên các trận tuyến triết học, tư tưởng còn rất nhiều những kẻ thù thuộc loại hoàn toàn khác, và nguy hiểm hơn, mà anh cần phải chiến đấu chống lại. Hơn nữa, bên cạnh anh đã có hai người đàn bà tràn ngập tình thương yêu lo lắng đang bận rộn để bảo đảm hậu phương cho anh, ngăn ngừa những đòn bất ngờ đánh vào sau lưng anh.

http://tieulun.hopto.org

Sau một thời gian dài vắng bóng đàn ông trong nhà, họ liền lập tức lôi anh đi khắp các cửa hàng và hiệu may. Tuy nhiên, chẳng bao lâu sau họ buộc phải từ bỏ việc làm đó, vì rằng anh đã làm họ phát ngấy lên vì những lời giáo huấn đại loại: không nên may ở các hiệu may tư nhân, mặc dù đôi khi ở đó may tốt hơn; hoặc: một vật thừa thường trói buộc con người, làm nặng nề ý thức và lôi kéo con người khỏi cái chính nhất.

- Thôi được, thôi được, anh có thể không đi chệch khỏi cái chính nữa, - Inna cười một cách hạnh phúc và vẫn tiếp tục mua sắm may mặc cho anh - có lẽ cũng giống như hồi bé cô may sắm trưng diện cho búp bê của mình. Piot cảm thấy vụng về, ngượng nghịu trong các bộ vét rất mốt, những chiếc áo sơ mi đắt tiền, những bộ đồ lót bằng lụa mềm làm lạnh cả thịt da, những đôi giầy ngoại quốc. Nhưng... địa vị xã hội yêu cầu... và nói chung... mọi thứ ở con người đều cần phải đẹp...

Inna quay cuồng trong cơn lốc của những ham muốn, ngây ngất bởi tính hiếu danh của một người vợ trẻ, và anh không thể cưỡng lại cô. Đôi lúc cô cũng giật mình than thở: ôi, bao giờ mới chấm dứt cái trạng thái kì lạ này, em hầu như đã quên bẵng đi tất cả!.. Đó là cô nói về đề tài nghiên cứu khoa học mà cô phải hoàn thành. Nhưng trong lời than của cô chỉ có một sự mệt mỏi ngọt ngào, không có lấy một tí gì hối tiếc cả.

- Không thể tiếp tục như thế này được nữa! - Mẹ của Inna cũng bắt đầu lên tiếng phản đối tính thực dụng trong cuộc sống của người con rể. - Con thì chạy đi chạy lại cuống chân, cuống tay, mẹ cũng bận. Anh ta cũng cần phải giúp đỡ chứ?..

Nhưng Inna hết sức bảo vệ cho chồng:

- Anh ấy còn những công việc quan trọng hơn. Anh ấy là một chiến sĩ trên mặt trận tư tưởng.

- Chiến sĩ! - Bà mẹ vợ cau chiếc trán đầy những đường nhăn của mình. - Muốn chiến đấu bao nhiêu, mặc kệ, nhưng ai sẽ chữa chiếc bếp điện hỏng bây giờ?

Và bà ta càng ngày càng hay sử dụng câu nói ưa thích của mình: "Không thể tiếp tục như thế này được nữa!" Những lời này bà nói rất

http://tieulun.hopto.org

nhanh, ngắt quãng, như khẩu lệnh quân sự. Bà già có vóc người nhỏ bé nhưng vô cùng linh lợi này suốt ngày cứ lang thang khắp các phòng làm việc của những người bạn cũ của người chồng quá cố bây giờ trở thành những vị quyền cao chức trọng. Bà luôn luôn tìm cách "sửa chữa" những bất công do một người nào đó gây ra, chỉ cần mở miệng nói: "Không thể tiếp tục như thế này được nữa!" Bà thường xuyên sôi sục lên vì phẫn nộ, và thậm chí đi xin xỏ một việc gì cho ai, bao giờ cũng bắt đầu bằng câu: "Không, không thể tiếp tục như thế được nữa!"

Quả thực bà ta rất bận. Suốt ngày, cho đến tận chiều, ngồi lì trong các phòng ban cơ quan đủ loại, còn trong khoảng thời gian ngắn ngủi có mặt ở nhà, bà đứng dậm chân bên máy điện thoại, vung tay hét vào ống nghe với một người nào đó:

- Không, không thể tiếp tục như thế được nữa! Ông thử tưởng tượng xem, anh ta bị đuổi theo một điều khoản hết sức tầm thường!

Thỉnh thoảng vào những ngày chủ nhật, bà mẹ vợ bỗng bất ngờ hô lên một khẩu lệnh chiến đấu, rồi xông vào quét dọn, thu xếp lại tất cả mọi thứ trong nhà; nhưng cách thu xếp của bà là sau đó không thể tìm ra bất cứ một đồ vật cần thiết nào, cho đến lúc sau hai ba tuần lễ nó không tự mình hiện ra. Những lúc đó, Piot, đang ngồi bên tập bản thảo trên bàn trong phòng làm việc, phải bịt tai lại, vì "không thể tiếp tục như thế được nữa" cứ xoáy vào óc như mũi khoan và đập tan ra thành từng mảnh một cách không thương tiếc những phương thức biểu đạt mà anh phải vất vả mới ghép chúng vào nhau được. Nhưng, mặt khác, anh không cảm thấy khó chịu khi được người nào đó lau chùi, dọn dẹp sạch sẽ trong nhà - và cả cho anh nữa. Thỉnh thoảng anh cũng nghĩ rằng thực ra thì bà mẹ vợ có thể nói chuyện bằng điện thoại ít hơn, hoặc ít ra là khẽ hơn, nhưng anh không có đủ can đảm để nói với bà điều đó. Anh chỉ, một cách đơn giản nhất, là ngừng làm việc, cầm lấy khăn mùi soa - thường thường là chiếc mới nhất và đẹp nhất, để sau Inna còn phải xuýt xoa rất lâu - và bắt đầu lau bụi cho những cuốn sách. Trong những trường hợp như vậy - và đây cũng là chuyện rất thường xảy ra - anh kịp làm đổ một trong số vô vàn những bức tượng con nằm la liệt trên các giá sách; và nếu như bức tượng bị vỡ, anh còn hoảng hốt hơn là khi tất cả những nhà duy tâm học và

http://tieulun.hopto.org

duy vật học thông tục cùng đồng thời tấn công anh. Bởi vì, nhất định thế nào Inna cũng nói:

- Anh thật là kinh khủng! Không có lấy một tí cảm xúc cái đẹp nào! Vì vậy mà anh bao giờ cũng thất bại trong mĩ học.

Và mẹ cô, như thường lệ, hùa theo con gái và hét vang, như một viên trung úy quát tháo giận dữ với cả trung đội của mình: "Không, không thể tiếp tục như vậy được nữa! Cần phải tìm một con bé giúp việc ngay thôi!" - và bà lập tức chạy bổ đến bên điện thoại để than phiền về ông con rể với một người nào đó trong vô số những bạn bè chiến đấu của mình. Tuy nhiên, những trường hợp như vậy cũng ít xảy ra, vì thảm ở trong phòng rất dày và rất mềm, chúng không cho phép những bức tượng mỏng mảnh được vỡ ra một cách dễ dàng.

Và dường như một tấm thảm cũng dày và cũng êm như thế được trải ra trên con đường đời của Piot Lesev; bước trên tấm thảm đó thật nhẹ nhàng, dễ chịu. Những trang sách chống xã hội học vi mô của anh theo nhau ra đời, và tập bản thảo ngày một căng phồng lên trông thấy, cũng như cặp má hồng của Inna. Mặc dù đã béo ra rất nhiều, cô trông vẫn duyên dáng như xưa, vẫn nổi giận một cách đáng yêu khi anh gọi cô là Zakharina hoặc Zakharse. Piot vẫn cảm thấy ấm cúng, tiện lợi trong ngôi nhà mới này, và có lẽ vì vậy mà anh lo lắng trước lời đe dọa của bà mẹ vợ sẽ tìm người giúp việc trong nhà. Một người ngoài vào nhà sẽ làm mất đi những giờ vui thú điền viên của riêng gia đình, những câu chuyện tâm tình sau bàn ăn. Và Piot cần phải hỏi mẹ xem những lời đe dọa đó có thật sự sẽ trở thành hiện thực không? Nhưng cả vợ, cả mẹ vợ đều không muốn nghe anh. Trong thực tế, đã từ lâu họ không còn hỏi ý kiến của anh, và với một nụ cười bao dung bỏ qua tất cả những lời nói của anh. Và anh cũng không bao giờ dám nói to lên cái ý kiến rụt rè của mình rằng hai người đàn bà nhanh nhẹn, khỏe mạnh cũng đã hoàn toàn thừa sức để lo một bữa cơm và thu dọn một căn nhà ba phòng.

- Inna sẽ không bao giờ là nô lệ của anh cả! - Bà mẹ vợ tuyên bố bằng một giọng không cho phép phản đối.

Piot trước đây vẫn tự gấp chăn giường của mình, là áo quần, đánh giầy ủng - tức là làm những việc mà anh vẫn làm từ hồi còn bé. Nhưng Inna đã kiên quyết tước bỏ đi của anh cả cái quyền đó.

http://tieulun.hopto.org

Nhưng dù sao thì... dù sao thì... cái đầu óc được cấu tạo một cách kì quặc của anh vẫn cảm thấy rằng tất cả những cái đó phải để tự tay Inna làm là hợp lí hơn so với bất kì một người nào khác hoàn toàn xa lạ, mà anh hình dung ra đó là một bà già hay hắt hơi và lẩm bẩm những điều gì không rõ. Vì vậy, trong thâm tâm, anh rất khoái trá với việc ở nước anh rất khó thuê được người làm công trong nhà.

Nhưng, diễn đạt bằng văn phong khoa học, anh đã không dự tính trước được đến mức độ cần thiết sự kiên trì của người mẹ vợ đầy nghị lực của mình, và anh phải trả giá điều đó bằng những dằn vặt lo lắng do một nước cờ quyết liệt và hoàn toàn bất ngờ gây nên.

Một lần, vào buổi chiều khi anh từ cuộc họp tổ bộ môn trở về, trong phòng khách đầy người, mà toàn đàn bà. Ít ra anh cũng cảm thấy như vậy trong ánh sáng mờ mờ tỏa ra từ dưới chao đèn bằng bìa các tông dày tẩm dầu của cây đèn chân đế đặt ở góc phòng. Piot hoàn toàn không cảm thấy thích thú đối với sự ấm cúng được tạo ra bởi các loại đèn tương tự; chúng buộc anh phải căng thị lực ra để nhìn; vì vậy, theo thói quen, anh bật ngọn đèn chùm bám trên trần như một con nhện khổng lồ. Trong luồng ánh sáng rực rỡ bất ngờ dội từ trên trần xuống, anh thấy mẹ anh đang đứng dậy đón anh. Piot hết sức vui mừng, âu yếm ôm hôn mẹ.

- Mẹ đến từ bao giờ thế? Sao không báo trước cho con?

Bà Raina, một bà già dáng người gọn ghẽ, hay chuyện, nói:

- Đấy, việc gấp cần phải đi ngay! Cần phải lo cho chúng mày chứ! Ôi, còn như trẻ con, hoàn toàn như trẻ con!

- Nhưng tại sao mẹ không gửi điện trước? - Piot không nhận thấy những nụ cười mỉm của hai mẹ con Inna trao đổi với nhau.

- Nhưng mà chúng mày, các nhà bác học, làm gì có thì giờ. Đến một bức thư cũng chẳng viết được. Lần này mẹ cũng không thể ở lại được: ông già hoàn toàn lẩn thẩn mất rồi, không khéo lại làm chết cả đàn gà. Đây, tao mang đến cho một con bé để nó giúp đỡ.

Đến giờ Piot mới nhận thấy cô gái rất trẻ ngồi bên mép ghế đivăng, người ưỡn ra một cách không tự nhiên, căng thẳng, như đã hóa gỗ. Đôi chân trần, gầy guộc, da ngăm ngăm, thòi ra ngoài đôi giày

http://tieulun.hopto.org

cao su to quá cỡ đã từ lâu bạc hết màu. Piot bối rối hấp háy mắt sau cặp kính, cau mặt, chìa tay ra.

- Tên nó là Sonca. Ở Roxen. Ở đấy chắc con biết cả họ nhà Crulev chứ? Sonca, hôn tay đi! Hôn tay bác đi!

- Mẹ! - Piot kêu to. - Con có phải là cha cố đâu! - Và anh giật tay về từ ngay dưới mũi của cô gái vừa cúi xuống.

Một ý nghĩ khác, một sự so sánh khó chịu khác chợt hiện lên trong đầu: "Quan lớn, ông chủ..." Không đủ sức để xua đuổi cái ý nghĩ đó đi, anh quay người không nói thêm lời nào, bỏ vào phòng làm việc của mình.

- Rồi anh ấy sẽ quen thôi! - Inna cười nói theo, còn bà Raina, đã được báo trước về mọi chuyện, lại giục:

- Này, bà thông gia ơi, sửa soạn áo quần cho con bé này đi và chỉ cho nó chỗ ngủ, không sáng mai tôi phải về sớm.

Và bà mang túi xách, tay nải của mình xuống bếp.

Piot mở một cuốn sách ra, nhưng mãi vẫn không hiểu được rằng đó là cuốn từ điển đặc ngữ Anh. Một lát sau, mẹ vợ lại gọi anh ra để giúp đưa chiếc máy khâu từ tầng trên xuống. Là một người đàn bà rất liều lĩnh và gan góc, nhưng bà ta hết sức sợ các thứ vi khuẩn truyền nhiễm, cho nên việc đầu tiên của bà ta là bắt cô gái phải vào phòng tắm, xếp tất cả đồ đạc của cô vào gian nhà kho rồi cùng với bà Raina bắt tay vào sửa cho cô hai, ba chiếc áo của Inna mà bây giờ chủ cũ không thể mặc vừa nữa.

Khi mang được chiếc máy nặng từ tầng trên xuống, Piot bị dập ngón tay vào tay vịn cầu thang. Nhưng lần này Inna không hốt hoảng như trước đây nữa, - bây giờ cô đã có những công việc khác - và Piot phải tự mình bôi iod lên vết thương. Anh ngồi xuống bên bàn, những ngón tay đau nhức; mỗi lần ánh mắt dừng lại trên vệt iod chảy loang ra trên tay, anh lại nhớ đến việc cô gái định hôn tay anh, và cái cảm giác khó chịu đến nhức nhối lại hiện ra. Muốn ăn, những điếu thuốc hút liên tục chỉ làm tăng thêm chứ không làm quên đi cái đói. Nhưng chiếc máy khâu bên ngoài cánh cửa vẫn tiếp tục quay đều, tiếng máy như những

http://tieulun.hopto.org

tràng liên thanh nhằm thẳng vào đầu anh mà bắn, và không còn ai nhớ rằng đã quá giờ ăn tối từ lâu.

Nhưng vừa mới bắt đầu mấy dòng cho bài giảng ngày mai, anh lại bị gọi ra. Piot càng thêm cáu kỉnh. Chiếc đi văng ở bếp đã được trải đệm làm chỗ ngủ, cô gái đang ngồi sau bàn, mấy túm tóc ướt rủ xuống trước trán. Trông cô càng thêm vẻ yếu ớt, đáng thương.

Sonca người dong dỏng cao, rất gầy, da mặt tái nhợt, đôi mắt cách nhau rất xa, đến nỗi Piot có cảm tưởng rằng có hai người đang cùng nhìn anh một lúc. Và cả hai người đó, không hiểu sao, đang lo sợ một điều gì đến mức tuyệt vọng.

- Tại sao cô lại quyết định đi ở? - Anh đột ngột hỏi. Đôi mắt cô gái cụp ngay xuống, nhưng không có tiếng trả lời.

- Tại sao cô không chọn một nghề khác? Chẳng lẽ ở hợp tác xã không còn việc gì nữa à? Tại sao?

- Không, không thể như vậy được! - Bà mẹ vợ ngắt lời anh. Nhưng bà Raina đã tỏ ra nhanh trí hơn:

- Thế mà cũng hỏi! Để nó cũng đần độn ở nơi khỉ ho cò gáy như chúng tao ấy à? Ở đây nó còn được mở mắt ra, rồi tìm được người chồng tốt. Sonca, cháu đừng nghe. Các nhà bác học này chỉ biết ó việc đi dạy khôn người khác. Còn nói chung, bác Piot này là người rất tốt bụng. Rồi cháu sẽ thấy.

Inna giận dữ cau mày, bà mẹ vợ nhăn chiếc trán già nua. Piot im lặng. Bây giờ anh lại không muốn ăn nữa, những ngón tay vẫn tiếp tục đau. Nuốt vội hai ba miếng, anh đứng dậy khỏi bàn: dù sao thì bài giảng ngày mai vẫn quan trọng hơn!

Một lúc sau Inna bước vào phòng; cô xoa tay lên đầu chồng, hỏi:

- Anh làm việc đấy à?

- Phải làm, - anh lẩm bẩm.

- Anh đừng cáu! Con bé có vẻ khá đấy. Rồi nó sẽ quen, sẽ như người trong nhà mình.

http://tieulun.hopto.org

- Công tác tư tưởng ở nông thôn ta còn yếu quá. - Piot kết luận. - Có mà xây dựng chủ nghĩa xã hội với những người như vậy! Một thanh niên còn trẻ, mà...

Inna lại xoa tay lên đầu chồng, cười to:

- Đừng làm tội mình nữa! Đấy, anh còn bao nhiêu việc quan trọng hơn phải làm.

Và cô hôn anh.

Gần nửa đêm, khi đã soạn xong bài giảng, anh ngồi thẳng dậy, vươn vai cho xương kêu răng rắc và bỗng cảm thấy vì hút quá nhiều thuốc mà cổ họng khô đắng lại. Nhưng đến cửa, anh sực nhớ ra là trong bếp bây giờ không còn trống nữa, ở đó có một người lạ đang ngủ, xông vào thật không tiện. Con gái lớn tướng rồi còn gì! Nhưng trong cổ họng rất ngứa - có lẽ lại cái bệnh viêm họng mãn tính, và - Piot rủa thầm: "Thôi thây kệ nó! Đã muốn trở thành đầy tớ thì cứ cho quen đi!".

Anh đã giơ tay thận trọng túm lấy cánh cửa phòng bếp, nhưng bỗng nhiên có tiếng khóc thút thít cố nén lại vọng ra. Qua tấm kính cửa mở không thấy gì nhưng Piot đứng sững tại chỗ, tim đập mạnh. Anh cứ đứng nguyên như thế cho đến khi tiếng khóc, đúng hơn là tiếng nấc khe khẽ, bất ngờ im bặt. Piot nghĩ rằng có lẽ cô gái cảm thấy sự có mặt của anh, liền vội vã im lặng quay về phòng mình. Anh châm một điếu thuốc mới, rít liên tục, đi đi lại lại một lúc giữa vô số những ghế bành, tủ con, rồi đi vào phòng ngủ. Ngọn đèn chong đêm vẫn sáng, nhưng Inna đã ngủ say, một giấc ngủ êm đềm, hạnh phúc - trong các giấc mơ bao giờ cô cũng chỉ thấy toàn những điều đẹp đẽ. Có lẽ vì cô là người nghiên cứu mĩ học. Piot im lặng đứng nhìn vợ một lúc: tấm thân tràn trề sức sống, hơi béo, như hình các người đẹp trong những bức tranh in litô bán ngoài chợ. Anh vội vã tắt đèn.

Trong bóng tối, anh cởi áo ngoài, nằm xuống giường nhưng rất lâu không ngủ được, bị giày vò bởi cơn khát và những ý nghĩ lo lắng. Chúng, những ý nghĩ lo lắng đó, đã xâm chiếm anh đến nỗi anh quên không nghĩ đến việc vào phòng tắm để uống nước. Ý nghĩ cuối cùng của anh là: "Không, không thể như thế được nữa!" - và, có lẽ anh đã

http://tieulun.hopto.org

nổi cáu với mình vì lặp lại câu cửa miệng của mẹ vợ, nếu như không kịp thiếp đi trong giấc ngủ nặng nề, khổ sở.

Sáng hôm sau, ngủ chưa đủ giấc và vẫn còn cáu kỉnh anh đi ra khỏi nhà sớm hơn thường lệ. Anh muốn bàn bạc, trao đổi với một người nào đó trong số bạn bè, nhưng lại ngại không dám thú nhận rằng bất ngờ anh đã biến thành ông chủ của một người hoàn toàn xa lạ, thành một kẻ đi thuê người và... bóc lột, và anh cần phải công nhận với mình như vậy, mặc dù cái nghề nghiệp của anh ít thích hợp nhất để làm việc đó. Anh, tất nhiên, có thể đến xin ý kiến trước hết của thầy giáo cũ và vị Viện sĩ đỡ đầu. Ông ta đã nhiều năm nay có người làm công trong nhà. Nhưng hoàn cảnh của ông ta hoàn toàn khác. Viện sĩ thậm chí còn có cả thư kí riêng. Ông ta là một con người có tầm cỡ quốc gia và cái chính nhất là ông ta đã già, vợ của ông cũng không thể làm hết mọi việc, vừa lo chăm sóc chồng, vừa thu dọn, trông coi nhà cửa. Không, anh cần phải tự mình giải quyết lấy vấn đề này, và càng sớm càng tốt!

Nhưng hóa ra việc đó hoàn toàn không phải dễ, mặc dù những công thức diễn đạt, những tam đoạn luận, với một tốc độ rất nhanh như thường ngày, liên tục xuất hiện trong đầu anh và xếp thành hàng, dãy chặt chẽ không chê vào đâu được. Piot ghen tị với vợ và bà mẹ vợ về cái khả năng biết rất nhẹ nhàng, ít ra là vẻ ngoài, giải quyết những vấn đề rối rắm của cuộc sống thường ngày. Cả hai người suốt buổi chạy lăng xăng quanh cô bé và không ngớt bày dạy cô: Sonca, cái này phải làm như thế này, Sonca, cái này cần phải để ở kia; Sonca, Sonca, Sonca... Tên của cô gái không rời khỏi miệng của hai người, và họ gọi cô một cách gần như âu yếm, thậm chí câu "Không thể như vậy được" của bà mẹ vợ cũng nghe dịu hơn. Họ mua thêm một bếp điện mới - nói là để cho Sonca, - dẫn cô vào hiệu uốn tóc; và bây giờ với đầu mới, trong chiếc áo của Inna chữa lại, trông cô không đến nỗi quê mùa như trước nữa. Người Inna hơi thấp hơn, đôi đầu gối của Sonca gầy, mảnh khảnh, thường xuyên lộ ra dưới gấu tấm áo váy, và ánh mắt của Piot dừng lại trên đôi ủng cao su đã mất hết hình thù của Sonca, chúng như giẫm thẳng lên tim anh:

- Đôi ủng này giá bao nhiêu? - Một lần anh chỉ xuống chân vợ, hỏi.

http://tieulun.hopto.org

- Ba mươi nhăm, - vợ anh ngạc nhiên đáp. Cô ta không quen với việc chồng quan tâm đến những chuyện như vậy. - Đấy là giá đặt làm riêng.

Lesev rút ví. Trong ví đúng còn chừng ấy tiền. Anh đưa cho vợ.

- Đây, cho Sonca. Để nó mua giầy...

Inna chớp mắt như bị ai ném cát vào mặt:

- Anh điên à? Nếu như anh thừa, đưa đây cho em.

- Nhưng nó hoàn toàn không có giày! Cái đôi nát này...

- Khi nào Sonca nhận tiền công, nó sẽ mua gì nó muốn. Em đã đưa cho nó đôi giày cũ của em, nhưng bàn chân nông dân thế kia làm sao cho vào được.

- Tiền công của nó bao nhiêu?

- Hai mươi lê va.

- Hai mươi? - Piot kinh ngạc. - Sao lại có thể như vậy...

- Còn ăn uống, nhà ở? Ít lâu nữa sẽ tăng thêm. Người ta đều làm như thế cả.

- Trong trường hợp đó nó sẽ không bao giờ mua được cho mình một đôi giầy tốt!

Inna cười vui vẻ:

- Ôi, anh ngốc của em! Nó cần giầy tốt như thế này để làm gì? Có những thứ rẻ hơn. Thôi đủ rồi, đủ rồi, dù sao thì anh cũng chẳng hiểu gì trong những chuyện này.

Piot không nói về chuyện này nữa, nhưng trong thâm tâm vẫn chưa chịu đầu hàng. Đôi giầy ăn sâu vào đầu óc anh như một ý nghĩ luôn luôn ám ảnh, và anh có cảm tưởng rằng chỉ có mua cho cô bé được một đôi giầy đúng như thế, trong lòng anh mới lập lại được sự cân bằng đã mất. Anh biết rất rõ rằng đấy chẳng qua là một sự giả dối ngu xuẩn, nhưng vẫn không thể nào từ bỏ được cái ý nghĩ ấy. Chỉ

http://tieulun.hopto.org

sau một lần gặp dịp thuận tiện, anh đưa cho Sonca số tiền chuẩn bị sẵn từ trước, anh mới thấy hơi yên tâm đôi chút.

Ngày hôm sau Sonca nói với Inna:

- Cô ơi, bác Piot bảo cháu mua giầy. Cô đi với cháu đi, giúp cháu chọn giầy - và mặt cô bé rạng rỡ lên.

- Thế cháu có tiền đấy à?

- Bác ấy đưa cho cháu.

Đôi má hồng của Inna trở nên trắng nhợt, nhưng cô kìm lại được.

- À, đây có lẽ là trong số tiền công của cháu, nhưng cô sẽ không khấu trừ ngay một lần, mà từ từ để cháu không cảm thấy...

Inna quả là biết chọn, cô mua được một đôi giầy khá đẹp nhưng rẻ hơn nhiều. Cô không nói với chồng về điều đó.

- Cháu mua đôi này với số tiền đó đấy à? - Piot cau mày khi gặp Sonca đang lau phòng cho anh, chân cô đi đôi giầy màu vàng có nẹp đỏ dùng trong nhà.

- Không ạ, - cô gái sung sướng đáp.- Đây là đôi dùng trong nhà. Còn có đôi khác, để ra đường.

Và cô chạy đi mang đôi giầy khác đến cho anh xem. Piot nhìn đôi giầy, lẩm bẩm một câu gì đó ra vẻ hài lòng, nhưng vội vã ngoảnh mặt đi: đôi mắt Sonca nhìn anh với một vẻ trung thành rạng rỡ.

- Cháu xong ngay bây giờ, bác Pechia, - Sonca vội vã nói, lần đầu tiên gọi anh như vậy, và cầm giẻ lau quay tròn quanh bàn của anh.

"Bác với chú gì! - Piot Lesev không bằng lòng với mình, nghĩ. - Có phải lương tâm con người được mua bằng cách như vậy không? Có phải cái tâm lí nô lệ được tạo ra như vậy không? Mình vừa làm một việc công bằng hay là mua chuộc? Đấy là sự thưởng công xứng đáng hay là hối lộ?".

Anh không biết rằng Inna bằng cách của mình quan tâm đến "sự công bằng" đó. Anh vẫn tiếp tục quan sát cô bé Sonca, vợ, bà mẹ vợ và lắng nghe cả những suy nghĩ, tình cảm trong lòng mình - với một sự

http://tieulun.hopto.org

chú ý ngày càng căng thẳng hơn. Vì rằng đôi giầy mới của Sonca không mang lại cho lòng anh sự thanh thản mong đợi.

Trong lúc đó, Sonca khá dễ dàng quen với cách sống của gia đình. Là một cô bé chất phác, ngây thơ nhưng nhanh nhẹn, khéo léo và cần cù, cô bé nhanh chóng gắn bó với chủ, chỉ có thỉnh thoảng Piot mới nhận thấy trong mắt cô sự ngượng nghịu, bối rối trước đây xuất hiện mỗi khi cô cảm thấy ánh mắt dò xét của anh. Hai người đàn bà dần dần đổ lên vai cô toàn bộ công việc trong nhà. Bà mẹ vợ lại suốt ngày lang thang ở các phòng ban đủ loại cơ quan, còn những lúc ở nhà, càng hét to hơn vào ống nói, dường như đến bây giờ bà mới giải phóng được toàn bộ năng lượng cho câu nói ưa thích của mình: "Không, không thể tiếp tục như thế được nữa!". Còn Inna, mặc dù vậy, vẫn không đủ thì giờ để ngồi vào bàn bắt tay vào cái đề tài *Chủ nghĩa nhân đạo trong nền nghệ thuật Bulgaria thời Phục hưng* mà thời hạn đã hết từ lâu. Cô càng ngày càng đầy đặn ra và xinh đẹp hơn (những chỗ không mịn màng trên da đã hoàn toàn biến mất), nhưng Piot bỗng bắt đầu nhận thấy ở vợ nhiều nét khó chịu.

Một lần, những người đàn bà cùng với một anh thợ điện mang về nhà chiếc vô tuyến lớn tướng. Họ đặt vào phòng khách, suốt ngày loay hoay quanh máy và tối đến ngồi lặng trước màn ảnh nhỏ. Lesev đứng nhìn mấy giây, cau mặt bước về phòng mình học tiếng Anh. Công việc chính của anh tiến triển rất chậm. Tập bản thảo về xã hội học vi mô, khác với vợ anh, đã thôi không còn dày thêm nữa. Bây giờ, anh nhắc lại các bài giảng như một cái máy - không còn ngọn lửa nhiệt tình như trước nữa - và càng ngày lại càng hay nghe, ở một nơi nào đó rất sâu trong tiềm thức, tiếng khóc cố nén lại của Sonca mà ngay trong đêm đầu tiên đã làm anh choáng váng. Và anh nghĩ rằng mỗi lúc còn lại một mình, cô vẫn úp mặt xuống giường tiếp tục khóc như trước. Thậm chí có lần anh định thử kiểm tra xem có đúng như vậy không.

Inna đã đi nằm. Bà mẹ vợ đang đi dự một buổi họp mặt long trọng ở nhà một người nào đó. Piot rón rén đi đến bên cửa dẫn vào phòng bếp. Trong giây đầu tiên anh thiếu chút nữa đã thở ra nhẹ nhõm vì một sự thỏa mãn nội tâm sâu kín: không thể khác được, đúng là Sonca đang khóc, cô bị hành hạ đau khổ bởi cái hoàn cảnh nhục nhã của mình. Và sự thất vọng mới tàn nhẫn nặng nề làm sao khi những ảo ảnh tự ám thị biến mất, những âm thanh anh lầm tưởng lúc

http://tieulun.hopto.org

đầu là tiếng khóc lại nối đuôi nhau xếp thành một câu hát khe khẽ, Sonca đang hát... Tiếng hát của Sonca làm anh phải rùng mình. Anh ép sát mắt vào cửa cố nhìn qua lần kính, nhưng không thấy gì ngoài hình người mờ mờ. Sonca đang cởi áo, chuẩn bị đi ngủ, và... hát.

Chẳng lẽ anh cuối cùng rồi vẫn chỉ là cái anh chàng Don Kihote buồn cười và đáng thương, tự mình không hiểu được mình muốn gì và vì sao mà muốn? Đồng thời, anh cảm thấy xấu hổ vì mình, và vội vã đi về buồng ngủ.

- Anh đấy à? Anh đi đâu lâu thế?

- Ngủ đi, ngủ đi! - Anh thì thầm nói.

- Ôi, cứ thử làm vợ nhà triết học xem! - Inna giận dữ lầu bầu và ngoảnh tấm lưng hồng hào và mềm mại như dải nơ áo ngủ bằng lụa hồng của cô về phía anh.

Lesev theo thói quen nằm duỗi thẳng người ra, muốn xua đuổi sự mệt mỏi gò bó trong người, nhưng không được, anh tắt đèn, nhưng vẫn không bỏ kính. Không đeo kính, anh không thể suy nghĩ được. Nếu ban ngày phải bỏ kính ra, anh hoàn toàn biến thành một con cừu non yếu đuối mà một người nào đó cần phải dắt ra khỏi khu rừng tối tăm đầy thú dữ. Thực lòng mà nói, bây giờ anh không muốn suy nghĩ, anh chỉ muốn chạy trốn khỏi tất cả những cái đang xảy ra, nhưng anh không thể trở thành một người không trung thực - dù là chỉ đối với một bản thân mình. Anh chưa có quyền nghỉ ngơi, cho đến khi chưa giải quyết xong một vấn đề - chỉ một thôi, mà có thể chưa phải là quan trọng nhất. Nhưng vấn đề nào?

"Tất cả sự việc nằm trong một thứ triết học nào đó, - Piot Lesev nghĩ, nhưng những lập luận của anh giờ lộn xộn và tối tăm một cách khác thường. Những ý nghĩ tương tự không bao giờ nảy sinh ra trong bộ não tỉnh táo và thanh thản của anh. - Vâng, tất cả triết học bây giờ đối với anh tập trung vào một con người: người đó hát khi đáng ra phải khóc, và anh đứng trước người đó như một con bê con đứng nhìn lên một bức tường đá cao và cố đoán xem phía bên kia tường là cỏ hay là hoa. Cái triết học bí ẩn này, ở cả trong những dải nơ hồng trên áo ngủ bằng lụa của Inna, cả trong những nếp nhăn trên chiếc trán cau có của bà mẹ vợ... Anh không bao giờ tìm được những điốp kính cần

http://tieulun.hopto.org

thiết để nhìn ra cho rõ ràng những điều đó. Ôi, Piot, Piot, vị lãnh tụ tinh thần tội nghiệp, thậm chí anh không biết tự mình sẽ đi đến đâu trong cái mớ hỗn độn những điều vặt vãnh của cuộc đời này!

Đêm hôm đó, Piot Lesev đi đến những kết luận cay đắng như vậy, nhưng sáng hôm sau anh vẫn trở dậy với một cảm giác bất ngờ trở nên nhẹ nhõm. Trong lòng anh đầy quyết tâm bắt đầu một việc gì đó có ích - nhưng việc gì, tự anh cũng còn chưa biết. Anh hiểu rằng anh không được phép nhân nhượng cả với những tình cảm bên trong của mình, cả với những sự chống đối của sự vật bên ngoài. Muốn nằm thêm một lúc trên chiếc giường ấm áp, cố gắng giải thích cái tâm trạng vui vẻ lạ lùng vừa mới xuất hiện, nhưng anh vội vàng tắm rửa, mặc quần áo, cạo râu, - do nóng vội mà làm đứt mấy chỗ da trên mặt - và đi ra ngoài.

Bữa điểm tâm đã sẵn sàng, những tách cà phê bốc khói trên mặt bàn, và ba người đàn bà đang đợi anh ra. Inna rất nghiêm khắc trong việc ăn uống: cả gia đình cần phải ngồi vào bàn ăn cùng một lúc. Sonca, như thường lệ, cũng ngồi sau bàn cùng mọi người, mặc dù phút nào cô cũng phải đứng dậy để phục vụ người khác.

Piot ngồi xuống ghế của mình, trải khăn ăn lên đầu gối và thấy cặp lông mày nhíu lại giận dữ của mẹ vợ, ánh mắt nheo nheo vẻ lo lắng dò hỏi của Inna - có lẽ cô vẫn chưa quên lần cãi nhau hôm qua.

- Thôi đừng có đứng lên ngồi xuống như vậy nữa! - Piot nói bằng một giọng ra lệnh, và thấy thoáng sợ hãi trong mắt Inna và vẻ ngạc nhiên trên mặt mẹ vợ, liền cúi đầu xuống, uống một hớp cà phê, rồi bất ngờ với cả chính mình, hỏi:

- Cháu bao nhiêu tuổi?

- Mười bảy ạ, - cô gái ấp úng nói.

Piot bối rối. Anh không hiểu sao lại nghĩ là cô nhiều tuổi hơn. Nhưng câu nói tiếp theo tự nó đã buột ra khỏi miệng:

- Cháu có bạn trai không?

Cô gái đỏ mặt.

http://tieulun.hopto.org

- Piot, không thể như thế được, - bà mẹ vợ ngắt lời anh. - Gì mà như hỏi cung thế?

Nhưng anh không cho phép người khác bắt anh dừng lại:

- Thì ở đây có gì là lạ? Sonca đã là một cô gái lớn rồi. Nó cần phải có bạn. Và nói chung, cần phải đi ra phố nhiều hơn. Đi xem phim, xem hát, khiêu vũ.

- Nhưng mà nhà ta đã mua vô tuyến rồi! - Bà mẹ vợ lại lên tiếng phản đối.

- Nhưng chỉ một mình các người xem. Trong lúc đó nó còn phải rửa bát. Này, Sonca, cháu nghe đây, cháu có biết cháu đang sống trong thời đại nào không? Chẳng lẽ suốt đời cháu định đi ở à? - Bây giờ anh mạnh dạn nhìn thẳng vào mặt cô gái qua cặp kính cận, sự tự tin hiện rõ trong ánh mắt của anh và dường như chiếu sáng cả khuôn mặt gầy. - Chủ nghĩa cộng sản chấp nhận những người phụ nữ khỏe mạnh, tự do, chứ không phải những kẻ đi làm đầy tớ; nó đòi hỏi phải phát triển nhân cách toàn diện và hài hòa. Cháu cần phải học tập, đọc sách, chơi thể thao! - Cao hứng bởi ý nghĩ bất ngờ, Lesev gần như hét lên. - Bác sẽ cho cháu đi học ở trường trung học, sau đó vào Đại học, và nói chung...

Chiếc cốc của Inna đập mạnh vào lòng đĩa.

- Sonca, dọn bàn đi! - Bà mẹ vợ ra lệnh. - Uống xong rồi hay chưa, cũng dọn đi!

Piot bối rối nhìn quanh. Chẳng nhẽ điều anh nói có gì đáng để chê trách? Inna cũng đứng lên theo mẹ bước ra khỏi phòng.

- Sonca, nghe bác hỏi...

- Bác Pechia, cháu cần phải dọn bàn, - cả hai con ngươi trong đôi mắt mọc cách xa nhau của cô như sắp bật ra khóc.

- Thì cháu ngồi xuống đây nghe bác nói cái đã. Cháu có biết chủ nghĩa cộng sản là gì không?

Và anh vung mạnh tay, mặt kính lấp lánh, dường như đang đứng trước đám đông địch thủ trong một gian phòng lớn. Còn Sonca

http://tieulun.hopto.org

ngồi, người run lên vì sợ, không hiểu mọi người muốn gì ở cô. Cuối cùng, cô òa ra khóc thật khi thấy bóng dữ tợn của bà già chủ nhà ngoài cửa kính.

- Pechia, Inna gọi anh, - bà mẹ vợ hé cửa, nói bằng một giọng gần như ngọt ngào, rồi biến mất ngay vào phòng bên cạnh.

Lesev cau mặt, nhưng rồi cũng bỏ khăn ăn xuống - thực ra, anh cũng đã nói hết những gì muốn nói, - mỉm cười với Sonca, hỏi: "Thế nào, cháu hiểu không?", vỗ nhẹ tay lên lưng cô, cảm thấy dưới lòng bàn tay mình đôi bả vai nhọn như đôi cánh, và vui vẻ đi vào buồng ngủ. Nhưng Inna lại không có ở đó. Cô đang ở phòng làm việc, và Piot chưa kịp bước qua ngưỡng cửa, Inna đã giận dữ đổ lên đầu anh:

- Anh... anh... Anh làm cái gì thế, đồ ngốc? - Vợ anh thở hổn hển vì giận dữ, và Piot, chưa bao giờ thấy vợ dữ tợn như vậy, cụt hứng, sửng sốt.

- Nhưng, Inna...

- Anh muốn cái gì? Chúng tôi phải khó khăn lắm mới tìm được một con bé! Đã bao lần tôi nói với anh - đừng chõ miệng vào nơi nào người ta không hỏi anh.

- Inna, - Lesev rên rỉ. - Nhưng chúng ta...

- Thôi! - Vợ anh hét lên, hoàn toàn phát khùng. - Tôi căm ghét những lời thuyết lý của anh lắm rồi. Đồ ngu!

Cô nheo cặp mắt và nắm chặt hai bàn tay đầy đặn lại tưởng chừng như sắp nhảy bổ vào anh. Piot, cảm thấy một cơn đau bất ngờ nhức nhối, đứng thẳng người lên, im lặng bước ra khỏi phòng. Anh chộp vội chiếc áo khoác treo trên móc, chạy xuống cầu thang, vấp phải một người phụ nữ, bà ta vui vẻ chào anh, và nhìn theo anh cười. Chỉ ngay trướăc khi bước ra khỏi cổng lớn của ngôi nhà, anh mới nhận thấy hầu như không trông thấy gì. Anh gỡ kính, lau rất lâu bằng chiếc khăn mùi soa cứ run lên trong tay. Đến tận cổng trường Đại học, anh mới nhớ rằng đã bỏ quên mất tập bài giảng ở nhà.

Anh biết nói gì với sinh viên bây giờ? Thực ra, anh rất ít khi sử dụng đến giáo trình và nổi tiếng là một diễn giả có tài; nhưng bây giờ

http://tieulun.hopto.org

anh cảm thấy không thể nói được, dù một lời. Mà anh lại muốn nói, muốn nói về một điều hoàn toàn khác, rằng có thể yêu một con người, cảm thấy đấy là người gần gũi nhất của anh, có thể tin người đó như tin chính mình, và bỗng nhiên anh nhận thấy rằng trong con người đó náu kín một con người thứ hai, hoàn toàn xa lạ, không hiểu anh và có thể gọi anh là thằng ngốc, thằng ngu đúng vào lúc anh cho rằng anh đang hành động một cách đúng đắn và chân thực nhất. Và không chỉ có sự tức giận, tự ái do những lời nói đó gây ra, mà cái chính là giữa anh và vợ, người mà anh rất tin tưởng trong tình yêu, bỗng hiện ra một vực thẳm ngăn cách. Và đấy, anh đang đứng ngay bên bờ vực thẳm đó, ngơ ngác đau khổ. Mà, cũng có thể, cái vực thẳm này đã tồn tại từ trước? Cái bi kịch lớn nhất là ở chỗ anh không thấy cầu qua vực thẳm đó, cũng không thấy con đường quay trở lại.

Anh không bao giờ cãi nhau với Inna, và không bao giờ trong ý thức của anh thoáng qua ý nghĩ rằng giữa hai người lại có thể xảy ra những vụ cãi lộn - những vụ cãi lộn thường tình giữa các cặp vợ chồng, mà nguyên nhân, như anh nghe người ta nói, nằm trong những mâu thuẫn giới tính bản năng không thể vượt qua được, và không phụ thuộc vào tình cảm của hai người. Nhưng sự kết luận này cũng không đem lại hi vọng lẫn sự an ủi mà lúc này anh cần biết bao nhiêu.

Một thanh niên đuổi kịp anh cạnh mấy cây dẻ ngay trước cổng trường Đại học Tổng hợp. Rất lâu Lesev không thể hiểu được anh ta hỏi anh điều gì. Cuối cùng, thay vào câu trả lời, anh bỗng nói:

- Tôi rất muốn nhờ anh, anh có thể giúp tôi một việc được không? Bến tắc xi ở kia, nhờ anh đi đến nhà tôi...

Lesev đã nhận ra anh thanh niên là một trong những sinh viên xuất sắc của mình, anh rất thích những ý kiến gay gắt, không khoan nhượng của anh ta phát biểu trên các buổi thảo luận. Anh thấy rằng mình không có quyền hoãn giờ giảng lại.

Inna trao cho anh sinh viên tập bản thảo qua khe cửa hé mở, cố không cho anh ta nhận thấy đôi mí mắt sưng vù mọng nước - trước đó cô đã kịp đuổi mẹ đi khi bà nhảy bổ vào cô lúc Piot vừa mới đi khỏi.

http://tieulun.hopto.org

- Innosca, con ơi, hắn phải lòng con bé ấy! Chúng ta đã làm một điều rất ngu ngốc, chọn một con bé quá trẻ!

- Đừng có nói nhảm! - Inna nổi giận. Nhưng mẹ cô đã cáu thật sự.

- Mày không biết gì về bọn đàn ông cả! Tất cả bọn họ trong những trường hợp như vậy đều trở thành những kẻ đểu giả. Mày mù, nhưng tao thì không. Hắn chỉ nhìn có mỗi một con bé, mắt trố ra... Tao đã nghĩ từ lâu: không thể như thế được...

- Mẹ, Pechia không phải là người như vậy!

- Chúng là bọn đểu giả, Innosca ạ. Tất cả đều là đểu giả!

- Đi ngay đi! Nghe không, bước đi ngay khỏi đây! - Inna bỗng nổi điên lên, sực nhớ lại câu chuyện đôi giầy và bộ mặt vui vẻ của chồng sáng nay.

Còn Piot vẫn không hề nghi ngờ gì về những lời buộc tội khủng khiếp đổ xuống đầu anh. Đến bữa trưa, anh cảm thấy muốn về nhà như mọi bận, nhưng trong lòng vẫn còn tức giận về chuyện sáng nay, nên nhận lời mời của anh sinh viên cùng đi ăn trưa và sau đó giải trí tí chút.

Hôm đó là một ngày mùa thu tuyệt đẹp, mặt trời rực rỡ xua đuổi làn sương sớm, tung ánh vàng trùm lên khắp mặt đất. Tất cả xung quanh sáng rực lên trong cơn ngây ngất cuối cùng trước mùa đông. Trong công viên vắng vẻ, như trong một cái hang thần thoại dát đầy ngọc bích, đá quý. Chỉ có lá vàng rụng trải thành lớp dày trên mặt đất kêu sột soạt dưới bước chân như trở mình trong giấc ngủ dài. Sự im ắng và êm ả của cánh rừng vàng không làm cho con người thích nói chuyện và có lẽ vì vậy mà anh sinh viên trẻ mời nhà bác học đang mải nghĩ về một chuyện gì đó về nhà mình; anh muốn đọc cho thầy nghe một cái gì đó.

Piot không phản đối, để cho anh ta dẫn đi. Anh không muốn nghe gì cả, nhưng cảm thấy mình uể oải đến nỗi không đủ sức để cưỡng lại bất cứ một cái gì. Anh sinh viên sống cách đấy không xa, trong một gian phòng chất đầy sách vở. Anh ta lấy ra một bình rượu quả tự nấu và một tập bản thảo viết tay; nhưng chưa kịp đọc đầu đề, anh bạn ở cùng phòng, và cùng học một lớp, xuất hiện với hai cô gái. Sau phút

http://tieulun.hopto.org

bối rối ban đầu, anh ta kêu to với một vẻ vui mừng thật sự như trẻ con:

- Đúng là một sự kiện vĩ đại: thầy giáo đến thăm học sinh! Cần phải ăn mừng! Dàn nhạc đâu! Nổi khúc nhạc chào mừng đồng chí Lesev!

Hai cô gái cũng tự nhiên và vui vẻ như anh bạn của họ. Một cô lập tức lôi từ trong túi xách ra một chiếc đài bán dẫn bé xíu, nhưng mặc dù có quay núm điều chỉnh sóng để tìm nhạc jaz đi bao nhiêu, nó vẫn chỉ phát ra một làn điệu Khoro[1] dai dẳng.

- Thôi được, chúng ta đành phải tượng trưng vậy! - Anh sinh viên kêu to. - Chúng ta có phải ở Gaydenberg hoặc Oxford đâu!

- Nhưng chúng tôi... định đọc một tí, - Lesev, vẻ không yên tâm, nói. Nhưng các bạn trẻ liền ngắt lời anh:

- Không có đọc gì hết! Thầy đã nghe những lời ngốc nghếch của chúng em trên các giờ thực hành chán rồi còn gì! Bây giờ chúng em sẽ tụ tập cả bọn lại và tổ chức một cuộc thi triết học thật sự. Nghe lệnh tôi! Các bạn nam vừa đi tập quân sự về. - Triển khai lực lượng như sau: Mimi - đến máy điện thoại! Nửa giờ nữa máy ghi âm phải vào chiếm lĩnh trận địa, Janna - đi tiên phong cánh trái của đồng chí Lesev. Nhử quân địch vào những trận đánh thăm dò nhỏ và buộc chúng phải để hở sườn. Boris, cầm lấy bình và đi mua rượu!

- Thôi, đành phải để đến lần khác đọc thôi, thầy ạ, - Boris nhẹ nhàng nói, vẻ hòa giải. - Giá như thầy đến với chúng em thường xuyên hơn...

Anh ta giới thiệu Piot với hai cô gái như một thầy giáo thông minh nhất, có văn hóa nhất, và nói chung, nhiều cái nhất ở khối của anh ta. Nghe đến đây, Janna kêu lên:

- Còn ở chỗ chúng em không có vị phó giáo sư nào đẹp trai như thế này cả! - Và cô ngồi phịch xuống chiếc ghế đi văng đã rất cũ.

1

http://tieulun.hopto.org

Piot, sau một cốc rượu, đôi mắt như sáng rực lên, buồn rầu nhớ lại rằng trước đây không có một cô gái nào đến căn phòng sinh viên của anh cả, và anh day dứt muốn nói với những con người trẻ tuổi, tốt bụng này một câu gì đó thật tốt đẹp và bổ ích. Nhưng từ chiếc máy thu thanh, tiếng đàn gió chơi điệu nhạc Khoro vẫn không dứt. Janna, đứng đối diện với Piot, nhún nhảy đôi chân trần theo nhịp, liên tục rót rượu và nâng cốc mời anh. Còn anh chỉ biết có mỉm cười, vì không biết cách nói những câu chuyện đùa.

- Ra nhà triết gia hoàn chỉnh là như thế đấy! - Cô gái phá ra cười. - Các anh ơi, em không ghen với các anh đâu!

- Thầy ơi, thế thầy có phải tu sĩ dòng Tên không ạ? - Mimi từ máy điện thoại trở về, cũng góp thêm vào với bạn.

Piot, trong cơn hăng hái tự phê bình đã bắt đầu phát triển luận điểm về thế nào là một con người phát triển toàn diện và hài hòa, viện dẫn thời gian lúc anh lớn lên và đi học; nhưng vừa lúc đó, một nhóm nam nữ thanh niên ùa vào phòng, và tiếng nhạc máy ghi âm thay thế cho tiếng đàn gió cũ kĩ. Mọi người mời anh nhảy, và lần thứ hai trong đời, anh cố gắng bước chân theo nhịp tango. Nhưng cả lần này nữa, đôi chân của anh cũng không chịu nghe lời... Một lúc sau, anh lại toan quay lại đề tài về xã hội học vi mô, nhưng các bạn trẻ đã tranh nhau đưa ra những lập luận, đến nỗi anh phải vô tình liếc nhìn đồng hồ. Sao? Đã muộn đến thế rồi kia à? Ở nhà chắc mọi người đang điên lên, vì đã ròng rã suốt một ngày anh không báo tin gì về cho nhà biết cả. Và Piot chào ra về, mặc những lời nài nỉ thống thiết tinh nghịch của Janna và Mimi khi hai cô khoác tay đưa anh ra đến tận cổng.

Khi đã đứng một mình giữa phố, anh ngượng nghịu phá ra cười, cảm thấy đôi đầu gối chỉ chực khuỵu xuống, như làm bằng cao su. Trong lòng anh hình như cũng có một cái gì đang cười. Một thứ tình cảm tốt lành, sẵn sàng tha thứ tất cả bỗng trỗi dậy, buộc anh phải vội vã rảo bước đi về nhà để kể cho Inna về những người bạn trẻ tuyệt vời, rất thông minh, bạo dạn và... trung thực này. Tất nhiên, họ rất trung thực, vì họ lớn lên thành những người tự do, dũng cảm trong một thời đại công bằng, bình đẳng. Anh muốn xin lỗi Inna và... - chỉ mới một ngày xa Inna mà anh cảm thấy buồn nhớ như đã chồng chất trong tim anh hàng năm trời - và có lẽ Inna sẽ hiểu ra, mà không thể không hiểu, rằng cả tình yêu của họ đối với nhau cũng đòi hỏi, bắt

http://tieulun.hopto.org

buộc họ phải có trách nhiệm giúp đỡ Sonca - một cô gái đáng thương, mù quáng - trở thành người tự do và dũng cảm như các sinh viên của anh. Bởi vì, cô gái đó cũng có những quyền như tất cả mọi người khác.

Còn Inna ngoảnh lưng lại đón anh. Cô đang ngồi cạnh mẹ trong phòng khách sáng mờ mờ xem vô tuyến. Hình như cái màn ảnh nhỏ này có một đặc tính khác thường là khả năng hòa giải được mọi người. Nghe tiếng gọi rụt rè của anh, Inna không quay lại, chỉ nói vọng ra:

- Cơm tối của anh ở trong phòng làm việc ấy!

Lesev thò tay vào túi tìm thuốc, nhưng không thấy - chúng đã bị bỏ quên ở chỗ phòng sinh viên, và trong khoảng thời gian đó anh nghe trong người trở nên tỉnh táo, nguội lạnh, và dần dần đọng lại một cảm giác duy nhất rõ ràng: sự khó chịu đến nhức nhối đối với hai người đàn bà đang ngồi như những con cú trong phòng khách tối tăm, trong lúc đó Sonca...

Và anh, gần như vô ý thức, đi xuống bếp. Cô gái đang ngồi trên đi văng vội hoảng hốt nhảy dậy, khuôn mặt cô ướt đẫm nước mắt.

- Tại sao cháu khóc? - Piot gay gắt hỏi.

- Cô ấy... cô ấy đuổi cháu, - Sonca nấc lên. - Cô ấy bảo: sáng mai mày phải đi khỏi đây.

Lesev sửng sốt rồi xông vào phòng khách, chưa đến cửa đã quát to:

- Inna, em nói gì với nó thế?

- Không phải việc của anh. Đi ăn tối đi.

Có một cái gì đấy mạnh mẽ và cương quyết bắt thân hình vốn gù gù của anh phải đứng thẳng lên. Lesev gài tất cả cúc trên áo khoác còn chưa kịp cởi của mình và ra lệnh cho Sonca: "Mặc áo vào". Cô gái ngơ ngác nhìn anh:

- Đã bảo, mặc áo vào! - Piot quát, ném cho cô chiếc áo măng tô cũ mà anh thấy treo trên mắc áo, rồi túm lấy tay Sonca, kéo đi theo mình.

http://tieulun.hopto.org

Inna đuổi kịp anh ở cạnh cầu thang. Cô nheo mắt lại rất bé, chỉ còn hai con ngươi lấp lánh như hai đốm sáng nhỏ tí, khó chịu:

- Đi đâu?

- Đi tìm trường Trung học.

- Đồ đểu! - Inna bỗng nhiên hét to. - Đồ hám gái bẩn thỉu!

Và lấy hết sức đóng sầm cửa lại.

Đường phố phủ đầy sương từ phía Vitosa kéo về và những ngọn đèn đường bơi trong sương như những đám lòng đỏ trứng gà. Đó là vật duy nhất mà Piot thấy khi kéo cô gái đi dưới làn ánh sáng vàng vọt, tự mình cũng không biết là đi đâu. Anh chỉ nghe tiếng thở nặng nề, tiếng khóc cố nén lại của Sonca, và càng nắm chặt tay cô hơn. Những ngón tay gầy bé như tay trẻ con, lạnh ngắt và run rẩy, càng làm cho anh thêm quyết tâm.

Anh nghĩ về vợ, về những lời nhục mạ mới mà vợ vừa ném vào mặt anh, về việc làm sao Inna có thể biết được chiều nay anh đến chơi với mấy cô gái, và anh tự hỏi mình có cái gì là đáng trách trong chuyện này. Bởi vì họ là sinh viên của anh, có thể nói, là con của anh! Chẳng lẽ có thể nghi ngờ cho anh những chuyện bẩn thỉu như vậy? Và làm sao có thể sống với con người mà mình không còn tin tưởng nữa?

Nhưng cái trường quỷ quái này ở đâu rồi?

Hai người cứ đi, đi mãi, mà trường chẳng thấy đâu cả. Thực ra mà nói, anh cũng không biết rõ chính xác là nó ở đâu, vì rằng anh chỉ thoáng thấy nó vào ban đêm, và lần nào cũng ngạc nhiên tại sao các cửa sổ vẫn sáng đèn, cho đến khi cuối cùng biết được đó là trường Trung học buổi tối. Anh giữ một người đàn ông như một bóng ma vừa từ làn sương mù dầy đặc hiện ra, hỏi thăm.

- Trường Trung học à? Vâng, hình như nó ở đâu phía này, - ông ta trả lời. - Nhưng sương mù thế này...

- Nhưng nó bao giờ cũng sáng đèn, - Piot nói, căng mắt nhìn về hướng người đàn ông chỉ.

http://tieulun.hopto.org

- Nhưng giờ đã quá muộn rồi. Vì vậy mà không có đèn nữa, - và ông ta bỏ đi.

Piot vội cúi nhìn xuống tay. Kim đồng hồ lờ mờ chỉ mười một giờ mười lăm phút. Anh gần như phát khóc. Chẳng lẽ đã khuya đến thế? Không thể khuya như vậy. Không thể!ư

Cạnh anh, cô gái lạnh run trong chiếc áo măng tô cũ, và trái tim như thắt lại vì lo lắng, anh cảm thấy cô đang chờ đợi ở anh - một con người thông minh, khỏe mạnh, giỏi giang đến thế - sẽ dẫn cô đi tiếp, sẽ dạy cô cần phải làm gì, cần phải sống như thế nào! Còn anh, vẫn đứng bất lực, ngơ ngác, không thấy gì khác ngoài những bóng đèn đường vàng vọt trên đầu như đang cay độc chế giễu anh không còn biết phải đi đâu, làm gì.

- Bác Pechia, về nhà thôi! - Sonca rên rỉ.

Nhưng anh hoảng hốt kêu to:

- Không, không! - Và lại túm lấy tay cô kéo đi tiếp.

Ở trung tâm thành phố, sương mù càng dày đặc hơn. Mắt cay sè, hơi ẩm làm kính mờ đi không còn trông thấy gì, nhưng Piot vẫn đi rất nhanh, dường như muốn chạy trốn khỏi một người nào đó, trong đầu dự định sẽ đưa cô bé đang hoảng sợ này vào một khách sạn đắt tiền, ấm áp, vào khách sạn mà chính anh cũng chỉ mới thấy trên phim ảnh. Còn ngày mai...

Ngày mai... Còn từ giờ đến ngày mai? Còn nếu như không tìm ra khách sạn nào cả? Có một người nào đó nói với anh rằng cái khó nhất ở thành phố Xofia này là tìm ra một chỗ trong khách sạn.

Và anh lại dừng lại. Đối với anh việc trở về ngôi nhà, nơi bao giờ dường như cũng chìm ngập trong đám sương mù cay sè, lạnh buốt này, bây giờ là điều không thể được. Biết bao nhiêu thời gian anh đã ở đó chiến đấu với một kẻ địch xa xôi, rất xa xôi, trong lúc đó ở ngay bên cạnh anh lại có một kẻ địch độc ác, xảo quyệt đang ẩn náu, sẵn sàng bóp cổ anh trong đám sương mù dày đặc này. Mà anh không hề nhận thấy kẻ địch đó. Anh không trông thấy, và thậm chí ngày cả bây giờ cũng không thể gọi được đích danh kẻ địch đó là ai. Nhưng anh chỉ biết một điều: anh cần phải thoát khỏi nó, đi đến một nơi nào khác, đến một thế giới sáng sủa, đến với những con người khác, những người đồng chí của mình, có thể là đến khách sạn hoặc cũng

http://tieulun.hopto.org

có thể là đến với các bạn trẻ, tự do, mạnh bạo, và vui vẻ mà hồi chiều anh gặp...

Và Piot, lần này tự tin hơn, lại túm lấy bàn tay đã cứng đờ ra vì lạnh của Sonca.

Ở một nơi nào đó trong làn sương mù dày đặc vẳng lên tiếng còi xe cứu hỏa hoặc xe cấp cứu. Tiếng còi rúc lên lo lắng, dồn dập, và chiếc xe lao vút qua về phía có người đang chờ cấp cứu, về phía có một cái gì đó, có một ai đó đang cần phải cứu giúp.

http://tieulun.hopto.org

DUMBADZE NODAR
GRUZIA

KỶ NIỆM

Tháng Chín năm ngoái tôi ở quê.

Một buổi sáng chủ nhật, ông bạn thời niên thiếu Mitusa Marsania đến nhà rủ tôi ra sông câu cá. "Để hồi tưởng lại tuổi trẻ", - ông nói. Một vài giờ sau, chiếc giỏ của chúng tôi đã đầy cá - toàn những chú thiên ngưu to tướng.

Trên đường về nhà, chúng tôi ghé vào văn phòng của nông trang. Trên bãi đất tròn không lớn lắm trước cửa trụ sở rất đông người và ồn ào. Tôi chào hỏi mọi người, ngồi xuống một gốc cây và hỏi xin thuốc lá cuộn sâu kèn. Nhưng thuốc tất nhiên là không có - ở trong làng bây giờ có ai còn hút loại thuốc này nữa đâu!

- Bác ơi, cháu mang đến cho bác nhé? Để cháu về hỏi xin ông cháu, - một cậu bé cởi trần hét to và biến mất, hệt như một con thằn lằn trong khe đá.

Trong lúc chờ đợi cậu bé, tôi bước đến bên bức tường lớn xây trên sân để tưởng nhớ các chiến sĩ đã hi sinh, và, một cách không chủ ý, bắt đầu đếm những bức ảnh treo trên đó.

Một trăm năm mươi hai khuôn mặt trẻ - thơ ngây và ngạc nhiên, cau có và tươi cười, trầm tư và vui vẻ, tự hào và vô tư - từ trên tường nhìn tôi. Mỗi người ăn mặc một cách khác nhau, đồ dân sự, đồ quân phục - đủ cả. Một số bức ảnh được cắt ra từ các anbum gia đình và đem phóng to lên.

Tôi nhìn kĩ các bức ảnh của những con người đã ra đi và sẽ không bao giờ trở về này, và trong kí ức của tôi lại hiện lên những kỉ niệm - những kỉ niệm sống động, sắc nét như tất cả vừa mới xảy ra ngay chiều qua...

http://tieulun.hopto.org

... Daniel Baxilia... Chiến tranh bắt gặp anh khi anh đang làm công việc hết sức hòa bình: trèo lên cây hồng Nhật Bản hái Izabella(1). Ăn hết cả một làn đầy, ông bưu tá Bacur chúc cho Daniel xuống đất an toàn rồi ra về. Trên đáy chiếc làn không úp ngược, Daniel thấy giấy gọi nhập ngũ. Anh xuống đất an toàn và lên đường ra trận với bài hát trên môi, nhưng rồi từ chiến tranh anh không còn trở về nữa...

... Bajico Xenradze... Sáng ngày thứ ba sau đám cưới, bí thư chi bộ nông trang Liudvig Kvitaisvili phải khó khăn lắm mới kéo được anh ra khỏi nhà. Ôi, cái anh chàng Bajico này mới sôi nổi, vui vẻ, hiếu động làm sao!

- Tukhia! Em đừng gấp giường vội! - Anh kêu to với người vợ đang khóc lóc. - Anh sẽ đánh vỡ mặt thằng Hitler và sau hai ngày nữa trở về với em!

... Tamaz Djabua... Mùa hè năm đó anh lên lớp mười. Ba lần anh bị đuổi ra khỏi phòng quân vụ. "Tình hình của chúng ta chưa đến nỗi tệ để phải lấy ra trận những loại chim chưa có cánh... Đi khỏi đây ngay!" Anh trốn ra mặt trận. Bằng tốt nghiệp trung học đã được cấp cho...liệt sĩ Tamaz Djabua...Bây giờ tấm bằng đó cùng với ảnh của Tamaz được treo trong lớp nơi anh học trước đây. Và mẹ anh từ đó đến nay vẫn chưa cắt băng tang...

... Xenzor Selidze, Baruaba Magularia, Misa Gogiberidze, Lagino Antidze, Vusuta Kalandadze, Leo Poxhisvili...

- Còn đây là ai? - Tôi hỏi.

- Anh không nhận ra à? - Mitusa ngạc nhiên.

- Không, không tài nào nhớ được!

- Anh nói sao?! Đây là Cucuri, anh Cucuri đánh xe ngựa chở nước ấy mà! - Mitusa trách móc nói và lấy tay áo lau mặt kính trên tấm ảnh của Cucuri.

... Trời ơi, làm sao tôi có thể quên được Cucuri, anh trai của Natela!

http://tieulun.hopto.org

- Thế con ngựa của anh ấy ở đâu? Tại sao ở đây lại không có ảnh con ngựa của anh ấy?

Tất cả những ai đã từng biết và còn nhớ Cucuri đều mỉm cười. Tôi cũng cười. Và trong kí ức của tôi hiện lên hình ảnh của Cucuri.

*
* *

Cucuri là một anh chàng rất đẹp trai. Anh đánh xe ngựa chở nước trong một chiếc thùng rất lớn đi đến các trại trồng chè. Đối với các cô gái, mỗi lần Cucuri xuất hiện là một ngày hội. Xúm quanh thùng nước, họ vừa cười đùa trêu chọc, vừa té nước vào nhau và vào Cucuri. Còn anh chỉ đứng im lặng cười mỉm. Ai chứ Cucuri biết giá trị của mình lắm.

- Anh đi khỏi đây đi, xem kìa, chả ai chịu làm việc cả! - Nữ đội trưởng Nina van nài Cucuri.

- Chị để cho tôi ngắm những người đẹp của chị một lát! - Cucuri cũng van nài cô đội trưởng Nina.

- Thế còn định mức? Hay là anh sẽ làm thay cho họ? Nào đi đi! - Cô đội trưởng kêu to.

- Cucuri, mong cho anh mù mắt đi, anh không thấy trái tim em đang bốc lửa hay sao? Anh yêu em đi! - Một cô khác cười.

- Sao mẹ anh không sinh ra một tá chàng trai như anh? Như thế may ra đủ cho cả đội!

- Chẳng lẽ em không đáng để cho anh yêu ư, Cucuri? Nào, nhìn em cho kĩ đi!

- Này, lũ không biết xấu hổ kia, có thôi đi không? Chớ có làm anh ta phát điên lên đấy! - Nina quát các bạn gái.

Ướt từ đầu đến chân, Cucuri vừa cười vừa leo lên xe ngựa của mình và giục ngựa đi sang khu trại chè bên cạnh.

http://tieulun.hopto.org

*

* *

Mùa thu năm 1941, Cucuri cùng con ngựa của anh được gọi nhập ngũ.

Tôi còn nhớ, lần đó Filip Makharadze về làng chúng tôi và nói trong câu lạc bộ nông trang chật ních người những lời như sau:

- Các đồng chí có thấy tên Hitler khát máu đang làm gì không? Hãy đứng lên, đào hầm hào, mài sắc gươm giáo, trấn giữ các ngả đường. Kẻ thù đừng hòng đặt chân đến đất Gruzia ruột thịt của chúng ta.

Rồi ông đưa mắt nhìn đám học sinh ngồi túm tụm lại trên sàn câu lạc bộ và nói:

- Còn các cháu, các cháu hãy giúp đỡ người lớn. Đất nước chúng ta thuộc về các cháu, các cháu đừng để cho con thú độc Hitler đến đây giày xéo quê hương. Đừng để quân thù chạm đến dù chỉ một tấc đất yêu quý của chúng ta.

Ngay đêm hôm đó tôi thực hiện lời kêu gọi của Filip Makharadze: đào hào ở trong sân nhà, mài gươm và phác ra một kế hoạch tỉ mỉ nổ mìn phá hủy chiếc cầu của làng tôi. Nhưng Mitusa bác bỏ phương án của tôi.

- Nổ mìn một chiếc cầu treo là việc làm không cần thiết. Chỉ cần cắt dây thừng, và thế là xong. Để tớ xem Hitler sẽ qua sông Gubazouli như thế nào!

Hai ngày sau cuộc nói chuyện của Makharadze, gần một nửa Gruzia đã lên đường ra mặt trận, trong số đó có Cucuri với con ngựa của mình.

Chắc các anh nghĩ rằng Cucuri cưỡi ngựa lên chỗ tập trung? Hoàn toàn không phải như thế. Từ sáng anh đã tắm rửa ngựa rất sạch sẽ, chải bờm và đuôi rồi phủ lên mình ngựa một tấm lụa điều (mà Cucuri được thưởng về công nuôi tằm) và trịnh trọng rảo bước bên con ngựa đến phòng quân vụ.

http://tieulun.hopto.org

*

* *

Còn trước đó một tháng đã xảy ra câu chuyện như sau:

Vào một buổi sáng, Cucuri dắt con bò cái duy nhất của nhà anh ra chợ. Buộc bò vào gốc cây tiêu huyền phương Đông, anh ngồi xuống một hòn đá lớn. Cô bé đi chân đất Natela - em gái của Cucuri - cũng ngồi xuống bên cạnh.

Không ai hỏi mua bò, nhưng những người tò mò thì vô số:

- Bò cậu bán bao nhiêu đấy, Cucuri?

- Bò nhà anh cho bao nhiêu sữa một ngày, Cucuri?

- Sữa bò cậu có đặc không, Cucuri?

- Bò cậu tên là gì, Cucuri?

Một số người Cucuri trả lời, một số không.

Cuối cùng Anania Nibladze xuất hiện, hắn là người mà nếu muốn, có thể mua hết cả chợ, chứ đừng nói gì một con bò.

- Anh bán bò đấy ạ?

Cucuri đứng dậy:

- Vâng, tôi bán bò, thưa ông Anania kính mến.

- Anh đòi bao nhiêu?

- Tôi đòi ba nghìn, thưa ông Anania kính mến.

- Đắt quá.

- Tôi biết, thưa ông Anania kính mến...

- Anh bớt đi, nếu anh biết thế.

- Đối với ông, thưa ông Anania kính mến, tiền chỉ là giấy, còn đối với tôi, con bò này là cả gia sản...

http://tieulun.hopto.org

- Thế tại sao lại bán đi? - Anania cười nhạt và ngạo mạn nhìn những người xung quanh.

Cucuri im lặng.

- Tôi hỏi anh mà.

- Ông có thấy cô bé gần như ở truồng này không, thưa ông Anania kính mến? - Cucuri hất đầu về phía Natela.

- Hai nghìn rưỡi.

- Hai tháng nay nó không đi học, thưa ông Anania kính mến. Nó cần áo, giầy...

- Bán đi, Cucuri, giá cao đấy, - có người nào đó khuyên.

- Sao? Thế khi tôi nhập ngũ, anh sẽ nuôi mẹ và em tôi à? - Cucuri hỏi lại người vừa khuyên.

- Hai nghìn tám, - Anania nói và lôi từ trong túi ra một tập giấy bạc, Cucuri, như bị thôi miên, đứng nhìn những tờ một trăm rúp to tướng.

- Ông dắt đi.

Anania đếm nhanh số tiền và trao cho Cucuri. Anh chăm chú đếm lại rất lâu rồi cẩn thận gói vào một tờ giấy báo, bỏ vào túi. Anania cởi dây thừng buộc bò và hỏi một người hàng xóm của hắn đứng bên cạnh.

- Này Akaki, theo ông con bò này có đủ cho sáu mươi người không? Ngày mai tôi sẽ lợp nhà.

- Khó đủ đấy, thưa ông Anania.

- Thế thêm mấy con lợn, gà tây nữa.

- Nếu vậy tất nhiên là đủ.

- Dù sao cũng là một con bò cái! - Anania vỗ tay lên lưng con vật.

Cucuri ngạc nhiên, hết nhìn Anania lại nhìn ông hàng xóm của hắn. Bỗng đôi môi anh tái nhợt, hai lỗ mũi phập phồng.

http://tieulun.hopto.org

- Ông cần con bò này để làm gì, thưa ông Anania kính mến?

Anania phá lên cười.

- Cần làm gì à? Mổ thịt! - Lão hàng xóm của hắn đáp thay.

- Mổ thịt à?

- Thế còn anh nghĩ sao? - Anania ngạc nhiên.

Cucuri lập tức lôi gói giấy bạc từ trong túi ra.

- Tiền đây, thưa ông Anania kính mến. Tôi trả lại ông... Làm sao lại có thể mổ thịt bò được.

- Anh sao thế, điên à?

- Không, thưa ông Anania kính mến. Tôi thà để cắt cổ tôi còn hơn mổ thịt con bò của tôi. - Cucuri thận trọng cầm lấy đầu dây thừng từ trong tay Anania, nhét tiền vào túi hắn và quay lại bảo em gái:

- Dắt bò về nhà đi.

- Ba ngàn rúp. - Anania nói.

- Về đi, anh bảo mà.

- Ba ngàn hai.

- Không cần đâu, thưa ông Anania kính mến...

- Ba ngàn rưỡi.

Natela dừng lại. Cucuri nhìn đôi chân trần của em gái, nhìn tập giấy bạc, rồi nhìn Anania, và cuối cùng nhìn con bò của mình. Anh không nói một lời nào. Mọi người tò mò sốt ruột đứng chờ kết thúc cuộc mặc cả kì lạ này.

Bỗng Cucuri như nổ bùng ra:

- Thế nào, em không nghe anh bảo à? Đi về nhà nhanh lên. - Anh quát cô em gái đang đứng ngơ ngác, rồi lấy tay đẩy mạnh vào hông bò: - Về nhà đi, bò ơi, về đi thôi. - Và con bò cái đi về nhà. Cucuri bước theo sau.

http://tieulun.hopto.org

- Thằng điên. - Anania thốt lên.

- Hắn quả là thằng ngốc, - một người nào đó phụ họa theo.

*
* *

Còn câu chuyện mà tôi sắp kể đây, xảy ra vào tháng Hai năm 1943, trong giờ văn học Gruzia.

Chúng tôi - những học sinh lớp tám của trường trung học Bondixkhidi - đang ngồi xung quanh lò sưởi đã bắt đầu tàn để chờ cô giáo Djokhonda Melimonadze, cố gắng sưởi ấm dù chỉ là đôi tay và đôi chân đã cứng đờ vì lạnh.

Làng Bondixkhidi nằm dọc hai bờ của con sông Gubazouli (trong dân gian người ta gọi nó là động mạch thứ hai của Gruzia. Động mạch thứ nhất, như mọi người đều biết, là con sông Xupxa). Một chiếc cầu treo bắc qua sông, vì vậy làng này mới có tên là Bondixkhidi.

Bốn phía Bondixkhidi được bao bọc bởi những xóm bản nhỏ - Mexieti, Sasieti, Bukxieti, Xcvarameti, Ukuneti, Kviriketi, Kakabeti, Kokole ti và Xivnagvara. Trẻ em ở các làng này sau khi học hết sơ cấp, đến học tiếp ở trường trung cấp Bondixkhidi. Chúng chẳng có gì khác các đứa trẻ ở làng Bondixkhidi, có chăng chỉ ở chỗ vì phải suốt đời đi trên cầu treo nên người ở Bondixkhidi có một dáng đi lắc lư, còn trẻ em ở Xivnagvara mắt hơi buồn hơn so với các bạn cùng lứa tuổi và vẻ mặt như luôn luôn ngái ngủ. Giải thích điều này rất đơn giản: từ Xivnagvara đến Bondixkhidi ít nhất là bẩy cây số, và vì vậy chúng phải dậy sớm hơn các bạn cả một tiếng đồng hồ. Ngoài ra, Bondixkhidi cùng các xóm xung quanh chỉ là một làng Gruzia bình thường và trường trung học của nó cũng là một trường trung học bình thường ở nông thôn, không giống lắm với Viện hàn lâm Ikaltoixkaia[1].

[1] Viện hàn lâm Ikaltoixkaia - một trường học bậc cao của Gruzia được thành lập vào thế kỉ thứ XI - XII.

http://tieulun.hopto.org

Cucuri và em gái Natela sống ở Xivnagvara. Còn tôi thì chạy trốn cái đói của thành phố trong những năm tháng chiến tranh, sống ở nhà người họ hàng ở Bondixkhidi.

... Và câu chuyện xảy ra vào một sáng tháng Hai. Chúng tôi - những học sinh rét cóng của lớp tám trường trung học Bondixkhidi - ngồi chen chúc quanh chiếc lò sưởi đã cháy tàn và chờ cô giáo dạy văn học Gruzia, cô Djokhonda Melimonadze.

*
* *

Cô bước vào lớp, không nói câu "Chào các em!" và "Ngồi xuống!" thường lệ, ném cuốn sổ lên bàn, kéo ghế đến cạnh lò sưởi, ngồi xuống và hơ đôi bàn tay tái nhợt vì lạnh lên ngọn lửa.

- Thế nào, các em, lạnh lắm à? - Cô hỏi sau một phút im lặng.

- Thưa cô, lạnh lắm ạ.

- Hôm nay có bao nhiêu em đi học?

- Tám trong số mười sáu ạ.

- Ít quá.

- Không sao, chúng ta cứ bắt đầu học đi, những người còn lại sẽ đến sau! - Titico Santuria nói.

- Thế bây giờ các em ấy đang ở đâu?

- Có lẽ đang trên đường đi...

- Ai chẳng hạn?

- Chẳng hạn như Natela Nijaratze.

- Em ấy sẽ đến chứ? Em ấy không bỏ chúng ta chứ?

- Em không nghĩ rằng bạn Natela có thể làm chuyện đó được! - Guri Gogiredze nói.

http://tieulun.hopto.org

- Thế em có thuộc bài không? - Cô giáo bỗng hỏi bất ngờ.

- Em ấy à? Tất nhiên em thuộc!

- Nếu thế, em bắt đầu đi!

Tiếng kẹt cửa đã cứu Gogiredze.

Natela bước vào phòng.

- Ô-ô-ô, sao em đến sớm thế! - Cô giáo kêu lên.

- Mẹ em ốm, thưa cô! - Natela nói dối, và xấu hổ về việc nói dối của mình, cô cúi đầu xuống.

- Thôi được, thôi được, đừng có nói điều gở cho người đang khỏe mạnh nữa.

- Em biết làm sao bây giờ, thưa cô? Nhà em cách trường đến bẩy cây số.

- Cần phải dậy sớm hơn!

- Sớm hơn bao giờ ạ? Ban đêm ấy ạ?

- Thôi đừng nói vớ vẩn nữa!.. Thế bài em học thuộc chưa? - Natela càng cúi đầu xuống thấp hơn. - Cô hỏi em mà.

- Thưa cô, chưa ạ.

Cả lớp bối rối im lặng. Sự im lặng kéo dài khá lâu. Trong suốt thời gian đó cô giáo không rời mắt nhìn Natela.

- Thế em đến trường làm gì? Đấy, em thử nghĩ xem: Sáng dậy sớm, đường xa như vậy, tuyết, gió, rét, để làm gì? Để tuyên bố với cô giáo "Em chưa thuộc bài" à? Chẳng lẽ lại có thể mạo hiểm như vậy chỉ để nói bốn cái từ đó ư? Nếu bỗng nhiên trên đường đi em vấp ngã, lăn xuống vực, hoặc chó sói ở trong rừng nhảy xổ ra thì sao? Lúc đó thì em chết mất mạng, và cái chính nhất là tất cả chúng ta đây cũng chết! Em hành động thiếu suy nghĩ như thế để làm gì? Cứ gửi một bức điện, báo tin: "Vì em không học bài, nên rất tiếc hôm nay em không đến trường được", có hơn không?...

http://tieulun.hopto.org

Cả lớp cười rộ lên, Natela cũng cười, và cả cô giáo cũng cười nốt...

- Thôi được, lại đây, sưởi cho ấm đi, - cô giáo nhường chỗ cho Natela, còn mình đi đến bên bàn, cầm sách và bắt đầu: "Tâm tư, truyện ngắn của Egnate Ninosvili".

*
* *

Cô giáo của chúng tôi kể rất lâu về cuộc sống đói khát, vô quyền, khốn khổ của người nông dân Gruzia trước đây, về cuộc sống cũng bất hạnh và cơ cực như vậy của người bảo vệ trung thành cho quyền lợi của tầng lớp nông dân nghèo - Egnate Ninosvili. Cô kể nồng nhiệt và cảm động đến nỗi chúng tôi không cầm được nước mắt. Sự xúc động của chúng tôi đạt đến đỉnh điểm khi Kaxia Mundjadze, mệt mỏi, đói rét, bị chính quyền địa phương bắt đi canh con đường sắt, nằm xuống để chợp mắt một lúc, nhưng sợ đoàn tàu chạy qua mà không biết, anh nằm gối đầu lên đường ray.

Đọc đến chi tiết này, cô giáo nhắm mắt và thì thầm đọc tiếp đoạn đã thuộc lòng:

- "Gối đầu lên đường ray, Kaxia ngủ... Mặt trăng rằm toả sáng rọi trên khuôn mặt đã lâu không cạo của Kaxia. Trong bờ cây, tiếng chim họa mi lảnh lót ngọt ngào. Và đằng xa đoàn tàu đã hiện ra. Kaxia thấy mình trong giấc mơ: anh cảm thấy đoàn tàu đang đến gần, liền nhảy dậy, cầm lấy súng đứng nghiêm thẳng người lên... Đoàn tàu đến sát bên cạnh. Những toa tàu bằng vàng ròng, và những người ngồi trên đó cũng mặc áo bằng vàng. Họ giận dữ nhìn Kaxia: làm sao mày dám nằm ngủ khi đang làm nhiệm vụ?... "Trời ơi, - Kaxia nghĩ thầm, - không khéo mình bị đày đi Xibir mất! Gia đình tội nghiệp của mình thế là chết mất thôi!.." Những bánh xe đầu máy lướt tới trên đường ray, nơi Kaxia nằm, rồi tiếp tục vòng quay của mình,.đi tiếp....".

Cô giáo dừng lại, chúng tôi khóc nức nở.

- Còn sau đó? - Xoxiko Gigineisvili nuốt nước mắt hỏi.

http://tieulun.hopto.org

Cô giáo cố nén tiếng run trong giọng nói, đọc tiếp hết câu chuyện:

"Sáng hôm sau, người tuần đường tìm thấy trên đường ray một cái xác không đầu. Đó là Kaxia Mundjadze..."

Cả lớp im lặng kéo dài đến năm phút. Rồi cô giáo bước đến bên lò sưởi, nhấc Natela đứng dậy, ngồi vào ghế của mình và hỏi:

- Có em nào hỏi thêm không?

Không ai hỏi thêm gì cả. Kaxia chết, thế là hết chuyện. Còn hỏi gì nữa? Nhưng bỗng nhiên giọng của Natela vang lên:

- Em xin hỏi, thưa cô!

- Em nói đi.

Natela chậm chạp đi về phía bàn mình rồi hỏi:

- Nếu Kaxia bị nghiền mất đầu, thì ai có thể kể lại giấc mơ của anh ấy?

Nếu sấm chớp có nổi lên ầm ầm trong lớp học và tất cả chúng tôi bị rơi vào địa ngục, chắc cô Djokhonda cũng không sửng sốt bằng. Chúng tôi la hét đến nỗi kính ở cửa sổ rung lên. Natela ngồi xuống và ngơ ngác nhìn xung quanh: Không hiểu mình có nói cái gì không đúng chăng?

Khi lớp đã yên lặng, cô giáo ngẩng bộ mặt đỏ bừng lên:

- Nijaradze, đứng dậy.

Natela đứng dậy.

- Xếp sách lại! - Natela xếp sách lại.

- Đi ra khỏi lớp!

Natela chậm chạp bước ra cửa.

- Và đừng bao giờ ló mặt đến lớp học của cô nữa!

http://tieulun.hopto.org

Natela ra khỏi cửa. Chúng tôi ngồi im lặng và ngơ ngác. Không ai chờ đợi một kết cục như vậy cả.

- Thưa cô! - Tôi đứng dậy.

- Em muốn nói gì, Nanadze?

Tự tôi cũng không biết mình muốn nói gì trong giây phút đó. Nhưng tôi cảm thấy rằng ngay bây giờ tôi không nói ra được tất cả những gì nén lại trong lòng, tôi sẽ chết ngạt mất. Và tôi bắt đầu nói nhanh.

- Thưa cô, sao cô lại thế... Sao cô từ sáng chỉ đầu độc tâm trạng của chúng em?... Cô đọc cho chúng em nghe về cái đói, cái bất hạnh, cái chết và chiếc đầu bị nghiền nát, về nước mắt, đau khổ!... Chúng em còn ít những lo lắng khác hay sao? Đáng ra cô phải đọc câu chuyện này cho những đứa trẻ no đủ, hài lòng với cuộc sống để cho chúng thương tiếc cái anh chàng Mundjadze tội nghiệp... Còn chúng em đã có quá đủ đau khổ của mình rồi - chiến tranh, đói khát!... Vâng!... Và nữa, nếu cô muốn biết, cô đã đuổi Natela một cách hết sức không công bằng. Thế đấy!

Tôi ngồi xuống, thở dồn. Và cô giáo lập tức đứng dậy:

- Em nói xong rồi chứ, Nanadze?

- Vâng, thưa cô!

- Nói hết rồi chứ?

- Vâng, thưa cô!

- Thế nghĩa là em không thích Ninosvili?

- Không, không thích ạ!

- Thế trước đây một phút ai ngồi khóc? Có phải em không, Nanadze? Hay là cô nghe nhầm?

- Em không thích ông ta, vì ông ta bắt em phải khóc!

- Xếp sách vở lại, Nanadze!

http://tieulun.hopto.org

Tôi đã chờ đợi điều đó, và sách vở của tôi đã được xếp xong từ trước.

- Đóng cửa lại và đuổi theo Nijaradze, nó chưa kịp đi xa đâu!

Tôi bước ra sân. Và bỗng nhiên tôi có cảm giác như tôi vừa ngồi trong một lò nấu bánh hừng hực, rồi bị một người nào đó kéo ra dúi đầu vào đống tuyết.

*
* *

Natela bước đi chậm chạp, đầu cúi thấp. Tôi lên tiếng gọi. Natela quay đầu nhìn, rồi dừng lại.

- Cô giáo đuổi mình! - Tôi mỉm cười.

Suốt bẩy cây số chúng tôi im lặng đi trên tuyết. Natela không hỏi tôi đi đâu và để làm gì, tôi cũng không nói là tôi tiễn Natela về nhà. Trong việc này không có gì là lạ đối với chúng tôi, cũng như với những người hàng xóm chúng tôi gặp trên đường: tình bạn của chúng tôi cả làng đều đã biết.

*
* *

Cạnh cối xay gió cũ, Natela bỗng dừng lại và lắng nghe một điều gì đó. Bỗng Natela chạy vụt về làng, tôi vất vả lắm mới theo kịp.

Cạnh nhà thờ hoàng hậu Tamar, Natela lại dừng lại.

- Anh Cucuri... - Natela thì thào, rồi như bị phạt ngang chân, ngã gục xuống đất.

Từ trong làng vọng ra những tiếng khóc, tiếng kêu xé ruột. Natela không khóc cũng không kêu. Cô ngồi với bộ mặt đờ đẫn hóa đá và im lặng. Tôi chạy vào làng và gọi những người hàng xóm đến. Không làm cho cô động đậy được, họ bế cô lên và mang về nhà. Mẹ

http://tieulun.hopto.org

của Natela, mặt xây xát, tím bầm, ngơ ngác nhìn con gái đang ngất xỉu.

- Bà trông lấy con, không nó chết thật đấy, - những người hàng xóm nói.

- Cứ để cho nó chết... Cứ để cho mặt trời tắt đi và bầu trời sập xuống... Cucuri của tôi không còn nữa rồi...

Natela phải nằm liền trên giường một tháng trời. Dần dần cô bình phục, nhưng cuối cùng rồi vẫn không trở lại trường...

Từ đó chỉ một mình tôi ngồi sau chiếc bàn của chúng tôi.

*
* *

- Đi thôi, Nodar, không cá ươn mất đấy! - Mitusa cầm lấy tay tôi, lắc mạnh.

Tôi nhìn lại bức tường một lần nữa và bước theo Mitusa.

*
* *

Sáng hôm sau, cô em họ bước vào phòng tôi.

- Có một người đàn bà nào đấy hỏi anh!

- Mời vào đây.

- Em mời rồi, nhưng bà ta không chịu vào.

Tôi đi ra sân. Một người phụ nữ duyên dáng chừng bốn mươi lăm tuổi, tay cầm chiếc túi, đứng cạnh cổng hàng rào.

- Chào anh Nodar kính mến! - Người phụ nữ cất tiếng chào.

http://tieulun.hopto.org

- Chào chị! - Tôi đáp và nói thêm để giữ phép lịch sự. - Mời chị vào nhà.

"Thế đấy, - tôi nghĩ, - mang đến một chút quà, rồi bây giờ sẽ bắt đầu: xin cho con vào làm ở một nơi nào đấy, gọi điện cho ai đó, nhờ kiếm hộ một cái gì đấy..."

- Không, tôi chỉ ghé qua một tí thôi.

- Tôi có thể làm được gì cho chị?

- Anh không nhận ra tôi rồi, anh Nodar ạ... - Người phụ nữ buồn rầu mỉm cười.

- Nói thực, tôi không nhận ra...

- Thế mà tôi không nghĩ là anh không nhận ra...

- Theo tôi, chúng ta không quen nhau.....

- Tôi là Natela, em gái Cucuri Nijaradze....

- Natela! - Tôi lập tức cảm thấy bủn rủn cả chân tay, giọng nói trở nên thì thào. - Natela, - tôi lặp lại và ngồi xuống một khúc gỗ, - Natela, em...

Natela ngồi xuống cạnh tôi và lấy từ trong túi xách ra một chiếc lọ.

- Anh cầm lấy, đây là mật ong tháng Năm... Của nhà... Trong như hổ phách...

- Cám ơn em...

- Em nghe nói tim của anh không ổn lắm phải không? Mật ong là thứ thuốc rất tốt... Nghe nói anh hỏi thăm về Cucuri phải không?.. Anh về đây có lâu không?.. Anh chỉ một mình, hay... - Natela nói ngắt quãng, đầu không ngẩng lên và giọng nói run run.

- Natela... Em sống ra sao? - Tôi ngắt lời, hỏi. Natela thở dài và chăm chú nhìn tôi.

http://tieulun.hopto.org

- Anh thấy đấy, anh Nodar ạ... em đang già đi... Còn anh? Sức khỏe của anh bây giờ ra sao?

- Anh không sao cả, Natela ạ. Em kể về em đi. Em sao, em... - Tôi không nói tiếp được nữa.

- Em như thế này đây, như một người đàn bà nông thôn...

- Nhưng em sống ra sao?

- Hái chè, vắt sữa bò, chăm sóc chồng con...

- Em lấy chồng rồi à?

- Em lấy chồng muộn lắm, anh Nodar ạ... Bây giờ em có bốn con, chúng nó đi học....

- Thế còn...

- Một người tốt, trung thực, chăm làm...

- Natela, chúng ta vào nhà đi!

- Không, em không quấy rầy anh nữa đâu... - Natela bối rối đứng dậy.

- Natela, anh thấy có cái gì đó làm em bối rối. Em nói đi!

- Vâng, em mang đến cho anh đây.... Nhưng anh đừng nghĩ khác... Bây giờ anh là người nổi tiếng rồi... và cái này cần cho anh hơn. - Natela chìa cho tôi một tờ giấy vở học sinh đã úa vàng.

- Cái gì đấy, Natela?

- Đây... Đây là thơ... Thơ của anh...

Tôi vội cầm lấy tờ giấy và... sững cả người.

Natela quê ở Xivnagvara!

Ánh sáng bên em cũng phải mờ!

Với anh - em là ngôi sao nhỏ,

Em là niềm vui, em là đau khổ!

http://tieulun.hopto.org

Ôi lòng anh mơ tưởng đêm ngày

Đôi môi em ngọt đến mê say!

Ôi giọng nói em dịu dàng đến thế,

Em là niềm vui, em là đau khổ!

Và tôi nhớ lại - tôi nhớ lại một cách rõ ràng, như sự việc mới xảy ra ngày hôm qua - tôi đã, không hề cắn rứt lương tâm, bắt chước những câu thơ của Galaktion để giãi bầy mối tình nồng cháy của tôi.

- Em còn giữ những bài thơ khác của anh, nhưng bài này là hay nhất....

- Và em không cho ai xem cả chứ?

- Anh nói sao? - Natela ngạc nhiên. - Làm sao có thể cho người khác xem những bài thơ viết về mình!

- Cả các con nữa?

- Cả các con, không một ai trên đời!..

Tôi bỗng muốn khóc.

- Natela, em là một người đàn bà kì diệu! Em tha lỗi cho anh, rằng anh không nhận ra em... Bây giờ thì... Nhưng bây giờ thì đã muộn, Natela ạ!.. Tha lỗi cho anh...

- Anh không có lỗi gì cả.

- Natela!

- Gì anh?

- Anh đã nhớ lại tất cả. Natela! Anh nhớ lại anh Cucuri, con ngựa của anh ấy. Nhớ ngày hai anh em dắt bò đi bán nhưng rồi không bán. Thế em còn nhớ câu chuyện về Kaxia Mindjadze không? Mà em quên làm sao được, bởi vì ngày hôm đó chúng ta biết tin Cucuri hi sinh... Thế em có nhớ cái lần trên đống cỏ vừa cắt... Anh đọc thơ cho em nghe, rồi chúng ta ngủ thiếp đi... Em còn nhớ không?

Natela đứng dậy, những giọt nước mắt long lanh trong mắt:

http://tieulun.hopto.org

- Nodar, tất cả những cái đó đã ngủ yên trong em... Anh đừng đánh thức nó dậy, em van anh!

Tôi cầm lấy bàn tay sần sùi chai sạn vì công việc của Natela và áp lên môi. Natela nhẹ nhàng rút tay ra, ôm hôn tôi, rồi quay gót bước đi...

- Em tha lỗi cho anh, Natela! - Tôi nói, Natela không đáp lại.

Tôi còn đứng rất lâu cạnh cửa vườn, hi vọng Natela quay lại nhìn, dù chỉ một lần thôi. Nhưng cô không quay lại.

http://tieulun.hopto.org

VDOKIMOV NICOLAI
NGA

TRONG BIỆT THỰ

Tên lính súng máy từ trên gác thượng bắn xuống.

- Khử nó đi, - trung úy nói. - Nào, lẹ lên!

- Được thôi, - tôi đáp và nghĩ rằng chiến tranh đã sắp kết thúc, mà tôi còn chưa được trông thấy mặt đứa con trai sinh đúng vào năm tôi phải đi ra mặt trận.

- Được thôi, - tôi nhắc lại rồi chạy ra phía sau góc nhà kho và bò theo mặt đường đá ướt.

Những hòn đá lát đường bốc mùi đất. Hơi thở của đất làm chúng nổi phồng lên; chúng ôm bọc lấy đất, nhưng dưới chúng, đất vẫn thở và vẫn sống. Những viên đá nở căng ra như bột nhồi, và giữa các khe hở trồi lên mấy ngọn cỏ. Nếu đứng hoặc đi thẳng người trên mặt đường này thì sẽ không trông thấy gì cả; nhưng nếu bò, úp khuôn mặt đẫm mồ hôi xuống đá, và không biết mình còn được sống bao lâu nữa, bởi vì chiến tranh là chiến tranh, và không ai biết được cái gì sẽ xẩy ra sau một tích tắc nữa - thì lúc đó sẽ trông thấy và nghe thấy rất nhiều thứ. Sẽ nghe thấy mùi của đất quân thù. Nó cũng có mùi như mùi của đất quê hương anh.

Một khẩu súng cối nhằm bắn lên gác thượng. Một, hai phát. Nhưng tên lính súng máy chỉ ngừng một giây rồi lại tiếp tục công việc của mình. Những viên đạn nẩy lên trên mặt đường đá cạnh đầu tôi.

- Nhanh lên! - Trung úy quát.

Tôi biết bây giờ bò là vô nghĩa: tên lính ở trên gác thượng đã trông thấy tôi và không để tôi thoát, nếu tôi chậm trễ. Cần phải rời mặt đường đứng dậy và chạy vụt đến chân biệt thự, - khoảng cách

http://tieulun.hopto.org

không xa lắm, chỉ chừng năm mươi mét, - phải chạy thẳng vào làn đạn.

Nếu tôi không vượt qua được, một người nào đó sẽ thay tôi lên tiếp, và nếu anh ta cũng không lên được, thì người thứ ba sẽ vượt qua được quãng đường mà hai chúng tôi không thể vượt qua: con người chết đi, nhưng con đường vẫn còn đó.

- Nhanh lên, - trung úy lại quát.

Đáng lẽ anh không cần phải quát. Nếu con người đã chọn cho mình con đường và đi theo con đường đó, tức là anh ta đã biết mình phải nhận một gánh nặng như thế nào. Không cần phải giục anh ta. Giục để làm gì? Anh ta biết nhiệm vụ của mình.

Một viên đạn bắn vỡ hòn đá cạnh tay tôi và văng vù đi. Tôi nhìn nước mưa lấp đầy chiếc hố trắng nhỏ trong hòn đá do viên đạn khoét nên, và đứng dậy.

Qua những năm tháng chiến tranh, tôi đã học được cách đánh lừa đạn. Trong mỗi viên đạn đó có cái chết của tôi, rất nhiều cái chết của tôi, nhưng tôi đều đánh lừa được chúng. Và bây giờ tôi cũng đánh lừa chúng. Chạy ngoằn ngoèo, tôi đến được bên ngôi nhà, ép mình vào bức tường ướt bị bom xô nghiêng, và lấy tay lau nước mưa mằn mặn trên mặt.

Ngôi nhà đã cũ, đứng trên một ngọn gò cạnh bờ sông. Những chiếc cột chạm hình phụ nữ giơ những cánh tay mệt mỏi, mạch máu nổi phồng, đỡ lấy mái nhà. Những con sư tử khổng lồ, bờm bị đạn xé nát, đứng nhe răng canh giữ lối ra vào. Lưng của chúng phẳng lì, nhẵn bóng như lưng của những con ngựa hiền lành béo tốt - không chỉ mới một thế hệ trẻ con đã mài đũng quần trên đó. Con người cũng lắm trò tiêu khiển thật!

Khẩu súng cối lại bắn lên gác thượng. Nhưng cả lần này tên lính súng máy vẫn nguyên lành. Tôi lại nghe trên đầu mình tiếng súng của nó nổ giòn.

Hoàng hôn đang trôi dần về đây thành từng mảng; và cần phải vội để tranh thủ lúc bóng tối còn chưa trở thành kẻ đồng minh với

http://tieulun.hopto.org

thằng trốn ở trên gác thượng. Tôi kiểm tra lại ổ đạn và chui vào lỗ hổng ở tường.

Một quả bom đã làm sập phần bên này của biệt thự: khắp nơi ngổn ngang những đống gạch ngói, gỗ ván, mảnh kính, những thanh đòn tay sập xuống treo lủng lẳng, những chân ghế chân bàn trồi ra lỏng chỏng, những bức tranh vẽ và chân dung rách nát vương vãi. Cầu thang cũng đã sập gẫy, nhưng nó vẫn còn treo trên một cái gì đó; và nếu thật thận trọng, nếu trở nên không trọng lượng và nhẹ nhàng như một con mèo, thì còn có thể leo theo nó lên. Và điều đó tôi cũng đã học được trong chiến tranh - biết cách trở nên không trọng lượng, nhẹ nhàng như một con mèo.

Tôi túm lấy thanh tay vịn bằng gỗ treo lủng lẳng, chân phải tì lên bực thang cuối cùng và khẽ hẩy người bò lên phía trên bằng cả bốn chi. Cầu thang kêu răng rắc như thân cây gỗ khô gặp cơn gió mạnh.

Trở nên không trọng lượng - không khó. Đầu tiên cần phải bò nhấc chân phải và tay trái rồi sau đó ngược lại - tay phải và chân trái, nằm vươn thẳng người ra, chỉ hơi cong lưng lại một tí, một tí thôi, và lúc đó trọng lượng của người sẽ được phân bố đều ra khắp toàn thân. Tay chống cũng không phải cả bàn, mà chỉ bằng ngón tay thôi. Gần như chỉ bằng những đầu mút ngón tay. Chúng sẽ được dồn máu lại, trở nên mềm mại, dẻo dai. Và cũng không đứng cả bàn chân mà chỉ bằng mũi giầy. Còn bụng thót lại, càng sâu càng tốt. Con người cái gì cũng có thể học được.

Cầu thang kêu răng rắc, nhưng tôi vẫn bò. Và tôi bò lên được bệ cầu thang đã bị tụt xuống của tầng hai. Tôi dừng lại nghỉ cạnh cánh cửa nặng bằng gỗ sồi bị ván và gạch chèn phía dưới. Thật là kì lạ, nó đã bị bật ra khỏi bản lề nhưng vẫn không rơi xuống. Tôi không có thì giờ để tìm hiểu xem cánh cửa này dẫn đi đâu. Trên đầu tôi là lỗ tròn đen ngòm của cửa nắp lên tầng thượng, nhưng không có đường tới đó. Trước đây có một thang sắt nhỏ và hẹp, bây giờ nó đang treo chơi vơi vào một thanh sắt, nhưng tôi vừa mới chạm tay tới là nó đã đứt rời ra, rơi ầm ầm xuống dưới.

Tên lính ở trên tầng thượng vẫn đang làm phận sự của mình. Tôi biết hắn không thể không biết rằng tôi đang ở đây, nhưng có lẽ hắn không nghĩ về tôi, vì rằng hắn tin vào sự an toàn tuyệt đối của hắn:

http://tieulun.hopto.org

phải là chim mới có thể bay lên được cửa nắp của tầng thượng. Hắn đang làm phận sự của mình - bây giờ tôi biết rõ tiếng súng máy của hắn, cũng như giọng của trung úy lại đang quát một điều gì đó ở ngoài sân kia. Tôi nghe nó xa lắm, dường như từ một cuộc đời khác vọng đến.

Tôi cần phải bay lên đến tầng thượng, nhưng tôi lại không phải là chim. Trước đây có một lúc nào đó tôi đã là chim, nhưng bây giờ thì không. Trước đây, không hiểu là trong mơ hay là thật - đã lâu lắm rồi, đến nỗi tôi không còn nhớ nó là trong mơ hay sự thật nữa, - tôi đã bay, hai tay dang ra trên mặt đất, bay lên tận mặt trời, và nhìn thấy dưới cánh những khu rừng, đồi núi, sông biển và con người. Lần đó đã lâu lắm. Không biết trong mơ hay là thật. Biển chỉ có một màu, và rừng cũng chỉ có một màu, và tất cả mọi người cũng đều giống nhau, như tôi, và không một ai trong số đó biết về tội lỗi của mình hoặc lòng tự hào về việc được sinh ra trên mặt đất này. Tôi đã là chim. Đó là trước đây lâu lắm. Có lẽ trong giấc mơ. Nhưng bây giờ tôi không mơ.

Súng cối lại nổ. Tôi nghe tiếng đạn rít rơi lên gác thượng. Tiếng sắt thép loảng xoảng. Một thanh rầm bằng gỗ sập xuống, một nửa cắm vào trong cửa nắp của gác thượng.

Và tôi nhảy lên bám lấy đầu thanh gỗ thòi ra ngoài cửa nắp. Thanh gỗ không chịu nổi sức nặng của tôi và bắt đầu từ từ trĩu xuống. Bụi, sỏi, rác rưởi từ cửa nắp đổ lên người tôi. Thanh gỗ đung đưa, rơi xuống, và tôi bò theo nó, cố hết sức để vượt nhanh hơn chuyển động rơi của nó. Và ngay đúng lúc, khi nó sắp rơi xuống khỏi gác thượng, tôi bám được vào mép cửa nắp.

Tên lính ở trên gác thượng không còn bắn nữa.

Hắn nằm co quắp, hai tay ôm lấy bụng, đầu ngửa ra phía sau. Máu từ bụng chảy ra theo tay. Một mớ tóc màu gai bết dính vào da trán đẫm mồ hôi. Tên lính còn rất trẻ, chắc chưa đến mười tám tuổi.

Tôi bước qua người tên lính. Hắn còn sống, còn thở. Tôi ngồi xuống bên cạnh đầu hắn, chân đạp lên khẩu súng máy của hắn, chờ hắn chết.

Tôi đã trông thấy con người chết như thế nào trong chiến tranh. Trong chiến tranh chết cả những người anh hùng, cả những kẻ hèn

http://tieulun.hopto.org

nhát. Trong chiến tranh chết cả người của ta và người của địch. Không ai muốn chết cả. Và tên lính này cũng không muốn chết.

Hắn nhìn tôi bằng đôi mắt đờ đẫn, nhưng không trông thấy tôi. Một giọt nước mắt lăn theo má hắn. Mồ hôi trên trán hắn đã khô.

Tôi thò đầu ra ngoài cửa sổ của gác thượng, vẫy tay ra hiệu cho đồng đội, rằng việc đã làm xong, mặc dù không phải do tôi làm, nhưng đã làm xong, và lại ngồi xuống cạnh đầu tên lính. Nhưng hắn không vội vàng. Hắn đã sang đến bên kia, nơi từ đó không ai còn trở về cả, nhưng hắn không vội vàng chia tay với mặt đất.

Một chiếc cúc áo rơi ra lủng lẳng trên tay áo tôi. Có lẽ tôi làm đứt trong khi bò theo thanh gỗ. Tôi cắn sợi chỉ, bỏ chiếc cúc vào túi ngực.

Hắn vẫn còn sống. Hắn không rên, không cử động và có lẽ hắn không còn cảm thấy thần chết đang đùa giỡn với hắn. Nhưng tôi đã thấy nhiều người hấp hối trong chiến tranh, nên tôi biết rằng hắn vẫn còn sống. Rồi thấy đôi chân của hắn đang chết dần. Đầu tiên là bàn chân, sau đó là đầu gối, tiếp đó là những ngón tay, rồi sau nữa là cổ tay đeo quai da của chiếc đồng hồ. Rồi đến bụng, đôi vai mảnh. Và cuối cùng là tim.

Và khi trái tim chết, hàm dưới của hắn hé mở, từ trong miệng rơi ra một chiếc kẹo đang mút dở.

"Thế là bớt đi một thằng". - Tôi nghĩ. Và tôi còn nghĩ rằng tôi muốn ăn, rằng tôi mệt mỏi - không phải chỉ bây giờ, và nói chung, tôi mệt, - rằng chiến tranh đã sắp kết thúc và tôi sẽ được gặp con trai của tôi. Tôi không cần cuộc chiến tranh này - khi những viên đạn bắn vào nhà tôi, tôi còn đang ngủ.

Tên lính đã chết. Trên tay hắn đồng hồ vẫn còn kêu tích tắc. Một chiếc đồng hồ cũ kĩ, giá chỉ vài xu. Nó kêu như một chiếc đồng hồ báo thức. Chạy nhanh hơn hai mươi phút. Hắn muốn vượt thời gian của trái đất và sống, theo đồng hồ của mình, lâu hơn hai mươi phút so với đời thực của hắn.

Hoàng hôn đã buông xuống. Tôi bước đến bên cửa nắp. Từ phía dưới bốc lên mùi ẩm ướt và bóng tối. Thanh gỗ đã từ lâu rơi xuống đất cắm thẳng đứng ngay dưới chân tôi. Tôi gần như không phân biệt được

http://tieulun.hopto.org

đâu là cánh cửa ở tầng hai, đâu là bệ cầu thang hẹp ngổn ngang gạch ngói, nơi tôi cần phải nhảy xuống. Cần phải nhảy có tính toán chính xác, để không trượt ngã và không rơi xuống thanh gỗ dựng đứng như chiếc cọc ở phía dưới.

Tôi nhảy. Tôi rơi đúng đống gạch và ván chèn phía dưới cánh cửa bằng gỗ sồi. Nhưng tôi không tìm thấy điểm tựa. Đống gạch truồi ra, trôi xuống dưới. Cánh cửa đổ sập suýt nữa đè lên người tôi, tôi chỉ kịp nhảy sang một bên, đứng ép sát vào tường. Với toàn bộ sức nặng của mình, cánh cửa gỗ sồi đổ ập lên cầu thang, và cầu thang đứt rơi xuống đất.

Tôi đứng trên mép bệ cầu thang hẹp, nhìn xuống vực đen dưới chân. Tôi không còn cách nào khác ngoài việc nhảy xuống đó, nhưng nhảy xuống đó có nghĩa là tan xương.

Và khi đó, ép sát người vào tường, chân dò dẫm bước trên những viên gạch lung lay, tôi bắt đầu di chuyển về phía lỗ hổng trong bức tường, nơi một giây trước đây còn treo cánh cửa gỗ sồi. Bởi vì cái cửa này thế nào cũng phải dẫn vào một căn phòng nào đó, và biết đâu ở đấy có một lối ra khác. Tôi trông thấy một phần của căn phòng lớn, trống không, trần đã sập nghiêng xuống, với rất nhiều cửa sổ có màn che một nửa. Trong phòng lại còn tối tăm hơn ở gác thượng.

Tôi đã đến được lỗ hổng ở bức tường và bỗng trông thấy phía bên kia phòng một người, súng máy đeo ngang cổ.

Điều đó bất ngờ đến nỗi tôi vội nhảy lùi lại. Tôi chỉ trông thấy hắn một giây, tất cả chỉ trong một giây, nhưng thậm chí trong bóng tối lờ mờ của căn phòng tôi cũng đã kịp nhìn kĩ khuôn mặt của hắn. Khuôn mặt méo mó bởi căm thù và sợ hãi.

Tôi không còn chỗ nào để lùi nữa, vì dưới chân tôi là vực sâu, đáy ngổn ngang những mẩu sắt gẫy, gạch ngói và gỗ ván. Hắn có thể dễ dàng lẻn đến bên tôi và bắn chết tôi như một con gà con khờ khạo. Thậm chí hắn không cần để lộ cả người, chỉ cần chĩa súng ra - và chấm hết.

Tôi đứng, gạch dưới chân theo nhau lở rời ra, và chỉ vài giây nữa là tôi cũng theo chúng bay xuống dưới.

http://tieulun.hopto.org

Chỉ vài giây nữa, còn bây giờ... Tôi đợi, tôi lắng nghe từng tiếng động ở trong phòng: đấy, nghe có tiếng ván nứt. Có thể tự nó nứt ra dưới sức nặng của chính mình, cũng có thể vì hắn bước chân lên đó. Hắn không vội vàng, hắn chẳng phải vội đi đâu cả.

Không, con người với bộ mặt như vậy rất thận trọng và kiên nhẫn, như một con mèo. Hắn không như tên lính ở trên gác thượng. Hắn hiểu chiến tranh là chiến tranh - phải biết đợi, núp cho kín, im hơi lặng tiếng. Phải đợi và đợi. Thì đã sao, trong chiến tranh tôi cũng đã học được cách biết kiên nhẫn. Tôi cũng đã học biết cách đợi. Trong khi đợi, thường ít phạm sai lầm, ai kiên nhẫn hơn, kẻ đó mạnh hơn. Đợi cái chết, đợi chiến thắng, khen thưởng, đợi giấc ngủ, đợi khi bắt đầu và kết thúc một trận đánh.

Thêm một viên gạch nữa dưới chân tôi rơi xuống, tiếp theo là một viên nữa. Tôi nghe chúng chạm đất, nghe phía dưới tiếng những tấm sắt từ mái nhà rơi xuống kêu loảng xoảng, nghe tiếng xe chạy ngoài đường, nhưng tất cả những cái đó không phải là âm thanh chính yếu, và không phải chúng làm cho tôi chú ý quan tâm. Tôi nghe hắn, nghe cái người đang ở trong căn phòng kia, phía sau lưng tôi. Nhưng hắn im lặng, hắn rất kiên nhẫn. Hắn cũng đã học được cách đợi.

Bỗng nhiên, ở trong phòng có một cái gì đó kêu răng rắc. Đã rất gần, ngay bên cạnh tôi. Và tôi hiểu rằng hắn đã tính nhầm. Hắn đã học được nhiều điều, nhưng chưa phải tất cả. Hắn đã để lộ mình, bây giờ tôi biết hắn đang ở đâu. Và trong lúc hắn chưa kịp đi bước tiếp theo, tôi cần phải kết liễu hắn.

Thậm chí tôi cảm thấy vui vẻ, vì tôi biết rằng tôi sẽ giết chết hắn.

Cần phải vội, tia phản chiếu cuối cùng của ánh sáng ban ngày hãy còn treo ở trong phòng, nhưng chỉ sau một giây nữa cả nó cũng sẽ tắt nốt.

Tôi kẹp khẩu súng máy vào bụng và nhảy vào lỗ hổng ở tường. Và tôi trông thấy hắn. Và tôi nã súng vào hắn. Trong mỗi viên đạn của tôi là một cái chết của hắn. Rất nhiều cái chết của hắn. Tôi nã súng vào hắn, và tôi giết chết hắn.

http://tieulun.hopto.org

Phía bên kia phòng là một chiếc gương rộng suốt chiều rộng của bức tường. Và tôi ngã xuống đó, trong gương, còn gương vỡ tan ra hàng nghìn mảnh.

- Này, cậu kia, quân Đức bị chọc thủng rồi, - đồng đội gọi tôi phía dưới. - Xuống nhanh lên.

- Tớ xuống đây, - tôi đáp.

http://tieulun.hopto.org

MỤC LỤC

HANHOPATHAIA SUNIN Ấ N ĐỘ 3

BỨC ĐIỆN 3

HANHOPATHAIA SUNIN Ấ N ĐỘ 10

DƯỚI TÊN NGƯỜI KHÁC 10

GRIBATROV NICOLAI NGA 18

AI SẼ CHẾT HÔM NAY 18

HAANPAA PENTTI PHẦN LAN 35

QUIST 35

HRABAL SÉC 48

BEATRISE 48

STEPHEN KING MỸ 55

HUYẾT CHIẾN 55

KULIX ERIK LATVIA 63

FRANX VÀ LAURA 63

LEVI PRIMO ITALIA 71

MIMETE 71

LONDON JACK MỸ 78

KULAU HỦI 78

http://tieulun.hopto.org

LONDON JACK MỸ 96

MỘT TRẠM NGHỈ 96

LONDON JACK MỸ 116

NHỮNG NGƯỜI THÍCH ĐÙA Ở NEW HIBBON 116

http://tieulun.hopto.org

HANHOPATHAIA SUNIN
ẤN ĐỘ

BỨC ĐIỆN

Anh nhân viên ngân hàng Subiman ngồi sau chiếc bàn giấy. Trước cửa sổ của anh người xếp hàng khá dài. Chợt bác đưa thư bước vào:

- Chào anh, - bác ta nói, - anh có điện báo. Mời anh kí nhận.

Nét mặt người đàn ông đứng tuổi cạnh cửa sổ lộ vẻ sốt ruột cáu kỉnh. Anh nhân viên ngân hàng đọc xong bức điện hẳn sẽ phải nhảy lên sung sướng hoặc gục xuống vò đầu bứt tóc vì nhận được một tin đau buồn. Mà biết đâu, anh ta lại phải chạy về nhà hoặc ra ga tàu, người ta phải cử người khác đến thay. Trong bất kì trường hợp nào khách hàng cũng phải chờ thêm mất nửa giờ là ít...

Quay mặt đi, người đàn ông càu nhàu:

- Đến ngân hàng để nhận tiền của mình mà phải đứng đợi hàng tiếng đồng hồ.

Subiman không bỏ những lời đó ngoài tai. Anh kí vào giấy biên nhận rồi đặt bức điện sang bên cạnh, không mở nó ra đọc.

- Séc của bác, - anh nói với người đàn ông đứng tuổi.

Ông ta cho rằng mình đã nói hơi quá lời.

- Nhưng anh cũng đọc bức điện đi đã chứ, - ông ta nói.

- Không vội đâu, - Subiman đáp. - Séc của bác đâu, mọi người đang đợi.

Người đàn ông vừa mới bước tránh ra, người khách xếp hàng tiếp theo còn chưa kịp chìa tay vào cửa sổ, một cô gái vừa mới bước vào đã

http://tieulun.hopto.org

giúi giấy tờ vào tay anh. Các cô gái không xếp hàng, họ đi đến từ hướng khác. Cô gái ăn mặc sặc sỡ, sực mùi nước hoa đắt tiền. Subiman ngước mắt lên nhìn, nhưng cô ta liền cau mặt lại. Tất cả điệu bộ của cô ta như muốn nói lên rằng: không đâu, tôi không tiêu phí nụ cười của tôi cho một nhân viên ngân hàng như thế này đâu.

Subiman vội vã viết séc. Trong ngực anh tim đập loạn nhịp, nhưng bất kì một lỗi lầm nhỏ vào đối với anh đều có nghĩa là chết. Anh mới làm việc được ba tháng, và thời gian thử thách hãy còn chưa hết.

Ở ngân hàng đầu tháng bao giờ cũng nhiều khách. Đến hai giờ chiều không còn lúc nào thở lấy hơi nữa. Bức điện báo vẫn nằm bên cạnh. Rồi gió thổi nó rơi xuống sàn. Subiman không nhận thấy điều đó.

Khi anh tiếp xong người khách hàng cuối cùng, đã hai giờ hai mươi phút. Hầu hết các bạn đồng nghiệp của anh đã rời chỗ làm việc. Subiman là lính mới nên chưa kịp đánh bạn với ai cả.

Trong thời gian nghỉ trưa, mọi người đi ăn. Vài người mang suất ăn trưa đi theo. Bác Dzogotbollobh đáng kính lấy từ trong chiếc hộp sắt tây ra mấy chiếc bánh và khoai tây rán rồi vừa ăn vừa nói với Subiman:

- Có tờ giấy gì rơi cạnh bàn của anh kia kìa. Phải cẩn thận với giấy tờ. Ở đây người ta không nhận những người cẩu thả, đãng trí đâu.

Subiman giật mình nhìn xuống sàn. Đó vẫn là bức điện báo. Anh nhặt lên, nhét vào túi ngực và nói với một giọng cố tỏ ra thản nhiên:

- Đấy là giấy của cháu, không có gì quan trọng cả.

Chính anh cũng chưa biết cái tin gì đang nằm trong chiếc phong bì của bưu điện kia. Có thể là một tai họa gì chăng - ngoài ra thì còn có bức điện nào khác gửi cho anh nữa?

Tất nhiên, điện từ nhà anh gửi đến. Bởi vì có ai khác ngoài những người thân lại bỗng nhiên gửi điện cho anh? Rất nhiều người thậm chí còn chưa biết là anh đã được nhận một chỗ làm việc ở ngân hàng.

http://tieulun.hopto.org

Trong bữa trưa Subiman cố hết sức tiết kiệm. Anh không đến hiệu ăn ở khách sạn mà ăn ngay ngoài phố. Đi ra cách ngân hàng một quãng, anh mua suất cơm và mấy thứ gia vị rồi ngồi ăn. Từng điếu thuốc hút anh cũng phải tính toán dè xẻn.

Lương tháng của Subiman bốn trăm rưỡi rupi. Anh phải gửi về nhà hai trăm rưỡi. Còn lại hai trăm rupi, có vẻ như cũng không đến nỗi tồi lắm, nhưng sống ở Calcutta với số tiền đó đâu phải dễ. Anh cần phải luôn luôn ăn mặc tươm tất. Thêm vào đó, nhân viên ngân hàng không thể ở trong túp lều ổ chuột được. Tiền nhà - anh thuê chung với mấy người bạn làm cùng hãng - và tiền ăn tập thể đã mất một trăm rưỡi rupi. Thêm vào đó là tiền xe cộ đi lại và các khoản chi vặt khác...

Khi Subiman lần đầu tiên nhận được việc làm, số tiền bốn trăm rưỡi rupi đối với anh là giới hạn của sự mơ ước. Mà ở đây chẳng có gì là lạ. Trước đấy anh làm giáo viên trường làng ở Burdvar, nhận mỗi tháng một trăm bảy mươi rupi, mà có phải bao giờ cũng đầy đủ, đều đặn đâu. Sau khi thi xong bậc tú tài thương mại, rất lâu anh không có việc làm, tiêu không tiền cho vô số những đơn từ trao đổi; và thất vọng, buộc phải đồng ý nhận làm nghề giáo làng. Đã có lúc anh tưởng phải suốt đời kéo mãi cái nghề này. Mặc dù trước đây bao giờ anh cũng học giỏi, luôn luôn được đứng thứ nhất, và mọi người ai cũng bảo sau này anh sẽ làm nên sự nghiệp. Đoạt giải nhất trong các kì thi, anh vẫn không thể học tiếp để nhận bằng cử nhân thương mại, chỉ vì nhà anh không đủ tiền chu cấp. Làm một anh giáo ở trường làng - đó là tất cả những gì anh có thể hi vọng được ở cuộc đời này...

Thực ra, Subiman có dự tuyển thi vào làm nhân viên ngân hàng, nhưng suốt một năm ròng không nhận được tin tức gì cả, anh đã quên đi chuyện đó. Và rồi, vào một ngày mưa, người đưa thư của làng, quần áo ướt sũng, mang đến cho anh tin sửng sốt...

Subiman bỗng cảm thấy như ngực mình bỏng rát. Bức điện vẫn nằm trong túi ngực, anh chưa đọc.

Có thể mở ra bây giờ chăng? Không, để sau. Đã hai giờ rưỡi rồi, phải quay về ngân hàng thôi. Nhiều nhân viên sau giờ nghỉ trưa thường đến chỗ làm việc khá muộn, có người hoàn toàn không đến nữa. Nhưng Subiman là lính mới, anh còn chưa được vào biên chế. Nếu chẳng may chỉ vì một sơ suất lỗi lầm nhỏ nào đó mà anh bị đuổi

http://tieulun.hopto.org

thì sẽ ra sao? Hàng nghìn người thất nghiệp đang thèm muốn nhòm ngó chỗ của anh. Không, không, anh không để cho họ có được một hi vọng nào hết cả!

Cho đến cuối ngày, Subiman chăm chú làm việc, cố không tỏ ra rằng anh vừa gặp điều lo lắng. Không ai đoán được rằng trong túi của anh có thể có một tin chẳng lành đang đợi anh.

Sau giờ làm việc, Subiman đi bộ về nhà. Trong những giờ tan tầm, xe điện và ô tô chật ních người, anh thích đi bộ hơn, lại đỡ tốn thêm ít tiền. Về đến nhà, anh sẽ đọc bức điện.

Anh không một giây nào quên nó cả. Bây giờ thì không còn sợ xao nhãng công việc nữa. Sợ chăng là vì quá mất bình tĩnh mà đâm vào xe cộ. Không, không, như thế cũng không được. Cùng với anh, cả sự nghiệp của anh cũng sẽ tiêu tan.

Người ta chỉ gửi điện vào những trường hợp khẩn cấp. Thông thường là viết thư. Điện thì phải đọc ngay khi nhận được chúng. Tại sao Subiman lại chần chừ? Đơn giản chỉ là vì anh tin rằng bức điện này mang tin bất hạnh đến, và anh cố gắng kéo dài, đẩy lùi cái khoảnh khắc khủng khiếp đó.

Anh nhẩm trong đầu tất cả mọi khả năng, và hiểu rằng chẳng có ai có thể báo cho anh tin vui cả. Nhưng dù sao, chuyện gì có thể xảy ra mới được chứ?

Cha anh bị bệnh hen suyễn kinh niên. Nhưng hình như thời gian gần cuối đây có vẻ không có triệu chứng gì cả. Mẹ phải kham toàn bộ gánh nặng của gia đình. Subiman không nhớ đã bao giờ mẹ anh ốm. Ngay vào những ngày cùng quẫn nhất, bà vẫn tìm cách nuôi nổi các con mình. Và không bao giờ trách móc, bóng gió gì chồng. Có thể, có chuyện gì xảy ra với mẹ chăng? Hay là mẹ bỗng nhiên ốm nặng, nhưng giấu không cho mọi người biết điều đó? Không, mẹ chắc không có chuyện gì cả...

Đứa em út Biltu đang đi học. Trường cách nhà hai dặm, và nó phải đi bộ. Biltu là một đứa bé nghịch ngợm khủng khiếp. Trước đây, có thầy bói xem tay nói rằng năm mười bốn tuổi nó phải tránh xa sông nước. Bây giờ Biltu mấy tuổi rồi nhỉ - mười ba hay mười bốn? Biết

http://tieulun.hopto.org

đâu, nó đi tắm và... Không, không, không, một thằng bé nhanh nhẹn đến thế... chỉ nghĩ đến đã khủng khiếp rồi...

Người chị của Subiman lấy chồng sáu hay bảy năm về trước. Một cô gái ở ngân hàng này, người mà Subiman đã để ý, có cái gì đó giống chị Ranu của anh. Nhận được bức điện, không hiểu sao anh nghĩ ngay tới chị.

Tất nhiên bây giờ chị Ranu không còn xinh đẹp như xưa nữa. Hai năm trước chị góa chồng, và khuôn mặt chẳng bao lâu sau trở nên đờ đẫn, đen xạm đi.

Cả nhà chi cho đám cưới chị Ranu tất cả những gì có thể. Nhưng có lẽ số chị không được sống hạnh phúc. Năm năm sau chị trở thành góa bụa, bế đứa con một tuổi rưỡi về nhà bố mẹ đẻ. Trong nhà bố mẹ chồng, chị không cần cho ai cả - chính chị là người mang bất hạnh đến cho họ, đưa chồng mình xuống mộ.

Lúc đó gia đình Subiman đang gặp cảnh cùng quẫn. Bố không làm được gì cả, chính Subiman cũng đang thất nghiệp. Mẹ bắt chị Ranu phải quay trở lại nhà chồng. "Mày là con ngốc, con ngốc, - mẹ nói với chị, - tại sao mày lại từ bỏ cái quyền của mày?"

"Được rồi các người xem, - trước khi đi, chị Ranu dọa, - sớm hay muộn tôi cũng sẽ nhắm mắt cho xong đời..." Từ bé chị đã rất bướng bỉnh. Hay là chị... Không, không, chị còn có đứa con. Vì con, chị sẽ không thể...

Ở cửa của ngôi nhà thuê chung, Subiman gặp Sottosundor. Anh ta hỏi Subiman:

- Này, anh có biết nấu ăn không?

Subiman hơi ngơ ngác trước câu hỏi đó.

- Không, mà sao?

- Bác cấp dưỡng của chúng ta ốm nặng. Nếu trong số chúng ta không ai đi nấu ăn, tất cả chúng ta sẽ phải nhịn đói.

- Thế à? Nhưng tôi chưa bao giờ nấu ăn cả.

http://tieulun.hopto.org

- Anh không phải làm một mình tất cả đâu. Sẽ có người giúp anh.

- Thôi được - Subiman lắp bắp, - nhưng, có thể, nếu thế...

Bỗng nhiên Sottosundor hỏi tiếp một câu nữa:

- Thế, thế, anh có chơi bài không?

- Có chơi một ít, - Subiman hoàn toàn ngơ ngác đáp.

- Nếu anh chơi bài, thì sẽ không phải nấu ăn. Bác Suchendu của chúng tôi nấu rất giỏi, bác ấy hứa sẽ làm hết tất cả. Nhưng nếu như Suchendu đi nấu ăn thì chúng tôi thiếu người chơi.

- Thậm chí tôi cũng không biết mình nấu ăn tốt hơn hay chơi bài tốt hơn.

- Thôi anh đi rửa ráy, thay áo và suy nghĩ thêm đi. Đến trước bảy giờ, nói cho chúng tôi biết ý định.

Subiman vào phòng mình. Trước lúc cởi áo, anh rút chiếc phong bì ra. Anh muốn bóc xem, nhưng lại thôi. Anh biết rằng, chỉ cần anh bóc phong bì ra, lúc đó sẽ không còn nói đến chuyện nấu ăn hay chơi bài nữa. Cần phải chạy ra nhà ga. Anh yêu tất cả những người thân. Và nếu như anh biết có chuyện gì xảy ra với một người nào đó, anh sẽ không thể ở lại Calcutta được nữa.

Nhưng làm sao xin được phép? Người ta có cho những người làm hợp đồng nghỉ phép không? Bởi vì người ta còn chưa nhận anh... Công đoàn sẽ không bảo vệ anh...

Subiman không suy nghĩ gì thêm nữa. Không bóc phong bì, anh xé nát bức điện báo và ném qua cửa sổ. Không, anh không muốn biết gì cả! Không muốn biết gì hết!..

Và ngay lúc đó trong ngực anh như có một cái gì cuộn lên, đảo lộn. Dường như anh, bằng chính bàn tay của mình, đã giết chết một người nào đó. Nhưng mà người nào? Cha, mẹ, Biltu hay chị Ranu? Ai?

Subiman muốn thét lên, nhưng anh kìm lại được. Anh thầm lặp đi lặp lại với mình: “Không... Không, mình không muốn giết ai cả.

http://tieulun.hopto.org

Mình chỉ muốn cứu chỗ làm việc của mình. Thiếu nó, tất cả đều sẽ chết hết".

http://tieulun.hopto.org

HANHOPATHAIA SUNIN
ẤN ĐỘ

DƯỚI TÊN NGƯỜI KHÁC

Con sông đẹp quá, đẹp đến nỗi vừa nhìn thấy nó là tôi đã mê ngay. Nước sông rất cạn, hầu như chỉ đến ngang đầu gối, những chỗ nào sâu nhất mới tới thắt lưng, đây đó giữa dòng nhô lên những hòn đá nằm rải rác. Tôi vẫn để nguyên cả quần áo dài, lội xuống nước và leo lên ngồi trên một tảng đá rộng.

Khách sạn, nơi tôi dừng lại nghỉ, ở cách đây chừng hai dặm. Buổi sáng, lúc lên đường, tôi hoàn toàn không nghĩ rằng mình lại may mắn gặp được một thắng cảnh tuyệt diệu như thế này. Tôi cứ ngỡ chính mình là người đầu tiên đặt chân lên bờ cái con sông nhỏ nằm giấu mình trong rừng rậm nơi đây.

Rừng ở vùng này không có dã thú. Đã mấy lần tôi bám lấy ông già gác cổng người địa phương để hỏi tình hình. Và cả bốn chàng trai ở phòng bên cạnh tôi cũng không chịu để ông ta yên. Họ mang theo cả súng săn. Nhưng ông già đã làm tiêu tan hết mọi hi vọng của chúng tôi. Theo lời đồn, ở vùng này trước đây có cả hươu lẫn gấu, nhưng bây giờ thì chẳng còn ai thấy bóng dáng chúng ở đâu nữa. Chỉ có thể họa chăng nghe được những tiếng hú của lũ chó núi sacan.

"Nếu bây giờ, - tôi nghĩ thầm, - có một con thú nào ra đây uống nước thì bức tranh cảnh vật sẽ đẹp biết bao nhiêu! Thậm chí chó núi cũng được. Nhưng loài thú này vốn nhát lắm".

Trời nhiều mây. Gió thổi nhẹ. Giá như bây giờ có ai cùng chia sẻ sự cô đơn của tôi thì hạnh phúc biết mấy. Tôi, có thể nói, phải bỏ khách sạn trốn ra đây. Một anh bạn trẻ ở phòng bên nhận ra tôi, anh ta có lẽ đang mê mẩn vì thơ, nên lúc nào cũng tìm cách đàm luận với tôi về đề tài này. Mà tôi thì đã phát ớn lên với những câu chuyện về văn học, nhất là lại vào ngay buổi sáng sớm tinh mơ.

http://tieulun.hopto.org

Có tiếng động trên bờ cây làm tôi giật mình quay lại. Không, đấy không phải thú rừng, mà là hai cậu bé, và theo sau chúng là một người đàn bà đã đứng tuổi.

Hai cậu bé da ngăm ngăm đen lập tức nhảy bổ xuống sông và thi nhau đập nước tung tóe. Chắc là có xóm làng ở đâu đây gần lắm, và vì vậy nên mới không thấy bóng thú rừng. Tôi đã đi lang thang rất nhiều trong các khu rừng rậm, nhưng chưa bao giờ gặp gấu hoặc hổ. Voi thì tất nhiên có gặp vài lần, nhưng không phải ở Bikhac, mà mãi tận trên miền Bắc Bengan.

Tôi ngồi nhìn hai cậu bé đang mặc sức vùng vẫy với vẻ thèm muốn, ghen tị. Thuở nhỏ, tôi không có cái hạnh phúc được sống cạnh con sông như chúng. Ở đây thì dù có muốn cũng không thể chết đuối được - sông chảy chậm, nước trong veo.

Người đàn bà bắt đầu giặt giũ. Bà ta nhìn tôi ngạc nhiên. Chắc ở đây hiếm khi gặp được một người từ thành phố đến, mặc quần dài, áo sơ mi(1), lại còn leo lên ngồi trên tảng đá giữa sông nữa chứ!

Tôi cảm thấy không bằng lòng vì người đàn bà giặt làm đục dòng nước con sông xanh xinh đẹp của tôi. Tất nhiên, những người ở thôn quê không thể nào hiểu được điều này. Họ đâu biết đến các loại cái đẹp, đối với họ, con sông là một vật có ích, và cũng chỉ có thế mà thôi.

Tôi buông đôi chân xuống dòng nước chảy, nhưng chợt tưởng tượng ra con sông là một cô gái mà không ai được phép làm mất lòng, tôi lại vội vàng rút chân về.

Một lúc sau, người đàn bà giặt xong và cất tiếng gọi mấy đứa trẻ. Mải chơi, chúng đã đuổi nhau xuống phía dưới một quãng xa. Nghe tiếng mẹ gọi, chúng quay lại, nhảy lên bờ, và cứ thế, không cả lau khô người, chạy khuất vào rừng.

Con sông lại trở nên vắng vẻ, ngoài tôi ra, không một bóng người. Có tiếng chim gõ kiến nhặt khoan đâu đó, và từ xa vẳng đến tiếng còi tàu. Nghĩ cũng hay, trong chốn rừng rậm thế này mà vẫn có đường sắt chạy qua.

Và tôi vẫn cứ ngồi yên trên tảng đá như bị mê hoặc. Có lẽ chỉ cái đói chết người mới bắt được tôi rời khỏi nơi này.

http://tieulun.hopto.org

"Nhưng nếu như gần đâu đây có xóm làng, - tôi bỗng nghĩ, - thì tại sao lại không thể có một cô gái nào đó xuất hiện ở đây? Như vậy mới thật là tuyệt diệu! Trên bờ con sông nhỏ chảy uốn mình trong rừng rậm chỉ còn thiếu hình dáng một cô gái nữa thôi". Nhưng than ôi, không phải tất cả những mong muốn của chúng ta đều thành sự thật! Họa may có các nàng tiên ở trên trời mới bay xuống khi nghe điều ước muốn của tôi.

Nhưng tại sao lại không nhỉ? Chẳng lẽ các nàng tiên đã biến mất hết cả, và không còn bao giờ xuống thăm hạ giới nữa sao? Còn ở đâu khác, ngoài nơi đây, trên bờ con sông vắng giữa rừng già này, là nơi có thể gặp được họ? Còn nếu như tập trung tất cả sức mạnh của hồn tôi lại để gọi họ, thì sao?

Tôi định thần lại và bắt đầu tập trung suy nghĩ về con gái. Tôi không nhớ được khuôn mặt của một cô gái quen biết nào, vì vậy trong đầu tôi hiện ra một hình ảnh hoàn toàn mới, tôi chưa gặp bao giờ. Tôi ngồi như thế rất lâu trên tảng đá, bất động, chìm đắm trong tưởng tượng.

Tiếng gọi của tôi không phải không hiệu nghiệm. Trên con đường nhỏ trong rừng, bỗng xuất hiện một cô gái - mà không phải một, những ba cô hẳn hoi.

Ba cô gái trẻ Xantan(1) vừa đi xuống sông, vừa líu lo trò chuyện, mỗi cô xách một chiếc bình con. Không trông thấy tôi, các cô nhẹ nhàng đặt bình xuống đất. Có thể đây chính là các nàng tiên? Ai dám bảo rằng trên đời này không có các nàng tiên da ngăm ngăm nâu?

Các cô gái quả không thể nghĩ được là ở giữa sông lại có một người đàn ông đang ngồi trên tảng đá, và họ rất tự nhiên bắt đầu cởi hết áo quần.

Tôi ngượng. Thật là không tốt. Tôi ho lên một tiếng rõ to.

Ba cô gái giật mình, quay nhìn về phía tôi. Hai cô đã xuống dưới nước, cô thứ ba còn ở trên bờ. Cả ba cô lập tức quay lưng lại phía tôi. Vừa liếc trộm tôi, họ vừa bàn bạc gì với nhau, giọng tỏ vẻ hơi tức giận. Rồi họ chạy khuất vào trong các bụi cây, những chiếc bình vẫn còn nằm lại trên bờ cỏ.

http://tieulun.hopto.org

Tôi cảm thấy bối rối. Các cô gái đến chỗ kín đáo để tắm. Có lẽ họ đến đây hàng ngày, và họ không thích sự có mặt của người lạ. Tại sao tôi lại cản trở họ kia chứ?

- Tôi đi đây! - Tôi kêu to. - Các cô nghe thấy không, tôi đi đây!

Không có tiếng trả lời. Tôi tuột xuống tảng đá, lội qua dòng nước chảy, vào bờ.

Vừa lúc đó, số phận chơi tôi một vố thật oái oăm. Tôi giẫm lên một tảng đá trơn, trượt chân và ngã oạch xuống nước. Kính của tôi tuột rơi đâu mất.

Trong lùm cây có tiếng cười khúc khích. Tình cảnh của tôi thật là ngốc nghếch. Tôi lần mò dưới đáy sông để tìm kính. Trên bờ các cô gái vẫn cười khúc khích.

Nhặt được kính, tôi đứng thẳng dậy. Trong hoàn cảnh như vậy mà cáu kỉnh thì thật là lố bịch, và tôi cố nở một nụ cười. Trên người tôi nước chảy ròng ròng như suối.

- Lúc nãy thì sợ, bây giờ lại cười à? - Tôi nhìn các cô gái đang rúc ra rúc rích.

- Anh làm gì ở đấy? - Một cô gái hỏi.

- Ngồi.

- Để làm gì?

- Tôi còn làm gì nữa? Trên khắp cõi đời này, tôi không còn ai cả! Vì vậy tôi leo lên tảng đá ngồi.

Làm quen với họ tự nhiên không khách khí như thế này thật là tuyệt. Đã bắt đầu "anh em" ngay.

- Thế tại sao anh lại bỏ đi?

- Vì rằng anh bỗng dưng làm các em sợ, - tôi đáp và lấy tay vuốt tóc.

Các cô gái hơi bối rối. Có lẽ họ không hoàn toàn hiểu hết ý nghĩa những lời tôi nói. Một cô chìa cho tôi một chiếc khăn:

http://tieulun.hopto.org

- Anh lau tóc đi.

Trước đây tôi không bao giờ nghĩ rằng mình lại lau đầu bằng khăn người khác. Nhưng lúc này, không ngần ngại, tôi cầm ngay lấy khăn.

- Thế tại sao anh không còn ai cả? - Vẫn cô gái ấy dịu dàng hỏi.

- Anh cũng không biết nữa. Anh không cả cha, không cả mẹ, không cả anh chị em, không cả vợ - không có ai cả.

- Thế anh làm gì?

- Không làm gì cả. Đi lang thang khắp thế giới và ca hát...

Cả ba cô gái tròn mắt nhìn tôi.

Tự tôi cũng không biết tại sao lại nghĩ ra tất cả những chuyện ấy, không hiểu tại sao tôi bỗng thấy rất thích bịa ra những điều tưởng tượng hoang đường. Làm cho một người nào đó tròn mắt kinh ngạc như thế này kể ra cũng thật thú vị.

Các cô gái không chờ nghe ở một người mặc quần dài, áo sơ mi từ thành phố đến những điều như vậy, và họ nhìn tôi không chớp mắt, cố hiểu. Theo quan niệm ở thôn quê, những người có học ở thành phố phải có tất cả, thậm chí cha mẹ của họ cũng phải sống lâu hơn so với những người trần mắt thịt khác.

Nhận thấy im lặng kéo dài, tôi hỏi:

- Sông này tên gì?

Các cô gái nhìn nhau. Họ không biết. Không phải lần đầu tôi gặp chuyện như vậy. Dân địa phương có cần gì đến tên con sông? Hơn nữa, những con sông như thế này thì ở trên bản đồ cũng chẳng có tên.

- Thế tên các em là gì?

Nghiêng đầu vào nhau, các cô gái cười rúc rích. Họ ngượng không muốn nói tên mình.

- Hay là nói chung các em không có tên?

http://tieulun.hopto.org

Lại cười rúc rích. Và mặc dù cố gắng bao nhiêu, tôi cũng không thể khám phá ra được điều bí mật đó của các cô. Họ xô huých nhau, nhưng không ai chịu nói trước tên mình.

Nhưng mà các nàng tiên thì cần gì phải có tên! Tôi liền gọi thầm họ là cô Cả, cô Hai và cô Ba.

Tôi gật đầu chào, nói to:

- Thôi, anh đi đây.

- Thế còn hát? - Cô Ba hỏi, dường như tôi từ lâu đã hứa sẽ hát cho họ nghe và đến giờ vẫn chưa thực hiện lời hứa ấy. Thú vị thật!

- Hát gì?

- Thì anh nói là anh hát mà.

- Anh hát. Nhưng sao? Anh hát phải có tiền.

Mặt các cô gái dài ra.

- Chúng em làm gì có tiền, - cô Cả tức giận nói. - Chỉ có người thành phố mới nhiều tiền để mua bán tất cả.

- Anh không phải là người như vậy. Anh là người nghèo nhất. Một kẻ ăn mày.

- Anh nói dối.

- Không, anh không nói dối đâu, thật đấy. Thôi được, anh sẽ hát không cần tiền. Nhưng nếu anh hát các em cho anh một bữa ăn nhé? Có mời anh về nhà không?

- Thế anh ăn gì?

- Cái gì các em cho. Cơm, cháo, hoặc chuối...

- Thế anh ăn cơm chứ gì? Chúng em sẽ mời anh ăn cơm.

- Tốt lắm. Thêm hai quả ớt nữa nhé. Hát ngay bây giờ hay để về nhà?

- Ngay bây giờ.

http://tieulun.hopto.org

Hoàn toàn không cảm thấy ngượng nghịu, tôi tựa vào gốc cây, và hát. Ở đây không nhất thiết phải trở thành ca sĩ. Hồi nhỏ, tôi nghe nói bài "Con chào mào đậu trên cành cao..." rất giống những điệu hát của người Xantan. Tôi liền hát ngay bài ấy. Các cô gái im lặng nghe, và qua vẻ mặt của họ, khó có thể đoán được các cô có thích bài hát của tôi hay không.

Họ vẫn tiếp tục im lặng cho đến khi tôi hát hết bài.

- Thế nào, - tôi hỏi, - đã đủ cho một bữa cơm chưa?

Im lặng.

- Hát nữa nhé?

Ba cô gật đầu. Và cả tôi cũng tự nhiên muốn hát. Tôi còn tìm đâu ra những thính giả như thế nữa? Và có mấy ai may mắn được hát trước ba cô gái trên bờ con sông nhỏ chảy heo hút trong rừng sâu này? Thậm chí ở trong nhà tắm Calcuta, tôi cũng không dám hát thật to.

Lần này tôi hát: "Người đẹp ơi, lời ai đã làm em buồn?..." Ba cô cười rất to. Họ thích bài hát này lắm. Vừa lên cao từ "Người đẹp", tôi vừa lần lượt nhìn vào mắt từng cô, cô nào cũng vội ngoảnh đi, giấu mặt vào vai bạn. Chưa bao giờ tôi thấy một sự ngượng nghịu chân thật đáng yêu đến thế.

Tôi hát thêm vài bài nữa, rồi nói:

- Đói bụng, muốn ăn quá!

Các cô bối rối, nhưng tôi đã rộng rãi nói:

- Các em xuống tắm đi, anh đợi.

Đi tách ra một quãng, tôi ngồi quay mặt về phía rừng. Thuốc và diêm trong túi đã ướt sạch, đành phải vứt đi. Để giết thời gian, tôi lấy móng tay vẽ những hình vu vơ trên lá.

Các cô gái tắm xong, lấy nước đầy bình. Áo quần cả ba cô đều ướt, và chính tôi cũng ướt từ đầu đến chân.

- Ôi đói đến chết mất! - Tôi lại kêu to.

http://tieulun.hopto.org

Chúng tôi đi gần như chạy.

Giờ này ở khách sạn bữa sáng đã dọn sẵn trên bàn. Các chàng trai chắc đang đi tìm tôi. Còn tôi, áo quần ướt sũng, chạy cùng ba cô gái này để được một bữa cơm thú vị. Ở đây, tên tôi không phải là Sunhin, và tôi chẳng phải là nhà văn nào cả, ở đây tôi chỉ là một người mồ côi, cô đơn. Tôi cảm thấy rất khoan khoái vì đã thay đổi được bộ mặt của mình.

Thế nhưng nếu những cô gái này quả thật là tiên thì sao? Bỗng nhiên họ biến mất! Tôi làm sao chịu nổi điều đó? Trong lòng tôi háo hức muốn được ăn một bữa cơm thường đựng trong chiếc bát đồng ngồi dưới mái hiên ở trước nhà. Tôi sốt ruột không chịu được nữa. Tôi vừa chạy, vừa kêu to:

- Nhanh lên! Nhanh nữa lên!

Nước từ trong các miệng bình sánh ra bắn tung tóe, trong như tiếng cười của các cô gái. Và tất cả cảnh này ở trong rừng giống như một giấc mơ.

http://tieulun.hopto.org

GRIBATROV NICOLAI
NGA

AI SẼ CHẾT HÔM NAY

Khi họ đi đến đây, bình minh của một ngày tháng Tám đẹp trời chỉ vừa mới bắt đầu. Phương Đông, một dải sáng màu xanh biếc bị ngọn dốc đứng cắt ngang, hắt bóng đục mờ lên mặt nước. Mặt trời còn chưa thể làm gì hơn, đang trăn trở ở một nơi nào đó phía bên kia trái đất với những ngọn đồi nổi gù lên như chống vào bầu trời màu trắng nhạt. Bốn bề im ắng, chỉ có một khẩu đội pháo Đức thỉnh thoảng bắn cầm canh - những trái đạn cỡ nhỏ bay rít ngang trên đầu, nghe như những con vịt trời mùa thu vút qua, - chúng đang lo lắng kêu từng tiếng ngắn trong khu rừng cạnh làng Elanxca. Khu rừng không lên tiếng đáp lại, chỉ mỗi lúc một phủ lên thêm trên mình lớp sương mù dày đặc hơn, dường như nó đang chìm dần xuống mặt nước, để khỏi thấy những cái gì sẽ phải xảy ra tại đây. Phía bên phải, cạnh bờ, những cây liễu trúc đứng chụm đầu vào nhau; một con quạ bay ngang qua, sát ngọn cây, hoảng hốt kêu quàng quạc, khàn khàn. Đại đội trưởng, vừa từ ban tham mưu trở về và gần như không ngủ suốt đêm qua, đưa mắt nhìn theo bóng con quạ, và mệt mỏi nói:

- Phải đào thật sâu, nếu có thể, cứ đào đến giữa lòng trái đất. Theo tôi biết, sẽ rất ác liệt đấy. Và không được lùi một bước nào!

- Còn nếu như không thể? Chúng ta quá ít...

- Trong cuộc chiến tranh này cái không thể chỉ dành cho những người đã chết, còn chúng ta không được có... hiểu chưa?

- Rồi ạ.

- Bắt đầu đi.

Đại đội trưởng đi khỏi, và ba chiếc xẻng gần như cùng một lúc cắm mạnh vào mặt đất đã khô cứng lại vì sức nóng ban ngày. Đất vỡ vụn

http://tieulun.hopto.org

ra, bay mù lên như khói, bốc mùi cháy khét. "Nó cần phải được uống nước!". - Xtepan Pozdniac nghĩ về đất như về một con người. Anh được gọi nhập ngũ thẳng từ nông trang tập thể. Còn Conxtantin Xt'rigunov, người đã học hết năm thứ hai trường đại học nông nghiệp và sau khi đi thực tập về, cảm thấy thất vọng với nghề nghiệp của mình, nhăn mặt nhổ nước bọt - anh chỉ yêu thích cánh đồng vì ở đó có thể thoải mái nằm trên thảm cỏ và dạo chơi với các cô gái. Người thứ ba, Olec Perelazov lớn lên trong một xóm thợ ở miền Bắc, và mùi đất cháy của đồng cỏ không gợi lên trong anh một cảm xúc gì. Cả ba đều còn trẻ - Pozdniac mười chín, Perelazov hai mươi hai, Xt'rigunov hai mươi bốn tuổi, - và, như viên chuẩn úy thường hay nói, họ hãy còn chưa hát trọn được lấy một bài hát nào. Số phận đưa họ đến gặp nhau một tuần lễ trước đây. Vừa trông thấy khuôn mặt gầy gò tươi mát của Pozdniac với đôi mắt to màu xanh biếc đầy vẻ tin người, dưới cặp lông mày trắng nhạt, Xt'rigunov liền nháy mắt, hỏi: "Mặt cậu nặn bằng phomát và táo phải không? Bọn nó thích chén loại này lắm đấy". Đằng sau từ "bọn nó" anh ta ngụ ý chỉ bọn Đức, bao gồm từng tên phát xít riêng lẻ, toàn bộ quân đội Đức và cả chính Hitler. "Có mà chết nghẹn" - Xtepan Pozdniac đánh bạo nói vặc lại, nhưng rồi đỏ mặt lên bối rối; còn Perelazov vỗ tay lên vai anh, chìa túi thuốc ra, nói: "Hút đi để ăn cho ngon miệng đã, còn mèo nào cắn mỉu nào, sau sẽ thấy". "Nhưng đừng quên mài răng sẵn đấy nhé", - Xt'rigunov khuyên.

Hôm nay lúc gần nửa đêm, đại đội được chuyển từ đơn vị dự bị đến cứ điểm đầu cầu này. Những ai đi qua sông Đông theo chiếc cầu bắc vội đều hiểu rằng mình đang đi vào hỏa ngục, - chiếc cầu có thể bất cứ lúc nào bay tung lên không, cứ điểm đầu cầu bị cắt rời khỏi quân đội phía sau; và trên các cao điểm trần trụi, không có lấy một bóng cây nhỏ, là nóng nực, khát bỏng họng, những trận tiến công liên tục, tiếng mìn và đạn pháo nổ, tiếng rít của những chiếc máy bay bổ nhào làm rợn tóc gáy, tiếng đại liên và tiếng rú của những chiếc máy bay khu trục, dường như bầu trời đã biến thành một tấm vải buồm và nó bị xé một nhát rách toạc từ đường chân trời bên này đến đường chân trời bên kia. Ba chiến sĩ được giao một nhiệm vụ đặc biệt: đào hầm và trấn giữ dải đất hẹp, rộng chừng năm mươi mét, nằm giữa con sông và bờ dốc đứng. Phía bên trái bờ dốc là cao điểm kéo dài ra đồng cỏ, nơi tiểu đoàn đặt trận địa. Xe tăng của các đơn vị lớn không thể đi theo con đường này, nhưng ở đây có thể bị những cuộc tấn công ác liệt

http://tieulun.hopto.org

của các đơn vị nhỏ nhằm mục đích gây rối loạn ở phía sau lưng tiểu đoàn.

- Các đồng chí phải chiến đấu bằng ba chục người, - đại đội trưởng nói. - Sẽ không có thêm quân tiếp viện đâu.

Về điều này họ đã đoán ra từ trước. Tiểu đoàn bị thiệt hại nặng nề trong các trận đánh, bây giờ quân số còn lại không bằng hai đại đội đầy đủ, hơn nữa thành phần của nó cũng rất phức tạp - bao gồm một số chiến sĩ của trung đoàn rút lui hỗn loạn, các nhân viên hậu cần và một số tân binh chưa lâm trận bao giờ. Nói chung, các đơn vị của sư đoàn, sau khi vượt qua sông Đông, tan dần đi như miếng mỡ lợn trong chảo nóng, và việc đến giờ chúng vẫn còn chưa tan rã hoàn toàn quả thật là kì lạ...

Nghe xong nhiệm vụ, Xt'rigunov rất mừng:

- Sẽ yên tĩnh hơn, và sông ở ngay bên cạnh.

Nhưng Perelazov, một lính cũ của tiểu đoàn, xạ thủ trung liên, người được chỉ định làm tổ trưởng, đã làm anh cụt hứng:

- Đằng kia còn có súng cối, pháo binh yểm trợ, còn chúng ta chỉ trông chờ vào những lời cầu nguyện của bà dì Motia ở Riazan.

- Tại sao lại ở Riazan? - Xtepan Pozdniac ngạc nhiên, ngây thơ hỏi?.

- Thì ở Tambov vậy, như thế cậu có dễ chịu hơn không?...

Bây giờ cả ba người im lặng và tập trung làm việc, cố gắng đi sâu vào lòng đất, dù cho đất ở đây có thế nào chăng nữa, sáng mai nó cũng sẽ trở thành vật bảo vệ duy nhất của họ. Thỉnh thoảng đây đó lại hiện ra những hòn đá phấn, đôi lúc xẻng bập vào đá, dưới chân toé lên những tia lửa xanh, và Xt'rigunov rít qua kẽ răng:

- Khẽ chứ, không chúng nghe lại cho ăn đạn bây giờ!...

Dải sáng màu xanh trên bầu trời dần dần ửng hồng và loang rộng ra, những đường nét trên bờ sông đã bắt đầu hiện rõ. Perelazov tuyên bố nghỉ giải lao và nằm xuống bãi cỏ ướt phía sau ụ đất.

http://tieulun.hopto.org

- Thèm hút thuốc quá, - Xtepan Pozdniac nói. - Không được hút à?

- Nếu được thì đã dễ chịu hơn.

- Tất nhiên.

- Hay là lấy áo capot trùm kín lại.

- Không cần... Và chẳng ngon lành gì.

- Đúng đấy, chỉ làm cay mắt.

- Tâm hồn đang rên rỉ, - Xt'rigunov nói. - Đang học bài ngụ ngôn về con cáo và chùm nho.

- Cái gì? - Pozdniac không hiểu.

- Trước đám cháy chó kêu ăng ẳng; trước tai họa tâm hồn rên rỉ, đổ cho thuốc với thiếc để làm gì?

- Nhảm nhí! - Perelazov không đồng ý. - Trong những trận đánh đầu tiên, nó bao giờ cũng bóp nghẹt lấy trái tim hệt như con bê con nhay nhay mẩu dây thừng.

- Cái gì "nó"?

- Nói chung... tâm lía con người ta như vậy.

- Thế mà cũng đòi giải thích!

- Thế tâm hồn của anh không rên rỉ à? - Pozdniac hỏi.

- Tớ không hút thuốc, - Xt'rigunov trả lời lảng đi.

Đối với Xtepan Pozdniac, đây là trận chiến đấu đầu tiên. Anh học ở trường xạ thủ của sư đoàn, nhưng khi kết thúc khóa học mới thấy rằng trong kho không đủ súng có máy ngắm quang học, còn ngoài mặt trận lại thiếu những tay súng trường. Bây giờ quả thật anh đang bị giày vò bởi một cái gì đó tối tăm và khó hiểu - cái cảm giác khó chịu mà ở mỗi người một khác, và vì vậy nó không có tên gọi chung. Thậm chí nó không phải là nỗi sợ hãi cái chết hay sự lo lắng bị thương, mà đó là một cảm giác nhục nhã về sự bé nhỏ và bất lực của mình trước mặt cái chưa biết vô bờ bến. Có phải cũng vì nguyên nhân đó mà trước

http://tieulun.hopto.org

cơn giông chim chóc im tiếng, ngựa giằng đứt dây buộc, cừu và bò cái quây lại một chỗ? Trời càng sáng dần, trong lòng càng cảm thấy nhẹ nhõm hơn - đôi mắt xanh biếc dưới hàng lông mày bạc màu của Pozdniac xem xét kĩ lưỡng từng gò đất và chỗ trũng, từng bụi gai và thân cây, dường như anh muốn bám chặt lấy chúng, ném xuống đó những chiếc neo vô hình để khỏi bị bốc lên và cuốn đi không biết nơi đâu, đến một cõi hư vô nào đó. Anh không hiểu, anh không có ý thức, rằng buổi sáng hôm nay, có thể là buổi sáng cuối cùng của anh, đã đi vào tâm hồn anh bằng một tình yêu sâu sắc, gần như nhức nhối, đối với tất cả những gì mà hôm qua anh hãy còn chưa cho chúng có ý nghĩa gì cả vì chúng quá bình thường - ánh nắng mặt trời, đất đai, cỏ cây, con người, chim chóc... Giá như anh nhiều tuổi hơn, chắc anh sẽ hiểu được rằng nếu anh may mắn sống sót, thì cái buổi bình minh chầm chậm hôm nay, cái con hào bé nhỏ với những túm cỏ xác xơ trên bờ đất này, sẽ còn rất lâu, sau nhiều năm tháng, vẫn nằm ở chỗ sôi động nhất của kí ức, che lấp cả những sự kiện quan trọng và rực rỡ hơn, đến tận tuổi già vẫn hiện ra trong giấc mơ như được các tia chớp rọi sáng. Nhưng Pozdniac còn trẻ, và điều khiến anh lo lắng nhất là cái ý nghĩ ngây thơ: làm sao cho hai đồng đội lớn tuổi hơn kia không nhận thấy những gì đang xảy ra với anh trong lòng...

Khi chiến hào đã sâu đến vai, Xt'rigunov ném xẻng và ngồi xuống đất.

- Anh sao thế? - Perelazov ngạc nhiên hỏi.

- Đủ rồi.

- Thế... nhưng phải mở rộng ra nữa. Anh đã nghe lệnh rồi chứ?

- Tớ có điếc đâu.

- Thế đào tiếp đi.

- Đừng có dạy, ông tướng! - Xt'rigunov cười nhạt. - Cậu thì biết gì? Ở đây đánh nhau chỉ được một phút, trận địa bé bằng lỗ mũi... Tớ khi ở dự bị - đào hào, về trung đoàn - lại đào. Cán xẻng đã làm cho da tay bong đến hai chục lần. Trước khi đánh nhau, trung đoàn chúng ta bị ném từ chỗ này qua chỗ khác đến bốn chục bận, rồi lùi ba chục cây số... Cậu có biết tớ phải bò bao nhiêu không? Đủ một vòng quanh quả đất, kể cả đại dương. Cậu có biết tớ đã đào bao

http://tieulun.hopto.org

nhiêu không? Nếu nối dồn lại, có thể thò đầu sang nước Mỹ mà nói: "How do you do, mister!".(1)

- Ở Mỹ giờ sướng phải biết, - Pozdniac phụ họa theo. - Không bom, không đạn.

- Ngốc lắm, - Xt'rigunov cười khẩy. - Tốt nhất là ở Châu Nam Cực, bây giờ ở đó là mùa xuân mát mẻ. Và giữa loài chim panhgoanh không có lệnh tổng động viên.

- Còn chúng ta thì đang ở đây! - Perelazov nhắc. - Cháo nào có thìa ấy.

- Hừ! Nhưng tớ là người hay là con chuột chũi? Mà chỉ vô ích thôi - Chúng ta cứ đào, còn chúng cứ đuổi, đuổi chạy dài.

- Thần kinh... Hay là cứ hút thuốc đi?

- Không.

- Tiếc là không có vodka, nó sẽ làm cho đỡ ngay...

- Còn tôi thì không uống, - Pozdniac buột miệng nói và đỏ mặt, - nó làm tôi buồn nôn.

- Cậu đừng có chọc vào! - Xt'rigunov bỗng nổi cáu. - Đời người cậu mới tập tễnh bước vào, biết gì!

- Chà, mong cho nó bắt đầu đi, - Perelazov cười khẩy độ lượng. - Khi đã bắt đầu, không có lúc nào để múa lưỡi nữa.

Xt'rigunov mím chặt đôi môi mỏng và im lặng. Anh ta đến đây từ một trung đoàn đã trải qua bi kịch của cuộc rút lui, gần như là tháo chạy, và bị đánh tan tác. Người hơi cao, vai hẹp, nhưng khuôn mặt đẹp, da rám nắng, đôi mắt đen ánh lên xúc động, anh ta tự cho mình là người thông minh và có kinh nghiệm hơn các đồng đội. "Loại người sản xuất hàng loạt, những tâm hồn được lắp ghép bởi các đồ nghề chính trị". Xt'rigunov không thích chính trị viên đại đội, gọi anh ta là "bản sao huấn thị", và thường xuyên phô trương nhắc đi nhắc lại một câu nghe được qua đài về "những suy nghĩ độc đáo dưới những hình thức độc đáo..." Hai người đã lại cầm lấy xẻng còn Xt'rigunov vẫn ngồi nhìn, những ngón tay vò nát cọng cỏ và cảm thấy trong lòng nổi lên

http://tieulun.hopto.org

một sự khó chịu đối với chiếc lưng gầy gò của Xtepan Pozdniac. "Cái thằng bé này định dùng nó để che chắn cho sông Volga, thành phố Moxcva và vùng Ural khỏi những cuộc tấn công của máy bay và xe tăng Đức"; đối với sự bình thản của Perelazov, cái mà Xt'rigunov cho chỉ là một sự phục tùng mệnh lệnh mù quáng; đối với mảnh đất bé nhỏ và ngu ngốc này mà không hiểu phải bảo vệ để làm gì; đối với con chim nhỏ đang rụt rè hót trong bụi cây. "Đồ ngốc, có cánh mà vẫn quanh quẩn tại đây..."

Làn không khí bỗng giật nẩy lên, chao đảo vì tiếng nổ của hàng chục khẩu đội pháo quân Đức, dường như ở phía bên kia dốc có những người khổng lồ đi giầy sắt đang rầm rập chạy qua các điểm cao, hết sức vội vã để đến một nơi nào đó. Một loạt đạn rơi ở phía bên phải chiến hào, giữa đoạn dốc nằm giữa đường phân giới hai bên, và trên mặt cỏ màu nâu xuất hiện những vết thẫm, dường như mặt đất trong một thoáng - chừng mấy giây - bị bệnh đậu mùa đen.

- Chắc có lẽ chúng ta có người đã hi sinh, - Pozdniac đau khổ nói.

- Thế cậu cho đây là buổi dạ hội hòa nhạc sao? - Xt'rigunov giận dữ đáp. - Đợi đấy, rồi còn máy bay nữa!

- Không hề gì, - Perelazov không đồng ý. - Bom khó mà rơi được vào chiến hào.

- Cậu còn ngây thơ lắm, ông tướng ạ.

- Anh bảo sao?

- Bảo thế đấy... Máy bay tiêm kích bay là là mặt đất có thể thổi bay mũ calô đội trên đầu, đại liên quét sạch bóng như xe phun nước cọ đường phố.

- Thật thế à? - Pozdniac ngạc nhiên. - Nếu như thế thì bằng súng trường cũng có thể bắn được.

- Cứ bắn đi, sẽ được ngay một lỗ thủng ở trên đầu. Mà thực ra lỗ thủng thì cậu cũng đã có rồi, tớ nghe rõ cả tiếng gió rít ở trong đó.

- Tìm ra lúc để mà cắn nhau, - Perelazov nói vẻ trách móc.

http://tieulun.hopto.org

- Tớ đang dạy cho thằng bé...để nó biết khi nào thổi bong bóng xà phòng, còn khi nào phải lấy bụng mà sưởi ấm cho mặt đất.

- Thôi ngay! - Perelazov khẽ ra lệnh.

- Tổng chỉ huy sáng suốt hơn, - Xt'rigunov nheo mắt chế giễu. - Nhưng vì sao ngài giận dữ vậy?

- Cứ đào bới mình lên như một đống phân để tìm ngọc quý - thật đáng tởm...

Xt'rigunov im bặt - anh ta chưa hiểu rõ Perelazov, nên ngạc nhiên trước những lời gay gắt đó, đặc biệt là giọng nói. Nhưng ngay cả Perelazov cũng khó mà hiểu rõ chính mình. Khuôn mặt hơi thô nhưng những đường nét được khắc rõ ràng, bình thường anh có vẻ khắc khổ và kín đáo, nhưng nếu ai chạm được đến những điều thầm kín của anh, làm anh xúc động, - mà việc này không phải dễ, - người đó thường phải hối hận: anh xúc động mãnh liệt, thể hiện mình một cách bất ngờ và tấn công đối thủ như một chiếc xe tăng hạng nặng, bộc lộ một trình độ hiểu biết khá rộng, và đặc biệt là một đầu óc sáng suốt. Có những loại người thường đo mình bằng những người thấp kém hơn họ, và lấy đó là nguồn tự hào và kiêu căng tự ngưỡng mộ mình. Perelazov xa lạ với cái đó, bao giờ anh cũng xấu hổ nhớ lại một lần anh phạm lỗi khoe khoang và thầy giáo đã nói với anh: "Đừng có quang quác như con gà mái cứ nghĩ rằng mình đẻ ra cả trái đất". Trong anh có mầm mống của tính cách cứng rắn, tình yêu mãnh liệt đối với cuộc sống và sự sáng tỏ của tư duy, mà tiềm năng của chúng lúc đầu rất khó nhận thấy, nhưng rồi đến một lúc nào đó chúng sẽ ném con người lên phía trước rất xa, và tất cả xung quanh sẽ phải ngạc nhiên: "Ai có thể ngờ được như vậy?" Nếu như có ai đó hỏi anh rằng anh chiến đấu vì cái gì, chắc anh sẽ ngạc nhiên: "Sao lại vì cái gì? Vì...vì tất cả!". Đối với anh, chiến tranh là đáng sợ, nhưng thật lạ lùng, nó lại thú vị, và những nghi ngờ đôi lúc giày vò anh chỉ càng thúc đẩy anh tìm tòi nhận thức, chứ chúng không biến thành những con mọt gỗ nhỏ bé nhưng có một sức mạnh ăn mòn khủng khiếp, làm cho những ngôi nhà bề ngoài có vẻ chắc chắn dần dần trở nên một đống mủn nát. Trong anh là cả một thế giới trọn vẹn được tạo nên từ hàng triệu những sự kiện khác nhau, từ cô thiếu nữ xinh đẹp với bộ ngực căng tròn tiễn anh ra tàu, từ những bức tường điện Cremli mà anh chỉ mới trông thấy qua màn ảnh, từ trại thiếu niên bên bờ hồ nước xanh đến mảnh đất nhỏ bên dòng sông Đông này -

http://tieulun.hopto.org

và anh không thể tách rời khỏi thế giới đó, như một mẩu vật chất nhỏ bé nhất không thể tách rời khỏi hệ Mặt trời... Nhưng nếu như Xtepan Pozdniac cho Xt'rigunov là một người thông minh, dũng cảm, đầy hấp dẫn và nhiều lúc sẵn sàng há hốc miệng nhìn anh ta, thì ở Perelazov anh chỉ thấy một đồng đội tốt bụng và bình thản. Họ cùng nhau bay giữa vũ trụ trong một khe đất vô cùng bé nhỏ của quả địa cầu, và không nghi ngờ gì rằng chỉ sau mấy giờ nữa, cuộc sống sẽ đánh giá cái kết cục bi thảm của những mối bất hòa, xích mích và thiện cảm hết sức nhỏ bé của họ...

Không khí mỗi lúc một nóng nực. Trên bầu trời đầy khí đục, những chiếc máy bay giống như cái thập tự màu xanh nhạt quần đảo rồi bổ nhào xuống bến phà - mà ở đây không thể nhìn thấy, - và từ đó nghe vẳng lại tiếng bom và tiếng pháo cao xạ nổ không dứt. Mấy con cá chép, cá vược bị choáng váng đờ đẫn bơi trên sông, một chú cá trê lớn ngơ ngác quanh quẩn trườn trong vũng nước nông cạnh bờ, dường như muốn tìm chỗ thoát thân ở trên cạn. Trong khu rừng cạnh làng Elanxca, tất cả đều gẫy nát, bốc khói: từ đó những khẩu đội pháo khạc lửa nhả đạn, và đạn pháo quân Đức cũng dội xuống đó không ngớt. Các cành cây trơ trụi, những đám lá xanh bay tơi tả trong không khí. Tiếng động cơ gào rít và tiếng xích nghiền loảng xoảng từ trên cao điểm vọng xuống. Có thể tiểu đoàn không còn nữa, và bây giờ xe tăng, như đã từng xảy ra không phải một lần trước đây, đang săn đuổi các chiến sĩ còn sống sót trên đồng cỏ? Có thể chỉ còn ba người họ sống ở trên bờ sông này, và một lát nữa cũng sẽ bị quân Đức từ trên cao điểm bắn xuống như chim non trong tổ? Đã có lúc một chiếc xe tăng đến rất gần bờ dốc đứng ở phía bên kia - thành đất rung lên, đất sỏi chảy từng dòng xuống đáy hào. Nhưng tiếng xích nghiến chợt im bặt, một cột khói đặc vụt bốc cao trên bờ dốc, như ở đó có một giếng khoan dầu mỏ phun lên.

- Cháy rồi! - Pozdniac vui mừng reo lên.

- Chớ nhảy cẫng lên vội, - Xt'rigunov chặn ngang. - Hãy còn sớm.

- Theo anh chúng sẽ đến nữa à?

- Thế cậu cho là chúng sẽ kêu "mẹ ơi" rồi chạy về Berlin sao?

- Hình như ta đánh lui được chúng rồi. Thấy im lặng...

http://tieulun.hopto.org

- Chúng đang ăn sáng và uống rượu vang.

- Rồi chúng lại đến nữa à?

- Người ta gửi cậu đến đây để hỏi hay sao? Nếu không hiểu, thọc ngón tay vào mũi ngoáy và ngồi đợi đấy. Đối với bọn chúng, cái chốt này là một con đỉa hút máu ở bên sườn. Đến chiều thế nào chúng cũng dứt bỏ.

- Đừng có nói gở như quạ thế, - Perelazov khuyên.

- Tớ nghĩ... Thằng lính có quyền suy nghĩ không?

- Nhưng không phải bằng gót chân... Chân anh ngứa ngáy, muốn chạy sang bờ bên kia sao?

- Để bị bắt như một thằng đào ngũ ấy à? Không ổn.

- Thế cái gì ổn?

- Một cô ả thật kháu trong nhà chứa cỏ khô mát mẻ, và... một cốc bia ướp lạnh?

- Chu cha? - Pozdniac ngạc nhiên. - Còn có thời gian để...

- Thế cậu có biết đó là cái gì không?

- Không.

- Đáng tiếc. Chết khi chưa được nếm.

- Gì mà anh rủa tôi thế? - Pozdniac tự ái.

- Tớ cảm thấy trong số chúng ta có người sẽ nằm lại đây.

- Nhưng tại sao lại là tôi?

- Thằng nào ngốc hơn... Thôi, tớ đùa đấy! Nhưng người anh em ạ, tớ tiếc cho cậu - ít ra tớ cũng được nếm cái đó của đời rồi, - Xt'rigunov ba hoa, anh ta vui mừng vì trận đánh đã lắng xuống và thầm hi vọng rằng nó đã kết thúc.

- Trước chiến tranh tớ có không phải chỉ một ả, còn sau đó, khi ở đơn vị dự bị, tớ kiếm được một con bé bỏ chồng còn rất trẻ. Nó trống

http://tieulun.hopto.org

rỗng, như một chiếc thùng không, gõ kêu bong bong, nhưng tớ có cần gì? Phần lớn cứ im lặng mà diễn ra... Mà cuộc đời của chúng ta sao khỉ gió thế, các cậu nhỉ? Kế hoạch năm năm, họp hành, thi đua, không có lúc nào mà chơi bời nữa, còn bây giờ thì hết, hết thật... Như bầy cá diếc mắc kẹt vào lưới!..

- Thế anh đã định học những mưu mẹo của cá măng à?

- Còn cậu?

- Tôi không thích mồi giả, mà ở sông tôi cảm thấy quá chật... Tôi muốn bơi ra đại dương... Ra Thái Bình Dương. Và còn nhiều nơi khác.

- Thế người ta ngăn cản cậu à?

- Chiến tranh.

- Mơ ước, và chỉ có thế - niềm vui, sự ngọt ngào, tuổi trẻ...

- Tại sao? Kết thúc chiến tranh và tôi sẽ đi.

- Ô hô! - Xt'rigunov ngạc nhiên. Trong những lời nói của Perelazov anh ta bắt đầu cảm thấy sự mỉa mai và sắc thái ưu thế của anh. - Còn phải xem ai kết thúc ai. Đấy, trong thời gian rút lui, có một người cứ dụ dỗ tớ ở lại làm rể. Ông ta khôn ngoan lắm, thế nào cũng sẽ sống qua được... Cậu nghĩ sao?

- Có thể thế... Nhưng thối lắm!

- Rồi ông ta sẽ rửa sạch.

- Rệp thì có tắm mấy bận rồi cũng thế...

- Này, cậu quả thực là thằng lí tưởng như vậy, hay là vì chức vụ mà cố lên gân?

- Anh thử đoán xem.

- Tớ chịu... Khẩu hiệu và khẩu hiệu mà thôi!

- Có thể thế lắm... Tôi biết loại người mà anh thích: cảm xúc của họ vụn vặt, như hạt cám, tay không cầm lên được, mắt không nhìn thấy được. Số lượng thì nhiều, nhưng tất cả dồn lại chỉ được một nhúm,

http://tieulun.hopto.org

- rồi tự đào bới mình lên, sống lăng xa lăng xăng, kêu láo nháo để bắt người khác chú ý đến mình: kìa, các anh xem đây, chúng tôi mới tinh tế, phức tạp biết bao!... Phải thế không?

- Thật đáng tiếc nơi này không phải chỗ, không thì tớ đã trả lời cho cậu... Quân y viện quá xa!

"Họ lại choảng nhau mất thôi," - Pozdniac lo lắng nghĩ. Nhưng cuộc cãi vã cuối cùng không mang lại kết quả gì và kết thúc bằng một sự im lặng nặng nề. Xt'rigunov nhăn nhó gặm bánh mì khô, Perelazov trầm ngâm nhìn ra đồng cỏ. Mặt trời đã lên cao, tỏa nóng xuống thiêu đốt như một quả bom tecmit nổ ngay trên đầu. Sự chờ đợi, như một làn nước ấm, làm cho mọi người mệt mỏi, uể oải. Gần mười hai giờ trưa, trên cao điểm lại bắt đầu trận đánh mới, lần này ít dữ dội hơn nhưng lại kéo dài, - đến nỗi dường như cả đạn pháo và mìn cũng đã mệt mỏi không muốn gào rít trên mảnh đất bị đốt cháy từ mùa xuân đến nay chưa được gieo cấy này. Chỉ có trên trời những chiếc máy bay vẫn tiếp tục gầm rú, và điều đó làm cho Xt'rigunov nổi giận hằn học:

- Bọn chúng bay đầy trời, mà của chúng ta không có lấy một chiếc... thế mà cứ khoe khoang, nào là chúng ta bay qua Bắc Cực, nào là chúng ta không xâm lược đất người khác, nhưng đất của mình thì... Còn ở đây phải lấy bàn tay mà che đầu khỏi cái chết từ trên trời xuống.

- Quả đúng vậy, người ta đã bay qua Bắc Cực đấy, - Pozdniac khẳng định không đúng chỗ.

- Mọi cái đúng lúc đều tốt... Còn không lại như một ông già mang rơm đi chữa cháy, và cứ thế...

- Có thể, đang tập trung chuẩn bị cho một đòn quyết định?

- Tự trấn an bằng những chuyện hoang đường.

- Một suy nghĩ đúng đắn, - Perelazov ủng hộ Pozdniac.

- Suy nghĩ!... Tớ đã nghiên cứu địa lí, tất cả năm châu, đã đọc Homer, nhưng được ích gì? Bên trái là dốc đứng, bên phải là sông Đông - đấy, khoảng rộng để cho tư duy, địa lý học và văn học như thế đấy...

http://tieulun.hopto.org

- Cùng đường rồi à?

- Hình như thế.

- Thì cũng đừng có rên rỉ ư ử, chẳng được ích gì...và anh kêu với ai đấy?

- Đúng thế, với hai khúc gỗ.

- Còn phải nói. Nếu một người thông minh đi kêu với một khúc gỗ, thì chính hắn ta là cái gì? Thử nghĩ xem.

Và cũng thật kì lạ: nếu như lúc này người ta nói với họ rằng chính ở nơi đây, từ cái cứ điểm đầu cầu này, là nơi bắt đầu cuộc bao vây phản công Xtalingrad, bắt đầu chiến thắng, bắt đầu con đường dẫn đến Berlin, thì không một người nào trong số họ dám tin. Nhưng đồng thời, bị gắn chặt với nhau bằng một sức mạnh không vật chất - đó là mệnh lệnh cấp trên - họ vẫn ngồi và đợi, tương lai của họ bị che phủ trong một bức màn bí mật. Trận tấn công thứ hai của quân Đức đã kết thúc. Họ không trông thấy những diễn biến bi thảm của trận đánh, nhưng nghe những tiếng súng cuối cùng vẫn còn liên tục nổ ở bên sườn tuyến phòng thủ, họ biết rằng tiểu đoàn vẫn còn bám giữ được trận địa. Theo lệnh của Perelazov, Pozdniac sửa lại ngụy trang, bò đến bên cây liễu trúc rồi quay lại. Xt'rigunov nằm dưới đáy hào, trong chỗ râm. Ngày đã sang chiều, mặt trời dần xuống thấp, ánh nắng loang lổ trải dài trên bãi cỏ nâu trông như những bãi bơ nóng chảy. Phía bên kia sông Đông, nơi có những đám khói, đám cháy và bụi tụ về, chân trời bị che khuất sau một màn sương bẩn. Trong lòng, mỗi người đều hi vọng rằng ngày sẽ kết thúc yên ổn. Họ sẽ ngồi ở đây, cho đến tận chiều và lúc trời tối hẳn sẽ được lệnh gọi về. Nhưng đến bốn giờ lại bắt đầu trận tấn công th ứ ba của quân Đức lên cao điểm, và cũng ngay liền đấy, họ trông thấy một nhóm lính Đức cách đó chừng hai trăm mét. Những tên phát xít xuất hiện trên đỉnh dốc phía bên kia một cách bất ngờ và lặng lẽ, đến nỗi dường như đó chỉ là những hình vẽ bằng thuốc màu xanh thẫm trên nền trời sáng nhạt. Nhưng rồi chúng lại biến mất ngay trong các bụi cây rậm và thấp, vì trước khi đến chân dốc trước cứ điểm đầu cầu này, chúng phải vượt qua một khe cạn và một quãng rừng thấp nhiều hồ nước nhỏ. Nhưng điều đó không làm cho Perelazov lo lắng, vì trước chiến hào của họ là một khoảng đất trống bằng phẳng chừng một trăm bốn mươi mét, và

http://tieulun.hopto.org

khi bọn Đức ra khỏi bãi cây là họ có thể dùng hỏa lực súng máy để cân bằng so sánh lực lượng hai bên. Nhưng có một việc bất ngờ đã xảy ra: khi chỉ mới thấy hai tên lính Hitler xuất hiện ở mép bãi cây, Pozdniac mất bình tĩnh đã nổ súng khi chưa có lệnh và bắn trượt. Mặt Perelazov đỏ bừng lên vì giận dữ, nhưng anh kìm được mình, và tha thứ cho anh lính trẻ, trong lúc đó Xt'rigunov tuôn ra một tràng dài những lời chửi rủa thậm tệ.

- Tôi lỡ tay, - đôi môi trắng nhợt của Pozdniac thì thào.

Không ai trả lời anh. Perelazov nói với Xt'rigunov.

- Không sao... Chúng sẽ cho rằng một tay nào đi lẻ hoảng quá bắn bừa. Bây giờ chúng sẽ quét súng máy về đây... Ta cứ im lặng chờ...

Và quả nhiên, những loạt súng máy bắt đầu quét sát trên cỏ. Năm phút dài đến buồn nôn trôi qua - chỉ số thời gian chỉ trùng nhau trên các mặt đồng hồ, nhưng ở mỗi một người lại vô cùng khác nhau. Và trong khoảng cách đó, ý nghĩ lao như những con ngựa phát khùng hay những chiếc xe không phanh, rồi rơi hẫng vào một nơi nào đấy. Có cảm giác như trái tim chợt biến mất, và thay vào đó là một khoảng trống lạnh buốt, dường như có ai nhét nắm giẻ ướt vào. Cuối cùng, cái trạng thái đó cũng qua đi, và con người bị một cái gì đó đồng thời vừa là cảm xúc vừa là suy nghĩ xâm chiếm, cái mà có thể diễn đạt bằng bốn chữ: giết, để mà sống! Cái khoảnh khắc đó xuất hiện lúc bọn lính Đức, sau khi đã bắn chán, rời bỏ bãi cây thấp, dần dần trở nên bạo dạn, nhưng vẫn cúi lom khom theo bản năng, chạy xông lên phía chiến hào của họ. Khẩu súng máy trong tay Perelazov rung lên, Xt'rigunov cũng bắn liên tục và chính xác. Còn Pozdniac, sau ba, bốn phát không trúng đích, quy lát khẩu súng trường bị tắc, và không thể nào lên đạn được. Một tên sĩ quan Đức còn trẻ, người cao lớn, đầu để trần, tìm cách xua bọn lính đang nằm bẹp dí xông lên, nhưng hắn liền bị Xt'rigunov bắn chết. Lúc đó bọn Đức, để lại một số xác chết và bị thương, rút về bãi cây rậm và từ đó rời rạc bắn ra, rồi một lát sau tiếng súng im hẳn, những hình người xanh thẫm thấp thoáng trên nền trời sáng nhạt rồi tan biến.

- Đồ củ cải thối, - Xt'rigunov gay gắt nói với Pozdniac. - Hồn vía lên mây cả rồi hả?

http://tieulun.hopto.org

- Chuyện thường thôi, - bằng lòng với kết cục của trận đánh, Perelazov mỉm cười nói, - trong trận đầu tiên đó là chuyện thường.

- Chúng còn đến nữa không? - Xt'rigunov hỏi.

- Quân này kì lắm.

- Đúng thế.

Trận tấn công mới diễn ra lúc mặt trời sắp lặn. Bây giờ, khi quân Đức xuất hiện trên điểm dốc trông chúng đen thẫm, như suốt ngày đã bị biến thành than trong lửa đạn và sức nóng mặt trời. Trước lúc xông lên tấn công, chúng dừng lại trong bãi cây, dùng súng cối rót đạn vào chiến hào, và việc đó đã dẫn đến một tấn bi kịch diễn ra hết sức nhanh. Một quả đạn súng cối rơi trên ngọn cây liễu trúc thấp, nổ ngay trên không, và mảnh đạn văng vào vai Perelazov, hình như làm chấn thương cả phổi. Anh úp mặt vào bờ đất, thở hắt ra dồn dập và từ từ tụt xuống đáy hào. "Thế là hết! - Trong đầu Xt'rigunov quay cuồng, - bây giờ sẽ đến lượt mình!" Thậm chí cả trong giây phút này anh ta vẫn không từ bỏ được thói quen suy nghĩ một cách độc đáo, nó tự động diễn ra trong đầu như một cái máy, và ngay tức khắc anh ta tưởng tượng ra mình bị trúng đạn, nằm quằn quại, người đầm đìa máu, - anh ta thấy rất rõ rệt, như thường vẫn thế! Và đôi môi Xt'rigunov méo xệch lại vì một nỗi thương xót đối với chính bản thân mình, đôi tay anh ta sờ soạng một cách vô nghĩa từ báng lên nòng súng. Tiếp tục cái trò chơi này với một thằng bé không biết bắn thì được tích sự gì? Ai được ích lợi gì khi mình phải chết ở đây? Xt'rigunov đờ đẫn đầu óc và không nghe cả tiếng Pozdniac gọi lại giúp băng cho người bị thương. "Sống! Phải sống! Phải sống!" - từng tế bào một trong cơ thể của anh ta rên rỉ, gào thét, khóc lóc, đòi hỏi. Anh ta ngạc nhiên trước sự đột ngột của ý nghĩ vừa nảy sinh, không ngờ rằng thực ra từ suốt sáng đến giờ, dưới cái vỏ hoài nghi và cau có, một ý đồ đã hình thành và chậm chạp, thận trọng, mỗi lúc một rõ nét, dẫn đến quyết định cuối cùng: "Bên trái là dốc, bên phải là sông Đông, bên trái là dốc, bên phải là sông Đông..." Và khi hỏa lực súng cối vừa dứt, Xt'rigunov, với một vẻ căm thù man rợ nhìn chiếc lưng gầy gò của Pozdniac đang cúi xuống bên người bị thương, không một tiếng động nhảy lên bờ hào và chạy về phía những bụi cây - cuộc sống chỉ có ở đó chứ không ở bất cứ một nơi nào khác... Pozdniac nhận ra sự biến mất của Xt'rigunov khi hắn đã chạy được gần năm chục mét. Anh

http://tieulun.hopto.org

chộp vội khẩu súng trường, nhưng lại bỏ xuống, sau vài giây suy nghĩ, đổ hết số nước còn lại trong bi đông lên mặt Perelazov. Perelazov mở mắt ra.

- Xt'rigunov chạy sang bọn chúng. - Không hiểu sao Pozdniac nói rất khẽ, dường như điều này hãy còn là một bí mật.

Perelazov nhìn lên trời, vẻ như lại sắp ngất đi lần nữa, nhưng anh bỗng nói rành rọt.

- Bắn đi.

- Súng máy à?

- Không... Đạn còn ít lắm...

- Nếu như không trúng thì sao?

Perelazov không trả lời.

Xt'rigunov dường như nghe thấy tất cả những lời hai người ở trong chiến hào nói về hắn - hắn bỗng nằm xuống và bò sát đất vòng qua xác những tên lính mặc quân phục xanh, ẩn mình phía sau chúng. Nhưng rồi hắn chợt nghĩ rằng như thế có thể bị bọn người ở trong bãi cây hiểu nhầm và bắn chết. "Mà Perelazov không còn nữa, thằng Pozdniac thì làm được trò trống gì!" - một ý nghĩ làm hắn vui mừng, và lưỡng lự thêm vài giây nữa, hít một hơi dài vào phổi làm như sắp sửa lặn xuống vực, hắn quỳ lên đầu gối và bắt đầu giơ hai tay lên trời. Lúc đó Pozdniac, nhớ lại tất cả những gì người ta dạy anh ở trong trường xạ thủ, nghiến chặt răng ken két, hướng đầu ruồi vào dưới vành mũ calô và bóp cò.

Xt'rigunov không hiểu gì cả và ngã úp mặt xuống đám cỏ khô.

Từ đám cây rậm, bọn lính Đức vừa bắn vừa xông ra, màu quân phục của chúng bây giờ trở nên đen hoàn toàn trong màn đêm đang sắp buông xuống. Nhưng chạy được chừng bốn chục mét, chúng phải nằm bẹp xuống dưới làn đạn súng máy của Pozdniac rồi lần lượt từng đứa một bò lui. Bọn chúng muốn xông lên thật hay chỉ làm bộ nghi binh? Không rõ. Chỉ biết rằng một lát sau, hàng loạt đạn súng cối lại đổ xuống chiến hào lần thứ hai, bờ sông dần dần mờ đi trong bụi đất. Và dù cho Xtepan Pozdniac chưa có kinh nghiệm đến mấy, anh cũng hiểu rằng giờ đã đến cái giây phút mà sau đó sẽ không còn gì nữa -

http://tieulun.hopto.org

không còn chiến hào, đau đớn, không còn hoàng hôn, đêm tối... Anh cẩn thận, không vội vã, đặt chiếc áo capot xuống dưới đầu Perelazov, vụng về hôn lên má anh, - Pozdniac đọc sách thấy người ta thường làm như vậy, - và kiểm tra lại ngòi nổ lựu đạn... Rồi tất cả những gì xảy ra sau đó, anh cảm thấy như một giấc mơ giữa ban ngày, và cả khi chiến tranh đã kết thúc, cái cảm giác đó vẫn không rời bỏ anh: từ phía bờ bên kia, một trận bão lửa pháo binh khủng khiếp đổ ập xuống bãi cây thấp với những khẩu cối của quân Đức. Tự các đồng chí ở bên ấy hiểu ra tình hình, hay tiểu đoàn báo qua điện đài, điều đó anh không bao giờ được biết...

Mặt trời đã lặn. Ánh hoàng hôn đưa cả mặt đất đã cháy thành than cùng những con người mệt mỏi của nó vào một sự im lặng bàng hoàng, và trong một thoáng, lần đầu tiên trong ngày, có thể nghe được một tiếng động duy nhất - tiếng động của dòng nước đang chảy. Trên mặt đất này giờ đây không còn Conxtantin Xt'rigunov nữa và Xtepan Pozdniac tựa lưng vào thành hào và khóc - anh khóc vì rằng người đầu tiên anh giết trong cuộc chiến tranh này không phải là kẻ địch, mà lại là người của mình...Và cũng có thể, anh buồn và than thở thành tiếng, vì trong tiếng nấc, anh nghe vẳng đến bên tai những lời sinh ra trong đau đớn của Perelazov:

- Đằng nào cũng thế thôi... Dù chỉ mới đi được chục mét không phải hướng, đằng nào cũng thế thôi.

1957

http://tieulun.hopto.org

HAANPAA PENTTI
PHẦN LAN

QUIST

Vào những ngày trời mưa dầm dề ảm đạm, khi suy nghĩ khôn ngoan thường tình khuyên anh nên ngồi ở nhà, trong sự che chở của bốn bức tường, - tất nhiên là nếu như anh có được cái khả năng đó, - sự chật chội của căn phòng như hang chuột có thể làm cho anh cảm thấy nặng nề khó chịu, nhất là khi anh không có việc gì để làm, còn trong lòng lại đầy những phiền muộn, lo âu.

Một con người cô đơn bước ra khỏi căn phòng của mình. Anh định đi ra cảng để ngắm nhìn cái phóng khoáng bao la của mặt biển, ngắm nhìn những con tàu đến đây từ những nơi xa xôi - những con tàu bao giờ cũng có kế hoạch về thời gian và những hướng đi đã định trước. Anh muốn được đón hơi thở của gió và nghe cái ẩm ướt giá lạnh của nước mưa thấm qua vạt áo khoác mỏng manh.

Mưa gõ trống trên các mái nhà bằng sắt tây, đường phố đẫm nước loáng ánh đèn, xe cộ chạy ầm ầm. Và người qua đường, mặc dù ai cũng có mục đích của mình, vẫn giống như những chiếc bóng không biết vội vã đi đâu. Tuy nhiên, phần đông trong bọn họ cũng đều có dự định về thời gian và những chuyến đi...

Và con người cô đơn này cũng có dự định của mình: ra cảng để nhìn mặt biển và những con tàu, để cảm thấy hơi gió và cái ẩm ướt lành lạnh của nước mưa. Nhưng tình cờ ánh mắt anh lướt ngang qua cửa sổ của một hiệu bán sách cũ, và anh dừng lại. Tấm hình trang trí hoa văn màu đỏ sẫm trên bìa một cuốn sách như kìm chân anh tại chỗ, như vẫy gọi, mời mọc anh. Nó mở ra trước mắt anh cả một con đường mà anh chưa hề biết đến, nó hứa hẹn những cảm xúc mới lạ trong cái thế giới mà người ta gọi là văn học, nó báo trước cơn lốc của trí tưởng tượng, của những hình ảnh mới mẻ, để rồi, dù chỉ trong chốc

http://tieulun.hopto.org

lát, điểm tô cái chuỗi ngày tẻ nhạt, cái cuộc sống trống rỗng, vô nghĩa này.

Con người cô đơn biết rằng cuốn sách bây giờ đối với anh là một vật xa xỉ, nó sẽ rút bớt của anh những ngày được ăn no và những đêm được ngủ dưới mái nhà. Nhưng sự quyến rũ quá lớn, không thể cưỡng được. Và như vậy, có thể coi rằng cuốn sách bìa đỏ sẫm đã cướp đi của anh những bữa ăn và những chỗ ngủ đêm trong những ngày sắp tới.

Chiếc nhẫn mạ vàng! Chiếc nhẫn mạ vàng nằm trong túi anh là một vật còn xa xỉ, vô nghĩa hơn cuốn sách này nhiều, mặc dù nó gắn liền với những kỉ niệm mà giờ cũng chỉ là một thứ xa xỉ không cần thiết... Thôi, thà đành đổi nó để lấy ít nhiều những cảm xúc mới mẻ, lấy một vài cơn lốc của trí tưởng tượng, còn hơn là một ít thức ăn vô vị và nhạt nhẽo.

Và con người cô đơn không đi ra cảng để ngắm nhìn mặt biển và những con tàu. Trên một đường phố, anh tìm thấy một cửa hiệu nhỏ bày đầy những thứ đồ cổ làm bằng kim loại và treo một tờ thông báo viết bằng mực xanh, rồi bước vào.

Trong gian nhà hầm chật hẹp, anh thấy bốn bức tường treo đầy giá bày những thứ đồ cổ bằng kim loại, vật trang sức, những bộ đồ viết và đồng hồ. Phía sau quầy, một người đàn bà ngồi sừng sững như trái núi, cả người tỏa ra một sự dửng dưng cao độ, đến không có gì có thể so sánh được. Hai cô gái trẻ đang phục vụ hai người khách hàng lúc đó đang đứng ở bên quầy.

Một người đàn ông ăn mặc lôi thôi, đi đôi ủng cao ống đang cố sức mặc cả bán tờ văn tự cầm đồ. Ông ta đòi hai chục mác.

- Mười mác, - một cô gái nói, giọng đầy vẻ trịch thượng.

- Xin cô hãy cho mười lăm mác!

Cô gái chìa tờ giấy cho người đàn bà ngồi sau quầy. Đưa mắt liếc qua, bà ta buông gọn lỏn một từ gì đó bằng tiếng nước ngoài. Còn cô gái thì lúc đó đã chúi đầu vào kiểm tra một đống tướng hóa đơn nằm trên bàn; phải đến hơn một phút sau mới ngẩng lên, gật đầu chỉ vào tờ văn tự trên quầy và nói với khách hàng:

http://tieulun.hopto.org

- Cái này nói chung chúng tôi không cần...

Người đàn ông cầm lấy tờ văn tự của mình và quay người bước ra - có lẽ ông sẽ còn đi đến những nơi khác, tiếp tục sự cố gắng tìm đổi lấy một cái gì đó cần thiết - có thể là một bữa ăn, một đêm ngủ trọ, hoặc cũng có thể là một chén rượu...

Phía đầu đằng kia quầy hàng, một người đàn bà béo tốt - không hiểu là bà chủ hay khách hàng - đang nói một điều gì đó bằng tiếng nước ngoài với chủ quầy. Bà ta dắt hai con chó rất to, một con nằm dài trên đi văng, còn con kia đang ngửi ống quần của người đàn ông cô đơn. Và người đàn ông cô đơn khó chịu nghĩ thầm: không biết những con chó này phải có những đức tính quý báu gì để bù lại những phí tổn mà người ta dùng để nuôi chúng.

Cuộc đàm thoại giữa hai người đàn bà hình như đã kết thúc và bà chủ quầy rút ra từ lưng váy của mình một gói tiền, và, vẫn với cái vẻ dửng dưng không gì có thể lay chuyển được, ném lên mặt quầy mấy tờ giấy bạc.

Trong đầu người đàn ông cô đơn chợt hiện lên hình ảnh một ngôi đền trong Kinh Thánh, người ta đã dùng roi để đuổi bọn con buôn ra khỏi ngôi đền đó. Giá như được nghe tiếng quất của ngọn roi thì khoái biết mấy!

Bây giờ đến lượt anh. Cô gái dùng kính phóng đại xem xét kĩ chiếc nhẫn mạ vàng của anh rồi đặt nó lên chiếc cân tiểu li. Sau đó cô ta cầm lấy bút chì vạch mấy con tính, và như nói với một khoảng trống không người, buông ra mấy lời định giá.

Người đàn ông cô đơn nghĩ thầm, rằng ở đây cô ta cũng chẳng cần phải tốn công để nở một nụ cười lịch sự chuyên nghiệp của người bán hàng muốn lấy lòng khách. Trong những cửa hàng loại này, người ta biết rất rõ, rằng khách đến đây chỉ là những kẻ đã quá túng quẫn cùng đường.

- Như thế thì quá ít đấy, - người đàn ông cô đơn nói. Thật ra, anh không biết chiếc nhẫn của mình đáng giá bao nhiêu, nhưng vẫn nói với một giọng tự tin. Anh không muốn bán nó với một giá quá rẻ mạt.

http://tieulun.hopto.org

Câu nói của người đàn ông cô đơn không gây ra được một phản ứng nào. Không thể nâng giá lên thêm, dù chỉ lấy một mác, anh đành bán chiếc nhẫn mạ vàng của mình, nhận tiền rồi bước ra phố, trong bụng nghĩ thầm: không biết người đàn bà to béo kia sẽ làm gì với gói tiền mà anh vừa kịp thoáng thấy. Chẳng nhẽ những đồ vật mới cứ kế tiếp chồng lên nhau trên những giá hàng đã chất đầy kia? Để rồi chúng được bán đi với một món tiền lãi lớn - những bản khế ước, và đằng sau chúng là cái cảm giác yên ổn, phong lưu vững chắc như núi đá đạt được nhờ những tập giấy bạc dầy này...

Anh trở lại cửa hàng sách cũ và bước vào quầy, nơi những hàng sách như vô tận gợi lên trong trí tưởng tượng một sa mạc chết chóc và những chốn rừng hoang vắng đầy tuyết phủ. Mỗi cuốn sách - đã sờn rách ít nhiều - đều có một cuộc đời riêng của mình. Trong thế giới sách, chúng là những kẻ đi tìm phiêu lưu, mạo hiểm.

Người đàn ông cô đơn cuối cùng đã mua được cuốn sách có bìa màu đỏ thẫm, mặc dù phải trả nhiều hơn anh tưởng lúc đầu. Lão chủ hiệu, nói bằng một thứ tiếng Phần Lan trọ trẹ, là một tay lái buôn bẩm sinh và rất biết người. Lão hiểu ngay rằng người đàn ông cô đơn sẽ không ra khỏi cửa hàng nếu chưa có được cuốn sách đó trong tay.

Người đàn ông cô đơn rảo bước về nhà. Anh bước tự tin như một người có địa vị trong xã hội. Anh tưởng như đang cắp dưới nách cả một hồ nước có thể tắm rửa và làm tươi mát tâm hồn mình.

Người đàn ông cô đơn đọc cuốn sách, mà ngay khi còn nằm trên giá hàng, nó đã định trước một loạt những hành vi của anh. Anh đọc từ từ, vừa đọc vừa thưởng thức, hút thuốc và suy nghĩ. Cuốn sách như một đài nguyên nơi miền Bắc xa xôi, nó đòi hỏi phải có mồ hôi và nghị lực khi đi ngược lên cao, nhưng từng bước, từng bước tầm mắt nhìn càng được mở rộng, và ngọn gió mát lành từ đỉnh thổi về làm nhẹ nhõm, thanh thản khách lãng du.

Cuốn sách được viết bằng tiếng nước ngoài, và trên lề, người đọc trước đây dùng bút chì ghi lại lời dịch từng từ, có khi cả một câu dài. Có thể nghiên cứu chúng như những dòng chữ đề khắc lên bức tường của một túp lều đứng cô đơn trơ trọi giữa đài nguyên. Trên trang phụ bìa còn lại dấu vết của ngày tháng, và thậm chí cả tên của người chủ trước: U.T. Quist. Tuy cái tên không nói lên được điều gì, nhưng xét

http://tieulun.hopto.org

theo những dòng chữ đề bên lề sách, người này lúc đó đang học ngoại ngữ, và nét chữ chứng tỏ một tính cách điềm đạm, tuyệt đối tuân theo những nguyên tắc đã được chấp nhận - tóm lại, là một con người rất chuẩn mực. Nhưng tại sao anh ta lại phải chia tay với cuốn sách này? Nó đã thực hiện xong sứ mạng của mình, và như một vật không còn cần thiết, được biến thành tiền theo những nguyên tắc của sự buôn bán? Hay là do chủ nó quá túng thiếu, cùng đường?

Từ những trang của cuốn sách, người đàn ông cô đơn như thấy có một người giống hệt mình đang nhìn anh. Khủng hoảng kinh tế, thất nghiệp, hết tiền, túng thiếu... Vào giai đoạn đầu của cuộc khủng hoảng, người kia mua cuốn sách này để không bỏ phí thời gian học thêm, nhưng cuối cùng đành phải từ bỏ nó để kiếm lấy mấy mác thuê nhà trọ và mua một mẩu bánh mì...

Người đàn ông cô đơn không còn nghĩ đến số phận chủ nhân trước đây của cuốn sách bìa đỏ sẫm. Nhưng một lần, ngồi trong quán ăn, anh vô tình cầm lên tay một tờ báo ra từ tháng trước; và giữa những cột báo, một mẩu tin ngắn đập vào mắt anh:

"Ngày hôm nay lúc 10 giờ 45 phút, tại vũng sông cạnh vườn bách thú, cách bến thuyền không xa, người ta tìm thấy xác của một người bị chết đuối. Người bị nạn đã được nhận mặt - đó là nhân viên văn phòng U.T. Quist, bị mất tích từ ngày 11 tháng này. Chi tiết của sự việc không rõ. Trong túi người bị nạn tìm thấy tờ giấy chứng nhận thất nghiệp. Người chết chưa có vợ".

Và thế là cái anh chàng Quist không quen biết này, nhờ mẩu tin trên tờ báo nhỏ lại nổi lên trong kí ức anh - mặc dù giờ đã chết - để thông báo về số phận người chủ của một cuốn sách nước ngoài. Người đàn ông cô đơn như thấy trước mắt mình một bóng ma mờ ảo đang bước vào hiệu sách cũ với cuốn sách cắp nách - cuốn sách mà đối với anh ta là mẩu bánh cuối cùng anh ta ăn, là điếu thuốc cuối cùng anh ta hút trước khi dòng nước bẩn của vũng sông kết thúc tất cả. Nhưng tại sao những sự kiện lặt vặt, không đầu không cuối này, lại gợi nên bóng ma của người kia trong trí tưởng tượng của anh? Cái gì là chung giữa anh và con người nọ? Phải chăng họ đều là những con người bị cuộc khủng hoảng kinh tế hất ra bên vệ đường của cuộc sống? Và anh có thấy trước được con đường mà sắp tới anh sẽ phải bước theo hay không?

http://tieulun.hopto.org

Người đàn ông cô đơn bước ra khỏi quán ăn và về nhà ngủ. Nhưng giấc ngủ của anh chập chờn, đầy chiêm bao. Nhân viên văn phòng Quist hiện lên từ đáy biển, từ lòng đất sâu để kể lại cho anh những chi tiết cuối cùng của cuộc đời phiêu bạt lang thang. Người đàn ông cô đơn thấy tất cả những cái đó rất thật, những bức tranh kế tiếp nhau hiện ra trước mắt anh với một tốc độ rất nhanh, như thường chỉ có trong mơ.

Tỉnh dậy, người đàn ông cô đơn tiếp tục nhớ lại những gì đã thấy trong mơ. Và bây giờ anh có cảm tưởng như Quist là một người quen biết thân thuộc chứ không phải là sản phẩm của trí tưởng tượng sinh ra từ những dòng báo. Tất cả những gì có liên quan đến con người này, anh đều cảm thấy gần gũi, dường như anh đã quen biết U.T. Quist hàng mấy chục năm trời, hiểu tất cả về anh ta, đã hàng nghìn lần bắt tay chào nhau ngoài đường phố.

*

* *

Một buổi chiều, anh nhân viên văn phòng còn rất trẻ - Quist - ngồi trong một khách sạn, đó là vào thời kỳ gọi là kinh tế "thịnh vượng".

Tất cả các bàn đều hết chỗ. Nhạc nhảy, tiếng ồn, những con tôm biển đỏ rực và những cốc rượu vang nổi tăm trong suốt. Lúc bấy giờ, trong nước có một "vụ áp phe vĩ đại" - cấm rượu, nhưng những chai cay vẫn lắc lư ngả nghiêng trên các khay nước, vẫn nằm trên bàn, và vẫn đốt cháy họng những khách hàng.

Bạn bè dẫn Quist, một thanh niên có rất nhiều hi vọng đến đây để nghỉ ngơi, giải trí. Anh thanh niên Quist có những dự định nghiêm chỉnh và các kế hoạch lớn lao. Anh vẫn tiếp tục học, dường như cho mình chưa phải là một nhân viên văn phòng với địa vị khá tươm và đường công danh đầy hứa hẹn. Nếu như không có bạn bè, chắc anh vẫn đứng bên ngoài cuộc sống thượng lưu, cái cuộc sống mà rất nhiều người trong bọn họ coi là duy nhất có giá trị.

http://tieulun.hopto.org

Cuộc sống còn chưa được kịp thử thách, đã bẻ gục Quist. Đó là một người ăn mặc lịch sự, điềm tĩnh và nghiêm nghị. Tuy thuộc vào thế hệ thanh niên sau chiến tranh, anh không có một thói xấu nào cả; nếu như tất nhiên là không tính cái khả năng uống rất nhiều rượu mà vẫn không say. Anh thuộc vào số người vẫn được gọi là "chỗ dựa của xã hội", tin vào lối kinh doanh cá thể và tự do cá nhân. Anh cho rằng trong thế giới này, ai không thành công thì chỉ chính mình người ấy là có lỗi. Học thức và lao động kiên trì luôn luôn tìm được chỗ đứng và sự kính trọng trong xã hội, mặc dù nền pháp lí hiện đại chỉ dạy cho con người tính vô nguyên tắc và sự biếng nhác, chây lười.

Nhưng thế đủ rồi. U.T.Quist đã đi quá xa trong những suy nghĩ của mình về các vấn đề xã hội. Mỗi người đều có một cái tôi, một thể xác, một tinh thần, mà ngoài chính mình ra, không ai có nhiệm vụ phải chăm sóc đến chúng.

Anh nhân viên văn phòng trẻ tuổi một buổi chiều giải trí trong tiệm ăn vào cái thời kì gọi là "kinh tế thịnh vượng" là người như thế đấy.

Cũng vào buổi chiều hôm đó, cũng trong tiệm ăn đó, còn có một người đàn ông vô danh khác. Anh ta đang trải qua những ngày đẹp nhất của đời mình, những ngày trẻ trung và vô tư. Anh nói cười luôn miệng, thỉnh thoảng lại đứng dậy, cố tìm cách hút ngược điếu thuốc, đầu cháy ngậm trong miệng, đi từ bàn này sang bàn nọ...

Nhưng anh ta vẫn không biết đến U. T. Quist. Mỗi người đều vui trong nhóm bạn bè của mình. Họ cũng không thể tưởng tượng ra rằng đường đời của họ có lúc lại được gặp nhau nhờ một vài dòng ngắn ngủi trên tờ báo nhỏ, khi anh thanh niên tràn trề hi vọng Quist tìm thấy cái kết cục của mình trong dòng nước bẩn gần bờ biển, còn người đàn ông cô đơn cảm thấy số phận cũng đang đưa mình đi theo hướng đó.

Rồi bắt đầu thời kì khủng hoảng kinh tế - cái hiện tượng, mà như những kẻ đối địch của chế độ hiện hành khẳng định là biểu hiện của những mâu thuẫn trong hệ thống tư bản chủ nghĩa. Chỉ có thể tránh khỏi nó bằng cách thiết lập một chế độ xã hội mới hợp lí hơn. Nhưng những người trung thành và bảo vệ chế độ tư bản lại khẳng định rằng khủng hoảng là một hiện tượng tự nhiên và tất yếu, như mùa hè và

http://tieulun.hopto.org

mùa đông. Chế độ xã hội tư bản đã đạt đến đỉnh cao phát triển của nó, tốt hơn đã không có và cũng sẽ không có.

Hàng nghìn, hàng vạn công nhân đã bị vất ra đường phố.

Anh nhân viên văn phòng Quist nhìn việc đó với con mắt khá bình thản. Hiện tượng chắc chỉ tác động đến những người lao động thuộc tầng lớp thấp hơn, rồi sẽ nhanh chóng đi qua và trở thành một bài học tốt cho những ai đang đấu tranh đòi tăng lương. Nhưng rồi chẳng bao lâu sau, tất cả mọi người đều thấy rằng khó ai có thể thoát ra khỏi cơn lốc rối ren này một cách yên lành, không bị xây xát. Buôn bán đình trệ vì những người công nhân bị mất lương không còn có thể mua gì được nữa. Chủ hãng quyết định cắt giảm chi phí và biên chế nhân viên. Số người thất nghiệp ngày càng tăng, và họ chỉ còn có thể hi vọng vào những may rủi hiếm hoi trong cuộc sống.

Rồi đến ngay cả Quist cũng bị sa thải. Đối với anh, đây là một việc khá bất ngờ. Anh làm việc ở hãng này ngay từ ngày nó mới thành lập, và vẫn tự cho mình là một trong những nhân viên có nhiều khả năng nhất. Nhưng cuộc đấu tranh sinh tồn và những mối quan hệ thân thuộc đã quyết định sự việc. Các chuyến đi hạ mình cầu khẩn đều không mang lại kết quả, và bỗng vào một ngày nào đó, anh thanh niên Quist thấy mình đã là người thất nghiệp, không còn một nghề ngỗng gì.

Nhưng anh cũng chưa thật lo lắng lắm. Anh tin rằng học thức và sự cần cù làm việc sẽ luôn luôn tìm ra chỗ đứng; mặc dù có thể là không được ngay. Hơn nữa, anh còn một món tiền tiết kiệm nho nhỏ. Trong lúc đi tìm chỗ làm mới, anh có thể tranh thủ học thêm để mở rộng kiến thức của mình, trong lĩnh vực ngoại ngữ chẳng hạn.

Nhưng thời gian cứ trôi, mà công việc vẫn không sao tìm được. Và học cũng không vào vì chưa biết học để làm gì. Rồi đến một ngày U.T. Quist nhận ra số tiền tiết kiệm của mình đã hết, và bây giờ tai họa đã thật sự đã đến với anh. Anh không có những người thân có quyền lực; còn bạn bè, hoặc cố ý hoặc không cố ý, đều lảng tránh anh. Đối với những người lao động trí óc không có công đoàn, không có cả quĩ cứu trợ, thậm chí không có cả những công việc công cộng của nhà nước như đối với những người lao động chân tay để giúp họ sống lần hồi cho đến thời kì tình hình được tốt lên. Thế nhưng có lẽ U.T.Quist cũng sẽ

http://tieulun.hopto.org

không tiếp nhận những sự giúp đỡ kiểu đó, vì anh là người luôn luôn chống lại chế độ bảo trợ xã hội, cho rằng như vậy chỉ khuyến khích sự lười biếng, làm hư hỏng nhân cách và suy yếu nền móng xã hội.

Nhưng hoàn cảnh bây giờ đã bắt anh phải nhìn bằng con mắt khác hẳn. Điều này anh có thể công nhận với chính mình, và thậm chí với một vài người bạn thân khác, nhưng tất nhiên là thì thầm, riêng từng người một. Thật ra, cái lòng tự trọng của đàn ông cũng không cho phép được lớn tiếng công nhận những sai lầm trước đây của mình. Bởi vì như vậy là dấu hiệu của sự yếu đuối, thêm vào đó, nó cũng có thể làm mất đi những khả năng kiếm việc cuối cùng.

Quist chỉ còn lại một cách là đưa dần những vật quý - những đồ chơi mĩ thuật lặt vặt của mình đến hiệu cầm đồ. Rồi sau đó đến lượt những đồ vật cần thiết khác. Chẳng bao lâu sau, những bộ quần áo của Quist cũng tìm được chỗ treo ở quầy trong cửa hiệu cầm đồ; và bây giờ gặp anh ngoài đường phố, trông cách ăn mặc người ta có thể lập tức xếp anh vào loại người "đã từng có một thời hoàng kim".

Đến lúc này, cái khả năng tìm được việc làm đã trở nên hoàn toàn không còn hiện thực nữa.

Anh thanh niên Quist có một người bạn gái. Mới cách đây không lâu, vào những ngày tươi đẹp, cuộc hôn nhân giữa hai người coi như là vấn đề đã giải quyết xong.

Nhưng bây giờ cô bạn gái của anh cũng trở nên thất nghiệp. Mặc dù là nhân viên bán hàng có chuyên môn cao và hình thức xinh xắn dễ coi, có một cái gì đó đã ngăn trở không cho phép cô trong những ngày tháng khó khăn này giữ được chỗ làm việc của mình hoặc đi tìm chỗ mới.

Và mặc dù cả hai người đều thất nghiệp và không ai có bà con thân quen có quyền lực để hi vọng, Quist vẫn cho rằng hoàn cảnh của họ không thể nào gọi là như nhau được, hơn nữa, có thể nói là hoàn toàn đối lập. Đối với một người đàn ông như anh, sự nghèo khổ về phương diện đạo đức chỉ là một chiếc áo trói. Không có tiền, anh buộc phải kiềm chế sự thỏa mãn những nhu cầu sống của mình trong một giới hạn nghiêm ngặt không thể vượt qua. Còn đối với đàn bà - có thể, đối với cả Elena của anh nữa - sự nghèo khổ, thiếu tiền có thể dẫn đến

http://tieulun.hopto.org

một sự cám dỗ mãnh liệt. Người đàn bà ít nhất cũng luôn luôn có cái gọi là "nghề nghiệp cổ điển nhất trên thế giới", họ có thể buôn bán những cái đáng yêu của đàn bà để tự nuôi sống mình.

Như vậy, sự thất nghiệp của một người đàn bà, trên một phương diện nào đó, gắn liền với vấn đề đạo đức. Nhưng Quist tin rằng, vấn đề đó chưa đặt ra với Elena, ít ra là lúc này.

Còn Elena, ngay sau khi mất việc, liền rơi vào tình trạng mà Quist phải sau nhiều tháng trời mới vấp phải. Lương của cô ít hơn, cô lại không có cái thiên hướng tích lũy của loài kiến như người bạn trai của cô. Vì vậy, cô buộc phải làm quen ngay với một loại hiệu cầm đồ đặc biệt thông qua mấy người bạn gái của mình. Những người bạn gái này cũng là nạn nhân của cuộc khủng hoảng đã vứt họ ra ngoài đường phố. Sau một thời gian kháng cự ít nhiều ngoan cường, cuối cùng họ đã phải đầu hàng và tự nuôi mình bằng cái nghề hiện nay vẫn còn mang lại thu nhập, mặc dù có một sự cạnh tranh khá ác liệt. Và Elena chẳng bao lâu sau đã ở bên bờ vực nguy hiểm. Cô nghĩ, có nhục nhã hơn không, nếu nhận như một của bố thí cái mà người khác nhận đúng với công lao của mình? Có tốt hơn không, nếu như tự mình làm việc chứ không để cho người khác làm việc, còn mình, bằng cách như vậy, giữ sự "trong sạch" tưởng tượng?

Một buổi tối, cùng với các bạn gái của mình đến một tiệm ăn vốn là một trong những thị trường tốt nhất để tiêu thụ loại hàng này, sau khi uống mấy chén rượu Elena kí kết bản giao kèo mua bán đầu tiên khá có lợi cho mình. Nhưng cô không kể lại điều này cho người bạn trai biết, một phần có lẽ bởi Quist trong những ngày gần đây, vì không có việc làm, vì sống quá khổ cực và vì thất vọng, nên ở trong một trạng thái tinh thần rất có thể gây ra phản ứng không thể nào lường trước được.

Vì vậy, Quist không hề biết về việc làm của người bạn gái. Đúng ra, anh cũng có đoán ra ít nhiều, nhưng sợ những giả thiết của mình lại là sự thật nên không dám hỏi gì.

Đã đến lúc Quist buộc phải rời khỏi căn nhà mà anh vẫn cố giữ cho đến phút cuối cùng. Bây giờ anh mới hiểu như vậy là dại dột. Vì rằng mùa hè, về mùa hè ấm áp, có thể sống tạm ở ngoài trời. Còn bây giờ, mùa thu đang đến gần, mà tiền thì đã hết.

http://tieulun.hopto.org

Anh vắt óc tìm kiếm xem còn cái gì có thể biến thành tiền, và sau đó - thành thức ăn, hơi ấm, thành cuộc sống. Và anh tìm thấy mấy cuốn sách, trong đó có những cuốn mua khi vừa mới thất nghiệp để hoàn thiện học thức của mình. Cái thời gian đó bây giờ đối với anh mới xa xăm làm sao! Cái trạng thái tinh thần của anh lúc đó mới trong sáng, ngây thơ và vô nghĩa làm sao!

Bây giờ cần phải chia tay với những cuốn sách này, dù chỉ vì anh không còn nhà nữa nên không biết chứa chúng vào đâu. Anh dùng tẩy xóa tên mình ở đầu sách và đưa đi bán cho hiệu sách cũ với một giá khá rẻ.

Tối đến, anh lang thang ngoài phố cho đến tận khuya. Anh không còn nơi nào để về nữa. Trời đã quá nửa đêm, từng dòng người từ trong các nhà tiêu khiển đủ loại đổ ra phố. Đây là những con người không có gì để phải lo lắng, một vài người vừa đi vừa hát, chân bước lảo đảo. Họ còn có tiền, còn có việc làm, và họ còn sống. Họ còn là người. Trong lúc đó, anh thanh niên vô danh Quist chỉ còn tồn tại trong lí thuyết... Đã có thể nghiên cứu con đường công danh của một nhân viên văn phòng như nghiên cứu một lớp hóa thạch nằm sâu trong các lớp, vỉa thất nghiệp.

Cạnh một tiệm ăn, một cảnh tượng anh thấy đã đóng đinh anh xuống vỉa hè. Người đàn bà đi từ trong tiệm ra với một gã đàn ông nào đó không phải ai xa lạ, mà chính là Elena. Thân hình cân đối của cô như ngã vào một chiếc xe hơi, người đàn ông bước lên theo, nổ máy, và đôi đèn hậu nhấp nháy như chế nhạo Quist.

Anh đứng tại chỗ rất lâu. Anh bỗng cảm thấy một sự cô đơn trống trải đến nghẹt thở. Anh không còn việc làm, không còn nhà cửa, và thực sự không còn tiền nếu như không tính mấy tờ giấy bạc cuối cùng, - và anh cũng không còn cả Elena nữa. Như thế nghĩa là người đàn bà này đã giải quyết xong vấn đề sống còn của mình. Nhưng Quist thì còn chưa giải quyết được, và cũng sẽ không giải quyết được. Không bao giờ anh còn kiếm được tiền nữa. Mà tiền là một phần không thể thiếu được của sự sống. Và khi tiền không còn, tất cả cũng đến lúc hết...

Anh bước lên bậc thềm tiệm ăn, và như một cái máy, ngồi vào chiếc bàn còn trống. Sau khi tính số tiền còn lại, anh gọi một suất

http://tieulun.hopto.org

rượu. Bây giờ thì có thể tiêu đến mác cuối cùng. Dù sao thì chúng cũng đủ dùng không lâu nữa...

Anh ngồi xuống, không chú ý đến những người ngồi xung quanh, đến nhạc nhảy, đến tiếng người thấm hơi men ồn ào huyên náo. Anh ngồi với vẻ mặt hờ hững và hút thuốc, hết điếu này đến điếu khác. Khi tiệm ăn bắt đầu vắng người, anh trả tiền rồi lảo đảo bước ra đường phố.

Tiền không còn, cũng không còn gì để cầm đợ nữa. Hết, hết cả. Anh đi theo những đường phố đã trở nên vắng vẻ, không còn trông thấy gì xung quanh mình. Một con người được sinh ra bởi những qui tắc và chuẩn mực của một lối sống xác định, một con người lạc lối lang thang trong rừng rậm. Anh không có khả năng sống mà không cần nghĩ mình sẽ ăn ở đâu, ngủ ở đâu. Anh không có lòng can đảm vô địch và sức sống mãnh liệt của những kẻ sống lang thang cầu bơ cầu bất.

Anh bước đi, lảo đảo, lúc đầu còn đi theo những đường phố sáng sủa, sau qua những ngõ tối tăm hơn. Rồi anh đi vào bóng tối mềm mại của một đêm đầu thu, để mấy ngày sau trên trang báo nhỏ xuất hiện một mẩu tin ngắn mà người đàn ông cô đơn tình cờ trông thấy chừng một tháng sau...

*

* *

Hoàn cảnh cuộc đời mình và cuốn sách mua ở hiệu sách cũ cùng với mẩu tin ngắn này đã gợi lên trong lòng người đàn ông cô đơn những chi tiết trong cuộc đời của anh nhân viên văn phòng Quist.

Bây giờ đang là tuần lễ Chúa giáng sinh. Trên những khu phố buôn bán của trung tâm thành phố treo đầy những tràng hoa, một ngôi sao sáng rực trên đỉnh tháp của một hiệu ăn nào đó, những ngọn đèn quảng cáo nhấp nháy liên hồi, các tủ trưng bày đầy hàng hóa bài trí rất đẹp. Trong các cửa hàng và ngoài đường phố đầy những kẻ bán người mua. Những đồng tiền đang thay đổi chủ. Lễ hội chợ nhân dịp ngày sinh con trai của một chủ xưởng mộc đã đạt đến đỉnh cao của mình.

http://tieulun.hopto.org

Nhìn những quang cảnh sặc sỡ này, một kẻ hời hợt khó mà nhận thấy được những dấu hiệu của cái gọi là "cơn khủng hoảng kinh tế toàn cầu". Một đứa bé ăn mặc rách rưới đang kéo nhị, và bên cạnh nó là một người tàn tật, một bà già khô héo đang rao bán mời khách mua dây buộc giầy bằng một giọng cầu khẩn ngượng nghịu, tất cả những chi tiết này hòa chìm vào trong khung cảnh chung và không gây nên sự chú ý của kẻ qua đường.

Người đàn ông cô đơn bước nhanh trên đường phố với cuốn sách bìa đỏ sẫm trong tay. Anh bước vào cửa hàng, nơi hai tháng trước đây anh đã mua cuốn sách này.

- Thương nghiệp và hàng hải muôn năm! - Anh kêu to. - Tác phẩm này đáng giá bao nhiêu?

Giá hoàn toàn không tương xứng với những dòng nhựa sống mà người đàn ông cô đơn đã uống được từ cuốn sách này. Nhưng, tuy vậy, anh vẫn phải bán nó đi để kiếm lấy vài mẩu bánh và một điếu thuốc lá.

http://tieulun.hopto.org

HRABAL
SÉC

BEATRISE

Ngôi biệt thự ở cánh rừng thông, ngôi biệt thự ba tầng -bản doanh mùa hè của "Hãng thịt Agnets" - có cả một khu rừng cấm riêng nên nếu ngài "hoàng đế thịt" muốn thì ngài có thể đứng ngay bên cửa sổ phòng ngủ của mình mà bắn hươu, linh dương hoặc gà lôi. Ngôi biệt thự của ngài có cả người làm vườn, người quét sân, cả điện thoại, nên khi pan Agnets cùng bạn bè đến để tiệc tùng, vui chơi, nghỉ ngơi, thì tất cả các phòng đều được sưởi ấm, cắm hoa một cách chu đáo từ trước, con đường ngoài xa lộ chạy vào dưới những tán thông dày được quét dọn sạch sẽ, rải cát êm ái và trước mặt những chiếc xe hơi bon bon lăn bánh đến sẽ hiện ra một cảnh tượng thật ngoạn mục; còn bộ quần áo đi săn màu xanh thẫm, chiếc mũ đi săn có lưỡi trai kéo xuống che kín mắt, những khẩu súng săn và chiến lợi phẩm của những cuộc đi săn bày trên các cầu thang của ngôi biệt thự - tất cả hệt như ở lâu đài của quận công Svarsenberg, khiến cho ngài chủ hãng buôn thịt, pan Agnets, và các bạn bè của ngài có một cảm giác tuyệt vời rằng mình là những người được Chúa Trời cưng quý. Và ở Praha, pan Agnets còn có các lò mổ, các cửa hàng, các tiệm ăn; những thùng lớn đầy ắp thức ăn thừa ở các khách sạn, những đống thịt vụn ở các quầy thịt, những sọt đồ thải ở các lò mổ, và pan Agnets chợt nhớ lại rằng bố của ngài cũng là dân buôn thịt, tuy là thịt ngựa, đồng thời ông còn nuôi hàng chục con lợn, chúng lớn như thổi chỉ nhờ những thứ lòng ruột và phân ngựa người ta ném cho chúng - những con lợn này mỗi ngày tăng thêm một kilôgam, có khi còn hơn. Thế là pan Agnets cũng ra lệnh xây một chuồng lợn năm chục con ở phía sau biệt thự, hàng ngày những chiếc ô tô tải chở hàng thùng thức ăn thừa từ các tiệm ăn, hàng đống thịt vụn từ các quầy thịt, hàng sọt đồ thải từ các lò mổ đến, rồi kể từ đó cứ sau chín tháng một, xe của pan Agnets lại chở đi năm chục gã lợn được vỗ béo bằng thức ăn không mất tiền mua và chở đến năm chục chú lợn tơ mới, cứ thế lặp đi lặp lại. Pan Agnets không hẳn

http://tieulun.hopto.org

là không nhận thấy khi gió thổi về phía ngôi biệt thự qua mấy ô cửa sổ mở ra hướng chuồng lợn, mặc dù đã được che khuất sau những hàng đỗ quyên mọc dày, mùi hôi thối vẫn bốc lên nồng nặc. Nhưng pan Agnets không để ý đến mùi phân lợn nữa, mà thậm chí còn hòa nhập với nó: như một ông địa chủ thực thụ, ngài giờ đây đã không thể sống thiếu các thứ mùi của chuồng trại, phân gio và sân gia súc. Còn để gột sạch và cứu rỗi linh hồn của mình, pan Agnets cho bố trí một căn phòng trong biệt thự thành buồng nguyện, đặt tại phòng bên cạnh một hòm đựng các vật lễ thánh; ở đó những khung cửa sổ được chạm trổ, các tấm kính màu vẽ hình sự tích các thánh; một bàn thờ nhỏ đặt cạnh cửa sổ, đèn nến cháy suốt ngày đêm, phía trước là chiếc ghế dài để cầu nguyện; mỗi khi pan Agnets bỗng có cảm giác quá cô đơn giữa những lò mổ, quầy thịt và tiệm ăn của mình và xung quanh ngài quá nhiều phân lợn, thì ngài biết là phải quỳ xuống, tự tẩy rửa mình bằng một bài cầu nguyện nhu hòa đủ để lấy lại vẻ sung mãn và hài hước, điều thực ra là không khó lắm vì pan Agnets là một nhà triệu phú, mà tất cả những người giầu có vào thời đó thường rất vui vẻ và tràn trề sinh lực, họ bao giờ cũng lịch thiệp và hào phóng, mà tính hào phóng lại làm thỏa mãn lòng hiếu danh tự nhiên của pan Agnets đến mức nhiều khi khiến ngài cảm động rơi nước mắt: sao mà ngài lại tốt bụng, lại dễ động lòng trắc ẩn với mọi người đến vậy... Nhưng đó là chuyện trước đây, nay thời ấy đã qua rồi, đã qua rồi toàn bộ cuộc sống giàu sang của pan Agnets, đã qua rồi cả tâm trạng vui vẻ lẫn sự hào phóng của ngài, bây giờ trong biệt thự của ngài là một cơ sở từ thiện nhà nước dành cho những đứa trẻ tàn tật, những đứa trẻ khi mới sinh ra đã bị thương tổn cả về tinh thần lẫn thể xác và trở thành gánh nặng đối với xã hội loài người. Bây giờ sống trong ngôi biệt thự là bốn chục đứa trẻ tuổi từ năm đến mười lăm, mười đứa không thể đi lại được chỉ nằm một chỗ, những đứa khác hoặc là mù, hoặc là câm, năm đứa ngồi trên những chiếc ghế đặc biệt, ăn cũng đấy, ỉa đái cũng đấy, vào những chiếc bô đã chuẩn bị sẵn cho việc đó. Thỉnh thoảng lại có những đứa trẻ chết, và khi chúng chết những đứa khác không hiểu nổi chuyện bi thương đó vì đầu óc chúng đã bị lú lẫn mất trí, và chỉ có cái gì đó mang tính người thoáng qua trong các cặp mắt, dường như chúng bỗng nhớ lại một điều gì đó, dường như chúng chợt thức tỉnh nhìn ra xung quanh và trong một thoáng nhận thấy những điều khủng khiếp bao quanh chúng, rồi ngay liền đấy tấm màn vô giác từ bi lại hạ xuống, tia sáng của tư duy lại chìm vào đêm tối.

http://tieulun.hopto.org

Bóng ma của pan lái buôn thịt Agnets giầu có giờ đây lại lặng lẽ lưu giữ trong ngôi biệt thự mùi phân, lần này là phân người, được ba nữ hộ lí mặc áo choàng đen cổ hồ bột trắng tinh, đội khăn mỏ quạ của các tu sĩ hàng ngày thu dọn. Từ sáng sớm cho đến tận chiều tối, từ chiều tối cho đến tận nửa đêm, rồi lại từ nửa đêm cho đến sáng, ngôi nhà đầy ắp những tiếng rên, tiếng khóc, tiếng kêu to nhỏ; phần lớn trẻ em ở đây chỉ phát ra những âm thanh rú rít, gầm gừ, ú ớ và họa hoằn lắm mới có đứa trẻ nào đó nở một nụ cười ngô nghê, nụ cười khoái lạc của những thiên thần trên các bức tranh nhà thờ, nụ cười tuyệt vời đến nỗi nữ hộ lí Beatrise, một cô gái dịu dàng, xinh đẹp, trẻ trung, lòng đầy quả cảm và nhiệt thành, cố hết mọi cách để, vì Chúa, trên gương mặt của các đứa trẻ xuất hiện nụ cười nhân tính đó. Người ta đã dạy cô như vậy trong tu viện, cũng như ở đây, trong ngôi nhà này, Chúa Trời của cô sống giữa những tấm tã bị vấy bẩn và những chiếc bô đựng phân đêm. Chúa Trời cũng hiện diện khi một thằng bé ngớ ngẩn tuổi thiếu niên túm chặt trong tay cái con giống cương phồng của mình, to như một khúc chân bê, và la hét rú rít rã rời trong cơn phát dục; hai bà hộ lí có tuổi đỏ tím mặt và bỏ chạy, họ vừa vặn vẹo tay vừa hấp tấp trốn vào phòng của pan Agnets, nơi đặt bàn thờ luôn luôn có hoa cắm và nến đốt, ở đó họ quỳ mọp xuống để tẩy rửa mình trong bài kinh cầu nguyện, để cố xua đi cái hình ảnh khối thịt cương máu của đứa con trai cứ hiện ra trước mặt, còn trong lúc đó cô Beatrise ngồi lại và an ủi, vỗ về cậu bé, khẽ khàng vuốt ve cậu, nhìn thẳng vào mắt cậu; cô nhìn thẳng vào mắt thằng bé ngớ ngẩn, và sự bình yên của tâm hồn cô trong phút chốc gợi dậy niềm cảm thông, hiểu biết trong lòng đứa bé tật nguyền, và đối với cô Beatrise đó chính là giây phút cô được gặp đức Chúa Trời của cô, người bao giờ cũng bên cạnh cô và rọi sáng gương mặt xinh đẹp của cô trong một nụ cười láu lỉnh; cô vuốt ve mái đầu cậu bé và rửa rất lâu bằng nước lạnh mẩu thịt cương phồng của nó cho đến khi nó trở lại bình thường... Rồi cô Beatrise hôn lên trán cậu bé và chạy vội sang phòng bên cạnh, mọi người vẫn gọi là phòng chơi, nơi những đứa trẻ bất hạnh, cũng giống như các bạn đồng lứa bình thường khác của mình, đang chơi đồ chơi - cũng là thứ đồ chơi của các đứa trẻ bình thường khác, nhưng lũ trẻ ở đây không biết chơi vì chúng đã bị bóng tối đen ngòm bao phủ ngay từ khi mới sinh ra hay sau một trận sốt phát ban, một cú chấn thương, cái bóng tối làm cho trò chơi của chúng trở nên quái gở: gần như tất cả các búp bê đều bị lũ trẻ ngay lập tức đập xé ra từng mảnh, bẻ tay, chọc mắt, và

http://tieulun.hopto.org

cái việc chúng thích làm hơn cả là trát phân của chính mình lên các thứ đồ chơi, vì với bấy nhiêu đứa trẻ bị bệnh thì không thể nào trông nom từng đứa một cho xuể, người ta chỉ có thể coi chung tất cả, nên không hiếm khi các cô hộ lí phải lôi từ trong quần lót ra, gỡ từ trên áo và tã lót xuống các thứ bẩn thỉu, đôi khi phóng uế xong lũ trẻ bốc phân của mình ném tung lên trần nhà, từ trần nhà cứt đái lại rơi xuống đầu chúng, và công việc các nữ hộ lí trong ngôi nhà của người lái buôn giầu có pan Agnets để lại này thật nặng nề, làm tất cả những việc đó là hai bà hộ lí đứng tuổi cùng cô Beatrise, và chỉ có một mình cô cứ mỉm cười rạng rỡ dù trong ngôi nhà này có xảy ra chuyện gì chăng nữa. Ban đêm, những đêm mùa hè nặng nề, công việc lại càng trở nên vất vả hơn; những đứa trẻ ở đây mười tuổi đã bộc lộ bản năng tình dục rất mạnh - chúng nằm đè lên nhau trong cơn khoái cảm xác thịt hừng hực, và nếu như các cô hộ lí không đến kịp thời, thì sáng hôm sau sẽ có đứa bị hút mất mắt, có đứa bị một chiếc lưỡi tham lam và không biết mệt nào đó liếm bằng nhẵn lông mi, có những đứa dường như thèm thuồng nhớ lại bầu vú ngọt ngào của mẹ mà chúng không được hưởng, lén mút tất cả những gì có mùi thịt sống khiến mồm miệng rách nát cả ra... Và vì rằng các cô hộ lí phải chăm nom cả những đứa biết tự mình làm dù một việc gì đó, hiểu ít nhiều về các nguyên tắc và lề lối của con người, những đứa có thể tự mình đi dù chỉ là đến phòng vệ sinh; vì rằng họ phải may vá, sửa chữa cho lũ trẻ ở đây các thứ tất, giầy, áo lót, quần đùi, áo ngủ, áo ngoài; vì rằng trong căn phòng ở góc xa mười đứa trẻ không đi lại được nằm lặng lẽ và thở nặng nhọc trong giấc ngủ, còn trong ba buồng còn lại bao giờ cũng rối loạn, náo động, những tấm thân trẻ con thường xuyên bị vò xé bởi những bản năng nguyên thủy tối tăm và luôn đe dọa xảy ra những chuyện bất ngờ, mà người dẹp yên chúng chỉ có thể là cô Beatrise, với nụ cười phía trên cổ áo hồ bột cứng và dưới tấm khăn choàng tu sĩ, rạng rỡ như thánh Tereza, không biết đến mệt mỏi, cô gỡ tay những đứa trẻ cứ liên tục đút vào những nơi không đáng đút, gọi tên riêng từng đứa một, vuốt ve, vỗ về, khuất phục chúng như những con ngựa bất kham cho đến khi chúng như chợt tỉnh, để rồi lại bắt đầu lặp lại những chuyện bậy bạ của mình khi cô vừa rời chúng ra dù chỉ một phút. Có lần tôi đến thăm một đứa trẻ ở trong ngôi nhà này, điều tôi trông thấy khiến tôi nổi gai ốc dọc sống lưng... Một cô gái mù và điên dại nằm trên giường, váy áo của cô ta quấn ngang thắt lưng vì cô ta đang lúc hành k inh, với vẻ mặt siêu thoát cô ta lấy ngón tay chùi máu

http://tieulun.hopto.org

rồi sùng kính mút như đang ở trong cơn khoái lạc. Cô Beatrise vuốt ve đầu cô bé, đưa tay chạm vào cặp vú đã nở nang của cô ta, rồi nhẹ nhàng lướt ra cầu thang, ra bãi cỏ nhỏ chan hòa ánh nắng ở phía trước tòa biệt thự, nơi mười lăm đứa trẻ được một bà hộ lí có tuổi xếp thành hàng đang lảo đảo đứng đợi, phía đầu hàng là đứa trẻ được coi là khỏe mạnh nhất ở nơi đây, cậu ta túm chặt tay của đứa đầu tiên trong ba đứa trẻ mù bám vào nhau đứng liền ở phía sau, và cả đoàn diễu hành này bắt đầu cuộc dạo chơi - chưa bao giờ tôi trông thấy ở những người khỏe mạnh một nỗi vui mừng như ở những đứa trẻ này, những đứa trẻ mà mọi người coi là gánh nặng của xã hội, - chúng bước đi thật lạ lùng, và từ trong các cặp mắt của chúng trào ra nỗi háo hức và khả năng hòa nhập với tất cả những gì mà ánh mắt con trẻ của chúng chạm phải, với những gì mà chúng ngửi, chúng đánh hơi thấy không chỉ bằng mũi, mà bằng một giác quan bí ẩn nào đó, bằng toàn bộ cơ thể của chúng... Và cô Beatrise đi phía sau, chốc chốc lại nhìn quanh dè chừng xem có chiếc xe nào đi đến gần không, còn bước cạnh tôi là một cậu bé bảy tuổi, bàn tay dính đầy rớt dãi túm chặt lấy cô Beatrise, đây chính là cậu bé được *pan Craysich đưa về nhà vào hôm trước lễ Giáng sinh, pan Craysich có cả thảy bốn* con, và lần đó cậu bé hớn hở thì thầm với tôi những lời mà tôi phải gắng lắm mới đoán ra được: cháu cũng có nhà, cháu cũng có nhà... Cái cậu bé thích nhất là cây thông treo đầy những chùm đèn trang trí, cậu ta nhìn nó như lũ mèo vẫn nhìn những cây thông Giáng sinh: nhìn thấy đấy nhưng không thể giải thích được đó là cái gì, và cậu ta thích thú bật diêm đốt các tấm rèm cửa của pan Craysich, tột cùng vui mừng với ngọn lửa mới do cậu ta tạo nên; chúng tôi dập tắt lửa ở các tấm rèm và sau đó tán gẫu đủ thứ chuyện mà chẳng chuyện gì ra chuyện gì, còn cậu bé lại ra sức bật diêm; *pan Craysich cho cậu ta một bạt tai, giận dữ quát "Mày có thôi đi không, hả đồ quỷ!" mà cậu* bé cứ mỉm cười hết sức bình thản và thì thầm với tôi: cháu cũng có nhà, cháu cũng có nhà. Giờ đây cậu ta nép chặt vào cánh tay tôi, dẩu cặp môi dài căng như sợi dây đàn làm rớt dãi chảy ra đầy tay tôi và thì thầm với tôi: cháu cũng có nhà, cháu ở nhà, ở nhà, ở nhà! Còn tôi thì hoảng sợ trước nỗi khát khao có nhà như vậy, trước vẻ quan trọng và đầy xúc động khi cậu ta thổ lộ, không, không phải ý muốn, mà cái trạng thái hiện thời của mình, khi cậu ta quả thật là ở nhà cả khi không ở nhà. Tôi muốn nói với cô hộ lí rằng sống như thế này đối với bọn trẻ thật khủng khiếp, và có tốt hơn chăng nếu như nói chung không có chúng, cô

http://tieulun.hopto.org

Beatrise quay lại mỉm cười với tôi đáp: "Homère đẻ ra cũng đã bị mù", và tôi tự nói với mình một câu chuyện không cần thiết, rằng quả thế, đi đâu rồi những kẻ đẹp mẽ và khéo léo, đi đâu rồi những người khỏe mạnh sống cùng thời với Homère? Tất cả bọn họ đã chết đi vô danh, mặc dù khi sống đều là những công dân có đủ quyền lợi và quyền lực; còn Hommère, người bị pháp luật của ngay chính đất nước mình xua đuổi, thì đến nay vẫn sống bất tử trong những áng thơ tuyệt diệu. Tôi mải mê nhìn những đứa trẻ mù đang cả tin và say sưa dắt tay nhau sải bước kia, tôi mải mê nhìn chúng vừa đi vừa gắng sức hít thở thêm một chút khí trời, rồi rảo bước nhanh hơn để ngọn gió sinh ra do chuyển động phả vào mặt chúng mạnh hơn, còn cô Beatrise kể cho tôi nghe chuyện rằng hàng ngày có một cha cố từ Xatxc đến đây, rằng hàng ngày cô đi chịu lễ rửa tội, rằng cô hầu như chẳng có gì để xưng tội, họa chăng chỉ có những giấc mơ của mình, những giấc mơ bao giờ cũng tiếp theo nhau như một bộ phim truyền hình nhiều tập: đến với cô là thánh Auguxtin, nhưng không phải đức thánh nhà thờ, mà là một người đàn ông trẻ da ngăm ngăm đen vẫn thường tán tỉnh các cô gái xinh đẹp ở Karfagen trên bờ biển châu Phi, một tay ăn chơi có làn da rám nắng giống hệt như bà mẹ nữ thánh Monica, một phụ nữ da đen xinh đẹp mà cô Beatrise yêu quý nhất trong số tất cả các nữ thánh của nhà thờ... Và trong giây phút đó cả đám trẻ con áo quần sặc sỡ, cả đoàn diễu hành vừa đi vừa vấp ngã xiêu vẹo không hề được chiếu dọi bởi một luồng ánh sáng thiêng liêng và cao cả nào, mà hoàn toàn hiện thực như vốn có: những đứa trẻ giữa bãi cỏ xanh dưới bóng hàng thông, và trong giây phút đó áo quần và các khuôn mặt của chúng bỗng khiến cho tôi nhìn ra một điều: tất cả những gì là hiện thực mới đẹp, mới hoàn thiện biết bao nhiêu, và không phải cái gì khác, chỉ có hiện thực và hiện tại, nơi tất cả mọi vật và tất cả mọi người đang chuyển động, đều như được chiếu sáng bởi ánh bình minh của niềm hy vọng, và niềm hy vọng bao phủ lên tất cả một ánh hào quang trong suốt, lấp lánh, và không phải chỉ những gì đẹp đẽ, tươi sáng, tuyệt vời, mà cả những đứa trẻ này, những đứa trẻ ném cứt đái của mình lên trần nhà, thậm chí cả những thứ bẩn thỉu đó cũng được bao bọc trong một lớp hào quang trong suốt và lấp lánh, chỉ có hiện thực và hiện tại mới tạo ra sự khởi đầu của tư duy nhận biết cái đẹp, và nếu như tôi muốn trở thành một ai đó khác, thì người đó chỉ là cô Beatrise này, cô như mặt trời đứng cao hơn tất cả, dường như làm cho những điều ác và bất hạnh bớt đi, vì điều đó cô được đền bù bằng sự

http://tieulun.hopto.org

trong trắng và hồn nhiên, và với sự trong trắng và hồn nhiên đó cô kể cho tôi nghe cứ một năm bốn lần cô đi đến thành phố Msel, vào nhà thờ lớn để chịu lễ rửa tội, với tiếng cười đích thực đàn bà và vẻ nhục cảm lành mạnh của một con thú, cô thông báo với tôi rằng linh mục của nhà thờ Msel là một người đàn ông đẹp trai, và khi cô nói với ông ta, ông ta thậm chí đỏ mặt lên, vì rằng ông ta cũng ít nhiều là người tội lỗi, mà chỉ vì tội lỗi con người ta mới đỏ mặt... Cô nói như thế xong, chạm khuỷu tay vào sườn tôi và nhìn thẳng vào mắt tôi, và tôi hiểu rằng nói chung cô không bị tách rời khỏi giới của mình một cách bệnh hoạn với tư cách một nữ tu sĩ, ngược lại trong ánh mắt của cô có bao nhiêu là nhục cảm của một phụ nữ trong trắng, đến nỗi tôi giật thót mình và cụp mắt xuống vì cô đã rót trùm lên tôi một nỗi khoái lạc ái tình tinh khiết, rồi sau đó thì thầm nói với tôi điều mà không một ai nói với tôi, rằng đôi chân tôi rất đẹp, và tôi thấy là cô hiểu tất cả, khi nào cô muốn, cô sẽ thấy được tất cả, tôi bước đi cạnh cô như bị lột trần truồng ra, cô hiểu tại sao trong các đêm hè tôi cứ trằn trọc trên giường và tôi sẽ luôn luôn trằn trọc mỗi khi tôi nghĩ đến cô, cũng hệt như cô những đêm thanh vắng nghĩ về vị linh mục ở nhà thờ Msel, người giống hệt như chàng Auguxtin trẻ tuổi khi hãy còn chưa phải là một vị thánh, mà là một người đàn ông thật sự, một sinh vật giống đực, một kẻ tội lỗi, và chỉ thông qua tội lỗi chàng trẻ tuổi mới đến được với sự giác ngộ, và trở thành, cũng như cô, bạn và vật sáng tạo của Chúa, cũng giống như ngôi biệt thự của pan Agnets đã biến thành chốn nương thân của những đứa trẻ bất hạnh, nơi hết lòng phục vụ chúng như một con chiên của Chúa là cô Beatrise xinh đẹp, người mà sau một tuần nữa tôi sẽ lái xe chở đến chịu lễ rửa tội của vị linh mục nhà thờ Msel, người có vẻ ngoài giống như một vị thánh thông thái.

http://tieulun.hopto.org

STEPHEN KING
MỸ

HUYẾT CHIẾN

Ông Rensau! - Tiếng kêu của người gác cửa đuổi kịp hắn trên đường đến thang máy, và Rensau cáu kỉnh quay người lại, chuyển chiếc túi đi đường gắn mác của một hãng hàng không từ tay này sang tay kia.

- Hừ, còn gì nữa đấy?

- Ông có một gói bưu kiện. Phiền ông kí nhận hộ vào đây ạ.

Rensau ngoáy một chữ kí vào tờ biên lai rồi ngẫm nghĩ nhìn chiếc hộp vuông được gói cẩn thận bằng giấy gói hàng. Họ tên và địa chỉ của hắn được viết bằng một nét chữ nhọn hơi ngả về bên trái, trông có vẻ quen quen.

Vụng về cặp chiếc hộp cồng kềnh bên hông, Rensau bước vào thang máy, đặt nó xuống tấm thảm mềm trải sàn cabin. Thang máy bay thẳng lên cao không tiếng động. Rensau nhắm mắt, để ý nghĩ quay về với "phi vụ" mà hắn vừa kết thúc.

Đầu tiên, như thường lệ, là cú điện thoại của Kenvin Bayx: "Có việc đấy, Johnny ạ". Một năm Rensau không làm quá hai phi vụ, và hắn không nhận những đơn đặt hàng ít hơn mười nghìn đôla. Khách hàng trả tiền cho hắn vì một tài năng đặc biệt: mặc dù thiên nhiên tạo ra hắn có hình dáng một con người, môi trường sống đã biến hắn thành một con thú ăn thịt chỉ biết làm mỗi một việc, nhưng lại rất hoàn thiện, đó là: giết để mà sống sót.

Sau cú điện thoại của Bayx, Rensau nhận được một phong bì màu vàng sẫm: họ tên, địa chỉ, ảnh. Lần này trên ảnh là bộ mặt bệnh hoạn của một nhà doanh nghiệp ở Maiami tên là Hanx Maris - người gây dựng và ông chủ của một hãng sản suất đồ chơi. Moris chắc đã ngáng

http://tieulun.hopto.org

đường một kẻ nào đó. Thông qua đại diện của mình là Bayx, cả hội liền tiến hành đàm phán với Johnny Rensau. Và thế là... Những người muốn chia buồn đã có thể gửi hoa đến viếng được rồi!

Cánh cửa buồng thang máy từ từ mở, và Rensau túm lấy hộp bưu kiện, bước ra hành lang. Loay hoay một lúc với chùm chìa khóa, hắn bước qua ngưỡng cửa vào căn hộ của mình. Đã gần ba giờ chiều, căn phòng khách rộng rãi tràn ngập những tia nắng rực rỡ của vầng mặt trời tháng Tư. Hắn đặt hộp xuống chiếc bàn thấp kê cạnh cửa, ném phong bì đựng tiền lên trên, nới nút thắt cà vạt, rồi đi vào buồng tắm.

Bốn mươi phút sau, tay lắc lắc chiếc cốc với những mẩu nước đá lạnh kêu lanh canh, hắn quay trở lại bên chiếc hộp. Trời đã về chiều, bóng nắng đổ dài trên tấm thảm màu rượu vang quý.

Đó là một quả bom.

Đúng ra, không phải bom thật, nhưng với cái vật này cần phải cẩn thận như với một quả bom thật, đó là cách duy nhất để giữ được nguyên vẹn tay chân và hưởng thú cuộc đời, trong lúc đó rất nhiều kẻ khác, kém thận trọng hơn, đã phải nhập vào chuỗi hàng những người thất nghiệp dài dằng dặc trước sở lao động khổng lồ ở bên kia thế giới.

Rensau nhìn kỹ dấu bưu điện từ Maiami, 15 tháng Tư. Được gửi đi năm ngày trước đây. Maiami... à nhớ rồi... Và cả nét chữ nhọn ngả về bên trái... Trên bàn của nhà doanh nghiệp ốm yếu nọ hắn trông thấy một tấm ảnh lồng trong khung. Một mụ phù thủy già đội khăn vẻ còn ốm yếu hơn... Và dòng chữ phía dưới: “Chúc mừng con những điều tốt đẹp nhất. Tặng cho con một ý tưởng tuyệt vời. Mẹ ”.

Cái ý tưởng tuyệt vời đó là gì thế? Bộ Tự mình làm lấy dành cho những kẻ tự tử bắt buộc chăng?

Một góc của hộp bưu kiện đã tuột khỏi sợi dây buộc, để lộ ra màu xanh sẫm của bề mặt hộp bằng kim loại. Nắp được gắn bản lề. Rensau lấy con dao nhíp cắt đứt sợi dây buộc. Hai đầu dây lười biếng rơi xuống bàn. Rensau lấy mũi dao gạt tờ giấy gói sang một bên và trước mặt hắn hiện ra toàn bộ chiếc hộp.

Trên thành bên sơn xanh của hộp nổi lên hàng chữ trắng: “Bộ đồ chơi các chàng trai của chúng ta ở Việt Nam”. Và phía dưới: “Lính bộ

http://tieulun.hopto.org

binh - 20; máy bay lên thẳng - 10; súng máy - 2; bazoca - 2; cứu thương - 3; xe gíp - 4". Phía dưới bức vẽ in hình quốc kì Hợp chủng quốc, ở trong góc là hàng chữ nhỏ: "Đồ chơi của hãng Moris Maiami. Florida".

Hắn đã chìa tay ra để cầm lấy món quà bất ngờ đó, nhưng lập tức rụt vội tay lại. Trong hộp nghe có tiếng chuyển động. Rensau từ từ đứng lên, đi lùi về phía cánh cửa dẫn vào bếp và hành lang, bật đèn lên.

Chiếc hộp rung chuyển, lắc lư. Bất ngờ, nó bật sang một bên, rơi đánh ầm xuống thảm và nằm nghiêng trên sàn nhà. Nắp hộp hé mở tạo thành một khe rộng chừng năm centimet. Quên cả chớp mắt, Rensau đứng kinh ngạc nhìn những tên lính bộ binh tí hon, chỉ cao quá sáu centimét một chút, theo nhau từ trong hộp nhảy ra. Chúng được trang bị rất đầy đủ: bộ đồng phục dù lốm đốm, mũ sắt, ba lô. Sau lưng mỗi tên đeo một khẩu cacbin. Năm, mười, mười hai... Tất cả đúng hai mươi tên, Một tên trong bọn chúng hoa chân múa tay, chỉ trỏ ra lệnh. Bọn lính lập tức chống tay vào nắp hộp, hợp sức đẩy để mở khe hở ra rộng hơn. Rensau chộp lấy chiếc gối trên đi văng và bước đến bên hộp. Tên chỉ huy quay vụt lại và vẫy tay, bọn lính chạy tản ra, vừa chạy vừa giật súng từ trên vai xuống. Vang lên những tiếng nổ, và Rensau có cảm giác như khắp người bị hàng chục mũi ong châm.

Rensau ném mạnh chiếc gối. Quật ngã bọn lính, nó đập vào hộp làm nắp hộp bật tung ra. Từ trong hộp, một đoàn máy bay lên thẳng sơn đủ màu xanh, vàng, nâu ầm ầm bay vút lên. Rensau nghe những tiếng nổ khô "pặc! pặc! pặc!" - và trông thấy từ những cánh cửa mở rộng của máy bay những đốm lửa lóe lên to bằng đầu đinh găm. Như có những mũi kim nhọn cắm vào bụng, cánh tay phải và cổ. Hắn vung tay như xua ruồi - và nghe có một cái gì đó cứa nhói vào các ngón tay, buốt khủng khiếp. Những cánh chong chóng quay tít mù của chiếc máy bay lên thẳng đã cắt chéo bàn tay hắn sâu đến tận xương. Chiếc máy bay bị hỏng rơi xuống tấm thảm. Những chiếc còn lại lùi ra một khoảng cách an toàn rồi bắt đầu lượn quanh đầu Rensau như một bầy nhặng trâu dai dẳng.

Trong phòng như có người nào đó ho một tiếng khe khẽ - và trước mắt hắn hiện lên những vòng tròn bay lượn, đùi hắn lập tức trở nên cứng đờ. Một trong những tên lính sử dụng bazoca đã từ trong hộp leo

http://tieulun.hopto.org

được ra ngoài. Cuộn khói còn chưa kịp tan trên miệng súng. Rensau nhìn xuống chân và trông thấy trên quần dài của mình một lỗ thủng, bằng đồng hai mươi lăm xu đã cháy, phía trong hiện lên vết thương bị đen sém.

Cái đồ quái đản này đã làm mình bị thương!

Rensau kéo lê chân chạy vụt vào phòng ngủ. Ở dưới gối bao giờ hắn cũng giấu một khẩu súng ngắn cỡ 44, nòng được nối dài thêm. Nó có thể xuyên thủng bất cứ vật gì và tạo nên một lỗ bằng hai nắm tay. Nhưng bây giờ, Rensau nghĩ với một sự bình tĩnh cau có, hắn phải bắn vào những mục tiêu không lớn hơn ngọn đèn điện đang liên tục di chuyển trong không khí.

Hai chiếc trực thăng vè vè bay vào. Ngồi trên giường. Rensau nổ súng. Một chiếc tan thành bụi. Như vậy là thêm một nữa, hắn thoáng nghĩ, tổng cộng là hai chiếc đi đời. Rensau ngắm kĩ, rất cẩn thận... và nhẹ nhàng ấn cò.

Nó tránh được rồi, đồ quỷ, làm sao mà nó kịp tránh được nhỉ!

Chiếc trực thăng bất ngờ làm thế bổ nhào rất hiểm. Cánh quạt quay tít thành vầng đĩa tròn sáng loáng. Rensau chỉ kịp nhận thấy trong cánh cửa cabin để mở bóng tên lính súng máy đang gò người bắn ra từng loạt đạn ngắn rất hiểm ác, hắn vội ngã nằm xuống tấm thảm và lăn mấy vòng trên sàn.

Mắt, cái đồ chết tiệt này nhằm vào mắt!

Rensau ép mình vào tường, bóp chặt báng súng ngắn. Nhưng chiếc trực thăng đã bay đi. Trong một thoáng, nó treo tại chỗ, dường như muốn kiểm tra chắc chắn rằng hỏa lực của địch thủ đang đợi mình. Rồi nó bay ra phòng khách. Rensau nhỏm dậy, mặt méo xệch đi vì đau...

Vết thương chảy nhiều máu. Chắc là nó cần phải vậy. Mặc dù, làm sao mà biết được - đâu phải người nào bị bazoca gần như bắn trực diện vào người đều có thể sống sót được và kể lại những cảm giác của mình!

Hắn tung trên tay chiếc tráp nhỏ bằng gỗ sồi của Linda tặng nhân ngày lễ Giáng sinh. Gật đầu tỏ vẻ vừa ý, hắn cúi gập người nhảy ra cửa. Vụt đứng thẳng dậy, hắn lấy hết sức ném quả đạn của mình.

http://tieulun.hopto.org

Chiếc tráp rơi ụp suống sàn, hất những tên lính bắn tung tóe ra bốn phía. Rensau bước qua cửa phòng, ngắm vào một tên lính nằm sóng soài trên sàn và bóp cò. Một vài tên lính bộ binh tìm cách ẩn sau các chân ghế bành, những tên khác rút lui vào trong hộp, còn bọn thứ ba hoảng hốt nhả đạn bừa bãi. Hắn cảm thấy những mũi châm bỏng rát ở chân và bụng, nhưng cao hơn nữa đạn không tới. Có thể là vì khoảng cách quá xa. Dù thế nào chăng nữa, hắn cũng không có ý định đầu hàng.

Những chiếc máy bay trực thăng như một bầy ong điên dại xông đến. Bây giờ những viên đạn bé xíu liên tiếp cắm vào xung quanh đôi mắt hắn. Hắn bắn rơi chiếc máy bay đi đầu, rồi thêm một chiếc nữa. Những vết thương như dao cứa làm mờ cả mắt. Sáu chiếc máy bay còn lại chia làm hai nhóm rút lui. Rensau lấy ống tay áo chùi những vết máu chảy trên mắt và thở lấy hơi. Rồi hắn lại chuẩn bị bắn tiếp. Nhưng cái điều hắn bất ngờ trông thấy đã làm cho toàn thân hắn lập tức trở nên tê liệt. Những tên lính bộ binh lúc nãy kịp trốn vào trong hộp đã kéo từ đó ra một cỗ máy trông giống như...

Một quầng lửa vàng chói lòa phụt lên, và mảng tường ở sát ngay tay trái của Rensau nát vụn ra thành những mảnh gỗ vụn và vôi vữa.

... một thiết bị phóng tên lửa!

Rensau không kịp ngắm, bắn liền mấy phát rồi chạy qua hành lang vào phòng tắm. Đóng sập cửa, chốt chặt bên trong lại, bàn tay run lẩy bẩy vuốt mái tóc rối bù. Đường đến cửa ra vào của căn hộ đã bị cắt. Máy điện thoại cũng vậy. Không thể thò mũi ra khỏi đây được. Nếu cỗ tên lửa đáng nguyền rủa này mà bắn thẳng vào hắn thì cứ coi như là mất đầu.

Nhưng sao lại quỷ quái thế này, nó không được ghi trong danh mục ở trên hộp kia mà!

Hắn chỉ vừa kịp thở lấy hơi, thì một mảng cánh cửa lớn bằng ván ép bỗng tung ra thành những mẩu vụn rơi xuống, những ngọn lửa nhỏ nhảy múa trên các gờ mép nham nhở của lỗ thủng, mỗi khi có loạt súng nổ, nó lại bùng lên chói sáng, những mẩu gỗ cháy rơi lả tả trên thảm. Rensau đang bắt đầu dùng chân để dập tắt lửa thì hai chiếc máy bay trực thăng với tiếng kêu rè rè hung dữ luồn qua lỗ thủng

http://tieulun.hopto.org

trên cánh cửa bay vào phòng tắm. Hàng loạt đạn súng máy cắm vào ngực hắn. Rít lên vì đau, Rensau dùng tay trần đập rụng một chiếc mặc cho cánh quạt rạch nát lòng bàn tay. Trong lúc tuyệt vọng, hắn túm lấy chiếc khăn tắm vung lên quật vào chiếc trực thăng thứ hai làm nó rơi xuống, lăn long lóc trên sàn. Rensau khoái chí lấy gót giày dẫm lên. Hơi thở hổn hển thoát ra từ lồng ngực, mắt bị những dòng máu ấm chảy vào làm cay xè.

Thế đấy, quỷ tha ma bắt chúng mày đi, bây giờ thì coi chừng!

Và quả nhiên, việc mất thêm hai chiếc máy bay lên thẳng có lẽ đã làm cho bọn kia phải suy nghĩ thận trọng hơn. Khoảng mười lăm phút, ngoài cánh cửa không nghe thấy một hành động nào. Rensau ngồi lên mép bồn tắm, căng thẳng suy nghĩ. Cần phải có một lối thoát nào đó khỏi tình thế cùng đường này chứ. Rensau quay người lại nhìn lên cửa sổ ở phía trên buồng tắm. Đấy rồi! Phải thế chứ! Ánh mắt của hắn dừng lại ở lọ sắt tây đựng xăng dùng cho bật lửa. Rensau vừa mới giơ tay ra để cầm lọ, thì một tiếng động khẽ bất ngờ làm hắn giật thót mình, vội đưa bàn tay cầm súng ngắn ra phía trước.

Nhưng đó chỉ là tiếng sột soạt của một tờ giấy được luồn từ phía ngoài vào dưới cánh cửa. Thật may là khe hở ở đó quá hẹp cả với chúng. Rensau mừng thầm nhìn mảnh giấy, bằng những chữ cái nhỏ xíu nhưng rõ ràng, ghi chỉ một dòng: Đầu hàng đi!

Rensau nhăn mặt cười khẩy và đút lọ sắt tây đựng xăng vào túi, cũng trong túi hắn tìm thấy một mẩu bút chì. Viết nguệch ngoạc, cũng chỉ một dòng, hắn nhét trả mảnh giấy qua khe cửa ra ngoài. Câu trả lời là: *Lũ điên!*

Một loạt tiếng nổ mới lập tức bay rít lên, Rensau vội nhẩy tránh sang bên. Những quả tên lửa bay qua lỗ thủng ở cánh cửa và nổ tung giữa những tấm gạch men màu xanh dịu ở phía trên chỗ treo khăn tắm, biến bức tường trang nhã thành một mảng phong cảnh mặt trăng thu nhỏ trông thật khủng khiếp. Rensau lấy cùi tay che mắt khỏi những mảnh gạch gỗ vôi vữa bay rít tung tóe trên đầu, chiếc áo sơ mi đầy những lỗ thủng bốc khói.

Khi tên lửa đã ngừng bắn, Rensau leo lên mép bồn tắm và mở cánh cửa sổ. Từ trên trời, những ngôi sao lờ lững và lạnh lẽo nhìn

http://tieulun.hopto.org

hắn. Cửa sổ rất hẹp, thành gờ phía dưới còn hẹp hơn. Nhưng không còn thời gian để nghĩ về điều đó nữa, và cũng chẳng được ích gì. Rensau thò đầu ra ngoài, một làn gió như bàn tay mát lạnh vuốt qua cổ và bộ mặt đầy những vết thương của hắn. Rensau nhìn xuống phía dưới. Bốn chục tầng, từ trên độ cao này, đường phố trông không rộng hơn con đường sắt trên bàn đồ chơi tàu hỏa của trẻ em. Với vẻ nhẹ nhàng giả tạo của một vận động viên điền kinh, Rensau vươn người ra, quì gối lên mép ngoài cửa sổ. Nếu bây giờ có một chiếc trực thăng bay qua lỗ hổng trên cửa vào phòng, thì... Không, hình như không nghe thấy tiếng máy bay. Hắn xoay người bỏ một chân ra ngoài, tay bám chặt lấy phần trên của khung cửa sổ. Một thoáng sau, Rensau đã đứng trên thành gờ.

Cố buộc mình phải quên đi cái vực thẳm khủng khiếp ở dưới chân, quên đi việc gì sẽ xảy ra nếu những chiếc trực thăng bỗng xông vào tấn công hắn, Rensau thận trọng lần bước về phía góc của tòa nhà. Năm mét, còn ba mét nữa... đến rồi. Hắn dừng lại, áp sát ngực vào tường, tay doãng ra theo bề mặt nhám ráp của bức tường đá. Bây giờ chỉ cần phải vòng qua cái góc tường đáng nguyền rủa này.

Rensau thận trọng dò dẫm chân và chuyển dần sức nặng của thân thể. Mép nhọn, nơi gặp nhau của hai mặt phẳng tường, như một lưỡi dao cứa vào ngực và bụng. Bàn chân trái trượt khỏi đường gờ. Tưởng như đã rất lâu đến vô tận, hắn bước trên khoảng không vô đáy, cánh tay phải vung điên dại vào không khí để cố giữ thăng bằng. Và cuối cùng Rensau đã ôm chặt lấy bức tường của tòa nhà, ở cả hai bên góc. Mấy giây sau hắn đã kéo một chân khác sang. Ban công phòng hắn cách đấy chừng mười mét. Không dám thở, hắn lê dần từng bước. Hai lần phải dừng lại để đợi cho qua đợt gió mạnh chỉ chực hất hắn khỏi đường gờ. Cuối cùng Rensau đã túm được thanh vịn bằng sắt của ban công.

Hắn leo vào ban công không một tiếng động. May mà trước đấy hắn không kéo màn che kính cửa nên bây giờ có thể nhìn vào phòng khách qua lần kính. Tốt lắm, bọn chúng bố trí như Rensau cần - lưng quay về phía hắn. Bốn tên lính và một máy bay lên thẳng được để lại canh giữ chiếc hộp, số còn lại cùng với thiết bị phóng tên lửa chắc đang phục ở cửa vào phòng tắm.

http://tieulun.hopto.org

Rensau cởi sơmi và xé từ ống tay áo ra một dải dài, ném phần nhàu nát còn lại xuống sàn. Dùng răng mở nắp lọ sắt tây, hắn nhúng một đầu sợi vải vào xăng rồi rút ra, nhét đầu kia vào, chỉ để lòi ra ngoài một mẩu giẻ tẩm xăng dài chừng mười lăm centimet. Lấy bật lửa, hít một hơi đầy lồng ngực, và bật lửa. Đưa ngọn lửa lại gần đầu dải giẻ thò ra ngoài lọ sắt tây và, đạp mạnh cửa hắn xông vào phòng khách. Mấy tên lính nhảy vội vào chiếc hộp thép.

Sự việc tiếp theo xảy ra trong một phần mấy giây. Rensau ném lọ sắt tây, lúc đó đã bùng lên thành một cuộn lửa, vào chiếc hộp. Một tích tắc sau hắn đã chạy đến bên cửa ra vào.

Và cuối cùng hắn vẫn không kịp hiểu cái gì đã giết chết hắn.

Dường như có một tủ sắt khổng lồ rơi từ độ cao rất lớn xuống. Tiếng ầm ầm rung chuyển cả ngôi nhà chọc trời làm cho sắt thép của nó ngân lên một âm trầm đục. Cánh cửa phòng Rensau bật tung ra khỏi bản lề, đập mạnh vào bức tường đối diện.

Một cặp trai gái lúc đó cầm tay nhau đi ngang qua tòa nhà chợt thấy bùng lên một vầng sáng chói mắt, dường như cả hàng chục chiếc đèn flash cùng lóe lên một lúc.

- Nhà ai lại bị chập điện rồi, - với vẻ hiểu biết, chàng trai đoán.

Phía sau họ, không ai nhận thấy, một mảnh giấy nhỏ bay dập dờn hạ xuống mặt đường nhựa. Trên đó, bằng những nét chữ nhọn hơi nghiêng về bên trái, viết:

Các bạn thân mến!

Một số bộ đồ chơi có bổ sung (với số lượng hạn chế):

- Thiết bị phóng tên lửa - 1;

- Tên lửa " TVIXTER" loại " Đất đối không" - 20;

- Vũ khí nhiệt hạch - 1.

http://tieulun.hopto.org

KULIX ERIK
LATVIA

FRANX VÀ LAURA

Không có sức mạnh nào có thể giữ được đêm lại. ánh bình minh cường tráng đã xuất hiện trên bầu trời xuân. Franx Martinroze đứng ở chỗ quen thuộc của mình bên cửa sổ ngoảnh về hướng Đông, tay giữ tấm vải rèm sạch sẽ, là hồ cứng, đã vá đôi chỗ, để nó không che khuất mất bầu trời.

Franx đã đủ già để vui mừng đón thêm từng buổi sáng đến ngoài cửa sổ - vào năm một nghìn chín trăm mười bảy, ông đã hai mươi tuổi. Ở tầng dưới, giống như những âm thanh của một cơn gió giật ngoài biển đang đến gần, bắt đầu vang lên tiếng nhạc - chàng trai sống ở dưới đó cũng vừa hai mươi tuổi.

Franx nhìn chiếc thuyền trên mặt hồ phẳng lặng như gương. Một người đánh cá ngồi trong thuyền. Một mình anh ta ở trên hồ. Và xung quanh là vô số những tài nguyên. Sự yên tĩnh, mặt trời, nước, không khí, những mùi hương buổi sớm. Đấy là người đánh cá đầu tiên ra hồ - trên mặt nước vẫn còn rải rác một vài tảng băng chưa tan.

"Phải có một người nào đó là đầu tiên chứ", - Franx nghĩ và nhớ lại cái năm xa xôi, khi ông mới mười sáu tuổi, sau một ngày nặng nhọc bước theo chiếc cày trên cánh đồng của chúa đất, ông quyết định đi đánh trộm cá trong ao nhà chủ.

Ông mượn lưới của anh đầy tớ Mik. Hoàng hôn đã buông phủ lên những thân cây lớn trong vườn, từ cửa sổ nhà chủ vang lên trong chiều xuân im ắng tiếng đàn dương cầm - những hoà âm nặng nề, lo lắng và đầy đau đớn. Và Franx, con trai một người nông dân, lội nước ngập đến thắt lưng, lặng người sững sờ nghe tiếng nhạc.

http://tieulun.hopto.org

Lúc đó ông còn chưa biết rằng con trai của nhà chủ, cũng mười sáu tuổi, đã ra lệnh cho thầy thuốc dạy nhạc chơi Bethoven ở phòng bên cạnh để không ai nghe được tiếng kêu của Laura, bạn gái Franx...

Hai viên cảnh binh, từ năm chín trăm linh năm đến ở trong làng này, vừa đúng lúc đó đi tuần. Họ lớn tiếng ra lệnh cho Franx lội lên bờ.

- Thế nào, chó con, muốn ăn cá hả? - viên cảnh binh có nốt ruồi trên mắt phải hỏi, không có vẻ giận dữ lắm, và tung chiếc roi da lên.

Franx không đáp, chỉ lấy ống tay áo lau mặt. Hai viên cảnh binh nhìn chiếc áo vải gai thô nhem nhuốc những vệt mồ hôi và đôi má gầy hóp của Franx rồi nhìn nhau.

- Con quỷ cái! - Klaur fon Himmelgot kêu thét lên, khi Laura, gần như đã kiệt sức, cắn vào tai hắn.

- Lão người Đức sẽ vằm nát lưng thằng bé mất thôi, - viên cảnh binh lớn tuổi hơn nói. - Hay ta thả nó ra?

- Ê-ê! - viên cảnh binh cầm roi da quát to, và lại vung roi lên, - chạy nhanh đi, không thì mày...

Franx nhổ nước bọt và chạy mất. Hai viên cảnh binh phá ra cười.

Chiếc lưới bị tịch thu, anh đầy tớ Mik bắt đền một bao thuốc lá.

Khi cách mạng bắt đầu, Franx rủ Mik trốn đi Pet'rograd để lật đổ Nga hoàng và cùng nhau hút thuốc lá.

ở Pet'rograd lần đầu tiên trong đời mình, Franx đâm một người bị thương. Trong đêm hôm đó anh hút hết cả một bao thuốc của Mik. Mik hoàn toàn không muốn hút, vì trong phổi anh đã có một mảnh đạn chì.

Franx Martinroze cho tay vào túi và lấy ra một hộp kẹo caramen. Thuốc lá, ông đã bị cấm, không được hút nữa.

Từ tầng dưới vọng lên những tiếng đàn ghi ta Hawaii lả lướt. Nếu chàng trai này phải đi đánh nhau, Franx nghĩ, không biết anh ta sẽ làm gì? Với mình là chuyện khác, mới bảy tuổi mình đã phải làm

http://tieulun.hopto.org

quần quật, nên được rèn luyện quen. Franx suy nghĩ một lúc về vấn đề này, nhưng chiếc máy hát đã kịp phát ra một điệu nhạc nhảy rock and rol sôi nổi. Cuối cùng Franx kết luận rằng anh thanh niên này cũng sẽ chiến đấu như chính ông trước đây, nếu điều đó là cần thiết.

- Franx, ông vào ăn sáng đi, - bà vợ từ dưới bếp gọi lên.

Ông già thầm chúc người đánh cá dưới hồ may mắn và kéo màn cửa sổ lại. Mặt trời đã chơi xong khúc mở đầu của ngày mới - bây giờ trên mặt hồ tràn trề một làn ánh sáng rực rỡ, mịn màng.

Họ ngồi vào bàn, hai người già tóc bạc trắng; và trong các chén nhỏ, chè mẫu thảo nóng bốc khói thơm.

- Tôi chiêm bao thấy cá trích, - Laura nói, - tôi xách cả một làn đầy cá.

- Điềm báo sắp mưa đấy, - Franx đáp. - Bây giờ đúng lúc đồng đang cần mưa. Nó sẽ rửa sạch lớp tuyết cuối cùng.

Ông cắt một lát bánh mì nhỏ.

- Cảm ơn ông, Franx, - bà vợ già cầm lấy mẩu bánh ông trao, nói. - Vào những hôm trời mưa, ngủ ngon hơn. Đêm qua tôi hầu như không ngủ, tôi không thể quen được rằng ông không còn nằm cùng giường với tôi nữa. Mỗi lúc tỉnh dậy, tôi cứ tưởng rằng ông đã lại đi ra mặt trận...

- Thì bà đến giường tôi cùng nằm, - Franx nói vẻ ranh mãnh, - lúc đó bà sẽ không còn tưởng là tôi đi đâu nữa.

Bà lão nhìn chồng, và vui mừng rằng đã lại thêm một buổi sớm, rằng họ, cả hai người, cùng ngồi bên bàn và ăn sáng, rằng ông đang mặc chiếc áo mới chiều qua bà vừa đính xong cổ. Trong ánh mắt của bà lấp lánh một luồng ánh sáng mà không cuộc chiến tranh nào, không cái chết nào có thể làm phai mờ, dập tắt. Bởi vì cho đến khi trên thế giới này vẫn còn đàn ông và đàn bà, còn tình yêu của họ, thì cuộc sống bao giờ cũng sẽ chiến thắng.

Franx nhặt những mẩu bánh mì vụn bỏ vào một chiếc bát sứ để khi nào đầy, Laura sẽ nấu một nồi súp mì thật ngon. Mặt men của chiếc bát đã nứt nẻ tạo thành những hình vẽ kì quái. Những đường

http://tieulun.hopto.org

nứt đó làm Franx nhớ lại mặt đất ở vùng Povalz bị mặt trời làm khô cằn vào năm đói hai mươi mốt, khi hai bên vệ đường ngồi la liệt những đứa trẻ kiệt sức đói khát với những cặp mắt thông minh như của những người già, với những chiếc bụng lép kẹp.

- Bánh mì hết rồi, - Laura bẻ một mẩu bánh nhỏ, nói, - hôm nay ông lại phải đến cửa hàng.

- Tôi đi bộ thì giỏi lắm, - Franx quệt kem sữa lên bánh mì, đáp. - Đối với tôi, một chàng trai già việc đó dễ như bỡn.

Laura gật đầu và nghĩ: còn tôi thì sẽ đứng ở cửa sổ và chờ khi nào ông từ chỗ ngoặt hiện ra, nhưng ông không hề biết điều đó, và sẽ chẳng bao giờ biết cả.

Laura bỏ vào chén của mình hai mẩu đường viên. Từ sau khi Franx ở mặt trận về, trong nhà bao giờ cũng chỉ dùng đường viên. Trước đây Mik cũng rất thích đường viên. Franx nhìn lên bàn tay khẽ run run của vợ và nói:

- Khi chúng tôi biểu diễn cho Lênin xem những bài dân ca Latvia, Mik hát to hơn tất cả mọi người. Mặc dù viên đạn chì vẫn nằm trong phổi, giọng của Mik vẫn như kèn.

Đã nhiều lần Laura nghe câu chuyện này, và bao giờ nó cũng đưa bà quay về với tuổi trẻ, với lần trở về may mắn của Franx. Còn cái gì bám chặt lấy trái tim hơn là những hồi tưởng về năm tháng tuổi xuân?

- Ông uống đi chứ, Franx, - bà lão nói, - chè nguội mất rồi kìa...

Trong giây phút này Laura cần nói về một điều gì đó, để khỏi phải nghĩ rằng sau cuộc chiến tranh cuối cùng vừa qua, cả hai người con trai của bà - một đứa tóc đen, một đứa tóc hung - không còn trở về nữa. Và cả đứa cháu duy nhất cũng không về.

"Mình sẽ chết đi, Franx cũng sẽ chết đi, - người đàn bà tóc bạc trắng nghĩ, - và để lại cho ai chiếc bát sứ này, và cả toàn bộ bát đĩa, áo quần, đồ đạc kia? Bao nhiêu những vật tốt ở đây sẽ mất đi. Đấy, thí dụ như chiếc tủ gỗ sồi này, hoặc chiếc giường, bàn ghế, giá gương kia -

http://tieulun.hopto.org

những vật mà đến mọt cũng phải chịu. Không gặm được. Chúng còn có thể dùng được hàng trăm năm nữa"...

- Chắc không có ai thích những thứ đồ gỗ này của nhà mình đâu, - Franx nhìn vợ đang lấy tay xoa xoa lên mép bàn vẻ đăm chiêu, nói. - Họ cho là mốt cổ rồi.

Laura giật mình, cảm thấy chồng đoán được những suy nghĩ của mình.

- Những thứ đồ gỗ hợp mốt bây giờ được làm bằng mùn cưa ép, - Laura đáp giọng quả quyết. - Gỗ đem nghiền nát ra rồi sau đó mới dùng.

- Con người bao giờ cũng muốn thử những cái mới, - Franx thản nhiên nhận xét.

- Mới, mới, - bà lão vẫn không chịu, - thì tôi đây cũng muốn một ông chồng mới, mà có ai kiếm cho tôi đâu.

Nói xong câu này, bà ranh mãnh liếc nhanh sang nhìn Franx: không biết ông có tự ái, phật ý vì những lời đó không?

Nhưng Franx đã cảm ơn bà vì bữa ăn sáng ngon miệng và bắt đầu nghĩ về chuyến đi đến cửa hàng bánh mì.

Ngồi xuống chiếc ghế đẩu nhỏ, tay súng già lấy ra đôi giầy đã hai lần đóng lại đế. Rồi ông trải ra trước mặt một tờ báo cũ, cẩn thận lau sạch bùn và bụi bám trên giầy và bắt đầu đánh xi.

- Hừm, - ông nói với Laura. Bà lão không đứng dậy đi rửa bát, vẫn ngồi nhìn những động tác của chồng, mà theo bà là rất đẹp, - khi chúng tôi phục vụ trong đại đội bảo vệ Cremli, mọi người cùng nhau viết một lá đơn: "Xin các đồng chí hãy giảm bớt khẩu phần ăn của chúng tôi, nhưng thay vào đó phát cho chúng tôi xi đánh giầy. Những gì ở trong bụng, không ai thấy được, nhưng làm sao có thể đi lại trong Cremli với những đôi ủng không đánh, trong khi áo sơ mi Lênin mặc bao giờ cũng sạch?" Người ta cấp cho chúng tôi xi đánh giầy, nhưng không rút khẩu phần ăn; từ đó ủng mọi người bao giờ cũng sáng bóng, nhìn thật thích mắt...

Sau mười lăm phút, đôi giầy đã ánh lên bóng lộn.

http://tieulun.hopto.org

- Ông quàng thêm chiếc khăn mới vào, - Laura nói, - chiếc khăn tôi đan cho ông hôm lễ Giáng sinh ấy. Mùa xuân gió thường mạnh lắm đấy.

Franx thích nghe những lời săn sóc như thế của vợ nhưng ông vẫn lẩm bẩm rằng trong thời tiết như thế này thì đến con quạ đã vặt lông rồi cũng không bị cóng rét...

- Tại sao không bao giờ ông chịu nghe tôi cả thế? - Bà lão cáu kỉnh nói. - Lần nào ông cũng bướng bỉnh cãi lại.

Franx mỉm cười cầm lấy khăn. Có thể bướng bỉnh một tí, chỉ lúc đó mới thấy rõ được hết sự quan tâm thực sự của đàn bà đối với mình.

- Ông đứng thẳng lên nào, - Laura ra lệnh. - Đừng có quay như chong chóng thế. Có sợi chỉ nào trên quần ông thế này? Chỉ trắng! Chỉ trắng ở đâu ra hả? Từ khi bắt đầu đan cho ông chiếc áo len dài tay kia tôi có đụng đến máy khâu đâu... Có cô ả tóc đen nào hả?

- Bà đi ra phòng ngoài mà xem, - Franx thản nhiên đáp. - Cô ta đang đợi tôi ở đấy.

Ông đọc thấy một câu hỏi không lời trong mắt vợ.

- ở đó có chiếc gương lớn của chúng ta, - ông giải thích, - ở đó bà sẽ thấy người tình của tôi.

Và bàn tay trước đây một thời cứng như sắt của Franx dịu dàng đặt lên đôi vai gầy của Laura, và bà nép mình vào chiếc áo vét bằng sợi thô của ông. Cũng hệt như một lần trước đây, khi ông mặc áo choàng bộ đội và chuẩn bị lên đường ra mặt trận.

Ôi, những chiếc áo choàng đó bao giờ cũng có mùi li biệt, điều này phụ nữ là người biết rõ hơn ai hết. Và mình thật hạnh phúc, - Laura nghĩ, - vì Franx sẽ không còn bao giờ phải...

- Tôi sẽ lấy về cho bà một cành liễu, - ông nói khẽ và tự ngạc nhiên với mình, - đem cắm vào lọ, nó sẽ nở ra những chiếc lá dài mượt bé xíu...

http://tieulun.hopto.org

Laura im lặng gật đầu. Có trời mới biết mình yêu ông già của mình đến mức nào, bà nghĩ, không hiểu rồi ông ấy sẽ như thế nào, nếu mình... Và sẽ ra sao, nếu như ông ấy...

Bà lão của tôi ơi, Franx nghĩ, mỗi lần mùa xuân đến chúng mình lại như trẻ lại. Có lẽ không quan trọng lắm rằng cây già hay không: cho đến khi nào cây còn sống, nó vẫn nẩy mầm đâm lộc. Franx hôn lên những nếp nhăn nheo trên khuôn mặt vợ và bằng lòng với những việc làm đó của mình.

- Thôi, tôi đi đây, - ông trịnh trọng nói.

Laura vẫn còn chưa thể đáp lời được. Franx đã làm cho tâm hồn bà quá xúc động.

- Tôi mang chiếc túi kẻ ô, - ông nói, - nó hợp với tôi hơn.

- Ông lấy đi, lấy đi, ông bạn ạ, - Laura đáp, - và mau mau trở về nhà. Đừng quên rằng hôm nay cô y tá sẽ đến đặt bình giác cho ông đấy.

- Nhưng cái đó phải sau bữa trưa chứ? - ông hỏi lại.

- Nhưng dù sao cũng về cho sớm, - Laura vẫn cương quyết nhắc lại, - Franx, khoan đã, ông đã cầm tiền chưa đấy?

Đáp lại, ông già vỗ lên túi ngực mình.

Tựa tay lên chiếc gậy chống, Laura khập khiễng bước đến bên cửa sổ - bà cần phải nhìn thấy Franx đi ngang qua đường phố như thế nào. Mùa xuân, bọn thanh niên cứ gọi là phát cuồng lên với những chiếc xe máy của mình...

Laura tựa đôi chân yếu ớt vào lò sưởi và vén chiếc màn che cửa sổ bằng vải hoa. Franx đi qua đường phố như một con hươu non, ông không sợ chiếc xe máy nào hết. Ông đi mua bánh mì. Khi rẽ sang đại lộ Primorxki, một làn gió mang mùi của biển phả vào mặt ông. Trước đây ông vẫn mơ ước về những con tàu và những chuyến du lịch. Bây giờ thì có hơi muộn một chút, Franx nghĩ thầm khi đi qua đám thanh niên đang tụ lại một chỗ.

- Tớ có vé đi bãi biển ở Nam Tư, - một người trong bọn họ nói.

http://tieulun.hopto.org

- Còn ở cơ quan tớ người ta đề nghị đi Cuba, - người thứ hai nói.

Còn người thứ ba nói rằng đến các nước xã hội chủ nghĩa thì bất cứ đứa trẻ nào cũng có thể. Anh thanh niên thứ tư mơ màng huýt gió theo một điệu nhạc Nhật Bản. Anh thứ năm trong khoảnh khắc cuối cùng đã kịp đỡ lấy Franx, khi chiếc xe hơi Giguli thiếu chút nữa thì đâm vào ông.

Lần sau phải thận trọng hơn, ông nghĩ, không thì có thể xảy ra tai nạn thật. Những anh thanh niên nhanh nhẹn, chân dài chỉ một phút sau đã mất hút, còn Franx vẫn đứng tại chỗ như một cây cột.

"Làm sao mình có thể quên được nhỉ? - Ông nghĩ. - Và Laura cũng không nhận thấy! Chiếc cà vạt vẫn nằm trong tủ!". Ông đứng im đến một phút, không biết nên làm gì, tiếp tục đi hay quay trở lại thắt cà vạt đã.

Mặt trời chiếu sáng rực rỡ, xung quanh rộn tiếng cười. Và một ý nghĩ điên rồ chợt thoáng lên trong đầu Franx - ông sẽ mua chiếc cà vạt mới! Đó sẽ là một món quà bất ngờ đối với Laura. Như được chắp cánh bởi ý nghĩ đó, ông bước nhanh lên phía trước, miệng mỉm cười. Và ông vào cửa hàng bánh mì cũng vẫn với nụ cười như thế.

... Khi Franx xách ổ bánh mì màu nâu thơm nức quay trở về nhà, Laura, lo lắng thấy ông đi quá lâu, đã ra đứng đợi ở ngã tư phố.

Người đàn bà đứng dưới cây dẻ cổ thụ trăm tuổi và chờ người yêu quí của mình. Trên cành bầy chim sáo đang say sưa hót mãi về tình yêu.

Và Franx xuất hiện. Chiếc khăn mới mà Laura đan cho ông nhân dịp Lễ Giáng sinh không bỏ vào trong cổ áo khoác, và ánh mặt trời mùa xuân chiếu lấp lánh trên chiếc cà vạt mới sáng rực của ông...

http://tieulun.hopto.org

LEVI PRIMO
ITALIA

MIMETE

Điều mà tôi lo sợ nhất là chiếc máy sao bản ba chiều "Mimete" lại rơi vào tay của Jiliberto. Và quả thật điều đó đã xảy ra...

Tròn một tháng sau khi loại máy này được đưa ra bán và đúng ba tháng trước khi chúng bị cấm sử dụng, Jiliberto trở thành chủ nhân của một trong những chiếc máy thuộc đời mới nhất.

Jiliberto là con đẻ điển hình của thời đại. Ba mươi tư tuổi, một nhân viên mẫu mực và bạn cũ của tôi. Không uống rượu, không hút thuốc, chỉ có niềm say mê duy nhất là hành hạ những vật vô tri. Trong căn phòng nhỏ tối mù mù mà Jiliberto trang trọng gọi là xưởng thí nghiệm, anh ta cưa cưa, đục đục, rồi hàn, rồi tiện, rồi mài. Chữa đồng hồ, tủ lạnh, máy cạo râu chạy điện, sáng chế các dụng cụ mở xiphông nhiệt về buổi sáng, các loại khóa quang điện, thiết bị dò âm biểu. Không có một thứ máy móc nào nằm lại ở nhà anh ta quá hai - ba tháng. Liên tục lau dầu, sơn đi sơn lại, tháo ra lắp vào, bổ sung, cải tiến. Cuối cùng lại chán và đem bán đi. Emma, vợ của Jiliberto, chịu đựng những thói quen kì cục của chồng với một thái độ nhẫn nhục và bình thản đến đáng ngạc nhiên.

Một lần, tôi vừa về nhà sau sáu tháng vắng mặt đi xa, chợt nghe chuông điện thoại réo. Giọng của Jiliberto vang lên trong ống nghe. Vẫn đầy nhiệt tình sôi nổi như thường lệ. Đã hai mươi ngày nay anh ta trở thành chủ nhân của một chiếc máy "Mimete" và bây giờ sôi nổi kể về những thử nghiệm và phát minh của mình. Bây giờ Jiliberto có cả một đống đèn pha, đã kiếm được cuốn sách Lí thuyết mô phỏng chung của Pelatie, tập khảo luận Mô phỏng và các máy sao phiên bản của Xekhmeixter và Aizenlor. Đã ghi tên theo học các chương trình cấp tốc điều khiển học và điện tử học. Nhưng than ôi, các thử nghiệm của anh ta rất giống của tôi trước đây, mà như các bạn biết đấy, tôi, người phát

http://tieulun.hopto.org

minh ra máy "Mimete", đã phải trả giá nửa năm ngồi tù. Tôi cố tìm cách khuyên ngăn Jiliberto, nhưng lập tức hiểu ngay ra rằng việc làm đó chỉ phí công vô ích. Không thể nào cãi nhau với người khác qua điện thoại, nhất là người đó lại là Jiliberto. Cuối cùng, tôi đành phải lặng lẽ treo ống nghe lên và bắt tay vào làm việc của mình.

Hai ngày sau lại có chuông điện thoại. Lần này trong giọng của Jiliberto, ngoài sự phấn khởi nhiệt tình ra, tôi còn nghe cả niềm tự hào của nhà phát minh.

- Tớ cần phải gặp cậu ngay.

- Có chuyện gì thế, Jiliberto?

- Tớ đã sao bản vợ tớ.

Hai giờ sau tôi có mặt ở nhà Jiliberto, và anh bạn tôi kể cho tôi nghe về chiến công kì quái của mình. Sau khi mua được "Mimete" về, anh ta lúc đầu, cũng như tất cả những người bắt đầu khác, thử sao bản trứng gà, thuốc lá, quyển sách. Rồi anh ta chán, mang "Mimete" vào xưởng thí nghiệm riêng của mình và tháo rời ra đến chiếc đinh vít cuối cùng. Suốt đêm ngồi lì bên các cuốn sách và các bản khảo luận, cuối cùng Jiliberto đi đến kết luận rằng việc biến cỗ máy "Mimete" có dung lượng một lít thành cỡ lớn hơn là việc không có gì khó khăn đặc biệt cả. Không cần nghĩ ngợi lâu, anh ta đặt mua luôn hai trăm pao chất pabulum, những tấm thép mỏng, sắt định hình, lớp ốp mặt; và sau bẩy ngày làm việc, anh ta đã đạt được kết quả mong muốn; Jiliberto thiết kế nên một mô hình giống như là phổi nhân tạo, cải tiến bộ phận bấm giờ - tăng tốc của "Mimete" và nối nó với lá phổi nhân tạo và với hộp pabulum.

Jiliberto là như thế đó, một Promete nhỏ bé của cái ác, một con người nguy hiểm bởi quá tự cao. Không, anh ta không chỉ là con đẻ của thời đại mình, mà còn là một nhân vật tượng trưng. Tôi tin rằng nếu để anh ta được tự do, chắc anh ta có thể ném bom nguyên tử xuống Milan chỉ để "xem nó ra làm sao".

Theo như tôi hiểu được, lúc đầu Jiliberto không có ý định sao bản vợ mình - anh ta chỉ muốn tự tay mình làm ra một máy "Mimete" lớn hơn. Cái ý nghĩ ngu ngốc sao bản vợ chỉ xuất hiện khi anh ta tình cờ liếc nhìn về phía Emma đang nằm ngủ một cách ngon lành trên

http://tieulun.hopto.org

giường. Việc thực hiện cái ý đồ kì quặc đó hoàn toàn không có gì là khó khăn cả. Jiliberto là người rất khỏe và ương bướng, kiên trì. Anh ta đặt chiếc nệm với Emma nằm ngủ ở trên đó vào hộp máy "Mimete" một cách thận trọng, nhẹ nhàng đến nỗi chị vợ không hề tỉnh dậy. Một giờ sau tất cả đã kết thúc.

Cuối cùng tôi vẫn không thể hiểu rõ được cái nguyên nhân nào đã khiến Jiliberto sao bản vợ mình, bất chấp tất cả mọi luật lệ của con người và của Chúa Trời. Anh ta kể với tôi bằng một vẻ hết sức ngây thơ là anh ta yêu Emma đến mất trí, và vì vậy cho rằng sẽ vô cùng hạnh phúc nếu có được hai người vợ tuyệt vời như thế. Rất có thể anh ta nói một cách chân thật (Jiliberto bao giờ cũng chân thật), và tôi hoàn toàn không nghi ngờ gì rằng anh ta yêu Emma, thán phục sắc đẹp của cô ta như một đứa trẻ. Nhưng tôi tin rằng Jiliberto sao bản Emma hoàn toàn vì một nguyên nhân khác - đó là lòng khao khát những chuyện phiêu lưu và ý muốn kiểu Heroxtrat "xem nó sẽ ra thế nào".

Tôi hỏi Jiliberto rằng anh ta có ý định lúc đầu bàn bạc với vợ, hỏi ý kiến vợ về một thí nghiệm khác thường đến như vậy hay không? Mặt Jiliberto đỏ đến tận mang tai. Hóa ra, anh ta chẳng những không hỏi ý kiến Emma, mà còn hòa thuốc ngủ vào nước uống để vợ ngủ say hơn.

- Thế bây giờ cậu sống ra sao với hai cô vợ?

- Họ đang ngủ. Ngày mai sẽ rõ nó ra sao.

Ngày hôm sau chắc chẳng có chuyện gì đặc biệt xảy ra, ít ra thì cũng không thấy Jiliberto gọi điện tới. Rồi sau đó tôi có việc phải đi xa Milan hai tuần. Tôi đã biết trước rằng khi về thế nào mình cũng lại phải kéo Jiliberto ra khỏi tai họa, cũng như cái lần trước đây khi anh ta tặng vợ cấp trên của mình chiếc máy hút bụi độc đáo chạy bằng hơi nước nhưng nó đã nổ tung ra, và không phải nổ trên sàn nhà, mà ngay trong tay của bà ta.

Quả nhiên, vừa mới về đến nơi, tôi đã được mời đến họp hội nghị gia đình. Ngoài tôi và Jiliberto ra, còn có hai Emma. Nhân thể nói thêm, họ cũng có đủ trí thông minh mang mỗi người một "dấu hiệu phân biệt". Người vợ thứ hai, bất hợp pháp, buộc tóc bằng một dải băng trắng, khiến cô ta có vẻ là một nữ tu sĩ. Cô ta mặc áo của Emma Một,

http://tieulun.hopto.org

và hình như không hề bối rối với điều đó chút nào. Lẽ tất nhiên, Emma bản sao có mặt mũi, răng miệng, đầu tóc, dáng đi, màu da giống hệt "nguyên bản". Thậm chí giọng nói cũng du dương như vậy. Nhưng tôi nhận thấy Emma Hai đã bị cảm khá nặng.

Ngược lại với mọi sự chờ đợi của tôi, Jiliberto và hai người vợ của anh ta hoàn toàn sảng khoái. Jiliberto kiêu hãnh một cách khủng khiếp, và không chỉ với chiến công của mình, mà còn bởi rằng cả hai Emma sống với nhau rất thoải mái, mặc dù ở đây anh ta không hề có một chút công lao nào. Tôi không thể giấu sự thán phục của tôi. Emma Một đối xử với bản sao của mình ân cần chăm sóc hệt như một người mẹ thật sự.

Emma Hai cũng đáp lại bằng sự kính trọng sâu sắc và lòng trung thành vô hạn.

Thí nghiệm của Jiliberto mặc dù rất đáng phê phán từ mọi quan điểm, nhưng lại khẳng định lí thuyết mô phỏng. Emma Mới, tuy được sản xuất ra ở cái tuổi hai mươi bảy, vẫn giữ được không chỉ bề ngoài của nguyên mẫu, mà còn cách tư duy nữa. Emma Hai với một sự thành thật vô hạn kể cho tôi nghe rằng chỉ ba ngày sau khi sinh ra, cô ta đã tin chắc mình là người đàn bà nhân tạo tổng hợp đầu tiên trong lịch sử loài người, nếu, tất nhiên, không kể cái trường hợp khá tương đối đã từng xảy ra với Eva. Cô ta sinh ra trong trạng thái ngủ say, bởi vì "Mimete" sao bản cả thuốc mê lúc đó đang chảy trong mạch máu của Emma Một. Khi thức dậy cô ta đã biết rằng mình là Emma Peroza Hatti, tên cúng cơm là Mantui, vợ hợp pháp duy nhất của nhân viên kế toán Jiliberto Hatti. Cô ta nhớ rõ rất cả những gì Emma Một nhớ rõ. Thí dụ, chuyến du lịch sau đám cưới, tên các người bạn "của mình" hồi ở trường, tất cả những chi tiết của lần khủng hoảng tôn giáo thời trẻ mà Emma Một không hề kể cho bất kì một linh hồn sống nào nghe. Cô ta cũng nhớ rất rõ Jiliberto đã vui mừng như thế nào khi mua được chiếc máy "Mimete", và vì vậy Emma Hai cũng không thật ngạc nhiên lắm khi biết rằng mình được sinh ra trên đời là nhờ cái ý thích kì cục và ngu ngốc của chồng. Tuy nhiên, việc Emma Hai đã kịp bị cảm khiến cho tôi nghĩ rằng hai người đàn bà này sẽ không thể nào giống nhau lâu được. Thậm chí dù cho Jiliberto có tỏ ra là một kẻ công bằng nhất trong tất cả những người hai vợ và không hề có chút thiên vị nào đối với một trong hai người phụ nữ, thì những chuyện bất hoà trong cái gia

http://tieulun.hopto.org

đình kì lạ này cũng sẽ xảy ra nhanh chóng và không tránh khỏi. Hơn nữa, chờ đợi ở cái anh chàng Jiliberto lẩn thẩn và ích kỉ này sự công bằng tuyệt đối là một việc ngốc nghếch. Chỉ cần có chuyện này thôi, thí dụ như là cả hai Emma không thể cùng chiếm một khoảng không gian, cùng một lúc đi qua cánh cửa hẹp, nhìn ra cửa sổ, ngồi trên một chiếc ghế. Vì vậy họ sẽ phải chịu những thử thách và những bệnh tật khác nhau. Như một sự tất yếu bất hạnh, nhất định sẽ xuất hiện sự phân biệt, lúc đầu là về tinh thần, sau đó là thể chất. Lúc ấy liệu Jiliberto vẫn giữ được sự không thiên vị nữa không? Tất nhiên là không, và lập tức tòa nhà hòa hợp mong manh kia sẽ sụp đổ.

Tôi nói với Jiliberto về những điều đó và cố gắng thuyết phục anh ta rằng đấy không phải là những lời tiên tri đáng buồn, mà là một hiện thực hiển nhiên, rất lôgích và không thể bác bỏ được, hệt như định lí Pitago.

Tôi cũng lưu ý anh bạn rằng tình trạng pháp lí của anh ta rất mập mờ. Jiliberto đã đăng kìa kết hôn với Emma Peroza; vợ thứ hai cũng là Emma Peroza, như vậy là có hai Emma rành rành. Nhưng Jiliberto không để ý đến những lời của tôi. Anh ta đang hết sức vui vẻ và rõ ràng là mải nghĩ về điều gì khác, mắt hết nhìn Emma Một đến Emma Hai: họ đang đùa cợt tranh nhau xem ai là người được ngồi trên chiếc ghế ưa thích.

Cuối cùng anh ta bỗng thông báo cho tôi biết một ý định tuyệt vời: sắp tới cả ba người sẽ cùng làm một chuyến du lịch ở Tây Ban Nha.

- Tớ đã tính toán kĩ tất cả, - anh ta nói. - Emma Một sẽ đi báo mất hộ chiếu, và người ta sẽ cấp cho một bản khác. Mà sao tớ lại ngốc thế nhỉ! Tự mình tớ cũng có thể làm được bản khác, ngay chiều nay, nhờ máy "Mimete".

Jiliberto rất tự hào với sự nhanh trí của mình. Thậm chí tôi còn nghĩ rằng anh ta chọn Tây Ban Nha là cố ý: ở đó khi qua biên giới người ta kiểm tra giấy tờ đặc biệt kĩ lưỡng.

Khi họ trở về nhà sau hai tháng du lịch, tôi lập tức hiểu rằng đã có nhiều điều thay đổi. Quan hệ giữa Jiliberto và hai cô vợ vẫn có vẻ đúng mực, nhưng dù sao cũng không thể không nhận thấy ở họ ít nhiều cáu bẳn, gượng gạo.

http://tieulun.hopto.org

Lần này chính Jiliberto tự tìm đến với tôi. Anh ta kể cho tôi nghe tất cả những gì xảy ra trong thời gian đó, mặc dù khó có thể gọi những câu nói rối rắm rời rạc của anh ta là câu chuyện được. Jiliberto biết cách vẽ những sơ đồ phức tạp, thậm chí trên một vỏ bao diêm, một cách khéo léo và rõ ràng bao nhiêu, thì anh ta bày tỏ những cảm xúc của mình cũng vụng về và khó hiểu bấy nhiêu. Chuyến du lịch vừa thú vị vừa mệt mỏi. Họ đến được Xevigia sau một ngày liên tục đi thăm các viện bảo tàng và nhà thờ, thần kinh của mọi người đều căng thẳng, và lẽ dĩ nhiên hai người đàn bà bắt đầu cãi nhau. Họ không thể nào đồng ý với nhau về một điểm duy nhất - việc Emma Hai được sinh ra trên đời này là hợp pháp hay không hợp pháp. Và chính vì điều này mà sinh ra bất đồng. Emma Hai khẳng định rằng Jiliberto có quyền làm như vậy, còn Emma Một im lặng không đáp. Và sự im lặng của cô ta làm bạn tôi không chịu đựng nổi. Từ phút đó anh ta càng ngày càng dành nhiều sự thiên vị cho Emma Hai; còn đối với Emma Một, sự bối rối, khó xử mỗi lúc một tăng. Vụ va chạm đổ vỡ hãy còn chưa xảy ra, nhưng Jiliberto nhận thức được rằng nó đang đến gần không gì ngăn cản nổi.

Trong tính cách và tâm trạng của hai người đàn bà cũng xuất hiện những điểm khác nhau. Emma Hai mỗi ngày một trẻ trung, linh hoạt và sôi nổi hơn; còn Emma Một, ngược lại, hay khóa mình trong sự im lặng đầy hờn giận.

"Mình phải làm gì bây giờ?" - Jiliberto đau khổ hỏi. Tôi khuyên anh ta đừng làm một cái gì vội vàng và hứa sẽ nghĩ ra một cách nào đó. Còn trong thâm tâm tôi quyết định mình sẽ không can thiệp vào cái chuyện rắc rối này. Thú thực, trong lòng tôi cảm thấy một sự thỏa mãn hoàn toàn khi thấy những điều đoán trước ảm đạm của tôi đã biến thành hiện thực.

Tôi hoàn toàn không ngờ một tháng sau thấy Jiliberto đến phòng làm việc của tôi với vẻ mặt hạnh phúc và vui vẻ. Anh ta nói cười luôn miệng. Không phải mào đầu dài dòng, với chủ nghĩa tự kiư trung tâm thâm căn cố đế của mình, anh ta đi ngay vào việc. Tôi đang rất bận, nhưng điều đó không làm cho Jiliberto quan tâm. Tất cả những gì đối với anh ta là hay ho, thú vị thì cũng sẽ hay ho thú vị đối với người khác. Hoàn toàn không có khả năng nghĩ đến người khác, nhưng anh

http://tieulun.hopto.org

ta lại rất ngạc nhiên và tự ái khi thấy những người khác không nghĩ đến anh ta.

- Jiliberto là một chàng trai thật tuyệt vời, - anh ta tuyên bố. - Giải quyết mọi việc trong chớp mắt.

- Tớ thật rất mừng, cậu bao giờ cũng khiêm tốn. Bằng cách này hay cách khác đáng ra đã từ lâu cậu phải tu tỉnh lại.

- Ê, cậu lại không hiểu tớ rồi. Tớ không nói về mình, mà về Jiliberto Một. Anh ấy đúng là cừ! Thật ra mà nói, tớ cũng không kém gì anh ấy, nhưng trong trường hợp này thì tớ chẳng có tí công lao gì. Bởi vì tớ mới chỉ bắt đầu tồn tại từ chủ nhật vừa rồi. Bây giờ thì mọi việc đều ổn cả. Tớ chỉ còn mỗi một việc là hợp pháp hóa quan hệ của tớ với Emma Hai. Có lẽ bọn tớ phải làm một thủ thuật nhỏ - đăng kìa kết hôn về mặt hình thức. Như cậu hiểu đấy, điều đó không định trước sự lựa chọn cuối cùng. Rồi sau đó tớ còn phải tìm việc làm. Nhưng tớ nghĩ là hãng NATKA sẽ nhận tớ. Vì tớ chính là một sự quảng cáo sống cho sản phẩm của họ.

http://tieulun.hopto.org

LONDON JACK
MỸ

KULAU HỦI

Vì rằng chúng ta bị bệnh tật, nên chúng ta bị tước mất tự do. Chúng ta đã tuân theo đúng pháp luật. Chúng ta không làm hại, làm nhục ai cả. Thế mà bọn chúng muốn giam chúng ta vào nhà tù. Molokai là nhà tù. Các người biết rõ điều đó. Đây là Niuli, em gái anh ta đã bảy năm nay bị bắt đi Molokai. Từ đó đến nay anh ta không thấy mặt em gái mình, và sẽ không bao giờ thấy. Em gái anh ta sẽ ở lại Molokai cho đến tận lúc chết. Cô ta không muốn đi đến đấy. Niuli cũng không muốn điều đó. Đấy là ý muốn của những người da trắng đang cai trị đất nước chúng ta. Nhưng chúng là ai, những người da trắng ấy?

Chúng ta biết rõ điều này. Ông, cha chúng ta đã kể cho chúng ta nghe về bọn chúng. Bọn chúng đến đây với vẻ hiền lành như những con cừu non, nói những lời dịu dàng. Điều đó cũng dễ hiểu thôi, vì lúc đó chúng ta đông, chúng ta mạnh, và tất cả các hòn đảo đều thuộc về chúng ta. Đúng, bọn chúng đến đây với những lời dịu dàng. Bọn chúng nói chuyện với chúng ta theo nhiều cách khác nhau. Một bọn xin chúng ta cho phép, xin chúng ta nhân từ cho phép chúng truyền bá những lời nói của Chúa Trời. Những bọn khác xin chúng ta cho phép, xin chúng ta nhân từ cho phép chúng buôn bán với chúng ta. Nhưng đó chỉ là bắt đầu. Còn bây giờ bọn chúng đã chiếm đoạt về tay mình tất cả - tất cả các hòn đảo, tất cả đất đai, tất cả súc vật. Những tên đầy tớ của ngài Chúa Trời và những tên đầy tớ của ngài rượu rôm đã cùng nhau hành động và giờ đây thành những quan to sống như những hoàng đế trong các ngôi nhà nhiều phòng và có hàng đoàn đầy tớ. Trước đây bọn chúng không có gì cả, bây giờ bọn chúng đã chiếm được tất cả. Còn nếu như các người, nếu như ta, nếu như những người Kanac khác bị đói khổ, thì bọn chúng lại cười và nói: "Mày đi mà làm đi. Các đồn điền sinh ra là để cho chúng mày làm đấy".

http://tieulun.hopto.org

Kulau ngừng nói. Ông giơ bàn tay với các ngón tay co quắp gỡ vòng hoa tết bằng những bông cẩm quỳ lấp lánh từ trên mái đầu tóc đen xuống. ánh trăng tưới bạc khắp khe núi. Đêm thở thanh bình. Nhưng những người ngồi nghe Kulau trông giống như các thương binh sau một trận kịch chiến khốc liệt. Những khuôn mặt của họ trông như mõm sư tử. Người này thay vào mũi là một lỗ thủng trống hoác, người kia bên vai lủng lẳng một mẩu còn lại của cánh tay thối rữa. Bọn họ có ba chục người, cả đàn ông và phụ nữ, ba chục con người bị hắt hủi, khốn khổ, vì trên người họ mang dấu ấn của thú vật.

Họ ngồi, đầu đội vòng hoa tết, trong bóng đêm thơm mát lấp lánh ánh trăng, biểu lộ sự đồng tình với những lời nói của Kulau bằng những tiếng kêu khàn khàn không thành lời. Trước đây họ từng là người, những bây giờ họ chỉ là những quái vật què quặt, tàn phế như đã bị hành hạ hàng thế kỉ dưới địa ngục, là một hình ảnh nhạo báng khủng khiếp của con người. Các ngón tay - ở những người nào còn có chúng - trông giống như vuốt của loài harpia(1), mặt như những chiếc khuôn mẫu phế phẩm, sai quy cách, bị một vị thần điên rồ nào đó nghịch ngợm đập vỡ, bóp bẹp trong cỗ máy cuộc đời. Có người bị vị thần đó xóa bằng hẳn cả một nửa mặt; trên khuôn mặt một phụ nữ những giọt nước mắt nóng bỏng theo nhau chảy ra từ hai hố đen ngòm, nơi trước đây là đôi mắt. Một số người rên rỉ kêu la vì đau đớn không chịu nổi; số khác ho liên hồi, tiếng ho của họ nghe như tiếng xé vải. Có hai người bị mất trí, ngơ ngẩn, trông giống như hai con khỉ khổng lồ nhưng bị Chúa Trời nặn hỏng, đến nỗi so với họ, bầy khỉ chẳng khác gì những thiên thần. Họ ngồi dưới ánh trăng, đầu đội những vòng hoa nặng vàng rực, nhăn mặt và lắp bắp những điều gì đó. Một người trong bọn họ, tai sưng phồng chảy dài xuống tận vai, ngắt một bông hoa màu da cam thắm rực rỡ và trang điểm lên một bên tai khủng khiếp cứ đung đưa theo nhịp cử động của người. Và Kulau là vua của tất cả những sinh vật đó. Cái khe núi đầy hoa nằm kẹt giữa hai bờ đá dốc lởm chởm - từ trên đó vọng xuống những tiếng kêu của bầy dê rừng hoang - là vương quốc của ông. Ba phía là những bức tường dựng đứng, ảm đạm, với những bức rèm kì quặc bằng các loại cây leo nhiệt đới và những lỗ đen ngòm - hang trú ngụ của các thần dân của ông. Ở hướng thứ tư thung lũng bị cắt ngang bởi một vực sâu thẳm, đằng xa thấp thoáng đỉnh của những dãy núi thấp hơn, và tiếp nữa, dưới chân của chúng, là đại dương ì ầm vỗ sóng ngầu bọt trắng. Vào những ngày trời yên gió lặng - chỉ vào những ngày gió thật lặng - có thể đi thuyền tới bờ biển

http://tieulun.hopto.org

bằng vách đá, nơi có lối vào cửa khe của Kulau. Và chỉ những người đi núi nào gan dạ nhất mới có thể đi từ bờ vào phần trên của thung lũng, vào cái khe núi nằm kẹt giữa hai bờ vách đá, vương quốc của Kulau. Nhưng người đó không những cần phải gan dạ mà còn phải biết những con đường nhỏ, khó lòng nhận thấy bằng mắt, của loài dê rừng. Cho nên khó có thể tin rằng những con người tàn phế, què quặt bất lực, tạo thành bộ tộc của Kulau, lại có thể vượt qua những con đường núi cao đến chóng mặt để vào cái khe sâu không thể đến được này.

- Hỡi các anh em, - Kulau lại lên tiếng.

Nhưng vừa lúc đó, một sinh vật kì quái giống loài khỉ, câm ngọng, phát ra một tiếng rú điên dại thú vật; và Kulau im lặng chờ cho âm vang của tiếng kêu chói tai đó lăn theo những vách đá dài và tắt hẳn trong thinh không bất động của trời đêm.

- Hỡi các anh em, điều đó có gì đáng ngạc nhiên không? Trước đây đất đai là của chúng ta, còn bây giờ không còn là của chúng ta. Những đầy tớ của ngài Chúa Trời và những đầy tớ của ngài rượu rôm đã trả cho chúng ta cái gì để đổi lấy đất đai đó của chúng ta? Có ai trong số các người nhận được một đôla, dù chỉ một đôla? Mà chúng nó giờ trở thành những ông chủ và nói với chúng ta rằng chúng ta có thể làm việc trên đất - trên đất của chúng! Và những kết quả lao động của chúng ta cũng sẽ thuộc về chúng. Trong những ngày trước đây chúng ta không cần lao động. Thêm vào đó, khi chúng ta bị lây bệnh, chúng lại tước nốt tự do của chúng ta.

- Thế nhưng ai đã mang bệnh này đến cho chúng ta, Kulau? - Kiloliana, một người gầy gò gân guốc, mặt giống như vị thần Favnơ(1) đang cười đến nỗi người ta có cảm tưởng rằng chân anh ta là những cặp vó, lên tiếng hỏi. Nhưng dù sao ở Kiloliana vẫn không phải là cặp vó, mà chỉ là đôi chân, có điều chúng phủ đầy những vết tấy mủ và thối rữa lớn tướng màu tím nhạt. Thế mà trước đây anh là người leo núi giỏi hơn mọi người và biết tất cả những lối nhỏ dê rừng đi, cũng chính anh là người đã dẫn Kulau và các thần dân bất hạnh của ông vào vùng núi Kalalau hiểm trở này.

- Đó là một câu hỏi rất đúng, - Kulau đáp. - Vì chúng ta không muốn làm việc ở những đồn điền mía, nơi trước đây là bãi cỏ của những đàn ngựa chúng ta, bọn chúng mới mang bọn nô lệ Trung Quốc

http://tieulun.hopto.org

từ bên kia đại dương tới. Và cùng với bọn nô lệ đó là cái bệnh Trung Quốc này, vì nó mà bọn chúng định bắt chúng ta nhốt ở Molokai. Chúng ta sinh ra ở Kauai. Chúng ta đã ở những hòn đảo khác, tùy người: ở Oahu, Maui, Haoai, Honolulu... Nhưng chúng ta luôn luôn trở về Kauai. Tại sao chúng ta lại trở về đây? Các người nghĩ sao? Vì rằng chúng ta yêu Kauai. Chúng ta đã sinh ra ở đây, đã sống ở đây. Và chúng ta cũng sẽ chết ở đây, nếu như... nếu như trong chúng ta không có những tâm hồn hèn nhát. Những tâm hồn như thế chúng ta không cần. Chỗ ở của những tâm hồn đó là Molokai. Mà nếu như trong chúng ta có những kẻ như vậy, hãy để cho chúng đi... Ngày mai bọn lính sẽ đổ bộ lên bờ. Hãy để cho những tâm hồn hèn nhát xuống với bọn lính. Và chúng sẽ được đưa ngay về Molokai. Còn chúng ta, chúng ta sẽ ở lại và chúng ta sẽ chiến đấu. Nhưng các người đừng sợ, chúng ta sẽ không chết đâu. Chúng ta có súng trường. Các người biết đấy, con đường vào đây rất hẹp, hai người không thể đi được một lúc. Ta, Kulau, người trước đây đã từng bắt bò rừng ở Niihau, một mình có thể bảo vệ con đường này khỏi hàng ngàn kẻ địch. Đây là Kapalei, trước kia là quan tòa xử án mọi người, từng được trọng vọng, còn bây giờ ông ta là một con chuột bị săn đuổi, cũng như ta với các người. Ông ta là người thông thái. Hãy nghe lời ông ta nói.

Kapalei đứng dậy. Trước đây ông là quan tòa. Ông đã từng học trường cao đẳng ở Runahou. Ông đã từng ngồi một bàn với các ngài và các ông chỉ huy, với các vị đại diện cao cấp của các cường quốc bảo vệ quyền lợi của những nhà buôn và nhà truyền giáo. Trong quá khứ Kapalei là như thế đấy. Và hiện nay, như Kulau nói, là một con chuột bị săn bắt, là một người ngoài pháp luật, biến thành một thứ khủng khiếp đến nỗi ông bây giờ vừa ở thấp hơn lại vừa cao hơn mọi thứ pháp luật. Thay vào mũi và má trên mặt ông chỉ còn những hố đen, đôi mắt không mi cháy rực dưới vòng cung xương lông mày trần trụi.

- Chúng ta không gây sự, - ông bắt đầu nói. - Chúng ta yêu cầu chúng để cho chúng ta yên ổn. Nhưng nếu như chúng không để cho chúng ta yên, nghĩa là chúng tự gây sự và như vậy chúng phải chịu trừng phạt. Các người thấy đấy, tay tôi không còn ngón. - Ông giơ cao hai bàn tay để mọi người thấy rõ. - Nhưng ngón cái này còn giữ được một đốt, và tôi còn có thể dùng nó để bấm cò một cách chắc chắn như ngón trỏ những ngày xưa, khi đang còn... Chúng ta yêu Kulau. Cho nên chúng ta hãy cùng nhau sống ở đây hoặc cùng nhau chết ở đây

http://tieulun.hopto.org

chứ không vào nhà tù ở Molokai. Bệnh tật này không phải của chúng ta. Chúng ta không có tội lỗi gì. Những kẻ đầy tớ của ngài Chúa Trời và những kẻ đầy tớ của rượu rôm đã mang bệnh này đến cùng bọn cu li Trung Quốc nay dang làm việc trên những mảnh đất ăn cướp được của chúng ta. Tôi trước đây từng là quan tòa. Tôi biết rõ pháp luật và trật tự. Và tôi nói với các người: pháp luật không cho phép ai cướp đất của người khác, làm người khác lây bệnh hủi Trung Quốc và sau đó bắt vào nhốt trong tù suốt đời.

- Cuộc đời ngắn ngủi, và những ngày tháng của chúng ta đầy đau khổ, - Kulau nói. - Chúng ta hãy cùng nhau múa hát, và chúng ta sẽ được hạnh phúc, chừng nào có thể.

Những vò rượu được mang từ hang đá ra và chuyền tay nhau theo vòng tròn. Rượu được cất bằng thứ rễ cây chi(1) rất nặng, và khi dòng lửa lỏng bốc lên đầu và chảy lan ra toàn thân, những con người này liền quên đi hết tất cả và trở lại thành người. Trong tim người phụ nữ vừa mới nhỏ những giọt nước mắt cháy bỏng từ hai hố mắt trống đen lại trỗi dậy những cảm xúc xưa kia, và chị vừa bấm những nốt nhạc trên chiếc ghi ta của mình vừa hát bản tình ca người con gái hoang dã - bản tình ca sinh ra trong những cánh rừng sâu của thế giới nguyên sơ. Bầu không khí như ngân lên trong giọng hát của chị, một giọng hát vừa kêu gọi vừa đầy quyền uy. Trên chiếu, hòa theo nhịp hát, Kiloliana đang nhảy múa. Mỗi cử động của anh đều toát ra tình yêu; và nhảy bên cạnh anh cùng trên chiếc chiếu là một cô gái mà cặp đùi mơn mởn và bộ ngực cao không hài hòa một cách kì quặc với khuôn mặt bị bệnh ăn méo mó. Đó là điệu nhảy của những tử thi sống, bởi vì trong những thân thể thối rữa tàn tạ của họ vẫn còn âm ỉ cháy tình yêu và khát vọng. Bản tình ca của người phụ nữ vừa nhỏ những giọt nước mắt từ đôi mắt đen mù mỗi lúc một vang lên mạnh mẽ hơn, điệu nhảy tình yêu mỗi lúc một say sưa hơn trong đêm thanh vắng và ấm áp, những vò rượu chuyền tay nhau mỗi lúc một nhanh hơn, và những kỉ nhiệm và khát vọng cứ âm ỉ mãi trong đầu tất cả mọi người như một ngọn lửa không lụi tàn, dai dẳng.

Trên chiếu còn một người nữa nhảy múa: đó là một cô gái mảnh khảnh, khuôn mặt cô trong sáng và xinh đẹp, nhưng trên hai cánh tay vung lên hạ xuống theo nhịp nhảy, bệnh tật đã để lại dấu vết tàn phá của mình. Và cả hai kẻ ngớ ngẩn - hai vật nhạo báng khủng

http://tieulun.hopto.org

khiếp, kinh tởm của con người - cũng nhảy múa đằng xa, miệng gầm gừ một điều gì đó không thành tiếng để thể hiện tình yêu.

Nhưng bài tình ca của người phụ nữ bỗng cắt ngang giữa lời, những bình rượu đặt xuống đất, điệu nhảy dừng lại. Tất cả mọi ánh mắt đều nhìn về phía vực, hướng đại dương, nơi trong khoảng không gian tràn ngập ánh trăng có một phát pháo hiệu lóe lên thành quả cầu lửa mờ ảo.

- Đó là bọn lính, - Kulau nói. - Ngày mai sẽ có đánh nhau. Cần phải ngủ lấy sức và chuẩn bị.

Những người hủi tuân lệnh, bò về hang, và chỉ lát sau Kulau còn lại một mình. Ông ngồi bất động dưới ánh trăng, khẩu súng trường đặt trên đầu gối và mắt nhìn xuống phía dưới, nơi biển xa vừa có những chiếc thuyền cập bến.

Ở đây, trên vách núi cao, thung lũng Kalalau là một chỗ ẩn nấp chắc chắn. Nếu không kể Kiloliana, người biết những con đường nhỏ đi vòng trong các bức tường đá dựng đứng của khe núi, không ai có thể đến đây mà không qua một sống núi nhọn duy nhất. Sống núi này dài chừng chín chục mét, nhưng chiều rộng không vượt quá một phần ba mét. Cả hai bên của sống núi này đều là vực thẳm đen ngòm. Chỉ cần trượt chân, bên phải và bên trái đều là cái chết không tránh khỏi đang chờ đợi con người. Nhưng ở phía cuối sống núi đó là một thiên đàng nơi hạ giới. Một biển màu xanh tràn ngập thung lũng, những con sóng xanh dập dờn từ bên này đến bên kia vách đá, những thác miên liễu mềm mại chảy dọc từ các chỗ nhô ra trên hai bức tường đá xuống và bắn tung ra trong các khe, vũng vô số bọt sóng xanh dương xỉ và những loài rễ trên không. Nhiều tháng nay Kulau và thần dân của mình đã tiến hành một cuộc vật lộn với biển cây cỏ này. Họ đã đẩy lùi được những đám cây dại rậm rạp và bây giờ chuối, cam và xoài đã trở nên dễ thở. Sắn mọc trên các bãi rừng trống nhỏ; ở những thềm vách đá có phủ một lớp đất, họ trồng khoai sọ và dưa bở; và trên tất cả những chỗ trống nào ánh nắng mặt trời có thể dọi sáng tới là những cây đu đủ xum xuê quả vàng rộm.

Kulau đến chỗ ẩn náu này từ miền phía dưới của thung lũng, sát biển. Và nếu như phải rời khỏi nơi đây, ông cũng đã dự tính sẵn những khe động khác, còn ở cao hơn nữa, giữa những đỉnh núi trùng

http://tieulun.hopto.org

điệp. Và bây giờ ông ngồi, súng trường đặt bên cạnh người, mắt nhìn qua tấm màn lá xanh xuống bọn lính trên bờ biển dưới xa. Ông nhận thấy bọn chúng mang theo khẩu pháo nặng, phải chiếu ánh mặt trời như gương. Phía trước mặt ông là sống núi nhọn kéo dài. Dọc theo con đường nhỏ từ dưới bờ biển dẫn đến chỗ ông có những chấm nhỏ - những con người - đang bò đi động, Kulau biết rằng đó không phải là lính, đó là bọn cảnh sát. Bọn này thì sẽ chẳng làm nên chuyện gì, và lúc đó mới đến lượt bọn lính bắt tay vào việc.

Ông âu yếm đưa bàn tay tàn tật vuốt dọc nòng súng và kiểm tra đầu ngắm. Ông học bắn súng đã từ lâu, khi đi săn ở đảo Niihau, nơi đó cho đến bây giờ mọi người vẫn chưa quên những phát súng chính xác của ông.

Các chấm đen chuyển động mỗi lúc một lại gần và to lên. Kulau ước định cự li, sức gió thổi chéo góc và tính toán khả năng đường đạn xê dịch khi bắn theo những mục tiêu ở thấp như vậy. Nhưng ông không nổ súng. Ông để cho bọn chúng leo lên đầu phía bên kia của sống núi và chỉ đến lúc đó mới để lộ sự có mặt của mình. Ông hỏi, không ra khỏi chỗ nấp:

- Các ngươi cần cái gì?

- Chúng ta cần Kulau hủi, - viên chỉ huy cảnh sát địa phương, một gã người Mỹ mắt xanh, đáp.

- Quay lại đi, - Kulau nói.

Ông biết viên chỉ huy này: đó là một serif(1), người đã không để cho ông sống ở Niihau và đuổi ông qua suốt toàn bộ Kauai đến thung lũng Kalalau, và từ đấy lên phía trên, vào khe núi này.

- Ông là ai? - Serif hỏi.

- Ta là Kulau hủi.

- Thế thhì ông hãy ra đi. Ông cần cho chúng tôi, dù chết hay sống. Đầu của ông được đặt giải một nghìn đôla. Ông không thoát được đâu.

Từ trong chỗ nấp, Kulau phá lên cười rất to.

- Ra đi! - Serif ra lệnh, nhưng trả lời hắn là sự im lặng.

http://tieulun.hopto.org

Serif trao đổi với toán cảnh sát, và Kulau hiểu rằng bọn chúng quyết định tấn công ông.

- Kulau! - Serif hét to. - Kulau, ta đến đây.

- Nếu thế thì nhà ngươi hãy nhìn lên bầu trời, mặt trời và biển, vì rằng sẽ không bao giờ ngươi còn trông thấy chúng nữa đâu.

- Được thôi, được thôi, - Serif nói bằng giọng giảng hòa. - Tôi biết rằng ông bắn không trượt đích bao giờ. Nhưng ông sẽ không bắn tôi đâu. Tôi không làm điều gì hại ông cả.

Kulau gầm gừ một điều gì đó.

- Có đúng thế không nào? - Serif vẫn tiếp tục. - Tôi có làm điều gì mất lòng ông đâu, phải không?

- Nhà ngươi làm ta mất lòng là toan bắt ta vào nhà tù, - Kulau đáp. - Và nhà ngươi làm ta mất lòng là định đổi đầu ta lấy một nghìn đôla. Nếu ngươi còn quý cuộc đời, hãy đứng lại.

- Tôi cần phải đến được chỗ ông. Biết làm sao, đây là nhiệm vụ của tôi mà.

- Nhà ngươi sẽ chết trước khi đến trước đây.

Serif không phải là kẻ hèn nhát, nhưng đến đây hắn dừng lại lưỡng lự, đưa mắt xuống phía dưới, nơi vực thẳm, nhìn lướt toàn bộ quãng đường sống núi nhọn sắc như lưỡi dao, rồi quyết định.

- Kulau! - Hắn hét to.

Rừng cây im lặng.

- Kulau, đừng bắn, ta đi đến đây.

Serif quay về phía toán cảnh sát và ra những mệnh lệnh gì đó rồi trở lại con đường nguy hiểm của mình. Hắn bước chậm chạp, giống như đi trên dây. Ngoài không khí ra không có gì để bám vịn cả. Sỏi đá từ dưới chân hắn rơi xuống vực sâu. Mặt trời đổ lửa, mồ hôi chảy thành dòng trên mặt. Nhưng hắn ta vẫn đi, và cuối cùng đã đến được nửa đường.

http://tieulun.hopto.org

- Đứng lại! - Từ trong chỗ ẩn Kulau ra lệnh. - Một bước nữa, ta sẽ bắn.

Serif đứng lại, lắc lư người trên vực sâu không đáy để giữ thăng bằng. Mặt hắn tái nhợt, nhưng ánh mắt lộ vẻ kiên quyết. Hắn đưa lưỡi liếm cặp môi khô và nói:

- Kulau, ông không giết tôi đâu. Tôi biết là ông không giết tôi đâu.

Hắn lại bước tiếp. Viên đạn hất hắn lộn ngược trở lại. Khi ngã xuống, trên nét mặt serif thoáng vẻ ngạc nhiên cáu kỉnh. Hắn còn kịp nghĩ rằng nếu như ngã vắt lên đường sống núi nhọn, may ra còn có cơ thoát. Nhưng thần chết đã vụt đến - và một giây sau, sống núi đã trống không. Ngay lúc đó năm tên cảnh sát, người này theo sau người kia, táo bạo chạy dọc theo đường sống núi nhọn, bọn còn lại nổ súng bắn vào các bụi rậm. Nhưng đó chỉ là một việc làm điên rồ. Kulau bấm cò nhanh đến nỗi năm tiếng súng nối nhau gần như thành một tràng liên tục. ép người xuống sát mặt đất tránh những viên đạn bay vèo vèo phạt lá rơi tơi tả. Kulau từ trong chỗ nấp nhìn ra. Bốn tên cảnh sát đã biến mất theo chỉ huy của chúng. Tên thứ năm, còn sống, nằm vắt ngang sống núi. Ở phía bên kia, những tên còn lại tụ vào một chỗ, giờ đã thôi bắn. Tình cảnh của chúng ở trên mỏm đá trống trải này cũng hoàn toàn vô hi vọng: Kulau có thể lần lượt bắn chết cho đến tên cuối cùng, không cho chúng kịp tháo lui. Nhưng ông không bắn. Sau một phút trao đổi ngắn ngủi, một tên cảnh sát cởi chiếc áo sơ mi trắng ra và vẫy vẫy như cờ hiệu. Rồi hắn, tiếp theo sau là một tên nữa, đi dọc theo sống núi đến bên đồng bọn bị thương. Không một cử động nào để lộ mình, Kulau nhìn chúng chậm chạp quay lui; và khi đã xuống đến phía dưới đồng bằng, chúng lại biến thành những chấm nhỏ.

Hai giờ sau, từ một chỗ núp khác, Kulau nhận thấy một toán cảnh sát đang tìm cách leo lên bờ dốc đứng phía đối diện của khe núi. Những con dê rừng hoảng sợ chạy toán loạn, còn bọn người leo lên mỗi lúc một cao. Cuối cùng, không dám tin ở mình, Kulau sai người đi gọi Kiloliana đến.

- Không, chúng không đi qua đây được đâu, - Kiloliana nói.

http://tieulun.hopto.org

- Thế còn dê rừng?

- Dê rừng đến từ thung lũng bên cạnh, còn chúng không qua đây được đâu. Lũ người này không thông minh hơn dê rừng. Chúng sẽ rơi và vỡ đầu chết. Để rồi xem.

- Nhưng chúng là những người dũng cảm, - Kulau nói. - Để xem.

Nằm cạnh nhau trên thảm ỏ xanh dưới những chùm hoa leo màu vàng, họ nhìn những con người nhỏ bé đang leo ở phía dốc cao, - và cái điều họ chờ đợi đã xảy ra: ba tên cảnh sát trượt chân, ngã, và lăn đến mép chỗ gờ lồi ra, rơi xuống vực như những hòn đá.

Kiloliana cười khẩy.

- Từ nay chúng sẽ không quấy rầy chúng ta nữa đâu.

- Chúng còn có đại bác, - Kulau nói. - Bọn lính còn chưa lên tiếng.

Được nắng sưởi ấm, những người bị bệnh hủi nằm ngủ ở trong các hang động. Kulau cũng mơ màng trong hang của mình, khẩu súng trường đã được lau sạch và lắp đạn sẵn đặt trên đầu gối. Cô gái với đôi tay tàn tật nằm trong lùm cây quan sát đường sống núi nhọn. Bỗng Kulau nhảy chồm dậy, xua hẳn cơn buồn ngủ: phía dưới bờ biển nghe có tiếng nổ. Một khoảnh khắc sau không khí dường như bị xé ra từng mảnh. Cái tiếng động chưa bao giờ nghe thấy đó làm Kulau sợ hãi. Nó giống như tiếng các vị thần túm tấm thảm bầu trời rồi đem xé tan ra như phụ nữ xé vải. Tiếng rít nghe mỗi lúc một gần. Kulau lo lắng ngước mắt nhìn lên. Quả đạn pháo nổ rất cao phía trên núi, một cột khói đen bốc lên ngay trên khe. Mỏm đá nứt ra, những mảnh vỡ bay xuống chân bức tường đá.

Kulau đưa bàn tay lên vuốt chiếc trán ướt đẫm mồ hôi. Ông kinh hoàng vì chưa bao giờ nghe tiếng đại bác bắn và thậm chí không thể tưởng tượng là nó khủng khiếp đến như vậy.

- Một, - Kapalei nói. Ông, không hiểu để làm gì, quyết định tính số đạn pháo bắn.

Quả đạn thứ hai và thứ ba bay rít qua khe và nổ ở phía bên kia dãy núi gần nhất. Kapalei đếm tiếp. Những người hủi đổ ra khoảng đất trống trước cửa hang. Lúc đầu trận bắn pháo làm họ sợ, nhưng

http://tieulun.hopto.org

sau thấy đạn bay qua khe, họ dần dần bình tĩnh lại và bắt đầu đứng xem cảnh tượng mới thấy lần đầu. Hai kẻ ngớ ngẩn khoái trá quá rú lên, nhăn mặt mũi làm điệu bộ, và mỗi khi có tiếng đạn bay vút trên không, lại nhảy cẫng lên. Kulau gần như hết lo lắng. Đại bác không làm cho họ bị thiệt hại gì. Có lẽ những quả đạn lớn như vậy ở khoảng cách xa thế này không thể bắn chính xác như súng trường được.

Nhưng có một cái gì đấy bỗng đột ngột thay đổi. Bây giờ những viên đạn pháo không bay qua đầu họ nữa, một quả nổ ngay ở bụi cây rậm đầu sống núi nhọn. Kulau nhớ đến cô gái đang nằm canh gác, liền chạy vội tới đó. Khi ông đến nơi, những thân cây vẫn còn đang bốc khói. Ông kinh ngạc đứng sững lại. Những cành cây bị gãy nát. Nơi ông để cô gái nằm lại, giờ là một hố đất sâu. Cô gái bị xé tung ra từng mảnh. Quả đạn rơi trúng vào người cô.

Từ trong đám cây nhìn ra và tin chắc rằng trên đường sống núi không có một tên lính nào, Kulau chạy trở lại hang. Những quả đạn pháo gầm rít, gào rú bay qua đầu ông, cả thung lũng ầm ầm rung chuyển trong tiếng nổ. Phía trước cửa hang, hai kẻ ngớ ngẩn vui vẻ nhảy múa, ôm chặt nhau bằng những ngón tay co quắp. Bỗng Kulau trông thấy một cột khói đen bốc lên ngay bên cạnh họ. Sức nổ hất hai người bay ra hai phía. Một người nằm bất động, người thứ hai bò bằng tay về phía hang, đôi chân kéo lê trên mặt đất, máu tuôn ra từng vũng, anh ta kêu rên như một con chó bị thương. Tất cả mọi người, trừ Kapalei, đều đã chui vào hang.

- Mười bảy, - Kapalei nói, và tiếp liền theo: - Mười tám.

Quả đạn thứ mười tám nổ ngay ở một cửa hang. Những người hủi đều chạy ra, nhưng từ hang này không thấy ai cả. Kulau bò vào đó, ngạt thở vì làn khói cay xè. Bốn xác người bị biến dạng nằm trên mặt đất. Trong số đó có người phụ nữ với đôi mắt mù đen ngòm, mà tới bây giờ nước mắt mới thôi không chảy nữa.

Một nỗi kinh hoàng bao trùm lên mọi người, và họ bắt đầu đi theo con đường nhỏ dẫn từ khe núi lên phía trên, đến chốn hỗn mang của những đỉnh nhọn và vách đứng. Kẻ ngớ ngẩn bị thương khe khẽ rên bò trên mặt đất gắng theo kịp những người khác. Nhưng ở dốc đầu tiên anh ta kiệt sức, lên cơn quằn quại rồi gục xuống.

http://tieulun.hopto.org

- Cần phải bắn chết anh ta, - Kulau nói với Kapalei vẫn đang ngồi nguyên chỗ cũ.

- Hai mươi hai - Kapalei đáp. - Vâng, tốt nhất là bắn anh ta đi. Hai mươi ba... hai mươi bốn.

Thấy nòng súng chĩa vào mình, kẻ ngớ ngẩn kêu rú lên. Kulau lưỡng lự và hạ súng xuống.

- Làm như thế không phải dễ, - ông nói.

- Anh là thằng ngốc. Hai mươi sáu, hai mươi bảy, - Kapalei nói. - Để đấy tôi dạy cho.

Ông đứng dậy, nhấc lên một hòn đá nặng và đi đến bên kẻ bị thương. Vừa lúc đó một quả đạn mới rơi trúng người ông, giúp ông thoát khỏi phải hành động, và đồng thời kết thúc cả số đếm của ông.

Kulau còn lại một mình trong khe núi. Ông đưa mắt nhìn theo những người dân của mình cho đến khi thân hình co quắp cuối cùng của họ khuất hẳn sau vách đá lồi ra. Rồi ông quay lại, đi xuống phía dưới, đến lùm cây, nơi cô gái bị giết chết. Trận pháo kích vẫn tiếp tục, nhưng ông không bỏ đi, vì ông đã nhận thấy ở phía dưới xa bọn lính đang di chuyển đến chân núi. Một quả pháo nổ cách ông chừng mười bước chân. Nằm áp người xuống mặt đất, ông nghe tiếng mảnh đạn pháo bay rào rào sát trên người. Những bông hoa rừng rụng xuống như mưa. Ông ngẩng đầu lên nhìn xuống con đường mòn và thở lấy hơi. Ông cảm thấy vô cùng hoảng sợ. Đạn súng trường, súng máy không làm cho ông bận tâm mấy, nhưng hỏa lực pháo đã làm cho ông kinh hoàng thực sự. Mỗi lần đạn nổ, ông lại run rẩy áp xuống sát mặt đất, nhưng liền sau đó lần nào cũng lại ngẩng đầu lên quan sát con đường nhỏ.

Cuối cùng trận bắn pháo kết thúc. Có lẽ vì, ông nghĩ, bọn lính đã đến gần. Bọn chúng bò nối đuôi nhau trên con đường nhỏ. Ông muốn đếm chúng, nhưng lần nào cũng nhầm. Bọn chúng không ít hơn một trăm đứa, và tất cả chúng đến là chỉ để bắt ông, Kulau hủi. Trong một thoáng ông cảm thấy kiêu hãnh. Bọn chúng, với cảnh sát, binh lính, súng trường và đại bác, đến đây để bắt ông; mà ông - một mình, lại còn ốm yếu, tàn tật. Để bắt được ông, dù đã chết hay còn sống, bọn chúng treo giải thưởng một nghìn đôla. Suốt đời mình ông không có

http://tieulun.hopto.org

được số tiền lớn như vậy. Đó là một ý nghĩ cay đắng. Kapalei nói đúng. Ông, Kulau, chưa hề làm điều xấu cho ai cả. Chỉ vì bọn người da trắng cần bàn tay làm việc cho chúng trên những mảnh đất ăn cướp được, nên chúng mang culi người Trung Quốc đến, cùng với cả thứ bệnh khủng khiếp này. Và bây giờ vì ông đã bị bọn chúng làm lây cái bệnh đó nên đầu ông mới được đặt giá một nghìn đôla. Nhưng chính ông có được nhận số tiền đó đâu! Số tiền lớn đó là người ta trả cho cái xác của ông - bị thối rữa vì bệnh hay bị xé ra từng mảnh vì đạn pháo.

Khi bọn lính đến đầu kia sống núi nhọn, Kulau đã muốn cảnh cáo trước bọn chúng, nhưng vừa lúc ánh mắt ông dừng lại trên xác cô gái bị giết chết, và ông im lặng. Khi trên sống núi hiện ra tên lính thứ sáu, ông bắt đầu nổ súng. Ông bắn cho đến khi trên con đường nhỏ không sót lại một bóng người nào. Ông nhả đạn, nạp thêm đạn vào, rồi lại bắn, không nghỉ. Tất cả những thù hận cũ bỗng sôi sục lên trong đầu, ông khao khát trả thù. Nằm dọc theo con đường nhỏ, bọn lính cũng bắn, và mặc dù chúng cố nằm nấp sau những chiếc hố nông, nhưng ngắm bắn chúng không khó. Đạn viu viu cắm xung quanh người Kulau, chạm phải đá văng vù vù. Một viên sượt qua chỏm đầu ông, viên khác đốt bỏng xương bả vai nhưng không chạm đến da.

Đây quả là một trận kịch chiến, mà người gây ra nó chỉ có một mình. Bọn lính bắt đầu rút lui, mang theo đồng đội bị thương. Lần lượt bắn hạ từng tên lính, Kulau bỗng nghe có mùi thịt cháy khét. Ông nhìn quanh, nhưng rồi hiểu rằng đó là những ngón tay ông cháy vì khẩu súng trường đã nóng đỏ lên. Bệnh hủi đã làm hỏng những đầu giây thần kinh ở đầu bàn tay, nên thịt ở ngón tay cháy, ông nghe thấy mùi khét nhưng không cảm thấy đau.

Kulau nằm trong bụi rậm và mỉm cười, nhưng ông bỗng nhớ đến những khẩu pháo. Có lẽ chúng chỉ im lặng trong chốc lát và bây giờ sẽ rót xuống ngay những lùm cây rậm, nơi ông ẩn bắn vào bọn lính. Kulau chưa kịp chạy vào sau một mô đá, nơi theo ông nhận thấy, đạn pháo không rơi đến, thì trận pháo kích đã lại bắt đầu. Kulau đếm: thêm sáu mươi quả pháo nữa được bắn vào mảnh đất trong khe núi, và tất cả lại yên lặng. Mảnh đất nhỏ bị đào bới nát, tưởng như không còn có gì có thể sống sót ở đó. Bọn lính cũng cho là như vậy, nên dưới những tia nắng nóng bỏng của mặt trời quá trưa, chúng lại

http://tieulun.hopto.org

nối đuôi nhau leo ngược theo con đường nhỏ. Và chúng lại không thể vượt qua sống núi nhọn, lại phải rút lui.

Thêm hai ngày nữa, Kulau giữ vững con đường, mặc dù bọn lính không ngừng bắn phá chỗ núp của ông bằng đại bác. Đến ngày thứ ba, một người hủi, cậu bé Pahau, xuất hiện trên mỏm đá nhô ra phía trên khe núi và kêu to với Kulau rằng Kiloliana trong lúc đi săn dê rừng để mọi người khỏi chết đói đã bị ngã chết, và những người đàn bà hoảng hốt không biết phải làm gì. Kulau ra lệnh cho cậu bé leo xuống khe, trao cho cậu khẩu súng trường dự phòng và ra lệnh canh giữ con đường sống núi, rồi tự mình đi gặp thần dân của mình. Mọi người hoàn toàn mất tinh thần. Phần lớn bọn họ quá yếu, không thể tự mình kiếm được thức ăn trong những điều kiện quá khó khăn như thế này, và vì vậy họ phải chịu đói. Kulau chọn hai người phụ nữ và một người đàn ông bị bệnh còn chưa nặng lắm, phái đi lấy thức ăn và chiếu ở trong khe núi. Những người còn lại ông tìm cách an ủi, và cả người yếu nhất cũng đã bắt đầu hăng hái giúp đỡ việc dựng các túp lều mới.

Nhưng những người đi lấy thức ăn không thấy trở lại, Kulau quay xuống khe núi. Khi ông vừa xuất hiện ở đầu dốc, năm sáu tiếng nổ cùng đồng thời vang lên. Một viên đạn bắn thủng phần mền trên vai ông, viên khác bắn vào đá mảnh văng ra làm má ông bị thương. Ông vội leo ngược trở lại, nhưng kịp nhận ra khe núi đã đầy bọn lính. Dân của ông đã phản bội ông - họ không chịu nổi sự khủng khiếp của những trận bắn pháo và cam chịu nhận nhà tù ở Molokai.

Lùi lại mấy bước, Kulau cởi túi đạn ở thắt lưng ra, nằm xuống giữa những mỏm đá, và khi trên dốc hiện ra đầu và vai của tên lính thứ nhất, ông bóp cò. Thêm hai lần lặp lại như thế, rồi sau một lúc im lặng, trên mép dốc hiện ra một lá cờ trắng.

- Các ngươi cần gì? - Kulau hỏi.

- Tôi cần ông, nếu như ông là Kulau hủi, - có tiếng đáp lại.

Kulau quên cả nguy hiểm, quên tất cả, - ông nằm và ngạc nhiên trước sự kiên trì của bọn người da trắng tìm cách đạt được điều mình muốn, bất chấp tất cả. Đúng, bọn chúng đạt được điều mình muốn, thống trị tất cả, dù cho có phải trả giá bằng cả tính mạng cuộc đời.

http://tieulun.hopto.org

Ông cảm thấy thán phục cái ý chí của bọn người này, cái ý chí mạnh hơn cuộc sống và khuất phục tất cả trên đời. Ông hiểu rằng sự nghiệp của ông không còn hi vọng. Không thể tranh chấp được với ý chí của người da trắng. Dù ông có giết chết hàng nghìn người, chúng vẫn leo lên, mỗi lúc một kéo đến nhiều hơn, và sẽ giết chết ông. Không bao giờ bọn chúng chịu tự coi mình là kẻ chiến bại. Đó vừa là sai lầm, vừa cũng là sức mạnh của chúng. Dân tộc ông không có được cái đó. Bây giờ ông bắt đầu hiểu bằng cách nào một nhúm nhỏ những kẻ đầy tớ của ngài Chúa Trời và những kẻ đầy tớ của ngài rượu rôm lại có thể bắt đất nước ông phải quy phục. Điều đó đã xảy ra là vì...

- Thế nào? Ông có đi với tôi không? - Đó là giọng nói của người đang cầm lá cờ trắng mà ông không trông thấy. Quả hắn là một tên da trắng chính cống, bất chấp tất cả, nhằm thẳng mục đích mình đi tới...

- Ngươi lên đây, ta nói chuyện, - Kulau đáp.

Trên dốc xuất hiện đầu, vai, và sau đó là toàn thân một đại úy trẻ, khuôn mặt dịu dàng, mắt xanh, người cân đối, cao lớn. Hắn đi lên phía trước, rồi theo hiệu lệnh của Kulau, dừng lại cách ông chừng năm bước.

- Nhà ngươi gan dạ đấy, - Kulau trầm ngâm nói. - Ta có thể giết chết ngươi như một con ruồi.

- Không, không thể, - hắn đáp.

- Tại sao?

- Tại rằng ông là một con người, Kulau ạ, mặc dù là một người xấu. Tôi biết tiểu sử của ông, giết thì ông thạo lắm.

Kulau lẩm bẩm một điều gì đó, mặc dù trong thâm tâm cảm thấy tự hào.

- Nhà ngươi đã làm gì với những người của ta? - Ông hỏi. - Một đứa trẻ, hai phụ nữ, một đàn ông giờ đang ở đâu?

- Họ đã đầu hàng. Còn bây giờ đến lượt ông. Tôi đến để bắt ông.

Kulau vẻ không tin tưởng phá ra cười.

http://tieulun.hopto.org

- Ta là người tự do, - ông nói. - Ta chưa hề làm điều gì ác cho ai. Ta chỉ muốn một điều: hãy để cho ta yên. Ta đã sống tự do và cũng sẽ chết là người tự do. Ta không bao giờ đầu hàng cả.

- Như thế là dân của ông thông minh hơn ông đấy, - viên đại úy trẻ nói. - Xem kìa, họ đang xuống đây.

Kulau quay người lại nhìn. Từ phía trên núi một đoàn người khủng khiếp đang đi xuống: nhóm sống sót còn lại của bộ tộc ông vừa thở vừa rên khóc kéo lê người đang diễu qua trước mặt ông trong toàn bộ sự quái dị thảm hại của nó.

Nhưng Kulau phải chịu đựng một sự cay đắng còn lớn hơn nữa, bởi vì, khi ngang qua chỗ ông đứng, họ tuôn ra những lời chửi rủa nhục mạ. Bà già đi cuối cùng còn dừng lại, giơ nắm tay xương xẩu với những móng nhọn như móng diều hâu, nhe răng, lắc đầu lớn tiếng nguyền rủa ông. Những người hủi lần lượt theo nhau tụt xuống vách đá dốc và đầu hàng bọn lính nằm phục sẵn dưới khe.

- Bây giờ nhà ngươi có thể đi được, - Kulau nói với viên đại uý. - Ta không bao giờ đầu hàng cả. Đó là lời cuối cùng của ta. Chào nhà ngươi.

Viên đại úy trở xuống với đám lính của mình. Một phút sau hắn cắm mũ vào một cây sào giơ lên trên mép dốc. Và chiếc mũ lập tức bị viên đạn của Kulau bắn thủng. Cho đến tận chiều tối bọn lính đứng từ bờ biển đổ đạn lên, và khi Kulau leo ngược lên cao hơn, đến những mỏm đá chưa bao giờ có người đến, bọn lính liền lần theo sát gót.

Suốt sáu tuần lễ bọn lính đuổi theo Kulau giữa những đỉnh núi đá nhọn hoắt, theo những con đường cheo leo của dê rừng. Khi ông trốn trong những bụi lan tan(1) bọn chúng thả cả một bầy chó săn và đuổi ông như một con thỏ qua suốt rừng rậm lan tan và sim, đầy gai góc. Nhưng lần nào ông cũng làm mất mọi dấu vết và luôn đi thoát. Không thể nào bắt được ông. Khi bị những kẻ lùng bắt đuổi quá sát, Kulau sử dụng đến khẩu súng trường của mình, và bọn lính lại phải mang những kẻ bị thương theo những con đường núi hiểm trở ra bờ biển. Đôi lúc nhìn thấy thân hình màu nâu của ông thấp thoáng trong đám cây cối, bọn lính cũng nổ súng kịch liệt. Một lần năm tên lính đuổi theo ông trên quãng đường trống và nhằm vào ông bắn hết tất cả

http://tieulun.hopto.org

số đạn mang theo. Nhưng ông, khập khiễng, vẫn chạy thoát theo mép vực sâu đến chóng mặt. Sau đó chúng tìm thấy những vệt máu trên mặt đất và hiểu rằng ông đã bị thương. Sau sáu tuần, chúng đành phải bất lực khoát tay bỏ đi. Bọn lính và cảnh sát trở về Honolulu, để lại thung lũng Kalalau cho ông toàn quyền sử dụng, mặc dù đôi lúc có một vài tay săn lẻ cố tìm cách bắt ông, nhưng chỉ nhận được cái chết...

Hai năm sau Kulau lần cuối cùng bò vào một đám cây rậm rạp và nằm dài trên mặt đất giữa những cây hoa gừng dại. Ông sống một cuộc đời tự do và ông chết cũng là người tự do. Trời bắt đầu mưa, ông đem tấm chăn đã rách nát phủ lên đôi chân tàn tật của mình. Người ông đã có chiếc áo bằng vải bạt bảo vệ. Khẩu súng mauze ông đặt trên ngực, thận trọng lau sạch từng giọt mưa trên nòng thép. Trên bàn tay lau súng không còn ngón. Có lẽ bây giờ ông không thể bấm cò được nữa.

Ông nhắm mắt, một cảm giác mệt mỏi lan khắp toàn thân, trong đầu sương mù mờ ảo, và ông hiểu rằng cuộc đời của ông thế là sắp kết thúc. Như một con thú rừng, ông bò vào giữa bụi cây để chết. Trong con mơ màng, ý nghĩ của ông bay về với thời tuổi trẻ ở Niihau. Sự sống đang tàn dần, những giọt mưa nhỏ trên lá mỗi lúc nghe một khẽ thêm, còn ông thấy mình đang thuần dưỡng những con ngựa rừng, và dưới chân ông chú ngựa hai tuổi bướng bỉnh, bất kham đang nhảy lồng đứng lên bằng hai chân sau. Và đấy, ông đang phóng như bay qua bãi san hô, và những chú trông ngựa giúp việc chạy tứ tung ra bốn phía, nhảy qua những bức rào chắn. Một phút sau, hoàn toàn không ngạc nhiên trước sự thay đổi nhanh chóng, ông đuổi theo những con bò rừng dọc các bãi cỏ trên núi cao, ném những vòng dây thừng vào cổ chúng rồi dắt xuống thung lũng. Còn trong bãi đóng dấu, mồ hôi và bụi làm cho mắt cay xè, mũi ngứa ngáy.

Ông nằm mơ màng thấy lại tuổi trẻ tự do khỏe mạnh của mình cho đến khi một cảm giác đau nhói của cơn hấp hối bắt ông quay lại với hiện thực. Ông giơ đôi tay tàn phế xấu xí của mình lên và ngạc nhiên nhìn chúng. Vì sao? Tại sao? Làm sao ông, một người trẻ tuổi, khỏe mạnh, lại hóa ra thế này? Rồi ông nhớ lại tất cả, và trong một thoáng ông đã biến thành Kulau hủi. Đôi mí mắt ông mệt mỏi khép lại, tiếng mưa rơi ngừng lặng. Một cơn run uể oải chạy khắp người. Rồi tất cả kết thúc. Ông nhấc đầu lên, nhưng lại gục ngay xuống cỏ.

http://tieulun.hopto.org

Đôi mắt ông mở ra và không bao giờ khép lại nữa. ý nghĩ cuối cùng của ông là về khẩu súng trường. Và bằng hai bàn tay không ngón, ông ôm chặt lấy khẩu súng vào ngực mình.

http://tieulun.hopto.org

LONDON JACK
MỸ

MỘT TRẠM NGHỈ

Không cởi găng tay ra, John Mexnor một tay bám vào chiếc cần đẩy, lái cỗ xe trượt tuyết đi theo đúng vệt đường mòn, tay kia xoa má và mũi. Thỉnh thoảng anh lại phải xoa má và mũi. Thực ra, anh gần như không bỏ tay ra khỏi mặt, còn khi nào quá cóng, anh càng xoa mạnh. Chiếc mũ lông che kín cả trán và tai, cằm nằm khuất sau bộ râu rậm màu vàng hung băng đóng cứng vì quá lạnh.

Phía sau anh, chiếc xe trượt tuyết kiểu Iucon chở nặng chốc chốc lại nhảy xóc lên; phía trước, đàn chó năm con chạy đều, sợi dây thắng bằng da chốc chốc lại cọ vào chân anh. Khi đàn chó quành theo những quãng đường vòng, anh phải bước qua sợi dây thắng. Những quãng đường vòng rất nhiều, và anh cứ phải bước qua bước lại như thế. Thỉnh thoảng, vướng chân vào dây, anh suýt ngã; những cử động của anh vụng về và tỏ ra là anh đã rất mệt, đôi lúc chiếc xe va cả vào chân anh.

Khi con đường chạy thẳng, chiếc xe trượt tuyết không cần phải điều khiển, anh thả chiếc cần đẩy và đập mạnh bàn tay phải lên đó mấy lần. Nhưng làm cho máu lưu thông lại không phải dễ. Cứ thế, tay phải anh đập lên cây gỗ cứng, tay trái không ngừng xoa má và mũi.

- Đáng lẽ trời lạnh như thế này không nên đi mới phải, - John Mexnor nói. Anh nói to, như tất cả những người đã quen ở một mình. - Đúng là chỉ có thằng ngốc mới ra đi khi trời lạnh như thế này! Bây giờ nếu không là tám mươi độ dưới không thì cũng phải bảy mươi lăm độ.[1]

Anh lấy đồng hồ ra, xoay xoay trong tay một phút rồi lại nhét vào túi trong của chiếc áo len dày, ngước mắt nhìn bầu trời và đường chân trời màu trắng đục.

1

http://tieulun.hopto.org

- Mười hai giờ, - anh lẩm bẩm. - Trời sáng sủa nhưng chưa thấy mặt trời.

Anh im lặng độ chừng mười phút, rồi nói tiếp dường như không hề có quãng thời gian ngắt quãng vừa qua:

- Và hầu như chẳng xê xích được tí nào. Trời lạnh như thế này không thể đi được.

Anh bỗng quát bầy chó "Họ!" - và dừng lại. Một nỗi kinh hoàng chợt ập đến - cánh tay phải đã gần như tê cóng hẳn... Anh bắt đầu điên cuồng đập nó lên chiếc cần đẩy.

- Ôi chúng mày... tội nghiệp, - Mexnor quay lại nói với đàn chó lúc này đã nặng nề ngã khuỵu xuống mặt băng để nghỉ lấy hơi. Giọng của anh bị ngắt quãng vì quá cố sức đập bàn tay phải lên chiếc cần gỗ. - Chúng mày phạm tội gì mà bị những kẻ đi bằng hai chân thắng vào xe trượt tuyết, dập tắt hết những bản năng tự nhiên và biến thành một lũ nô lệ đáng thương như thế này?

Anh ra sức xoa mũi, cố làm cho máu tan ra, rồi bắt đàn chó đứng dậy. John Mexnor đang đi dọc theo lòng một con sông lớn đã đóng băng. Phía sau lưng anh con sông trải dài hàng bao nhiêu dặm, chảy quanh co rồi mất hút giữa vô số những ngọn núi phủ tuyết đứng im lặng chen chúc bên nhau trong một đội hình rất kì lạ. Phía trước dòng sông chia thành nhiều nhánh, tạo ra những hòn đảo nhỏ, im lặng và trắng toát. Sự im lặng đó không bị phá vỡ bởi tiếng kêu của dã thú, tiếng rả rích của côn trùng. Không một con chim nào bay qua cái khoảng không giá lạnh này. Không nghe một giọng người nói, không thấy một dấu vết của nơi người ở. Cả thế giới nằm ngủ yên, một giấc ngủ chẳng khác gì cái chết.

Cái tình trạng đờ đẫn bao trùm xung quanh đó dường như cũng xâm chiếm cả John Mexnor. Giá rét như làm não anh đông cứng lại. Anh lê bước đi lên phía trước, đầu cúi thấp, không nhìn sang hai bên, tay trái xoa má và mũi như một cái máy, và khi chiếc xe trượt tuyết chạy theo một quãng đường thẳng, anh đập liên hồi bàn tay phải lên chiếc cần đẩy bằng gỗ cứng.

Nhưng đàn chó luôn luôn đánh hơi cảnh giác và bỗng bất ngờ dừng lại. Quay đầu về phía chủ, chúng nhìn anh bằng những cặp mắt buồn

http://tieulun.hopto.org

rầu và đòi hỏi. Hàng lông mi trên mắt và mõm của chúng trắng nhợt ra vì giá rét, và màu trắng đó cùng với sự mệt mỏi làm cho chúng trông có vẻ hoàn toàn kiệt sức, thảm hại.

Người chủ đã toan giơ roi lên quất, nhưng anh kìm mình lại, định thần nhìn quanh. Bầy chó đã dừng lại ngay trên miệng một hố băng. Đó không phải là vết nứt, mà là một hố băng do bàn tay con người tạo nên, được đẽo rất cẩn thận bằng rìu trong lớp băng dày ba phút(1) rưỡi. Một màng băng mới đã khá dày dưới đáy hố, chứng tỏ rằng từ lâu hố băng này không có người dùng. Mexnor nhìn quanh. Bầy chó đã chỉ đường cho anh: những chiếc mõm phủ băng của chúng hướng về phía một lối mòn nhỏ chạy mờ mờ trên mặt tuyết tách ra khỏi con đường chính dẫn lên bờ một hòn đảo nhỏ.

- Nào, thôi được, những con vật tội nghiệp. - Mexnor nói. - Để tao đi dò xem. Chính tao cũng muốn nghỉ không kém gì chúng mày.

Anh leo lên dốc và khuất hút. Đàn chó không nằm xuống, mà vẫn đứng kiên nhẫn chờ anh. Quay trở lại, anh cầm lấy sợi dây thừng buộc vào thành trước của xe trượt tuyết, khoác lên vai, quay đàn chó sang bên phải và lùa chúng chạy lên bờ. Việc kéo chiếc xe trượt tuyết lên dốc đứng không phải là dễ dàng, nhưng đàn chó quên cả mệt mỏi, trườn mình trên tuyết, kêu lên những tiếng mừng rỡ, sốt ruột, cố hết sức leo lên bờ. Khi những con phía trước dừng lại hoặc trượt chân, những con sau liền cắn vào mông chúng. Người chủ luôn miệng hò hét, lúc khuyến khích, lúc đe dọa, dồn cả sức nặng của mình lên sợi dây thừng.

Đàn chó kéo nhanh chiếc xe trượt tuyết lên khỏi dốc rồi lập tức rẽ sang trái và chạy về phía một túp lều nhỏ bằng gỗ. Túp lều không có người ở, chỉ gồm một phòng rộng, dài mỗi chiều tám, một chiều mười phút. Mexnor tháo đàn chó ra khỏi xe, dỡ đồ đạc xuống và bắt đầu bước vào làm chủ căn lều. Người cuối cùng đã ở trước đây còn để lại một số củi. Mexnor đem chiếc bếp lò nhỏ bằng sắt của mình vào lều và nhóm lửa. Anh đặt lên bếp năm con cá khô - làm thức ăn cho bầy chó - rồi múc đầy nước ở hố băng vào chảo và ấm pha cà phê.

Trong lúc chờ nước sôi, Mexnor cúi mặt xuống gần bếp lò. Hơi nước thở ra đóng băng lại trên bộ râu bắt đầu tan. Những giọt băng rơi xuống bếp gặp nóng kêu xèo xèo, bốc hơi nước. John Mexnor gỡ những

http://tieulun.hopto.org

mẩu băng bám chặt ở râu, chúng rơi xuống sàn phát ra những tiếng kêu lanh canh.

Tiếng chó sủa dữ dội không làm anh ngừng công việc đó lại. Anh nghe tiếng sủa, tiếng gầm gừ của những con chó lạ và giọng người nói. Rồi có tiếng gõ cửa.

- Vào đi, -Mexnor nói lúng búng vì lúc đó anh đang mút gỡ một mẩu băng bám ở môi trên.

Cửa mở, và qua màn hơi nước bao quanh anh, Mexnor trông thấy một người đàn ông và một người đàn bà đứng ở ngưỡng cửa.

- Vào đi, - anh nói, giọng ra lệnh, - và đóng cửa lại.

Qua làn hơi nước anh không thể nhìn rõ mặt những người mới bước vào. Đầu của người đàn bà bị quấn kín chỉ còn chừa lại đôi mắt đen. Người đàn ông cũng mắt đen, mặt anh ta cạo cẩn thận, bộ ria đóng băng che kín cả miệng.

- Chúng tôi muốn hỏi anh xem gần đây có còn chỗ trú nào khác nữa không? - người đàn ông đưa mắt nhìn quanh căn lều bày biện đơn sơ, hỏi. - Chúng tôi tưởng rằng không có ai ở đây cả.

- Đây không phải lều của tôi, - Mexnor đáp. - Tôi cũng vừa tìm thấy nó chỉ mấy phút trước đây. Anh chị vào nghỉ đi. Đủ chỗ đấy, và không cần đặt bếp lò nữa đâu. Chúng ta sẽ tìm cách sắp xếp ổn thỏa cả thôi.

Nghe giọng nói của Mexnor, người đàn bà chăm chú nhìn anh với vẻ tò mò.

- Em bỏ áo ra, - người bạn đường của chị ta nói. - Anh đi tháo đàn chó và lấy nước để nấu ăn.

Mexnor cầm lấy mấy con cá đã tan băng đi ra cho chó ăn. Anh phải đứng canh bầy chó lạ, khi trở vào lều, người đàn ông đã dỡ xong xe và mang nước vào. Ấm nước của Mexnor đã sôi. Anh bỏ cà phê vào, đổ thêm nửa cốc nước lạnh cho bã lắng xuống và nhấc ra. Sau đó, anh để chiếc bánh khô làm bằng bột chua lên bếp cho tan băng và dùng chảo rán nóng mấy miếng đậu nấu đêm qua mà từ sáng đến giờ anh vẫn mang theo người như những thỏi kem.

http://tieulun.hopto.org

Sau khi bắc chảo xuống bếp để lấy chỗ cho những người mới đến chuẩn bị bữa ăn, Mexnor ngồi xuống bao đựng chăn, lấy thùng lương thực làm bàn. Trong lúc ăn, anh nói chuyện với người đàn ông về đường sá, về những con chó kéo xe, còn anh ta thì cúi mặt trên bếp lò để làm tan băng bám ở bộ ria. Sau khi băng tan hết, người đàn ông lạ mặt ném gói chăn đệm của mình lên một trong hai chiếc giường kê trong lều, nói:

- Chúng tôi sẽ ngủ ở đây, nếu như anh không có ý định dùng chiếc giường này. Anh đến đây trước và có quyền lựa chọn.

- Tôi thì sao cũng được, - Mexnor nói. - Cả hai cái đều như nhau cả.

Anh cũng chuẩn bị chỗ nằm cho mình và ngồi xuống mép phản. Người đàn ông lạ mặt nhét xuống dưới chăn một túi đi đường đựng các dụng cụ y tế thay cho gối.

- Anh là bác sĩ à? - Mexnor hỏi.

- Vâng, - anh ta đáp. - Nhưng thú thật với anh, tôi đến Clondaik không phải để hành nghề.

Người đàn bà bắt tay vào nấu ăn, trong lúc đó anh bạn đường của chị ta cắt thịt lợn ướp ra thành từng miếng nhỏ và trông coi cho bếp lò cháy đều. Trong lều tối mờ mờ, ánh sáng chỉ hắt qua một ô cửa sổ nhỏ dán bằng mẩu giấy bê bết mỡ lợn, vì vậy John Mexnor không thể nhìn kỹ người đàn bà. Mà anh cũng không chủ tâm. Chị ta có vẻ như không làm anh chú ý lắm. Nhưng người đàn bà chốc chốc lại nhìn về phía góc lều tối, nơi anh ngồi.

- Cuộc sống ở đây tuyệt diệu thật! - Người bác sĩ chợt ngừng tay một thoáng, sôi nổi nói. - Tôi rất thích cuộc đấu tranh sinh tồn này, thích lòng khao khát đạt được tất cả bằng chính bàn tay của mình, thích sự hoang sơ, rất hiện thực của cuộc sống ở đây.

- Vâng, nhiệt độ ở đây quả là rất hiện thực, - Mexnor cười đáp.

- Thế anh có biết bao nhiêu độ không? - Người bác sĩ hỏi.

Mexnor lắc đầu.

http://tieulun.hopto.org

- Thế thì tôi nói cho anh nghe. Bảy mươi tư độ dưới không, theo nhiệt kế bằng cồn của tôi ở ngoài xe trượt tuyết.

- Tức là một trăm linh sáu độ dưới điểm đông à? Đi du lịch thế này thì quả là hơi lạnh đấy.

- Một hình thức tự sát chính cống, - người bác sĩ tuyên bố. - Con người tiêu hao cả một núi năng lượng. Anh ta phải thở nặng nề, giá buốt thâm nhập vào tận trong phổi và làm đông cứng các lớp mỡ. Đến mùa xuân năm sau anh ta sẽ chết vì viêm phổi mà không biết nó từ đâu ra. Tôi sẽ ở trong lều này một tuần, nếu như nhiệt độ không lên tới ít nhất năm mươi độ dưới không.

- Em xem kìa, Tex[1], - anh ta nói sau một phút im lặng. - Hình như nước pha cà phê sôi rồi đấy.

Nghe tên người đàn bà, John Mexnor liền tập trung chú ý lắng nghe. Anh ném về phía chị ta một cái nhìn nhanh, và trên khuôn mặt anh như có một thoáng bóng đen lướt qua - bóng dáng của một nỗi đau nào đó đã được chôn kín nay bỗng dưng bất ngờ sống lại. Nhưng chỉ một giây sau, bằng sự nỗ lực của ý chí, anh đã xua đuổi cái bóng đen đó đi. Khuôn mặt anh trở lại vẻ thản nhiên như trước, nhưng giờ anh tập trung nhìn kỹ người đàn bà, bực mình vì ánh sáng trong lều quá yếu làm cho anh không thể nhìn rõ.

Cái hành động không có ý thức đầu tiên của chị ta là nhấc chiếc ấm nước xuống bếp, rồi sau đó mới liếc nhìn sang phía Mexnor. Anh đã kịp bình tĩnh, lại thản nhiên ngồi trên giường và với vẻ hí hửng nhìn đôi giày lông mềm của mình. Nhưng khi người đàn bà cúi xuống bếp, Mexnor lại ném sang một cái nhìn rất nhanh. Chị ta bỗng ngẩng lên và cũng nhanh như vậy, bắt gặp cái nhìn của anh, Mexnor đưa mắt sang phía người bác sĩ, và trên môi anh thoáng qua một nụ cười - dấu hiệu rằng anh đánh giá đúng mức sự giảo quyệt của phụ nữ.

Người đàn bà lấy một cây nến từ trong hòm đựng lương thực ra, thắp lên. Mexnor chỉ cần một cái nhìn lên khuôn mặt được chiếu sáng của chị ta là đã đủ. Trong căn phòng nhỏ này, người đàn bà chỉ đi mấy bước là đã đến bên cạnh Mexnor. Chị ta cố ý đưa ngọn nến lại gần mặt

---

1

http://tieulun.hopto.org

anh và mở rộng cặp mắt to, nhìn anh đầy vẻ sợ hãi. Chị ta đã nhận ra anh. Mexnor thản nhiên mỉm cười.

- Em tìm gì thế, Tex? - Người bạn đường của chị ta hỏi.

- Mấy cái cặp tóc, - chị ta đáp, và bước ra xa Mexnor, bắt đầu lục lọi trong gói đồ đạc.

Hai người lấy chiếc thùng gỗ của mình làm bàn ăn và ngồi xuống thùng của Mexnor, ngoảnh mặt đối diện với anh. Còn anh, nằm dài ra trên giường để nghỉ, hai tay gối dưới đầu, mắt nhìn về phía họ. Trong căn lều chật chội này, trông có vẻ như cả ba người cùng ngồi sau một bàn ăn.

- Anh chị từ đâu đến thế? - Mexnor hỏi.

- Từ San-Franxixco, - người bác sĩ đáp. - Nhưng tôi ở đây đã hai năm rồi.

- Tôi cũng từ California, - Mexnor nói.

Người đàn bà ngước đôi mắt nhìn anh vẻ van lơn, nhưng anh mỉm cười và nói tiếp:

- Ở Becli...

Người bác sĩ lập tức quan tâm, hỏi:

- Ở trường đại học tổng hợp California à?

- Vâng, khóa năm tám mươi sáu.

- Thế mà tôi nghĩ rằng anh là giáo sư. Bộ dạng của anh giống hệt như vậy.

- Thật đáng tiếc, - Mexnor mỉm cười, - Tôi lại thích người ta xem tôi là người đi tìm vàng hay đánh xe trượt tuyết.

- Anh ấy không giống giáo sư, cũng hệt như anh không giống bác sĩ, - người đàn bà chen vào.

- Cám ơn chị, - Mexnor nói. Rồi anh quay sang người bạn đường của chị ta: - Xin lỗi bác sĩ, cho phép tôi được biết quý danh ạ?

http://tieulun.hopto.org

- Haytorn. Nhưng anh buộc phải tin vào lời tôi thôi. Tôi đã ném những tấm danh thiếp của tôi cùng với cả nền văn minh đi rồi.

- Và còn đây, tất nhiên, là quý phu nhân Haytorn, - Mexnor khẽ nghiêng mình mỉm cười.

Chị ta ném sang anh một cái nhìn trong đó sự giận dữ nhiều hơn là lời cầu xin.

Haytorn, về phần mình cũng đã định hỏi tên Mexnor, nhưng anh ta chưa kịp mở miệng thì Mexnor đã nói trước:

- Bác sĩ ạ, có lẽ anh sẽ làm thỏa mãn sự tò mò của tôi. Hai, ba năm trước đây trong giới các giáo sư có xẩy ra một vụ bê bối. Vợ của một giáo sư đã bỏ trốn đi... Xin lỗi phu nhân Haytorn...hình như với một bác sĩ nào đó ở San-Franxixco, tôi không nhớ tên anh ta nữa. Anh có nghe gì về chuyện đó không?

Haytorn gật đầu.

- Vụ này hồi đó gây nên khá nhiều chuyện ồn ào. Anh ta tên là Uomben. Grehem Uomben. Một bác sĩ thực hành rất giỏi. Tôi có ít nhiều biết anh ta.

- Thế đấy, tôi tò mò muốn biết sau đó họ ra sao? Chắc anh biết chứ? Họ biến đi đâu mất tăm...

- Vâng, anh ta giấu tung tích khéo lắm. - Haytorn khẽ ho. - Nghe nói họ đi theo một chiếc thuyền buôn xuyên các biển miền Nam và hình như chết ở đấy trong một trận bão.

- Tôi không nghe gì về chuyện đó cả, - Mexnor nói, - Còn phu nhân Haytorn, chị có nhớ chuyện ấy không?

- Tôi nhớ rất rõ chứ, - người đàn bà đáp, và sự thản nhiên trong giọng nói đối lập một cách lạ lùng với sự giận dữ bừng lên trong đôi mắt của chị ta. Để Haytorn không nhận thấy điều đó, chị ta vội quay mặt sang phía khác.

Người bác sĩ lại muốn hỏi tên Mexnor, nhưng anh đã lại tiếp tục:

http://tieulun.hopto.org

- Cái anh chàng bác sĩ Uomben này... nghe nói... rất đẹp trai... và có nhiều thành công trong đám đàn bà...

- Có thể thế, nhưng cái vụ đó đã giết chết anh ta, - Haytorn lầu bầu.

- Còn chị vợ là một ác phụ chính cống. Ít ra là tôi nghe nói như vậy. Ở Becli mọi người cho rằng chị ta tạo cho ông chồng của mình...hừm... một cuộc sống hoàn toàn không thiên đường tí nào.

- Lần đầu tiên tôi nghe nói thế, - Haytorn đáp.-ỚG San-Franxixco người ta nói ngược lại.

- Một người vợ khổ hạnh à? Một người đàn bà chịu đóng đinh trên thánh giá cuộc sống vợ chồng à?

Haytorn gật đầu. Đôi mắt xám của Mexnor không hề tỏ ra điều gì ngoài một vẻ hiếu kì nhẹ nhàng.

- Điều đó cũng đúng thôi - hai mặt của một tấm huy chương mà. Hồi sống ở Becli, tất nhiên, tôi chỉ biết có một mặt. Chị ta dường như hay đến San-Franxixco thì phải.

- Nào, rót cho anh một cốc cà phê, - Haytorn nói.

Vừa rót cà phê vào cho chồng, người đàn bà vừa cất tiếng cười rất tự nhiên.

- Các anh đặt điều hệt như những mụ đàn bà ngồi lê chính hiệu, - chị ta trách hai người đàn ông.

- Nhưng điều này rất thú vị, - Mexnor mỉm cười với chị ta rồi lại quay sang phía viên bác sĩ. - Còn anh chồng nghe đâu có tiếng tăm không lấy gì làm tốt đẹp ở San-Franxixco, có phải không?

- Ngược lại, người ta coi anh ta là một người có đạo đức, - Haytorn bật ra với một sự sôi nổi hơi quá đáng. - Một kẻ giáo điều, khô khan, không có lấy một giọt máu nóng nào.

- Anh biết anh ta à?

- Tôi chưa bao giờ thấy anh ta cả. Tôi không giao thiệp với giới đại học.

http://tieulun.hopto.org

- Đó lại cũng chỉ là một mặt của tấm huy chương. - Mexnor nói, dường như đang vô tư thảo luận về tất cả các mặt của sự việc. - Tất nhiên, anh ta không đẹp đẽ gì cho lắm - tôi nói về bề ngoài, - nhưng cũng không đến nỗi xấu. Say mê thể thao cùng với sinh viên. Và nói chung là không phải không có khả năng. Sáng tác một vở kịch dịp lễ Chúa giáng sinh, được đánh giá cao. Tôi nghe nói đâu như người ta định cử anh ta làm trưởng khoa tiếng Anh, nhưng vừa lúc ấy xảy ra chuyện, anh ta xin thôi việc và bỏ đi đâu mất. Có lẽ chính cái vụ đó đã giết chết con đường danh vọng của anh ta. Ít ra trong giới chúng tôi cho rằng sau cú đòn đó anh ta không thể nào gượng dậy được nữa. Hình như anh ta rất yêu vợ của mình thì phải.

Haytorn uống nốt cốc cà phê, lấy giọng thản nhiên lầu bầu một điều gì đó, rút thuốc ra hút.

- May mà họ chưa có con, - Mexnor tiếp tục nói. Nhưng Haytorn nhìn vào lò sưởi, rồi đội mũ và đi găng tay vào.

- Tôi đi lấy củi đây, - anh ta nói, - Sau đó tôi sẽ cởi giày lông mềm ra và thu xếp lại cho tiện hơn.

Cánh cửa sau lưng anh ta đóng lại. Một sự im lặng kéo dài bao trùm căn lều. Mexnor, không thay đổi tư thế, vẫn nằm trên giường. Người đàn bà ngồi trên thùng gỗ đối diện với anh.

- Anh định sẽ làm gì bây giờ? - Chị ta hỏi gay gắt.

Mexnor lười biếng đưa mắt nhìn sang.

- Thế theo cô, tôi cần phải làm gì? Tôi có thể hy vọng rằng sẽ không diễn ra một tấn hài kịch chứ? Tôi, cô biết đấy, đi đường rất mệt, giường lại êm nữa.

Người đàn bà cắn môi trong cơn giận dữ cố nén,

- Nhưng... - chị ta nóng nảy lên tiếng, nhưng lại im lặng, tay bóp chặt vào nhau.

- Tôi hy vọng rằng cô không muốn tôi giết chết... hừm... ngài Haytorn chứ? - Anh hỏi nhỏ nhẹ, gần như van nài. - Điều đó nếu xẩy ra, thật đáng buồn... và xin cô hiểu cho là hoàn toàn không cần thiết.

http://tieulun.hopto.org

- Nhưng anh cần phải làm một cái gì đó!... - Chị ta hét lên.

- Ngược lại, tôi, chắc chắn hơn cả, là sẽ không làm một cái gì hết.

- Anh sẽ ở lại đây à?

Mexnor gật đầu.

Người đàn bà với vẻ tuyệt vọng nhìn quanh căn lều và tấm chăn đệm được trải trên chiếc giường thứ hai.

- Trời sắp tối rồi. Anh không thể ở lại đây được. Không thể được! Anh hiểu không, điều đó hoàn toàn không thể được!

- Không, có thể chứ. Xin phép được nhắc cô, tôi là người đầu tiên tìm ra cái lều, và anh chị, hai người là khách của tôi.

Đôi mắt của chị ta lại nhìn quanh căn lều, và khi lướt qua chiếc giường thứ hai, chúng để lộ một sự bối rối kinh hoàng.

- Nếu thế chúng tôi sẽ đi! - Chị ta tuyên bố một cách dứt khoát.

- Điều đó là không thể được. Cô đang ho, đúng cái chứng ho khan, gắt mà ngài...hừm... ngài Haytorn vừa mô tả một cách chính xác. Phổi của cô đã bắt đầu bị cảm lạnh rồi đấy. Mà anh ta là bác sĩ, nên anh ta hiểu rất rõ điều đó. Anh ta sẽ không để cho cô đi,

- Nhưng lúc đó thì anh sẽ làm gì? - Người đàn bà lại hỏi bằng một giọng căng thẳng, báo trước một cơn bão táp sắp nổ ra.

Mexnor cố tạo ra trên nét mặt của mình một sự thông cảm và kiên nhẫn, nhìn chị ta với vẻ của người cha nhìn con.

- Tereza yêu quí ạ, tôi đã nói với cô rằng tôi không biết. Tôi còn chưa nghĩ đến điều đó.

- Trời ơi, anh làm tôi phát điên lên mất! - Người đàn bà nhảy bật khỏi thùng và vặn vẹo hai tay trong cơn điên cuồng bất lực. - Trước đây có bao giờ anh như thế này đâu!

- Vâng, tôi trước kia là hiện thân của sự dịu dàng và mềm yếu, - anh đồng ý. - Có lẽ chính vì vậy mà cô bỏ tôi đi.

http://tieulun.hopto.org

- Anh thay đổi nhiều quá! Anh lấy đâu ra cái vẻ thản nhiên đáng sợ như thế này? Tôi khiếp sợ anh đấy! Tôi cảm thấy anh đang mưu mô một điều gì đó khủng khiếp. Anh đừng để sự tức giận làm cho mất trí, hãy tự chủ mình lại...

- Tôi sẽ không mất bình tĩnh bao giờ nữa đâu... - Mexnor ngắt lời. - Kể từ ngày cô bỏ đi.

- Anh đã tự sửa mình đến đáng ngạc nhiên đấy, - chị ta đỡ đòn.

Mexnor mỉm cười tỏ vẻ đồng ý:

- Trong lúc tôi suy nghĩ về việc tôi sẽ xử sự ra sao, tôi xin khuyên cô hãy nói với ngài... hừm... ngài Haytorn tôi là ai. Điều này làm cho sự có mặt của cô ở trong lều này... biết nói thế nào tốt hơn nhỉ... sẽ được tự nhiên hơn.

- Anh đi theo tôi đến cái đất nước khủng khiếp này để làm gì? - Người đàn bà bỗng bất ngờ hỏi.

- Cô đừng nghĩ rằng tôi đi tìm cô, Tereza ạ. Đừng nịnh hót lòng kiêu căng của mình. Cuộc gặp gỡ của chúng ta là một việc hoàn toàn ngẫu nhiên. Tôi đã từ bỏ cuộc đời ở trường đại học, và tôi cần phải đến một nơi nào đó. Thú thật, tôi đến vùng Clondaik này chính vì đây là nơi tôi ít hy vọng gặp cô nhất.

Có tiếng then cửa kêu lách cách, cánh cửa lều mở ra và Haytorn ôm một bó củi bước vào. Vừa nghe tiếng bước chân của anh ta, Tereza thản nhiên thu dọn bát đĩa như không có chuyện gì xảy ra. Haytorn lại đi lấy củi.

- Tại sao cô không giới thiệu chúng tôi với nhau? - Mexnor hỏi.

- Tôi sẽ nói với anh ấy. - Người đàn bà lắc mạnh đầu, nói. - Đừng có nghĩ rằng tôi sợ.

- Tôi chưa bao giờ nhận thấy có cái gì thực sự làm cô sợ.

- Và tôi cũng không sợ cả sự hối hận, - Tereza nói. Nét mặt của chị ta dịu dàng lại và giọng nói nghe có vẻ âu yếm.

http://tieulun.hopto.org

- Tôi lại e rằng lời hối hận của cô sẽ biến thành sự cưỡng đoạt được ngụy trang kín đáo, sự cố gắng đạt được lợi ích cho bản thân, sự tán tụng cá nhân mình bằng giá của Chúa trời.

- Anh đừng ăn nói văn hoa như vậy, - người đàn bà đỏng đảnh nói, nhưng giọng mỗi lúc nghe một dịu dàng hơn. - Em không thích những cuộc tranh luận thông thái. Hơn nữa, em cũng không sợ xin anh tha thứ.

- Tôi, thực ra mà nói, không có gì để tha thứ cho cô cả, Tereza ạ. Đúng hơn là tôi phải cám ơn cô. Quả thật lúc đầu tôi có đau khổ, nhưng sau đó, như hơi thở dịu dàng của mùa xuân, cái cảm giác hạnh phúc, một niềm hạnh phúc to lớn, đã đến với tôi. Điều này đúng là một khám phá kì diệu, đáng ngạc nhiên.

- Còn nếu như em lại trở về với anh thì sao? - Người đàn bà hỏi.

- Việc đó sẽ đặt tôi, - anh nói và nhìn chị ta với một nụ cười ranh mãnh, - vào một khó khăn không nhỏ.

- Em vẫn là vợ của anh. Anh còn chưa làm xong thủ tục ly dị chứ?

- Chưa, - anh trầm ngâm nói. - Tất cả tại tính cẩu thả của tôi. Nhưng sắp tới về đến nhà là tôi sẽ làm ngay.

Người đàn bà bước đến, đặt tay lên vai anh.

- Anh John, em không còn cần cho anh nữa sao? - Giọng nói của chị ta rất dịu dàng, bàn tay chạm khẽ vào anh như một sự vuốt ve - Còn nếu như em nói với anh rằng em đang bất hạnh? Và quả thật em rất bất hạnh, thực sự là em sai lầm.

Một nỗi sợ hãi bỗng bắt đầu len vào lòng Mexnor. Anh cảm thấy mình như mềm ra dưới bàn tay chạm khẽ của Tereza. Anh không còn làm chủ tình thế nữa, toàn bộ sự bình tĩnh đầy tự hào của anh đã biến mất. Người đàn bà nhìn Mexnor bằng một ánh mắt âu yếm, và sự khắc khổ, nghiêm khắc của con người này bắt đầu dần dần tan biến. Anh thấy mình đang ở bên bờ vực thẳm, và không thể cưỡng lại nổi cái sức mạnh đang xô anh xuống đó.

- Em sẽ trở về với anh, John ạ. Em sẽ về ngay hôm nay, ngay bây giờ...

http://tieulun.hopto.org

Như trong một giấc mơ nặng nề, Mexnor cố gắng giải thoát mình khỏi quyền lực của bàn tay người đàn bà. Anh cảm thấy như đang nghe tiếng hát rì rầm, dịu dàng của Lorelai, như ở đâu đây phía xa người ta đang chơi đàn dương cầm, và tiếng nhạc không ngớt lọt vào ý thức.

Anh nhảy xuống giường, đẩy người đàn bàă ra khi chị ta định ôm lấy anh, và bước lùi đến bên cửa. Anh thật sự kinh hoảng.

- Tôi không bảo đảm được tôi đâu! - Anh kêu to.

- Thì tôi đã báo trước để anh đừng mất bình tĩnh rồi cơ mà. - Tereza cười với một vẻ khinh bỉ và lại bắt tay vào rửa bát đĩa. - Anh không cần thiết cho ai cả. Tôi đùa đấy. Tôi sống với anh ấy rất hạnh phúc.

Nhưng Mexnor không tin chị ta. Anh nhớ lại người đàn bà này thường dễ dàng thay đổi chiến thuật như thế nào. Và bây giờ cũng thế thôi. Đấy chính là một sự cưỡng đoạt được ngụy trang kín! Tereza bất hạnh với người đàn ông này và thú nhận sai lầm của mình. Lòng tự trọng của anh đã được thỏa mãn. Tereza muốn quay lại với anh, nhưng điều này anh lại không cần mảy may. Vô tình, tự mình cũng không nhận thấy, bàn tay anh cầm lấy then cửa.

- Anh đừng chạy, - người đàn bà cười to, - Tôi không cắn anh đâu.

- Tôi có chạy đâu, - Mexnor nóng nảy đáp như trẻ con, đi găng tay vào. - Tôi chỉ đi lấy nước thôi.

Anh cầm xô, chảo và mở cửa, rồi ngoái lại nói:

- Cô đừng quên nói với ngài... hừm... ngài Haytorn rằng tôi là ai đấy nhé.

Mexnor đập vỡ lớp băng mà chỉ sau một giờ đã kịp phủ kín hố nước, múc đầy xô. Nhưng anh không vội quay về lều. Đặt xô nước xuống con đường mòn nhỏ, anh đi đi lại lại rất nhanh để khỏi rét cóng, vì giá lạnh đốt vào người rát như lửa. Cho đến lúc những vết nhăn trên trán anh dãn ra và trên mắt xuất hiện một vẻ dứt khoát, bộ râu của anh đã phủ đầy sương muối đóng băng. Kế hoạch hành động đã được quyết định, và trên đôi môi cứng đờ vì lạnh của anh thoáng một nụ

http://tieulun.hopto.org

cười mỉa mai. Anh xách xô nước đã kịp phủ một lớp băng mỏng trên mặt và bước về phía lều.

Mở cửa, Mexnor trông thấy người bác sĩ đứng cạnh bếp lò, vẻ mặt anh ta bối rối và căng thẳng. Mexnor đặt xô nước xuống sàn.

- Tôi rất hân hạnh được làm quen với anh, bác sĩ Grehem Uomben a,ê - anh nói một cách trang trọng như thể họ chỉ vừa được giới thiệu với nhau xong.

Anh chồng chìa tay ra. Anh ta bối rối dẫm chân tại chỗ, cảm thấy đối với Mexnor một sự căm thù.

- Thế nghĩa là anh đấy, - Mexnor nói, làm ra vẻ ngạc nhiên. - Thế... Thế đấy... Quả thật tôi rất sung sướng được làm quen với anh. Tôi muốn... hừm... tò mò muốn biết, Tereza đã tìm được gì ở nơi anh, cái gì, nếu như có thể diễn đạt như vậy được, đã quyến rũ cô ta đến với anh. Thế, thế...

Và anh nhìn người bác sĩ từ đầu đến chân hệt như người ta nhìn một con ngựa.

- Tôi hoàn toàn hiểu những tình cảm của anh đối với tôi...- Uomben bắt đầu lên tiếng.

- Ồ, chuyện vặt vãnh thôi mà! - Mexnor ngắt lời anh ta với một sự thân mật phóng đại. - Không cần phải nói đến chuyện ấy làm gì! Tôi chỉ muốn biết anh nghĩ gì về Tereza. Những hy vọng của anh có thành không? Cô ta cư xử ra sao? Bây giờ chắc anh sống, tất nhiên thôi, như trong một giấc mơ khoái lạc chứ?

- Các anh đừng nói những điều ngu ngốc nữa!, Tereza chen vào.

- Tôi là người đơn giản và nói những gì tôi nghĩ, - Mexnor nói bằng một giọng buồn rầu.

- Ít ra anh cũng phải cư xử cho hợp với hoàn cảnh chứ, - Uomben nói gay gắt. - Chúng tôi muốn biết anh định làm gì?

Mexnor khoát tay với một vẻ bất lực vờ vịt.

http://tieulun.hopto.org

- Quả thực tôi không biết. Đây là một trong những hoàn cảnh không thương lượng nổi, và khó lòng có thể nghĩ ra được một lối thoát nào đó.

- Chúng ta không thể cùng nhau qua đêm ở trong căn lều này được.

Mexnor gật đầu tỏ ý tán thành.

- Thế nghĩa là một người nào đó phải đi.

- Đó cũng là điều không phải tranh luận. - Mexnor đồng ý. - Nếu như ba vật thể không thể đồng thời tồn tại trong một khoảng không gian, thì một trong số các vật thể đó phải biến đi.

- Chính anh là người phải biến đi, - Uomben cau có tuyên bố. - Từ đây đến trạm trú chân sau chừng mười dặm, chắc anh sẽ tìm cách qua khỏi.

- Đấy là sai lầm thứ nhất trong suy luận của anh, - Mexnor phản đối. - Tại sao tôi cần phải đi? Tôi là người đầu tiên tìm ra căn lều này.

- Nhưng Tex không thể đi được, - Uomben nói - Phổi của cô ấy đã bị viêm rồi.

- Tôi hoàn toàn đồng ý với anh. Tereza không thể đi được mười dặm trong cái lạnh như thế này. Tất nhiên, Tereza phải được ở lại.

- Thế nghĩa là sẽ đúng như vậy, - Uomben nói một cách chắc chắn.

Mexnor ho.

- Phổi của anh không việc gì chứ?

- Vâng. Nhưng sao?

Mexnor lại ho, rồi nói chậm rãi, như suy nghĩ từng từ một.

- Vậy không sao... chỉ có điều... có điều theo chính những suy luận của anh, thì không có cái gì ngăn cản anh đi dạo chơi chỉ khoảng chừng mười dặm trong giá lạnh. Chắc anh cũng sẽ tìm cách qua khỏi.

http://tieulun.hopto.org

Uomben nghi ngờ liếc nhìn về phía Tereza và nhận thấy trong mắt chị ta một tia ngạc nhiên pha thoáng vui mừng.

- Thế em nói sao? - anh ta hỏi.

Người đàn bà ngập ngừng im lặng, và mặt Uomben tối sầm lại vì tức giận. Anh ta quay về phía Mexnor.

- Thôi đủ rồi. Anh không thể ở lại đây được.

- Không, có thể chứ.

- Tôi không cho phép điều đó! - Uomben ưỡn vai ra một cách hùng hổ. - Trong việc này, tôi là người quyết định. - Tôi sẽ vứt anh ra ngoài kia!

- Tôi sẽ vào lại!

Uomben im lặng, cố hết sức tự chủ. Rồi anh ta nói chậm chạp bằng một giọng khe khẽ, cố nén lại:

- Anh nghe đây, Mexnor, nếu anh không đi, tôi sẽ đánh anh đến chết. Chúng ta không phải đang ở California. Đây, bằng những nắm đấm này tôi sẽ biến anh thành đống thịt vụn.

Mexnor nhún vai.

- Nếu anh làm như vậy, tôi sẽ tập họp những người tìm vàng lại và xem người ta sẽ treo cổ anh lên cái cây đầu tiên tìm ra được ở đây như thế nào. Anh nói hoàn toàn đúng là chúng ta hiện không ở California. Dân tìm vàng là những người vốn rất chất phác, đơn giản, và chỉ cần tôi cho họ xem dấu vết của những đòn đánh, kể cho họ nghe toàn bộ sự thật và đưa ra bằng chứng về quyền của tôi đối với vợ mình.

Người đàn bà muốn nói một điều gì đó, nhưng Uomben đã dữ tợn quát to:

- Đừng có chen vào!

Giọng của Mexnor vang lên hoàn toàn khác hẳn:

- Tereza, xin cô đừng làm phiền chúng tôi.

http://tieulun.hopto.org

Vì tức giận và vì cơn xúc động khó kiềm chế nổi, người đàn bà bỗng nổi lên một cơn ho gắt và khan. Khuôn mặt chị ta đỏ gay, hai tay ôm lấy ngực chờ cho cơn đau qua khỏi.

Uomben lắng nghe tiếng ho, nhìn chị ta vẻ cau có.

- Cần phải quyết định cách nào đó, - anh ta nói. - Phổi như vậy không thể chịu lạnh được. Cô ấy không thể đi khi trời chưa ấm hơn. Còn tôi thì không có ý định để cô ta lại cho anh.

Mexnor hiền lành khịt mũi, khẽ ho, rồi lại khịt mũi và nói:

- Tôi cần tiền...

Trên khuôn mặt Uomben lập tức xuất hiện một vẻ khinh bỉ. Đấy, đã đến lúc Mexnor sa ngã xuống thấp hơn anh ta nhiều, cuối cùng đã tỏ ra sự đểu cáng hèn hạ của mình.

- Anh có cả một bao vàng, - Mexnor nói tiếp, - tôi thấy anh đỡ nó từ trên xe xuống.

- Anh cần bao nhiêu? - Uomben hỏi, và trong giọng nói cũng lộ rõ sự khinh bỉ như trên nét mặt của anh ta.

- Tôi cũng đã thử đoán xem trong bao của anh có thể có bao nhiêu, và... hừm... tôi nghĩ rằng có thể đến gần hai mươi phunt.(1) Khoảng bốn nghìn, anh nghĩ sao?

- Nhưng đấy là tất cả những gì tôi có! - Uomben kêu lên.

- Anh còn có Tereza, - Mexnor an ủi anh ta. - Chẳng lẽ cô ấy không đáng giá chừng ấy tiền? Anh hãy tưởng tượng là tôi phải từ bỏ cái gì. Quả thật, đây là một cái giá thích hợp.

- Thôi được! - Uomben chạy đến bên bao vàng. - Chỉ mong sao cho mau kết thúc cái trò này! Ôi, đồ hèn hạ!

- Ấy, anh nói vậy không phải rồi, - Mexnor mỉm cười phản đối. - Chẳng lẽ xem xét theo quan điểm đạo đức, người đem hối lộ lại tồi tệ hơn người nhận món hối lộ đó hay sao? Kẻ chứa chấp đồ ăn trộm cũng không tốt hơn thằng ăn trộm, phải thế không nào? Và anh cũng đừng

http://tieulun.hopto.org

tự an ủi mình bằng sự tưởng tượng ra tính cao thượng của mình trong vụ giao kèo nhỏ này.

- Vứt mẹ cái đạo đức của anh đi! - Uomben nổi khùng. - Đi lại đây và nhìn tôi cân vàng. Tôi có thể lừa anh đấy.

Còn người đàn bà, ngồi tựa lưng vào giường, trong cơn giận dữ bất lực nhìn hai người đàn ông đang cân vàng lẫn cát bằng chiếc cân đặt trên thùng gỗ. Cân quá nhỏ, phải cân làm nhiều lần, và lần nào cũng vậy, Mexnor kiểm tra rất kỹ.

- Trong số cát này quá nhiều bụi bạc, - anh nhận xét và buộc miệng bao lại. Có lẽ ở đây một ounce(2) chỉ được ba phần tư vàng nguyên. Anh đã ít nhiều đánh lừa được tôi rồi đấy, Uomben ạ.

Anh trìu mến nhấc bao lên, và với một vẻ trân trọng đối với thứ hàng quý giá như vậy, mang ra xe trượt tuyết. Trở vào lều, anh thu dọn bát đĩa, đóng gói bao bì, cuốn chăn đệm. Xong xuôi, anh đặt hết lên xe, thắng những con chó đang tỏ vẻ không bằng lòng vào xe, rồi quay lại lều lấy găng tay.

- Tạm biệt nhé, Tex, - anh đứng ở ngưỡng cửa, nói.

Người đàn bà quay về phía anh, định đáp lại điều gì đó, nhưng không thể diễn đạt nổi bằng lời sự giận dữ đang sục sôi trong lòng mình.

- Tạm biệt nhé, Tex, - Mexnor nhẹ nhàng nhắc lại.

- Đồ đểu! - Cuối cùng chị ta mới thốt lên được.

Lảo đảo, Tereza bước đến bên giường, nằm vật úp mặt xuống và òa lên khóc nức nở.

- Đồ thú vật! Ôi, các người là đồ thú vật!

John Mexnor thận trọng khép cửa, và trước lúc bước đi, anh nhìn lại căn lều với một cảm giác vô cùng thỏa mãn. Anh đi xuống sông, dừng cỗ xe lại cạnh hố băng và lôi từ trong đống đồ đạc chất trên xe xuống bao đựng cát vàng. Nước trong hố đã phủ một lớp băng mỏng. Anh lấy tay đập vỡ lớp băng, dùng răng cắn mở sợi dây buộc miệng bao vàng, đổ tất cả những gì đựng bên trong xuống nước. Sông ở chỗ này

http://tieulun.hopto.org

rất cạn, Mexnor trông thấy chỉ cách mặt nước chừng hai phút đáy sông lấp lánh màu vàng nhạt trong ánh chiều đang buông xuống. Anh nhổ nước miếng vào hố.

Rồi anh xua bầy chó đi về hướng Iucon. Chúng gầm gừ thảm thiết và chạy từng bước miễn cưỡng. Tay phải cầm cần đẩy, tay trái liên tục xoa mũi và má, Mexnor vấp phải sợi dây thắng khi đàn chó chạy vòng theo chỗ lượn của con sông.

- Tiến lên, lũ thọt chân! - anh quát to. - Nào, nào, tiến lên,tiến lên!

http://tieulun.hopto.org

LONDON JACK
MỸ

NHỮNG NGƯỜI THÍCH ĐÙA Ở NEW HIBBON

I

Thực ra mà nói, tôi không muốn đưa các anh đến New Hibbon, - David Grif nói. - Bởi vì trước đây khi các anh và những người Anh còn chưa đi khỏi đảo và mở trói tay chân cho tôi, tôi chỉ dẫm chân tại chỗ. Không thể làm gì được cả.

Vallenstein, viên công sứ người Đức ở Bughevil rót cho mình một cốc lớn rượu whisky pha xô đa và mỉm cười:

- Này, Grif, chúng tôi nghiêng mình thán phục anh đấy, - ông ta nói bằng tiếng Anh rất chuẩn. - Anh đã làm nên điều kì diệu trên cái hòn đảo chết tiệt này. Và chúng tôi sẽ không can thiệp vào việc của các anh nữa. Đây quả là một hòn đảo của quỷ sứ, mà cái lão Coho già đúng là con quỷ lớn nhất. Chúng tôi đã không biết bao nhiêu lần tìm cách tiếp xúc với lão ta, nhưng vô ích. Lão ta dối trá kinh khủng, và hoàn toàn không ngốc nghếch tí nào. Đúng là một Napoleon hay Taleiran(1) da đen, nhưng là một Taleiran ăn thịt người; một kẻ đi săn đầu. Tôi còn nhớ sáu năm trước tôi đến đây cùng một chiếc tàu chiến Anh. Bọn da đen lập tức trốn vào các cánh rừng rậm, nhưng một số không trốn kịp. Trong số đó có cả con vợ cuối cùng của Coho. Nó bị trói tay treo ngược lên, hai ngày liền phơi ngoài nắng. Chúng tôi gỡ xuống, nhưng rồi nó cũng chết. Còn sau đó chúng tôi lại tìm thấy ba người đàn bà ở trên một con sông, nước ngập đến ngang cổ. Tất cả xương họ đều đã bị dập nát. Có lẽ với cách chuẩn bị như vậy, họ phải trở nên ngon lành hơn. Khi chúng tôi kéo những kẻ bất hạnh này lên, họ hãy còn thở. Cái dân ấy sống dai thật! Người nhiều tuổi nhất trong bọn họ hình như còn kéo thêm được mười ngày... Đấy là một thực đơn điển hình của Coho.

http://tieulun.hopto.org

Một con dã thú khủng khiếp! Các anh làm thế nào để thuần phục được nó, đối với chúng tôi vẫn là một điều bí mật.

- Tôi thì tôi không nói rằng chúng tôi thuần phục được ông ta, - Grif đáp, - mặc dù đôi lúc ông ta cũng có đến đồn điền này và gần như đi xin ăn.

- Vâng, nhưng dù sao các anh cũng đã đạt được nhiều hơn so với chúng tôi với tất cả những tàu chiến lớn nhỏ. Cả người Đức lẫn người Anh đều không được tận mắt trông thấy lão ta. Anh là người đầu tiên...

- Không, không phải tôi, - Grif chữa lại. - Người đầu tiên là Mak Tevis.

- À vâng, tôi có nhớ anh ta. Một anh chàng Xcotlen bé nhỏ gầy gò. Mọi người còn gọi anh ta là "Thần giảng hòa".

Grif gật đầu.

- Người ta bảo rằng Mak Tevis được trả lương nhiều hơn lương của tôi hoặc của công sứ Anh phải không?

- Tôi e là như vậy đấy. Nhưng anh hãy tin - xin anh đừng giận - là anh ta xứng đáng với số tiền ấy. Nơi nào có xung đột là nơi đó có mặt Mak Tevis. Anh ta đúng là một tay phù thủy thần thông. Không có anh ta có lẽ không bao giờ tôi trụ lại được ở New Hibbon này. Hiện nay anh ta đang ở Malaita để mở đồn điền.

- Cái đầu tiên à?

- Vâng, ở cả vùng Malaita thậm chí còn chưa có sở đại lí thương mại. Cho đến nay những người đi mộ phu phải bao quanh các thuyền của mình bằng dây thép gai. Và đấy, bây giờ mới bắt đầu lập đồn điền đầu tiên. Thế đấy. Sau nửa giờ nữa chúng ta sẽ đến nơi thôi. - Grif đưa ống nhòm cho khách. - Đằng kia kìa, ở bên trái của bungalow(1) ấy, các anh sẽ thấy những mái che chỗ để thuyền. Phía sau đấy là lều trại. Còn bên phải là lều chứa cùi dừa. Chúng tôi đã sấy được không ít cùi dừa rồi. Lão già Coho đã văn minh hóa đến mức bắt người của mình phải tìm dừa quả cho chúng tôi. Còn kia là cửa sông, nơi các anh tìm ra ba người đàn bà bị hành hạ.

http://tieulun.hopto.org

Chiếc Uonder căng buồm chạy thẳng tới bãi thả neo. Dưới làn gió nhẹ, thân tàu khẽ lười biếng lắc lư trên mặt biển sáng như gương, tỏa ra những con sóng nhỏ. Đã sắp qua mùa mưa, không khí nặng và ẩm; trên bầu trời, những khối mây đủ hình trôi chậm. Chúng tạo nên trên đảo một màu xám, đây đó ảm đạm hiện ra những đường vòng của bờ biển và những đỉnh núi thấp. Một nơi của đảo rực rỡ dưới những tia nắng mặt trời nóng bỏng, còn nơi kia, chỉ cách đấy chừng một dặm, chìm ngập trong làn mưa dày đặc.

New Hibbon, một hòn đảo ẩm ướt, giàu có và hoang dại, nằm cách Suazel năm mươi dặm. Về mặt địa lí, nó thuộc về quần đảo Xolomon, nhưng về mặt chính trị, nó nằm ngay trên vùng giáp giới giữa hai khu vực ảnh hưởng của Anh và Đức, vì vậy được đặt dưới sự kiểm soát hỗn hợp của hai viên công sứ hai nước. Nhưng sự kiểm soát đó chỉ tồn tại trên giấy tờ, công văn của các Tổng nha thuộc địa mà thôi. Trong thực tế thì không có một sự kiểm soát nào cả. Những người săn hải sâm không dám đến gần New Hibbon. Các lái buôn gỗ đào hương, đã từng trải qua những kinh nghiệm cay đắng, cũng thôi không đến đảo nữa. Những tay tuyển mộ phu không tuyển mộ được một người nào ở đây để đưa đến làm trong các đồn điền, và sau khi toàn bộ đoàn thủy thủ trên chiếc thuyền buồm Dorxet bị cắt cổ, họ hoàn toàn không đến đây nữa.

Về sau, một công ti Đức tìm cách mở ở New Hibbon một đồn điền trồng dừa, nhưng sau khi mấy người quản lí và khá nhiều công nhân gửi đầu lại đây, đồn điền liền bị bỏ hoang. Những chiếc tàu chiến Đức và Anh cũng không thể bắt những người dân da đen sinh sống ở New Hibbon nghe theo tiếng nói của trí tuệ văn minh. Đã bốn lần những nhà truyền giáo bắt đầu cuộc tấn công hòa bình lên đảo, nhưng lần nào họ cũng tháo chạy, để lại những người bị chết vì lưỡi dao và bệnh tật.

Rồi lại những chiếc thuyền, rồi lại những cuộc bình định hàng phục dân bản xứ, nhưng không sao đạt được kết quả. Họ trốn trong những đám rừng rậm rạp và đồng thanh cười rộ lên trong tiếng đạn pháo. Khi những chiếc thuyền chiến rút đi, họ lại dựng lên những túp lều bằng cỏ đã bị người da trắng đốt hết và lại xây những bếp lò theo cách cổ truyền của ông cha.

New Hibbon là một hòn đảo lớn: dài một trăm rưỡi và rộng bảy mươi lăm dặm. Bờ biển bằng đá dựng quanh năm hứng gió, hầu như tàu bè không thể vào được: không có vịnh biển, không có chỗ thả neo

http://tieulun.hopto.org

thuận tiện. Trên đảo có chừng vài chục bộ lạc, thường xuyên gây sự thù địch với nhau, ít ra là cho đến khi Coho xuất hiện. Bằng sức mạnh của vũ khí và đường lối chính trị khôn ngoan, ông ta, giống như Camekhamekha, đã thống nhất được phần lớn các bộ lạc thành một cái giống như liên bang. Coho cấm những kẻ thuộc quyền mình có bất cứ một mối liên hệ nào với người da trắng, và trong việc này ông ta hoàn toàn đúng, bởi vì nền văn minh châu Âu không hứa hẹn mang đến cho nhân dân của ông ta một điều gì tốt đẹp cả. Sau khi chiếc thuyền chiến cuối cùng đi khỏi, Coho là ông chủ tuyệt đối ở trên đảo. Nhưng David Grif và Mak Tevis - Thần giảng hòa xuất hiện, họ cập bến ở quãng bờ biển hoang vắng, nơi trước đây là khu bungalow của người Đức và lều trại của các nhà truyền giáo người Anh.

Chiến tranh nối tiếp chiến tranh, một thời gian đình chiến ngắn ngủi, rồi lại chiến tranh. Cái con người Xcotlen bé nhỏ gầy gò này không những biết điều đình ngừng chiến, mà còn biết cách gây sự chiến tranh. Một dải dọc bờ biển đối với anh còn chưa đủ, anh đưa một toán lính từ Malaita tới và đi theo những con đường lợn rừng vào sâu trong rừng rậm. Anh đốt trụi các làng cho đến khi Coho chán không dựng lều mới nữa, và khi Mak Tevis bắt được con trai cả của Coho làm tù binh, viên tù trưởng không còn cách nào khác là bắt đầu đàm phán. Trong thời kì diễn ra những cuộc đàm phán này, Mak Tevis đặt ra một chế độ trao đổi đầu khá đặc biệt: nếu một người da trắng chết, anh dọa sẽ giết thế mạng mười đồng tộc của Coho. Sau khi Coho tin chắc rằng cái tay Xcotlen này không sai lời, hòa bình mới được thiết lập lâu dài trên đảo.

Trong khi đó Mak Tevis xây dựng bungalow và lều trại, đốn rừng ở dọc bờ biển và mở đồn điền. Sau đó anh đến đảo san hô vùng Taxmana, nơi nạn dịch đang hoành hành, những thầy lang ở đây khẳng định rằng dịch lây ra từ đồn điền của Grif. Một năm sau anh lại bị gọi về New Hibbon để hàng phục những người dân bản xứ ở đây. Và, sau khi phải chịu nộp phạt hai trăm nghìn quả dừa, viên tù trưởng già cho rằng giữ hòa bình và bán dừa quả tốt hơn là phải nộp không. Thêm vào đó, ông ta đã mất đi cái lòng hăng hái đánh nhau của tuổi trẻ, đã già và thọt một chân: viên đạn súng trường của Li Enfikd đã bắn thủng bắp chân ông ta.

http://tieulun.hopto.org

II

- Tôi có biết một tay làm quản lí đồn điền mía ở Haoai, - Grif nói, - trong những trường hợp như thế này anh ta chỉ dùng một cái búa và một chiếc đinh mười penni(1).

Họ ngồi dưới mái hiên rộng của bungalow và quan sát Uorx, viên quản lí sở tại, đang chữa cho những người bệnh. Đó là những công nhân ở New George, tất cả chừng mười hai người, xếp hàng cuối cùng là một anh thanh niên cần phải nhổ răng. Lần thử đầu tiên không kết quả. Uorx một tay lau mồ hôi trán, tay kia cầm kìm vung lên trong không khí.

- Và quả vậy, hắn đã làm vỡ không ít xương hàm của người ta, - Uorx cáu kỉnh càu nhàu.

Grif lắc đầu. Vallenstein mỉm cười và dướn lông mày ngạc nhiên.

- Ít ra là tôi cũng không nghe anh ta kể về điều đó. - Grif đáp. - Ngược lại, anh ta nói rằng bao giờ cũng đạt được kết quả ngay lần đầu tiên.

- Tôi thấy người ta nhổ răng khi làm trợ lí thứ hai trên một chiếc tàu của người Anh, - thuyền trưởng Uorx nói chen vào. - Ông già của chúng tôi dùng một cái búa gỗ người ta sử dụng để trát thuyền và một chiếc cọc thép. Chỉ một búa là răng đã rời ra.

- Tôi thích dùng kìm hơn, - Uorx lầu bầu, và nhét cây kìm vào miệng người da đen.

http://tieulun.hopto.org

Anh ta bắt đầu kéo, nhưng người bệnh kêu thét lên, và thiếu chút nữa thì nhảy dựng trên ghế.

- Các anh có ai giúp tôi một tí không nào! - Viên quản lí khẩn khoản. - Giữ chặt nó lại!

Grif và Vallenstein túm lấy anh chàng da đen tội nghiệp và ghì chặt vào lưng ghế. Nhưng anh ta điên cuồng giãy giụa và nghiến răng kẹp chặt kìm lại. Cả bốn người lắc lư từ bên này sang bên kia, vì nóng và căng thẳng mồ hôi tuôn ra như tắm. Mồ hôi cũng túa ra trên mặt người bệnh nhưng không phải vì nóng mà vì quá đau. Chiếc ghế anh ta ngồi đổ nghiêng xuống. Uorx khẩn khoản nhờ hai người ghì chặt thêm chút nữa, anh ta cũng đè cả người lên, bóp chặt kìm đến nỗi răng gãy ra, và lấy hết sức giật mạnh...

Mải việc, không ai nhận thấy một người thổ dân dáng thấp nhỏ bước khập khiễng đi lên thềm và đứng ở ngưỡng cửa tò mò nhìn cảnh đang diễn ra trong hiên nhà. Coho vốn là một người rất bảo thủ. Cha, ông và nói chung tổ tiên của ông ta không mặc quần áo, và Coho cũng thích đi lại trần truồng hơn, không cần cả dải khố thắt ngang lưng. Vô số những lỗ thủng ở mũi, môi và tai chứng tỏ rằng trước đây Coho rất say mê những thứ trang sức. Trái tai của ông ta bị rách nát, và độ lớn của những lỗ thủng trước đây có thể dễ dàng đoán được qua những mẩu thịt dài đã bị teo lại treo chảy xuống tận vai. Bây giờ ông ta chỉ thích sao cho tiện lợi, và vì vậy một trong số sáu lỗ thủng ở tai phải được dùng để treo chiếc tẩu thuốc ngắn bằng đất sét. Trên người ông ta chỉ có một chiếc thắt lưng rẻ tiền rộng bản bằng da nhân tạo đeo một con dao dài lưỡi sáng loáng, bên sườn lủng lẳng chiếc giỏ đựng trầu cau bằng tre. Trong tay ông ta cầm một khẩu súng trường nòng ngắn cỡ lớn kiểu Xnaider. Người ông ta bẩn không tả được, đầy những vết sẹo, mà vết sẹo khủng khiếp nhất ở chân trái do viên đạn súng trường của Li Enfikd để lại sau khi đã xé nát nửa bắp chân. Chiếc miệng hóp nói lên rằng số răng của Coho còn lại rất ít. Khuôn mặt đầy những nếp nhăn, người gầy khô, chỉ có đôi mắt nhỏ và rất đen là sáng rực lấp lánh, trong đôi mắt đó bao nhiêu là lo lắng và nỗi buồn giấu kín, nên trông chúng giống mắt của loài khỉ hơn là mắt người.

Ông ta đứng nhìn và nhăn mặt cười khẩy như một con khỉ bé nhỏ dữ tợn. Không có gì là ngạc nhiên trong việc Coho cảm thấy thích thú trước sự đau đớn của người bệnh, bởi vì cái thế giới của ông ta sống là

http://tieulun.hopto.org

thế giới của những nỗi đau khổ. Không ít lần người ta đã làm cho ông ta đau, nhưng nhiều hơn vẫn là ông ta đã làm cho người khác đau. Khi cái răng cuối cùng rồi cũng được nhổ lên, chiếc kìm va trượt vào những chiếc khác kéo nó ra ngoài, đôi mắt của Coho già long lên sung sướng. Ông ta với vẻ thán phục nhìn anh chàng tội nghiệp ngã lăn xuống sàn hai tay ôm chặt đầu rên rỉ.

- Không khéo anh ta ngất đi mất, - Grif nói, cúi xuống người da đen. - Thuyền trưởng Uorx, cho anh ta ít rượu. Và anh, Uorx, cũng uống đi, anh run lẩy bẩy thế kia.

- Và có lẽ tôi cũng làm một ngụm, - Vallenstein lau mồ hôi trán, nói. Bỗng nhiên ông ta trông thấy bóng của Coho trên sàn, và sau đó là cả người viên tù trưởng.

- Hello! Ông là ai?

- A, chào ông, Coho! - Grif chào ông ta thân mật, nhưng không chìa tay ra bắt.

Khi Coho mới sinh, các thầy phù thủy cấm ông ta không được chạm vào người da trắng, và điều đó trở thành tabu(1).

Vallenstein và thuyền trưởng Uorx cũng lên tiếng chào Coho, nhưng Uorx cau mày khi thấy khẩu Xnaider trong tay ông ta, vì anh ta đã nghiêm cấm mọi người mang súng ống vào đồn điền. Đó cũng là một tabu. Viên quản lí vỗ tay, và một cậu bé đầy tớ tuyển mộ được ở Xancrixtobal chạy đến. Theo hiệu lệnh của Uorx, nó giằng lấy khẩu súng của Coho và mang vào nhà trong.

- Coho, - Grif giới thiệu viên công sứ Đức với ông ta. - Đây là một ông chủ lớn ở Bugenvil, đúng, đúng, một ông chủ lớn.

Có lẽ Coho nhớ lại những chuyến viếng thăm của các thuyền chiến Đức, nên cười khẩy, trong đôi mắt ông ta vụt lóe lên một tia dữ tợn.

- Vallenstein, anh đừng bắt tay ông ta, - Grif dặn. - Đó là tabu, anh hiểu không? - Rồi anh quay lại nói với Coho. - Tôi nói thật, ông đã béo ra đấy. Ông có muốn cưới một cô Meri mới không, hả?

http://tieulun.hopto.org

- Tao già lắm rồi, - Coho mệt mỏi lắc đầu đáp. - Tao không thích Meri nữa. Tao không thích cai cai. Tao sắp chết thật rồi. - Ông ta nhìn Uorx đang ngửa đầu uống cạn cốc rượu. - Tao thích rôm(1) thôi.

Grif lắc đầu.

- Rôm là tabu đối với người da đen.

- Thế thằng da đen này không tabu à? - Coho chỉ vào anh công nhân vẫn đang ngồi trên sàn rên rỉ, hỏi vặn.

- Anh ta ốm, - Grif giải thích.

- Tao cũng ốm.

- Ông nói dối giỏi lắm, - Grif cười. - Rôm là tabu. Bao giờ cũng là *tabu cả. Coho, chúng ta có một câu chuyện quan trọng với ông chủ* lớn ở Bugenvil này.

Grif, Vallenstein và viên tù trưởng già ngồi xuống và bắt đầu nói về những chuyện quốc gia. Hai người khen viên tù trưởng già trong thời gian qua đã sống hòa bình, còn Coho than thở về tuổi già sức yếu và thề rằng từ nay giữa họ với nhau sẽ mãi mãi hòa bình. Rồi họ thảo luận về việc mở một đồn điền của người Đức trên bờ biển cách đây chừng hai chục dặm. Đất để làm đồn điền tất nhiên là phải mua của Coho, trả cho ông ta thuốc lá, dao, vòng trang sức, tẩu hút, rìu, răng chuột lang và các loại vỏ ốc thay cho tiền. Muốn trả gì cũng được, miễn không phải là rôm. Trong khi ngồi bàn bạc, Coho thỉnh thoảng lại nhìn ra cửa sổ và trông thấy Uorx đang chuẩn bị những thứ thuốc gì đó, đem những cái chai để vào trong tủ thuốc. Làm xong việc, Uorx rót cho mình một cốc whisky Xcotlen. Coho nhớ kĩ chai đó. Đàm phán xong, ông ta còn ở lại hàng giờ trong phòng, nhưng chờ mãi vẫn không tìm được cơ hội nào thuận tiện: không bao giờ Coho được để ở lại một mình. Khi Grif và Uorx lại nói về công việc, Coho hiểu rằng hôm nay ông ta sẽ chẳng kiếm chác được gì.

- Tao xuống thuyền đây. - Ông ta nói và khập khiễng bước ra ngoài.

- Những con người vĩ đại của thế giới này đã sa ngã biết bao! - Grif cười. - Thậm chí không thể tin được rằng cái lão Coho này trước đây đã

http://tieulun.hopto.org

từng là con thú dữ khát máu và khủng khiếp nhất trên quần đảo Xalomon và công khai chống lại hai quốc gia mạnh nhất trên thế giới. Còn bây giờ ông ta đi xuống thuyền để hỏi xin Denbi một ít whisky.

III

Denbi phụ trách việc tiếp nhận và xuất hàng trên chiếc thuyền buồm Uonder. Anh ta chơi một trò đùa rất độc ác đối với người thổ dân này, nhưng đó là trò đùa cuối cùng trong đời anh ta.

Denbi đang ngồi trong phòng chung trên thuyền và kiểm tra lại số hàng hóa mà những chiếc xuồng con đã chở lên bờ. Vừa lúc đó Coho đi theo cầu tàu, bước vào phòng và ngồi xuống bàn đối diện ngay với Denbi.

- Tao gần chết thật rồi, - viên tù trưởng già than thở. Những lạc thú trần gian không làm cho ông ta say mê nữa. - Tao không thích những Meri nữa, tao không thích cai cai. Tao rất ốm. Tao sắp chết. - Coho buồn rầu ngừng lời. Nét mặt ông lộ vẻ lo lắng, đưa tay khẽ vỗ vỗ lên bụng, ý muốn nói rằng bụng đang đau. - Cái bụng hoàn toàn kém rồi. - Ông lại im lặng dường như chờ đợi sự thông cảm của Denbi. Cuối cùng là một tiếng thở dài nặng nề. - Tao rất thích rôm.

Denbi phá ra cười tàn nhẫn. Viên tù trưởng già đã nhiều lần tìm cách xin anh ta dù chỉ một ít whisky, nhưng Grif và Mak Tevis đã đặt ra một *tabu rất nghiêm ngặt và không cho phép người bản xứ một giọt rượu* nào.

Nhưng khổ một nỗi là Coho đã từng nếm thử cái chất lỏng kích thích này, thời trẻ, khi ông tiêu diệt đoàn thủy thủ chiếc thuyền buồm Dorxet, ông đã được thưởng thức toàn bộ sự ngọt ngào của cơn say, chỉ tức một điều là không phải một mình ông uống, và chẳng bao lâu sau toàn bộ số lượng rượu dữ trữ của tàu đã hết nhẵn. Lần sau, Coho tỏ ra nhìn xa hơn: khi cùng đám quân lính trần như nhộng của mình đánh phá một đồn điền của người Đức, ông liền lập tức đem tất cả số rượu chiếm được về nhà mình, đổ dồn lại với nhau được một hỗn hợp gồm vô số thành phần kích thích, từ bia kí ninh đến nước cao và rượu ngâm mỡ. Chất nước hỗn hợp này ông uống trong nhiều tháng, cho đến hết kiệt,

http://tieulun.hopto.org

nhưng cái khát còn lại suốt đời. Như tất cả những kẻ mọi rợ khác, ông sinh ra đã có sẵn thiên hướng về rượu, và cơ thể thường xuyên đòi được uống. Mỗi khi ông uống, trong cổ xuất hiện một cảm giác cháy bỏng khoái lạc và hơi ấm chảy tràn đầy các huyết quản. Một cơn mơ màng dễ chịu kéo đến bao trùm lấy đầu óc, và trái tim đầy niềm hân hoan vui sướng. Ông nay đã già và yếu đuối, đàn bà và yến tiệc không còn mang lại khoái lạc cho ông nữa, lòng căm thù đối với kẻ địch trước đây đốt cháy trái tim ông cũng đã lụi tàn dần, và ông càng ngày càng cần ngọn lửa huyền diệu của cái chai - của tất cả các loại chai, ông nhớ chúng rất rõ. Đôi lúc, ông ngồi hàng giờ ngoài nắng và buồn rầu nhớ lại bữa tiệc vĩ đại mà ông đã thưởng thức sau khi tàn phá đồn điền của những người Đức.

Denbi tỏ vẻ thông cảm với viên tù trưởng già, hỏi thăm về các thứ thuốc viên, thuốc bột và nhiều thứ thuốc hoàn toàn vô hại khác. Nhưng Coho dứt khoát từ chối. Sau khi tiêu diệt đoàn thủy thủ chiếc thuyền buồm Dorxet, ông vô ý nhai phải một gói kí ninh, còn hai người lính nuốt hết một bao bột gì đấy màu trắng, và chỉ lát sau quằn quại giãy chết. Không, Coho không tin các loại thuốc. Nhưng ông lại thích các thứ chất lỏng đóng trong chai: những dòng nước lạnh mà cháy bỏng đó đem trả lại cho ông tuổi trẻ, sưởi ấm tâm hồn ông và gợi nên những giấc mơ ngọt ngào. Không có gì đáng ngạc nhiên khi những người da trắng rất quý các loại nước uống này và không muốn bán chúng cho ông.

- Rôm rất tốt, - ông nhắc lại đều đều, thắm thiết và dai dẳng.

Và lúc đó Denbi phạm phải sai lầm ác nghiệt, trêu đùa Coho một cách độc ác. Anh ta đi đến bên tủ thuốc phía sau lưng ông, mở cửa lấy ra một chai bốn unxia[1] với nhãn "tinh dầu mù tạc". Anh ta làm ra vẻ mở nút, uống vài ngụm từ trong chai.

Qua chiếc gương treo trên vách, Denbi thấy Coho đang ngồi nghiêng đầu và chú ý theo dõi từng động tác của anh ta. Denbi chép môi, thở ra vẻ khoan khoái và đặt chai vào chỗ cũ. Không đóng cửa tủ, anh ta quay lại bàn, ngồi một lúc rồi đứng dậy, đi ra boong, đến đứng cạnh cầu tàu và chăm chú lắng nghe một điều gì đó. Sau vài giây ớ

1

http://tieulun.hopto.org

tiếng ho khàn khàn, ngắt quãng, phá tan sự im lặng. Denbi cười khẩy và quay trở vào phòng. Cái chai đứng ở chỗ cũ, viên tù trưởng già vẫn ngồi không thay đổi tư thế. Denbi kinh ngạc trước sức tự kìm chế sắt đá của ông. Miệng, lưỡi, môi ông bỏng rát, ông nghẹn thở và gắng sức lắm mới kìm được cơn ho, còn từ đôi mắt nước mắt không cưỡng được cứ chảy ra từng giọt lớn lăn xuống má. Bất kì một người nào khác vào chỗ ông chắc chắn phải sặc sụa vì ho ít nhất là nửa tiếng liền.

Nhưng vẻ mặt ông già Coho vẫn cau có và bất động. Ông hiểu rằng người ta đã đùa trêu ông một trò độc ác, và đôi mắt bắn ra những tia căm thù, giận dữ, đến nỗi Denbi nghe lạnh toát sống lưng. Coho đứng dậy kiêu hãnh nói:

- Tao đi về nhà đây. Gọi thuyền đến cho tao đi.

IV

Khi Grif và Uorx đi ra đồn điền, Vallenstein ngồi lại ở phòng khách để lau khẩu súng ngắn tự động của mình. Tháo ra từng mảnh, ông ta bôi dầu súng lên các bộ phận rồi dùng những miếng giẻ cũ lau kĩ. Trên bàn có một chai whisky Xcotlen và vô số các chai nước muối khoáng. Tình cờ bên cạnh còn một chai khác, không đầy, cũng với nhãn hiệu whisky Xcotlen, nhưng đựng một thứ thuốc cao lỏng dùng cho ngựa. Uorx vừa rót vào nhưng quên không cất đi.

Vallenstein nhìn qua cửa sổ và trông thấy Coho đang đi trên con đường nhỏ. Ông già đi rất nhanh, nhưng khi đến gần hiên nhà và bước vào phòng, dáng đi của ông trở nên chậm chạp và đường bệ. Ông ngồi xuống và quan sát Vallenstein lau súng. Mặc dù miệng, môi, lưỡi ông bỏng rát, ông không để lộ vẻ đau đớn ra ngoài. Năm phút sau ông nói:

- Rôm rất tốt. Tao thích rôm.

Vallenstein khịt mũi và lắc đầu, nhưng rồi như có một con quỷ nào đó xui ông trêu đùa viên tù trưởng bản xứ một trò đùa rất độc địa, và thật không may đó lại là trò đùa cuối cùng trong đời ông ta. Sự giống nhau của hai chai có cùng nhãn hiệu whisky Xcotlen đã làm cho ông ta nảy sinh ra ý nghĩ đó. Vallenstein đặt khẩu súng ngắn lên bàn và rót cho mình một cốc whisky đầy pha nước muối khoáng. Ông ta đứng giữa

http://tieulun.hopto.org

Coho và chiếc bàn, kín đáo đổi chỗ hai cái chai. Xong, ông ta uống cạn cốc của mình, và làm ra vẻ tìm một vật gì đó, bước ra khỏi phòng. Một lát sau ông ta nghe Coho ho sặc sụa và nhổ liên tục. Vallenstein quay vào phòng, nhưng ông già vẫn ngồi nguyên chỗ cũ như không có việc gì xảy ra. Tuy nhiên, chất lỏng trong chai có giảm đi và mặt trên của nó còn có gợn sóng.

Coho đứng dậy và vỗ hai bàn tay vào nhau. Cậu bé đầy tớ xuất hiện. Coho ra hiệu đòi khẩu súng trường của mình. Cậu bé mang ra ngay, và theo luật lệ của đồn điền, chạy đi về phía trước Coho theo con đường nhỏ dẫn ra cổng, đến đó cậu bé mới trao lại cho Coho khẩu súng trường. Vallenstein đứng mỉm cười nhìn theo dáng Coho khập khiễng đi dọc bờ biển đến cửa sông.

Vallenstein vừa kịp lắp xong khẩu súng ngắn thì chợt nghe có tiếng súng nổ từ xa vẳng tới. Không hiểu sao, ông ta nghĩ ngay đến Coho, nhưng rồi lại xua đuổi ý nghĩ đó đi. Uorx và Grif cũng mang theo súng săn, và có lẽ một người nào đó trong bọn họ bắn bồ câu dại. Vallenstein lấy lại tư thế ngồi cho thuận tiện trong chiếc ghế bành, vừa khịt mũi vừa xoắn những sợi ria màu vàng của mình và mơ màng ngủ thiếp đi. Tiếng kêu hoảng hốt của Uorx làm ông ta giật mình:

- Đánh chuông lớn lên! Đánh to lên, đánh hết sức đi!

Vallenstein chạy ra hiên nhà vừa đúng lúc viên quản lí cưỡi ngựa nhảy vọt qua bờ rào thấp và chạy dọc theo bờ biển đuổi theo Grif đang phóng như bay ở rất xa phía trước. Tiếng lửa cháy và những cuộn khói bốc lên phía sau những hàng dừa đã giải thích tất cả. Coho đốt các dãy lều và những mái che thuyền. Khi viên công sứ người Đức chạy dọc theo bờ biển, ông ta nghe những tiếng chuông lớn đánh dồn dập và trông thấy những chiếc xuồng đang vội vã chạy tản từ chiếc tàu Uonder ra mọi phía.

Những căn lều trại và mái che thuyền lợp cỏ khô bốc lửa cháy rừng rực. Grif từ nhà ăn chạy ra, kéo theo xác trần truồng của cậu bé da đen. Cái xác không còn đầu.

- Trong ấy còn bà nấu bếp nữa. Cũng không đầu, - Grif nói. - Nhưng bà ta quá nặng, mà tôi cần phải nhanh chóng rời khỏi chỗ đó.

http://tieulun.hopto.org

- Tất cả đều là do lỗi của tôi, của một mình tôi, - Vallenstein buồn rầu nói. - Đây là bàn tay của Coho. Tôi đã lừa lão ta uống nước cao dùng cho ngựa thay rượu.

- Có lẽ hắn đã lẩn vào rừng rồi, - Uorx nói, và nhảy lên ngựa. - Oliver đang ở trên bờ sông. Mong sao anh ta đừng rơi vào tay Coho.

Viên quản lí thúc ngựa phi nước đại và biến mất sau lùm cây. Mấy phút sau, khi những căn lều cháy rừng rực như các đống lửa đổ sụp xuống, họ nghe có tiếng Uorx gọi. Họ tìm thấy anh ta trên bờ sông, vẫn đang ngồi trên mình ngựa, mặt tái ngắt, trân trân nhìn một vật gì đó nằm trên mặt đất. Đó là Oliver, người giúp việc trẻ tuổi của viên quản lí. Phải khó khăn lắm mới nhận ra anh ta vì xác không có đầu. Những người công nhân da đen chạy từ các nơi của đồn điền và đứng thở dốc xung quanh. Grif ra lệnh cho họ làm một cái cáng để đặt người chết lên.

Vallenstein khóc lóc than thở như một người Đức chính cống, nước mắt chảy từng giọt lớn, và khi thôi khóc, ông ta lại luôn mồm chửi rủa cơn điên khùng của ông ta không có giới hạn; ông ta túm lấy khẩu súng săn của Uorx, miệng sùi bọt mép.

- Thôi đi Vallenstein! - Grif nghiêm khắc nói. - Anh bình tĩnh lại đi! Đừng làm rối lên nữa!

- Chẳng lẽ các anh để cho hắn ta tẩu thoát à? - Gã người Đức gào lên.

- Hắn đã tẩu thoát xa rồi. Rừng rậm bắt đầu ngay bên kia bờ sông. Anh cũng đã thấy lão ta qua sông đấy. Lão ta đi bằng những lối mòn của lợn rừng, đuổi theo lão ta cũng chẳng khác gì tìm kim trong đống cỏ, và không khéo lại đụng phải quân lính phục. Thêm vào đó, trong rừng rậm rất dễ sa vào bẫy. Anh biết không, trong đấy đủ các hố bắt chó sói, chông tẩm thuốc độc và nhiều thứ bất ngờ khác của bọn mọi rợ. Chỉ một mình Mak Tevis là dám đưa người của mình vào rừng rậm, nhưng lần vừa rồi cũng phải mất ba mạng. Đi về nhà thôi. Tối đến chúng ta sẽ được nghe cả tiếng tù và, tiếng trống trận, và toàn bộ bản nhạc địa ngục này. Tấn công vào đây thì chúng không dám, nhưng dù sao thì Uorx ạ, đừng để cho ai ra khỏi nhà một bước nào cả. Nào, đi về thôi.

http://tieulun.hopto.org

Khi họ đi theo con đường nhỏ trở về nhà, một công nhân chạy ngược lại phía họ, khóc nức nở.

- Có câm đi không? Cái gì mà mày làm ầm lên thế? - Uorx quát hỏi.

- Coho giết chết hai con bò rồi, - người công nhân đáp, đưa tay làm điệu bộ quấn một vòng quanh cổ.

- Hắn ta cắt cổ bò, - Grif nói với những người cùng đi - Thế nghĩa là bây giờ các anh đang phải chịu không có sữa. Ít ngày nữa thôi tôi sẽ gửi đến cho anh một đôi bò từ Uli.

Vallenstein không thể bình tĩnh lại cho đến khi Denbi đi lên bờ và cũng thú nhận rằng đã cho viên tù trưởng già uống tinh dầu mù tạc. Nghe thấy thế, viên công sứ người Đức thậm chí còn trở nên vui vẻ, mặc dù vẫn xoắn tít bộ ria và chửi rủa những hòn đảo Xolomon bằng bốn thứ tiếng.

Ngày hôm sau, người nào leo lên cột buồm của chiếc thuyền Uonder đều có thể trông thấy những cột khói bốc lên trên các khu rừng rậm. Những cột khói đen bốc thẳng lên trời và chuyền từ mũi đất này đến mũi đất khác, đi xa mãi, vào tận rừng sâu, tín hiệu báo động. Tham gia vào cuộc truyền tin này có cả những bản xóm rất xa, nằm tận trên những đỉnh núi mà các nhóm của Mak Tevis cũng chưa đặt chân đến. Từ phía bên kia sông không ngớt vọng đến tiếng tù và vỏ ốc thổi dồn dập, và khắp một vùng chừng mười dặm không khí như rung lên bởi tiếng gầm của những chiếc trống trận lớn mà người bản xứ làm từ các thân gỗ khổng lồ bằng cách dùng lửa đốt và đẽo với các dụng cụ bằng đá và vỏ ốc biển rất cứng.

- Trong khi các anh còn ở đây, không có gì nguy hiểm cả đâu, - Grif nói với viên quản lí của mình. - Tôi cần phải đến Guvutu. Chúng sợ không dám ra khỏi rừng để tấn công ở các bãi trống đâu. Hãy giữ các đội công nhân ở quanh nhà và ngừng việc dọn đồn điền cho tới khi các vụ rắc rối này kết thúc. Chúng sẽ giết sạch những công nhân anh cử vào rừng. Và trong bất kì trường hợp nào cũng không được đuổi theo Coho. Hiểu chưa? Nếu không các anh sẽ rơi vào tay lão ta ngay. Hãy chờ Mak Tevis. Tôi sẽ phái anh ta cùng một toán lính Malaita đến. Chỉ có Mak Tevis mới đi vào rừng rậm được. Denbi sẽ ở lại với các anh cho đến khi

http://tieulun.hopto.org

tôi tới. Denbi, anh không phản đối chứ? Tôi sẽ phái Mak Tevis đến đây bằng chiếc thuyền Vande, nó sẽ chở anh về và ít bữa nữa anh lại sẽ có mặt trên Uonder. Chuyến đi này thuyền trưởng Uorx sẽ lo xoay xở không có anh.

- Tôi cũng đang muốn xin anh về điều đó, - Denbi nói. - Tôi không thể nào nghĩ được rằng vì trò đùa của tôi mà xảy ra sự rắc rối đến thế này. Và dù thế nào đi chăng nữa, tất cả là tại tôi.

- Và tôi nữa, - Vallenstein chen vào.

- Nhưng tôi là người bắt đầu, - Denbi khăng khăng.

- Có thể là anh bắt đầu, nhưng tôi tiếp tục.

- Còn Coho thì kết thúc, - Grif nói.

- Dù sao, tôi cũng ở lại đây, - tay người Đức quyết định.

- Tôi nghĩ là anh nên đi theo tôi về Buvutu, - Grif phản đối.

- Tôi lúc đầu cũng nghĩ như thế, nhưng nhiệm vụ bắt buộc tôi phải ở lại đây, hơn nữa chính tôi đã gây ra chuyện. Tôi ở lại và giúp đỡ các anh ổn định lại trật tự.

Từ Guvutu có một chiếc thuyền mộ phu hai buồm đi Malaita, và Grif lập tức gửi ngay cho Mak Tevis những chỉ thị cụ thể. Thuyền trưởng Uorx cùng với thuyền Uonder lên đường đến quần đảo Xanta Grux; còn Grif, sau khi nhận ở viên công sứ người Anh những chiếc xuồng buồm và một đội tù nhân da đen, liền đi cắt ngang qua vịnh và cập bến ở Gvadalcanara để xem xét các bãi chăn nuôi gần Pendufrin.

Ba tuần sau, căng buồm đón gió mới, Grif khéo léo vượt qua những bãi đá ngầm san hô và đi vào mặt gương yên lặng của vịnh biển nhỏ Guvutu. Mặt vịnh vắng vẻ, chỉ ở gần bờ có một chiếc thuyền hai buồm nhỏ đậu. Grif nhận ra đó là chiếc Vanda. Có lẽ nó đến đây theo đường qua vịnh Tulaghi và mới bỏ neo dừng lại, đoàn thủy thủ da đen đang xếp buồm. Grif đi đến bên Vanda, và chính Mak Tevis chìa tay ra giúp anh bước lên thuyền mình.

- Tại sao vậy? - Grif hỏi - Anh còn chưa đi khỏi đây à? - Mak Tevis gật đầu.

http://tieulun.hopto.org

- Đi rồi. Và lại đã đến. Trên thuyền mọi chuyện đều ổn.

- Thế còn trên New Hibbon?

- Tất cả đều ở nguyên chỗ cũ, nếu như không tính có mấy chi tiết nhỏ của phong cảnh bỗng dưng biến đi đâu mất.

Cũng nhỏ bé như Coho, cũng gầy gò như vậy, với bộ mặt màu gỗ hồng sắc, Mak Tevis nhìn Grif bằng đôi mắt màu xanh lam gan dạ - trông chúng giống như những lỗ khoan hẹp hơn là mắt người. Đó không phải là con người, mà là một ngọn lửa lạnh. Bệnh tật, nóng nực, giá rét đối với anh ta chẳng có nghĩa lí gì cả, anh ta không hề biết thán phục hoặc thất vọng là cái gì, không bao giờ sợ hãi hoặc có bất kì một cảm giác nào. Tàn nhẫn và gay gắt, anh ta không hề thương xót, như một con rắn độc. Và bây giờ đứng nhìn điệu bộ rầu rĩ của Mak Tevis, Grif hiểu ngay rằng có tin dữ.

- Báo cáo đi, - Grif nói. - Chuyện gì đã xảy ra?

- Cái việc xảy ra đáng phải lên án một cách gay gắt nhất, - Mak Tevis đáp. - Phải mất hết lương tâm mới đi trêu chọc những người da đen đa thần này. Hơn nữa, điều đó đã phải trả giá quá đắt. Ngài Grif, chúng ta đi xuống dưới kia đi. Những chuyện này tốt nhất là ngồi nói sau cốc rượu whisky. Mời anh.

- Thế anh đã thu xếp ở đó như thế nào rồi? - Vừa mới bước vào phòng, Grif đã hỏi ngay.

Mak Tevis lắc đầu.

- Ở đó chẳng còn gì để thu xếp cả. Bởi vì tất cả đều phụ thuộc vào cách nhìn; theo cách nhìn của tôi, ở đó tất cả đã được thu xếp xong, anh hiểu không, đã xong tất cả, trước khi tôi đến.

- Nhưng đồn điền? Còn đồn điền thì sao?

- Không có đồn điền nào cả. Toàn bộ công sức nhiều năm của chúng ta đã biến thành tro bụi. Chúng ta đã trở về cái mà từ đó chúng ta đã bắt đầu, cái mà các nhà truyền giáo và những người Đức bắt đầu và rồi lại bỏ đi. Cả khu trại không còn lại một tí gì. Lều nhà biến thành tro. Cây cối bị chặt trụi. Lợn rừng ủi sạch củ cải và khoai ngọt. Còn những công nhân ở New George đến!... Một trăm chàng trai khỏe

http://tieulun.hopto.org

mạnh! Những công nhân lành nghề bao nhiêu...và các anh phải thiệt một con số khổng lồ. Tất cả chết hết...thậm chí không còn ai để kể lại chuyện gì đã xảy ra.

Mak Tevis ngừng lời và chui vào căn buồng nhỏ dưới thang tàu.

- Thế còn Uorx? Còn Denbi? Và Vallenstein? Họ ra sao?

- Tôi đã nói rồi mà. Anh xem đây.

Mak Tevis kéo ra một chiếc bao tải và đổ cái đựng trong đó ra sàn. Rùng mình, David Grif kinh hoàng nhìn đầu của ba người mà anh để lại ở New Hibbon. Những sợi ria vàng của Vallenstein không còn vểnh lên ngang tàng như trước nữa mà nằm xẹp xuống mép môi trên.

- Tôi không biết chuyện này đã xảy ra như thế nào, - người Xcotlen nói cau có. - Nhưng tôi đoán họ đuổi theo con quỷ già này vào rừng rậm.

- Thế còn Coho ở đâu? - Grif hỏi.

- Ở trong rừng rậm, và lại say như một quận công. Nhờ vậy mà tôi mới lấy được mấy cái đầu này. Ông ta túy lúy đến nỗi không đứng vững nữa. Khi tôi ghé vào bản, suýt nữa thì bọn lính không kịp mang ông ta chạy đi. Tôi sẽ rất chịu ơn anh, nếu anh giải thoát cho tôi khỏi... - Mak Tevis im lặng thở dài và gật đầu chỉ về mấy chiếc đầu. - Có lẽ cần phải chôn chúng theo tục lệ, vùi vào đất. Nhưng, theo như tôi hiểu, đây là những mẫu vật rất hiếm, bất cứ viện bảo tàng nào cũng sẵn sàng trả cho anh một trăm phuntơ một đầu. Anh uống nữa đi. Mặt anh hơi tái... Còn bây giờ, nếu như nói nghiêm chỉnh, xin phép tôi có một lời khuyên: không bao giờ đánh lừa và trêu chọc những con người man rợ như thế này: Đó là một trò tiêu khiển đắt giá, mà không mang lại ích lợi gì ngoài tai họa.

http://tieulun.hopto.org

MỤC LỤC

NIENE NINXEN ĐAN MẠCH 2

CUỘC ĐUỔI BẮT BAN ĐÊM 2

PERVOMAIXKI LEONID NGA 15

HẠNH PHÚC NGƯỜI KHÁC 15

PHERAYRA VECGILIO BỒ ĐÀO NHA 21

TẤT CẢ ĐỀU LÀ NGƯỜI 21

PIEXUKH V. NGA 31

TẤM VÉ XỔ SỐ 31

PLATINOV ANDREI NGA 47

TRỞ VỀ 47

PREXNOVA DENPHIN PHILIPPIN 76

TANDOX 76

PUKHOV MIKHAIL NGA 87

ĐỘC QUYỀN TRÍ TUỆ 87

http://tieulun.hopto.org

NIENE NINXEN
ĐAN MẠCH

CUỘC ĐUỔI BẮT BAN ĐÊM

Chúng là những con kiến thép thông minh và cần cù! - Giáo sư Macgat'ri sôi nổi nói. - Khi chúng trở nên rất nhiều thì không ai có thể địch nổi chúng, kể cả trong chiến tranh lẫn trong lao động. Vì vậy, anh đặt tên cho mẫu thử của mình là "Kiến". Nó sẽ sinh sản ra hàng triệu con giống hệt như nhau, chúng sẽ bò đi khắp trái đất vì lợi ích của con người! Chúng sẽ biến những vùng đồi núi ngày nay thành các đồng bằng màu mỡ; sẽ đào than, tưới nước cho các sa mạc, chiến thắng trong các cuộc chiến tranh, khai khẩn những hành tinh xa xôi cho con người. Chúng sẽ làm nên những chuyện thực sự kì diệu!

Mancon Macgat'ri, Giáo sư điều khiển học trường Đại học Edinber đi đi lại lại trong phòng khách, chiếc bụng đã bắt đầu tròn của anh lắc lư theo nhịp bước chân.

Uaxula, vợ Giáo sư, ngồi trong ghế bành và nhìn theo chồng bằng ánh mắt dịu dàng và hơi lo lắng:

- Nhưng, anh Mancon... - Giọng của chị hơi run, nhưng cần phải đưa chồng từ trên trời mây trở lại mặt đất này - ngoài những máy móc của mình ra, anh không còn muốn biết cái gì nữa cả! - Chúng có thể trở thành nguy hiểm đối với con người không? - Chị nói tiếp hết câu. - Em chỉ muốn nói rằng... vẻ ngoài những con vật này, những con ở dưới hầm của anh ấy mà, không dễ coi lắm.

- Không dễ coi à? - Hơi cáu, anh lấy bàn tay xoa xoa chỗ hói trên đầu. Mắt anh ánh lên lấp lánh. - Ôi, cái bà này! " Kiến" không thể đẹp hay xấu,thiện hay ác được, vẻ ngoài của nó nói chung không nói lên điều gì cả!Đó chẳng qua chỉ là một cái máy, một rôbốt tự điều khiển, tự sinh sản và tự hoàn nguyên!

http://tieulun.hopto.org

- Vâng, - Uaxula dịu dàng đáp, mặc dù chị chỉ hiểu được một nửa những gì chồng nói, và mỉm cười khổ sở.

Nhưng cơn sôi nổi của Giáo sư đã nguội đi. Anh lê chân bước đến bên cửa sổ và đưa ánh mắt trầm tư nhìn ra địa hình tẻ ngắt của Xcotlen trải rộng dưới ánh nắng màu đỏ quạch của vầng mặt trời sắp lặn - những đầm lầy buồn thảm, những bãi đất hoang mọc đầy các bụi gai xơ xác nằm giữa nhánh núi đá hoa cương của dãy Ben Attu và bờ biển. Đây là thế giới mà tất cả mọi người - nếu không kể những ông già chăn súc vật mù chữ, gầy gò nhưng gân guốc - đều lảng tránh. Đối với họ, những điều kì diệu của những năm 2010 này là hoàn toàn không đáng bận tâm, đến nỗi họ chẳng thèm ngẩng đầu lên cả khi những tên lửa hành khách bay từ một nơi nào đó tận Thái Bình Dương đến sân bay Hit'ro ở London vụt qua để lại một vệt lửa cắt ngang bầu trời trong bóng hoàng hôn đã bắt đầu dày đặc.

Nhưng Giáo sư Macgat'ri lại thích cảnh hoang vắng không người ở nơi đây. Hai năm trước, theo ý muốn của anh, một ngôi nhà giống như một giọt nước mắt khổng lồ đã được mang tới đây bằng cần cẩu bay. Cùng với nó, người ta chuyển đến cả một trạm thí nghiệm với đầy đủ các thiết bị cần thiết. Từ đó đến nay, anh và Uaxula bình yên sống ở đây với các con - cậu bé Robert và cô bé Lilian sinh đôi cùng mười một tuổi. Và hàng ngày, chúi đầu vào các thiết kế tự động học rắc rối, Giáo sư hì hục tính toán, lắp ráp một cái gì đó trong hầm ngầm của mình.

Khắp ngôi nhà yên ắng vang lên tiếng cười trẻ con lanh lảnh. Hai vợ chồng Giáo sư nhìn nhau rồi cùng mỉm cười.

Giáo sư khẽ ho, đầu óc vẫn mải mê với những suy nghĩ của mình:

- Này, em biết không, chiều nay anh định thử nó ở bãi hoang ngoài kia đấy!

- Thử cái gì? à, vâng, tất nhiên! - Và chị gật đầu ra bộ điều đó làm chị rất vui. - Nhưng cái.. cái vật này sẽ làm gì ở bãi hoang ấy?

- Em có thấy không... - và bàn tay anh vẽ một đường vô hình lên không khí, - con "Kiến" này có thể bằng phương pháp điện phân luyện nhôm ngay từ đất đá. Anh chọn nhôm vì nó là nguyên tố rất phổ biến, nó chiếm tới bảy phần trăm toàn bộ khối lượng của vỏ trái đất!

http://tieulun.hopto.org

Rung nhè nhẹ, ngôi nhà như bông hoa hướng dương xoay mình theo hướng mặt trời. Những đám mây trên các ngọn núi sẫm màu cháy lên đỏ rực. Mancon nói tiếp:

-... Trong bộ não điện tử sẽ được đưa vào những mệnh lệnh cơ bản nhất, và các rơle của bộ não này sẽ tạo ra những kết hợp mới, trong thực tế những kết hợp đó là vô tận! Kết quả là ta có được hàng triệu những tuyến hành vi khác nhau. Và ngoài ra, "Kiến" có rất nhiều các cơ quan cảm xúc: máy định vị vô tuyến, tế bào quang điện, các cơ quan khứu giác nhân tạo, micrôphôn, cách mười dặm có thể bắt được tiếng cọ cánh của châu chấu. Bộ phận bắt nhiệt của nó phát hiện ra ở một khoảng cách lớn bất cứ một cơ thể sống nào có thân nhiệt khác với nhiệt độ không khí dù chỉ một phần mười độ. Bằng các bộ xích có giác hút, "Kiến" có thể đi lại bất cứ ở đâu, dù dưới nước hay thậm chí theo những vách đá trơn dựng đứng. Còn nguồn pin tôri cung cấp năng lượng cho nó dùng đủ cả mười năm. Hơn nữa, tori cũng có khắp tất cả các lục địa!

- Nhưng, anh...

Một cánh tay bằng kim loại từ bức tường chìa ra đón lấy mẩu tàn tro rơi xuống từ đầu điếu thuốc lá của Mancon. Thật là tiện lợi, Uaxula nghĩ,mình không phải lo việc quét dọn nhà cửa. Nhưng hôm nay Mancon làm sao thế? Chưa bao giờ chị thấy chồng mình bị kích động như vậy.

- Những cơ bắp bằng kim loại của nó không bao giờ biết mệt! - Giáo sư đã gần như hét lên. - Bộ não của nó không cần ngủ! Phản ứng của nó ngay tức khắc! Sức sinh sản của nó không thể tưởng tượng nổi! Nó chỉ cần hai giờ để tạo ra một bản sao giống hệt như nó, và để làm chuyện đó, nó thực hiện bốn mươi nghìn thao tác! Và hai con "Kiến" lại sẽ lập tức bắt đầu tạo ra hai con khác! Bốn con sẽ sinh ra tiếp bốn con nữa! Em có biết sau hai mươi bốn tiếng đồng hồ chúng sẽ có bao nhiêu không?!

- À - à... một trăm?

Chị đang tô môi để chuẩn bị đi mua thực phẩm.

http://tieulun.hopto.org

- Bốn nghìn chín mươi sáu con! - Anh kêu to đắc thắng. - Còn sau ba mươi sáu giờ là hai trăm sáu mươi hai nghìn một trăm bốn mươi tư con! Còn sau hai ngày đêm, hàng triệu con!

- Nhưng... nhưng như thế có nhiều quá không? - Chị hơi lo lắng hỏi, và rời mắt khỏi gương, nhìn sang phía chồng.

- Trong bất kì lúc nào, chỉ cần ra lệnh là có thể dừng ngay lại quá trình sinh sản đó, - anh vui vẻ nói để vợ yên tâm. - Anh sẽ làm đúng như vậy khi nào "Kiến" của anh đã qua xong giai đoạn thử nghiệm. Em thử hình dung xem,những chú "Kiến" của anh có thể san bằng dãy Himalaia hoặc mang quần đảo Anh quốc lên cực Bắc một cách nhanh và rẻ như thế nào?

Chị cười.

- Anh nói gì vậy, Mancon? ở đó chúng ta chết cóng mất.

- Đấy chỉ là thí dụ thôi, - anh đáp, không chú ý đến tiếng cười của vợ. - Và nó lại còn là một thứ vũ khí... Chắc em cũng đã nghe những lời kêu ca vô tận về các khoản chi phí quân sự khổng lồ chứ? "Kiến" có thể tạo ra quân đội từ một đống đất đá! Tất nhiên, chỉ một con "Kiến" với độ vững chắc của nó như hiện nay thì có thể dễ dàng dùng pháo chống tăng để tiêu diệt, nhưng nếu một triệu con, mà sau hai giờ đồng hồ sẽ thành hai triệu, thì mọi cố gắng chống cự là vô nghĩa! Hàm răng thép của "Kiến" sẽ nghiền nát xe tăng, hàng sư đoàn xe tăng, và làm tan hoang lãnh thổ quân địch đến tận gốc cũng hệt như những bầy kiến thật. Em hãy tưởng tượng sẽ ra sao nếu như thả dù hai mươi chú "Kiến" của anh xuống sa mạc Gobi? Sau một ngày đêm chúng sẽ có hơn tám mươi mốt nghìn con! Còn nếu như đưa vào cho chúng bản năng di cư thì chẳng bao lâu chúng sẽ bò đi khắp lục địa châu á!

- Đừng, đừng có chiến tranh! - Và chị thở dài: - Ôi, chẳng lẽ những cuộc chiến tranh trước đây đối với chúng ta hãy còn ít hay sao?

- Tất nhiên, - anh hơi bối rối, lẩm bẩm đáp. - Nhưng mà... bất kì một thành tựu khoa học nào cũng có thể áp dụng vì lợi ích cho con người cũng như để làm hại chúng ta. Tất cả phụ thuộc vào việc những thành tựu đó rơi vào tay ai. Nhưng dù sao cũng cần phải nghiên cứu, thử nghiệm...

http://tieulun.hopto.org

Buổi tối, khi mặt trăng hiện ra từ sau những đỉnh núi nặng nề của dãy Ben Attu, trong làn ánh sáng mờ mờ trải trên dải đất hoang mọc đầy những bụi cây nhỏ, một vật hình bán cầu bằng kim loại trắng dễ dàng và nhanh chóng tìm ra đường đi giữa những tảng đá và hồ nước nhỏ. Theo sát sau nó, cố không tụt lại, một người đàn ông đã hơi phục phịch và có điều gì đó xúc động, thở hổn hển vừa đi vừa chạy.

"Kiến" đã được thả ra. Phía trên khối hình bán cầu, cách mặt đất tám "phút"[1], những cần ăngten định vị quay tròn và ngọn đèn chỉ báo nhấp nháy. Mancon tự chúc mừng mình - những cử động của rôbốt do anh tạo ra mới chính xác và khéo léo làm sao! Không gì có thể bắt nó dừng lại được: cả bóng tối, sương mù, cả giá lạnh và địa hình không bằng phẳng. Điều khiển học chưa bao giờ sáng tạo ra một cái gì hoàn thiện hơn thế!

Như một con vật sống, khối bán cầu vẫn tiếp tục bò lên phía trước. Vệt bóng đen của nó nhảy múa trên những mô đất nhỏ mọc đầy cây dại và những hố đá trũng. Các giác quan của nó ngửi, nghe và nhìn... Nó phát ra tiếng vo vo khe khẽ, con mắt xanh nhấp nháy liên tục. Phía xa, ở một nơi nào đó dưới chân núi Ben Attu màu bạc thẫm, một con cáo rúc lên não nuột, và tiếng vọng mãi không tắt trong vách đá. Bình sơn nguyên Xcotlen vô tận và đen thẳm trải dài ra tít tắp rồi biến mất trong màn đêm mát mẻ. Nhưng Mancon không nghe tiếng cáo rúc, không trông thấy cảnh vật hoang vắng xung quanh. Anh chỉ nhìn thấy tác phẩm của mình, say mê như nhìn một đứa con đẻ.

Cuối cùng, sau khi lang thang đến gần một dặm, khối bán cầu dừng lại cạnh đống sỏi đá lở nằm dài bên các bãi lầy rải rác từ chân nhánh núi con ở ngay bên cạnh.

Giáo sư hài lòng mỉm cười trong đêm tối. Đúng, cái vật kì lạ này biết được nó cần gì và không lưỡng lự đi thẳng đến đích đã được vạch sẵn.

Tiếng vo ve đều đều khe khẽ của "Kiến" đã biến thành tiếng rú nhiều giọng. Các tấm thép quay với tốc độ khó hình dung nổi, nhanh chóng xuyên sâu vào khối đá và ném lên trên không lớp đất đã bị nghiền nát. Sau vài phút, "Kiến" đào được một cái hố sâu bằng nửa

---

[1]

http://tieulun.hopto.org

chiều cao của nó, bò xuống và bắt đầu quá trình luyện quặng. Phía trên khối bán cầu bốc lên những đám mây hơi nước nhỏ. Rồi các gọng kìm ở đầu những cánh tay thép nhiều khớp bắt đầu xếp các thỏi nhôm mầu trắng bạc thành những đống lớn.

Trong thực tế, "Kiến" đang làm công việc của một nhà máy tự động lớn, chỉ có điều nhanh hơn nhiều. Một tiến trình sản xuất tiếp theo tiến trình khác. Và trong phút chốc, nó đã hoàn thành lớp giáp che hình bán cầu ở phía trên. Trong các tế bào quang điện "Kiến" dùng làm mắt, nhấp nháy một thứ ánh sáng đùng đục. Những ăngten xúc giác rung rinh và vươn dài ra như những chiếc vòi ruồi.

Giáo sư ngồi trên một tảng đá. Anh cảm thấy lạnh, hơn nữa trong khi chạy theo "Kiến" chân phải anh bị trầy da, nhưng những cái khó chịu đó có ý nghĩa gì khi anh đang được trông thấy trước mắt mình niềm mơ ước từ lâu nay đã biến thành hiện thực.

- Thế, thế, tuyệt lắm! - Anh thốt lên, mắt không rời "Kiến". - Cứ thế, anh bạn, cứ thế!

Rôbốt không đáp. Nó hoạt động với một sự tập trung cao độ, tất cả các thao tác của nó nhanh nhẹn và chính xác đến mức khó hình dung nổi. Nó đã bắt đầu lắp ráp trong thân vỏ của đứa con đẻ tương lai của mình hệ thống điện tử cơ bản. Và đây, bằng những động tác tỉ mỉ, thận trọng đến buồn cười, nó hàn những tế bào của bộ nhớ sau này sẽ thành khối não điện tử của "đứa con" sắp sinh ra. Rôbốt nhớ tất cả các thao tác, thậm chí nó còn có khả năng hoàn chỉnh các chương trình vạch sẵn. Chỉ còn hơn một giờ nữa là hai con "Kiến" hoàn toàn giống nhau sẽ lại bắt đầu chế tạo hai con khác cũng y hệt như thế. Đến sáng, trong núi này sẽ có một cái hang lớn, còn trong hang là hơn một trăm con "Kiến". Sau đó sẽ là hai trăm, rồi bốn trăm...

Chưa bao giờ anh cảm thấy hài lòng đến như vậy kể cả khi chế tạo ra xe hơi không động cơ hay khi lắp thành công mắt điện tử cho người mù.

Nhưng trong một khoảnh khắc nào đó, anh không thể nói được chính xác là vào lúc nào, có một cái gì đấy phá vỡ dòng suy nghĩ thanh thản của anh. Một sự lo lắng mơ hồ nào đó... à, đúng rồi! Trong khi đang mải mê làm việc, "Kiến" bỗng quay những con mắt nhợt nhạt

http://tieulun.hopto.org

của mình về phía anh. Cánh tay nhiều khớp đang lắp bộ xích của "Kiến" mới chợt dừng lại trên không. Điều đó chỉ kéo dài mấy giây... Rồi chương trình hoạt động lại bắt "Kiến"tiếp tục công việc như cũ.

Giáo sư khép chặt lại tà áo. Hừ, thì ra là thế này: có lẽ vách ngăn điện tử giữa hai hệ thống chương trình làm việc và đánh nhau quá yếu. Điều đó bây giờ anh mới phát hiện ra, khi các hệ thống điện tử đã bị nóng lên. Nhưng đây cũng chỉ mới là dự đoán...

Giáo sư ngồi lưỡng lự, bị những mối nghi ngờ chia xẻ. Một mặt, anh muốn trông thấy đứa con đầu tiên của "Kiến" được hoàn chỉnh, nhưng mặt khác, một sự lo lắng không rõ rệt như thúc giục anh bắt con quái vật này dừng lại. Quái vật à? Vớ vẩn! Đây chỉ là máy móc, là rôbốt không có ý chí riêng của mình!

Trong lúc đó "Kiến" với tốc độ khủng khiếp tiếp tục hoàn thiện đứa con đẻ đầu tiên của nó. Mấy phút liền nó hoàn toàn tập trung thực hiện chương trình vạch sẵn, nhưng đôi mắt tròn nhợt nhạt giống như hai mặt trăng lại một lần nữa chĩa cái nhìn về phía người sáng tạo ra nó. Những cánh tay nhiều khớp bằng kim loại ngừng việc, và cỗ máy bước đi hai mét về phía Giáo sư. Hoảng sợ, anh vụt đứng dậy. Cả lần này nữa, chương trình cho sẵn lại bắt rôbốt trở về với công việc của mình, và tất cả dường như vẫn ổn thỏa.

Nhưng nếu như "bản năng đánh nhau" xuất hiện lần thứ ba, màng ngăn có thể không chịu đựng nổi, và lúc đó...

Giáo sư toát mồ hôi. Những cánh tay khoẻ có các gọng kìm. Những tấm thép quay tít. Nếu như bộ phận bắt nhiệt của nó hoạt động, nếu như cỗ máy đuổi theo và túm lấy anh, thì anh sẽ như chuột nằm trong móng vuốt của mèo!

Dừng nó lại? Nhưng để làm việc đó, cần phải đến sát bên nó. Anh lau mồ hôi mặt. Mùi mồ hôi anh đang toát ra, cũng như cảm giác sợ hãi, chắc sẽ bị các bộ phận xúc giác của máy bắt lấy phóng đại lên và sau đó...

Trong khi mới chỉ có một rôbốt này, còn có thể dừng nó lại được, và anh là người duy nhất có khả năng làm việc đó. Còn... nếu như anh bị giết chết thì sao? Lúc đó, sáng ngày kia tỉnh đậy, dân nước Anh sẽ thấy đất nước của họ đã bị một bầy thú bằng kim loại sáng lấp lánh

http://tieulun.hopto.org

đông vô kể xâm chiếm và chúng điên cuồng biến các thành phố thành những bãi hoang tàn và đuổi dân chúng chạy dài như đuổi thỏ. Rồi các khối bán cầu này sẽ tràn ngập đảo. Còn sau một tuần, sau một tháng nữa? Mười tỷ, một trăm tỷ những con vật này bò đi khắp hành tinh, xuống đáy sâu đại dương, tràn ngập các vùng rừng rậm, nghiền nát tất cả các châu lục!

Trong đầu anh loé lên như một tia chớp: hậu quả công trình của anh là như thế đấy! Bằng tự chính tay mình anh mở hộp của Pandora[1], thả ra một con quái vật chém đầu này lập tức lại mọc ra đầu khác!

Giáo sư run lên. Những viễn cảnh khủng khiếp làm tiêu tan chút sức lực cuối cùng của anh. Bị thôi thúc bởi sự say mê nghiên cứu mù quáng, anh đã mở cánh cửa ra trước một tương lai ảm đạm như thế đấy, đã gieo những mầm mống của cái chết không tránh khỏi cho cả loài người! Tất cả là lỗi ở anh, chỉ một mình anh! Bởi vì Uaxula, với sự nhạy cảm của phụ nữ, đã nhiều lần ngăn cản anh. Ôi, nếu như anh biết nghe những lời khuyên can đó! Nhưng đâu có! Các người thấy không, "Kiến" là một thành tựu mới của kỹ thuật, mà chẳng lẽ có thể dừng lại nửa chừng trên con đường tiến bộ kỹ thuật hay sao?

Anh quyết tâm ngăn chặn cái viễn cảnh khủng khiếp đó, liền chạy đến bên rôbốt. Nếu cần, anh sẽ hy sinh cả cuộc đời riêng của mình!

Nhưng chỉ vừa chạy được mấy bước, đôi mắt tròn nhợt nhạt của "Kiến" lầnthứ ba lại quay về phía anh. Nó lập tức bỏ đứa con đầu gần như đã hoàn chỉnh của mình xuống và chạy ngược lại đón anh. Giáo sư nghe tiếng quay vo vo của những lưỡi dao thép. Bây giờ là lúc quyết định sống chết - màng ngăn điện tử đã bị phá vỡ! Chỉ đến khi nào trái tim đang đập thình thịch trong ngực anh dừng lại và thân thể anh không còn hơi thở, trở nên lạnh giá, rôbốt mới lại quay về với công việc bỏ dở của nó.

Kinh hoàng, anh quay đầu bỏ chạy, hoàn toàn không ý thức, theo hướng về nhà. Cần phải trốn! Nhất thiết phải làm sao cho giữa

---

1

http://tieulun.hopto.org

con vật bằng thép không hề biết đến thương hại này và anh được ngăn cánh bằng cánh cửa đóng kín của nhà anh!

Và mặc dù Giáo sư phóng như một con thỏ sợ đến chết khiếp, "Kiến" vẫn đuổi kịp anh. Tiếng kêu vo vo mỗi lúc một tiến lại gần hơn. Tiếng giác hút của bộ xích bập trên mặt đất nghe rõ hơn. Trong ánh sáng mờ mờ màu trắng xám xung quanh anh đã thấp thoáng những tia ánh sáng màu xanh nhạt của ngọn đèn trên đầu rôbốt.

Khi nghe luồng không khí của những lưỡi dao thép quay vù vù đã thổi vào gáy anh, Giáo sư liền nhảy sang bên, vào phía sau một khối đá. Bộ phận định vị vô tuyến và bắt nhiệt của "Kiến" bị mất dấu vết - khối đá hoa cương đã che khuất anh. Giáo sư nép chặt mình vào vách đá, cố gắng không thở. Ô cửa sổ với luồng ánh sáng màu vàng ấm áp của ngôi nhà anh - ngôi sao hy vọng - đã ở gần ngay bên cạnh. Chỉ còn ba trăm mét nữa là anh đã ở nhà mình!

Rôbốt vừa kêu vừa quay tròn một chỗ. Những ngọn gió đêm làm cho nó không phát hiện được nguồn nhiệt tỏa ra từ thân người, nhưng nó vẫn nghe được tiếng tim đập liên hồi. "Kiến" đang tìm con mồi của mình.

Mancon bỗng sững người lại vì kinh hoàng. Về nhà à? Tại sao anh lại có thể làm được như vậy? Bởi vì ở nhà còn có Uaxula và các con! "Kiến" chỉ cần ngửi thấy hơi người vợ và mấy đứa trẻ là nó sẽ đào tung cả ngôi nhà lên ngay. Chẳng lẽ anh lại để cho con quái vật mà anh đã thả ra này giết chết vợ con mình? Không, bằng bất cứ giá nào, anh cũng phải dẫn con vật này đi ra xa nhà, vào trong núi chẳng hạn. Có thể lừa cho nó rơi xuống vực? Hay là từ trên cao ném đá xuống đập vỡ nó ra? Bằng mọi cách, anh phải làm cho nó trở thành vô hại!

Vẫn còn chưa biết mình phải làm gì, anh rời mắt khỏi luồng ánh sáng ấm áp trong cửa sổ và nhìn về phía dãy núi Ben Attu đen sẫm ở cách đấy vài dặm. Liệu anh có thoát được con quái vật đuổi theo anh dai dẳng không biết mệt mỏi và không bao giờ bỏ dấu vết này không? Đúng, không chỉ gia đình anh, mà tất cả các gia đình của Xcotlen cũng đều có quyền đòi hỏi anh phải đương đầu với hậu quả này của những mơ ước phát minh táo bạo của chính anh. Anh không chỉ phải dẫn con quái vật đáng nguyền rủa này qua bãi đất hoang mọc đầy những bụi cây dại vào núi, mà còn cần phải tiêu diệt nó. Anh không

http://tieulun.hopto.org

có quyền thất bại trong cuộc chiến đấu không cân sức này. Bởi vì cái gì sẽ xảy ra sau đó? Điều này thì anh biết rất rõ! Chẳng phải tự tay anh đã đặt vào bộ não điện tử của rôbốt chương trình xác định các hành vi của nó đó sao?

Mancon rời khỏi chỗ nấp và như một người mất trí chạy bổ về phía bình sơn nguyên. Lấp lánh dưới ánh trăng, "Kiến" cũng quay người lại và đuổi theo Giáo sư.

*

* *

Một giờ sau, một con người thở hổn hển nặng nề chạy luồn lách giữa những mõm đá đen thẫm của dãy Ben Attu, còn phía sau vừa bập những giác bám, vừa nhấp nháy đôi mắt xanh, là một cỗ máy tự động bám sát không rời nửa bước.

Sức lực của Giáo sư đã cạn kiệt, trái tim như sắp nhảy ra ngoài lồng ngực.Chỉ bằng một sự nỗ lực phi thường của ý chí, anh mới bắt mình cất bước lên được. Và, thực ra Mancon đã làm được nhiều hơn cái có thể chờ đợi ở anh. Từ trên cao, anh ném từng hòn đá tảng xuống thân rôbốt khi nó vừa kêu vo vo, vừa bò lên theo vách đá dựng đứng, nhưng lần nào cặp kìm thép của nó cũng gạt đi được hết.

Đầu gối của Giáo sư khuỵu xuống vì mệt, nhưng anh vẫn chạy dọc theo mép vực, mạo hiểm tính mạng nhảy qua nhảy lại giữa các khe đá với hy vọng rằng rôbốt trong khi đuổi theo anh sẽ rơi xuống vực và vỡ tan. Nhưng thật là quá ngây thơ! Bởi vì chính anh đã trang bị cho cỗ máy này các cơ quan cảm xúc điện tử, đã lắp cho cỗ máy này các xích với giác bám mạnh như ở loài bạch tuộc! Và bây giờ anh chỉ còn một cách là chạy ngoằn ngèo, xuyên qua các bụi mận gai. Nhưng dù anh có trốn ở đâu, tiếng vo vo và tiếng giác bám bập vào đất vẫn nhanh chóng đuổi kịp anh.

Anh không còn có thể nghĩ gì hơn, không còn có thể hy vọng gì hơn. Chân mỗi lúc một khó nhấc nổi lên khỏi mặt đất, tốc độ chạy giữa những mỏm đá, bụi cây mỗi lúc một chậm lại, còn phía sau tiếng

http://tieulun.hopto.org

máy vo vo mỗi lúc một gần thêm, những tia sáng xanh mỗi lúc một trở nên rõ hơn.

Và bỗng nhiên, vô cùng kinh hoàng, anh thấy ở phía xa, giữa những bụi cây nhỏ, có một ánh lửa màu trắng đang di động. ánh đèn bấm. Uaxula đi tìm anh! Vì thấy anh mãi vẫn không về. Nhưng có lẽ chỉ trong vài phút nữa "Kiến"sẽ giết chết anh và lúc đó bộ phận bắt nhiệt của rôbốt sẽ hướng sang cái nguồn tia hồng ngoại mới kia...

Nhưng liền lúc đó, một ý nghĩ vụt loé lên: đầm lầy! Những bãi lầy sâu, nơi bùn nước đặc sệt nổi bóng đen. Làm sao mà anh không lập tức nghĩ ra điều đó cơ chứ?!

Hy vọng truyền thêm sức mạnh cho anh. Bây giờ anh không còn chạy nữa, mà bay, như một con chim, xuống dốc, mỗi khi chùm sáng xanh chạm đến vai anh, Giáo sư lại nhanh chóng tìm chỗ ẩn sau các mỏm đá nhô ra. ánh đèn trong đám cây thấp mỗi lúc mỗi gần. Thời gian quyết định tính từng phút. Anh cám ơn trời đất, vì những tiếng tim đập rất to và tiếng thở hổn hển của mình - chúng mạnh hơn nhiều so với những tín hiệu mà các giác quan của "Kiến" nhận được từ Uaxula.

Bụi cây con, gò đất, đống sỏi, rồi lại bụi cây con, và đất ở dưới chân anh bỗng rùng mình lún xuống. Rồi anh đã bước trên bãi bùn bết dính oàm oạp dưới đôi giầy. Mùi bùn đất bốc lên từ các hố nước mới giống như những con mắt đen phản chiếu các ngôi sao trời. Giáo sư không trông thấy gì, anh không hề nghĩ về mình, nhưng một giác quan thứ sáu nào đó dẫn anh đi theo đúng những mô đất mọc đầy lau sậy và cỏ lác, nơi có thể chịu đựng được trọng lượng của con người nhưng không chịu nổi một cỗ máy nặng hàng tấn. Trong khi chế tạo rôbốt đi lại được mọi địa hình, Giáo sư không hiểu sao không nghĩ về sự cần thiết của nó ở trong các vùng đầm lầy, và kế hoạch thoát thân của anh bây giờ chính là dựa vào thiếu sót này.

Trong lúc đó "Kiến" vẫn kiên trì bò theo sau anh. Một vài phút, bộ xích vẫn còn nện trên lớp đất cứng phập phồng. Rồi bề mặt bãi lầy cuộn lên, và rôbốt bắt đầu từ từ lún xuống. Vũng nước đen sôi lên, bãi lầy khép kín lại phía trên mình "Kiến". Cặp kìm bằng kim loại vùng vẫy thêm một lúc, múa loạn xạ trên bề mặt bãi lầy, rồi vật phát minh

http://tieulun.hopto.org

kì diệu của Mancon Macgat'ri vĩnh viễn biến khỏi tầm mắt người chế tạo ra nó.

Mất một lúc lâu Giáo sư mới leo lên được chỗ đất khô. Uaxula đợi anh bên mép bãi lầy. Nhưng anh nhìn vợ bằng đôi mắt của người không hồn.

- Mancon! Có chuyện gì thế! Máy của anh đâu?

- ở kia!

Anh giơ cánh tay run run chỉ về phía bãi lầy. Ở đó như tuân theo một sức mạnh ghê gớm nào ở sâu phía dưới, mặt bùn cồn lên rồi lại tụt xuống. "Kiến" hãy còn sống, nó còn đang vật lộn. Những con mắt bằng tế bào điện tử nhìn trừng trừng vào khối bùn đen. Bộ xích quay không nghỉ. Nhưng bãi lầy đặc sệt đã ôm chặt nó vào lòng.

- Ôi, thế nghĩa là toàn bộ công sức của anh bị mất toi? - Uaxula thất vọng nói.

Anh đã mở miệng định trả lời, nhưng bỗng ôm lấy vợ vật ngã ra đất. Trong khoảnh khắc, một vầng mặt trời bùng lên sáng rực trên bãi lầy. Từ dưới đáy sâu dựng lên cột nước đen ngòm giống như một cây nấm độc và lập tức biến mất. Nghe có tiếng nổ ùng ục, mặt đất rung lên.

- Bộ pin tôri đã nổ, bị nước chảy vào trong, - anh nói với một sự nhẹ nhõm sâu sắc. - Bây giờ với nó... thế là hết!

- Anh đừng buồn! - Vợ anh, vẫn chưa hiểu việc gì xảy ra, nhưng như thường lệ quen an ủi người khác, nắm lấy khuỷu tay chồng bóp chặt. - Chắc anh sẽ lại làm được cái mới thôi mà! Lại còn tốt hơn nữa, đúng không anh?

- Ôi, Uaxula!

Anh mỉm cười nhìn vợ và đưa tay uể oải vuốt những vết bùn bám trên mặt. Và bỗng nhiên, trên khắp đầm lầy và bãi đất hoang vắng vẻ mọc đầy những bụi cây dại vang lên tiếng cười to và sảng khoái của anh.

http://tieulun.hopto.org

- Uaxula, - cố lấy lại hơi thở, anh nói, - em thân yêu! Anh đã làm ra một con quỷ dữ không có tâm hồn nhưng đồng thời lại có sức sống! Nhôm và những cơn lốc điện tử, các trường điện tử và điệu nhảy vĩnh cửu của các hạt notron cần phải trở thành một điều tốt đẹp vĩ đại nhất của loài người. Anh đã bao nhiêu năm làm việc không nghỉ, sử dụng tất cả các kiến thức của mình, hơn nữa lại còn tốn bao nhiêu là tiền. Thế nhưng...

Anh ngừng lại lấy hơi. Mặc dù anh tiếp tục cười, đôi mắt của anh vẫn chứa đầy kinh hoàng như cũ.

- Thế nhưng anh cám ơn trời đất rằng công trình của anh đã chết! Tất cả, Uaxula ạ, thế là hết. Em có biết bây giờ anh sẽ làm gì không?

- Không, anh ạ, - và chị tò mò nhìn chồng.

- Mua một trang trại và bắt đầu trồng măng tây!

- M...ăng tây? - Chị ngơ ngác thì thầm. - Nhưng tại sao lại là măng tây?

- Vì rằng, - Giáo sư chậm rãi nói, - măng tây là cái hoàn toàn vô hại!

http://tieulun.hopto.org

PERVOMAIXKI LEONID
NGA

HẠNH PHÚC NGƯỜI KHÁC

Có những sự vật không đòi hỏi phải giải thích, - ở chúng, chúng ta thấy rất rõ mối quan hệ giữa nguyên nhân và kết quả, chúng dễ dàng đi vào thế giới quen thuộc của các khái niệm của chúng ta, và bằng tính có căn cứ sắt đá của mình, chúng không cho phép ai có thể nghi ngờ. Nhưng cũng có những trường hợp không thể nào giải thích được - có thể vì tính khác thường của nó gần như giới hạn với sự hoang đường.

Tôi nghĩ rằng với chất thơ đầy băn khoăn của những trường hợp như vậy là ở chỗ trong chuỗi dài những mối quan hệ nhân quả, chúng ta còn thiếu một mắt xích nào đó để có thể nối liền hai bờ của một dải bằng những ấn tượng thường ngày của chúng ta bị cắt ngang bởi một hố sâu bất ngờ - chỉ một mắt xích thôi, không hơn, nhưng chừng ấy cũng đã đủ để cho sự lo lắng, xáo động xâm chiếm lấy trái tim của chúng ta rất lâu, và thậm chí nhiều năm sau vẫn làm cho chúng ta hồi hộp, băn khoăn.

Chúng tôi đi ôtô rời một thành phố nhỏ Ba Lan khi trời đã về chiều. Đi hết mấy dãy nhà năm tầng đứng ở cuối rìa thành phố, phía con đường rẽ hướng Tây, trước mặt chúng tôi hiện ra khoảng không gian của các cánh đồng tháng Chín với những ruộng rạ đã được đốt gốc, những cuộn cải bắp nằm trong các hố cạn, và đây đó rải rác những cây mận gai mọc trên bờ. Không khí trong suốt lấp lánh ánh hào quang màu vàng ấm áp. Đường chân trời nằm khuất sau ngọn đồi bằng phẳng nhưng khá cao bị một dải đường nhựa mầu hồng pha xanh da trời cắt ngang chia làm hai nửa. Mặt trời trong suốt treo ngay trên ngọn đồi.

Phía bên trái đường, trên sườn dốc, bức tường trắng của nghĩa trang Thiên Chúa giáo bị những cây nho dại mọc che kín, lá nho đã

http://tieulun.hopto.org

bắt đầu ngả sang màu đỏ thắm. Phía bên kia tường rải rác một rừng những cây thập tự bằng sắt và bằng đá, những tấm bia mộ đã bị thời gian tàn phá. Bức tượng thiên thần bằng thạch cao mịn đứng trên một ngôi mộ, hai tay che mặt, đôi cánh gẫy giương cao. Những dây nho từ trên tường bò sang phủ lên thân tượng một chùm lá đỏ trông hệt như chiếc áo khoác ngoài nhuộm máu.

Chúng tôi không kịp ăn trưa khi ghé qua thành phố. Dừng xe, chúng tôi ngồi xuống cạnh bức tường nghĩa trang, bày bánh mì, đồ hộp lên tấm vải bạt vẫn dùng để dựng lều.

Bức tượng thiên thần vươn trên đầu chúng tôi đôi cánh bằng thạch cao mịn, tấm áo đỏ xạc xào lay động trong làn gió nhẹ đến nỗi gần như không nhận thấy.

Anh lái xe chạy vào lều canh và mang ra một phích nước. Sự yên tĩnh bao trùm lên chúng tôi, mặt trời sưởi ấm bằng những tia nắng dịu dàng, xung quanh tràn ngập một đại dương vô bờ của cái đẹp thanh bình. Không thể không đau lòng khi nghĩ rằng ở một nơi nào đó rất gần trên mảnh đất mùa thu mệt mỏi và kiều diễm này, lại đang có những trận chiến đấu tiếp diễn, máu chảy và con người vĩnh viễn khép mắt nằm yên.

Tôi có cảm giác như tôi đã đến đây một lần, cũng đã ngồi như thế này trên tấm vải bạt màu nâu, dưới chân bức tường trắng, cũng đã lắng nghe sự yên tĩnh chứa đầy ánh sáng và nỗi buồn này, cũng đã ngồi nhìn thành phố xa lạ kia nằm trong ánh nắng mặt trời đang ngả về Tây.

Điều đó tất nhiên là không thể có được - tôi chưa bao giờ đến đây; và nếu như không có chiến tranh thì có lẽ tôi cũng sẽ không bao giờ được trông thấy dải đường nhựa này, dải nhựa màu hồng pha lẫn màu xanh chảy như một con sông từ đỉnh đồi xuống rồi biến thành một đường phố. Những ngôi nhà màu xám và màu trắng, xinh xắn như được tiện dũa, đứng trên bãi bằng, và đây đó đằng sau chúng thấp thoáng những khu vườn tháng Chín lá xanh chen lẫn lá vàng. Ở đâu đó có người mở cửa sổ, mặt gương phản chiếu ánh mặt trời lóe rực lên như một cục than hồng.

Tôi ngồi nhìn không rời mắt lên con đường và tưởng như không thể nào bỏ qua được cái giây phút khi trên đường xuất hiện một cỗ xe

http://tieulun.hopto.org

song mã. Nhưng dù sao tôi cũng đã bỏ qua cái khoảnh khắc đó, và tôi cũng chỉ trông thấy cỗ xe khi nó đã ở cách chúng tôi không còn xa lắm. Nó từ đâu có thể hiện ra trên con đường này?

Và cũng bắt đầu từ đấy mà nảy sinh ra cái cảm giác băn khoăn lo lắng xâm chiếm tâm hồn tôi; và cho đến tận bây giờ, sau mười lăm năm, thỉnh thoảng nó lại bất ngờ trỗi dậy trong tôi.

Đôi ngựa hồng bờm trắng nhẹ nhàng gõ móng trên mặt đường nhựa. Có một cái gì đó bắt tôi phải kiên nhẫn chờ nó lại gần; trong xe, tôi đã có thể phân biệt được hai hình người: một đàn ông và một đàn bà.

- Chúng ta đi chứ? - Anh lái xe thu dọn thức ăn, rũ tấm vải bạt, hỏi.

- Khoan đã, ngồi thêm một phút nữa, - tôi đáp, mắt vẫn không rời khỏi con đường.

Chiếc xe đã đến rất gần. Đôi ngựa nhịp nhàng và vui vẻ chạy lên dốc, dập dờn đôi bờm trắng. Anh lái xe nhấc nắp máy lên và chúi người vào trong xe.

Ngồi trên cỗ xe ngựa là một người lính với huân chương vinh quang đeo trên ngực áo varơi, mũ ca lô đội lệch ngang tàng - anh chừng ba lăm hoặc cũng có thể là bốn chục tuổi. Điếu thuốc lá ngậm trong góc miệng, dưới bộ ria mềm rất đẹp. Một tay anh cầm hờ bộ dây cương, tay kia ôm ngang vai một phụ nữ trẻ đang thời kì sắc đẹp nở rộ. Họ ngồi cạnh nhau trên chiếc ghế hẹp, chân đặt lên thành trước cửa xe, và không nhìn nhau. Mái tóc vàng gợn sóng của người phụ nữ nhẹ nhàng bay trong gió. Chị mặc một chiếc áo váy bằng lụa hoa to không có tay. Đôi tay xinh đẹp, dường như tạo bằng sáp hồng và ấm, đặt trên đầu gối, những ngón tay dài, khỏe, đan vào nhau. Đôi mắt to màu xám nhìn trùm lên cả thế giới chứa đầy tình yêu và âu yếm.

Không khí trong suốt và tươi sáng đến nỗi trong ánh chiều vẫn trông rõ từng đường nét, từng sắc thái màu trên khuôn mặt của chị; thậm chí tôi thấy cả những đường mờ dịu dàng nơi khóe miệng.

Khuôn mặt người phụ nữ thật tuyệt vời, đến nỗi tôi không thể nào rời mắt được.

http://tieulun.hopto.org

Anh lái xe lại nhắc tôi đã đến lúc lên đường. Tôi không đáp. Anh lấy từ dưới đệm ghế lên chiếc bơm và bắt đầu bơm bánh xe.

Đôi ngựa đã kéo chiếc xe lên đến dốc đồi. Họ đã đến bức tường nghĩa trang. Mặt trời chiếu sáng và như giát vàng lên người họ.

Người lính hút hết điếu thuốc. Bằng một cái vung tay mạnh, anh ném tàn xuống chiếc rãnh bên đường và nhìn vào mắt người phụ nữ. Chị nheo nheo mắt, khép mi lại, dường như muốn tắt đi cả thế giới xung quanh. Cặp môi khẽ run run. Người lính kéo chị về phía mình, rẽ bộ ria và hôn chị. Khi anh ngẩng đầu lên, như đã uống no nước mát múc từ giếng, đôi mắt chị vẫn nhắm, còn trên má lung linh một mầu hồng dịu dàng, phơn phớt. Và đôi ngựa hồng bờm trắng mang chị đi ngang qua tôi với cặp mắt vẫn đang nhắm lại ngây ngất.

Bây giờ tôi ngồi nhìn theo cỗ xe ngựa, thấy chiếc áo va rơi của người lính căng phồng lên sau lưng, thấy chiếc cùi nhọn của cánh tay anh đang ôm ngang vai người phụ nữ và những đợt sóng của mái tóc chị bay bay trong cơn gió nhẹ - mái tóc vàng trong suốt như đẫm ánh mặt trời.

Mặt trời mỗi lúc một xuống thấp, mặc dù hãy còn cách đường chân trời khá cao. Chiếc xe đi xa dần, đã không còn nghe thấy tiếng bánh xe lăn và tiếng vó ngựa gõ xuống mặt đường nhựa. Và thế là, cả chiếc xe, cả hai người ngồi trên xe, cả đôi ngựa hồng đã nhòa dần thành những hình xanh thẫm trên nền ngả sang màu vàng của bầu trời. Chỉ một khoảnh khắc nữa - và tất cả sẽ biến mất sau ngọn đồi, dường như tan đi trong ánh chiều đang tới.

Anh lái xe của tôi chỉ cảm thấy mình thoải mái khi bánh xe lao nhanh trên đường. Tôi ngồi xuống bên cạnh anh; anh mở máy, và chiếc xe ngay lập tức phóng đi như chúng tôi đang bị ai đuổi theo. Bức tường nghĩa trang trôi nhanh ngang qua, bức tượng thiên thần với đôi cánh gẫy lùi lại phía sau, chiếc áo khoác bằng lá của nó rực lên trong chốc lát rồi mờ dần, dường như đã mệt mỏi, không còn đủ sức cháy nữa.

Mặt trời đang tắt dần treo ở phía trước, trên đỉnh đồi. Mũi tên màu tím thẫm như máu đọng lại của con đường nhựa đưa chúng tôi lên đến đỉnh đồi - phía trước mặt hiện ra khoảng không gian bao la

http://tieulun.hopto.org

của cánh đồng chiều, một bình nguyên rộng lớn dường như không có bến bờ.

Tôi ngồi vào xe với một mong muốn không che giấu: được thấy lại cỗ xe song mã vừa chạy ngang bức tường nghĩa trang và hai con người hạnh phúc ngồi trên xe. Nhưng chẳng thấy họ đâu. Đáng lẽ chúng tôi phải đuổi kịp họ từ lâu rồi. Một sự lo lắng bất ngờ và một nỗi buồn khó hiểu chợt xâm chiếm lấy tôi. Trong chuyện này có một cái gì đó bí ẩn. Chẳng lẽ họ lại có thể chui xuống dưới đất hay sao?!

Tia lo lắng chợt lóe lên đó mãi vẫn không tắt đi. Đó là cái gì vậy? Một sự say mê yêu thương bất ngờ như mũi tên cắm thẳng vào tim? Một nỗi buồn tiếc về cái đẹp đã biến mất ngay trước mắt và tôi sẽ không còn bao giờ được gặp lại nữa? Sự ghen tị với hạnh phúc người khác, cái hạnh phúc vừa mới bay qua trên đôi ngựa hồng và không để lại một dấu vết gì trên mặt đất?

Tôi cũng không biết nữa.

"Có lẽ họ đã rời đường nhựa rẽ xuống một con đường đất nhỏ nào đó chăng?" - tôi nghĩ nhưng không tin tưởng lắm, bởi vì không thấy một con đường đất nhỏ nào chảy vào con sông nhựa mà chúng tôi đang phóng rất nhanh lên phía trước.

- Tôi bỏ quên con dao ở chỗ nghĩa trang, - tôi nói với anh lái xe.

- Tối mất rồi, - anh đáp. - Bây giờ chúng ta không tìm thấy đâu.

- Nhưng dù sao cũng cần phải tìm.

Anh lái xe miễn cưỡng quay xe, và chúng tôi đi ngược trở lại. Một lát sau thành phố đã hắt về phía chúng tôi những cửa sổ chói ánh hoàng hôn đỏ rực. Hoàng hôn nhuộm những bức tường của các ngôi nhà màu xám và màu trắng trong ánh lửa với vô số các sắc thái huyền ảo. Ở bên kia thành phố, về hướng Đông, màn đêm đã buông xuống và đang trôi nhanh về phía chúng tôi.

Tôi không nhầm - dải đường nhựa bị ngăn cách với cánh đồng ở cả hai bên bằng những con hào khá sâu. Chiếc xe ngựa không thể rẽ đi đâu được. Hay là hoàn toàn không có chiếc xe nào cả? Hay là tôi chỉ tưởng tượng ra nó? Hỏi anh lái xe cũng chỉ vô ích - bận bịu với chiếc

http://tieulun.hopto.org

xe của mình, anh chẳng trông thấy gì xung quanh; hơn nữa tôi cũng ngượng, không dám thú nhận việc mình theo đuổi ảo ảnh.

Tôi quanh quẩn bên chỗ chúng tôi ngồi lúc nãy. Tượng thiên thần bằng thạch cao mịn đứng trên tường, hai bàn tay che mặt - có thể nó cũng xấu hổ không muốn nhìn tôi chăng?

- Mất rồi mà, - anh lái xe lẩm bẩm. - Thôi, anh đừng tiếc nữa, ta sẽ tìm con dao khác.

Tôi im lặng ngồi vào xe, và chúng tôi lại đi. Mặt trời đã biến mất sau đường chân trời sáng nhạt. Một lúc sau, bóng đêm lặng lẽ choàng lên người chúng tôi.

Tôi mãi vẫn không thoát khỏi nỗi buồn khó hiểu cứ day dứt trong lòng... Rồi tất cả cũng quên đi. Chỉ thỉnh thoảng tôi lại thấy như mình đang ngồi dưới bức tường trắng của một nghĩa trang Ba Lan, trên đầu tôi tán lá chùm nho dại vươn thẳng lên bầu trời xanh, và một niềm hạnh phúc của con người, rất đơn giản và rất trong sáng, đang nhẹ nhàng trôi ngang qua, không dừng lại; nó kêu gọi tôi theo, và biến tan đi không để lại một dấu vết nào.

http://tieulun.hopto.org

PHERAYRA VECGILIO
BỒ ĐÀO NHA

TẤT CẢ ĐỀU LÀ NGƯỜI

Móc cặp chân giả bằng cao su vào đôi gót bị cắt cụt, thọc hai bàn tay vào guốc gỗ, anh bò ra đường bằng cả bốn tay chân như thuở bé còn chưa biết đi. Những tấm vé xổ số trông như những chiếc huân chương treo lủng lẳng trên ve áo, chấm gần sát đất. Mặt trời chói chang vỗ lên lưng anh như khích lệ rồi hắt ra vỉa hè lát đá muôn vàn tia nắng. Anh quan sát và tiếp thu cuộc sống mà trời phú cho. Trên quảng trường, nơi vẫn lê la suốt ngày, anh gặp đôi giày của tên cảnh sát Hoakin.

- Lại đi chữa giầy về đấy à, ông anh?

- Lại chữa giầy, Saurixu ạ.

Anh ngồi lên đôi gót không hề tồn tại, thở ra khoan khoái vì trong chốc lát có thể nhìn thế giới như một con người. Đưa mắt nhìn quanh quảng trường hầu như vắng không, Saurixu, như thường lệ, gào to:

- Vé số một nghìn không trăm năm mốt đây! Có thể trúng giải năm trăm côngtô(1)! Bây giờ chữa giầy mất bao nhiêu, ông anh Hoakin?

-Tiền bây giờ như rác. Dưới sáu chục côxmo nhất định không chịu chữa!

-Thằng đểu! Nhưng trông giầy ông anh bây giờ đáng giá hàng trăm.

Chống cả bốn tay chân xuống đất, anh lại bò đi tiếp. Lướt qua trước mắt là đôi giày và chiếc can của viên chánh án, mấy đôi chân đi đất của một bọn trẻ nào đó mà anh không nhận ra. Và khi trông thấy

http://tieulun.hopto.org

đôi chân sần sùi của Phelixia, một cô gái làm nghề buôn cá, đang đến gần, Saurixu lại lấy thế đứng thẳng và gào:

- Có số một nghìn không trăm linh một đây!

Phelixia cũng rao: "Ai mua cá tươi đây!" Nhưng hai người không hề nhìn nhau. Phelixia ghét cay ghét đắng Saurixu. Còn Saurixu thì không sao từ bỏ được cái hy vọng còn le lói và vẫn kiên trì tìm dịp.

Bằng những động tác mà chỉ một mình anh biết và được thử nghiệm nhiều lần, Saurixu leo hết bậc này đến bậc khác lên chiếc cầu thang của quán cà phê Lalac. Nhưng vừa ló đầu vào cửa, anh đã bị những bãi nước bọt bay tới tấp vào mặt, vào người. Sợ lại gây ra chuyện gì còn tai hại hơn, Saurixu vội vã lặng lẽ bò vào núp dưới gầm bàn. Saurixu mừng thầm, cho như vậy là vẫn còn khá, dù anh em nhà Xaysac đang chơi bi a, tức giận vì sự có mặt của anh, vẫn chưa chịu buông tha.

Ngồi thu lu dưới gầm bàn bi a, thỉnh thoảng Saurixu lại rướn cổ lên gào:

- Vé số một nghìn không trăm năm mốt đây!

Xantus, một gã chuyên buôn đi bán lại ô tô, nhìn xuống gầm bàn bi a, hỏi:

- Này, thằng quỷ, mày có nghe tao nói không?

- Có đấy ạ, xenhio[1] Xantus.

Những đôi ủng trắng và những chiếc gậy bi a nhọn vây quanh Saurixu. Từ trên ban công, gã hầu bàn nhìn hắn cười ranh mãnh. Xantus bảo:

- Nếu trong một phút mày ăn hết một bao pho mát tươi, tao mất cho mày cả một chai rượu vang. Nhưng mày phải uống trước mặt chúng tao. Uống hết. Được chứ? Còn nếu không ăn hết, mày phải trả tiền pho mát. Nào, có dám không?

Một người nào đó lên tiếng khích:

1

http://tieulun.hopto.org

- Một phút ấy à? Thằng Carapau thì phải biết, hắn có đôi hàm hết ý!

- Carapau thề rằng sẽ lấy trộm đôi tay gỗ và đôi chân cao su của mày đấy, Saurixu ạ. Không hiểu đứa nào xui mà nó lồng lên như quỷ ấy.

Mọi người khoái trá im lặng chờ đợi Saurixu trút lên đầu Carapau những lời chửi rủa thậm tệ. Saurixu biết vậy.

- Thằng quỷ cụt đuôi! Đồ sâu bọ, chấy rận! Có chiếc mũ lưỡi trai mà đã lên mặt! Hừ, tưởng đi rửa thuê ô tô là ghê gớm lắm! Không tìm được việc gì hơn chắc! Cũng nghề với ngỗng!

Không tìm được gì cay độc hơn, Saurixu khoát tay làm một cử chỉ khá gợi ý rồi im bặt. Xantus vẫn chưa chịu thôi:

- Thế nào, có ăn hết hay không?

- Tôi mà không ăn hết ấy à? Miễn là có cái gì để mà ăn!

Bọn này thì chẳng từ cái gì cả. Pho mát tươi! Lão lái buôn đểu cáng này có biết đâu rằng từ hôm qua đến nay Saurixu đã được tí gì vào bụng đâu!

Bỗng nhiên giờ lại có pho mát tươi!

Gã hầu bàn mang đến một bao pho mát tươi. Xantus bẻ ra làm đôi để dễ nuốt hơn và vung tay ra hiệu bắt đầu tính thời gian:

- Hai, ba!

Lúc đầu, mọi việc đều trôi chảy. Nhưng liền sau đó, miếng pho mát bị vướng lại trong cổ và chỉ chực oẹ ra. Cục yết hầu, như động cơ của cỗ máy sắp tắt, ngừng chuyển động.

- Còn lại hai mươi giây! Còn mười giây. Chỉ còn mười giây!

Cáu tiết, Saurixu lấy tay cố đẩy miếng pho mát nghẹn ở trong miệng xuống.

Nhưng vô ích!

- Xong! Mày thua cuộc rồi! - Xantus hét toáng lên.

http://tieulun.hopto.org

Mọi người đều muốn tiêu khiển, và một trong hai anh em nhà Xaysac không bỏ lỡ dịp làm trò cười cho mọi người, liền đến giúp Saurixu, lấy đầu gậy bi a đẩy miếng pho mát vào. Nhưng chẳng ai cười nữa cả.

- Thua cuộc thì phải trả tiền, thỏa thuận rồi. Thôi, chào các xenhio ở lại mạnh khoẻ.

- Đợi một tý, xenhio Xantus! Đợi tôi một tí!- Saurixu cố hết sức nuốt miếng pho mát xuống rồi gào lên. - Pho mát bị hỏng rồi! Nó dính bết lại như bột ấy!

- Pho mát bình thường, chỉ có tao là dại dính chuyện với mày, nhưng từ giờ thì thôi, chấm hết! Còn Carapau thì khỏi phải nói. Quai hàm ra quai hàm! Hôm trước nó ăn nửa tá cam cả vỏ lẫn cuống mà vẫn như không. Thế mới gọi là giỏi chứ! Tin hay không, tuỳ mày. ít ra nó còn có cái để mà khoe. Tao nói thật đấy, nó đã nói là làm được.

Xantus thò tay vào túi. Mấy gã hầu bàn mỉm cười.

- Thôi cho hắn một hớp để khỏi lèo nhèo. Nhưng mày nhớ đây là lần cuối cùng đấy nhé!

- Đúng là nó dính y như bột hồ mà. Tôi nói không ngoa đâu!

Xantus nháy mắt ra hiệu, và gã hầu bàn liền mang đến một cốc to rượu vang pha lẫn với vodca. Saurixu hiểu ra ngay, nhưng chẳng còn cách nào khác.

Hơn nữa, chính anh cũng đang muốn uống.

- Không, như vậy không được! Phải uống ngay một hơi, uống hết ngay! Thế chứ! Thôi chào các xenhio. Vĩnh biệt Saurixu nhé, hãy nhớ lấy: tao với mày thế là chấm hết!

- Ôi, lạy chúa, xenhio Xantus! Tôi đã cố hết sức rồi mà.

Nhưng Xantus không còn nghe thấy nữa. Hắn đã chạy vụt ra đường phố để đón đường gặp Pôsu, người đã nhất định không chịu mua cho hắn chiếc xe Ford với giá một trăm côngtô.

Saurixu bò đến bên chiếc ghế dài, nơi Carapau đang ngồi sưởi nắng, tay gãi mớ tóc cứng rối bù. Xantus và Pôsu, trông thấy chúng

http://tieulun.hopto.org

ngồi cạnh nhau, liền đến bên ghế và lại bắt đầu trò cũ. Carapau lại phải gọi Saurixu là nhện đực, còn Saurixu, không biết là lần thứ bao nhiêu, nhắc đi nhắc lại chỉ một điều: Carapau bắt mẹ phải nhịn đói mà chết. Vì làm những trò như vậy, chúng được thưởng mỗi đứa một tôxtan[1] để uống rượu. Nhưng Saurixu nhường phần mình cho bạn vì hôm nay anh đã được uống rồi.

- Vé số một nghìn năm mươi mốt đây!

Saurixu lại bò về phía cầu, nhưng bỗng nghe thấy tiếng rao " Ai mua cá tươi đây!" anh liền sững lại chờ đợi, mắt nhìn như cắm xuống đất nơi đôi chân đi guốc gỗ của Phelixia sẽ phải đi qua. Khi đôi chân đó đi ngang qua trước mặt, Saurixu liền ngồi thẳng dậy và nói, giọng van lơn:

- Phelixia, nghe tôi một tý...

Phelixia quay ngoắt lại:

- Gì thế, đồ cóc nhái!

- Đừng thế! Cô hãy dịu dàng hơn một chút...

Phelixia nhảy cẫng lên phá ra cười. Bị bất ngờ, Saurixu sững sờ cả người, cặp mắt đờ đẫn, buồn bã nhìn như dán mãi vào cặp đùi của thị. Mấy con chó chạy ngang qua, có con dừng lại hếch mõm lên ngửi mặt anh, đuôi ngoe nguẩy chạm cả vào người anh. Một chiếc xe tải bốc bụi mù mịt, vó ngựa làm bắn những mẩu phân còn ấm tung toé lên người. Ôi, cuộc đời chó má! Và khi cặp mắt anh chợt bắt gặp một đôi chân phụ nữ rất đẹp lướt qua ngang trước mũi, Saurixu cảm thấy mình như nghẹt thở, mặt mày xây xẩm. Cố gắng xua đuổi sự ám ảnh, anh rướn cổ gào thật to:

- Có vé một nghìn không trăm năm mốt đây! Mời các ông xem bảng xổ số, có vé một nghìn năm mươi mốt đây!

Một đôi ủng bóng loáng buộc bằng dây đã bước qua bỗng dừng lại. Saurixu đưa mắt nhìn lướt theo đôi ủng lên chiếc quần sọc, lên đôi tay đang thọc vào chiếc cặp da:

1

http://tieulun.hopto.org

- Cho một vé.

- Có ngay ạ, nhưng xin mời xenhio cảm phiền ghé vào cửa hiệu một tý.

Và Saurixu, như thường lệ, bò đi trước, khách hàng theo sau, đi về phía cửa hiệu, nơi bán vé xổ số. Trông anh như một chiếc xe tay được người phía sau đẩy đi.

Một lúc sau, Saurixu đã rao số vé mới: 5702. Trong một giây nào đó, anh dừng lại, ngồi tựa đầu vào thành cầu, nhìn ra đường viền nhấp nhô của dãy núi xa nơi chân trời, nhìn xuống bờ sông quanh co lượn phía dưới, và cau có nghĩ thầm:" Không biết cô ả này còn làm bộ làm tịch gì nữa! Đồ quỷ cái sứt răng, đẹp đẽ gì cho cam! Chỉ còn hai cái răng sâu vêu vao, người thì như một tấm giát giường mục nát, phẳng lì. Với hai chục bạc tao mà không lật ngược được váy cô ả lên, tao thề đi đầu xuống đất!"

- Saurixu.

Saurixu trông thấy đôi dép của Carapau và rất ngạc nhiên, không hiểu vì sao chân hắn lại run lẩy bẩy. Saurixu ngước mắt nhìn lên: Carapau đang còng lưng dưới sức nặng của một chiếc va ly to tướng.

- Thế nào, tìm được việc đấy à?

- Ối chà, công rẻ thối. Được hai minrâyxơ[1]

- Đồ lười quen thân! Tiền ai người ta cho không? Vé số năm nghìn bảy trăm linh hai đồng. Có thể trúng giải năm trăm côngtô! Cậu đi có xa không?

- Không, ngay đây thôi.

Và Carapau lại bước đi tiếp, khó nhọc kéo lê đôi chân run lẩy bẩy vì nặng và vì cố sức, cả người bị chiếc va li lấp kín.

Một lúc sau hắn quay lại, tay cầm hai điếu thuốc lá, đưa cho Saurixu một điếu.

1

http://tieulun.hopto.org

- Hôm nay tớ ăn cuộc pho mát tươi đấy.

- Cậu may quá còn gì! Tớ lại phải ăn cam cả vỏ. Có lần còn phải ăn một phần tư miếng bánh mì với phân bò khô. Tin hay không, tuỳ cậu. Cậu thì chẳng bao giờ tin gì cả. Thử hỏi Xantus mà xem. Nếu tớ không ăn thì đời nào hắn trả tiền cho một cốc vốtca!

- Ít bữa nữa rồi cậu đến ăn đất thôi.

- Tớ sẽ ăn, Saurixu ạ. Chỉ có điều là cậu đừng nói rằng tớ để cho mẹ tớ chết đói. Tớ không làm như vậy bao giờ. Không!

- Thế thì tớ biết nói gì bây giờ, nếu nói vậy cậu không thích?

- Tớ xin cậu đấy, cậu đừng nói thế: Mẹ tớ là người xấu, nhưng không phải tớ làm cho mẹ tớ chết đói. Chỉ tại không có việc làm...

- Cậu có thể đi bán vé sổ xố.

- Nói dễ chưa! Người ta còn mua cho cậu vì cậu là thằng què. Cậu thật là may, tốt số! Tối, cậu lại có thể ngủ ngay trên đường phố mà không bị ai đuổi. Thôi tớ đi đây.

- Vé số năm nghìn bảy trăm linh hai đây! Có thể trúng giải năm trăm công tô! Xin mời xem bảng xổ số...

Saurixu và Carapau vừa định đi mỗi người mỗi ngả thì lại bị một bọn người xúm lại xúi bẩy cho hai bên chửi nhau. Trong kho từ vựng của Carapau mà hắn vẫn thường xuyên tích lũy thêm, có rất nhiều từ chửi rủa dành cho Saurixu, nào "đồ cóc thối", nào " đồ nhện đực", nào" đồ bọ hung"; còn Saurixu chỉ nhắc đi nhắc lại mãi một điều: Carapau bắt mẹ phải nhịn đói chết.

- Cậu vẫn không thôi. Cậu lại bảo tớ bắt mẹ nhịn đói chết rồi!

Và một lần, khi bị một kẻ nào đó chọc cho phát điên lên, Saurixu chợt trông thấy đôi chân của Phelixia kéo lê đôi guốc gỗ lệt xệt đi ngang qua ngay trước mũi mình. Vốn đã suốt đời quen chịu mọi người lăng mạ, lần này, bị cơn giận làm cho quẫn trí, vừa chợt trông thấy Phelixia, anh bỗng như mất đi cái khả năng chịu đựng nhẫn nhục. Vung mạnh bàn tay vẫn đang đi chiếc guốc gỗ lên trời, giọng trầm vang như sấm hàng ngày vẫn rao bán vé xổ số:

http://tieulun.hopto.org

- Gọi ông tổ nhà mày là cóc ấy, đồ rác rưởi! Đồ cứt chó!

Câu chửi rủa bất ngờ buột ra từ miệng Saurixu đối với tất cả bọn Xantus và Xaysac quả là một phát hiện thật sự. Những lời chửi rủa hàng ngày với Carapau đã trở nên nhàm chán, còn đây là một cái hoàn toàn mới: một tiết mục hợp với mọi thị hiếu, Saurixu đã tháo được ngòi nổ của bao nhiêu những điều lăng nhục mà mình phải chịu suốt đời, và tự cảm thấy nhẹ nhõm hơn. Anh được người ta quẳng cho mấy đồng xu tiền thưởng như một người hát rong. Bây giờ thì không ai cần đến Carapau nữa. Hắn có đi ra quảng trường hay vào hiệu cà phê, chỉ có một mình Saurixu nhận thấy hắn. Và có lẽ cũng chỉ có một mình Saurixu biết là hắn vẫn còn sống.

- Này, anh bạn Saurixu, tao sẽ cho mày năm cron[1] nếu mày chịu nghe tao nói trong ba phút.

- Đưa tiền đây.

- Đừng vội. Đầu tiên hãy nghe đã!- Xaysac huơ những đồng tiền lấp lánh trước mũi Saurixu. Anh choáng mắt nhìn, cố kìm tiếng chửi lại.

- Phelixia nó bảo rằng mày chẳng những không có chân mà còn không có cả... Thế mà mày cứ đòi...

- Con ngu! Được rồi tôi sẽ...

- Nó còn bảo rằng chỉ mới trông thấy mày là nó đã lợm mửa rồi, rằng cho mày như một đứa con nít.

- Cái đồ.. tôi sẽ...

- Nhưng nó lại thích Carapau. Chính tao đã trông thấy hai đứa lúc mười một giờ trên con đường ở gần nhà máy...

Mấy đồng tiền chết tiệt, trăm lần đáng nguyền rủa! Saurixu không chịu nổi sự hành hạ này nữa, tuôn một tràng chửi rủa lên đầu tất cả những kẻ tụ tập lại để giải trí, rồi buông bốn tay chân xuống đất và bò ra cửa.

1

http://tieulun.hopto.org

- Này, thằng quỷ, cầm lấy tiền này!

- Quân chó má!

- Cầm lấy, cầm lấy!

Xaysac ném cho Saurixu đồng năm cron, và im lặng há miệng ra.

Đến thứ bảy, ngày mở xổ số, đài đưa tin vé số 1051 trúng giải nhất. Saurixu nhanh chóng bò khắp thành phố - mà anh cứ bị xô đi hết bên này đến bên nọ trên lề đường - để tìm đôi ủng bóng loáng buộc dây. Người chủ tấm vé độc đắc đã đến " Cửa hàng may mắn" hỏi thăm về thằng què bán vé xổ số để thưởng công. Bằng số tiền thưởng này, cộng với ít nhiều món tiết kiệm được từ trước, Saurixu mua một chiếc ghế có bánh xe dùng cho người què. Anh học cách khéo léo điều khiển xe bằng tay qua bộ phận băng truyền. Bây giờ anh nhìn thấy thế giới xung quanh như một con người. Khi Saurixu đi rao vé xổ số vừa xuất hiện trên quảng trường, mọi người đã toan tổ chức một " lễ đón tiếp long trọng". Nhưng nghe những lời trêu chọc khích bác lần này Saurixu không thèm bỏ vào tai. ý thức được sự thay đổi trong cuộc đời mình, anh không còn để ý đến những trò đùa độc ác đó nữa. Nghe mọi người nói một điều gì đó về Carapau, anh chỉ nhún vai. Bây giờ anh còn có gì liên quan tới thằng Carapau xấu số suốt đời chỉ có chiếc mũ lưỡi trai thảm hại kia chứ? Còn anh, Saurixu, đã bắt đầu cuộc đời mới. Khác hẳn so với trước đây. Anh đã vứt đôi guốc tay bằng gỗ và cặp chân giả bằng cao su. Anh đã có một chiếc xe ba bánh. Và thậm chí thái độ của anh đối với Phelixia cũng đã thay đổi. Bây giờ, khi anh nhìn cuộc đời như mọi người khác, không thể không nhận thấy những chiếc răng sâu to tướng vêu vao phô ra ngoài và đường chỉ mỏng của cặp môi đanh ác. Một hôm, chúng gặp nhau lúc chập choạng tối, và lần này Phelixia lên tiếng trước:

- Thế nào, Saurixu, phát tài rồi nhỉ?

- Như cô thấy đấy. Còn cô, héo khô đi như cây gỗ mục. Nếu như cô biết điều hơn...

- Anh nói về cái gì vậy?

- Tôi đã nói với cô trước đây. Cô không muốn...

http://tieulun.hopto.org

Phelixia đặt giỏ cá xuống đất. Màn đêm đã buông xuống. Những tấm vé xổ số đính vào ve áo bay phần phật trước gió như những lá cờ nhỏ.

- Mọi cái đều phải có lúc cả, Saurixu ạ. Mà anh cũng có lần nào nói rõ ràng đâu. Anh muốn cưới tôi à?

Anh nhìn cô gái bằng cái nhìn sợ hãi, rất lâu. Ngẫm nghĩ một lúc, hắn nói:

- Cưới thì không, Nhưng giúp đỡ...

Phelixia quay ngoắt đi, đặt giỏ lên đầu:

- Quỷ tha mày đi, đồ nhện đực!

- Đồ ngu, gì mà gào lên thế. Nghe tôi bảo đã này.

- Tao chỉ có việc ngồi mà nghe mày thôi ư? Thôi, tối rồi.

Miệng cười méo xệch, Saurixu cho tay vào túi. Phelixia lập tức trở nên nghiêm nghị, đưa mắt nhìn quanh. Không một bóng người. Im lặng, người nọ cách người kia một quãng, hai đứa đi theo con đường dẫn xuống khúc ngoặt, nơi mọc đầy những cây đậu móng diều rậm rạp. Đến đây hai đứa dừng lại cãi nhau. Phelixia bướng bỉnh cứ đòi nhận tiền trước.

- ấy, không thế! Ai lạ gì cái trò này nữa...

- Thôi được, thôi được! Nhanh lên, tôi còn bao nhiêu việc...

Khi tay của Saurixu chạm đất, không còn cách nào khác, anh phải dúi tiền cho Phelixia. Và đến lúc ấy Phelixia mới bùng ra, ả thả sức cho sự giận dữ đanh ác của mình, trút lên đầu Saurixu tất cả khinh bỉ, căm ghét, nhục mạ. Và cuối cùng, Phelixia lồng lộn đẩy cả chiếc xe lên người Saurixu. Vất vả lắm, anh mới leo lên được xe và đi vào thành phố, người đầm đìa mồ hôi vì gắng sức và vì tức giận.

Trên đường, anh em nhà Xaysac gặp Phelixia đang vừa đi vừa lầu bầu một điều gì đó, nhưng họ không nghi ngờ gì khi thấy cách đó một quãng, Saurixu đang thở hổn hển ra sức quay bánh xe lăn. Anh gọi đêm tối đến giúp đỡ, và cố hết sức để nén cơn giận dữ, bực mình, hít một hơi căng phổi rồi gân cổ gào tướng lên một cách vô nghĩa:

- Vé một nghìn không trăm sáu bảy đây! Vé xổ số đây!

http://tieulun.hopto.org

PIEXUKH V.
NGA

TẤM VÉ XỔ SỐ

Anh chàng du thủ Pasa Con Trời ngày nào cũng có mặt ở xung quanh cửa hàng mua bán thôn, bên bến đỗ ô tô buýt, cạnh văn phòng xí nghiệp khai thác vàng "Hợp Đồng" và trên đảo Du Thủ, nằm dài như một khúc giò nơi con suối Luiza đổ vào sông Burkhalinca. Trông anh ta hoàn toàn không giống như những tay du thủ cổ điển. Trên người Pasa là một bộ đồ comple xám khá lịch sự, chiếc áo len dệt còn mới, đôi giày lính da nâu, và trên túi áp ngực thậm chí còn thò ra đầu chiếc bút máy Trung Quốc đã vỡ. Khuôn mặt của anh ta cũng mang tính nhân loại chung, trên đó không có sự trống rỗng lẫn vẻ đần độn rầu rĩ thường vẫn hằn trên mặt những kẻ du thủ, đặc biệt là những lúc họ tỉnh táo. Tóm lại, nếu như không có lớp da cháy sạm tàn nhẫn màu mận úa, cái màu thường vẫn gặp ở xác người chết trôi, thì không thể nào nói rằng Pasa là một kẻ du thủ.

Trong hội những kẻ du thủ ở xí nghiệp khai thác vàng "Hợp Đồng", Pasa Con Trời giữ một địa vị gần giống như thủ lĩnh, và điều này đúng là rất lạ vì trong số du thủ ở đây thường làm gì có ai có được uy tín. Tuy thế, trong suốt một dải đất từ Martrican đến Uxt Nera, nghĩa là trong khoảng giới hạn địa lý không có ai là người có uy tín trong số dân du thủ, Pasa Con Trời có một trọng lượng giống như các đồng chí công an khu vực, hoặc những cá nhân lao động quên mình có được trong môi trường những con người bình thường. Điều đó lạ lùng còn vì Pasa, có thể nói là lính mới và hành nghề này chưa lâu, chỉ mới chừng năm rưỡi, sau khi anh ta lĩnh trọn vẹn hạn tù vì tội tham ô.

Pasa Con Trời chiếm giữ cái địa vị tương tự như một thủ lĩnh là vì những nguyên nhân sau: thứ nhất, anh ta là người có học vấn khá, mặc dù học vấn đó anh ta có được bằng con đường tự học, tức là đã mấy lần đọc đi đọc lại toàn bộ số sách trong thư viện của trại giam, thứ hai, anh ta là người đứng đắn, và nếu có vay ai hai chục cô pếch

http://tieulun.hopto.org

thì dù có phải lộn trái hết cả người ra, anh ta cũng sẽ trả đủ, thứ ba, anh ta là người cương quyết đến mức chỉ trong vòng nửa năm đã lập lại trong đám cùng hội cùng thuyền một trật tự ít nhiều đáng gọi là trật tự. Điều đáng ngạc nhiên nhất là trong cái khuynh hướng này anh ta không hề thi hành một biện pháp đặc biệt nào, mà chỉ đơn giản là mỗi khi có ai đó trong đám du thủ làm một điều gì bậy bạ, anh ta nói với họ bằng cái giọng nghẹn ngào đầy nước mắt (anh ta hầu như bao giờ cũng nói bằng giọng nghẹn ngào đầy nước mắt, có lẽ là do thần kinh), rằng họ đang làm điều bậy bạ, rằng hành động tốt là tốt, còn hành động xấu là xấu, rằng con người trong bất kỳ hoàn cảnh nào cũng phải là người, tóm lại, anh ta cứ nhai đi nhai lại một bài hát cũ rích nhưng thực ra đối với nhiều kẻ lại là mới toanh. Và không hiểu là những lời nói của anh ta đã thật sự làm cho đám du thủ động lòng, hay họ bị sửng sốt bởi chính sự hiện diện của một đạo đức thật sự thể hiện trong một con người thật sự. Nhưng chẳng bao lâu sau, trong xóm của họ quần áo lót phơi đã thôi không còn bốc hơi nữa, và những trận ẩu đả cũng chấm dứt, càng ngày càng ít xảy ra các vụ xâm phạm lãnh thổ của nhau, nơi họ thu hoạch cái gọi là "hàng thủy tinh". Thế nhưng các tay du thủ Nicolai biệt danh Thanh Bình, du thủ Cuzmin - con một sĩ quan bạch vệ cũ, du thủ Người Pháp được mang hiệu "Người Pháp" vì thuộc lòng câu đầu tiên của bài Marsellaise bằng tiếng Pháp, vẫn còn tiếp tục phá rối một thời gian, nhưng cuối cùng bị mọi người thống nhất tẩy chay, nên cả ba phải bỏ đi, lúc đầu đến Xladki, rồi đến Kartkhala. Chỉ riêng anh chàng Người Pháp ít lâu sau quay trở về và lại theo thói cũ.

Khoảng một tuần sau khi anh chàng Người Pháp trở về, trong xóm công nhân của xí nghiệp khai thác vàng "Mùa xuân" đã diễn ra một loạt sự kiện về sau bất ngờ và ngẫu nhiên trùng hợp thắt buộc với nhau vào một mối và sau thời gian ngắn đã kết gắn thành một chuyện không lấy gì làm đẹp đẽ, nhưng lại rất có ý nghĩa giáo huấn. Tham gia vào câu chuyện không đẹp đẽ này có một vài tay du thủ, kỹ sư trưởng xí nghiệp khai thác vàng Novoxinxev bố, con trai của ông ta Novoxinxev con, một trung sĩ công an, bà bán hàng ở cửa hàng mua bán thôn và giám định viên Kazacova.

Vậy là, ngay sau khi anh chàng Người Pháp quay về, trong xóm công nhân "Mùa xuân" xảy ra một loạt sự việc được xếp đặt theo trình tự sau: vào một ngày thượng tuần tháng Tám, mẻ đãi thực

http://tieulun.hopto.org

hiện ở khu vực đầu nguồn suối Nirt không cho thấy một gram vàng nào. Trong cửa hàng mua bán thôn, người ta dúi cho kỹ sư Novoxinxev bố một chiếc vé xổ số. Như mọi khi thì ông ta đã quẳng đi, nhưng lần này vì đãng trí, nên ông nhét nó vào túi ngực chiếc áo vét màu xanh của mình. Anh chàng Người Pháp thó được ở đâu đó tấm vải trải giường, và hình như anh ta dự định sẽ dùng nó may cho mình chiếc quần dài (vì điều đó mà Pasa Con Trời lên lớp cho anh ta một bài, và anh ta liền để bụng thâm thù). Nhà Novoxinxev điện thoại hỏng, phải gọi người chữa. Và cuối cùng, vì ống dẫn nước bị hỏng, nên nước đã tràn vào ngập mấy gian xưởng bỏ hoang từ lâu đã bị đám du thủ chiếm đóng. Thật ra mà nói, cái sự kiện này chỉ quan trọng ở một điều, là bộ comple xám lịch sự của Pasa Con Trời bị ướt sũng, và cùng với những người bị nạn khác anh ta đến hong sấy ở đảo Du Thủ, nơi bằng những nỗ lực chung, một đống lửa lớn đã được nhóm lên, và mọi người ngồi buồn chán cạnh đống lửa chờ đến giờ cửa hàng mua bán mở cửa. Chỉ riêng có Masa Saliapina, một người đàn bà ba chục tuổi với khuôn mặt trẻ con và hai bàn tay đàn ông dày dạn phong trần, mình mặc áo jaket cắt từ một tấm áo khoác nilon, khăn trùm đầu vải ga, váy vải bông, một chiếc tất dệt kim, chiếc kia bằng len đen, chân đi đôi giầy cao su cũ mòn, chỉ một mình chị ta đi lại lang thang trên đảo và nói chuyện với chính mình. Trong lúc đó, Pasa Con Trời bất kể cái lạnh buổi sáng khá gay gắt, cởi chiếc áo vét xám trên mình ra vắt lên cành cây cạnh đống lửa. Khi chiếc áo đã bắt đầu bốc hơi nước trộn lẫn mùi mồ hôi, thì cũng là lúc Người Pháp chọn được dịp trả thù: anh ta kín đáo dùng một cành cây nhỏ hắt chiếc áo của Pasa vào đống lửa. Pasa hét lên não nùng và nhảy vào cứu chiếc áo, nhưng quá muộn - trên vải đã xuất hiện những vết cháy, rồi tức khắc biến thành các lỗ thủng, và ai nấy đều thấy rõ rằng Pasa không thể nào mặc chiếc áo này được nữa. Tuy nhiên cái hành động phá hoại đó của Người Pháp không thoát khỏi sự trừng phạt, bởi vì Masa Saliapina, do ngẫu nhiên, đã nhận thấy các mánh khóe của anh ta với cành cây nhỏ và như người ta nói, đã chỉ mặt vạch tên thủ phạm. Mọi người thiếu điều nện cho Người Pháp một trận, nhưng đã chỉ ném vào mặt anh ta tất cả những gì tích tụ lại bấy lâu nay, và cuối cùng quyết định vĩnh viễn tống cổ anh ta ra khỏi cộng đồng. Cũng nên ghi nhận cho Người Pháp một điều, là cái sự nhất trí như vậy của các bạn đã làm anh ta chấn động, anh ta tự nhủ rằng nếu như các bạn du thủ đã xua đuổi anh ta

http://tieulun.hopto.org

thì có nghĩa tất cả thế là hết, rồi anh ta quỳ xuống và sôi nổi hứa xin chuộc lại lỗi của mình.

Đám du thủ càu nhàu chửi rủa, nhưng rồi cũng đồng ý.

Cuối buổi chiều ngày hôm đó, Novoxinxev bố từ văn phòng xí nghiệp trở về nhà, đào bới một lúc trong khu vườn che kính nơi ông ta trồng cà chua và dưa chuột, ngồi dùng bữa tối với anh con trai trong gian phòng ăn lớn. Đúng vào lúc ông ta cầm từ đĩa bánh lên mẩu đầu bánh mì mà ông ta rất ưa thích, thì tiếng chuông điện thoại bất ngờ réo lên váng tai, và mẩu đầu bánh mì tuột khỏi ngón tay ông ta rơi vào đĩa xúp. Novoxinxev bố thở phì phì, đứng dậy, bước đến bên máy điện thoại, cầm ống nghe: anh nhân viên điều phối từ văn phòng gọi điện tới thông báo rằng chị giám định viên Kazacva lại gặp thất bại, ở khu vực giầu trữ lượng nhất của xí nghiệp, mẻ đãi cuối cùng không cho một gram vàng nào. Xét trong phạm vi của xí nghiệp, thì đây là một tấn thảm kịch nhỏ, vì kế hoạch khai thác của quý, như các nhà quản lý thường nói, thế là bị vỡ, và Novoxinxev bố quay trở lại bàn với vẻ mặt tối sầm, ngán ngẩm, dường như ông ta vừa bị một nỗi đau khổ lớn đổ sụp xuống đầu. Novoxinxev bố chìa tay ra để cầm lấy mẩu bánh mì khác, nhưng ông ta bỗng sững người, chết lặng, mắt trợn lên man dại và ngã vật từ ghế xuống sàn nhà. Novoxinxev con nhảy bổ lại bên bố, lật ngửa người ông ta lên, và cùng với hành động đó, một luồng không khí nặng nề phì ra từ trong cơ thể ông cụ. Novoxinxev con, một kỹ thuật viên thiết bị kiểm tra lực lưỡng, bước đến trước tấm gương lớn, đứng nhìn vào đó một lúc, dùng nắm tay lau nước mắt, rồi lấy hết sức đấm vào bóng của chính mình, biến tấm gương thành những mảnh vụn lấp lánh bạc...

Hai ngày sau, mọi người mai táng Novoxinxev bố. Thời tiết lúc đó thật tồi tệ. Trời rét, gió lạnh, mưa rả rích, và hai ngọn núi trọc phía xa có tên là Núi Vàng trông tang tóc, hòa nhập với tâm trạng con người...

Sau khi đám đưa tang rời khỏi nghĩa địa, chị bán hàng ở cửa hàng mua bán thôn đi đến bên cạnh Novoxinxev con, khoác lấy tay anh ta và nói:

- Tôi hiểu rằng giờ không phải lúc, nhưng...

- Cái gì "nhưng"? - Novoxinxev con hỏi.

http://tieulun.hopto.org

- Mấy hôm trước tôi bán cho bố anh một vé xổ số.

- Thì sao?

- Bố anh trúng giải.

- Tại sao chị biết vé của bố tôi trúng giải?

- Tất cả số vé tôi đều có ghi lại.

- Để rồi sau lấy tiền hoa hồng à?

Chị bán hàng đáp lại bằng một nụ cười điệu.

- Thế bố tôi trúng gì?

- Chiếc xe Moxcvitr.

- Thế đấy! - Novoxinxev thốt lên và vung vẩy bàn tay quấn băng trông rất buồn cười. - Nhưng mặt khác, nảy sinh ra một vấn đề: tôi biết tìm chiếc vé ấy ở đâu bây giờ?!

Chị bán hàng nhún vai rồi bỏ đi.

Hôm sau, Novoxinxev xin nghỉ phép để tìm tấm vé trúng giải. Sau một ngày làm việc, anh ta đã kịp lục lọi tất cả các tủ hòm, ngăn kéo, giá sách và đủ những chỗ kín đáo khác của căn hộ, thậm chí lột cả giấy dán tường ra, nhưng tấm vé xổ số vẫn không thấy đâu. Buổi chiều, vì buồn phiền, anh ta ghé vào quán bia nằm đối diện bến đỗ ô tô buýt, ở đó anh ta chia sẻ nỗi tai họa mới của mình với vài ba người bạn, và chẳng mấy thời gian sau, cái tin về chiếc vé xổ số bị mất đã lan ra khắp một vùng lãnh thổ đúng bằng cả nước Pháp và nước Thụy Sĩ cộng lại.

Cái tin đó không hiểu tại sao lại đến tai những người du thủ trước nhất. Phần lớn bọn họ tỏ ra hờ hững với nó. Masa Saliapina tuyên bố rằng nếu mình trúng giải ô tô con chị sẽ bán xe đi để lấy tiền mua một chiếc áo lông nhân tạo (Masa ngây thơ cho rằng những chiếc áo lông nhân tạo phải đắt khủng khiếp). Người Pháp nhận xét: "Thánh nhân đãi kẻ khù khờ", còn Pasa Con Trời thì bình luận về cái tin đồn đó bằng những lời sau:

http://tieulun.hopto.org

- Triết gia Schopenhauer[1] đã từng khẳng định: trong thế giới này hầu như không có ai ngoài những người điên và lũ ngu xuẩn. Tôi e rằng ông ta nói đúng.

Thế nhưng cái tin đó rất nhanh chóng bị mờ đi trước một tin khác: Người Pháp đã giữ lời hứa và chuộc được lỗi lầm mới đây của mình bằng cách đền cho Pasa Con Trời một bộ comple tuyệt vời, dường như anh ta đổi con dao găm SS của mình cho một người thợ cắt tóc trước đây là ngoại kiều Rumani. Thực ra, chiếc quần quá dài, nhưng Masa Saliapina đã dùng kéo cắt bớt đi, và kết quả trông cũng không đến nỗi nào. Pasa vận quần áo mới và đi lại rất lâu trên đảo Du Thủ bằng bước chân thiếu tự tin như thường vẫn thấy ở những người vừa mặc một cái gì đấy mới.

Trong lúc đó, Novoxinxev con vẫn không từ bỏ hy vọng tìm ra chiếc vé trúng giải. Ngày hôm sau, anh ta lại tiếp tục lục bới trong nhà, và kết quả chỉ là biến cái nơi có người ở thành cái nơi như không phải để cho người ở. Đến gần tối, anh ta quyết định đến trao đổi với chị bán hàng của cửa hàng mua bán thôn. Cửa hàng sắp đóng cửa; tì tay lên góc quầy, anh ta buồn bã nói:

- Tôi không tìm ra chiếc vé. Đã lục kiếm khắp nơi, thậm chí lật cả sàn nhà lên mà chẳng thấy vé viếc đâu cả.

- Nhưng anh đã xem túi áo của bố anh rồi chứ? - Chị bán hàng hỏi.

- Đã, - Novoxinxev đáp.

- Thế anh đã xem chiếc áo comple màu xanh chưa? Vào ngày mua vé, ông cụ mặc chiếc áo màu xanh vải boston. Tôi còn nhớ bố anh nhét chiếc vé vào túi ngực áo comple xanh.

Novoxinxev nhìn xuyên qua bức tường của cửa hàng mua bán thôn bằng ánh mắt nặng trịch:

- Ôi! - Anh ta nói giọng lạc đi. - Chúng tôi đã mai táng ông cụ trong chính chiếc áo ấy!...

1

http://tieulun.hopto.org

Chị bán hàng kêu lên một tiếng và lấy bàn tay bịt miệng lại.

Ý nghĩ đầu tiên hiện lên trong đầu Novoxinxev là lặng lẽ đào xác bố lên và chỉ bằng cách đó mới có được chiếc vé. Nhưng sau khi suy tính kỹ càng, anh ta đi tới kết luận rằng người ta sẽ không xoa đầu khen ngợi anh bởi cái tiết mục tự biên tự diễn đó, nên tốt nhất là phải hành động theo pháp luật. Một tiếng rưỡi sau anh ta đã có mặt ở thị trấn Xladki, tại cơ quan nội vụ huyện, nơi anh ta có người bạn làm trung sĩ công an, một anh chàng nhỏ con với hàng ria con kiến, một tay láu cá và vui tính.

Tay trung sĩ lắng nghe Novoxinxev, rồi nói:

- Nếu như cậu không phải là một thằng huếch hoác như vậy, thì chúng ta đã làm được mọi việc một cách êm thấm rồi. Còn bây giờ thì phải chạy chọt một mớ thủ tục với phòng công tố.

Và anh ta dương dương gõ gõ những khớp xương ngón tay lên trán.

Nhưng ngược lại lời tiên đoán đó, với phòng công tố không gặp thủ tục gì đặc biệt, vì viên phó ủy viên công tố huyện sửng sốt và cả phẫn nộ trước lá đơn của Novoxinxev đến mức ngay lập tức viết quyết định cho khai quật và gần như ném nó vào mặt người đệ đơn như trước đây người ta ném găng tay thách đấu vào mặt địch thủ.

- Anh ta thế nào ấy, không bình thường à? - Novoxinxev hỏi trung sĩ công an đang đứng đợi ở hành lang.

- Hơi hơi, - trung sĩ đáp.

Đêm mười bốn tháng Tám, đôi bạn mang xẻng, dây thừng, đèn bấm đi ra nghĩa trang của xí nghiệp nằm trong một cánh rừng nhỏ cạnh bờ sông Cartkhala. Đêm sáng trời và có vẻ như đang náu mình, cảnh giác một cái gì đó.

Đến bên ngôi mộ Novoxinxev bố, hai người nhổ nước miếng lên lòng bàn tay và bắt đầu đào.Với nguyên nhân là đất băng giá vĩnh cửu rất cứng nên các huyệt ở vùng này thường được đào khá nông, và chưa đầy năm phút sau, lưỡi xẻng của trung sĩ đã chạm vào nắp quan tài phát ra một tiếng động khô. Novoxinxev con rùng mình, đứng thẳng người lên lấy bàn tay lau mồ hôi trán, một lúc lâu người anh ta

http://tieulun.hopto.org

run bắn lên không thể nào cưỡng nổi, nhưng cuối cùng rồi Novoxinxev con cũng trấn tĩnh được và lại cầm lấy xẻng. Chẳng mấy chốc sau họ đã lôi quan tài lên, đem đặt trên chiếc gò bên cạnh và mở nắp ra. Cái mà hai người bạn trông tháy trong bất kỳ trường hợp nào cũng làm cho họ kinh ngạc: tử thi nằm trần truồng.

- Hừ!... - Trung sĩ nói. - Rõ ràng là điều luật hai trăm hai chín rồi. Phải phát đơn kiện vụ này thôi.

Tuy nhiên, cuối cùng họ cũng không phát đơn kiện, mà nguyên nhân là như sau: sáng ngày hôm sau, Pasa Con Trời, ngồi xổm cạnh cửa hàng mua bán thôn, kể cho đám du thủ nghe về trận Poltava, khi đến đoạn hay nhất, anh ta thò tay vào túi ngực lấy chiếc bút máy vỡ của mình ra để vẽ lên cát sơ đồ bao vây quân Thụy Điển ở gần Iacovxư, cùng với cây bút, anh ta rút ra một tấm vé xổ số bốc mùi đất ẩm. Trong khoảng chừng một phút, Pasa trầm ngâm xem xét tấm vé, rồi đứng dậy và đi về phía mấy gian xưởng máy bỏ hoang. Trong xưởng, anh ta cởi bộ quần áo mới trên người ra, mặc bộ đồ rách trải trên bàn máy vào, rồi đi đến đội khai thác của Novoxinxev đang đãi vàng ở phía trên sông Cartkhala cách đấy chừng ba cây số.

Novoxinxev không có ở bên thiết bị kiểm tra, mà đang quai búa đập thép quá cỡ, cảm thấy có người lạ mặt đứng sau lưng, anh ta liền quay lại và nhìn Pasa một cách giận dữ.

- Anh vào đây làm gì, hở đồ ăn hại kia? - Anh ta nói, nheo nheo mắt một cách khinh miệt. - Anh không biết là không có giấy phép thì cấm vào khu vực à?

- Ta ra kia một lát, - Pasa nhũn nhặn đề nghị.

Novoxinxev dần dần thay đổi vẻ mặt, dường như anh ta đã đoán được tay du thủ này đến để làm gì, rồi ném búa tạ xuống, bước theo Pasa. Đi được chừng năm chục bước, cả hai cùng dừng lại. Pasa Con Trời ngồi xổm xuống đất, lấy tấm vé ra và chìa cho Novoxinxev:

- Anh xem, có phải vé của anh đây không?

Novoxinxev cầm lấy mẩu giấy, lật đi lật lại, và nói:

- Có ma quỷ nào biết, tôi làm sao nhớ được! Tôi có ghi số ở nhà, còn thế này thì không nhớ.

http://tieulun.hopto.org

- Tối nay tôi sẽ đến nhà anh, - Pasa nói. - Anh về đối chiếu đi, nếu không đúng số, anh trả lại vé cho tôi.

Buổi tối, lúc hơn sáu giờ, Pasa Con Trời đến nhà Novoxinxev, qua vẻ mặt cởi mở của chủ nhà, Pasa lập tức đoán ra rằng tất cả đều khớp.

- Thật tôi chẳng biết phải cám ơn anh như thế nào nữa! - Mời Pasa vào nhà, Novoxinxev nói. - Ta làm một vài chén chứ? Anh thích gì hơn: vodka hay rượu vang?

- Tôi không uống vodka, - Pasa nói.

- Còn về giải thưởng, - Novoxinxev tiếp, - của anh một phần tư.

- Tôi chẳng cần gì cả đâu.

- Hừ, anh đúng là không bình thường!..

Pasa nhún vai.

- Nhưng làm sao mà nó lại rơi vào tay anh?

- Tôi tìm thấy, - Pasa đáp và cụp mắt nhìn xuống.

- Trong túi ngực chiếc áo vét xanh phải không?

Pasa gật đầu.

- Thôi được, - Novoxinxev nói, - ta sẽ ỉm vụ này đi, nhưng anh hãy thú thật: tự anh đào lên à?

- Đào cái gì? - Pasa hỏi.

- Thế nghĩa là không phải anh. Như vậy càng tốt.

Novoxinxev đi xuống bếp và hai phút sau quay lại, tay ôm một hộp trứng cá, chai rượu vodka và hai chai rượu vang hảo hạng.

- Mà này, sao nhà anh tan hoang thế kia? - Pasa hỏi. - Hệt như quân Mamai[1] vừa đi qua ấy...

Novoxinxev cười lại một cách hết sức chân tình.

---

[1]

http://tieulun.hopto.org

- Đó là tôi tìm chiếc vé xổ số, - anh ta vừa cười vừa nói. - Nếu tìm thêm chừng hai ngày nữa thì có lẽ không còn nơi nào để ở. Thôi đủ rồi, cầm lấy cốc đi. Nào, như người ta thường nói, chúc một buổi sáng tốt lành!

- Tại sao lại "chúc một buổi sáng tốt lành"?

- Ấy, người ta thường nói vậy để uống cho thú vị hơn. Đầu tiên nói "chúc một buổi sáng tốt lành", rồi sau khi uống xong nói "uống một buổi sáng - uống ngày tự do". Đó giống như là một câu thành ngữ. Còn các anh thì sao, uống mà không nói gì cả à?

- Chúng tôi không nói gì cả.

- Bọn du thủ các anh thật là chán, không linh hoạt chút nào, trong người các anh không có ngọn lửa!

Pasa im lặng.

- Tôi còn nói hơn thế nữa, anh đừng giận nhá: các anh là những người đáng tởm. Thì anh thử nghĩ xem: toàn đàn ông khỏe mạnh cả, mà các anh cứ sống như những kẻ ăn bám, đi nhặt chai - thật là xấu hổ! Chẳng lẽ các anh thích một cuộc sống nhục nhã như vậy sao?

- Nói chung, đi du thủ không phải vì thích.

- Thế thì tại sao?

- Tại vì không thể nào khác được. Đôi khi con người bị tống ra khỏi cuộc sống. Tôi có thể nói là bị tách một cách cơ bản, đến nỗi không thể nào quay lại được nữa.

- Tôi không hiểu điều đó! - Novoxinxev nói và đấm mạnh tay xuống bàn. - Tay có, chân có, đầu óc nguyên vẹn - tất cả đều có đủ để trở lại một cuộc sống bình thường!

- Cuộc sống bình thường nghĩa là thế nào? - Pasa hỏi, hơi có vẻ ranh mãnh.

- Hãy đi làm việc. Anh sẽ có việc, người ta sẽ cho nhà ở - thế đấy!

http://tieulun.hopto.org

- Nhưng tất cả vấn đề là ở chỗ không có nơi nào mà đi hết. Không ai lấy tôi làm lãnh đạo, mà cả vào một văn phòng vô dụng nào đó người ta cũng không nhận.

- Đi đến công trường xây dựng ấy, đến công trường người ta sẽ nhận.

- Nhưng ở công trường xây dựng thì phải nai lưng ra mà làm, nhưng tay tôi đến một hộp diêm cũng không giữ nổi. Tôi bị bệnh mà, toàn bộ bên trong tôi mục nát cả rồi.

- Chắc chỉ là bên trong thôi, - Novoxinxev nhận xét không thiện cảm, - nhưng bên ngoài thì còn chắc lắm.

- Đó chỉ là tưởng như vậy thôi. Tôi sẽ đi lang thang chừng vài năm nữa, và chấm hết - một giấc ngủ lạnh lẽo dưới mồ.

- Nếu vậy thì số của anh đúng là cùng tận rồi. Như người ta nói, hoàn toàn không có tương lai. Nhưng mà làm sao anh lại đến nỗi như vậy?

- Chuyện cũng thường tình thôi. - Pasa nói và thở dài nặng nề. - Năm bẩy mươi tám tôi lĩnh án vì tội tham ô. Ngồi ở Cuteman. Năm bẩy mươi chín vợ gửi giấy ly dị đến rồi lập tức đi lấy chồng. Năm tám mươi mốt, được tha và ăn mừng túy lúy một trận ở Xladki. Một tuần sau tỉnh dậy - trần như nhộng. Không có gì ăn, không có tiền đi đường, mà nói thẳng ra, cũng chẳng có nơi nào mà đi cả...

- Đó là một điểm yếu, - Novoxinxev nói. - Cái tai họa của anh ở chỗ anh không phải là đàn ông.

- Biết làm sao được, mỗi người có một thể tạng riêng.

- Cái thể tạng của anh đáng đem mà vứt đi, chỉ biết kể lể và khóc lóc.

- Làm sao mà tôi không khóc được, khi tôi phải nuốt bao nhiêu khốn khổ như vậy!

- Dù sao thì tôi cũng không tài nào hiểu nổi! Bởi vì chúng ta đang sống ở đất nước chỉ cần không quá lười biếng là đã có thể đủ ăn đủ hút, thế mà vẫn còn có kẻ chịu nuốt bao nhiêu khốn khổ...

http://tieulun.hopto.org

- Không một ai bị bắt buộc phải làm người hạnh phúc cả, - Pasa nghiêm khắc nói.

- Không, bị bắt buộc! - Novoxinxev phản đối.

- Không, không bị bắt buộc!

- Không, bị bắt buộc, bởi vì nếu có điều kiện đạt được hạnh phúc, con người bắt buộc phải đạt được hạnh phúc!

- Không, không bắt buộc, bởi vì đối với một số người thì hạnh phúc là bất hạnh, và ngược lại!

- Có cái gì đó tôi không hiểu được, - Novoxinxev nói, mặt tỏ vẻ ngơ ngác ngây ngô. - Có phải anh muốn nói rằng có những người cố ý chuốc lấy bất hạnh cho mình? Nhưng đấy chỉ là chuyện tiếu lâm, cầu Chúa cho người nước ngoài không biết về những chuyện như vậy của chúng ta - họ sẽ cười vỡ bụng mất!

- Không hẳn là cố ý... Ở đây tất nhiên mọi chuyện phức tạp hơn nhiều, nhưng một phần nào đó thì nói chung là cố ý. Anh hiểu không, sự thể là trong tính cách của chúng ta có một sợi dây đàn bí ẩn, nó cứ thường xuyên ngân lên một giai điệu ngang bướng, không theo ý muốn mà trong dân gian người ta gọi là "lập dị", chỉ cốt sao cho không giống người khác. Đây là một sợi dây rất hùng mạnh, trong một chừng mực khá lớn xác định bản nhạc của cuộc sống chúng ta. Thậm chí cả khi tất cả chúng ta ai cũng được phát không xe riêng, thì cứ mười người sẽ có một người vẫn giữ nguyên tắc sử dụng phương tiện giao thông công cộng, hoặc đi bộ để tỏ thái độ. Thậm chí cả khi ở chỗ chúng ta đã chín muồi cái hạnh phúc trọn vẹn, toàn thể, và thậm chí là tất yếu, thì tôi xin cam đoan với anh, là vẫn sẽ còn đầy rẫy những kẻ ngây dại mất trí, những thiên tài không được công nhận và những cá nhân nổi loạn. Và điều đó không phải là vì một phần mười trong chúng ta không có khả năng thích nghi với hạnh phúc hoặc anh ta bị sợi dây đàn kia làm cho lạc hướng, mặc dù phần nào có cả hai cái đó, mà vì cuộc sống của chúng ta bằng một cách nào đó đã được xác định, đã được lập chương trình là phải sinh ra những kẻ bất hạnh cố tình kiểu viên tướng Uvarov, người vào một ngày đẹp trời bước ra khỏi nhà, dạo chơi khắp thành Peterburg và biến mất...

http://tieulun.hopto.org

- Khoan đã, - Novoxinxev nói và rót rượu vào các cốc, - tôi với anh mải nói chuyện mà hầu như quên hẳn cả uống rượu.

- Thậm chí tôi còn nghĩ rằng, - Pasa nói tiếp, - cuộc sống của chúng ta không thể thiếu những người như thế, thiếu họ chúng ta không còn là chúng ta, như Aphrodita[1] với đủ hai tay sẽ không còn là Aphrodita nữa. Anh sẽ hỏi là tại sao chứ gì? Tại vì sự phồn thịnh toàn thể cũng hệt như bệnh đái đường, và cơ thể của dân tộc, tất nhiên là nếu như nó khỏe mạnh, nhất định phải tiết ra một yếu tố cay đắng nào đó, nó sẽ không cho phép dân tộc bị mắc bệnh và vô cớ phải xuống mồ. Ở chúng ta hiện nay quả không có người phải chịu đói, chịu rét, quả là chỉ cần không lười biếng là có thể kiếm được tủ lạnh, thảm hoa, thế nhưng đôi khi không thể nào đi hết một khu phố mà không bị một kẻ tội nghiệp nào đó tước đi hai chục côpếch vì lòng thương hại đối với chính mình. Hoặc là, ở nước ta, ơn Chúa, hoàn toàn tự do ly dị, về vấn đề này đứng hàng đầu trên thế giới, thế nhưng đôi khi không thể nào uống được một vại bia mà không phải nghe người khác phàn nàn về chuyện vợ con...

- Nào, chúc một buổi sáng tốt lành! - Novoxinxev nói và hất cốc rượu vào miệng mình, thở ra, rồi tiếp thêm: - Buổi sáng uống, suốt ngày tự do!

- Đấy, anh nói "tự do", - Pasa lại lên tiếng. - Thế nhưng anh tự do ở chỗ nào? Trong thực tế anh không những không tự do, mà anh đơn giản chỉ là một tên nô lệ da trắng, anh là một tên nô lệ da trắng của nền sản xuất công nghiệp, của các nhu cầu cá nhân và những định kiến xã hội. Người tự do thật sự, đó là tôi! Còn anh, vì một tấm vé xổ số khốn khổ gần như đã phá tan hoang cả ngôi nhà của chính mình.

- Ôi, anh bạn thân mến của tôi! - Novoxinxev thốt lên, và cái nhìn của anh ta như hóa đá. - Nếu như anh biết tôi đã làm gì vì cái vé ngu ngốc kia, chắc anh chẳng thèm chào hỏi tôi nữa. Vì nó mà tôi đã đào cả cha đẻ của tôi từ dưới mồ lên.

- Cái anh này, - Pasa khoát tay. - Anh lại còn nói vậy nữa ư...

1

http://tieulun.hopto.org

- Nói sai cứ chặt đầu tôi đi, tôi đã đào lên thật đấy! - Novoxinxev nói và đấm mạnh tay xuống mặt bàn. - Tôi là một đồ thú vật đốn mạt, nhẫn tâm đến mức thế đấy! Và cái chính là không thể hiểu được: tôi cần cái vé kia làm gì cơ chứ? Bởi vì không cần vé vung nào hết, ngay ngày mai tôi có thể mua một lúc cả ba chiếc Moxcvitr và lại còn đủ các thứ phụ tùng dự trữ! Không, có lẽ tôi đúng là nô lệ. Mà này, hay là tôi... ấy mà... cũng đi du thủ?

- Thì đã sao? - Pasa nói. - Anh đừng có coi thường chúng tôi, trong số dân du thủ cũng có những nhân vật xuất chúng, chẳng hạn như Khlevnicov[1], Gorkĭ[2], Alecxandr Grin[3]... và cuối cùng, Jesu Christ[4] là ai, nếu không phải là một tay du thủ chính hiệu?

- Khoan đã, ta uống thêm nữa nào, - Novoxinxev đề nghị và đã bắt đầu rót rượu ra, nhưng Pasa vội vã lấy bàn tay che miệng cốc mình lại.

- Tôi không uống nữa đâu, - anh ta bối rối nói. - Thật mà nói, tôi không thể chịu nổi rượu vang. Và nói chung, tôi phải đi về nhà đây. Nghĩa là không phải về nhà, mà chỉ đơn giản là đi thôi, không thì tối hẳn mất rồi.

- Thế để tôi tiễn anh về nhé?

- Tôi đã nói rồi: tiễn tôi về đâu bây giờ?

- Quả vậy... - Novoxinxev nói. - Vậy thì chào anh! Còn bộ quần áo thì anh cứ mặc, coi như đó là kỷ niệm về buổi gặp gỡ hôm nay của chúng ta. Anh là một người không đến nỗi nào, công dân du thủ ạ, tôi nói: một con người chính diện. Chỉ có điều triết lý của anh là vớ vẩn - chủ nghĩa duy tâm chính hiệu. Tôi sẽ nói thẳng ra thế này, anh đừng tự ái: đám du thủ các anh là những kẻ vô lại, một đám nát rượu và vô lại hoàn toàn. Chẳng lẽ anh có thể thật sự nghĩ rằng tôi, Arcadi Novoxinxev, có thể đi du thủ sao? Tôi thà sẽ đào tất cả tổ tiên của mình lên cho đến mười... xem nào... mười ba đời còn hơn là đi nhặt vỏ chai về uống nước cạo râu thay rượu.

1

2

3

4

http://tieulun.hopto.org

Những lời đó làm Pasa tự ái. Thoạt đầu anh ta đã toan nói một điều gì đó để trả miếng cho Novoxinxev thật xúc phạm, nhưng rồi nghĩ lại và quyết định giải thích một cách hòa hảo với chủ nhà rằng, thậm chí với tư cách vô lại và nát rượu thì một người du thủ trung bình cũng là hiện thân của sự phản đối những định kiến trọc phú man rợ. Nhưng ngay lúc đó anh ta lại chợt nghĩ rằng bất kỳ một thứ triết lý nào được nói lên bởi một con người ăn mặc rách rưới sực mùi dầu máy thì nghe cũng đúng là vớ vẩn.

- Còn anh trả lại tấm vé thật phí, - Novoxinxev bỗng nói với vẻ ác cảm lộ liễu. - Anh đúng là ngốc, đúng là ngốc!...

- Quả là phí, - Pasa đồng ý.

http://tieulun.hopto.org

http://tieulun.hopto.org

PLATINOV ANDREI
NGA

TRỞ VỀ

Alecxei Alecxeievitr Ivanov, đại úy cận vệ, được phục viên từ quân đội trở về. Ở đơn vị, nơi anh phục vụ suốt cả cuộc chiến tranh, mọi người tổ chức đưa tiễn anh như cần phải có, với lòng lưu luyến, yêu thương, kính trọng và với âm nhạc, rượu vang. Những người bạn thân và đồng đội đi cùng Ivanov ra ga tàu; và ở đó sau khi thật sự chia tay nhau, họ trở về để anh ở lại một mình. Nhưng đoàn tầu được thông báo bị chậm mất mấy giờ, và khi số giờ đó đã hết, lại chậm nữa. Đêm mùa thu lạnh lẽo đã buông xuống, nhà ga bị tàn phá trong chiến tranh nên không có chỗ nào để ngủ qua đêm, và Ivanov xin đi nhờ một chiếc xe tải quay trở lại đơn vị. Ngày hôm sau các đồng đội của Ivanov lại tiễn anh lần nữa, họ lại hò hát và ôm hôn người xuất ngũ để bày tỏ tình bạn suốt đời bền vững, nhưng tình cảm của mình họ đem ra thể hiện một cách dè xẻn hơn, và cuộc tiễn đưa lần này cũng chỉ diễn ra trong một nhóm nhỏ bạn thân.

Rồi Ivanov lại đi ra nhà ga lần thứ hai; ở đây anh được biết rằng chuyến tàu hôm qua vẫn chưa đến, và như vậy Ivanov có thể quay trở về đơn vị để ngủ thêm một đêm nữa. Nhưng thật là không tiện khi phải đưa tiễn lần thứ ba, quấy quả đồng đội; và Ivanov ngồi lại một mình buồn chán trên thềm đường sắt vắng vẻ.

Cạnh chỗ đường nhánh rẽ vào ga có một chòi canh của người bẻ ghi may mắn còn nguyên lành, chưa bị bom phá hỏng. Một người phụ nữ mặc áo bông, đầu trùm khăn ấm ngồi trên chiếc ghế băng dài đặt trong chòi canh. Hôm qua chị ta đã ngồi đó với ba lô đồ đạc của mình, và hôm nay vẫn ngồi nguyên chỗ cũ đợi tàu. Chiều qua, lúc trở về đơn vị để ngủ đêm, Ivanov đã nghĩ: hay là mình mời người phụ nữ cô đơn này đi cùng, để chị ta ngủ lại ở chỗ các cô nữ y tá, việc gì phải ngồi chịu lạnh cóng suốt đêm ở đây - làm sao chị ta có thể sưởi ấm được

http://tieulun.hopto.org

trong cái chòi canh ghi này! Nhưng trong khi đang suy tính, chiếc xe tải anh đi nhờ đã chuyển bánh, và Ivanov quên ngay người phụ nữ đó.

Bây giờ chị ta vẫn ngồi bất động ở chỗ cũ chiều qua. Sự kiên nhẫn của chị ta thể hiện lòng thủy chung, không thay đổi của trái tim phụ nữ - ít nhất là đối với các đồ vật và ngôi nhà mà có lẽ chị ta sắp trở về.

Ivanov bước đến bên cạnh người phụ nữ: biết đâu với anh, chị ta sẽ không đến nỗi buồn như ngồi một mình?

Người phụ nữ quay lại nhìn Ivanov, và anh nhận ra người quen. Đó là một cô gái có tên gọi là "Masa - con gái ông nhà tắm", vì trước đây có lần cô tự gọi mình như vậy, và quả thật cô đúng là con gái của người phục vụ trong nhà tắm. Trong thời gian chiến tranh, thỉnh thoảng anh đến tiểu đoàn phục vụ sân bay, nơi "Masa - con gái ông nhà tắm" làm cấp dưỡng theo hợp đồng tự do.

Vào giờ phút họ gặp nhau, cảnh thiên nhiên mùa thu bao quanh họ đượm vẻ buồn ảm đạm. Chuyến tàu hỏa sẽ mang Masa và Ivanov về nhà giờ không biết đang ở một nơi nào đó xa xôi trong khoảng không gian xám xịt kia. Cái duy nhất có thể an ủi, giải buồn cho trái tim người, là trái tim của người khác.

Ivanov bắt chuyện với Masa, và anh cảm thấy lòng nhẹ nhõm hơn. Masa là một cô gái dễ thương, tâm hồn giản dị, chất phác với đôi bàn tay lao động to và thân hình trẻ trung, khỏe mạnh. Cô cũng trên đường trở về nhà và đang suy nghĩ sẽ sống cuộc đời dân sự ra sao đây. Cô đã quen với các bạn gái cùng đơn vị, đã quen với các chiến sĩ lái máy bay chiến đấu, những người rất mến yêu cô, như người chị cả, thường tặng cô kẹo sôcôla và gọi cô là "Masa rộng rãi" vì khổ người to lớn và vì trái tim của cô, trái tim có thể, như của một người chị ruột thật sự, bao trùm tất cả những đứa em trai vào trong một tình yêu vô tư không phân biệt một ai. Và bây giờ Masa cảm thấy lạ lẫm, thậm chí sợ hãi, khi được trở về với những người thân, họ hàng, mà cô không còn quen thuộc nữa.

Ivanov và Masa cảm thấy cô đơn khi phải xa quân đội. Nhưng Ivanov không thể cho phép mình ở lâu trong tâm trạng buồn chán được; trong những giây phút như vậy anh cảm thấy như có một người nào đó đứng từ xa nhìn anh cười và tận hưởng hạnh phúc thay anh,

http://tieulun.hopto.org

còn anh vẫn là một thằng khờ khạo cau có. Vì vậy Ivanov vội vàng tiếp xúc với cuộc sống, tức là anh tìm cho mình một việc làm hay một sự an ủi, hoặc theo cách diễn đạt của anh, một niềm vui nào đó nằm trong tầm tay - và bằng cách như vậy, anh thoát khỏi tâm trạng buồn chán của mình.

Anh ngồi sát lại bên Masa và xin cô cho phép anh, như một người đồng chí, được hôn vào má cô.

- Tôi chỉ một tí, một tí thôi, - anh nói, - không thì tàu đến chậm, ngồi đợi buồn lắm.

- Chỉ vì tàu chậm thôi à? - Masa hỏi và chăm chú nhìn vào mắt Ivanov.

Người cựu đại úy, nhìn theo vẻ ngoài, khoảng ba mươi lăm tuổi; da mặt anh, do luôn tiếp xúc với gió và nắng, sạm nâu; đôi mắt xám của Ivanov nhìn Masa vẻ khiêm tốn, thậm chí hơi ngượng nghịu; và Masa thấy mến cái giọng nói trầm và hơi khàn của người đàn ông đã đứng tuổi này, mến khuôn mặt thô, nâu sạm của anh thể hiện vừa sức mạnh vừa vẻ yếu đuối bất lực. Ivanov lấy ngón tay cái không còn cảm giác nóng dập tắt điếu thuốc đang cháy trong tẩu, và thở dài chờ đợi. Masa ngồi dịch ra xa Ivanov. Người anh tỏa mùi thuốc lá, bánh mì khô nướng và thoang thoảng hơi rượu - những vật tinh khiết được làm ra từ lửa hoặc tự mình có thể sinh ra lửa. Hình như Ivanov chỉ sống bằng thuốc lá, bánh mì khô, bia và rượu vang.

Ivanov nhắc lại lời yêu cầu.

- Nhẹ thôi, chỉ thoảng qua một tí, Masa ạ... Cô hãy tưởng tượng tôi là chú của cô.

- Em đã tưởng tượng rồi... Em tưởng tượng anh là cha của em, chứ không phải chú.

- Ra thế... vậy thì cô cho phép...

- Cha không phải xin phép con... - Masa cười.

Sau đó Ivanov thú nhận với mình rằng tóc của Masa tỏa mùi của lá vàng mùa thu rụng ở trong rừng và anh không bao giờ có thể quên

http://tieulun.hopto.org

được. Đi ra cách đường sắt một quãng, Ivanov nhóm một đống lửa để rán món trứng chuẩn bị bữa tối cho mình và cho Masa.

Đêm, đoàn tàu đến và mang Ivanov cùng Masa về quê của họ. Hai ngày đêm họ đi cùng nhau, và sang ngày thứ ba Masa đã về đến thành phố, nơi cô sinh ra hai mươi năm về trước. Masa đứng trong toa thu xếp hành lí và nhờ Ivanov sửa lại dây ba lô trên lưng cho cô; nhưng Ivanov khoác ba lô của cô lên vai mình và đi theo Masa xuống toa, mặc dù đến nhà anh còn phải đi thêm hơn một ngày đêm nữa.

Masa ngạc nhiên và cảm động trước sự chăm sóc của Ivanov. Cô sợ phải ở lại ngay một mình giữa thành phố nơi cô sinh ra và lớn lên trước đây, nhưng bây giờ đối với cô đã gần như trở nên xa lạ chẳng khác gì đất khách quê người. Cha và mẹ của Masa bị bọn Đức bắt đi và không biết đã chết ở nơi nào, bây giờ cô chỉ còn lại một người chị họ và hai bà dì, nhưng với họ cô không cảm thấy thân thuộc gần gũi.

Ivanov đến gặp trưởng ga để đổi vé và ở lại trong thành phố với Masa. Đáng ra anh cần phải mau chóng về nhà, nơi vợ và hai con - mà anh không gặp đã bốn năm nay - đang chờ anh. Nhưng Ivanov để lùi lại giờ gặp gỡ vui mừng và hồi hộp với gia đình. Tự anh cũng không biết tại sao mình lại làm như vậy - có thể là vì anh muốn được chơi thêm một tí nữa khi hãy còn tự do.

Masa không biết gì về tình hình gia đình của Ivanov và vì e thẹn theo lối con gái nên cô không hỏi anh về chuyện đó. Cô tin Ivanov vì trái tim cô rất rộng lượng, ngoài ra cô không còn nghĩ gì thêm.

Hai ngày sau Ivanov đi tiếp, về quê hương ruột thịt của mình. Masa tiễn anh ra ga. Ivanov hôn cô và thân mật hứa sẽ mãi mãi nhớ hình bóng cô.

Masa mỉm cười đáp lại và nói:

- Anh nhớ em mãi mãi để làm gì? Điều đó không cần thiết đâu, và dù sao rồi anh cũng sẽ quên... Còn em, em chẳng đòi hỏi anh gì cả, hãy quên em đi.

- Ôi Masa yêu quý của anh! Trước đây em ở đâu, làm sao rất lâu, rất lâu trước đây anh không gặp em?

http://tieulun.hopto.org

- Trước chiến tranh em đi học phổ thông; còn rất lâu, rất lâu trước đây em hãy còn chưa đẻ.

Tàu đã vào ga, và hai người chia tay nhau. Ivanov lên tàu đi khuất và không trông thấy Masa đứng lại một mình và khóc, bởi vì cô không bao giờ có thể quên ai, kể cả các bạn gái và đồng đội, tất cả những người nào mà số phận xui cô gặp gỡ dù chỉ một lần.

Ivanov nhìn qua cửa sổ toa tàu những ngôi nhà bỏ không hai bên đường của thành phố nhỏ, nơi khó lòng anh còn gặp lại được lần nữa trong đời mình, và nghĩ rằng trong một ngôi nhà cũng như thế này, nhưng ở một thành phố khác, vợ anh, Liuba, và hai con anh, Petka và Naxtia, đang chờ đợi anh. Khi còn ở đơn vị, anh đã gửi điện cho vợ nói rằng anh sắp lên đường về nhà ngay để ôm hôn vợ con.

Luibov Vaxilievna, vợ của Ivanov, đã ba ngày liền ra đón tất cả những chuyến tàu từ phía Tây về. Chị xin nghỉ việc, không làm đủ định mức của mình và đêm đêm không ngủ được vì vui sướng, nằm lắng nghe tiếng quả lắc của chiếc đồng hồ treo tường kêu dửng dưng, chậm chạp. Sáng ngày thứ tư, Luibov Vaxilievna cho hai con Petka và Naxtia ra ga để đón bố nếu tàu về ban ngày, còn tự mình ra đón tàu đêm.

Ngày thứ sáu Ivanov mới về đến nhà. Con trai Petka ra đón bố. Bây giờ Petka đã mười hai tuổi, và bố không thể nhận ra ngay con của mình- một thiếu niên có bộ mặt nghiêm nghị, trông vẻ già dặn hơn tuổi. Ivanov nhận thấy Petka là một đứa bé thấp nhỏ, gầy gò nhưng lại có cái đầu to, trán cao, và vẻ mặt của cậu thản nhiên, bình tĩnh, dường như đã quen với những lo lắng tính toan hàng ngày, còn đôi mắt nhỏ màu nâu của cậu nhìn thế giới xung quanh với vẻ cau có và khó chịu, dường như ở đâu chúng cũng chỉ trông thấy những điều xấu xa, lộn xộn. Petka ăn mặc gọn gàng: đôi giầy cậu đi đã mòn vẹt nhưng còn tốt, quần dài và áo khoác ngoài đã cũ, đồ của bố chữa lại, nhưng không có chỗ nào rách thủng - nơi nào cần mạng thì đã được mạng lại, nơi nào cần vá thì cũng đã được vá cẩn thận, và cả người Petka trông như một nông dân nhỏ bé, tuy không giầu nhưng cũng khá sung túc. Ivanov ngạc nhiên và thở dài.

- Bố đấy phải không ạ? - Petka hỏi khi Ivanov ôm hôn và nhấc bổng cậu lên. - Biết là bố mà!

http://tieulun.hopto.org

- Bố đây... Chào con, Petka Alecxeievitr!

- Chào bố... Sao bố về muộn thế, cả nhà đợi, đợi mãi...

- Vì tàu, Petka ạ, nó đi chậm quá... Mẹ và Naxtia ra sao, khỏe không?

- Bình thường, - Petka đáp. - Bố có mấy huân chương?

- Hai, Petka ạ, và ba huy chương.

- Thế mà con và mẹ nghĩ rằng trên ngực bố không còn chỗ nào trống nữa. Mẹ cũng có hai huy chương, được thưởng vì thành tích... Sao đồ đạc của bố ít thế này - chỉ có một cái túi!

- Bố không cần nhiều hơn.

- Thế ai có hòm thì đánh nhau khó nhọc hơn hay sao hả bố? - Petka hỏi.

- Khó nhọc hơn, - bố đồng ý. - Với một cái túi thì nhẹ nhàng. Ở ngoài đó không ai có hòm cả.

- Thế mà con nghĩ là có đấy. Nếu là con thì con sẽ cất đồ đạc quý vào hòm - để trong túi dễ gãy và dễ nhàu nát lắm.

Cậu nhấc túi đồ của bố lên và đi về nhà, Ivanov bước theo sau.

Người mẹ đón họ ở thềm nhà. Chiều nay chị lại xin nghỉ việc, dường như trái tim của chị cảm thấy trước rằng hôm nay chồng sẽ về. Từ nhà máy, chị rẽ qua nhà trước rồi sau mới đi ra ga. Chị sợ không biết Xemion Evxeievitr có ở nhà chị không: đôi lúc anh cũng thích đến ban ngày. Anh có thói quen đến thăm giữa ngày và ngồi chơi với Pet'rusca và cô bé Naxtia năm tuổi. Đúng là Xemion Evxeievitr không bao giờ đến tay không, lần nào anh cũng mang theo một cái gì đó - kẹo, đường, một ổ bánh mì trắng hay một tấm phiếu mua hàng công nghệ phẩm. Chính Liubov Vaxilievna chưa bao giờ thấy Xemion Evxeievitr làm điều gì xấu. Trong suốt hai năm họ biết nhau. Xemion Evxeievitr rất tốt với chị, với các con chị anh cũng đối xử như một người cha đẻ, thậm chí còn quan tâm hơn nhiều người cha khác. Nhưng hôm nay Liubov Vaxilievna không muốn chồng gặp Xemion Evxeievitr; chị phải thu dọn nhà cửa, bếp núc, để tất cả sạch sẽ và

http://tieulun.hopto.org

không có gì thừa. Còn sau đó, ngày mai hoặc ngày kia, chị sẽ tự mình kể cho chồng nghe toàn bộ sự thật chị đã sống ra sao. Rất may là hôm nay Xemion Evxeievitr không đến.

Ivanov đi đến bên vợ, ôm chặt lấy chị và cứ đứng như thế, không buông ra, cảm thấy hơi ấm quen thuộc mà anh đã quên đi của người yêu.

Cô bé Naxtia tí xíu từ trong nhà ra, và sau một lúc nhìn bố, người mà nó chưa hề quen biết, liền dùng cả hai tay chống vào chân bố để đẩy bố ra khỏi người mẹ nó, rồi òa ra khóc. Pet'rusca im lặng đứng bên cạnh bố mẹ, với chiếc túi của bố trên vai. Đợi một lát sau, cậu nói:

- Thôi bố mẹ đủ rồi, không Naxtia lại khóc, nó chưa hiểu gì cả.

Bố buông mẹ ra, bế Naxtia đang khóc vì sợ lên tay.

- Naxtia, - Pet'rusca gọi em, - nghe anh nói này. Đây là bố của chúng ta đấy, bố đẻ đấy...

Vào nhà, Ivanov rửa ráy xong và ngồi vào bàn. Anh duỗi chân, nhắm mắt lại và cảm thấy một niềm vui sướng lâng lâng trong tim và một sự thỏa mãn thanh thản. Chiến tranh đã qua rồi. Đôi chân anh trong mấy năm qua đã đi hàng nghìn cây số, những nếp nhăn mệt mỏi đã hằn lên trán anh, và đôi mắt nghe nhức buốt dưới hai hàng mi khép kín - chúng bây giờ muốn được nghỉ ngơi trong chỗ tối, yên tĩnh.

Trong lúc anh ngồi lặng sau bàn, cả gia đình bận rộn chuẩn bị bữa tiệc tiếp đón người trở về. Ivanov lần lượt nhìn qua tất cả những đồ vật trong nhà - chiếc đồng hồ treo tường, tủ bát đĩa, cặp nhiệt kế gắn trên tường, bàn ghế, lọ hoa trên bệ cửa sổ, lò sưởi kiêm bếp đun kiểu Nga... Chúng đã phải ở đây rất lâu khi vắng anh, và buồn nhớ anh. Bây giờ anh trở về và nhìn chúng, lại làm quen với chúng như với những người thân mấy lâu nay vắng anh sống buồn nhớ và nghèo nàn. Anh hít thở cái mùi thân thuộc đã lắng đọng lại của ngôi nhà: hơi ấm của hai đứa con, mùi gỗ ẩm mục, mùi cháy khét của lò sưởi. Những cái mùi đó vẫn hệt như trước đây, bốn năm về trước, chúng không tan ra mà cũng không thay đổi khi vắng anh. Không ở đâu Ivanov còn cảm thấy những mùi như vậy, mặc dù trong cuộc chiến tranh vừa qua anh đã đi rất nhiều nước, đã sống trong hàng trăm ngôi nhà. Mùi ở những nơi đó khác, không có những sắc thái thân

http://tieulun.hopto.org

thuộc của ngôi nhà ruột thịt của mình. Ivanov còn nhớ lại mùi của Masa, hương tóc của cô; nhưng đó là mùi hương lá rừng, mùi của con đường xa lạ mọc đầy cây dại, không phải mùi của ngôi nhà, mà là mùi của một cuộc sống sôi nổi, lo lắng. Không biết bây giờ cô ta, cô " Masa - con gái ông nhà tắm" ấy đang làm gì, cuộc sống, tâm sự của cô ra sao? Nhưng thôi, mặc cô ta...

Ivanov nhận thấy ở trong nhà Pet'rusca là người hoạt động nhiều nhất. Hơn nữa, không chỉ cậu tự mình làm, mà cậu còn chỉ bảo cho mẹ và Naxtia cái gì cần làm, cái gì không, và phải làm như thế nào cho đúng. Naxtia ngoan ngoãn vâng lời anh và không còn sợ bố như một người xa lạ nữa. Cô bé có vẻ mặt tập trung và linh lợi của một đứa trẻ biết làm tất cả mọi thứ trong cuộc đời một cách chân thực và nghiêm chỉnh, và một trái tim hào phóng, vì nó không hề tự ái tức giận đối với Pet'rusca.

- Naxtia, đi đổ vỏ khoai tây đi; anh cần bát...

Naxtia ngoan ngoãn đem bát vỏ khoai tây đi đổ rồi rửa sạch. Trong lúc đó mẹ vội vã nhào bột không men để làm bánh, kịp cho vào lò mà Pet'rusca đã nhóm xong lửa.

- Nhanh lên, nhanh tay lên mẹ, - Pet'rusca ra lệnh. - Mẹ thấy không, lò đã cháy rồi đấy. Bà chỉ quen đào đất thôi, bà lao động tiên tiến ạ!

- Xong ngay đây, Pet'rusca ạ, xong ngay bây giờ mà, - mẹ nhẫn nhục nói. - Để mẹ bỏ nho khô vào nữa là xong. Chắc là bố đã từ lâu không được ăn nho khô. Mẹ để dành nho cho bố đây.

- Bố ăn rồi, - Pet'rusca nói. - Quân đội của chúng ta cũng được cung cấp nho khô. Chiến sĩ của ta, mẹ thấy đấy, người nào mặt cũng béo tốt cả, họ được ăn uống đầy đủ mà... Naxtia, sao mày lại ngồi không như thế, đến làm khách đấy à? Đi gọt khoai tây đi, để rán làm bữa trưa. Chỉ bánh không, làm sao cả nhà ăn đủ được!

Trong khi mẹ đang làm bánh, Pet'rusca đặt vào lò một chảo gang xúp bắp cải để khỏi phí bếp không, và liền đó cậu lên tiếng dạy bảo cho ngọn lửa trong lò.

http://tieulun.hopto.org

- Sao mày cháy lung tung như vậy, lan ra cả bốn phía. Cháy cho đều vào. Tập trung vào dưới chảo ấy, cây mọc trong rừng có phải lấy làm củi dễ dàng được đâu... Còn mày, Naxtia, sao mày cứ vứt bừa củi vào lò như thế này, cần phải xếp như tao đã bày cho mày ấy... Và vỏ khoai tây mày lại gọt dầy rồi. Cần phải gọt mỏng, mày cứ cắt cả mảng thế kia, phí mất bao nhiêu thức ăn. Tao đã nói với mày bao nhiêu lần về việc này rồi, bây giờ tao nói lần cuối cùng, lần sau là ăn bợp tai đấy!

- Pet'rusca, sao con cứ mắng Naxtia mãi thế? - Mẹ nhẹ nhàng nói. - Nó thì làm được cái gì? Chẳng lẽ nó có thể gọt được chừng ấy khoai tây và gọt mỏng như thợ cạo, không sứt mẻ tí nào hay sao? Bố về mà con cứ càu nhàu suốt thế?

- Con không càu nhàu, con nói đúng. Cần phải làm một bữa cơm cho bố ăn, bố từ mặt trận về, mà các người làm hỏng hết của... Nhà ta một năm mất bao nhiêu là thức ăn trong đống vỏ khoai tây gọt như thế này?.. Nếu như có một con lợn nái, số vỏ khoai tây này thừa để cho nó ăn suốt năm và đưa đi triển lãm; ở đó người ta lại còn thưởng huy chương nữa... Giá các người được trông thấy tất cả những cái đó, đằng này... chẳng hiểu gì cả!

Ivanov không biết rằng con trai của anh lớn lên thành một người như vậy, giờ đây anh ngồi và ngạc nhiên trước trí tuệ của nó. Nhưng anh cảm thấy thích cô bé Naxtia dịu dàng hơn, nó cũng tham gia vào công việc trong nhà bằng đôi tay tí xíu, nhưng khéo léo, thành thạo của mình. Thế nghĩa là từ lâu chúng cũng đã được hướng dẫn quen để làm việc ở trong nhà.

- Liuba, - Ivanov hỏi vợ. - Sao em không nói gì với anh cả thế? Trong thời gian vắng anh em sống ra sao, sức khỏe của em thế nào và em làm gì?

Liubov Vaxilievna bỗng thấy ngượng nghịu với chồng như một cô dâu mới - chị cảm thấy lạ lẫm. Thậm chí chị đỏ mặt khi chồng nói với mình, và khuôn mặt chị, như thời còn trẻ, lại có vẻ ngượng ngùng, hoảng hốt, cái vẻ mặt một thời Ivanov đã từng ưa thích đến vậy.

- Không sao, Aliosa ạ... Ở nhà sống bình thường. Các con ít ốm đau. Em nuôi chúng nó lớn... Đáng tiếc là em chỉ ở nhà được với chúng

http://tieulun.hopto.org

ban đêm. Em làm việc trong nhà máy gạch, đứng máy nén, phải đi khá xa...

- Em làm ở đâu? - Ivanov chưa hiểu.

- Ở nhà máy gạch, đứng máy nén. Lúc đầu em chưa có tay nghề, nên làm thợ phụ ở ngoài bãi, sau được học máy nén. Việc làm thì tốt, nhưng các con phải ở nhà một mình... Anh thấy đấy, chúng lớn lên như thế đó. Tự mình biết làm lấy tất cả như đã thành người lớn. - Liubov Vaxilievna nói khẽ. - Như vậy có tốt không, anh Aliosa, còn em cũng không biết nữa...

- Để rồi sẽ xem, Liuba ạ... Bây giờ chúng ta sẽ sống cùng nhau, rồi sẽ xem cái gì tốt, cái gì xấu...

- Có anh, mọi việc sẽ tốt hơn, còn em một mình không biết cái gì đúng, cái gì không tốt và em sợ. Bây giờ tự anh sẽ phải suy nghĩ chúng mình nuôi dạy con như thế nào...

Ivanov đứng dậy, đi đi lại lại trong phòng.

- Như thế nghĩa là nói chung em bảo tình hình ở nhà không có gì đặc biệt à?

- Bình thường cả, Aliosa ạ, tất cả đã qua rồi, em và các con đều đã vượt qua được. Chỉ có điều nhớ anh quá, và sợ khủng khiếp rằng anh không bao giờ trở về nữa, rằng anh cũng có thể chết như nhiều người khác...

Chị khóc, và những giọt nước mắt nhỏ xuống bột bánh đã được đặt vào khuôn sắt. Chị vừa mới phết một lớp trứng lỏng lên khối bột, bây giờ lại đưa bàn tay vuốt vuốt mặt bánh, tiếp tục tưới nước mắt của mình lên trên chiếc bánh ngọt của bữa liên hoan gia đình.

Naxtia hai tay ôm lấy chân mẹ, ép sát mặt vào váy mẹ và nghiêm khắc ngước nhìn bố.

Bố cúi xuống hỏi.

- Con sao thế? Naxtenka, con sao thế? Con giận bố đấy à?

Anh bế nó lên tay và xoa đầu nó.

http://tieulun.hopto.org

- Con gái của bố sao thế? Con hoàn toàn quên mất bố rồi, khi bố đi ra trận, con còn bé lắm...

Naxtia áp đầu lên vai bố và cũng òa lên khóc.

- Con sao thế, Naxtenka của bố?

- Tại mẹ khóc, con cũng khóc.

Pet'rusca đứng ngơ ngác bên cửa bếp lò, vẻ không bằng lòng.

- Các người sao thế?... Đứng mà mếu máo, còn trong lò hơi nóng tàn hết rồi. Nhóm lại lần nữa à? Thế ai cho phiếu mua củi mới?! Phiếu cũ đã mua hết và đốt cũng sắp hết, chỉ còn lại một ít trong lều, chừng mười mẩu, mà lại chỉ toàn diệp liễu... Mẹ đưa bánh đây, lò còn nóng...

Pet'rusca lấy từ trong lò ra chiếc chảo gang xúp bắp cải và khơi thêm than củi cho cháy to thêm; còn Liubov Vaxilievna vội vã, dường như cố gắng mau làm vừa lòng Pet'rusca, đặt vào lò hai khuôn bánh, quên không phết trứng lên chiếc bánh thứ hai.

Đối với Ivanov cho đến lúc này ngôi nhà thân thuộc còn có vẻ lạ lùng và anh chưa hoàn toàn hiểu hết. Vợ anh vẫn như xưa - với khuôn mặt đáng yêu, ngượng ngùng e lệ, mặc dù có vẻ rất mệt mỏi; và các con vẫn là những đứa anh sinh ra, chúng đã lớn lên nhiều trong thời gian chiến tranh - như việc là phải thế. Nhưng có một cái gì đó ngăn cản không cho Ivanov cảm thấy bằng cả trái tim toàn bộ niềm vui được trở về nhà, - có lẽ vì anh đã đi quá xa, quên cả cuộc sống gia đình và không thể hiểu liền lập tức ngay cả những người thân thuộc ruột thịt nhất của mình. Anh ngồi nhìn Pet'rusca, nhìn đứa con trai của mình, nghe nó ra lệnh và hướng dẫn cho mẹ và đứa em gái nhỏ, quan sát vẻ nghiêm nghị, đầy lo âu của nó và xấu hổ tự thú nhận rằng tình cảm cha con của anh đối với đứa bé này, sự khao khát được gần gũi nó như con trai, trong anh hãy còn chưa đủ. Ivanov càng xấu hổ hơn nữa về thái độ dửng dưng của mình đối với Pet'rusca vì biết rằng Pet'rusca bây giờ cần tình yêu và sự chăm sóc nhiều hơn những người khác, vì bây giờ trông thấy nó thật tội nghiệp. Ivanov hãy còn chưa biết chính xác cuộc sống gia đình anh trong thời gian anh đi vắng, và vì vậy anh chưa thể hiểu rõ được tại sao ở Pet'rusca lại hình thành một tính cách như vậy.

http://tieulun.hopto.org

Ngồi sau bàn, giữa những người thân trong gia đình, Ivanov chợt hiểu rõ trách nhiệm của mình. Anh cần phải sớm bắt tay ngay vào việc - tức là tìm một chỗ làm để kiếm tiền sống và giúp vợ giáo dục con cái một cách đúng đắn, và lúc đó mọi việc sẽ dần dần tốt đẹp, và Pet'rusca sẽ chạy nhảy với các bạn, sẽ ngồi sau bàn đọc sách chứ không đứng bên bếp lò để ra lệnh cho người khác...

Trong bữa ăn, Pet'rusca ăn ít hơn mọi người nhưng lại gom tất cả những mảnh bánh vụn rơi vãi và bỏ vào miệng mình.

- Petka, sao con lại thế, - bố nói với cậu, - đi ăn những mẩu vụn, trong khi phần bánh của mình ăn chưa hết. Con ăn đi, mẹ sẽ cắt thêm cho nữa.

- Ăn nữa cũng được thôi, - Pet'rusca cụp mắt xuống, nói, - nhưng con ăn thế đủ rồi.

- Nó sợ nếu nó ăn nhiều, thì Naxtia cũng theo nó mà ăn nhiều hơn, - Liubov Vaxilievna thực thà nói. - Mà nó thì tiếc.

- Còn các người thì chẳng tiếc gì cả, - Pet'rusca thản nhiên đáp. - Mà tôi chỉ muốn để cho các người được nhiều thêm.

Bố và mẹ nhìn nhau và cả hai người đều rùng mình vì những lời nói đó của đứa con trai.

- Còn con, sao con ăn ít thế? - Bố lại hỏi cô bé Naxtia. - Hay con cũng theo anh Petka? Ăn cho nhiều vào, không con cứ bé tẹo mãi như thế này đấy.

- Con đã lớn rồi đấy mà. - Naxtia nói.

Nó đã ăn xong nửa bé của chiếc bánh, còn nửa khác, lớn hơn, nó đẩy ra xa và lấy một tờ giấy phủ lên.

- Con làm thế làm gì? - Mẹ hỏi. - Hay mẹ phết bơ cho con nhé?

- Con không muốn đâu, con no rồi.

- Con ăn nữa đi... Con để bánh lại làm gì?

http://tieulun.hopto.org

- Khi nào bác Xemion đến, con để phần cho bác ấy. Đây không phải bánh của bố, đây là của con nhưng con không ăn. Con sẽ ủ xuống dưới gối để nó không nguội mất...

Naxtia tụt xuống ghế, mang miếng bánh gói trong tờ giấy lại giường, nhét xuống dưới gối.

Liubov Vaxilievna nhớ lại là mình cũng đã lấy gối ủ bánh lại như vậy khi ngày mồng Một tháng Năm chị làm xong và đợi Xemion Evxeievitr đến.

- Thế bác Xemion là ai? - Ivanov hỏi vợ. Liubov Vaxilievna không biết trả lời ra sao, nói:

- Em cũng không biết là ai nữa. Có một người, vợ con anh ấy bị bom Đức giết chết, anh ấy quen với các con và hay đến nhà chơi với chúng.

- Chơi thế nào? - Ivanov ngạc nhiên. - Chơi cái gì ở đây? Anh ta bao nhiêu tuổi?

Pet'rusca liếc nhanh nhìn bố và mẹ; mẹ không đáp lại câu hỏi của bố, chỉ nhìn Naxtia bằng đôi mắt buồn rầu, còn bố mỉm cười với vẻ chẳng lành và rời ghế đứng dậy châm thuốc hút.

- Thế những đồ chơi mà cái bác Xemion kia chơi với các con ở đâu rồi? - bố hỏi Pet'rusca.

Naxtia tụt xuống ghế, leo lên một ghế khác ở cạnh chiếc tủ thấp, lấy xuống mấy tập bìa và mang lại cho bố.

- Đây là quyển sách đồ chơi. - Naxtia nói với bố, - Bác Xemion đọc to cho con nghe. Đây là Misca, thích lắm. Nó vừa là sách, vừa là đồ chơi...

Ivanov cầm lấy mấy quyển sách đồ chơi con gái trao cho, mở ra. Trong sách kể về con gấu Misca, về khẩu pháo đồ chơi, về ngôi nhà có bà Domna sống và dệt sợi cùng với cháu gái...

Pet'rusca nhớ ra là đã đến lúc phải đóng nắp trên ống khói bếp lò lại để hơi ấm không thoát mất ra khỏi nhà.

http://tieulun.hopto.org

Đóng nắp ống xong, cậu nói với bố:

- Bác Xemion Evxeievitr ấy già hơn bố... Bác ấy mang lợi cho nhà ta, cứ để bác ấy đến...

Nhìn thoáng qua cửa sổ, Pet'rusca thấy trên bầu trời có những đám mây thường ít khi gặp vào tháng Chín.

- Ôi mây kìa, - Pet'rusca nói nhanh - những đám mây chì, chắc sẽ có tuyết. Hay là ngày mai mùa đông đã bất ngờ đến sớm? Nếu thế thì chúng ta biết làm thế nào: khoai tây còn đang ở hết ngoài đồng, trong nhà chưa chuẩn bị gì được cả... tình hình thật đáng lo!..

Ivanov nhìn con trai, nghe những lời nói của nó và bất giác cảm thấy ngượng nghịu, rụt rè. Anh còn muốn hỏi vợ để biết chính xác hơn, xem cái tay Xemion Evxeievitr này là ai mà đã hai năm nay đi lại với gia đình anh, và anh ta đến với ai, với Naxtia hay với cô vợ dễ nhìn của anh; nhưng Pet'rusca đã lôi Liubov Vaxilievna vào những câu chuyện làm ăn:

- Mẹ đưa cho con phiếu bánh mì và tích kê đăng kí. Cả phiếu dầu hỏa, ngày mai là ngày cuối cùng rồi. Còn phải lấy than củi nữa, mà mẹ lại làm mất bao bì, ngoài đó họ bán không có bao đâu. Bây giờ mẹ phải tìm cho ra bao, hoặc kiếm giẻ mà may cái mới, chúng ta không thể nào sống thiếu bao được. Còn Naxtca ngày mai đừng cho ai vào sân múc nước đấy, không thì giếng cạn nước mất, mùa đông sắp đến, mực nước hạ thấp xuống, nhà ta lại không đủ dây để kéo thùng. Mà nhá tuyết thì không sống được, muốn đun cho nó tan ra cũng phải có củi chứ.

Vừa nói, Pet'rusca vừa chạy đi chạy lại quanh lò sưởi và sắp xếp lại những đồ dùng trong bếp. Rồi cậu nhắc chảo gang đựng xúp củ cải ra.

- Cả nhà đã ăn một ít bánh rồi, còn bây giờ chúng ta sẽ ăn xúp thịt và bánh mì, - Pet'rusca chỉ bảo cho tất cả mọi người. - Còn bố, sáng ngày mai bố phải đến Xô viết quận và phòng quân vụ, đăng kí ngay để kịp nhận các loại phiếu.

- Bố sẽ đi, - Ivanov ngoan ngoãn vâng lời.

http://tieulun.hopto.org

- Bố nhớ đi đấy, không sáng mai ngủ muộn lại quên ngay.

- Không, bố không quên đâu, - người cha hứa.

Bữa ăn chung đầu tiên sau chiến tranh, có xúp và thịt, cả gia đình ăn tiếp trong sự im lặng; thậm chí Pet'rusca cũng ngồi yên dường như cả bố mẹ và hai đứa con đều sợ lỡ lời phá vỡ mất cái cảnh hạnh phúc êm đềm của toàn gia đình được ngồi quây quần với nhau.

Một lát sau Ivanov hỏi vợ:

- Liuba, áo quần ở nhà thế nào, chắc rách hết cả rồi?

- Ở nhà toàn mặc đồ cũ, bây giờ sẽ phải sắm thêm thôi, - Liubov Vaxilievna mỉm cười đáp. - Em chữa cho các con những gì chúng có, và áo vét của anh, đôi quần dài và toàn bộ áo lót của anh, em đều chữa lại cho các con. Anh biết không, nhà không bao giờ dư tiền, mà phải sắm mặc cho hai đứa...

- Em làm thế là đúng, - Ivanov nói. - Không tiếc gì với các con cả.

- Thì em có tiếc gì đâu, em bán cả chiếc áo bành tô mà anh mua cho em, bây giờ em mặc áo bông.

- Áo bông của mẹ quá ngắn, dễ bị cảm lạnh lắm đấy, - Pet'rusca nói. - Con sẽ xin làm thợ đốt lò ở nhà tắm hơi, sẽ lĩnh lương và sắm cho mẹ một áo bành tô. Ngoài chợ người ta bán chuyền tay, con đã đi xem, có những cái vừa hợp...

- Không có mày, không có lương của mày cũng sẽ giải quyết được.

Sau bữa ăn Naxtia đeo lên mũi một cặp kính to tướng và ngồi xuống cạnh cửa sổ, vá đôi bao tay rách của mẹ để mẹ đi vào bên trong găng bảo hộ lao động khi làm việc - bây giờ là mùa thu, trời đã khá lạnh.

Pet'rusca nhìn em giận dữ hỏi:

- Mày nghịch gì thế? Sao mày đeo kính của bác Xemion?..

- Em nhìn qua kính đấy chứ, có nhìn vào nó đâu.

http://tieulun.hopto.org

- Còn cãi lại! Tao không nhìn thấy à! Đấy, làm hỏng mắt rồi sống nương nhờ suốt đời bằng tiền trợ cấp. Bỏ kính ra ngay đi, tao bảo mày mà! Không cần mày phải vá bao tay, để đấy mẹ vá cho hoặc khi nào rỗi tao vá cũng được. Đi lấy vở và que tính đi, quên học rồi hả?

- Thế nào, Naxtia đã học rồi à? - Bố hỏi.

Mẹ trả lời rằng nó hãy còn nhỏ, chưa đến trường được, nhưng Pet'rusca mua vở và bắt Naxtia hàng ngày phải học vẽ. Cậu còn dạy cho em học đếm bằng những hạt dưa bở, còn Liubov Vaxilievna tự mình dạy chữ cái cho con.

Naxtia bỏ bao tay xuống và lấy từ trong ngăn tủ ra một quyển vở và một que tròn cắm ngòi bút; và Pet'rusca tỏ vẻ bằng lòng vì mọi việc diễn ra trật tự, lấy áo bông của mẹ mặc vào rồi đi ra sân để chẻ củi cho ngày mai; củi chẻ xong, cậu thường mang vào nhà xếp sau bếp lò để qua đêm chúng khô thêm, khi đốt cháy nóng, tiết kiệm hơn.

Buổi chiều Liubov Vaxilievna dọn ăn sớm hơn thường lệ, chị muốn các con đi ngủ sớm để có thể ngồi lại một mình với chồng và nói chuyện với anh. Nhưng ăn cơm xong hai con mãi vẫn không ngủ. Naxtia nằm trên đivăng gỗ, thò đầu ra khỏi chăn nhìn bố rất lâu, còn Pet'rusca leo lên nằm trên lò sưởi kiểu Nga, nơi cậu vẫn thường xuyên ngủ cả mùa đông lẫn mùa hè. Nhưng lần này cậu không ngủ ngay, mà mãi còn trăn trở, khạc nhổ, thì thầm một điều gì đó. Nhưng rồi đến khuya, Naxtia cũng khép đôi mắt nhìn mãi đã mệt, và Pet'rusca dần dần ngáy đều trên lò sưởi.

Pet'rusca ngủ rất tỉnh và cảnh giác: bao giờ cũng sợ ban đêm nhỡ xảy ra việc gì mà cậu không nghe thấy như cháy nhà, một bọn trộm cướp nào đó lẻn vào hoặc mẹ quên không chốt cửa để đêm đến cửa bị gió mở, bao nhiêu hơi ấm đều tản ra ngoài hết. Còn đêm nay Pet'rusca bị đánh thức vì những giọng nói lo lắng của bố mẹ ở trong căn phòng cạnh bếp. Đã mấy giờ rồi, nửa đêm hay gần sáng - cậu không biết, nhưng bố mẹ vẫn chưa ngủ.

- Aliosa, anh làm ồn thế, các con dậy bây giờ, - mẹ nói khẽ. - Không nên chửi rủa anh ấy, anh ấy là người tốt, anh ấy yêu các con của anh...

http://tieulun.hopto.org

- Nhà này không cần tình yêu của hắn, - bố nói. - Tôi cũng biết yêu các con của mình... Thế đấy... đi yêu con của người khác! Tôi vẫn gửi phiếu lĩnh tiền cho cô, mà cô cũng đi làm, cô cần gì hắn, cái gã Xemion Evxeievitr này? Hay là máu của cô còn bốc lên? Ôi Liuba, Liuba! Ở ngoài đó tôi đã nghĩ về cô khác kia! Thế nghĩa là cô đã làm cho tôi trở thành một thằng ngốc...

Bố ngừng lời rồi bật diêm châm thuốc.

- Anh Aliosa, anh nói gì vậy? - Mẹ kêu to. - Mà em đã nuôi các con, chúng gần như không ốm đau gì cả, người cứng cáp...

- Thì đã sao, - bố nói. - Người khác cũng đến bốn năm đứa con, mà sống có sao đâu, chúng lớn lên cũng không thua gì con mình. Còn Pet'rusca đấy, nó đã thành người như thế nào - ăn nói cứ như một ông cụ, mà đọc thì chắc đã quên hết rồi.

Pet'rusca nằm trên lò sưởi thở dài và giả vờ ngáy để nghe tiếp. "Thôi được, - cậu nghĩ, - cứ cho là ông cụ đi, nhưng được mọi thứ có sẵn chắc bố cũng thích lắm!"

- Nhưng nó lại biết được cái khó khăn và quan trọng nhất trong đời, - mẹ nói. - Học hành chữ nghĩa nó cũng sẽ không tụt lại đâu.

- Cái gã Xemion của cô là ai vậy? Thôi đừng lấp liếm nữa, - bố nói vẻ tức giận.

- Anh ấy là người tốt.

- Cô yêu hắn ta, phải thế không?

- Aliosa, em là mẹ hai con của anh...

- Rồi sao nữa? Trả lời thẳng đi!

- Em yêu anh, Aliosa! Em là mẹ, em là đàn bà đã từ lâu lắm rồi, chỉ với anh thôi, thậm chí quên mất là từ bao giờ nữa.

Bố im lặng rít thuốc trong bóng tối.

- Em buồn, nhớ anh lắm, Aliosa ạ... thật ra em có các con bên cạnh, nhưng chúng không thể thay anh được, và em vẫn chờ anh, suốt mấy năm dài khủng khiếp, sáng sáng em không muốn thức dậy.

http://tieulun.hopto.org

- Hắn chức vụ gì, làm việc ở đâu?

- Anh ấy phụ trách vật tư cung ứng nhà máy em.

- Rõ rồi, một thằng ăn cắp.

- Anh ấy không ăn cắp, gia đình anh ấy chết ở Moghilev, ba đứa con, con gái đầu đã sắp lấy chồng.

- Không sao, hắn đã được bù bằng một gia đình có sẵn khác, cả một cô ả còn chưa già, dễ nhìn; hắn sẽ lại sống một cách dễ chịu.

Mẹ không đáp. Tiếp đó là im lặng, nhưng một lúc sau Pet'rusca nghe thấy mẹ đang khóc.

- Anh ấy kể cho các con nghe về anh, Aliosa ạ, - mẹ lại nói, và Pet'rusca như nhìn thấy trong mắt mẹ những giọt nước mắt lớn đọng lại. - Anh ấy kể cho các con nghe anh đang chiến đấu ngoài mặt trận và gian khổ như thế nào... Chúng hỏi tại sao? Anh ấy trả lời chúng rằng vì anh là người tốt...

Bố cất tiếng cười và gõ cho tàn thuốc từ trong tẩu rơi ra:

- Ra hắn ta, cái tay Xemion Evxeievitr của cô là thế đấy! Không trông thấy người ta bao giờ mà đã khen. Thế mới là nhân cách chứ!

- Anh ấy chưa gặp anh, nhưng cố ý nghĩ ra để các con không quên bố và yêu bố hơn.

- Nhưng hắn ta cần như vậy để làm cái gì? Để nhanh chóng đạt được cô à? Nào cô nói đi, hắn ta cần cái gì?

- Có thể anh ấy có tấm lòng tốt, anh Aliosa ạ, nên anh ấy mới như vậy. Chứ còn sao nữa?

- Cô ngốc lắm, Liuba ạ. Xin lỗi cô, không có việc gì người ta không tính toán cả.

- Nhưng Xemion Evxeievitr thường mang đến cho các con một cái gì đó, khi thì kẹo bánh, khi thì bột mì trắng, khi thì đường. Mới đây anh mang đến cho Naxtia cả một đôi giầy lông, nhưng không dùng được, vì quá nhỏ. Còn anh ấy thì chẳng đòi hỏi gì cả. Mẹ con em cũng chẳng cần, anh Aliosa ạ, không có quà của anh ấy cũng chẳng sao, đã

http://tieulun.hopto.org

quen đi rồi; nhưng anh ấy nói rằng trong lòng anh ấy sẽ cảm thấy nhẹ nhõm hơn khi được chăm sóc người khác, khi đó anh ấy không còn quá thương tiếc gia đình đã chết của mình nữa. Khi nào gặp, anh sẽ thấy anh ấy không như anh nghĩ đâu...

- Toàn là những chuyện vớ vẩn. - Bố nói. - Cô đừng lòe tôi nữa. Với cô buồn lắm, Liuba ạ, mà tôi còn muốn sống.

- Hãy sống với em, anh Aliosa...

- Tôi sống với cô, còn cô sẽ đi với Xemion Evxeievitr chứ gì?

- Em sẽ không thế. Anh ấy sẽ không bao giờ đến đây nữa đâu, em sẽ bảo anh ấy không đến nữa.

- Như thế nghĩa là nếu như cô sẽ không đi với hắn, tức là đã có đi?.. Ôi Liuba, thì ra cô thế đấy, tất cả bọn đàn bà các cô đều thế cả.

- Thế còn các anh thì thế nào? - Mẹ tự ái hỏi. - "Các cô đều thế cả" là thế nào? Em không như thế. Em làm việc suốt cả ngày lẫn đêm. Chúng em làm gạch chịu lửa cho các lò đốt đầu máy. Mặt em gầy tóp đi, khủng khiếp, xa lạ đối với tất cả mọi người, đến ăn mày gặp em cũng chẳng thèm hỏi xin. Em cũng vất vả lắm chứ, các con phải ở nhà một mình. Đi làm về, bếp chưa nhóm, chưa nấu nướng gì cả, tối tăm, các con buồn nhớ, chúng cũng còn chưa biết làm việc ngay được như bây giờ, Pet'rusca hãy còn bé... Và rồi Xemion Evxeievitr bắt đầu đến nhà. Đến và ngồi chơi với các con. Bởi vì anh ấy sống một mình. Anh ấy hỏi em: "Tôi có thể đến nhà chị chơi, sưởi ấm một tí được không?". Em bảo là: "Nhà tôi cũng lạnh lắm, củi ướt"; nhưng anh ấy trả lời: "Không sao, tâm hồn tôi cũng lạnh cóng cả rồi, tôi muốn ngồi cạnh các cháu của chị, còn không cần phải đốt lò sưởi cho tôi đâu." Em nói: "Thôi được, mời anh đến, các cháu có anh sẽ không phải sợ hãi gì nữa." Rồi em cũng quen với anh ấy, và khi anh ấy đến, cả nhà đều vui. Em cứ nhìn anh ấy và nhớ đến anh, rằng mẹ con em còn có anh.... Vắng anh, nhà buồn và trống trải lắm, khi có người nào đến, nhà đỡ buồn hơn, và thời giờ như trôi đi nhanh hơn. Mẹ con em cần thời giờ để làm gì, khi không có anh!

- Rồi sau nữa thì sao? - Bố giục.

- Không sao cả. Bây giờ anh đã về đây, Aliosa ạ.

http://tieulun.hopto.org

- Nếu thế thì, thôi được, - bố nói. - Đi ngủ thôi.

Nhưng mẹ lại nói với bố:

- Khoan đã hãy ngủ, anh. Chúng ta nói chuyện nữa đi, được ngồi với anh em vui lắm.

"Không thể nào chịu im đi được, - nằm trên lò Pet'rusca nghĩ. - Làm lành với nhau thế là tốt rồi. Ngày mai mẹ phải dậy sớm đi làm, mà vẫn còn ngồi chơi. Vui không đúng lúc, đã thôi không khóc nữa rồi đấy".

- Thế cái tay Xemion này có yêu cô không?

- Đợi em một tí, em đi đắp lại chăn cho Naxtia. Nó ngủ đạp tuột chăn và cảm lạnh mất.

Mẹ đắp chăn lại cho Naxtia, đi vào bếp và dừng lại cạnh lò sưởi để nghe xem Pet'rusca đã ngủ chưa, Pet'rusca hiểu ý mẹ và giả vờ ngáy. Mẹ đi ra và cậu nghe tiếng mẹ nói:

- Có lẽ anh ấy có yêu. Anh ấy nhìn em dịu dàng lắm, em thấy. Nhưng em bây giờ như thế này, còn xinh đẹp gì nữa? Anh ấy khổ lắm, Aliosa ạ, và anh ấy cần phải yêu một người nào đó.

- Thì ít ra em cũng hôn anh ta, nếu như sự việc đã như vậy, - bố nói với vẻ hiền lành.

- Còn thế nữa! Anh ấy đã hai lần hôn em, mặc dù em không muốn.

- Anh ta làm như thế để làm gì, nếu như cô không muốn?

- Em không biết. Anh ấy bảo rằng không tự chủ được, nhớ lại người vợ cũ, và em hơi giống vợ anh ấy.

- Thế anh ta cũng giống tôi à?

- Không, không giống. Không ai giống anh cả, chỉ có một anh thôi Aliosa ạ.

- Chỉ có một thôi à? Số đếm cũng từ một mà bắt đầu: một, rồi sau đó hai.

http://tieulun.hopto.org

- Nhưng anh ấy chỉ hôn vào má thôi chứ có vào môi đâu.

- Vào đâu thì cũng thế cả.

- Không, không thế cả đâu, anh Aliosa ạ. Anh đã hiểu gì trong cuộc sống của chúng ta?

- Sao lại hiểu gì? Tôi đã chiến đấu suốt cả cuộc chiến tranh, đã trông thấy cái chết gần hơn cô...

- Anh chiến đấu, còn em ở đây chết lặng đi vì lo cho anh, tay chân run lên vì sợ hãi, đau khổ, mà trong khi đó cần phải tỉnh táo làm việc, để nuôi con và để góp phần cho đất nước chống quân phát xít.

Mẹ nói bình tĩnh, chỉ có trái tim mẹ là đang đau đớn, và Pet'rusca cảm thấy thương mẹ. Cậu biết rằng mẹ đã học để tự chữa giầy ủng cho mình và cho hai đứa con, khỏi phải trả đắt cho thợ giầy, mẹ đi chữa bếp điện cho hàng xóm để đổi lấy một ít khoai tây.

- Và em không chịu đựng nổi cuộc sống và nỗi buồn vắng anh, - mẹ nói tiếp. - Còn nếu chịu được, chắc em đã chết, và em biết rằng chắc lúc đó em đã chết, nhưng em còn các con... Em cần phải cảm thấy một cái gì đó khác, một niềm vui nào đó, để em được nghỉ ngơi. Và có một người đến nói rằng anh ta yêu em và đối xử dịu dàng với em, như anh ngày xưa ấy...

- Đấy là ai, lại Xemion Evxeievitr à? - bố hỏi.

- Không, người khác. Một cán bộ công đoàn huyện, anh ta sơ tán đến đây...

- Thôi mặc xác anh ta là ai! Rồi sao, anh ta an ủi cô?

Pet'rusca không biết gì về ông cán bộ công đoàn này và ngạc nhiên tại sao cậu lại không biết ông ta. “Thế đấy, thì ra mẹ cũng chơi bời gớm”, cậu thì thầm với mình.

Mẹ trả lời bố:

- Em không nhận được một cái gì ở anh ta cả, không một niềm vui nào, và sau đó em càng cảm thấy khổ hơn. Tâm hồn em cứ hướng về anh ta, vì nó đã chết rồi, và khi anh ta trở nên gần gũi, trở nên hoàn

http://tieulun.hopto.org

toàn gần gũi, em lại hờ hững, trong giây phút đó em nghĩ về những công việc của gia đình và em hối tiếc đã cho phép anh ta trở nên gần gũi. Em hiểu rằng chỉ có với anh, em mới có thể thanh thản, hạnh phúc và với anh, em sẽ được nghỉ ngơi khi anh ở gần bên cạnh. Không có anh, em không biết trốn đi đâu, không thể tự cứu mình cho các con được... Hãy sống với em, anh Aliosa, chúng mình sẽ sung sướng!

Pet'rusca nghe thấy bố im lặng đứng lên khỏi giường, châm thuốc hút và ngồi xuống ghế đẩu.

- Cô gặp hắn ta bao nhiêu lần, những khi hoàn toàn gần gũi ấy? - Bố hỏi.

- Chỉ một lần, - mẹ đáp, - ngoài ra không bao giờ nữa cả. Nhưng cần phải mấy lần?

- Mấy lần tùy cô muốn, việc của cô, - bố đáp. - Tại sao cô lại nói rằng cô là mẹ mấy đứa con tôi và cô là đàn bà chỉ với tôi, và cũng đã lâu lắm rồi...

- Sự thật thế đấy, anh Aliosa...

- Sao lại thế được, sự thật nào ở đây? Bởi vì với hắn ta cô cũng đã là đàn bà kia mà?

- Không, em không phải là đàn bà với anh ta. Em muốn nhưng không thể... Em cảm thấy không có anh, em sẽ chết mất, em cần bất kì một người nào đó với em, em đã kiệt sức, tâm hồn em đã trở nên đen tối, em đã không thể yêu được các con của mình nữa, mà vì chúng, anh biết không em sẽ chịu đựng tất cả, vì chúng cả xương thịt của mình em cũng không tiếc!..

- Khoan đã nào! - Bố nói - Cô nói cô đã lầm cái anh chàng Xemion Evxeievitr mới này, dường như cô không nhận được một sự vui sướng nào với anh ta cả, nhưng rốt cuộc rồi cô vẫn không chết, vẫn nguyên lành.

- Em không biết, - mẹ thì thào. - Em vẫn sống.

- Thế nghĩa là ở đây cô nói dối tôi! Sự thật của cô ở đâu?

- Em không biết, - mẹ thì thào. - Ít có điều gì em biết lắm.

http://tieulun.hopto.org

- Thôi được. Tôi thì tôi lại biết nhiều, tôi đã trải qua nhiều hơn cô, - bố nói. - Cô là đồ bẩn thỉu, thế thôi.

Mẹ im lặng. Pet'rusca nghe thấy tiếng bố thở gấp và nặng nhọc.

- Thế đấy, tôi đã về nhà, - bố lại nói. - Chiến tranh không còn nữa, nhưng cô đã làm tim tôi bị thương... Thôi được, bây giờ cô ứ sống với những tay Xemion và Evxeievitr của cô! Cô muốn làm tôi trở thành trò cười, thành thằng ngố, nhưng tôi cũng là người chứ có phải đồ chơi đâu...

Bố bắt đầu mặc áo, đi giầy, rồi đốt ngọn đèn dầu hỏa và ngồi xuống giường, lên giây đồng hồ đeo tay.

- Bốn giờ rồi, - bố tự nói với mình. - Trời còn tối. Người ta nói đúng, đàn bà thì có nhiều, nhưng vợ thì không có một ai.

Trong nhà trở nên im lặng. Naxtia thở đều đặn trên đivăng gỗ. Pet'rusca úp mặt xuống gối trên lò sưởi ấm áp và quên cả việc mình phải giả vờ ngáy.

- Aliosa! - Mẹ gọi giọng hiền lành. - Aliosa, anh tha lỗi cho em!

Pet'rusca nghe tiếng bố khẽ rên và tiếng thủy tinh vỡ. Qua khe cửa, Pet'rusca thấy trong phòng bố mẹ trở nên tối hơn, nhưng vẫn có ánh đèn. “Bố bóp vỡ bóng đèn rồi, - cậu đoán. - Mà bóng đèn giờ không mua ở đâu ra được”.

- Anh làm đứt tay rồi, - mẹ nói. - Máu chảy kìa, lấy khăn ở trong tủ ấy.

- Im đi. - Bố quát mẹ. - Tôi không thể nghe được giọng của cô nữa... Đánh thức các con dậy đi, đánh thức chúng ngay đi! Đánh thức ngay, tôi bảo cô mà! Tôi sẽ kể cho chúng nghe mẹ chúng là như thế nào. Cứ để chúng biết!..

Naxtia hét lên vì sợ hãi và tỉnh dậy.

- Mẹ ơi! - Nó gọi. - Con đến chỗ mẹ nhé?

Ban đêm Naxtia thích đến bên giường mẹ và chui vào sưởi ấm trong chăn với mẹ.

http://tieulun.hopto.org

Pet'rusca ngồi dậy trên lò sưởi, bỏ thõng chân xuống và nói với cả nhà:

- Ngủ đi thôi! Sao bố mẹ lại đánh thức con dậy thế? Trời chưa sáng, ngoài sân còn tối mịt. Sao bố mẹ lại làm ồn và thắp đèn lên thế?

- Naxtia, ngủ đi con, còn sớm lắm, mẹ sẽ đến với con bây giờ, - mẹ nói. - Còn con, nằm ngủ đi và đừng nói chuyện nữa.

- Thế bố mẹ nói cái gì đấy? Bố cần cái gì? - Pet'rusca hỏi.

- Bố cần cái gì thì việc gì đến mày. - Bố đáp. - Cứ hệt như ông cai!

- Sao bố lại làm vỡ bóng đèn đi? Sao bố lại làm cho mẹ sợ? Mẹ đã gầy như thế, khoai tây mẹ ăn không mỡ, để dành mỡ cho Naxtia.

- Thế con có biết mẹ ở nhà đã làm gì không? - Người bố kêu lên bằng một giọng rầu rĩ như một đứa trẻ.

- Anh Aliosa! - Liubov Vaxilievna khẽ nói với chồng.

- Con biết, con biết hết! - Pet'rusca nói. -Mẹ chờ bố, khóc mãi, và khi bố về, mẹ cũng khóc. Bố không biết gì cả!

- Nhưng con đã hiểu được cái gì đâu! - Bố nổi cáu.

- Con biết hết! - Pet'rusca từ trên lò sưởi đáp. - Chính bố không biết thì có. Chúng ta có việc cần phải làm, cần phải sống, thế mà bố mẹ chửi nhau như những kẻ ngốc nghếch.

Pet'rusca im lặng. Cậu ngả người trên chiếc gối của mình và bỗng khóc không thành tiếng.

- Ở nhà này con tự do quá đáng đấy, - bố nói. - Nhưng bây giờ thì thế nào cũng mặc, cứ sống và làm ông chủ trong nhà này đi.

Lau nước mắt, Pet'rusca trả lời bố:

- Ôi bố ơi, bố nói gì thế, thế mà bố đã nhiều tuổi, đã chiến đấu rồi đấy... Ngày mai bố thử ra thăm hợp tác xã thương binh xem, ở đó có bác Kharitol phục vụ sau quầy. Bác cắt bánh mì, không cân hụt cho ai bao giờ. Bác cũng đã đi chiến đấu và trở về. Ai đến hỏi bác, bác cười nói với tất cả mọi người. Vợ bác là cô Anhiuta, trước đây học lái xe và

http://tieulun.hopto.org

bây giờ chở bánh mì, cô ấy cũng hiền lành tốt bụng lắm, không bao giờ ăn cắp bánh cả. Cô Anhiuta này đã kết bạn, đến chơi, ăn uống ở nhà một người quen có huân chương, cụt tay, làm cửa hàng trưởng một cửa hàng bách hóa...

- Con nói huyên thuyên cái gì thế? Tốt hơn là ngủ đi, sắp sáng rồi đấy, - mẹ nói.

- Nhưng bố mẹ có để cho con ngủ đâu... Trời còn lâu mới sáng. Cái bác cụt tay kia kết bạn với cô Anhiuta và họ sống trở nên dễ dàng hơn. Còn bác Kharitol đánh nhau ngoài mặt trận, rồi bác Kharitol về và chửi mắng cô Anhiuta. Chửi suốt một ngày, đêm đến uống rượu, nhắm thức ăn, còn cô Anhiuta không ăn uống gì cả, chỉ khóc. Chửi mãi, chửi mãi, rồi bác Kharitol im lặng, không hành hạ cô Anhiuta nữa và nói với cô: "Sao em chỉ có một chàng cụt tay, em là con ngốc, còn anh vắng em, anh có Glasca này, Aproxca này, Maruxca này, cả một cô nàng cùng tên với em này, ngoài ra còn thêm Magdalinca nữa". Và bác ta cười. Cô Anhiuta cũng cười, rồi sau đó đi đâu cô Anhiuta cũng khoe: "Anh Kharitol nhà tôi tốt lắm, không có ai bằng, anh ấy giết nhiều tên phát xít và đàn bà bám lấy anh đến xua đi không nổi". Bác Kharitol kể cho chúng con nghe hết những khi đến nhận bánh mì. Bây giờ họ sống rất hòa thuận, vui vẻ. Và bác Kharitol lại cười. "Tôi lừa Anhiuta của tôi đấy, chứ tôi có ai đâu - không có cả Alaxca, Niuxca, Aproxca, cả Magdalinca. Bộ đội là con của nhân dân, cần phải căm thù, chiến đấu chống giặc, không thể sống như những thằng ngu được. Đấy là tôi cố tình dọa Anhiuta đấy thôi..." Bố nằm xuống ngủ, và tắt đèn đi, không có bóng, khói lắm...

Ivanov ngạc nhiên nghe câu chuyện của Pet'rusca. "Đúng là cái thằng mất dạy, - người bố nghĩ về con trai. - Mình cứ nghĩ là nó sẽ kể về cả cô Masa của mình ngay bây giờ..."

Pet'rusca nằm yên và ngáy đều. Bây giờ cậu ngủ thật sự.

Cậu thức dậy thì trời đã sáng tỏ, và lo lắng vì ngủ quá muộn, từ sáng tới giờ chưa làm được gì trong nhà cả.

Chỉ có một mình Naxtia ở nhà, cô bé ngồi trên sàn và lật từng trang của quyển sách tranh được mẹ mua cho từ lâu lắm. Naxtia ngày

http://tieulun.hopto.org

nào cũng giở nó xem, vì không còn quyển nào khác, và đưa tay chỉ theo từng chữ cái làm bộ như đang đọc.

- Sao từ sớm đã làm bẩn sách rồi? Cất nó vào chỗ đi! - Pet'rusca nói với em. - Mẹ ở đâu, đi làm rồi à?

- Mẹ đi làm rồi, - Naxtia đáp khẽ và gấp sách lại.

- Thế bố đi đâu? - Pet'rusca nhìn quanh nhà, trong phòng ngủ và bếp. - Bố mang túi của mình đi rồi à?

- Bố mang túi đi rồi, - Naxtia nói.

- Thế bố có nói gì với mày không?

- Bố không nói gì cả, bố hôn vào miệng và mắt em thôi.

- Thế đấy, thế đấy, - Pet'rusca nói và im lặng suy nghĩ.

- Đứng dậy đi, - cậu nói với em. - Để anh rửa sạch sẽ và mặc quần áo cho, chúng ta đi ra ngoài phố...

Trong lúc đó bố của chúng đang ngồi ở nhà ga. Anh đã uống hai chén rượu vodka và ăn sáng theo phiếu đi đường. Đêm qua anh đã quyết định dứt khoát sẽ đi đến thành phố nơi anh đã chia tay với Masa để gặp lại cô, và có thể, sẽ không còn bao giờ xa cô nữa. Đáng tiếc là anh quá nhiều tuổi so với cô "con gái ông nhà tắm" có mái tóc thơm mùi thiên nhiên này. Nhưng cứ để đến đó sẽ hay, sự việc tiếp diễn ra sao, không thể đoán trước được. Dù sao Ivanov cũng hi vọng rằng Masa sẽ ít nhiều vui mừng khi trông thấy anh; và đối với anh chừng ấy là đã đủ. Như thế tức là anh có thêm một người thân mới, thêm vào đó lại xinh đẹp, vui vẻ và tốt bụng. Còn sau đó, đến đấy sẽ hay!

Một lúc sau có đoàn tàu vào ga, nó đi về hướng mà chiều qua Ivanov vừa đi đến đây. Anh cầm lấy túi bước lên toa. " Đấy, Masa không đợi mình. Cô ta nói với mình rằng trước sau gì rồi mình cũng sẽ quên cô ta và chúng mình sẽ không bao giờ còn gặp nhau, thế mà bây giờ mình đang đi đến với cô ta mãi mãi."

Anh bước lên chỗ nối toa và đứng đó để khi tàu chuyển bánh nhìn lại lần cuối cùng cái thành phố nhỏ bé nơi anh đã sống trước chiến

http://tieulun.hopto.org

tranh và nơi hai đứa con của anh đã ra đời... Anh muốn một lần nữa nhìn lại ngôi nhà của mình - đứng trên toa tàu có thể nhìn thấy nó, vì đường phố nơi có ngôi nhà anh đã sống chạy cắt ngang nhánh đường sắt mà tàu anh sẽ đi qua.

Đoàn tàu chuyển bánh và nhẹ nhàng lướt ngang những cột ghi của nhà ga ra cánh đồng mùa thu trống trải. Ivanov nắm chặt tay vịn ở cửa toa và đứng nhìn những ngôi nhà lớn nhỏ, những túp lều, tháp canh cứu hỏa của thành phố trước đây là ruột thịt của anh. Anh nhận ra hai ống khói cao ở đằng xa - một của nhà máy xà phòng, một của nhà máy gạch, nơi Liuba giờ đang làm việc bên máy nén. Thôi cứ để bây giờ cô ta được sống theo cách của cô ta, còn mình theo cách của mình. Biết đâu anh có thể tha thứ cho cô, nhưng điều đó có nghĩa lí gì. Dù sao trái tim anh cũng đã nổi giận quyết liệt chống lại cô ta, và trong anh không có sự tha thứ cho người đã đi hôn và sống với người khác để khỏi buồn, khỏi cô đơn trong thời gian chiến tranh xa cách với chồng. Còn việc Liuba trở nên gần gũi Xemion hay một người nào khác vì cô ta sống khó khăn đau khổ, vì sự thiếu thốn và nỗi buồn nhớ hành hạ cô ta, việc đó không phải là sự bào chữa, mà là sự khẳng định tình cảm của cô ta, tất cả tình yêu xuất phát từ sự thiếu thốn và buồn nhớ; nếu như con người không thiếu thốn gì và không buồn nhớ, chắc anh ta sẽ không bao giờ yêu người khác.

Ivanov đã định đi vào toa để nằm ngủ, vì không còn muốn nhìn lần cuối cùng ngôi nhà anh đã sống và đã để lại hai đứa con. Không cần phải hành hạ mình vô ích. Anh nhìn lên phía đầu đoàn tàu - đã sắp đến chỗ đường nhánh chưa - và trông thấy nó ngay. Ở chỗ này đường sắt cắt ngang một con đường làng rải đá chạy vào thành phố. Trên con đường nhỏ đó nằm rải rác những túm rơm và cỏ khô rơi từ xe xuống, những cành liễu gãy và những bãi phân ngựa. Thường thường con đường này vắng người, trừ hai ngày chợ phiên trong một tuần. Thỉnh thoảng mới thấy một người nông dân chở đầy xe cỏ khô vào thành phố hoặc trở về làng. Và bây giờ cũng vậy, con đường làng nằm vắng vẻ, chỉ có đằng xa, hướng thành phố, từ một đường phố nhỏ cắt ngang con đường làng, có hai đứa trẻ đang chạy vội. Một đứa lớn hơn và một đứa bé hơn. Đứa lớn cầm tay đứa bé dắt chạy theo mình; và đứa bé dù đã cố hết sức, hai chân bước liến thoắng, vẫn không theo kịp đứa lớn. Khi đó đứa lớn kéo lê đứa bé theo sau. Đến cạnh ngôi nhà cuối cùng của thành phố, chúng dừng lại và nhìn về hướng nhà ga, có

http://tieulun.hopto.org

lẽ đang nghĩ xem có nên đi tới đó hay không. Rồi chúng lại nhìn về phía đoàn tàu khách đang đi vào con đường nhánh, và chạy thẳng đến đó như muốn đuổi kịp đoàn tàu.

Toa tàu của Ivanov đã đi qua chỗ đường rẽ. Ivanov nhắc túi lên khỏi sàn chuẩn bị bước vào toa để leo lên nằm trên giá trên, khỏi bị những hành khách khác quấy rầy. Nhưng không biết hai đứa bé kia có đuổi kịp được dù là toa cuối cùng của đoàn tàu không? Ivanov thò đầu ra ngoài và nhìn lại phía sau.

Hai đứa bé nắm tay nhau vẫn chạy trên đường đến chỗ rẽ. Cả hai đứa cùng vấp ngã một lúc, đứng dậy và lại chạy lên phía trước. Đứa lớn đưa bàn tay rỗi, ngoảnh mặt về phía đoàn tàu nơi Ivanov đứng, vẫy vẫy dường như đang kêu gọi một người nào đó trở về với nó. Liền đó chúng lại vấp ngã lăn xuống đất. Ivanov nhận thấy đứa lớn một chân đi ủng, còn chân kia đi giầy, vì thế nó mới hay ngã như vậy. Ivanov nhắm mắt lại, không muốn trông thấy và cảm thấy nỗi đau của những đứa bé vấp ngã kiệt sức, và anh cảm thấy trong ngực mình bỗng như có lửa đốt, dường như trái tim bị giam hãm và mệt mỏi trong ngực anh, suốt đời vật vã rất lâu và vô ích, chỉ đến bây giờ mới thoát ra được tự do, đem hơi ấm và sự rung động chứa đầy cả thân thể anh. Tất cả những gì trước đây anh đã biết, giờ anh bỗng biết một cách rõ ràng chính xác và hiện thực hơn rất nhiều lần. Trước đây anh hiểu biết về cuộc đời khác qua vách ngăn cách của lòng tự ái và quyền lợi cá nhân mình; còn bây giờ anh đột nhiên tiếp xúc với nó bằng cả trái tim trần.

Đứng bên bực lên xuống của toa, anh lại nhìn về phía những đứa trẻ xa dần ở cuối đoàn tàu. Bây giờ anh đã biết rằng đó là con của anh, Pet'rusca và Naxtia. Có lẽ chúng đã trông thấy anh khi đoàn tàu đi ngang qua chỗ rẽ vào đường nhánh, và Pet'rusca kêu gọi bố trở về với mẹ, nhưng anh không chú ý nhìn chúng, mải nghĩ về chuyện khác nên không nhận ra con mình.

Bây giờ Pet'rusca và Naxtia chạy phía xa theo sau đoàn tàu trên con đường cát song song với đường ray; Pet'rusca vẫn cầm tay Naxtia bé nhỏ, và khi em bước theo không kịp, lại kéo mạnh theo mình.

http://tieulun.hopto.org

Ivanov ném chiếc túi của mình xuống đất rồi bước xuống bực cuối cùng ở cửa lên xuống toa và nhảy xuống con đường cát nhỏ, con đường mà hai đứa con anh đang chạy theo anh.

1946

http://tieulun.hopto.org

PREXNOVA DENPHIN
PHILIPPIN

TANDOX

Tandox đã già lắm rồi. Vâng, đã già và không còn khỏe nữa. Và có lẽ carabao(1) sắp đến đón ông - chính con carabao ngày xưa đã bị tước mất hòn sỏi trắng. Nếu carabao đến thì Tandox sẽ làm gì nhỉ? Bởi vì bây giờ ông đã già lắm rồi, không còn khỏe như xưa nữa. Mà cũng có thể là ông sẽ vĩnh viễn từ bỏ thế giới này cùng với carabao.

Đã gần giữa trưa. Suốt cả buổi sáng, bầu trời bị phủ kín trong một lớp mây đen dày thỉnh thoảng lại đổ xuống những cơn mưa rào ngắn, còn đến gần trưa nó như hăm dọa treo sát ngay trên những ngọn núi và mặt đất im lìm câm lặng, tưởng như sắp tối đến nơi: bầu không khí đầy những âm thanh rin rít, lách tách của bầy côn trùng sống trong rừng, gió thở dài xao xác trên các ngọn cây, và toàn bộ những loài sinh vật bé nhỏ của rừng lăng xăng chạy tìm chỗ ẩn. Tandox đi một mình trong sự im lặng căng thẳng của rừng, ông bước chậm chạp dưới sức nặng của súc gỗ vuông dài sáu phút(2) đẽo thô mà ông vác trên vai. Con đường rừng rất trơn chạy giữa những bụi cây gai rậm rạp ép chặt từ hai phía.

Tandox đã già lắm, và vì vậy ông bước đi chậm chạp nặng nề. Tandox rời túp lều của mình rất sớm, lúc vừa rạng đông, nhưng đến giờ ông mới kịp đi được nửa quãng đường đến thành phố gần nhất mà ông định tới. Nhiều đoạn, con đường núi dốc bị những chỗ lở cắt ngang, và ông lại phải quay lui tìm bãi nông để vượt qua con suối rừng chảy xiết hung dữ. Tandox lầm lì, cố hết sức đi nhanh lên phía trước, như con kiến đang mang một cành cây hoặc cọng cỏ nặng hơn bản thân nó nhiều lần. Ông hầu như không dừng lại để nghỉ, vì rằng nếu đã bỏ gánh nặng của mình xuống đất, sau đó ông khó lòng có thể nhấc nổi nó lên vai. Bởi vậy, mặc dù chân mỗi lúc một trở nên cứng đờ, nặng như đá, ông vẫn còn sẽ đi, cho đến lúc trời chưa tối hẳn.

http://tieulun.hopto.org

Ông chỉ dừng lại để ăn một miếng thịt hươu ông gói mang theo trong mấy chiếc lá rừng, cho lại sức. Ông nhai chầm chậm, ngồi xổm, lưng tựa vào một gốc cây. Súc gỗ nằm cách ông mấy bước, chốc chốc ông lại dừng ánh mắt buồn trầm mặc nhìn nó rất lâu. Gió đã làm khô chiếc áo sơ mi đẫm mồ hôi dính chặt vào lưng, ông vẫn ngồi đầu hơi cúi xuống, và đôi mắt buồn, mệt mỏi vẫn tiếp tục nhìn không chớp nhưng không thấy gì lên súc gỗ...

Tandox ngồi dưới gốc cây, ông bắt đầu thiếp đi. Đầu ông cứ gục xuống thấp, thấp mãi, cho đến khi cằm chạm vào ngực. Mái tóc dài bạc trắng rủ xuống làm nổi bật lên khuôn mặt ngang dọc những nếp nhăn và chai sạn vì sương gió nắng mưa. Ông đã rất già và quá mệt mỏi nên ông thiếp đi. Trước đây, khi còn trẻ, ông không bao giờ như vậy cả. Hồi đó, trong người ông cuộc sống như sôi lên, ông rất khỏe, hai cánh tay ông vung ra bao nhiêu sức mạnh, đôi chân nhẹ nhàng mang ông đi khắp núi rừng, đến bất cứ nơi nào ông muốn. Còn bây giờ, ông đã già và yếu ớt, thậm chí ông còn quên rằng mình cần phải thức canh người vợ đã chết của ông. Hôm nay là ngày cuối cùng ông ở bên vợ, thế mà sao ông dám ngủ quên đi thế, hả Tandox?...

Chiếc hòm gỗ dài đẽo thô nằm bên mép đường và một bầy ruồi bay đến bám đặc xung quanh nó. Ông đã trám đầy các khe hở và những vết nứt trên súc gỗ bằng than nhào vụn với nước, nhưng những cơn mưa rào lớn suốt buổi sáng trong khi ông đi đã rửa sạch than; và bây giờ ở nhiều chỗ, những vằn đen cắt ngang những thớ gỗ xám ngoét. Hai bên mép hòm bị vấy bẩn, đã mấy lần ông buộc phải dừng lại để lau sạch đi.

Tandox giật mình tỉnh dậy. Trông thấy đàn ruồi, ông nổi giận vung tay đánh túi bụi, nhưng rồi chợt nhớ ra: trời đã chiều, mà ông còn phải đi xa. Thở nặng nề, ông nhấc chiếc hòm lên vai. Muốn bù lại số thời gian đã mất nên ông rảo bước đi nhanh. Khi Tandox lại bắt đầu cuộc vật lộn với con đường bị mưa xói lở, trong người ông bỗng xuất hiện một quyết tâm ương bướng đến mù quáng...

Trời về chiều càng im lìm và ảm đạm hơn, rừng cây nằm dọc theo hai bên con đường núi dần dần chìm vào trong bóng tối mỗi lúc một dày đặc. Tandox đi dưới những hàng cây cao nhưng hầu như không trông thấy chúng, - ông vẫn còn tức giận và thầm rủa mình đã để phí mất thời

http://tieulun.hopto.org

gian vô ích. Mép hòm xiết nặng lên vai, lưng đau mỏi nhừ. Ông bước đi như trong cơn mê...

Bầu trời bỗng sáng bừng lên trong những ánh chớp, rồi sấm nổ từng tràng, mặt đất rung lên như sắp nứt ra. Chưa có hạt mưa nào, nhưng những đám mây đen dường như cố ý tập trung tại một chỗ, ngay trên đầu ông, mỗi lúc một hạ thấp xuống như sắp sửa đè nát cả ông, cả mặt đất, bằng cái sức nặng đáng sợ của mình. Ông vẫn đi, lo lắng trước cơn giông sắp kéo đến; thậm chí, ông còn muốn rảo bước nhanh thêm, nhưng gánh nặng trên vai không cho phép ông làm việc đó - chân cứ trượt đi và chiếc hòm chúi về phía trước. Cánh tay giữ hòm đã bắt đầu tê cứng.

Ông như đang ở trong một giấc mộng khủng khiếp nào đó... Đôi chân bước đi như một cái máy. Và ông không thể nào thắng nổi cái nhịp điệu chậm chạp của chúng. Khu rừng đen kịt lại như không thể nào xuyên qua được, con đường trơn cứ như dài vô tận với vô số những chỗ uốn vòng, dốc lên, dốc xuống. Thậm chí ông còn có cảm tưởng rằng không phải ông tự mình bước đi, mà đang bị một người nào đó dắt theo con đường này... Và ông lại càng thêm cáu giận trước sự bất lực của mình.

Thế mà trước đây Tandox đã từng là một người rất khỏe. Khỏe hơn cả rất nhiều người cộng lại. Với sức khỏe của mình ông nổi tiếng khắp tất cả các thành phố và thôn quê. Khi còn trẻ, ông không bao giờ chịu ngồi yên một nơi, mọi người thấy ông khi ở chỗ này, khi ở chỗ khác, làm việc thay cho cả hàng chục người. Tin đồn, những chuyện hoang đường về Tandox bay đi khắp nơi. Những câu chuyện đó càng xuất hiện nhiều thêm khi bỗng nhiên ông biến mất ở một nơi nào đó trong rừng, và đã rất nhiều năm không ai biết gì về ông nữa.

Có lần, theo lời đồn, Tandox vật nhau với một người khác cũng rất khỏe, và ông đã ném địch thủ của mình lên mái nhà. Về sau, khi Tandox bị gọi nhập ngũ, ông một mình đã kéo thay mấy con ngựa cả một khẩu pháo của đại đội.

Người ta lại còn kể rằng, có lần Tandox đi vào thành phố, dân ở đây đã nhiều năm bất lực đứng nhìn một chiếc chuông lớn bằng đồng nằm trên mặt đất, không biết làm thế nào để treo được nó lên, và họ cầu xin ông giúp đỡ... Trước đấy đã nhiều nhóm công nhân hợp sức

http://tieulun.hopto.org

định làm việc đó, nhưng họ chỉ có thể nhích chiếc chuông lên được một tí mà thôi. Tandox bước đến, nhấc chuông đội lên đầu và một mình leo theo cầu thang lên gác chuông.

Từ đó đến nay đã nhiều năm trôi qua, và rất nhiều những câu chuyện kì lạ mọi người kể cho nhau nghe về sức mạnh phi thường của Tandox. Còn bây giờ ông khác xưa rồi. Ông đã già yếu lắm, carabao sẽ sắp tới đón ông. Con carabao đã bị ông tước mất viên sỏi trắng, vì vậy, ông đã chọn cho mình một kết thúc số mệnh.

Nhưng ông vẫn tin tưởng như trước đây rằng trong khắp người ông, trong đôi tay và đôi chân của ông, vẫn còn ẩn giấu một sức mạnh lớn lao. Ông cố gắng một cách không kết quả đánh thức dậy trong mình cái sức mạnh đó, nhưng sự căng thẳng quá sức chỉ làm cho ông không còn điều khiển được những cử động của mình. Ông điên khùng như một con thú dữ bị rơi vào bẫy, nhưng vẫn vô ích. Cái sức mạnh trước đây đã từ bỏ cơ thể của ông. Ông đã quá già, và cứ để cho carabao ngày xưa bị ông tước mất viên sỏi trắng bây giờ đến đón ông, vì rằng kể từ ngày hôm nay ông không thiết gì nữa, tất cả đối với ông đều vô nghĩa, dửng dưng.

Con đường rừng bỗng đột ngột dừng lại bên bờ dốc của một con sông miền núi chảy xiết. Dòng nước thẫm đục ngầu cuốn nhanh xuống phía dưới, mang theo những thân cây lớn chìm một nửa dưới nước, những cành cây và đủ mọi thứ rác rưởi của rừng. Tiếng nước chảy ồ ồ thỉnh thoảng lại bị ngắt bởi những tiếng răng rắc rất to của những gốc cây cạnh bờ bị xói lở ngã nhào xuống sông. Tandox đứng bất động một lúc lâu nhìn xuống dòng nước đen thẫm. Ông do dự chăng? Không, đó chỉ là vì ông muốn đứng thở một lúc cho lại sức. Ở giữa sông, dòng nước chảy xiết, và tất nhiên, có thể xô ngã ông, mặc dù ông vác rất nặng. Nhưng biết làm sao được, thế nào thì cũng phải vượt qua sông!

Những bước đầu tiên ngắn và dò dẫm. Nước ngập đến đầu gối, và những khúc gỗ, những bụi cây bị cuốn lên cả gốc cứ đâm vướng vào chân. Rồi nước lên đến thắt lưng, đến ngực, cuối cùng trên mặt nước chỉ còn lại đầu và đôi vai. Và cả chiếc hòm của ông nữa. Bây giờ nó, bằng trọng lượng của mình, lại giúp ông vật lộn chống lại dòng nước mạnh. Nhưng ông đã rất mệt. Đáng lẽ ra ông có thể bơi, nhưng vì cái hòm nên ông phải đi bằng chân... Khi sang được đến bờ bên kia, ông

http://tieulun.hopto.org

thở dốc lên, mồm há ra đớp không khí, cả người đau mỏi, rất đau. Ông đặt chiếc hòm xuống đất và cũng ngồi xuống để cho cơn đau qua đi và để đôi chân, đôi tay được nghỉ một lúc. Ông ngồi rất lâu. Bỗng nhiên một cơn gió nổi lên, giật mạnh, gào rú trên các ngọn cây, và chỉ thoáng sau, những khoảng trống trên rừng lập tức bị bao phủ bởi một màn mưa dày đặc.

Khi Tandox đến được xóm có người ở đầu tiên trên con đường của mình thì trời đã gần như tối hẳn. Xung quanh bóng đen dày đặc. Ông đi như một người mù, mỗi bước chân đều phải dò dẫm trên con đường trơn tuột để khỏi trượt ngã. Rồi trong màn đêm bắt đầu xuất hiện những vệt sáng mờ đục - ánh đèn của các ngôi nhà. Một lúc sau con đường đã dẫn ông tới đó.

Tiếng chó sủa dậy lên, những cửa sổ mở toang, những đầu người nhô ra. Họ nhìn Tandox, nhìn dáng người đồ sộ của ông với súc gỗ dài kì lạ trên vai.

Đấy là Tandox, mọi người kháo chuyền nhau. Cái gì đã xui ông ta đến đây vào lúc muộn mằn thế này? Cái gì trên vai ông ta kia? Ông ta đi đâu trong đêm, xung quanh đen như mực, giữa lúc dông bão sắp nổi lên?

Ánh sáng từ các cửa sổ mở toang hắt ra thành những mảng vuông lay động trên con đường lầy lội, và mọi người không thể nhận thấy dáng đi nặng nề, mệt mỏi của ông già bước dọc theo con đường làng dài hun hút. Ông không ngước mắt nhìn mọi người ở trong các cửa sổ mà chỉ nghe những giọng nói thì thầm của họ hòa lẫn với tiếng mưa rơi đơn điệu.

Chó trong các nhà sủa dữ dội, nhưng chúng không dám chạy ra ngoài mưa. Còn Tandox vẫn lê bước theo con đường lầy lội đến cửa hiệu nhỏ ở phía cuối xóm. Tất cả mọi người đang đứng ngồi trong cửa hiệu lập tức ngừng câu chuyện nói dở và chăm chú nhìn ông già đang đi đến. Ông đặt gánh nặng của mình xuống gần cánh cửa dưới mái hiên và bước vào hiệu. Mọi người tránh ra nhường lối cho ông. Họ nhìn ông với một vẻ tò mò im lặng. Nhưng ông dường như không nhận thấy sự có mặt của họ.

http://tieulun.hopto.org

Tandox hỏi một điếu thuốc của chủ hiệu, ngồi xuống chiếc ghế dài và bắt đầu hút. Mọi người dần dần quây đến cạnh ông và một lúc sau đã vây kín Tandox. Họ rất muốn hỏi ông nhiều chuyện, nhưng lại sợ; thêm vào đó, ông có vẻ rất mệt và ngồi với một bộ mặt bất động cứng đờ, không biết gì đến xung quanh. Thêm một số người tò mò bỏ nhà mình chạy đến khi thấy ông dừng lại ở cửa hiệu. Chẳng mấy chốc trong cửa hiệu không còn chỗ nào để cựa quậy nữa.

Nhưng trông kìa, ông đã già lắm rồi!.. Tóc đã hoàn toàn bạc trắng và chỉ còn thưa thớt... Da bọc xương, cả người đầy những nếp nhăn... Không còn là lực sĩ như ngày xưa nữa. Tôi còn nhớ ông khi còn bé tí. Mẹ kể cho tôi nghe rất nhiều chuyện lạ về ông... Ồ, thế ra đây là Tandox?! Lần đầu tiên tôi trông thấy ông đấy... Bà của tôi nói về ông nhiều lắm. Suốt đời tôi mơ ước được khỏe mạnh như ông. Tôi cũng muốn đánh cắp viên sỏi trắng của carabao và trở thành người khỏe nhất. Lúc đó thì tôi chẳng chịu thua ai cái gì. Biết đâu ông sẽ nói cho tôi biết làm cách nào để lấy được viên sỏi đó?..

Còn Tandox vẫn ngồi bất động, lưng tựa vào bàn. Ông không cảm thấy những người xung quanh; hơi ấm của căn nhà làm cho người mềm lại, giãn ra. Không khí trong cửa hiệu đặc quánh vì hơi người, mùi hoa quả thối và cá ươn. Trên đầu mọi người, ngọn đèn dầu hỏa tỏa ánh sáng mờ đục. Khói điếu thuốc của Tandox lười biếng bò ngược lên trần và tụ lại ở đó thành một đám mây bất động.

- Tandox, ông đi đâu đấy? - Chủ hiệu lên tiếng hỏi.

- Đi vào thành phố, - ông già đáp. - Chôn vợ.

Và ông lại im lặng. Tất cả cũng im lặng theo. Mọi người nhìn ông với một sự bối rối khác thường. Nhưng hình như câu hỏi của chủ nhà không làm cho ông chú ý, vì ông vẫn tiếp tục ngồi thản nhiên hút thuốc.

Còn ngoài trời, mưa vẫn không ngớt, và gió buồn bã gào hú trên những mái nhà. Một sự im lặng nặng nề bao trùm trong cửa hiệu. Dường như tất cả mọi người ngồi ở đó cứ nhìn mãi ông già mà không chán, dường như họ muốn ghi lại trong trí nhớ của mình từng đường nét trên khuôn mặt của ông, từng cử động nhỏ nhất của ông. Một số ít phụ nữ đi đến đây trong cái giờ muộn mằn này hoàn toàn ngơ ngác

http://tieulun.hopto.org

trước sự việc xảy ra. Những đợt gió thỉnh thoảng lại mang vào trong phòng mùi mục rữa từ chiếc hòm gỗ mà Tandox đặt dưới hiên nhà. Vợ của ông đã chết, và ông mang thi hài vợ vào thành phố để chôn cất. Chính ông tự tay đẽo súc gỗ này thành một chiếc hòm thô kệch chỉ hơi hơi giống quan tài, và cũng chính ông tự mình mang nó đi suốt dọc đường, từ căn lều xa xôi của ông ở một nơi nào đó trong núi, đến đây.

- Có lẽ trời sắp có giông, - chủ hiệu nói. Tandox ngẩng đầu lên ngơ ngác nhìn ông ta. Ông nhìn cả mọi người đang đứng ngồi xung quanh trong cửa hiệu, nhưng ánh mắt của ông như người vô hồn.

Thời gian trôi qua chậm chạp. Phần lớn mọi người đã đi về nhà, trong cửa hiệu chỉ còn lại vài người, họ ngồi đờ đẫn trên những chiếc ghế dài như phải cố thức để tỏ lòng thông cảm với Tandox.

Cuối cùng, ông đứng dậy và bước ra cửa. Ông khẽ hé cánh cửa ghé nhìn ra ngoài. Gió thổi thốc vào rắc lên đầu ông mấy giọt mưa. Ông đóng cửa lại rồi quay trở về chỗ cũ. Chẳng lẽ ông định ngồi ở đây suốt đêm? - những người còn lại trong cửa hiệu ngạc nhiên.

Tandox hỏi chủ hiệu rằng ông có thể ngủ trọ lại ở đây được không, nhưng chủ hiệu trả lời là thật đáng tiếc, ở đây rất chật chội, và khuyên ông thử đi hỏi các nhà khác. Chủ hiệu lo lắng nhìn Tandox, không biết mình có để lộ ra những ý nghĩ thầm kín không - bởi vì ông ta rất sợ rằng nếu để Tandox ngủ đêm lại, ông ta có thể bị trấn lột, hoặc thậm chí bị giết chết và mất hết của cải.

Tandox đứng dậy đi ra.

Ở những nhà khác, người ta đều nói với ông rằng rất đáng tiếc, nhưng... Mọi người nói chuyện với Tandox qua cửa sổ, còn cửa chính cài then lại rất chắc. Họ sợ Tandox. Họ sợ một cách mê tín cái vật ông mang theo, nhưng họ còn sợ hơn là ông già sẽ giết họ. Họ không tin rằng Tandox là người bình thường như họ. Ông đi khắp các nhà trong xóm, và ở tất cả các nhà, mọi người đều từ chối ông một cách lịch sự. Ông không tức giận, vì đã sống rất lâu trên đời. Thêm vào đó, ông rất mệt và hoàn toàn thờ ơ với tất cả mọi chuyện.

Tandox trở lại cửa hiệu, nhưng không vào trong nhà. Cửa đã đóng chặt. Ông nhấc gánh nặng của mình lên vai, và thậm chí không ngoảnh lại phía các ô cửa sổ nơi những người tò mò đang thò đầu nhìn

http://tieulun.hopto.org

theo, lê bước đi thẳng ra ngoài xóm. Bóng tối lập tức nuốt chửng ông, và chỉ có một ánh chớp thêm lần cuối cùng soi sáng thân hình của ông còng xuống dưới sức nặng của súc gỗ - quan tài mà ông tự tay làm cho người vợ đã chết của mình.

Còn mọi người vẫn đứng trong cửa sổ nhà mình nhìn rất lâu.

... Mẹ ơi, đấy có phải là Tandox vừa mới đi ngang qua xóm không?... Phải đấy. Còn bây giờ con đi ngủ đi, không thì Tandox quay lại và bắt con mang theo vào rừng đấy...

Tandox trước đây rất khỏe. Ông có thể đánh thắng bất cứ lực sĩ nào. Thậm chí có thể nhổ bật cả cây lên cùng với rễ. Một lần, có người hỏi ông: "Tandox, anh có thể lấy cho tôi vài quả cau ở đâu không?" Lúc đó họ đang nhai trầu với vôi nhưng chưa có cau. Tandox nói: "Các anh đợi cho một tí...". Ông đi ra và chỉ chốc sau đã quay lại, kéo theo một cây cau to tướng nhổ cả gốc. Đấy, Tandox là người khỏe như thế đấy. Khỏe hơn tất cả...

Còn bây giờ Tandox đã già. Và không còn khỏe như trước nữa. Tuy vậy, vẫn khó lòng có ai thắng nổi ông, mặc dù sức lực của ông đã khác xưa...

Sức mạnh của viên sỏi trắng vẫn còn trong người ông. Viên sỏi trắng nhỏ tí mà ông tước được của carabao. Đúng là ông còn khỏe. Nhưng dù sao thì ông cũng đã già rồi, và con trâu kia sắp đến đón ông. Đúng, carabao có thể sắp đến đón ông. Không còn lâu nữa...

Vợ của ông đã chết rồi. Ông mang thi hài của vợ vào thành phố. Để chôn cất. Và sẽ không còn ai sống cùng ông trong căn lều của ông ở rất xa trong núi. Vợ ông đã chết rồi.

Không ai còn trông thấy cô kể từ khi ông mang cô vào sâu trong núi. Cô không còn lần nào xuất hiện trong xóm. Cô ở lại đó, trong núi, và cùng già đi với ông. Họ không có con cái...

Những người già biết cô lúc còn trẻ nói rằng cô nổi tiếng xinh đẹp. Cô có rất nhiều người đeo đuổi ở trong tất cả các xóm làng, nhưng cô thích nhất là Tandox. Thế nhưng cha của cô không thích. Đầu tiên, ông ta bảo Tandox phải phát một khoảng rừng thật lớn. Tandox làm việc như gió lốc, và chỉ sau ba ngày đã chặt trụi tất cả cây trên

http://tieulun.hopto.org

khoảng rừng đó. Lúc đó ông ta lại bảo chàng trai trẻ gieo hết ngô trên khoảng đất đã được phát quang. Tandox làm theo. Khi ngô lớn, cha cô ra lệnh cho Tandox thu hoạch và gieo tiếp một diện tích còn rộng hơn. Tandox lại chặt rừng, làm đúng như yêu cầu. Sau một mùa nữa, phải cần rất nhiều người, và không phải chỉ trong một tuần lễ làm cật lực, để thu hoạch hết ngô trên khoảng rừng mênh mông đó.

Nhưng đó chưa phải là tất cả những gì mà Tandox trải qua trong thời gian hỏi vợ. Cha cô gái bảo ông phải làm một ngôi nhà gỗ lớn. Tandox ngả rất nhiều gỗ trong rừng và kéo về nơi dựng nhà. Ông làm một mình bằng cả trăm người. Nhưng khi đã làm xong sàn, cha cô gái nói rằng nhà cần phải rộng hơn. Tandox nhổ sàn lên và làm lại, thêm rất nhiều cọc mới. Nhưng cha người yêu lại nói rằng nhà vẫn phải làm rộng hơn nữa. Tandox lúc này đã bắt đầu nổi giận, đêm ông đi đến chỗ dựng nhà, và... sáng hôm sau mọi người trông thấy những cọc sàn của ngôi nhà tương lai bị vứt vương vãi khắp rừng. Còn Tandox ngay trong ngày hôm đó đã biến mất cùng với người yêu của mình, và mọi người không bao giờ còn gặp họ nữa.

Chuyện đó xảy ra đã từ rất lâu, cái ngày Tandox đưa cô vào núi. Bây giờ cô đã chết, và chính Tandox cũng rất già. Ông nặng nhọc lê bước vào thành phố để chôn cất cho vợ. Bóng tối bao bọc bốn phía quanh ông, và chỉ những ánh chớp ngoằn ngoèo thỉnh thoảng lại kéo từ bóng tối ra một hình người mờ mờ với chiếc quan tài trĩu nặng trên vai...

Ngày hôm sau mọi người trong xóm đợi Tandox từ thành phố trở về. Hôm đó là ngày nghỉ, họ không đi ra đồng làm việc. Họ ngồi trong cửa hiệu, hút thuốc và nói chuyện. Nói nhiều nhất là về Tandox. Mưa rào đang ngớt dần, biến thành một cơn mưa nhỏ lặng lẽ, xám xịt, gió cũng đã yếu đi. Mặt đất nằm im lặng, buồn thảm sau cơn giông, phủ đầy những vũng nước mưa. Một làn sương mù nặng nề đè lên các ngọn cây, và mặt trời trốn sau lớp mây dày đặc.

Ngày chậm chạp trôi đi. Trong cửa hiệu, người mỗi lúc một đông, và tất cả vẫn hút thuốc, nói chuyện. Một số bắt đầu đánh bài. Mọi người chờ khi nào Tandox sẽ đi qua xóm của họ để trở về nhà mình trong núi, nhưng mãi vẫn không thấy ông xuất hiện. Việc gì có thể xảy ra với Tandox? Họ cảm thấy mình hơi có lỗi vì đã để cho ông một

http://tieulun.hopto.org

mình đi giữa đêm tối trong mưa bão. Biết đâu ông hãy còn chưa đi đến thành phố?...

Và rồi cũng không ai biết được chuyện gì đã xảy ra với Tandox. Vì rằng từ hôm đó không ai còn gặp lại ông. Có tin đồn rằng carabao đã đến đón ông và chở ông đi.

Và mọi người lại làm sống lại trong trí nhớ của mình câu chuyện rất nhiều năm về trước, Tandox đã tước của carabao viên sỏi trắng lấp lánh như thế nào. Một lần ông đang chăn đàn trâu của bố. Giữa trưa, ông ngồi ngủ gật, lưng tựa vào gốc cây. Đàn trâu cũng nằm đầm mình trong các vũng nước lim dim ngủ. Tandox, lúc đó hãy còn là một cậu bé, trong lúc ngủ gật chập chờn bỗng nhận thấy một viên sỏi nhỏ lấp lánh trong mũi của một con trâu. Nó sáng lên rực rỡ dưới ánh nắng mặt trời, trồi ra ngoài mũi rồi lại thụt vào theo nhịp thở của con vật. Ông liền đứng dậy, nhẹ nhàng đi đến bên con trâu và giật từ dưới mũi của nó ra viên sỏi trắng lấp lánh đó...

Con trâu giật mình tỉnh dậy và rống lên man rợ. Mắt nó đỏ ngầu máu, lỗ mũi nở rộng phập phồng. Nó lấy chân cào đất, làm bụi bay lên từng đám mù mịt. Tấm thân đồ sộ của nó gồng lên căng thẳng và run bần bật vì tức giận... Chỉ một khoảnh khắc, nó lao đến bên Tandox. Tandox bỏ chạy. Ông rất sợ, nhưng không buông viên sỏi ra khỏi tay. Con trâu đuổi riết theo ông. Tandox nghe sát ngay sau lưng mình hơi thở hổn hển và tiếng rống điên khùng của nó... Ông chạy bổ đến gốc cây to ở gần nhất và leo vụt lên. Con trâu chạy quanh cây, mắt long lên sòng sọc, bốn chân cào xuống đất. Rồi nó xông đến húc mạnh vào gốc cây, làm cây rung lên, và Tandox hiểu rằng cây có thể gãy. Một phút sau, Tandox nghĩ ra một cách: ông rạch một rãnh sâu trên tay, nhét viên sỏi trắng xuống dưới da và băng vết thương lại. Ngay lúc đó một sức mạnh vĩ đại kì lạ truyền khắp người ông, như thể viên sỏi đã tan chảy vào máu ông. Cánh tay đau rát như vết thương bị xát ớt. Ông tụt xuống đất và chuẩn bị chiến đấu.

Đó là cuộc chiến đấu dữ dội giữa người và trâu để tranh giành viên sỏi trắng. Tandox cũng điên khùng không kém gì trâu: tóc trên đầu dựng ngược, mắt ngầu máu mở to trừng trừng, lỗ mũi phập phồng, không khí thở ra kêu phì phò như ống bễ thợ rèn... Và sau này mỗi lần nổi giận, ông đều trở nên dữ tợn như vậy.

http://tieulun.hopto.org

Cuộc chiến đấu kéo dài cho đến tận tối đêm. Người và con vật đứng đối mặt nhau, cả hai đều đã mệt lử và đầy máu me. Dùng hết sức bình sinh, Tandox túm lấy sừng trâu và quật nó ngã xuống đất. Rất lâu sau con trâu vẫn nằm ở đó, không dậy được... Tandox đã thắng... Sau đó con trâu cố gượng đứng dậy và lê bước bỏ đi thẳng.

Và từ đó Tandox trở thành người khỏe nhất. Tiếng tăm của ông ngày một lớn, ở thành phố và thôn quê mọi người bắt đầu đặt những truyền thuyết về ông, và khi ông cùng với vợ đi vào trong núi sâu, người ta lại càng kể về ông nhiều hơn...

Sau cái đêm ông mang quan tài với thi hài người vợ vào thành phố, không còn ai trông thấy ông ở đâu nữa. Và cũng không ai biết cái gì đã xảy ra với ông. Mọi người còn kể cho nhau nghe truyền thuyết mới - và cũng là cuối cùng - về ông, dường như carabao đã đến đón ông. Tandox leo lên lưng trâu và cưỡi đi. Hình như đó chính là carabao mà trước đây đã đánh nhau với ông để tranh viên sỏi trắng. Qua nhiều năm dài, carabao già yếu đi, Tandox cũng đã già yếu đi. Và vì vậy, vào một ngày nào đó, con trâu già đến đón Tandox già. Tandox già mệt mỏi leo lên lưng con trâu già và cả hai vĩnh viễn rời bỏ những vùng đất này.

http://tieulun.hopto.org

PUKHOV MIKHAIL
NGA

ĐỘC QUYỀN TRÍ TUỆ

BA CÂU CHUYỆN TRÊN HÀNH TINH MARION

Marion là một hành tinh bình thường thuộc hệ Mặt Trời nằm ở vòng xoắn thứ hai của Ngân Hà. Quay xung quanh nghìn tỉ mặt trời của đảo sao không bờ bến này là vô số những hành tinh rất khác nhau. Có những hành tinh lớn và nặng hơn Marion, một số khác bé hơn. Trên một vài hành tinh đã có sự sống xuất hiện.

Chỉ có một điều làm cho Marion khác biệt hẳn với tất cả những hành tinh khác: đây là nơi duy nhất có trí tuệ phát triển trong toàn bộ Thiên Hà.

Câu chuyện thứ nhất

MỘT CUỘC ĐỤNG ĐỘ

1

Bản thông báo rất ngắn gọn:

"Cần người làm ở cơ quan Nhà nước. Chuyên môn: cảnh sát và vật lí lí thuyết".

Tiếp đó là địa chỉ.

2

http://tieulun.hopto.org

Tầng nhà ngổn ngang. Giấy dán tường rách tơi tả, các lối đi bề bộn. Sau chiếc bàn giữa hành lang, một công chức cao cấp, có vẻ là một viên tướng, ngồi oai vệ.

- Tôi đến đây theo thông báo, - Eo nói.

Viên công chức nhìn anh dò hỏi:

- Cảnh sát à?

- Chuyên gia vật lí, - Eo nói. - Hồ sơ tôi đây.

Viên công chức giở hồ sơ xem.

- Lí lịch. Hộ chiếu... Còn cái gì đây?

- Bảng kê những công trình khoa học.

- Thế ra anh là bác học, - viên công chức nói. - Thôi được. Anh để hồ sơ lại đây, nhưng đừng quá ảo tưởng đấy. Số chỗ khuyết rất hạn chế. Sẽ mở một cuộc thi, hai mươi lấy một.

- Như vậy hi vọng của tôi chỉ có năm phần trăm?

Viên công chức dướn lông mày.

- Anh tính nhẩm à?

- Cái đầu tôi nó tính đấy. - Eo cười khẩy. - Có thể, tốt nhất là rút hồ sơ về?

- Anh đợi tiã đã. Số chỗ khuyết của chúng tôi ít, nhưng số người đến xin hiện nay cũng chưa nhiều. - Viên công chức im lặng một lát. - Thực ra anh là người đầu tiên. Nhưng điều bí mật này không được nói ra. À này, tại sao anh lại có cái tên kì lạ như vậy? Theo tôi, nó quá nhiều nguyên âm.

- Tất cả chỉ có hai, - Eo cười khẩy. - Trước đây tôi học thiên văn vô tuyến, nghiên cứu sự suy sập hấp dẫn và các "lỗ đen". Để hiệu chuẩn rađa, người ta sử dụng các kính phản xạ chuẩn, viết tắt là Eo. Tôi thích cái tên này.

http://tieulun.hopto.org

- Đó là việc của anh, - viên công chức nói và rời bàn đứng dậy. - Vậy thì, thưa ngài Kính Phản Xạ Chuẩn kính mến, kể từ thời điểm này, ngài đã là chuyên gia xét nghiệm các vấn đề vật lí của Bộ An Ninh Ngoài Hành Tinh mà tôi được vinh dự là Bộ Trưởng. Ngày làm việc ở đây bắt đầu vào chín giờ mười lăm phút, nhưng anh hãy đến muộn hơn, khi nào nhà được sửa chữa xong. Anh còn hỏi gì nữa không?

- Không, - Eo đáp.

3

- Chúng ta phải làm gì, anh đã đoán ra rồi đấy, - một tháng sau, khi ngôi nhà đã được sửa chữa xong, Bộ Trưởng An Ninh Ngoài Hành Tinh nói. - Chúng ta phải bảo vệ Marion khỏi những kẻ thù từ các hành tinh khác đến.

- Chẳng lẽ lại có những kẻ thù như thế sao? - Eo hỏi. - Theo hiểu biết của tôi, Marion là hành tinh duy nhất có người ở của Thiên Hà.

- Trong vũ trụ có nhiều thiên hà. Hơn nữa, trước đây cũng chưa có Bộ của chúng ta, - Bộ trưởng giải thích. - Tôi muốn nói cho anh rõ anh cần phải làm gì.

- Tôi đã hiểu. Tìm những kẻ thù ngoài hành tinh của Marion.

- Không phải, - Bộ trưởng cười khẩy, - để làm việc đó chúng ta đã có nhiều những chuyên gia khác. Nhưng kẻ địch chắc chắn sẽ sử dụng tất cả các kiến thức của khoa học hiện đại, kể cả vật lí học. Khi gặp những trường hợp như vậy, anh sẽ phân tích chúng và đề ra phương án giải quyết. Anh hiểu chứ?

- Vâng, nhưng anh tin chắc rằng chúng ta sẽ đụng đầu với kẻ địch?

- Tôi tin như vậy, - Bộ trưởng quả quyết nói. - Bây giờ, khi Bộ đã được thành lập, chẳng phải đợi lâu nữa đâu.

http://tieulun.hopto.org

Sau một tháng nữa, khi đến nơi làm việc, Eo gặp Bộ trưởng An Ninh Ngoài Hành Tinh đang đợi mình. Ông ta có vẻ kích động khác hẳn ngày thường.

- Tôi đã nói đúng, - ông tuyên bố. - Anh đã đọc báo hôm nay chưa?

- Nói chung tôi không đọc báo.

- Đúng đấy, - Bộ trưởng nói. - Nguồn tin đầu tiên bao giờ cũng đáng tin cậy hơn. Anh có biết đây là cái gì không?

Trên bàn có một tập giấy dày. Eo im lặng.

- Đây là báo cáo của nhà thám hiểm vũ trụ Duzl. Con tàu vũ trụ "Gamma-Marka" của ông ta trong tuần qua đã bị kẻ thù ngoài hành tinh tấn công, - Bộ trưởng đắc thắng nói. Ông đứng dậy, nhường chỗ cho Eo. - Bây giờ chúng ta đã có việc làm mong đợi từ lâu rồi đấy.

Eo ngồi xuống sau bàn của mình.

- Việc đó xảy ra ở đâu?

Bộ trưởng ngồi xuống chiếc ghế đối diện.

- Vụ đụng độ xảy ra ở khu vực trung tâm của Thiên Hà, trong đám tinh vân nhỏ Bờm Ngựa. Trong báo cáo, - Bộ trưởng chỉ tay vào tập giấy, - có mô tả tiu miu vụ đụng độ này, nhưng ở vào chỗ anh, tôi sẽ tiến hành hỏi cung ngay những người làm chứng. Như người ta nói, một cách sốt dẻo.

- Chẳng lẽ hỏi cung cũng thuộc trách nhiệm của tôi à?

- Nếu anh thích, cứ gọi đó là cuộc trao đổi ý kiến vậy, - Bộ trưởng nhăn mặt, nói. - Nhiệm vụ của anh là phân tích sự kiện và đề xuất ý kiến. Nếu anh không phản đối, tôi sẽ ở lại đây. Anh có thể bắt đầu ngay.

Bộ trưởng chuyển sang ngồi lên chiếc đi văng mềm ở phía sâu trong căn phòng lớn.

- Thôi được, - Eo nói. - Nhưng lấy người làm chứng ở đâu ra?

http://tieulun.hopto.org

- Ở phòng bên cạnh, - Bộ trưởng Bộ An Ninh Ngoài Hành Tinh đáp.

4

- Tên tôi là Gran, - người làm chứng thứ nhất nói. - Chuyên môn đào tạo - thiên văn học. Mấy năm gần đây tôi làm quan trắc viên của tàu vũ trụ "Gamma-Marka" dưới quyền chỉ huy của nhà thám hiểm vũ trụ xuất sắc Duzl.

- Nhiệm vụ của anh là gì?

- Trên tàu vũ trụ có một trạm quan sát được trang bị kính thiên văn và các phương tiện khác. Đối tượng quan sát gồm nhiều loại khác nhau. Thứ nhất, đó là các thiên thể bình thường: thiên thạch, các hành tinh, vân vân. Thứ hai là các vật thể nhân tạo - các tàu và trạm vũ trụ. Chúng tôi còn theo dõi những chiếc xuồng thăm dò nhỏ xuất phát từ "Gamma-Marka".

- Tôi hiểu, - Eo nói. - Anh hãy kể về chuyến đi cuối cùng của các anh.

- Chúng tôi đi tìm hệ thống hành tinh ở giai đoạn sơ khai, - Gran bắt đầu kể. - Trên đường đến Bờm Ngựa, tàu chúng tôi đã ghé qua một số tinh vân khác. Khi nhận thấy dấu hiệu của một đám khí tích tụ lớn, mà người ta gọi là hành tinh nguyên thủy, tôi báo cáo nó với chỉ huy tàu.

- Các anh đã phát hiện ra bao nhiêu đám khí tích tụ như vậy?

- Chưa một đám nào, - Gran đáp. - Trong các tinh vân khác kết quả cũng đều như vậy. Tôi không biết tại sao, nhưng những hi vọng chủ yếu đều hướng về tinh vân Bờm Ngựa.

- Và các anh không thấy gì cả?

- Ồ, giá được như vậy! - Gran nói. - Đúng là ở đó không có các hành tinh nguyên thủy. Nhưng tôi phát hiện ra một cái khác. Nó giống như một tiểu hành tinh, - một khối tròn đường kính chừng hai trăm mét. Chúng tôi cách nó chỉ còn khoảng một trăm triệu kilômét. Nghe báo cáo xong, chỉ huy tàu Duzl ra lệnh cho tôi tiếp tục thu nhận thông tin, rồi tự mình lái con tàu đi đến gần hơn.

http://tieulun.hopto.org

- Chờ tôi một tiă, - Eo nói. - Trước đây tôi nghĩ rằng những con tàu vũ trụ đường xa như vậy di chuyển chủ yếu trong tiểu không gian chứ.

- Anh nhầm rồi. "Gamma-Marka" là con tàu vũ trụ Fôtôn tiểu không gian, viết tắt là VFT. Để đi ra khỏi không gian thường, nó phải đạt đến vận tốc gần bằng vận tốc ánh sáng. Vì vậy việc di chuyển trong tiểu không gian chỉ sử dụng ở những khoảng cách lớn. Còn trong trường hợp này, mục tiêu sát ngay bên cạnh, và việc di chuyển tiếp cận được thực hiện bằng phương pháp thông thường.

- Tôi hiểu. Và anh thường trực ở bên kính thiên văn.

- Vâng.

- Anh có nhận thấy cái gì khác thường không?

- Có. Và cái đó khác thường đến nỗi chỉ huy tàu Duzl phải ra lệnh hãm tàu lại. Qua những quan sát của tôi, có thể kết luận rằng vật thể kia là một con tàu vũ trụ lạ.

- Thế đấy! Tại sao?

- Đó là một hình cầu. Một hình cầu lí tưởng như được tiện bằng máy. Thiên nhiên không thể tạo ra được một vật như vậy. Sau khi được tôi thông báo, chỉ huy tàu Duzl lập tức dừng tàu lại. Chúng tôi ở cách chiếc tàu lạ một triệu kilômét.

- Khoan đã, - Bộ trưởng An Ninh Ngoài Hành Tinh, trước đó vẫn ngồi im lặng, bỗng nói chen vào câu chuyện. - Tôi không hiểu. Anh nói rằng thiên nhiên không thể tạo ra những vật như vậy. Thế còn Marion và các hành tinh khác thì sao? Trong trường học người ta dạy chúng tôi rằng Marion hình cầu. Chẳng lẽ bây giờ đã có cách nhìn khác?

- Marion có một khối lượng khổng lồ, - Gran giải thích. - Marion nặng hơn vật thể chúng tôi phát hiện 14 bậc, nếu như tiư trọng của chúng bằng nhau. Lực hấp dẫn tiư lệ với khối lượng. Trường hấp dẫn ở đây đối xứng cầu. Đó là trường xuyên tâm. Vì vậy các mặt đẳng thế cũng có dạng cầu. Để tránh các gradien lớn, bề mặt các hành tinh có dạng theo một trong những mặt đẳng thế. Nếu không, trên hành tinh

http://tieulun.hopto.org

sẽ xuất hiện những độ chênh lớn của áp suất và chúng sẽ bào nhẵn bề mặt địa hình. Theo tôi, điều đó là dễ hiểu.

- Nói chung đúng như vậy, - Bộ trưởng nói. - Anh giải thích rất rõ ràng.

Cả ba người ngồi im một lát. Rồi Eo nói:

- Xin lỗi, hình như tôi mải nghĩ... Tôi chợt nảy ra một ý, nhưng ta tiếp tục. Theo như tôi hiểu, chỉ có hình thức của vật thể là nói lên nguồn gốc nhân tạo của nó?

- Không chỉ có thế, - Gran đáp. - Đó là cái chính chứ không phải là cái duy nhất.

- Nhưng những cái khác, - Eo nói, - có lẽ không liên quan đến hình dáng của vật thể. Tôi hiểu rằng đó là một hình cầu hoàn toàn phẳng, không có chỗ lồi lõm hoặc dấu vết nào.

- Đúng thế, - Gran nói.

- Những điều khác chắc là liên quan đến tính chất quang học của nó?

- Đúng thế, - Gran xác nhận và hơi ngạc nhiên. - Nhưng tại sao anh biết?

- Tôi không biết gì cả. Tôi chỉ đoán và nêu ra giả thiết. Anh tiếp tục đi.

- Tôi còn chưa mô tả tính chất quang học của tinh vân Bờm Ngựa. Đó là một đám mây bụi khí, nhưng ở bên mép của nó, cách chúng tôi chưa đến một pacxec[14], có mấy ngôi sao trẻ. Dưới ánh sáng của chúng, hơi khí phát huỳnh quang chủ yếu trong dải sóng dài. Đám tinh vân cháy lên màu đỏ rực, và đáng ra, các thành phần này phải trội hơn trong ánh sáng bức xạ của con tàu lạ hình cầu kia. Nhưng sự việc lại không đơn giản như vậy. Quang phổ của bức xạ được phản chiếu từ con tàu bị lệch mạnh về phía khu vực sóng dài, và thêm vào đó còn bị biến dạng đi. Có vẻ như các nhà du hành vũ trụ lạ lùng kia không

---

14

http://tieulun.hopto.org

giống chúng ta - điều này còn sẽ được khẳng định bằng những hành động tiếp theo của họ, - và họ không thích ứng với những bức xạ quen thuộc của chúng ta. Vì vậy, họ lọc những thành phần thích hợp bằng một lớp mạ đặc biệt.

- Tôi lại không hiểu, - Bộ trưởng than vãn. - Tôi không được qua chương trình vật lí chuyên nghiệp. Anh có thể trình bày ý kiến của mình một cách đơn giản hơn không?

- Cũng có thể đơn giản hơn, - Gran nói. - Hình như những tia hồng ngoại đối với họ là có hại. Vì vậy, lớp mạ bên ngoài trên con tàu của họ phản xạ mạnh lại chính những tia đó. Và tôi thấy quang phổ của ánh sáng phản xạ lệch về miền hồng ngoại và bị biến dạng đi.

- Bây giờ tôi hiểu rồi, - Bộ trưởng thỏa mãn nói. - Anh cừ lắm. - Ông quay về phía Eo. - Có phải thế không?

- Vâng, - Eo nói. Và tiếp thêm, anh quay về phía Gran: - Hôm nay anh đã cho chúng tôi biết những thông tin rất quý. Cám ơn anh. Dường như tôi đang trông thấy hoàn toàn rõ ràng vật thể mà các anh gặp trong đám tinh vân.

- Một con tàu của kẻ địch, - Bộ trưởng nói chen vào.

- Vâng. Tôi còn muốn hỏi thêm một câu cuối cùng. Anh nói rằng đường kính của quả cầu là hai trăm mét. Có lẽ đó là con số gần đúng. Anh có thể cho biết chính xác được không?

- Không có gì đơn giản hơn, - Gran nói. - Hai trăm mười một mét. Tất nhiên, thêm một vài centimét.

- Hai trăm mười một mét, - Eo chậm rãi nhắc lại. - Anh có thể về được, Gran ạ. Khi nào cần, tôi sẽ gọi. Tạm biệt.

5

- Thế nào, anh có thích câu chuyện của anh quan trắc viên này không? - Eo hỏi Bộ trưởng An Ninh Ngoài Hành Tinh khi họ còn lại hai người trong phòng.

- Rất thích, - Bộ trưởng đáp. - Nhưng tôi còn thích chính anh ta hơn. Theo tôi, anh ta nắm vững công việc của mình và trình bày vấn

http://tieulun.hopto.org

đề rõ ràng. Đặc biệt anh ta giải thích rất dễ hiểu tại sao vật thể kia là một chiếc tàu du hành vũ trụ lạ.

Eo im lặng không đáp.

6

Khuôn mặt của chỉ huy tàu Duzl bị che khuất sau một lớp râu bạc và rậm. Dường như đầu của ông sống tách biệt khỏi thân trong một hệ thời gian khác, diễn ra nhanh hơn, và vì vậy già đi sớm hơn. Thậm chí khó nhận thấy trên khuôn mặt đó có những nếp nhăn, vì bộ râu chỉ để lộ đôi mắt, chiếc mũi và một khoảng đầu hói hình tháp cầu. Chỉ khi chỉ huy tàu Duzl nói, phần trên của bộ râu (tức là ria) mới tách khỏi phần dưới, mở ra hai hàng răng trắng lóa.

- Sự kiện đã diễn ra đúng như thế, - chỉ huy tàu Duzl nói. - Sau khi nghe báo cáo lần thứ nhất của quan trắc viên và trao đổi với hoa tiêu, tôi cho tàu đi về phía vật thể vừa được phát hiện.

- Tôi muốn biết nguyên nhân của quyết định đó, - Eo nói. - Bởi vì nhiệm vụ của chuyến đi không bao gồm việc nghiên cứu các hành tinh nhỏ. Các anh đi tìm phôi thai của hệ hành tinh. Nhân tiện tôi muốn hỏi, chẳng lẽ một công việc như vậy lại tiến hành mò mẫm ư? Tại sao các anh đi đến chính tinh vân Bờm Ngựa? Trong Thiên Hà có rất nhiều những đám mây bụi khí như vậy kia mà?

- Đúng thế, - chỉ huy tàu Duzl gật đầu. - Nhưng xem xét lần lượt tất cả các tinh vân đó là vô nghĩa. Chúng tôi dựa vào các số liệu của sự thăm dò hấp dẫn, chúng cho biết trong đám tinh vân này có những khối lượng hấp dẫn tập trung. Nhưng đến nơi chúng tôi không phát hiện ra một cái gì tương tự như vậy cả.

- Không có gì, ngoài vật thể hình cầu kia, - Eo chữa lại chính xác hơn.

- Vâng, - chỉ huy tàu Duzl gật đầu. - Thực ra, số liệu thăm dò nhiều khi cũng sai lầm.

Eo đưa mắt nhìn sang Bộ trưởng An Ninh Ngoài Hành Tinh. Ông ngồi trên đi văng sâu trong góc phòng và mỉm cười. Có vẻ như ông hiểu hết tất cả.

http://tieulun.hopto.org

- Thế trên tàu "Gamma-Marka" có kính thiên văn hấp dẫn không? - Eo hỏi.

- Không, chúng không nằm trong hệ thống thiết bị của loại tàu VFT. Chúng tôi chỉ sử dụng kính thiên văn quang học.

- Chẳng lẽ các anh không có loại máy móc đo lực hấp dẫn nào à?

Trong bộ râu của Duzl xuất hiện một khe hở lớn, ông cười khẩy.

- Tàu vũ trụ Fôtôn tiểu không gian được trang bị các bộ máy tách sóng đo cường độ trường. Nhưng số đo của chúng không dẫn ra bàn điều khiển. Các số liệu về trường hấp dẫn được đưa ngay vào hệ thống thừa hành, đến động cơ điện và được tự động tính đến trong khi thi hành những mệnh lệnh dẫn đường.

- Thế nghĩa là trong những trường mạnh các anh vẫn cơ động như trong khoảng không gian tự do?

- Hoàn toàn đúng như vậy.

- Thôi được, - Eo nói, - Ta tiếp tục. Nghe xong báo cáo của quan trắc viên, anh cho tàu đi về phía vật thể vừa phát hiện. Tại sao? Các anh không có kế hoạch nghiên cứu các tiểu hành tinh kia mà?

- Đúng thế. - chỉ huy tàu Duzl xác nhận. - Nhưng điều này cũng dễ hiểu. Quả là chúng tôi đi tìm các hệ thống hành tinh trong giai đoạn phôi thai. Nhưng không ở đâu chúng tôi gặp chúng cả. Bỗng nhiên xuất hiện vật thể này. Trước chúng tôi chưa có ai tìm ra trong các đám tinh vân khi một cái gì vượt quá kích thước một phần milimét.

- Thế nghĩa là anh đến đó vì tò mò?

- Vâng. Sau thông báo thứ hai của quan trắc viên, tôi dừng tàu lại và ra lệnh cho hai phi công đổ bộ chuẩn bị xuất phát trên những chiếc xuồng thăm dò một chỗ ngồi. Khoảng cách giữa "Gamma-Marka" và con tàu lạ gần như tròn một triệu kilômét. Một lát sau, hai phi công đổ bộ xuất phát.

- Về những người đổ bộ chúng ta sẽ nói sau. Bây giờ tôi muốn biết cái khác. Tôi không hiểu làm sao các anh có thể dừng lại trong không

http://tieulun.hopto.org

gian. Bởi vì bao giờ cũng có những lực nào đó hút các anh đi theo một hướng nào đó. Hay các anh cũng đã tính toán đến cả những điều này?

- Con tàu VFT tự mình làm lấy tất cả. - Chỉ huy tàu Duzl đáp. - Anh chỉ ra lệnh, còn tất cả những cái khác diễn ra không cần có sự tham gia của anh. Nếu như ở gần đấy có một thiên thể nào đó, các máy cảm ứng hấp dẫn sẽ đo cường độ trường và truyền những thay đổi cần thiết cho cơ chế thừa hành. Còn việc đó diễn ra như thế nào, chúng ta đã nói rồi.

- Còn một câu hỏi nữa, - Eo nói. - Xin lỗi anh, trong khoa thám hiểm vũ trụ, tôi là kẻ dốt đặc. Theo tôi hiểu, nếu anh ra lệnh cho tàu dừng lại ở gần một hành tinh nào đó, thì các động cơ sẽ giữ cho tàu ở trong trạng thái đứng yên.

- Vâng.

- Nhưng nếu thế thì ở trong tàu phải cảm thấy hoạt động của động cơ chứ?

- Không. Những con tàu vũ trụ Fôtôn tiểu không gian có hệ thống bảo vệ trọng lực và máy hấp dẫn nhân tạo. Trong bất cứ điều kiện nào, trọng lực trong con tàu vẫn bình thường, nó bao giờ cũng giống như ở đây, trên mặt hành tinh Marion này. Điều đó là để bảo vệ phi đoàn không bị hành hạ khi tăng gia tốc.

- Tôi hiểu rồi, - Eo nói. - Còn lớp cách âm không để tiếng ồn động cơ lọt vào tàu.

- Vâng. - Duzl cười khẩy. - Nhưng, tất nhiên những ảnh hưởng mà chúng ta vừa nói đến, trong trường hợp này không thể có được. Lực hấp dẫn của vật thể nhỏ như vậy không đáng kể. Nhất là đối với một con tàu vũ trụ.

- Thế anh cho những số liệu của quan trắc viên là đã đầy đủ để chứng minh cho giả thiết?

- Vâng. Sự nghi ngờ rằng đó là một con tàu lạ xuất hiện trong đầu tôi ngay sau báo cáo thứ nhất. Quan trắc viên không có những tham số chuyển động của vật thể lạ. Các máy móc cần thiết chỉ có ở trong buồng chỉ huy. Tôi hoàn toàn không ngạc nhiên khi nghe báo cáo thứ

http://tieulun.hopto.org

hai. Tôi đã đợi trước. Các phi công đổ bộ đã sẵn sàng. Có một điểm đặc biệt không phù hợp với giả thuyết cho rằng đó là một tiểu hành tinh.

- Nó đứng yên so với đám tinh vân? - Eo hỏi nhanh.

- Vâng, - chỉ huy tàu Duzl đáp, hơi ngạc nhiên. - Nhưng làm sao anh biết được? Chắc là anh đã đọc báo cáo của chúng tôi.

- Không, - Eo nói, - tôi chưa đọc gì cả. Theo quan điểm của tôi, để suy nghĩ, không nhất thiết phải đọc.

7

- Nhà thám hiểm vũ trụ này tôi cũng rất thích, - Bộ trưởng An Ninh Ngoài Hành Tinh nói khi Duzl đi khỏi. - Anh biết không, bây giờ chúng tôi đang tiến hành đàm phán với Bộ Giao thông để đề nghị họ trao cho ta một số tàu vũ trụ. Sau một ít sửa chữa, bổ sung, chúng sẽ được dùng cho việc chiến đấu chống lại những kẻ thù ngoài hành tinh của chúng ta. Tôi vừa nảy ra một ý định, mong muốn rằng trong số các con tàu đó có cả "Gamma-Marka". Những người chúng ta vừa nói chuyện có đầy đủ tất cả những đức tính cần thiết. Họ dũng cảm và thông thạo. Anh nghĩ sao?

- Hoàn toàn đồng ý với anh.

- Thế anh nghĩ gì về việc thiết kế lại các con tàu? Có cần phải làm nhiều lắm không?

- Tôi nghĩ là không nhiều lắm đâu. - Eo đáp.

8

Ngày hôm sau Eo lại ngồi sau bàn làm việc của mình. Bộ trưởng vẫn ngồi trên chiếc đi văng phía sâu trong phòng, còn trong ghế bành trước mặt Eo lại vẫn là Gran.

- Hôm qua anh nói rằng, - Eo nhắc lại, - quan trắc viên cần phải theo dõi cả những chiếc xuồng thăm dò nhỏ xuất phát từ tàu vũ trụ.

Gran im lặng gật đầu. Bộ mặt dài và gầy của anh nhợt nhạt. Mắt anh luôn nhấp nháy. Có cảm tưởng như suốt đời anh ở trong khoang

http://tieulun.hopto.org

tàu vũ trụ tối mờ mờ và bây giờ vẫn chưa quen với làn ánh sáng rực rỡ.

- Sau khi dừng tàu, - Eo nói tiếp, - chỉ huy tàu Duzl phái hai chiếc xuồng thăm dò về phía vật thể do anh phát hiện ra. Anh có nhiệm vụ phải theo dõi chúng?

- Tất nhiên, - Gran gật đầu.

- Có một điều tôi chưa hiểu. - Eo nói. - Làm sao có thể thực hiện được việc đó? Vận tốc xuất phát của xuồng thăm dò rất lớn, và giữ nó trong trường nhìn của kính thiên văn rất khó. Đặc biệt là khi một lúc đồng thời phải theo dõi hai xuồng thăm dò như vậy. Theo tôi, việc đó chỉ có máy tự động mới làm nổi.

- Tất nhiên, - Gram gật đầu. - Đúng là như thế đấy. Quỹ đạo tính toán được đưa vào máy tự động điều khiển kính thiên văn, và nó hoạt động theo chương trình được vạch ra trước.

- Rõ rồi. Quan trắc viên chỉ còn việc nhìn vào thị kính.

- Đại thể là như vậy, - Gran gật đầu. - Chỉ có điều các máy móc của chúng tôi là truyền hình, đưa lên màn ảnh. Trong buồng chỉ huy cũng có những màn ảnh như vậy. Ngoài ra, tất cả đều được ghi âm lại.

- Thế đấy, - Eo nói. - Anh đã được báo trước về việc phóng các xuồng thăm dò?

- Vâng.

- Và vào thời điểm xuất phát anh đã bắt đầu tiến hành quan sát?

- Vâng, - Gran gật đầu.

- Và, theo như tôi có thể dự đoán, anh đã không trông thấy gì trên màn ảnh cả?

Bộ trưởng đang ngồi sâu trong phòng kêu lên một tiếng. Gran im lặng nhìn vào mắt Eo lúc lâu.

- Không thấy gì cả, - lát sau anh xác nhận. - Tôi không hiểu làm sao anh biết được điều đó, nhưng quả là tôi không trông thấy gì. Cả

http://tieulun.hopto.org

hai chiếc xuồng thăm dò như bị rơi vào chiều đo thứ tư. Còn con tàu lạ vẫn cháy đỏ rực cách chúng tôi một triệu kilômét, bí ẩn và hung dữ.

9

- Điều đó đối với chúng tôi như sấm nổ giữa ngày quang, - chỉ huy tàu Duzl nói. - Không ai đoán trước được chuyện như vậy. Như trong tất cả các cuộc đổ bộ thăm dò, chúng tôi cùng với các phi công đã vạch ra phương án bay rất tiư miư. Họ cần phải tiếp cận con tàu lạ, chụp ảnh rồi quay trở lại ngay.

Ngoài ra chúng tôi còn thống nhất thời gian biểu liên lạc: lần đầu tiên sau một giờ kể từ thời điểm xuất phát, còn sau đó cứ cách nửa giờ một.

- Lần đầu tiên sau một giờ? - Eo ngạc nhiên hỏi lại. - Tại sao muộn như vậy?

- Lúc đầu chúng tôi không nghĩ là có những điều bất ngờ. Các phi công về xuồng thăm dò của mình, tôi cùng hoa tiêu ngồi chờ trong buồng điều khiển. Anh đã biết rằng có những máy móc thiên văn theo dõi các xuồng thăm dò ngay sau khi chúng xuất phát và truyền hình ảnh vào buồng chỉ huy. Trên bảng thông báo, vào thời điểm xuất phát nổi lên các hàng chữ báo cáo: "Kênh một rỗng", "Kênh hai rỗng"... Điều đó có nghĩa là hai chiếc xuồng thăm dò đã rời kênh xuất phát. Tôi cùng hoa tiêu quay về phía màn ảnh theo dõi, để xác nhận rằng tất cả đều diễn ra đúng theo chương trình.

- Nhưng trên đó không có gì cả, - Eo nói. - Hai chiếc xuồng thăm dò ngay từ đầu đã chuyển động không theo quỹ đạo được tính toán trước.

- Vâng, nếu suy nghĩ một cách logic thì đúng ra phải kết luận như vậy. Nhưng lúc đó chúng tôi bàng hoàng và mất một lúc không thể suy nghĩ logic được.

- Và các anh không tìm cách bắt liên lạc bằng điện đài?

- Lúc ấy quả chúng tôi cũng đã nghĩ đến điều đó. Nhưng bắt liên lạc đâu phải đơn giản. Chỉ có điện tín viên mới làm được việc này, mà

http://tieulun.hopto.org

lúc đó anh ta không có mặt ở buồng điều khiển, vì phải một giờ nữa mới đến lần liên lạc đầu tiên.

- Chẳng lẽ tìm điện tín viên lại khó đến thế?

- Về nguyên tắc không khó, nhưng thời gian phải tính từng phút. Tình huống vẫn chưa được xác minh rõ. Bỗng nhiên trên bảng thông báo xuất hiện dòng chữ: "Kênh một bận". Điều đó có nghĩa là một trong hai chiếc xuồng thăm dò đã trở về.

- Chỉ có một thôi à? - Eo hỏi.

- Vâng. Đó là điều làm cho chúng tôi rất ngạc nhiên. Nhưng cái điều lạ lùng nhất xảy ra một phút sau đấy, khi người phi công quay về, trang phục đầy đủ, xô cửa buồng xông vào...

- Anh ta hét to đòi các anh phải lập tức quay tàu trở về chỗ cũ phải không? - Eo thản nhiên hỏi.

- Vâng, - Duzl ngạc nhiên đáp. - Nhưng do đâu anh... À mà anh đã đọc báo cáo của chúng tôi. Đúng là anh ta hét to những lời như vậy và anh ta còn cho tôi đã hóa điên. Anh ta làm như thế này này.

Chỉ huy tàu vũ trụ "Gamma-Marka" Duzl gõ mạnh ngón tay lên mảng đầu hói bóng loáng của mình.

10

- Chẳng lẽ anh chưa đọc bản báo cáo này thật à? - Bộ trưởng An Ninh Ngoài Hành Tinh hỏi khi ông còn lại một mình với Eo. - Nếu như nó không nằm trong tủ sắt khóa chặt của tôi, chắc tôi chẳng bao giờ tin vào điều đó. Anh hành động dường như anh có mặt tại nơi xảy ra "sự cố" và biết rất rõ những kẻ lạ mặt kia. Để xem anh có thể xác định được họ đã sử dụng loại vũ khí gì và tìm cách nào để vạch ra phương án chống lại họ không.

- Để xem, - Eo cười khẩy, nói. - Cho đến bây giờ tôi còn đoán được. Nhưng phải đợi tiếp xem sao.

11

http://tieulun.hopto.org

Cánh cửa vào phòng làm việc của Eo bật mở, và xuất hiện một người cao lớn, không còn trẻ nữa nhưng có dáng thể thao. Không đợi mời, anh ngồi xuống chiếc ghế chuẩn bị sẵn cho anh và chăm chú nhìn Eo.

- Tôi là Mario, phi công đổ bộ trên tàu vũ trụ "Gamma-Marka", - anh tự giới thiệu. - Anh cho gọi tôi?

- Chắc lí do cuộc nói chuyện anh đã đoán ra, - Eo nói. - Anh hãy kể những gì anh biết.

- Bắt đầu từ việc chỉ huy tàu vũ trụ Fôntôn tiểu không gian Duzl gọi điện cho chúng tôi ở khoang đổ bộ và yêu cầu chúng tôi chuẩn bị xuất phát. Anh ấy giải thích rằng quan trắc viên vừa phát hiện ra một vật thể nhỏ. Anh ấy còn nói là đang đợi ở vật thể đó một trò chơi xỏ nào đấy. Duzl có một trực cảm đặc biệt phát triển. Hai giờ sau, anh ấy gọi tôi và Eldar đến buồng chỉ huy và cho biết vật thể đó là một con tàu vũ trụ thuộc nền văn minh khác. Duzl giải thích rằng vì chúng tôi không biết gì về dự định của chiếc tàu lạ, vì nó không trả lời các tín hiệu vô tuyến và ánh sáng, công việc tiếp theo sẽ do tôi cùng Eldar đảm nhiệm.

- Anh đợi một tiă, - Bộ trưởng nói chen vào. - Theo tôi, chỉ huy tàu Duzl không kể về những cố gắng bắt liên lạc với họ. Tôi cho rằng đây là một điểm rất quan trọng.

- Nhưng mà chúng không có kết quả gì, - Eo nói.

- Vâng, - Bộ trưởng đồng ý. - Nhưng anh hãy nhớ lại lời của Gran nói với chúng ta về các dạng bức xạ có hại đối với những người lạ này. Biết đâu Duzl lại đánh tín hiệu cho họ bằng một trong những bức xạ đó? Theo tôi, điều này có thể giải thích những hành động thù địch sau này của họ.

- Có thể như thế, - Eo nói. - Chúng ta sẽ phải suy nghĩ về điều đó. Anh tiếp tục đi, - anh quay lại nói với Mario. - Chỉ huy tàu có nói với anh về vật thể mà các anh phải bay đến thăm dò là cái gì không?

- Có, - Mario đáp. - Thậm chí anh ấy còn chỉ cho chúng tôi xem.

http://tieulun.hopto.org

- Thế nó gây cho các anh ấn tượng ra sao? Các anh có nảy ra, dù là một thoáng, nghi ngờ rằng đấy không phải tàu vũ trụ lạ, mà là một cái gì khác không?

Mario suy nghĩ một lúc.

- Không, - cuối cùng anh đáp. - Chúng tôi không hề có tí nghi ngờ nào. Đó là một vật thể nhân tạo không thể nhầm lẫn được. Một hình cầu lí tưởng, tuyệt đối tròn, không có chỗ nào lồi lõm. Thiên nhiên không thể tạo ra được một vật thể như vậy. Nếu anh gặp trong không gian vũ trụ một hình cầu thì có nghĩa đó là vật thể nhân tạo. Hơn nữa, nó đứng yên so với tinh vân, cũng hệt như con tàu vũ trụ của chúng tôi. Những vật thể tự nhiên bao giờ cũng chuyển động theo một hướng nào đấy. Thêm vào đó nó lại phát sáng rất khác thường.

- Được rồi, - Eo nói, - theo tôi hiểu, tất cả chỉ có thế.

- Không, - Mario nói. - Những bằng chứng mà tôi vừa nêu ra quan trọng, nhưng chúng chỉ có tác dụng đối với lí trí, chứ không phải đối với cảm xúc. Trong thực tế, không cần phải suy nghĩ. Vật thể đó...

Mario im lặng.

- Sao? - Eo hỏi.

- Ở nó tôi cảm thấy một cái gì đó có trí tuệ. Tôi không biết giải thích như thế nào, nhưng nó là như vậy.

- Anh có thể không giải thích, - Eo nói. - Điều này cũng dễ hiểu. Rồi sau đó ra sao?

- Sau đó chúng tôi thống nhất chương trình bay và thời gian biểu liên lạc. Tôi cùng với Eldar rời buồng chỉ huy về khoang đổ bộ. Mọi việc đều bình thường. Chúng tôi mặc áo vũ trụ, ngồi vào xuồng thăm dò và xuất phát. Nhưng vừa rời khỏi tàu VFT là đã bắt đầu ngay những chuyện bất ngờ.

Mario im lặng.

- Các anh xuất phát theo hướng vuông góc với trục của tàu VFT phải không? - Eo hỏi.

http://tieulun.hopto.org

- Vâng, tuyệt đối vuông góc. Nếu như bình thường, tàu VFT sẽ nằm yên một chỗ sau lưng chúng tôi và chúng tôi sẽ thấy nó nhỏ dần đi ở phía đuôi xuồng. Nhưng chúng tôi lại thấy...

- Các anh thấy tàu VFT bay xa các anh theo hướng vuông góc với đường bay của xuồng thăm dò?

- Đúng thế, - Mario xác nhận. - Chúng tôi chưa kịp xuất phát, con tàu VFT đã bay đi từ ngay dưới chân chúng tôi, như sân ke nhà ga vũ trụ. Kiểm tra bằng máy phản xạ chúng tôi thấy động cơ của tàu VFT quả đang hoạt động, và nó bay đi mỗi lúc một xa, bỏ mặc chúng tôi cho số phận.

- "Gamma-Marka" nằm quay đuôi về phía vật thể hình cầu phải không? - Eo hỏi.

- Vâng. Và bây giờ nó bay đi, chạy trốn cái con tàu xa lạ kia. Chúng tôi lúc đó cho rằng vào thời điểm hai chiếc xuồng thăm dò của chúng tôi xuất phát, có một điều gì đó đã xảy ra buộc Duzl phải đưa con tàu vũ trụ của mình chạy ra xa.

- Các anh đã tìm cách liên lạc với "Gamma-Marka", nhưng không ai đáp lại cả, - Eo nói.

- Vâng. Chắc là điện tín viên không có mặt trong buồng điều khiển, vì phải một giờ nữa mới đến buổi liên lạc đầu tiên. Muốn liên lạc cần phải có thời gian, mà thời gian đối với chúng tôi lúc đó là cái quý nhất. Phải cấp tốc có một biện pháp gì đó. Tôi trao đổi với Eldar và đi đến, theo chúng tôi, một quyết định duy nhất.

- Các anh thống nhất là một người tiếp tục công việc, người thứ hai quay trở lại xem cái gì đã xảy ra.

- Vâng.

- Các anh bắt thăm, và anh phải quay trở lại.

- Đúng thế. Tôi chia tay với Eldar, quay xuồng rồi bay theo hướng ngược lại. Con tàu vũ trụ còn chưa kịp đi xa. Đuổi theo nó không khó. Tôi cho tàu cập vào kênh chứa rồi, không kịp cởi áo vũ trụ, xông vào buồng điều khiển.

http://tieulun.hopto.org

- Và ném ra những nghi ngờ của mình.

- Vâng, - Mario bối rối xác nhận. - Nhưng cả chỉ huy tàu lẫn hoa tiêu đều không biết gì cả. Con tàu vũ trụ đã được lệnh dừng lại, và nó tuân lệnh. "Gamma- Marka" đứng im một chỗ so với các ngôi sao. Nhưng động cơ của nó vẫn làm việc. Điều này xác minh không khó. Chúng làm việc để...

- Để cân bằng với lực hướng đến vật thể hình cầu kia. - Eo nói tiếp hết câu.

Bộ trưởng An Ninh Ngoài Hành Tinh kêu lên một tiếng ngạc nhiên, lộ vẻ ngơ ngác và kinh hoàng.

- Đúng thế, - Mario nói. - Chiếc tàu lạ không tỏ ra một dấu hiệu sống, một tín hiệu nào. Lúc đầu chúng tôi tưởng là như vậy, nhưng thực tế không phải thế. Thực tế nó cố tìm cách hút chúng tôi về phía mình. "Gamma-Marka" được lệnh dừng lại, và nó đứng yên, tạo nên sự cân bằng nhờ sự hoạt động của các động cơ. Cường độ trường rất lớn. Ở cách chiếc tàu lạ một triệu kilômét mà động cơ của "Gamma-Marka" phải hoạt động dường như nó đang treo tại chỗ ngay trên bề mặt một hành tinh cỡ trung bình.

- Với kích thước bằng vệ tinh Rônu của Mario, - Eo nói.

- Đúng thế, - Mario xác nhận. Điều này đã giải thích tất cả. Khi hai chiếc xuồng thăm dò rời tàu vũ trụ Fôtôn tiểu không gian, trường hấp dẫn của con tàu lạ "bắt" lấy chúng và kéo đi khỏi "Gamma-Mama" đang dùng động cơ để "trụ" lại tại chỗ. Nhưng chuyển động là tương đối, nên chúng tôi tưởng rằng tàu VFT bỏ đi, để mặc chúng tôi lại cho số phận.

- Vâng, tình huống cũng khá hài hước, - Eo nói.

- Hài hước à? - Bộ trưởng phẫn nộ. - Anh cho cái việc thể hiện những bản năng thù địch của một nền văn minh xa lạ đối với chúng ta là hài hước à? Làm như đang ở trong rạp xiếc ấy.

- Nhưng tôi dùng từ đó trong một nghĩa khác kia, - Eo nói dàn hòa. - Hoàn toàn không phải nghĩa làm xiếc. Chúng ta tiếp tục. Anh trở về tàu và hiểu ra tất cả. Còn phi công thứ hai, Eldar, vẫn tiếp tục

http://tieulun.hopto.org

bay. Tôi nghĩ đã đến lúc nên mời anh ấy tới đây. Xem thử Eldar có nói thêm được cái gì không.

Trong phòng im lặng một lúc.

- Anh ấy sẽ chẳng nói gì cả, - lát sau Bộ trưởng lên tiếng. - Eldar không trở về. Anh ấy đã bị chiếc tàu vũ trụ của kẻ địch giết chết hay bắt cóc mất rồi.

12

- Mario ở lại trong buồng điều khiển, - chỉ huy tàu Duzl kể. - Một lát sau tín hiệu viên được gọi đến và bắt liên lạc với Eldar. Anh ta tiếp tục bay, nhưng đúng như chúng tôi đoán, nhanh hơn biểu đồ dự kiến. Điều đó là tất nhiên, vì ngoài động cơ, anh ta còn bị chiếc tàu lạ kia hút về phía mình bằng một lực bí ẩn. Cần phải chỉ ra rằng càng đến gần thì lực hút càng tăng lên. Nhưng từ khi xuất phát đến thời điểm đó còn chưa quá mười phút, khoảng cách giữa tàu VFT và xuồng chưa đến một ngàn kilômét, và mặc dù vận tốc của chiếc xuồng thăm dò đã đạt đến ba kilômét một giây, nhịp độ gia tăng của nó gần như không đổi. Nếu lúc đó Eldar quay về thì cũng không phức tạp hơn so với Mario. Chỉ cần nhiều thời gian hơn một tí. Chưa có gì để phải hốt hoảng. Khi đã liên lạc được bằng điện đài, tôi bình tĩnh mô tả cho anh ta toàn bộ tình huống và đề nghị quay xuồng trở lại. Nhưng anh ta đã từ chối với thái độ bình tĩnh không kém.

- Tức là không tuân lệnh?

- Không phải thế. Xuồng thăm dò là một đơn vị độc lập. Các phi công rất có kiư luật, nhưng tôi không thể ra lệnh cho Eldar được. Tất nhiên, ở trên tàu VFT tất cả đều phải phục tùng chỉ huy tàu. Nhưng khi đã đi vào khoảng không vũ trụ, phi công - tức là chỉ huy xuồng thăm dò, - trở nên hoàn toàn độc lập và tự do hành động. Vì một loạt nguyên nhân, như vậy tiện hơn. Tôi chỉ có thể nêu ra ý kiến cá nhân mà thôi.

- Nhưng những nguyên nhân nào đã khiến anh ta hành động như vậy?

- Những nguyên nhân hết sức đơn giản. Anh ta cho rằng đó là bước đầu tiên tiến tới sự tiếp xúc với con tàu kia, và nghĩ rằng tôi đã

http://tieulun.hopto.org

phóng đại sự nguy hiểm. Theo ý kiến của anh ta, con tàu lạ tạo ra trường hấp dẫn như vậy là để giúp đỡ chiếc xuồng thăm dò đi đến gặp họ nhanh hơn. Khi đến gần, họ sẽ ngắt trường... Tranh luận cũng chỉ vô ích.

- Anh ta hành động thật quá nông nổi! - Bộ trưởng thốt lên.

- Tại sao kia ạ? - Chỉ huy tàu Duzl phản đối. - Anh ta cũng có logic nhất định của mình, vì vậy không ai tranh cãi với anh ta cả. Thời gian trôi đi rất chậm. Đã một giờ, rồi giờ nữa qua. Vận tốc chiếc xuồng thăm dò tăng nhanh. Chúng ta đã biết rằng trường lực của con tàu lạ tác động đến tất cả các vật thể như nhau và truyền cho chúng những gia tăng vận tốc bằng nhau. Trong tất cả các trường chỉ có trường hấp dẫn là mang đặc tính đó. Chắc là những kẻ ở con tàu lạ này có nguồn hấp dẫn nhân tạo - một cái gì đó tương tự như lade trọng lực.

- Chưa bao giờ tôi nghe nói đến thứ vũ khí đó, - Bộ trưởng kinh hoàng kêu lên.

- Chúng tôi cũng vậy, - chỉ huy tàu Duzl nói. - Chúng tôi chỉ thấy nó hoạt động. Tôi đã nói rằng gia tốc của chiếc xuồng thăm dò mỗi lúc một tăng. Sau ba giờ rưỡi nó tăng lên gấp bốn lần và đạt đến hai đơn vị. Vận tốc của xuồng thăm dò lên đến một trăm kilômét một giây. Động cơ của nó chỉ có thể bảo đảm được gia tốc tăng gấp ba, chứ không hơn được. Tất nhiên, Eldar cũng hiểu điều đó, nhưng anh ta vẫn từ chối quay xuồng lại. Anh ta đã đi được nửa quãng đường đến con tàu vũ trụ lạ. "Nửa thứ hai bay sẽ nhanh hơn", -anh ta nói.

Và chúng tôi lần này cũng chẳng có gì để phản đối cả.

- Trong thời gian đó nhịp độ phát triển của sự kiện cũng gia tăng, - Eo nói. Trước mặt anh là một tờ giấy vẽ những đường cong nào đó. Vừa nghe Duzl, anh vừa nhìn những đường cong trên giấy và hài lòng gật đầu mỗi khi Duzl nói ra một con số mới.

- Vâng. Chiếc xuồng thăm dò bay theo quỹ đạo elíp, vì vậy lúc này con tàu lạ còn nằm ngoài tầm nhìn của kính thiên văn theo dõi xuồng. Sau bốn giờ kể từ khi xuất phát, Eldar đã bay được chín phần mười quãng đường, vận tốc của anh ta đạt đến ba trăm kilômét một giây, còn gia tốc - đến năm mươi đơn vị. Bây giờ không thể nào quay lại

http://tieulun.hopto.org

được nữa. Nhưng những người lạ vẫn chưa cất trường hấp dẫn, và không hiểu họ định làm cách nào để dừng chiếc xuồng thăm dò lại. Vận tốc và gia tốc của nó vẫn tiếp tục tăng.

- Các anh vẫn còn nói chuyện với Eldar?

- Vâng. Đến lúc đó liên lạc vẫn bình thường, Eldar vẫn bình tĩnh, mặc dù chúng tôi đã rõ rằng anh không còn lối thoát. Nhưng những kẻ lạ mặt kia cũng sẽ không nguyên lành được trong cuộc đụng độ này. Tiếp tục hút chiếc xuồng thăm dò, về phía họ chẳng khác gì một sự tự sát. Vì vậy vẫn còn hi vọng.

- Hi vọng, - Bộ trưởng nói. - Đáng tiếc là không có tôi ở đó. Tôi đã chặn ngang ngay những mưu toan thù địch của chúng.

- Tôi không tranh cãi, - chỉ huy tàu Duzl nói. - Rồi liên lạc cuối cùng cũng bị mất. Sự lệch Đôple đưa tần số máy phát ra ngoài giới hạn bộ lọc thu. Tất nhiên, trước đó không ai có thể đoán được rằng vận tốc của chiếc xuồng thăm dò so với con tàu vũ trụ lạ kia có thể đạt tới gần vận tốc ánh sáng.

- Và cái gì đã xảy ra, không ai trông thấy rõ ràng cả, - Eo nói.

- Tất nhiên. Tất cả diễn ra quá nhanh. Hình ảnh chiếc xuồng mờ dần rồi biến mất, kính thiên văn không thể theo dõi chuyển động của nó. Thậm chí chúng tôi không nhận thấy hình chiếc tàu vũ trụ lạ kia hiện lên trong tầm nhìn như thế nào. Sau một tích tắc nữa, trên màn ảnh không còn gì khác, ngoài ánh sáng đỏ rực của đám tinh vân.

- Cả hai chiếc tàu đều nổ tung ra à? - Bộ trưởng hỏi, giọng run run.

- Không. Ống kính theo dõi tự động đã vượt quá điểm hai tàu gần nhau. Nhưng trên các màn ảnh khác, con tàu lạ vẫn đứng bất động như trước, bí ẩn và dữ tợn. Chiếc xuồng thăm dò dường như đã bốc hơi. Còn đối với con tàu vũ trụ lạ, sự va chạm đó chẳng khác gì một vết muỗi cắn.

13

Còn lại hai người, Bộ trưởng và Eo im lặng một lúc lâu. Rồi Bộ trưởng nói:

http://tieulun.hopto.org

- Thế nào, anh thấy có thú vị không? Nghĩa là, tôi hiểu, trong trường hợp này cách diễn đạt như vậy không phù hợp lắm. Nhưng cái bọn người lạ này mới ghê gớm chứ! Thật ranh ma, thật xảo quyệt! Duzl có nói đến laze trọng lực mà bọn chúng sử dụng. Ở ta, trên hành tinh Mario này hình như không có thứ vũ khí khủng khiếp đó chứ?

- Hiện nay thì chưa, - Eo nói. - Ít ra, tôi không nghe nói đến. Tuy nhiên, lượng thông tin mà tôi có được cũng khá hạn chế.

- Trong trường hợp này thế là đã đủ, - Bộ trưởng nói. - Nhưng vũ khí, tất nhiên, chưa phải là cơ bản. Cơ bản là cái chết của Eldar, và chúng ta cần phải trả thù.

- Anh nghĩ là Eldar đã chết à?

- Hiển nhiên. Chẳng lẽ anh còn nghi ngờ ư?

- Tôi muốn ngày mai lại hỏi chuyện quan trắc viên Gran một lần nữa. - Eo nói. - Tôi nghĩ rằng ta sẽ nghe được thêm những chi tiết bổ sung. Có thể bố trí việc đó được chứ?

- Tất nhiên, - Bộ trưởng An Ninh Ngoài Hành Tinh nói. - Tôi cũng rất thích nói chuyện với anh ta. Gran giải thích mọi chuyện thật dễ hiểu.

14

- Gran, anh cho tôi biết. “Gamma-Marka” bay đi ngay sau khi xảy ra sự cố?

- Không, - Gran nói. - Con tàu cần phải có thời gian để chuẩn bị khởi hành. Đó là một. Hơn nữa, tàu vũ trụ Fôtôn tiểu không gian không đến nỗi yếu ớt bất lực. Phá hủy chiếc xuồng thăm dò bé nhỏ là một chuyện, còn với tàu VFT lại là chuyện hoàn toàn khác. Không kể những cái khác, nó được trang bị động cơ Fôtôn, mà đó là một thứ vũ khí rất mạnh.

- Nghĩa là các anh còn ở lại đó một thời gian nữa?

- Vâng.

- Các anh vẫn tiếp tục quan sát con tàu lạ chứ?

http://tieulun.hopto.org

- Vâng.

- Chỉ huy tàu Duzl kể rằng chiếc xuồng thăm dò biến mất không còn dấu vết. Thực tế có đúng như vậy không?

- Không hoàn toàn như vậy, - Gran nói. - Hướng kính thiên văn lên con tàu lạ, tôi nhận thấy rằng ở điểm quỹ đạo xuồng thăm dò gặp bề mặt của vật thể lạ nổi lên một chiếc mô rất nhỏ, giống như cái mụn, cao hai mét. Nó co lại rất chậm, quá trình co lại đó chậm đến nỗi chúng tôi không thể đợi tới lúc kết thúc. Chỉ có sau này, trên đường về Marion, chúng tôi mới đoán ra đó là cái gì.

- Trong lần nói chuyện thứ nhất, - Eo nói, - anh có cho biết rằng tất cả những gì rơi vào ống kính thiên văn đều được ghi lên băng. Chắc là trên đường về, các anh xem lại đoạn băng đó?

- Anh đoán đúng, - Gran nói. - Chúng tôi đã làm như vậy. Thì ra quá trình tiến đến gần nhau của hai vật thể diễn ra không phải như chúng tôi tưởng. Lúc đầu chiếc xuồng thăm dò bị hút đến với một vận tốc không hình dung nổi, và hình ảnh của nó nhòa đi. Nhưng rồi nó lại xuất hiện, lúc này đã ở ngay bên cạnh con tàu lạ. Nó được hãm lại, và quá trình hãm này không thể so sánh được thậm chí với quá trình gia tăng vận tốc. Để có vận tốc, chiếc xuồng thăm dò cần bốn giờ, nhưng nó được hãm lại chỉ trong vòng mươi mét. Không thể hiểu được bằng cách nào nó không tan ra thành từng mảnh vụn. Eldar biến thành cái gì, chỉ nghĩ đến đã cảm thấy khủng khiếp. Nhưng chiếc xuồng thăm dò giảm vận tốc đến triệt tiêu. Nó hãm lại, trong khi đó phần đuôi chuyển động nhanh hơn phần mũi. Nó hãm lại, đồng thời cũng biến dạng, bẹp dí. Và cái bướu gần như bất động mà sau này chúng tôi phát hiện ra...

- Là chiếc xuồng thăm dò đã bẹp đi, biến dạng đến mức không nhận ra được, - Eo kết luận.

15

- Bọn người từ hành tinh khác đến mới ghê chứ! - Bộ trưởng thốt lên. - Trí tuệ của chúng không chỉ vô cùng xa lạ đối với chúng ta. Thứ trí tuệ thù địch này rất tàn nhẫn và đồi bại một cách bệnh hoạn. Chúng muốn không chỉ đơn giản giết chết Eldar bất hạnh. Chúng nhất định cần phải làm bẹp dúm chiếc xuồng nhỏ bé của anh ta, bắt

http://tieulun.hopto.org

anh ta phải chịu những đau đớn không tưởng tượng nổi. Nhưng bây giờ đến lượt chúng ta! Sau khi kết thúc các cuộc đàm phán với Bộ Giao thông, chúng ta sẽ có những phương tiện hùng mạnh. Sự trả thù của chúng ta sẽ rất khủng khiếp. Tất nhiên, nếu chúng ta tìm được dấu vết con tàu của chúng.

- Tôi nghĩ rằng tìm ra dấu vết của con tàu không khó, - Eo nói. - Chúng ta sẽ khuất phục được nó, anh cứ yên tâm.

16

Ngày hôm sau, khi Eo đến gặp Bộ trưởng, ông ta, vẻ hài lòng, đang lau mồ hôi trên trán. Trong phòng rất nóng, thậm chí cả quạt máy cũng không giúp được ích gì.

- Anh cho gọi tôi à? - Eo hỏi.

- Vâng. Tôi cần phải báo cho anh mừng. Hôm nay, lần đầu tiên sau mấy ngày đầy những câu chuyện khủng khiếp, chúng ta mới có một tin tốt lành. Người của tôi đã kết thúc các cuộc đàm phán với bộ giao thông, và rất có kết quả. Chắc hẳn anh sẽ hài lòng với tin rằng "Gamma -Marka" là một trong năm chiếc tàu vũ trụ đầu tiên được chuyển giao cho Bộ của chúng ta. Như thế có nghĩa là những con người đáng yêu mà anh và tôi đã được gặp - Gran, Duzl, Mario - bây giờ trở thành các cộng sự của chúng ta.

- Rất chân thành xin chúc mừng anh, - Eo nói.

- Cám ơn, - Bộ trưởng đáp. - Nhưng bây giờ ngoài lời chúc, cần phải có những hành động cụ thể. Chắc anh đã sơ bộ xem xét xong cái vụ rắc rối đáng buồn này.

- Vâng.

- Tôi hi vọng rằng anh đã rút ra được những kết luận về con tàu lạ và thứ vũ khí của nó?

- Vâng, - Eo nói.

- Nếu vậy thì trong thời hạn ngắn nhất anh cần phải đưa ra phương án thiết kế lại con tàu vũ trụ của Duzl để nó có thể tìm được những kẻ lạ mặt kia và trừng trị chúng. Anh, như tôi thấy, định

http://tieulun.hopto.org

hướng rất chính xác trong hành vi của chúng, và anh cần phải hiểu rằng thái độ thách thức của chúng phải bị trừng trị. Cho anh một tuần có đủ không?

- Tôi không cần đến một tuần. Tôi có thể trình bày ngay bây giờ cũng được.

- Nhanh thế sao? - Bộ trưởng ngạc nhiên. - Nhưng trước hết phải nghe anh đã. Thế "Gamma-Marka" cần phải trang bị thêm những gì để con tàu của chúng ta có thể đối địch được với kẻ thù kia?

- Thiết bị cứu nạn, - Eo nói ngắn gọn.

- Anh nói thiết bị để cứu à? - Bộ trưởng hỏi. - Tôi không nghe nhầm đấy chứ? Anh định cứu ai, tôi xin phép được hỏi? Chẳng lẽ cứu cái bọn xâm lược ngoài hành tinh kia?

- Không, - Eo đáp. - Cứu Eldar.

- Eldar? - Bộ trưởng hỏi lại vẻ đe dọa.

- Vâng, - Eo xác nhận. - Cứu nhà thám hiểm vũ trụ không trở về cùng con tàu VFT của chúng ta.

- Nhưng anh ta đã hi sinh!

- Không đâu, - Eo nói. - Anh ta còn sống hơn chúng ta ấy chứ! Nếu như anh muốn, tôi sẽ trình bày cho anh nghe theo trình tự.

Anh ngừng lời. Bộ trưởng im lặng chờ, ngơ ngác, thất vọng.

- Chắc anh còn nhớ, trước đây tôi đã từng nghiên cứu vật lí thiên văn. - Eo nói. - Có một nguyên tắc tối thiểu hóa tư duy rất cổ xưa. Giả thuyết về một thứ trí tuệ xa lạ nào đó phải là cái cuối cùng mà ta nghĩ đến. Trước tiên cần phải tìm hết những cách giải thích dựa trên các nguyên nhân tự nhiên. Tôi lập tức không thích việc các đồng sự mới của chúng ta đồng thanh khẳng định rằng thiên nhiên bất lực trong việc tạo ra vật thể họ gặp. Tôi cảm thấy tự ái thay cho thiên nhiên. Trong thiên nhiên có tất cả. Nhưng đồng thời câu chuyện cũng gợi cho tôi một suy nghĩ đúng đắn.

http://tieulun.hopto.org

- Ai làm cái đó? - Bộ trưởng An Ninh Ngoài Hành Tinh, rất chăm chú nghe, hỏi.

- Chính anh, - Eo trả lời ngắn gọn, - khi anh nói rằng Marion có hình cầu.

- Tôi nhớ, tôi nhớ, - Bộ trưởng hài lòng nói. - Nhưng nhà thiên văn học Gran đã đập tan ý kiến của tôi. Anh ta giải thích rằng các hành tinh có dạng cầu vì tác dụng của lực hấp dẫn, rằng lực hấp dẫn tiư lệ với khối lượng, và rằng khối lượng của một vật thể như thế không đáng kể.

- Đúng thế, - Eo nói. - Đó chính là cái thúc đẩy thứ hai. Khối lượng của một vật thể như vậy không đáng kể trong trường hợp nếu như tiư trọng của nó không vượt quá tiư trọng của một hành tinh cỡ trung bình. Nhưng làm sao biết được điều đó? Từ đâu biết được rằng tỉ trọng của nó nhỏ? Bởi vì chưa ai đo cả. Và trong đầu tôi nảy ra một suy nghĩ tự nhiên: quả cầu tròn vì lực hấp dẫn lớn, mà lực hấp dẫn lớn là vì khối lượng. Từ giả thuyết này rút ra kết luận là khối lượng của quả cầu này, theo cấp độ lớn, bằng khối lượng của một ngôi sao.

- Nhưng tiư trọng? - Bộ trưởng hỏi. - Trong trường hợp này nó cần phải có một tiư trọng lớn đến hoàn toàn không thể tưởng tượng nổi! Chẳng lẽ trong thiên nhiên có những vật thể như vậy?

- Có đấy, - Eo thản nhiên đáp. - Khi đến đây nhận việc, tôi đã nói với anh rằng trước đó tôi học thiên văn vô tuyến, nghiên cứu sự suy sụp hấp dẫn và "lỗ đen". Có một giới hạn của tiư trọng, sau giới hạn đó vật chất chỉ có thể co lại, không gì cản được. Đó chính là sự suy sập hấp dẫn, còn "lỗ đen" là một ngôi sao lớn đang tiếp tục suy sập hấp dẫn, có một trường hấp dẫn đạt đến giá trị khổng lồ. Vũ khí bắn không chỉ trong tiểu thuyết mà cả trong cuộc đời. Những quyết định và hành động của chúng ta trong phần lớn được xác định bởi những điều chúng ta làm khi còn trẻ. Mà tôi khi còn trẻ nghiên cứu "lỗ đen", và vì vậy tôi lập tức đoán ra rằng "Gamma-Marka" đã gặp phải "lỗ đen". Điều này giải thích tất cả, tất cả các sự kiện. Vì vậy sau đó tôi chỉ việc ngồi đoán. Và theo tôi, đoán cũng không tồi lắm.

- Anh nói về những sự kiện nào? - Bộ trưởng hỏi, hơi có vẻ bối rối.

http://tieulun.hopto.org

- Thứ nhất, việc chọn đám tinh vân này để nghiên cứu, - Eo nói. - Anh còn nhớ tại sao họ chọn đúng tinh vân "Bờm Ngựa" để nghiên cứu không? Việc thăm dò trường hấp dẫn đã phát hiện ra ở đó có những đám tích tụ rất tập trung các khối lượng vật chất khổng lồ. Tôi cũng có ít nhiều hiểu biết trong những phương pháp tương tự. Số nhiều ở đây không có nghĩa gì hết. "Những đám tích tụ" cũng có thể chỉ là một đám. Và họ đoán đấy là phôi thai của một hệ hành tinh - các hành tinh nguyên thủy, - và vân vân. Nhưng đấy chỉ là một "lỗ đen" bình thường.

- Thế đấy, - Bộ trưởng nói, - nghe cũng logic. Anh tiếp tục đi.

- Sau đó họ bay đến tận nơi, - Eo tiếp tục. - Họ không tìm ra hành tinh nguyên thủy nào cả. Tất nhiên thôi, vì chúng không hề có ở đấy. Rồi Gran thấy một cái gì đó mà anh ta đoán là tiểu hành tinh. Duzl cho tàu của mình lại gần vật thể được phát hiện.

- Về phía anh ta điều này cũng hoàn toàn logic, - Bộ trưởng nhận xét.

- Trên đường đi, - Eo nói tiếp, - họ thấy những hiện tượng kì lạ buộc họ kết luận rằng đấy là một con tàu vũ trụ của hành tinh khác. Cái bằng chứng chính là dạng cầu của nó. Quả cầu với bán kính hai trăm mét, theo họ nghĩ, chỉ có thể là nhân tạo. Trong lúc đó họ cho rằng tỉ trọng của nó bình thường. Nhưng bây giờ chúng ta biết rằng tiư trọng của nó rất khủng khiếp. Và như vậy thì dạng cầu của nó cũng không có gì lạ.

- Khoan đã, - Bộ trưởng An Ninh Ngoài Hành Tinh chen vào, - theo tôi, anh đã bỏ qua một chi tiết quan trọng. Ở trường chúng tôi được dạy rằng sở dĩ người ta gọi là "lỗ đen" vì thậm chí đến ánh sáng cũng không thoát ra khỏi nó. Vì vậy không thể nhìn thấy "lỗ đen" được. Chẳng lẽ bây giờ quan niệm đã thay đổi rồi?

Eo im lặng một lát.

- Quan niệm không thay đổi, nhưng tất cả phụ thuộc vào từng hoàn cảnh. Các hành tinh không phát sáng, nhưng chẳng lẽ chúng ta không trông thấy chúng? Không gian xung quanh "lỗ đen" bị uốn cong. Thời gian ở đó trôi rất chậm, gần như dừng hẳn lại. Điều này có nghĩa là không có một vật nào rơi vào "lỗ đen" có thể chạm đến bề mặt

http://tieulun.hopto.org

của nó. Đối với người quan sát từ bên ngoài, vật đó sẽ rất lâu, tưởng chừng như lâu đến vô tận, tiến gần tới một giới hạn nào đó bao quanh tâm ngôi sao, nhưng không bao giờ tới cả. Qua hàng triệu năm ở trong đám tinh vân, "lỗ đen" hút về mình một khối lượng lớn các hạt bụi cứ rơi mãi nhưng không thể nào rơi vào được đến nơi. Các nhà du hành vũ trụ trông thấy một lớp vỏ bụi tạo nên bởi thời gian.

- Anh nói hay lắm, - Bộ trưởng trầm ngâm nói, - lớp vỏ bụi tạo nên bởi thời gian. Bụi thời đại. Chúng ta thường gặp những hình ảnh như vậy trong các sách khảo cổ học, nhưng chưa bao giờ câu nói đó được hiểu một cách trực tiếp và đồng thời lại rất đẹp như vậy.

- Có thể thế, - Eo nói. - Từ giả thuyết của tôi, ta rút ra được tất cả những kết luận, trong số đó có cả những nghịch lí. Bởi vì, ngoài hình dạng ra, cái gì đã làm cho các nhà du hành vũ trụ của chúng ta ngạc nhiên? Những tính chất phản xạ khác thường của nó. Nhưng anh muốn cái gì ở vật thể, nơi thời gian ở trong khoảng không gian cạnh nó trôi chậm lại, và chính không gian cũng bị cong đi? Tần số bức xạ trong khu vực đó bị thay đổi, tia sáng rơi vào đó khi đi ra bị chậm lại, và kết quả, nó không còn là cái tia sáng trước khi đi vào nữa.

- Tôi hiểu cả rồi, - Bộ trưởng nói. - Eo, anh biết không, anh cũng biết giải thích không kém cái anh chàng Gran kia.

- Cám ơn anh quá khen, - Eo nói. - Nhưng chúng ta tiếp tục. Hai điều lạ lùng đã được giải thích. Còn lại điều thứ ba. Các nhà du hành vũ trụ ngạc nhiên là quả cầu đứng yên so với đám tinh vân. Nhưng ở đây cũng không có gì đáng ngạc nhiên cả. "Lỗ đen" đứng yên so với đám tinh vân, vì có lẽ chúng cùng có một nguồn gốc chung: chúng đồng thời xuất hiện sau vụ nổ của một ngôi sao siêu mới. Các "lỗ đen" vẫn thường được hình thành như vậy.

- Vâng, - Bộ trưởng An Ninh Ngoài Hành Tinh nói, - điều này cũng rất logích. Bây giờ tôi đã thấy được nguyên nhân sâu xa của một số lời đoán của anh. Thí dụ, chiếc xuồng thăm dò nhất định bị trường hấp dẫn hút về phía "lỗ đen". Nhưng tôi vẫn không hiểu, làm sao anh biết được gia tốc chuyển động của nó?

Eo mỉm cười.

http://tieulun.hopto.org

- Điều này hết sức đơn giản. Khối lượng "lỗ đen" và kích thước tối thiểu, mà nó không thể co lại nhỏ hơn được nữa, liên hệ với nhau hoàn toàn đơn trị. Bán kính của "lỗ đen" tôi đã biết - chính quan trắc viên đã thông báo nó cho chúng ta.

- Tôi nhớ, - Bộ trưởng nói. - Đâu gần một trăm mét.

- Chính xác là một trăm linh năm mét rưỡi, - Eo nói. - Từ đấy tôi suy ra khối lượng của "lỗ đen". Sau đó tôi lấy cuốn sách về chuyển động trong trường hấp dẫn xuyên tâm. Thay vào phương trình những tham số tôi đã biết - khối lượng vật thể và khoảng cách ban đầu - tôi dễ dàng lập được những đồ thị mà anh đã thấy, trên đó có tọa độ, vận tốc và gia tốc của chiếc xuồng thăm dò trong mối tương quan với thời gian.

- Tôi nhớ, - Bộ trưởng nói, - việc đó làm tôi rất ngạc nhiên. Lúc đó tôi đã nghĩ mình gặp một nhà tiên tri.

- Không có gì là tiên tri cả, chỉ đơn thuần toán học, - Eo nói. - Đúng hơn, là số học. Bây giờ tôi hi vọng rằng anh đã hiểu rồi chứ?

- Vâng, - Bộ trưởng đáp, bỗng trở nên buồn rầu, - bây giờ tôi đã hiểu được nhiều. Nhưng chỉ trừ một điều. Tôi không hiểu, những nguyên nhân gì đã khiến anh đùa về chuyện thiết bị cứu người.

- Đùa ư?

- Rất tiếc là như vậy, và điều đó thật đáng buồn, - Bộ trưởng nói. - Anh đã tìm ra tất cả - nhưng rồi sao? Kẻ thù hay thiên nhiên, thì cũng khác gì nhau? Trong cả hai trường hợp đều dẫn đến cái chết của con người.

Eo cười khẩy.

- Đây chính là sai lầm cơ bản nhất của anh. Anh còn nhớ tôi có nói về những hạt bụi chứ? Những hạt bụi cứ rơi mãi nhưng không thể nào rơi vào "lỗ đen" ấy mà. Những lời đó đúng không chỉ đối với những hạt bụi, mà cả với chiếc xuồng thăm dò.

- Xuồng thăm dò? - Bộ trưởng hỏi lại.

http://tieulun.hopto.org

- Vâng, - Eo nói. - Anh hãy hiểu rằng, sự hãm vận tốc đột ngột có thể đè bẹp Eldar chỉ tồn tại đối với người quan sát từ bên ngoài - nó là kết quả của việc thời gian chạy khác nhau trong hai hệ đo khác nhau. Việc con tàu bị biến dạng, bẹp dí cũng là một loại ảo ảnh do sự uốn cong không gian gây nên. Tóm lại, bây giờ Eldar vẫn nguyên lành mạnh khỏe. Kéo anh ta ra khỏi đó không khó gì, mặc dù điều này về mặt kĩ thuật khá phức tạp. Rất may là không việc gì phải vội. Có thể hàng triệu năm sau người ta mới đến cứu anh ta thì cũng không muộn - bởi vì trong thời gian của Eldar lúc này, hàng triệu năm đó của chúng ta chỉ bằng một phần giây đồng hồ. Nếu anh muốn, tôi sẽ nhận làm tất cả những tính toán cần thiết.

Bộ trưởng An Ninh Ngoài Hành Tinh im lặng căng thẳng một lúc lâu.

- Thôi được, ông nói. - Các lập luận của anh rất vững chắc. Anh hầu như đã thuyết phục được tôi. Nhưng dù sao, để tin hoàn toàn, tôi cần phải được thấy đoàn thám hiểm đi cứu Eldar trở về thắng lợi.

17

Hai năm sau Eo và Bộ trưởng ngồi trong hàng hiên trống của biệt thự Bộ trưởng ở ngoại ô thành phố và nhìn ráng chiều nơi chân trời. Ở đó, trên nền những đám mây đỏ thẫm, một chiếc máy bay nhỏ đang nhanh chóng thu nhỏ lại. Khi nó đã biến mất hoàn toàn, Eo quay lại phía Bộ trưởng.

- Eldar là một chàng trai rất tốt,- anh nói. - Có thể cho là chúng ta gặp may được thêm một cộng sự như thế. Ý kiến anh thế nào?

- Tất nhiên, - Bộ trưởng lơ đãng đáp. - Anh biết không, khi mọi việc đã kết thúc tốt đẹp, có một ý nghĩ vẫn làm tôi không yên.

- Thế ư?

- Kể từ khi chúng ta cùng làm việc với nhau đến nay, anh đã nhiều lần giải thích cho tôi nghe thực chất của câu chuyện này và

http://tieulun.hopto.org

những nguyên nhân đã dẫn anh đi đến cách giải quyết vấn đề. Nhưng có một cái gì đó trong cách giải thích của anh chưa làm tôi thỏa mãn.

- Cụ thể là cái gì?

- Cần phải có những nguyên cớ nào đó cho phép anh đi đến cách giải quyết đúng. Không cái gì có thể bỗng nhiên sinh ra từ chỗ không có gì. Về mặt vật lí, tôi không vững lắm, nhưng về tâm lí tôi cũng có hiểu biết ít nhiều.

Hai người ngồi im lặng một lúc. Rồi Eo lên tiếng:

- Có lẽ anh nói đúng. Đúng là tôi có những nguyên cớ như vậy thật. Tôi đã nói với anh về một trong số đó. Chắc anh còn nhớ tôi có nói rằng tôi tự ái thay cho thiên nhiên chứ?

- Còn nhớ, còn nhớ, - Bộ trưởng nói. - Trong thiên nhiên có tất cả. Theo tôi, hình như anh đã nói như vậy. Đúng là tôi hỏi về những chuyện ấy đấy.

- Còn có một nguyên nhân khác cũng thuộc loại đó, - Eo nói. - Anh có biết khi nào những nghi ngờ cuối cùng của tôi biến mất không? Khi Mario nói rằng trong vật thể được phát hiện, anh ta cảm thấy một cái gì đó có trí tuệ. Sau câu nói đó tôi không còn nghi ngờ gì nữa.

- Tôi không hiểu, - Bộ trưởng nói. - Những lời nói này thì có quan hệ gì đến điều anh dự đoán?

- Quan hệ trực tiếp nhất. Thời trẻ có lần tôi viết một bản luận văn triết học về ý thức. Anh có biết tôi đã nghĩ ra mô hình tương tự của trí tuệ như thế nào không?

- Tôi sẽ không đoán mò, - Bộ trưởng nói. - Tất nhiên tôi có nghe nói rằng trong số động vật có những loài rất thông minh. Nhưng dù sao tôi cũng xin không nói ra ý kiến mình.

Eo im lặng tập trung suy nghĩ. Bầu trời đã tối dần lại, màn đêm đang chầm chậm buông xuống.

- Tôi bắt đầu bằng việc nêu lên những đặc điểm chủ yếu của trí tuệ làm nó khác biệt với tất cả những cái khác.

http://tieulun.hopto.org

- Anh táo bạo lắm, - Bộ trưởng nói. - Theo tôi, nhiều người đã làm việc đó, kể cả các nhà tư tưởng cổ đại, những người cho đến bây giờ vẫn chưa có ai vượt được trong lĩnh vực này. Nhưng trong số họ cũng chưa có ai đạt được một cái gì thật giá trị cả.

- Vâng, - Eo cười khẩy. - Nhưng tôi không phải là nhà triết học. Tôi đi theo con đường bình thường của một nhà vật lí học: trừu tượng hóa và tước bỏ hết những gì không chủ yếu. Đầu tiên tôi đưa ra ba thuộc tính cơ bản của trí tuệ, theo tôi hiểu. Thứ nhất - thực thể có trí tuệ tích lũy thông tin. Thứ hai - hành vi của thực thể có trí tuệ không thể đoán trước. Thứ ba - thực thể có trí tuệ có tự do ý chí. Tất cả chỉ có thế.

- Một danh mục khá thú vị, - Bộ trưởng nói. - Theo tôi, nó quá ít. Thế các giám khảo có ý kiến đánh giá như thế nào?

- Họ cho là quá nhiều, - Eo cười khẩy. - Họ tuyên bố rằng những thuộc tính đó không độc lập, mà điều này được suy ra từ điều kia. Tuy nhiên, họ công nhận chúng là đúng. Nhưng họ phẫn nộ kinh khủng khi đọc đến đoạn tôi đưa ra khái niệm về một thực thể vật lí, theo quan điểm của tôi, tương tự như thực thể có trí tuệ. Một thực thể không phải là thực thể có trí tuệ nhưng lại mang tất cả những thuộc tính kể trên.

- Thế đó là cái gì? - Bộ trưởng An Ninh Ngoài Hành Tinh hỏi.

- Đáng ra anh có thể đoán được, - Eo nói hơi có vẻ trách móc. - Anh đã biết các quan điểm của tôi về những vấn đề này. Về những thứ vũ khí mà không chỉ bắn trong các tiểu thuyết, mà cả trong cuộc đời. Anh biết rằng trong thực tế cũng cùng thời gian đó tôi nghiên cứu "lỗ đen". Vì vậy, vật tương tự của thực thể có trí tuệ tôi tìm ra đương nhiên không phải gì khác mà chính là "lỗ đen".

- Nhưng tại sao? - Bộ trưởng kêu thốt lên. - Điều này hoàn toàn không đúng!Tôi còn chưa thể hiểu được, anh muốn nói gì khi khẳng định rằng "lỗ đen" cũng tích lũy thông tin và vì vậy nó giống con người. Chắc anh muốn nói rằng thông tin rơi vào "lỗ đen" sẽ ở lại đó, bởi vì đến ánh sáng cũng không thể thoát khỏi nó được. Điều này tôi hiểu. Nhưng...

Bộ trưởng im lặng. Eo nhìn ông với vẻ hoàn toàn thản nhiên.

http://tieulun.hopto.org

- Tại sao anh không nói tiếp đi, - anh ranh mãnh hỏi. - Anh bắt đầu lập luận rất đúng rồi đấy.

- Đúng à? - Bộ trưởng bối rối. - Tôi chỉ giải thích một trong ba thuộc tính, nhưng là thuộc tính thực ra không cần phải giải thích. Còn hai thuộc tính kia - về tự do ý chí và tính không thể đoán trước hành vi? Chẳng lẽ "lỗ đen" có tự do ý chí? Chẳng lẽ hành vi của nó không thể đoán trước được? Anh muốn nói cái gì khi khẳng định điều đó?

- Thế anh còn nhớ rõ "lỗ đen" là gì nữa không? - Eo hỏi. Bộ trưởng lắc đầu. - Đó là một vật thể có tiư trọng rất lớn, nó bị co lại dưới tác dụng lực hấp dẫn của chính mình. Lực hấp dẫn của nó lớn đến nỗi "lỗ đen" co lại không có gì ngăn được. Hiện tượng đó gọi là sự suy sập hấp dẫn, theo tiếng latinh là collapx, và "lỗ đen" còn có một tên gọi khác là Collapxar.

- Điều đó tôi biết, - Bộ trưởng nói. - Trí nhớ tôi khá tốt, và anh đã nói với tôi về điều đó. Nhưng tôi không hiểu cái này thì có quan hệ gì với tự do ý chí?

- Bây giờ thì anh sẽ hiểu, - Eo nói. - Lực hấp dẫn của "lỗ đen" lớn đến nỗi ở gần nó, hình học không - thời gian bị biến đổi. Trường hấp dẫn dường như nén thời gian lại, và kết quả là thời gian trôi hoàn toàn khác nhau đối với người bị hút rơi vào "lỗ đen" và người đứng ngoài quan sát quá trình rơi đó. Người thứ nhất rơi, vận tốc tăng nhanh đến vận tốc ánh sáng, và sẽ chết sau một quãng ngắn thời gian. Nhưng đối với người quan sát thứ hai (cũng như đối với con cháu anh ta, nếu có) thì anh ta sẽ một cách chậm chạp, lâu vô tận, tiến gần đến một giới hạn nào đó bao quanh "lỗ đen", nhưng không bao giờ đến được giới hạn đó cả. Điều này có nghĩa là người thứ nhất trong khoảnh khắc rơi ngắn ngủi của mình sẽ thấy trong vũ trụ - mà từ nơi đó anh ta bị rơi ra - các thời đại nối tiếp nhau trôi qua mỗi lúc một nhanh hơn, trước mắt anh ta diễn ra toàn bộ lịch sử tương lai của vũ trụ, mà thời điểm chết của anh ta sẽ trùng với thời điểm tận cùng của vũ trụ, mà thời điểm này cách xa chúng ta một khoảng thời gian dài đúng bằng vô tận...

Eo dừng lại để nghỉ. Bộ trưởng ngạc nhiên thốt lên:

http://tieulun.hopto.org

- Nhưng những điều anh vừa nói ai cũng đã biết. Tôi không có trình độ chuyên môn về vật lí, nhưng tất cả những cái đó tôi biết rất rõ vì đã được nghe anh nói. Theo tôi, anh vẫn chưa tiến đến gần mục tiêu chứng minh của mình được thêm một centimét nào, nếu như anh quả thực có đặt ra mục tiêu như vậy. Đến giờ anh chưa hề nhắc đến thuộc tính không thể đoán trước được của hành vi...

- Ngay bây giờ, - Eo nói. - Nhân tiện, anh cho biết, tính không đoán trước của hành vi là gì?

- Là... - Bộ trưởng lúng túng. - Anh để tôi nghĩ. Theo tôi, nếu ta không thể đoán trước được hành vi của đối tượng, thì hành vi đó gọi là không đoán trước được.

- Câu trả lời đúng, - Eo nói. - Bây giờ anh thử đoán trước hành vi của "lỗ đen" xem.

- Không có gì đơn giản hơn, - Bộ trưởng nói. - Nó sẽ đứng yên ở chỗ nó đứng, nuốt chửng vật chất, thông tin, ánh sáng và tất cả những cái khác.

- Thế việc đó sẽ kéo dài bao lâu? - Eo hỏi.

- Mãi mãi, - Bộ trưởng đáp.

- Thế sau đó cái gì sẽ xảy ra với nó? - Eo lại hỏi.

- Sau đó? Anh không nói đùa đấy chứ? Anh muốn nói gì?

- Tôi sẽ giải thích cho anh ngay bây giờ, - Eo nói. - Tôi đã nói rằng quá trình tiến hóa vô tận của vũ trụ theo đồng hồ riêng của "lỗ đen" sẽ diễn ra trong một khoảng thời gian có hạn, và khoảng thời gian đó cũng không lớn lắm. Nhưng sự tiến hóa của "lỗ đen" không kết thúc ở đây. Và anh thử làm ơn giải thích cho tôi biết, cái gì sẽ xảy ra với "lỗ đen" ở phía bên kia của thời gian vô tận, khi nó đã trải qua sự tận cùng của thế giới chúng ta.

- Tôi khó mà trả lời được, - Bộ trưởng nói sau một lúc suy nghĩ. - Theo tôi, câu hỏi được đặt ra hơi khiếm nhã. Không thể đoán trước được số phận của một vật thể sau khoảng thời gian vô tận, khi toàn bộ thế giới còn lại sẽ không tồn tại nữa, dù có cho là trong lúc đó theo thời gian của chính vật thể ấy chỉ mới trôi qua mấy giây.

http://tieulun.hopto.org

- Thế nghĩa là không thể đoán trước được hành vi của "lỗ đen"? - Eo hỏi, hoàn toàn không bối rối tí nào.

- Về nguyên tắc, không thể được, - Bộ trưởng tự tin nói.

Eo phá ra cười to.

- Đúng thế, - anh nói. - Điều đó về nguyên tắc không thể được. Nhưng nếu như không đoán trước được hành vi của vật thể, thì tức là vật thể đó mang thuộc tính không đoán trước được.

- Vâng, đúng thế, - Bộ trưởng ngập ngừng nói.

- Còn nếu như hành vi của vật thể về nguyên tắc không đoán trước được, - Eo nói, - thì chính điều đó có nghĩa là vật thể có tự do ý chí. Hết, tôi đã nói xong, mời anh hỏi.

Nhưng không có câu hỏi nào. Bộ trưởng im lặng. Màn đêm đã buông xuống. Xung quanh tối và yên tĩnh. Chỉ có trên trời cao, những ngôi sao cháy sáng lấp lánh.

- Đấy, chính những lập luận như vậy đã thúc đẩy tôi đến những kết luận đúng đắn, - Eo lên tiếng sau mấy phút im lặng. - "Ở nó tôi cảm thấy một cái gì đó có trí tuệ", - Mario nói. Mà đối với tôi, trí tuệ luôn luôn gợi liên tưởng đến các "lỗ đen". Biết đâu, có thể đấy không chỉ là một sự giống nhau bề ngoài? Làm sao chúng ta biết được cái gì nằm giấu kín sâu trong cơ thể chúng ta? Có thể "lỗ đen" không chỉ là một vật thể vũ trụ. Tồn tại những giả thuyết cho rằng có những "lỗ đen" kích thước bằng nguyên tử. Biết đâu cuộc sống và tư duy cũng là những quá trình "ở phía bên kia của thời gian vô tận"?

Eo im lặng. Bộ trưởng cũng im lặng ngẫm nghĩ. Rồi ông nói:

- Cũng có thể tất cả là như vậy. Nhưng cái đó không còn liên quan đến đề tài câu chuyện của chúng ta. Hơn nữa, tôi hoàn toàn không tin rằng có nhiều người cũng tích lũy thông tin như vậy. Và hành vi của họ cũng khó có thể gọi là không đoán trước được. Anh, Eo, lại là chuyện khác. Anh quả là giữ trong trí nhớ của mình những lượng lớn thông tin về các vật, mà tưởng như chúng hoàn toàn không có ích gì cho ai cả, và đến lúc cần thiết, giống như một nhà ảo thuật,

http://tieulun.hopto.org

bằng những cách hoàn toàn không thể đoán trước được, anh rút từ đó ra những điều bổ ích. Nhân dịp này tôi có một đề nghị nhỏ với anh.

Eo im lặng chờ nghe.

- Anh giống như một "lỗ đen", Eo ạ, - Bộ trưởng nói tiếp. - Tôi còn nhớ anh đặt tên cho mình như thế nào. Bây giờ tôi hoàn toàn đã mất hết cảm tình với cái tên đó. Anh đâu phải là kính phản xạ chuẩn! Đó chỉ là một tấm gương phản xạ ánh sáng không thay đổi một tiă nào. "Lỗ đen" lại là một chuyện khác. Anh còn nhớ các nhà du hành vũ trụ nói về nó như thế nào nữa không? "Thêm vào đó, nó lại phát sáng rất khác thường?"...

Eo im lặng nghe Bộ trưởng nói.

- Tóm lại, tôi muốn đề nghị anh đổi tên đi, Eo ạ, - Bộ trưởng nói tiếp. - Anh không phải là Kính Phản Xạ Chuẩn. Anh là "Lỗ Đen". Chính cái tên viết tắt từ những chữ đó mới hợp với anh.

- Tôi rất sung sướng được nghe ý kiến của anh về tôi, - Eo nói. - Nhưng tôi e rằng tôi không thể làm theo đề nghị của anh được.

- Tại sao? Anh không thích cái tên như vậy à?

- Tôi thích. Nhưng chỉ có điều nó quá nhiều phụ âm, - Eo nói.

Câu chuyện thứ hai

QUÁ KHỨ XA XÔI

1

- Nhưng hiện nay tôi đang nghỉ phép! - Eo nói. Anh đi lại rất nhanh trong phòng, không nhìn Bộ trưởng An Ninh Ngoài Hành Tinh đang ngồi sau chiếc bàn rộng chăm chú theo dõi anh. Eo đang cáu. Anh bao giờ cũng nổi cáu khi bị người khác làm ngắt quãng một việc gì đó và bị kéo đến phòng làm việc của mình. - Tôi đang nghỉ phép, - Eo nhắc lại. - Nhưng anh vẫn tìm được tôi trên sông, cho máy bay lên thẳng đến đưa tôi về thành phố. Để làm gì? Chỉ để kể cho nghe về một

http://tieulun.hopto.org

sự việc cho là thú vị đi nữa, nhưng lại thiếu những chi tiết cần thiết để có thể nắm bắt được vấn đề.

- Anh nói về việc gì vậy?

- Chính anh cũng biết rất rõ, - Eo nói. - Anh nghĩ rằng đi nghỉ ở nơi hẻo lánh tôi không mang theo vô tuyến truyền hình sao? Anh nghĩ rằng tôi không biết việc hôm qua tên lửa tuần tra của các anh gặp một chiếc tàu vũ trụ lạ hay sao? Và việc đó xảy ra chỉ cách Marion có một tuần lễ ánh sáng.

- Không phải hôm qua, mà hơn một tuần trước, - Bộ trưởng chữa lại. - Nhưng hôm qua chúng tôi mới biết về việc đó. Tốc độ ánh sáng, rất tiếc, là vẫn còn có giới hạn.

- Dù sao cũng là thế, - Eo nói. - Công việc của chúng tôi là so sánh các dữ kiện. Một dữ kiện chưa là cái gì cả. Hai dữ kiện chỉ có thể liên hệ với nhau bằng một phương thức duy nhất. Công việc của chuyên gia xét nghiệm các vấn đề bắt đầu từ ba dữ kiện có thể kết hợp với nhau thành ba mắt xích khác nhau về nguyên tắc. Mà trong việc này của anh không có nổi ba dữ kiện như vậy. Nhưng tôi nói làm gì kia chứ! Ở đây thậm chí không có cả vấn đề! Có thể có đối với anh, nhưng đối với tôi thì không.

- Anh bình tĩnh lại đi, - Bộ trưởng An Ninh Ngoài Hành Tinh nói. - Tại sao anh lại cho rằng tôi gọi anh về là vì chiếc tàu lạ kia?

- Thế thì còn vì cái gì nữa? - Eo hỏi. - Nguy hiểm. An ninh. Mối đe dọa từ ngoài. Những điều đó luôn luôn ở trong đầu tất cả mọi người. Còn nói gì đến những nhà chuyên nghiệp!

- Anh có phần đúng, - Bộ trưởng nói. - Việc xuất hiện con tàu thăm dò của kẻ địch làm chúng tôi lo lắng. Nhưng bây giờ đúng là trong vụ này chưa có việc cho anh.

- Thế anh gọi tôi về để làm gì? - Eo đã nguôi dần, hỏi.

- Còn có một việc khác, - Bộ trưởng An Ninh Ngoài Hành Tinh nói. - Nó thuộc đúng chức năng của anh. Ở Viện Vật lí ứng dụng người ta đã chế tạo được một chiếc máy thời gian. Hôm qua có cuộc thí nghiệm đầu tiên, và nó đã biến mất. Cùng với cả người điều khiển.

http://tieulun.hopto.org

2

- Vâng, nếu như giới hạn chiếc máy của các anh là một tuần lễ, thì nó không thể lạc mất ở trong quá khứ xa lắm đâu. - Eo dừng lại một lúc. - Nhưng tại sao các anh không báo động vào thời điểm đến đích theo dự định, tức là tám ngày trước đây?

Chuyên viên Viện Vật lí ứng dụng Cramp nóng nảy xoa hai tay vào nhau. Ông hơi gù, nhiều râu, thuộc loại người khó đoán tuổi. Trong phòng thí nghiệm rất nóng, mồ hôi chảy thành dòng trên khuôn mặt của Cramp. Cặp mắt ông giấu kín sau đôi kính vuông nặng. Bên cạnh ông, trên bàn thí nghiệm, chiếc mỏ hàn đang bốc khói. Cramp có dáng hơi giống như một người say mê chơi đài nghiệp dư.

- Nhìn chung anh nói đúng, - ông đáp. - Nhưng thời gian chuyển dịch chính xác chỉ mới được xác định vào ngay thời điểm cuối cùng trước khi thử. Người ta rất giục chúng tôi. Đã cuối quý rồi. Chắc anh cũng quen biết với những chuyện như vậy.

- Không, - Eo nói, - nhưng thôi. Tốt hơn là anh hãy giải thích chuyện khác. Tôi không hiểu, làm sao các anh có thể bỏ qua được nghịch lí?

- Ý anh muốn nói gì?

- Một vấn đề hết sức đơn giản, - Eo nói. - Bằng sự có mặt của mình ở trong quá khứ, các anh sẽ làm nó, tức là quá khứ, thay đổi, vì vậy hiện tại cũng cần phải bị thay đổi theo. Đó là một nghịch lí. Trước đây vì nghịch lí này mà người ta kết luận rằng không thể có máy thời gian được. Bây giờ các anh đã chế tạo ra máy đó, nhưng nghịch lí thì vẫn còn. Không biết nó đã được giải quyết bằng cách nào?

Cramp gỡ kính và đưa bàn tay xoa lên đôi mắt sưng mọng.

- Tôi không biết. Chúng tôi không còn lúc nào để chú ý đến triết học nữa. Việc di chuyển vào quá khứ của các máy thí nghiệm cỡ nhỏ đã được ghi nhận một cách chắc chắn.

- Tôi hiểu, - Eo nói. - Nghĩa là bằng thực nghiệm, các anh đã bác bỏ những nghi ngờ. Thế các anh có nghiên cứu lí thuyết không?

http://tieulun.hopto.org

- Tất nhiên có, - Cramp nói. Ông rút khăn trong túi ra lau mồ hôi trên trán. - Các mô hình của chúng tôi đi vào quá khứ hãy còn rất gần. Để ghi nhận được sự chuyển dịch đó, cần phải có một loại máy phức tạp. Trong khi chế tạo nó, chúng tôi đã phải giải quyết một loạt vấn đề hoàn toàn mới.

- Tôi muốn nói về cái khác kia, - Eo nói. - Nhưng chúng ta bàn tiếp. Anh nói là mô hình di chuyển về quá khứ không xa. Cụ thể tới đâu?

- Tất cả chỉ có vài phần tiư giây.

- Ít thế ư! Tại sao?

Cramp lại lau mồ hôi.

- Vì tốn nhiều nhiên liệu. Các mô hình tuy rất nhỏ, vẫn tiêu hết quá nhiều điện.

Tìm trong ngăn bàn, Cramp lấy ra một hình hộp sáng loáng giống như chiếc bật lửa.

- Đây là mô hình phóng đại của mẫu máy.

- Cám ơn anh, - Eo nói. Anh xoay xoay hình hộp trong tay rồi đặt xuống bàn. -Thế các anh gỡ bí được bằng cách nào?

- Chúng tôi cải tiến một số cái, - Cramp nói. - Dùng các chất liệu khác. Điều đó đã cho phép chúng tôi cũng bằng chừng ấy năng lượng gửi vào quá khứ một tuần lễ một con tàu có người lái.

- Lập tức có người lái ngay?

Cramp im lặng một lát.

- Chúng tôi không có khả năng lựa chọn. Không thể điều khiển từ xa trong những khoảng cách như vậy được. Các hệ thống điều khiển rất nặng nề. Và lại sắp hết quý nữa.

- Con tàu có người lái của các anh trông như thế nào?

Cramp lại lấy từ trong ngăn kéo ra một điếu xì gà bằng thuỷ tinh trong suốt.

http://tieulun.hopto.org

- Đây. Tiư lệ một trên một trăm.

- Làm sao các anh đi vào bên trong được?

- Qua một cửa nắp kín khí.

- Sao lại kín khí?

- Con tàu không thể đến đích quá khứ tại nơi nó xuất phát được. Bởi vì trong thời điểm đến đích, chỗ xuất phát đã bị chiếm bởi một vật thể khác. Còn nếu như con tàu di chuyển ngược lên cao vài kilômét, người lái sẽ chết ngạt.

- Tại sao lại lên cao?

- Con tàu có thể đi về bất cứ hướng nào, kể cả lên trên cao, miễn là vào chỗ trống.

- Thế tại sao anh nói đến kilômét?

- Trong thí nghiệm với các mô hình, khoảng cách giữa điểm xuất phát và đích tới ba mét. Từ việc phân tích các thứ nguyên có thể kết luận rằng khoảng cách di chuyển trong không gian tiư lệ với kích thước máy.

- Tôi hiểu rồi, - Eo nói. - Nghe rất có lí, nhưng tôi muốn tự mình xem xét các kết quả thí nghiệm.

Cramp trao cho anh một tập giấy dày.

- Đây là bản báo cáo cuối cùng của chúng tôi. Ở đây có tất cả, từ những bước chuẩn bị đầu tiên.

- Cám ơn anh, - Eo nói. - Nếu anh không phản đối, tôi cầm cả các mô hình này. Chào anh.

Anh xách chiếc cặp đã trở nên nặng thêm và bước ra khỏi phòng thí nghiệm.

3

Hiên nhà dẫn đến phòng làm việc của Eo nhìn ra một khung cảnh thật tuyệt diệu. Ngay phía dưới là con sông uể oải chảy lượn

http://tieulun.hopto.org

theo hai bờ uốn khúc. Xa hơn, ở phía bên kia sông, một cánh đồng trải rộng mấy cây số phủ đầy lớp cỏ xanh màu ngọc bích mọc rất tốt. Xa hơn nữa, gần phía chân trời là những cây to và thấp với tán lá nằm ngang mọc vượt cao lên trên thảm cỏ. Ở ngay chân trời, mặt đất tiếp giáp với bầu trời trong xanh không mây. Nhưng Bộ trưởng An Ninh Ngoài Hành Tinh biết rằng ở một nơi nào đó đang có những đám mây đen, dù là ở phía bên kia đường chân trời. Ông quay lại phía Eo.

- Trong chừng mực nào đó, tôi hiểu công việc của anh cũng chưa tiến triển lắm.

- Anh nhầm rồi, - Eo nói. - Chỉ còn lại vài cái vặt vãnh. Bây giờ tôi cần ngồi lại và suy nghĩ một ít. Chắc là mọi việc sẽ ổn thỏa.

Bộ trưởng An Ninh Ngoài Hành Tinh lấy chân đạp mạnh lên sàn, chiếc ghế khẽ chao nghiêng.

- Anh có cơ sở để nghĩ như vậy à?

- Vâng, - Eo nói. - Trong tính toán của họ có những chỗ hổng khá cơ bản. Đặc biệt là liên quan đến nghịch lí nổi tiếng.

- Nghịch lí?

- Vâng. Chắc anh đã đọc được ở đâu đó nói rằng không thể có máy thời gian được, vì nó cho phép anh tác động đến quá khứ, và qua đó có nghĩa là đến cả hiện tại, nhưng trong thực tế cả quá khứ lẫn hiện tại đều bất biến. Nghịch lí chính là ở chỗ đó. Bất cứ người nào muốn phát minh ra máy thời gian đều phải suy nghĩ nghiêm túc về cách giải quyết nghịch lí này.

- Chẳng lẽ nó có thể giải quyết được?

- Về nguyên tắc, có thể. Thí dụ, nếu trong khi dịch chuyển vào quá khứ, anh không trọng lượng, không hình ảnh và không can thiệp vào những gì đang xảy ra ở đó.

Bộ trưởng im lặng suy nghĩ một lúc.

- Dù sao cũng đáng ngạc nhiên, là anh có thể diễn đạt được đơn giản đến thế. Anh biết đấy, trình độ học vấn của tôi, có thể nói, thuần túy khoa học xã hội. Nhưng khi tôi tiếp xúc với anh, cả những vấn đề

http://tieulun.hopto.org

vật lí phức tạp nhất cũng trở thành rõ ràng và dễ hiểu. Anh làm sao được như thế?

Eo im lặng.

- Thôi được, - Bộ trưởng nói. - Thế anh cho rằng người điều khiển cỗ máy thời gian bị mất tích bây giờ đang ở gần đâu đây, nhưng không trông thấy và không cảm thấy được?

- Không nhất thiết, - Eo nói. - Tôi chỉ nêu lên một trong số những khả năng giải quyết nghịch lí. Nếu như nó không mâu thuẫn với những điều chúng ta biết, thì chắc chỉ có lẽ là vì chúng ta không biết gì mà thôi.

- Hiểu rồi, - Bộ trưởng nói. - Thế họ đề nghị cách giải quyết như thế nào?

- Họ ấy à? Không có cách nào cả.

- Nhưng chính anh vừa nói xong, rằng bất kì người nào khi thiết kế máy thời gian cũng phải nghiền ngẫm về nghịch lí này.

- Thiếu gì chuyện tôi nói! Họ không nghiên cứu về vấn đề này. Họ cho rằng một khi họ đã có các mô hình hoạt động được, thì...

Eo dừng lại ngẫm nghĩ.

- Một khi họ đã có mô hình, - Bộ trưởng nói, - rồi sao nữa? Theo tôi, anh còn chưa nói hết ý.

- Anh đợi cho một chút, - Eo nói. - Xin lỗi, nhưng tôi cần phải làm vài con tính. Nhanh thôi.

Vài giờ sau, khi anh quay lại, trong hiên không còn ai. Eo đi qua nhà, đến bãi bay và quay số máy tự động.

4

- Mời anh vào đây.

- Cám ơn, - Eo mở hé cánh cửa dẫn vào phòng. - Có thể vào được chứ?

http://tieulun.hopto.org

- Anh đã đến rồi à? - Bộ trưởng nói. - Mời anh vào và ngồi xuống đây.

Trong căn phòng đầy sao lấp lánh. Màn ảnh vô tuyến chiếm hết cả bức tường, và bây giờ, khi trên đó lung linh những ngôi sao lớn, căn phòng giống như buồng điều khiển của một con tàu vũ trụ.

- Tên lửa tuần tra mang máy phát truyền hình đang bay đến gần tàu trinh sát của kẻ địch, - Bộ trưởng nói. - Bắt đầu giai đoạn nguy hiểm nhất. Thế còn công việc của anh ra sao?

- Không đến nỗi tồi, - Eo nói.

Hình ảnh trên tường lùi dần, đã bắt đầu trông rõ toàn bộ buồng điều khiển với các nhà du hành vũ trụ đang ngồi ở vị trí của mình. Một người quay tay lái, và các ngôi sao bắt đầu tản ra, dường như bầu trời sao đang tiến nhanh lại gần.

- Anh còn nhớ chúng ta nói về nghịch lí chứ? - Eo hỏi. - Không thể có nghịch lí được - đấy chính là điểm xuất phát của tôi. Tôi đã tìm được cách giải quyết đúng vấn đề này.

- Về mặt lí thuyết?

- Như thường vẫn thế, - Eo nói. - Nhưng tôi đã có được sự khẳng định bằng thực nghiệm.

- Nhanh thế sao?

- Tự tôi không tiến hành các thử nghiệm, - Eo nói. - Tôi không phải là nhà vật lí thực nghiệm. Họ đã tiến hành tất cả các thí nghiệm, nhưng đưa ra những kết luận không đúng. Trên thực tế tất cả rất đơn giản. Anh đi vào quá khứ, nhưng cái gì có thể ngăn cản, không cho phép anh từ đó tác động đến hiện tại?

Bộ trưởng suy nghĩ.

- Tôi chỉ biết một điều: tôi sẽ hiểu hết khi nào anh giải thích cho tôi nghe tất cả.

- Anh sẽ bị khoảng cách ngăn cản. Bởi vì máy thời gian cũng di chuyển cả trong không gian.

http://tieulun.hopto.org

- Thế ư? - Bộ trưởng hỏi. Ông nhìn lên bức tường trong suốt. Những ngôi sao bây giờ là những điểm không thứ nguyên, mặc dù khoảng cách giữa chúng tăng lên. Dần dần, chúng đi ra ngoài phạm vi màn ảnh.

- Anh hãy nhìn lên các ngôi sao kia, - Eo nói. - Các ngôi sao này cách chúng ta xa đến nỗi bây giờ chúng ta nhìn thấy chúng vào thời điểm chúng ở cách ta nhiều năm về trước. Nếu như có điều gì đó xảy ra trên một trong số những ngôi sao này vào hôm qua hoặc thậm chí vào năm ngoái, có lẽ chúng ta cũng không biết đến. Bởi vì cái quá khứ đó không có liên quan nhân quả với hiện tại của chúng ta.

Bộ trưởng ngồi im. Trên trung tâm màn ảnh chỉ còn lại một ngôi sao, những ngôi sao khác đã đi ra ngoài phạm vi nhìn thấy. Eo mở cặp và rút ra một bản vẽ.

- Đây là đồ thị. Cho đến cuộc thí nghiệm ngày hôm qua họ đã gửi vào quá khứ vài chục mô hình. Trên trục thẳng đứng ở đây đánh dấu khoảng cách giữa điểm xuất phát và đích đến, trên trục nằm ngang - khoảng thời gian tương ứng. Theo anh, bản đồ thị này có gì đặc biệt đáng chú ý?

Bộ trưởng không trả lời. Ngôi sao ở trung tâm màn ảnh biến thành một hình trụ với những đường nét rõ ràng.

- Tất cả các điểm đều nằm trên một đường thăưng đi qua gốc tọa độ, - Eo giải thích. - Anh xem đây. Còn hệ số góc của đường thẳng này đúng bằng vận tốc ánh sáng!

- Thế thì sao?

- Không sao cả. Nhưng từ đồ thị này ta thấy rằng, trong khi di chuyển trong thời gian, vật thể phải vượt một quãng đường trong không gian đúng bằng tích của vận tốc ánh sáng nhân với số thời gian đi về quá khứ. Và thế là nghịch lí không còn tồn tại nữa.

- Vì sao?

- Chính là vì vậy đấy. Khi nói về nghịch lí của máy thời gian, người ta cứ quan niệm rằng việc di chuyển vào quá khứ diễn ra tại một điểm không gian cố định. Thí dụ, tôi với anh đang xem vô tuyến,

http://tieulun.hopto.org

rồi có một người nào đó quay trở về quá khứ một giờ trước đây và đập phá vô tuyến đi. Anh có hiểu nghịch lí ở chỗ nào không?

- Vâng, - Bộ trưởng nói. - Điều này anh đã giải thích cho tôi rồi.

- Còn trong thực tế thì sao? - Eo nói tiếp. - Trong thực tế, cái gì sẽ xảy ra theo sự suy nghĩ sơ đẳng nhất là không thể có nghịch lí được, theo đồ thị thực nghiệm này? Trong thực tế là cái người ở trong máy thời gian đó sẽ cách chúng ta một giờ vận tốc ánh sáng. Để phá hỏng vô tuyến của chúng ta, người đó phải tự mình bay đến đây hoặc đánh tín hiệu qua đài cho những kẻ đồng mưu, và thậm chí sóng vô tuyến cũng không thể đến đây sớm hơn thời điểm mà người đó xuất phát đi vào quá khứ. Và như thế tức là không có nghịch lí. Bây giờ anh hiểu chứ?

- Hình như hiểu, - Bộ trưởng nói. - Nhưng điều đó có liên quan gì đến việc của chúng ta?

- Liên quan trực tiếp, - Eo nói. - Máy thời gian đi vào quá khứ bảy ngày. Theo những nguyên nhân mà tôi vừa trình bày, nó hiện giờ đang ở cách chúng ta rất xa, bằng một tuần lễ ánh sáng. Anh hiểu chứ?

Eo quay lại màn ảnh vô tuyến và nhìn một lúc lên vật thể trên đó.

- Chiếc tàu trinh sát của kẻ địch, - anh nói, rồi lấy từ trong cặp ra một hình trụ bằng thuỷ tinh. - Còn đây là mô hình của nó. Tỉ lệ một trên một trăm.

5

Tiếng chuông vô tuyến điện truyền hình vang lên, khuôn mặt rộng của Bộ trưởng An Ninh Ngoài Hành Tinh chiếm gần hết màn ảnh.

- Xin lỗi, có thể gặp anh bây giờ được không?

Eo quờ tay tìm công tắc điện.

- Chào anh.

http://tieulun.hopto.org

- Tôi có một việc cần, - Bộ trưởng nói. - Sao chỗ anh tối thế?

Eo rời mắt khỏi màn ảnh và nhìn qua cửa kính chắn gió ra phía trước. Trời hãy còn sáng, nhưng mặt trời đã lặn. Nó xuống khuất sau khu rừng cây cao chạy dài dọc theo bờ sông bên trái, và ở đó vẫn vương lại một ít ánh chiều. Còn trên đầu chỉ một màu xanh nhạt, mặt nước phía trước phẳng lặng và xám thẫm vì bầu trời chiều soi xuống đó. Hoàn toàn không có gió, nó tắt ngay khi mặt trời vừa lặn, chỉ thỉnh thoảng một vài con cá đớp mồi làm nước trên dòng sông gợn lên những vòng sóng tròn. Thẳng ngay phía trước mặt, ở tận chân trời, hai cột tín hiệu như hòa vào làm một, nổi rõ lên trên nền trời sáng nhạt.

- Tôi nghe anh đây, - Eo nói. - Chắc lại mất một cái gì à?

- Tôi có một việc thuộc loại khác. Tôi cần phải chúc mừng anh.

- Chúc mừng à? - Eo ngạc nhiên. Anh lại nhìn ra ngoài lên phía trước. Bầu trời ở đó vẫn còn sáng, mặt nước cạnh thuyền phẳng lặng và xám nhạt, nhưng xa hơn một chút, nơi bờ sông soi bóng xuống, nó đen thẫm lại và hòa làm một với đất liền.

- Anh biết đấy, tôi vốn thích rõ ràng, - Bộ trưởng nói. - Nói tóm tắt, anh và Cramp được đề nghị tặng giải thưởng toàn hành tinh về vật lí trong năm nay.

- Tôi và Cramp à? - Eo ngạc nhiên. - Giải thưởng toàn hành tinh? Chẳng lẽ cho máy thời gian? Nhưng tôi thì có liên quan gì?

- Đừng nói bậy, - Bộ trưởng cười khẩy. - Ai lại đi tặng giải thưởng toàn hành tinh cho chiếc máy thời gian đem ném con người không biết đi tận đâu ấy. Đây không phải là máy thời gian nữa, mà là tàu vũ trụ.

- Tàu vũ trụ à?

- Vâng, - Bộ trưởng nói. - Anh còn nhớ mất bao nhiêu thời gian để cỗ máy này đến đích không? Âm một tuần lễ! Thế cần bao nhiêu để đưa nó về? Lâu hơn nhiều, nhưng khác dấu. Như vậy, ta có được một con tàu vũ trụ lí tưởng, toàn bộ cơ sở lí thuyết và thực dụng của nó đã được anh tổng kết, xây dựng. Chúng ta sẽ di chuyển trong thời gian để du lịch trong không gian.

http://tieulun.hopto.org

- Hình n hư tôi đã bắt đầu hiểu.

- Anh thấy chưa, - Bộ trưởng An Ninh Ngoài Hành Tinh nói, - tôi giải thích cũng không đến nỗi tồi đấy chứ.

Câu chuyện thứ ba

ĐỘC QUYỀN BỊ MẤT

1

Chuyên viên xét nghiệm các vấn đề vật lí Eo cẩn thận đặt tập sách dầy cộm, nhưng như anh vừa thấy, hoàn toàn vô ích, cuốn "Danh mục các chuyến bay vũ trụ" vào chỗ cũ. Rồi anh quay về phía Bộ trưởng.

- Anh có ý kiến rất tốt về tôi, tôi xin cám ơn, - anh nói, ngồi vào bàn. - Nhưng lượng thông tin quá ít ỏi. Anh báo rằng có một con tàu bị mất tích. Anh muốn tôi tìm ra nguyên nhân tại sao nó lại mất tích. Được thôi, nhưng để tôi có thể hành động được, cần có thêm những tài liệu bổ sung.

Bộ trưởng An Ninh Ngoài Hành Tinh im lặng, chưa biết nên nói gì.

- Anh cứ mạnh dạn nói đi, - Eo nói. - Tôi nghĩ, tôi có tất cả những quyền hiện hành cho phép... Khi nhận công tác, tôi đã làm tất cả các loại giấy cam kết mà tôi có thể làm.

- Không phải tất cả, - Bộ trưởng nói. - Nhưng thôi được, ta sẽ chính thức hóa sau. Bây giờ anh hỏi đi.

- Đáng ra phải thế từ lâu rồi chứ, - Eo hài lòng nói. - Trong chừng mực tôi hiểu, hệ Mặt Trời mà con tàu của các anh bay đến nằm ở chỗ này, trên nhánh xoắn thứ ba, đúng không? - anh vung tay chỉ về phía bản đồ Thiên Hà trên tường.

- Anh nói đúng.

- Tôi muốn biết, con tàu đến đó để làm gì?

http://tieulun.hopto.org

- Theo thông báo chính thức, đoàn thám hiểm vũ trụ cần phải nghiên cứu hệ Mặt Trời X-1481211 để xem xét khả năng di dân đến đó. Nhưng...

Bộ trưởng dừng lại im lặng.

- Sao nữa? - Eo nói. - Mạnh dạn lên, chúng ta đã thỏa thuận rồi kia mà.

- Trong thực tế nhiệm vụ chính là nghiên cứu một thành tạo được phát hiện ra trong hệ đó.

- Anh nói tiếp đi.

- Trong hệ Mặt Trời này có chín hành tinh lớn, không kể vệ tinh và những vật thể nhỏ khác. Thành tạo mà tôi vừa nói tới, được phát hiện ở cạnh hành tinh Thứ Sáu của hệ.

Bộ trưởng lại im lặng.

- Anh nói tiếp đi, - Eo giục. - Dù sao thì rồi cũng phải nói.

- Thành tạo đó là một... vành đai.

- Vành đai? - Eo hỏi lại. - Bằng gì? Khí hay thiên thạch?

Bộ trưởng lại im lặng. Rồi ông tiếp:

- Không phải khí, cũng không phải thiên thạch. Nhưng anh, trong bất kì trường hợp nào cũng không được...

- Tất nhiên, - Eo đáp. - Chúng ta đã thống nhất rồi kia mà. Anh nói tiếp đi.

- Vành đai đó có dạng dẹt, - cuối cùng Bộ trưởng quyết định nói.

- Dạng dẹt à? - Eo hỏi. - Tôi chưa hiểu. Anh nói với ý nghĩa nào?

- Với nghĩa đen của nó, - Bộ trưởng đáp khẽ. - Nó... chỉ có hai chiều.

- Hai chiều? - Eo hỏi lại. - Chẳng lẽ lại có những vật như vậy à?

http://tieulun.hopto.org

- Vâng, - Bộ trưởng nói khẽ. - Vấn đề chính là ở đó. Cái thành tạo này tuyệt đối hiếm.

- Thôi được, tôi tin, - Eo nói. - Tôi chỉ không hiểu một điều, các anh bí mật để làm gì? Chúng ta làm việc cùng nhau không phải chỉ mới một năm. Chúng ta giấu cái gì và đối với ai? Bởi vì trong Thiên Hà không có hành tinh nào khác có người ở cả.

- Trong vũ trụ có nhiều Thiên Hà.

- Thôi được, - Eo nói. - Nói cho cùng, điều đó không liên quan đến tôi. Thế vì những tính chất gì mà phải giữ bí mật vành đai này?

- Nó có thể có những tính chất hoàn toàn không ngờ tới được!

- Tức là hiện nay các anh còn chưa biết?

- Chính đoàn thám hiểm có nhiệm vụ nghiên cứu chúng.

- Tôi hiểu rồi, - Eo nói. - Tóm lại, cánh xoắn thứ ba của Thiên Hà, hệ Mặt Trời X-1481211, mặt trời vành, hành tinh Thứ Sáu, vành đai dẹt hai chiều. Rất thú vị. Thế còn những hành tinh khác? Tôi cần biết tình hình chung. Tôi không tin là có thể tìm được một cái gì đó trong danh mục này.

- Anh không tìm được đâu, - Bộ trưởng nói. - Tất cả các số liệu về hệ Mặt Trời này đều được bảo quản mật. Nhưng tôi vẫn còn nhớ một vài điểm. Ở gần mặt trời nhất là một hành tinh nhỏ không khí quyển, cấp Rôna, bề mặt đầy những hố do thiên thạch đào lên.

Rôna là vệ tinh lớn duy nhất của Marion.

- Tiếp đó là một hành tinh cùng cấp với Marion, nhưng chỉ có một mình, rất nóng, với một bầu khí quyển đầy mây độc.

- Tôi hiểu, - Eo nói. - Anh tiếp tục đi.

- Thứ ba là một hành tinh đôi cùng cấp với Marion, có thể di dân đến sinh sống ở đó. Chính nó được nhắc đến trong các tài liệu chính thức của ta.

- Ở đó có sự sống phải không? - Eo hỏi.

http://tieulun.hopto.org

- Làm sao anh biết?

- Chính anh nói rằng đó là hành tinh đôi, có mặt trăng. Thế nghĩa là có sự sống. Dưới dạng nào?

- Các dạng đơn giản nhất, - Bộ trưởng đáp. - Ít ra là ở trên cạn. Dương xỉ, mộc tặc, côn trùng. Không có cái gì có thể làm hư hại được cả chiếc áo vũ trụ mỏng manh nhất.

- Tôi hiểu rồi, - Eo nói. - Anh lấy đâu ra những chi tiết như vậy?

- Trước đây đã có một đoàn thám hiểm khác của chúng tôi đến đấy, - Bộ trưởng nói. - Một đội trinh sát. Đã mấy năm về trước.

- Nếu như anh muốn tôi giúp anh, số liệu của họ chiều nay phải được chuyển đến chỗ tôi.

- Đồng ý, - Bộ trưởng nói. - Chỉ có điều anh khó mà tìm ra được điều gì mới trong đó.

2

- Anh đã nhầm, - sáng hôm sau Eo nói. - Tất nhiên, bây giờ tôi còn chưa thể kết luận được. Nhưng dù sao tôi cũng đã rõ thêm một số chi tiết.

- Thí dụ?

- Thí dụ, trong hệ Mặt Trời đó có một vành đai tiểu hành tinh. Anh hẳn cũng đồng ý rằng đấy là một yếu tố không ít quan trọng khi nói về cái chết của con tàu vũ trụ.

- Có thể, - Bộ trưởng nói. - Nhưng hôm qua tôi chưa kịp kể về chúng. Và tôi không tin rằng các tiểu hành tinh có liên quan gì đến số phận của đoàn thám hiểm.

- Anh đã nghe băng ghi âm của buổi liên lạc cuối cùng với họ chưa?

- Chưa, - Bộ trưởng đáp. - Anh tìm thấy nó ở đâu? Anh cho tôi nghe với.

http://tieulun.hopto.org

- Nó ở trong hồ sơ. Nhưng anh sẽ chẳng nghe thấy cái gì thú vị đâu. Một buổi liên lạc bình thường, rồi bỗng nhiên bị cắt ngang.

- Và hết ngay.

Eo cười khẩy.

- Không, băng truyền về còn nghe thêm được một lúc nữa, nhưng trên tần số rất cao. Không phân biệt được.

- Một lúc nữa à? Bao nhiêu phút?

Eo lại cười khẩy lần thứ hai.

- Hai phần triệu giây. Và tần số mỗi lúc một cao.

- Thế anh nghĩ gì về nguyên nhân? Cái vành đai kia có lỗi không?

Eo lại cười khẩy tiếp lần thứ ba.

- Chính chúng ta cần phải tìm ra nguyên nhân.

- Bằng cách nào?

- Cần phải cử một nhóm đặc biệt tới đó.

- Anh nghĩ là hành tinh Thứ Sáu có lỗi trong cái chết của con tàu? Hành tinh có vành đai ấy mà?

- Tôi chưa biết, - Eo nói.

3

- Xuồng thăm dò đặc biệt số bốn! - Gran ra lệnh ngắn gọn.

- Sẵn sàng!

Chiếc tàu vũ trụ "Gamma-Marka" của hành tinh Marion dừng lại ở gần mặt phẳng hoàng đạo cách hành tinh Thứ Sáu của hệ Mặt Trời X-1481211 một khoảng cách an toàn. Sau khi chiếc xuồng thứ nhất được phóng đi, mọi người đều hiểu rằng không thể đùa với hành tinh này.

- Phóng!

http://tieulun.hopto.org

Người thao tác ấn nút cần thiết. Màn ảnh quan sát phía trước mũi tàu trong một giây bị quầng chớp tên lửa của chiếc xuồng phóng đi bao trùm, nhưng ngay lập tức trước mặt mọi người ngồi trong buồng điều khiển lại hiện ra hình cầu bẹp dí với nhiều đường sọc của hành tinh khổng lồ như bị một lưỡi dao sáng lấp lánh cắt ngang.

Chiếc xuồng thăm dò do "Gamma-Marka" phóng đi chuyển động theo một vòng cung lớn gia tốc mỗi lúc một tăng nhanh. Nó đã đến gần mép ngoài của vành đai.

- Dù sao thì lần phóng ngày hôm nay cũng là thừa. Tôi đánh cược đấy, nó cũng sẽ hệt như những lần trước đây. - Gran nói. - Cần phải bắt đầu một loại mới thôi.

Chấm sáng của chiếc xuồng thăm dò vẫn tăng nhanh vận tốc, đi đến sát mép ngoài của vành đai. Một giây sau, nó đã ở trên bề mặt lấp lánh bằng phẳng của vành đai và biến mất.

- Hiệu ứng Trighe, - Gran tự hào nói. Chính anh đã phát hiện ra hiệu ứng này và tất cả các hiệu ứng khác. Anh đặt tên cho chúng và biết khá nhiều về chúng. Chỉ có một điều anh chưa làm được - giải thích nguyên nhân tạo ra chúng. Nhưng thực ra người ta cũng không đòi hỏi anh phải làm chuyện đó.

- Nó biến đi đâu mất rồi? - Người thao tác hỏi. Anh không có mặt trong các buổi phóng trước. - Vừa mới ở đây mà. Đấy, nó xuất hiện kia. Lại biến mất. Nó ở đâu rồi nhỉ?

- Nó kia, phía dưới vành đai ấy, - Gran giải thích. - Hiệu ứng Trighe có nghĩa là khi một vật thể chuyển động trên cấu trúc hai chiều, cứ qua những quãng thời gian được xác định nghiêm ngặt nó lại thay đổi vị trí của mình, ánh xạ gương đối với mặt phẳng của cấu trúc hai chiều đó. Anh xem kìa.

Người thao tác cũng đang dán mắt nhìn vào màn ảnh. Chấm sáng của chiếc xuồng thăm dò lóe lên khi thì ở phía trên, khi thì phía dưới dải lấp lánh của vành đai. Cảnh tượng trông thật lạ mắt. Chiếc xuồng bay một lúc phía trên bề mặt của vành đai, rồi bỗng nhiên thoáng một cái, nó đã hiện ra ở phía dưới, vẫn tiếp tục bay.

http://tieulun.hopto.org

- Bây giờ anh đang quan sát hiệu ứng Trighe bình thường, - Gran nhắc lại một lần nữa. - Anh chú ý xem: khoảng thời gian của các lần di chuyển dần dần ngắn lại. Độ dài của nó tỉ lệ thuận với khoảng cách đến mép trong của vành đai.

Chiếc xuồng quả đang đến gần khoảng trống giữa vành đai và bầu khí quyển của hành tinh. Mắt nhìn theo những bước nhảy lên xuống nhanh như chớp của nó đã mỏi. Cuối cùng chiếc xuồng biến thành hai điểm sáng nhấp nháy phản chiếu đối xứng qua gương của vành đai.

- Hiệu ứng lấp lánh, - Gran lại tự hào nói.

Hai điểm sáng lấp lánh sinh đôi mỗi lúc một đến gần mép trong của vành đai. Tần số lấp lánh tăng dần. Rồi nó ngừng hẳn.

- Tại sao lại thế này? - người thao tác hỏi. - Chiếc thứ hai từ đâu ra?

- Hiệu ứng phân đôi, - Gran lại giải thích. - Vành đai đã hết, bây giờ ở phía dưới xuồng không có gì cả. Nó đã đi ra chỗ trống.

- Cái nào là của chúng ta? - người thao tác ngơ ngác hỏi.

- Cả hai, - Gram giải thích. - Trước đây ta có một xuồng, bây giờ hai. Rất tiếc là nó tồn tại không lâu.

Hai chấm sáng trên màn ảnh dường như bị hút lại với nhau trong khoảng không giữa vành đai và các đám mây của hành tinh. Đấy chúng đã tiến lại sát nhau trong vòng sáng của vành đai, dường như là để chập làm một trong một vụ bùng nổ lặng lẽ. Nhưng việc đó đã không xảy ra.

Mọi người ngồi im lặng nhìn lên màn ảnh, nơi bây giờ không còn gì khác ngoài quả cầu bẹp dí của hành tinh bị một lưỡi dao sáng lấp lánh cắt ngang.

- Hiệu ứng triệt tiêu, - Gram giải thích. - Tất cả đúng như lần trước.

- Với con tàu vũ trụ trước đây chắc nó cũng như thế đấy, - người thao tác kết luận.

http://tieulun.hopto.org

- Lập biên bản đi, - chỉ huy tàu Duzl ra lệnh.

4

- Bây giờ anh sẽ nói sao?

Eo đặt tay lên tập báo cáo dầy.

- Tôi hài lòng với bản báo cáo này, - anh nói. - Nó được viết rõ ràng, có cơ sở. Bao giờ tôi cũng cho rằng được làm việc với những con người này thật dễ chịu.

- Nhưng anh có tin rằng nguyên nhân là hành tinh Thứ Sáu không?

- Không, - Eo nói.

Bộ trưởng ngạc nhiên nhìn anh.

- Những kết quả thí nghiệm không thuyết phục được anh? Tại sao?

- Thế tại sao "Gamma-Marka" vẫn còn nguyên lành? - Eo hỏi sau một phút im lặng. - Tại sao chỉ huy tàu không muốn bay qua giữa hành tinh và mép trong của vành đai? Tại sao, theo ý kiến của anh?

- Duzl là một người thận trọng và có nhiều kinh nghiệm, - Bộ trưởng nói. - Anh ta không bao giờ làm cái gì mà không cân nhắc hết mọi hậu quả có thể xảy ra.

- Chỉ huy con tàu trước ít kinh nghiệm hơn à?

- Không phải thế, nhưng Duzl đã được báo trước về cái chết của anh ta và vì vậy càng thận trọng gấp hai.

- Nhưng chẳng lẽ chỉ huy con tàu trước không biết là mình bay đến vật thể lạ lùng nhất trong Thiên Hà? Tại sao anh ta lại không thận trọng gấp hai?

- Nhưng tôi nào có biết cụ thể tất cả mọi chuyện.

- Tôi cũng thế, - Eo nói. - Nhưng tôi không bao giờ tin rằng một nhà du hành vũ trụ có kinh nghiệm lại liều mạng xông vào nơi mình

http://tieulun.hopto.org

chưa biết gì trước. Ngoài ra... - Eo vỗ bàn tay lên tập báo cáo dầy. - Anh đã đọc phần mở đầu chưa? Phần nhận xét về hệ hành tinh ấy?

- Chỉ đọc lướt qua thôi, - Bộ trưởng nói.

- Anh có chú ý đến đoạn mô tả hành tinh Thứ Ba không? Không à? Đáng tiếc.

Anh giở tập báo cáo ra:

- Anh nghe xem họ viết gì về sinh quyển của hành tinh này nhé. Những khu rừng rậm thực vật bậc cao, rất nhiều động vật. Chủ yếu là chim và động vật có vú, tuy còn khá nguyên thủy. Anh còn nhớ báo cáo của nhóm thăm dò lần trước nữa không? Nó khác nhau nhiều đấy chứ?

Bộ trưởng sững sờ im lặng một lúc lâu.

- Động vật có vú à? Không thể được! - Ông kêu lên.

- Anh xem đây này.

Bộ trưởng đọc lướt qua một trang.

- Quả thế thật. Tôi không hiểu gì cả.

- Tôi cũng vậy. Nhưng... - Eo gấp tập báo cáo lại, cất vào tủ, quay chìa khóa. - Bây giờ thế này, "Gamma-Marka" còn đang ở đấy chứ?

- Vâng, - Bộ trưởng đáp. - Họ còn chưa làm xong nhiệm vụ của mình. Nhưng sao?

- Anh hãy ra lệnh cho họ ngay lập tức đến hành tinh Thứ Ba, - Eo nói. - Dùng rađa để thăm dò, làm sao cho thật kĩ. Còn tôi cần phải nhớ lại một vài điều.

Và Eo với cầm lấy tập gần cuối cùng của bộ "Danh mục các chuyến bay vũ trụ".

5

- Mệnh lệnh là mệnh lệnh, - chỉ huy tàu Duzl nhắc lại. Nhìn Gran, ông cảm thấy ái ngại.

http://tieulun.hopto.org

- Tôi không hiểu, họ muốn gì? - Gran giận dữ nói. - Tất cả đều đã rõ ràng, dễ hiểu. Chúng ta đã viết cho họ một bản báo cáo không chê vào đâu được. Chẳng lẽ bây giờ chúng ta không có quyền bắt tay vào việc à?

- Biết làm thế nào được! - Chỉ huy tàu Duzl lặp lại. Ông thương Gran.

- Tôi còn có thể phóng thêm dù là một chiếc xuồng thăm dò nữa không? - Gran đề nghị.

Chỉ huy tàu Duzl nghĩ một thoáng. Tất nhiên, mệnh lệnh là mệnh lệnh, nhưng khoảng cách vẫn là khoảng cách.

- Thôi được, - ông nói. - Anh cứ phóng thêm một chiếc xuồng cuối cùng. Thỏa thuận thế nhé. Anh phóng xuồng, và chúng ta đi đến hành tinh Thứ Ba.

6

Eo ngồi sau bàn của mình đối diện với chỉ huy tàu Duzl. Bộ trưởng ngả người trên chiếc ghế đi văng phía sâu trong căn phòng.

- Các anh có nhận thấy, dù chỉ là một ít, sự sai lệch nào không? - Eo hỏi.

- Có, chỉ huy tàu Duzl đáp. - Ở phông phóng xạ.

- Chẳng lẽ cao hơn mức à?

- Không, thấp hơn.

- Chỉ thế thôi?

- Không, - chỉ huy tàu Duzl nói. - Còn một cảm giác nữa, nhưng đơn thuần chủ quan. Thậm chí tôi xấu hổ.

- Anh nói đi.

- Anh hiểu không, khi chúng tôi tiến hành thăm dò bề mặt hành tinh lần đầu, lúc chúng tôi mới đến, tôi có cảm tưởng như toàn bộ hành tinh được bọc trong một lớp thực vật màu xanh. Toàn bộ tuyệt đối, từ cực này đến cực kia. Nhưng có lẽ đó là cảm tưởng. Khi chúng

http://tieulun.hopto.org

tôi đến đó lần thứ hai, hành tinh đang ở thời kì băng hà. Băng bao phủ gần như xuống đến tận xích đạo. Làm sao lại có thể như vậy được? Trong suốt một tuần khi chúng tôi lần thứ hai ở trên hành tinh, thời tiết không thay đổi.

- Thôi được, - Eo nói. Anh ghi một cái gì đó vào cuốn sổ tay của mình. - Không còn gì nữa chứ?

- Không.

- Và anh khẳng định rằng chiếc tàu kia không bị tai nạn khi hạ cánh phải không?

- Vâng. Nó đứng thẳng trên các giá đỡ được hạ xuống bình thường. Nhưng giá đỡ đã bị rỉ hết. Chúng gần như đã hoàn toàn bị phá hủy vì han rỉ và gãy gục dưới sức nặng của con tàu.

- Thế còn những cái khác?

- Thành tàu cũng bị rỉ đục thủng. Một số chỗ chỉ cần động nhẹ đến là bị nát vụn ra ngay.

- Thế còn người?

- Tôi đã kể rồi, - chỉ huy tàu Duzl nói. - Lúc đầu, khi chúng tôi tìm thấy những bộ xương đã hóa đá, tôi không tin ở mắt mình nữa. Nhưng sau đó qua phân tích... Mà tôi kể để làm gì. Chúng tôi đã gửi cho các anh một báo cáo tỉ mỉ.

- Vâng, - Eo nói. - Các anh gửi về một báo cáo rất tốt. Nhưng trong đó không có những ấn tượng cá nhân chủ quan của anh. Anh hiểu tôi chứ?

- Tôi hiểu, - chỉ huy tàu Duzl nói. Ông im lặng một lát. - Tôi biết rằng điều này nghe có vẻ kì quái, nhưng nếu như tôi không trông thấy chiếc tàu này còn nguyên lành chỉ đâu nửa năm về trước, thì có lẽ tôi đã nói rằng nó nằm ở trên hành tinh đó hàng triệu năm. Mà đâu phải chỉ một triệu! Hàng chục triệu, nếu như không nói là hàng trăm!

- Rõ rồi, - Eo nói, lại ghi chép vào sổ tay. - Xin anh cho biết những người đó... Theo anh, họ chết vì già à?

http://tieulun.hopto.org

- Không phải! - Chỉ huy tàu Duzl quả quyết nói. - Tất cả bọn họ đã chết một cách đau đớn. Không nghi ngờ gì là họ bị thú dữ tấn công.

- Hiểu rồi, - Eo nói. - Thế anh đã xác định được loại thú gì chưa?

- Đã, - chỉ huy tàu Duzl nói. - Đó là loài động vật hai chân khổng lồ, cao đến mười mét. Với hàm răng như thế này này. Đoàn phi hành không kịp chuẩn bị chống trả. Có lẽ họ bị tấn công bất ngờ.

- Anh có trông thấy chúng không?

- Không, - chỉ huy tàu Duzl nói. - Chúng tôi đã tìm kiếm khắp hành tinh, nhưng không thấy cái gì tương tự như vậy cả.

- Tại sao anh có thể mô tả bề ngoài của chúng một cách tự tin như vậy?

- Các phương pháp xét nghiệm hiện đại... - chỉ huy tàu Duzl lên tiếng trả lời, nhưng lại khoát tay. - Tốt hơn là các anh xem báo cáo. Các phương pháp được trình bày trong đó khá tỉ mỉ.

- Tôi tin, - Eo nói. - Báo cáo của anh thường được viết rất rõ ràng.

Anh lại ghi vào sổ tay.

- Cám ơn anh, Duzl. Anh đã mang về những thông tin rất quý. Bây giờ tôi chưa thể khẳng định rằng tôi đã rõ tất cả, nhưng... cám ơn anh.

Họ bắt tay nhau, và chỉ huy tàu Duzl bước ra cửa.

- Đã rõ thêm cái gì chưa? - Từ sâu trong phòng, Bộ trưởng hỏi.

- Được phần nào. - Eo chờ cánh cửa đóng lại sau lưng chỉ huy tàu Duzl, tiếp: - Anh nghĩ gì về, thí dụ, một giả thuyết nhỏ như sau?

Bộ trưởng An Ninh Ngoài Hành Tinh rời đi văng đứng dậy, bước đến bên bàn, ngồi xuống chỗ của chỉ huy tàu Duzl lúc nãy.

- Tôi nghe anh đây.

- Giả thuyết rất có duyên. Như anh đã nghe thấy đấy, đoàn thám hiểm đã chết vì bị những con thú khổng lồ hai chân tấn công. Chỉ huy

http://tieulun.hopto.org

tàu Duzl khẳng định rằng hiện nay trên hành tinh không có loài vật nào như thế cả. Từ đó có thể kết luận rằng chúng chỉ ở đó một thời gian.

Bộ trưởng An NinhNgoài Hành Tinh hoảng sợ nhìn Eo.

- Sao lại chỉ một thời gian?

- Rất đơn giản, - Eo nói. - Chúng bay đến hành tinh này, gặp đoàn thám hiểm của chúng ta ở đó, rồi lại bay đi. Tuy nhiên, sẽ nảy sinh ra câu hỏi: chúng bay đến đó bằng cách nào?

Vẻ hoảng sợ trong mắt của Bộ trưởng nhường chỗ cho sự kinh hoàng.

- Tôi trả lời câu hỏi đó rất đơn giản. - Eo nói tiếp, trong lúc đó Bộ trưởng mỗi lúc một tái mặt đi. - Những con thú đó là loài sinh vật có trí tuệ và chúng bay đến đây trên các con tàu vũ trụ. Anh tưởng tượng được không? Những con thú cao mười mét có trí tuệ! Với hàm răng như thế kia!

- Nhưng chúng từ đâu đến? - Bộ trưởng khó khăn lắm mới thốt ra tiếng. - Trong Thiên Hà không có hành tinh nào khác có sinh vật sống nữa cả!

Eo cười khẩy:

- Trong vũ trụ có nhiều Thiên Hà.

Eo im lặng một lúc, theo dõi nét mặt của Bộ trưởng.

- Rất tiếc là giả thuyết của tôi không giải thích được gì, - cuối cùng anh lên tiếng. - Tôi nói đùa đấy.

- Chẳng lẽ lại có thể đùa như thế được? - Bộ trưởng nói vẻ trách móc. Mặt ông vẫn chưa hết nhợt nhạt.

- Tại sao lại không? - Eo nói. - À mà tôi đã có thêm được một số tin mới. Tôi không muốn nói trước mặt Duzl. Hôm nay tôi đã liên lạc với Ôghix.

- Ai thế?

http://tieulun.hopto.org

- Điều phối viên hành lang vũ trụ số bốn, nơi những con tàu của anh thường trở về qua đó.

- Nhưng có chuyện gì?

- Điều phối viên Ôghix rất không bằng lòng về anh, - Eo nói.

- Tại sao?

- Đoàn thám hiểm của Duzl trở về sớm hơn so với lịch trình bảy ngày. Điều phối viên Ôghix nói với tôi rằng những sự rối loạn như thế sẽ dẫn đến tình trạng trong hành lang sẽ có một lúc hai con tàu đụng đầu nhau.

- Thế Duzl nói sao? - Bộ trưởng hỏi.

- Theo nhật kí tàu "Gamma-Marka", đoàn thám hiểm trở về đúng thời hạn. Chính xác đến từng phút, - Eo nói.

7

Khi Bộ trưởng đi ra hành lang, ông trông thấy chỉ huy tàu Duzl đang đứng đợi.

- Tôi không muốn nói trước mặt Eo, - Duzl nói, rút từ trong túi áo ra một tấm ảnh. - Anh xem. Nó được chụp trên hành tinh Thứ Ba.

Từ bức ảnh, một bộ mặt người vượn đầy lông lá đang nhìn Bộ trưởng.

8

- Bây giờ tôi gần như đã rõ tất cả, - Eo nói với Bộ trưởng mấy ngày sau. - Bây giờ tôi chỉ cần nói chuyện với một người và đọc vài bài báo về một chuyên ngành mà tôi hoàn toàn không biết gì. Sau một ngày nữa tôi sẽ nói cho anh biết ai liên quan đến chuyện này.

- Giá như chỉ có chuyện chiếc tàu vũ trụ bị mất tích! - Bộ trưởng nói. - Nhưng khi trong Thiên Hà lại có thêm một sinh vật mang trí tuệ nữa!

Họ cùng nhìn lên tấm ảnh nằm trên bàn.

http://tieulun.hopto.org

- Ít lâu nữa anh sẽ thấy không chỉ như thế này đâu, - Eo nói.

- Thôi anh đừng đùa nữa, - Bộ trưởng nói. - Bọn làm ẩu tôi sẽ đưa ra tòa!

- Ai!?

- Tất cả! - Bộ trưởng cắt ngang. - Trước hết là những người trong đội thăm dò. Bỏ qua một hành tinh có trí tuệ! Chuyện chưa từng có! Chỉ riêng một việc tiết lộ bí mật đã đủ để bỏ tù rồi. Tôi đã kể với anh chưa nhỉ?

- Chưa!

- Cách đây không lâu, nhân viên của tôi phát hiện ra một bản báo cáo của họ không được bảo quản mật ở trong một viện nghiên cứu sinh vật. Một chuyện tệ hại không tưởng tượng được.

- Anh chờ một chút, - Eo rút sổ tay ra. - Anh có nhớ chính xác tên của viện nghiên cứu kia không?

- Không, - Bộ trưởng đáp. - Nhưng khoan đã. Hình như là Viện Tiến Hóa. Anh hỏi để làm gì?

- Chỉ thế thôi.

Họ ngồi im lặng. Rồi Eo lên tiếng.

- Tôi nhớ lại một việc cách đây không lâu. Tôi với anh cùng tiến hành việc đó, nhưng chắc anh không còn nhớ nữa. Về chuyến bay của con tàu vũ trụ đến tinh vân Bờm Ngựa.

- Tôi còn nhớ rất rõ, - Bộ trưởng nói. - Họ gặp phải "lỗ đen" và ngỡ rằng đấy là con tàu của kẻ địch. Tất cả mọi người đều cho rằng phi công Eldar được cử đi thăm dò đã chết. Nhưng thực ra...

- Nhưng thực ra anh ta không chết và không thể chết được, - Eo nói, - mà vũ trụ cần phải chết trước anh ta. Thực chất là Eldar đã bị tách ra khỏi thời gian, rơi vào một hệ thời gian khác. Đấy là ý nghĩa của câu chuyện đó. - Eo ngừng lời.

- Nhưng tại sao anh lại nhớ đến chuyện ấy? - Bộ trưởng hỏi.

http://tieulun.hopto.org

- Tôi nảy sinh ra một nghi ngờ. - Eo nói, - rằng cái hành tinh Thứ Ba này cũng ở trong một hệ thời gian khác. Bây giờ tôi đang suy nghĩ về những nguyên nhân có thể của việc đó. Tôi nghĩ rằng ngày mai chúng ta sẽ được nghe câu trả lời cho tất cả những câu hỏi của chúng ta.

- Anh nghĩ thế à? - Bộ trưởng nói. - Vừa đúng lúc anh làm tôi nhớ tới một người. Tại sao ta lại không mời Roxx, người phát minh ra máy thời gian loại hai, tới! Duzl sẽ đưa anh ta cùng với máy của mình đến nơi xảy ra sự việc và chúng ta sẽ nhanh chóng có được câu trả lời. Trong chừng mực tôi được biết, máy thời gian của Roxx không đưa chúng ta sang thiên hà khác như máy mà anh cùng Kamp phát minh ra. Tuy nó chỉ cho phép chúng ta quan sát, nhưng theo tôi chúng ta cũng không yêu cầu hơn.

- Vâng, cái máy này chỉ cho phép quan sát, - Eo nói. - Và vì vậy không ném ta đi đâu cả. Nhưng có lẽ nó còn cho thêm một hiệu ứng phụ nào nữa chứ?

- Thế anh có biết Roxx không?

- Có, - Eo đáp. - Hơn thế nữa, tôi đang tìm anh ta. Đáng tiếc là rất khó gặp. Bây giờ Roxx cũng đang đi công tác vắng. Ngày mai tôi sẽ gặp người phụ trách phòng thí nghiệm của anh ta. Mời anh đến cùng nghe.

- Đồng ý, - Bộ trưởng đáp.

9

Một người hơi gù lưng, đeo kính và mặc chiếc áo len hơi lạ kiểu, mở cửa bước vào. Thậm chí một thám tử không có kinh nghiệm cũng biết ngay đó là một nhà vật lí lí thuyết.

- Chào anh, - người đó nói. - Anh là Eo?

- Chào anh, - Eo đáp, - Mời anh ngồi.

http://tieulun.hopto.org

Người mới vào không nhìn thấy Bộ trưởng An Ninh Ngoài Hành Tinh vẫn ngồi tại chỗ quen thuộc của mình trên chiếc ghế đi văng sâu trong phòng.

- Tôi là Djild, - người mới bước vào tự giới thiệu. - Giám đốc Viện thực nghiệm cấu trúc thời gian.

- Tốt lắm, - Eo nói. - Chúng tôi đang cần gặp anh. Có phải Roxx là cán bộ của anh không?

Djild nhún vai.

- Đó là trước đây. Hiện nay anh ta đang làm ở một cơ quan nghiên cứu sinh vật học. Anh ta đã chuyển tới đó.

- Ai chuyển?

- Tôi không biết. Có lệnh của Viện hàn lâm.

Eo nhìn vào sổ tay của mình.

- Cơ quan mới của anh ta là Viện tiến hóa phải không?

- Hình như thế.

- Thôi được, - Eo nói. - Bây giờ tôi quan tâm đến cái khác. Mấy ngày trước tôi có đọc bài báo về máy thời gian loại hai, nhưng không hiểu hết. Dưới bài báo kí tên anh. Anh có thể giải thích cho tôi một số điểm không?

- Xin sẵn sàng.

- Anh biết định luật bảo toàn thời gian chứ?

- Tất nhiên.

- Trong sách nó được nêu lên bằng những kiă hiệu mà tôi không hiểu, - Eo nói. - Anh có thể bằng vài lời giải thích cho tôi thực chất của nó được không?

- Không có gì đơn giản hơn, - Djild nói. Để làm chậm lại thời gian ở một nơi nào đó, cần phải tăng nhanh thời gian ở một nơi khác. Đại thể là như vậy.

http://tieulun.hopto.org

- Hiểu rồi, - Eo nói. - Nhưng cái đó liên quan như thế nào với việc du lịch trong thời gian?

- Liên quan trực tiếp. Du lịch vào tương lai có nghĩa là tăng nhanh thời gian cục bộ, ở một điểm nào đó, cũng như di chuyển vào quá khứ có nghĩa là làm chậm lại thời gian cục bộ.

Eo gấp sổ tay lại.

- Cám ơn anh, - anh nói với Djild. - Đó là tất cả những gì tôi muốn biết.

Anh quay lại phía Bộ trưởng.

- Bây giờ tôi đã hiểu tất cả. Tôi có thể kể lại câu chuyện đã xảy ra như thế nào.

Bộ trưởng liếc nhìn về phía Djild.

- Hay là ta để sau có hơn không?

Eo cười khẩy.

- Anh đừng sợ, tôi không nói lộ những bí mật của anh đâu. Và cũng cần có một người nào đó theo dõi để tôi khỏi sai lầm chứ. Tất cả bắt đầu từ việc Roxx, cán bộ Viện thực nghiệm của Djild, chế tạo ra máy thời gian loại hai. Trong chừng mực tôi được biết, anh ta đã sử dụng nó, kể từ khi chuyển sang làm việc ở Viện tiến hóa.

- Hoàn toàn đúng như vậy, - Djild gật đầu.

- Để di chuyển về quá khứ, theo định luật bảo toàn thời gian, anh ta cần phải tăng nhanh thời gian ở một nơi nào đó. Nhưng là ở đâu?

Eo ngừng lại một lúc.

- Cũng vào khoảng thời gian đó đội thám hiểm đã phát hiện ra cuộc sống nguyên thủy trên hành tinh Thứ Ba của Hệ X-1481211 trở về Marion. Bản báo cáo của họ bằng một cách nào đó rơi vào tay Roxx, và anh ta đã chọn hành tinh Thứ Ba! Đúng thế không?

- Vâng, - Djild gật đầu.

http://tieulun.hopto.org

- Nảy sinh ra một câu hỏi: Tại sao anh ta không chọn một hành tinh ở một hệ nào khác? - Eo hỏi.

- Tôi có thể trả lời, - Djild nói. - Thực ra vấn đề lựa chọn không được đặt ra. Để hệ hành tinh có thể tiếp nhận được số thời gian thừa thãi ra, ở đó cần phải có một máy thu tự nhiên, như Roxx nói. Diễn đạt một cách đơn giản hơn, việc tăng nhanh thời gian chỉ có thể thực hiện được ở những khu vực tiếp cận với các vật thể có số chiều đo không gian chẵn, điều này được rút ra từ lời giải của phương trình Hôver tương ứng. Trong khi chúng ta chưa biết những vật thể như vậy, lí thuyết về việc chế tạo các máy thời gian loại hai chỉ là không tưởng. Nhưng Roxx tìm thấy ở đâu đó tài liệu nói rằng ở Hệ X-1481211 người ta phát hiện ra một thành tạo hai chiều. Có lẽ trong chính bản báo cáo anh vừa nhắc tới.

- Khoan đã, - Bộ trưởng khẽ nói. - Thế nghĩa là nếu như không có bản báo cáo đó thì cũng không có máy thời gian của Roxx?

- Vâng, - Eo nói. - Nhưng còn một câu hỏi nữa: tại sao anh ta lại chọn đúng hành tinh Thứ Ba?

- Trả lời cũng không khó, - Djild nói. - Chỉ đơn giản là các bạn cộng sự mới của anh ta cần một hành tinh có sự sống ở hình thức thấp.

- Nhất thiết phải cần cả một hành tinh? - Bộ trưởng hỏi gần như thì thầm.

- Vật thể để anh có thể tăng nhanh thời gian cần phải đủ lớn, - Djild giải thích. - Nếu không, cấu trúc tinh vi của không gian có thể bị phá vỡ, điều này đe dọa dẫn đến tình trạng mất tính nhân quả.

Bộ trưởng gật đầu tỏ vẻ đã hiểu ra. Eo nói tiếp:

- Tôi chuyển sang phần tiếp theo. Trong chừng mực tôi hiểu, nếu như anh đi vào quá khứ một trăm năm, thì ở nơi anh tăng nhanh, thời gian cũng sẽ được cộng thêm một trăm năm. Có đúng thế không?

- Đúng, - Djild đáp. - Đại thể có thể cho rằng trung bình cộng của thời gian tăng thêm và chậm lại cần phải bằng thời gian thường, không bị biến dạng đi.

http://tieulun.hopto.org

- Lúc đầu Roxx còn hạn chế trong một chừng mực nhỏ, - Eo nói. - Lần thứ nhất anh ta đi vào quá khứ mười nghìn năm - và trên hành tinh Thứ Ba thuộc hệ X-1481211 trôi qua hơn một trăm thế kỉ. Sau đó hứng thú của Roxx và các cộng sự của anh ta tăng lên. Anh ta bắt đầu đi vào quá khứ hàng triệu năm, thêm vào đó khá thường xuyên. Đúng thế không?

- Vâng, - Djild đáp. - Mức trung bình là một triệu năm, vào đầu thời Nguyên kỉ. Anh ta đi đến đó gần như hàng ngày.

- Và trong thời gian hai năm, - Eo tiếp lời. - Sau hai năm đó, trên hành tinh Thứ Ba thuộc hệ X-1481211 đã trải qua một thời gian lớn hơn hàng trăm triệu lần. Khi loài bò sát xuất hiện thay thế cho lớp lưỡng cư, đoàn thám hiểm thứ hai của chúng ta hạ cánh xuống hành tinh này. Được biết từ báo cáo của những người đến đây lần trước về hệ động vật vô hại của hành tinh Thứ Ba, những người trong đoàn thăm dò không cảnh giác đề phòng và đã bị hi sinh. Rồi sau hàng triệu năm nữa theo thời gian của thế giới đó, con tàu của Duzl lại bay đến hệ hành tinh này. Họ xem xét qua hành tinh và phát hiện ra những động vật có vú nguyên thủy rồi bay đi làm nhiệm vụ chính của mình. Sau một tháng họ quay lại, tìm những gì còn lại của đoàn thám hiểm thứ hai hạ cánh xuống và thấy rằng chỉ sau một tháng hành tinh này đã chuyển qua giai đoạn băng hà và quá trình tiến hóa đã đi thêm một bước nữa.

- Vâng, - Bộ trưởng cay đắng nói. - Trên hành tinh Thứ Ba của Hệ X-1481211 đã xuất hiện con người. Rất may là... - ông rút tấm ảnh từ trong túi ra để xem lại thêm một lần nữa... - Rất may là con người ở đó còn ở giai đoạn thấp hơn chúng ta ít nhất là hàng trăm nghìn năm. Rất may là con người ở đó vừa mới xuất hiện. Rất may là chúng ta nhận thấy kịp thời và địa vị độc quyền của chúng ta chỉ mới giảm đi một ít. Bởi vì chỉ cần một chuyến du lịch như thế nữa của...

Bộ trưởng quay lại phía Djild:

- Tóm lại, khi nào đi công tác về, cái tay cán bộ cũ của anh sẽ được một trận ra trò.

Djild và Eo nhìn nhau.

- Thế anh có biết anh ta đi công tác gì không?

http://tieulun.hopto.org

Bộ trưởng An Ninh Ngoài Hành Tinh tái mặt.

- Chẳng lẽ lại đi đến thời kì Nguyên kỉ?

- Vâng. - Djild đáp, - vào quá khứ thêm một triệu năm.

http://tieulun.hopto.org